

NOU

Norges offentlige utredninger **2026: 5**

Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2026

NOU

Norges offentlige utredninger **2026: 5**

Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2026

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene.
Avgitt til Arbeids- og inkluderingsdepartementet 27. mars 2026.

Foreløpig utgave

Foreløpig utgave

Til Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene legger her fram den endelige utgaven av rapporten foran inntektsoppgjørene i 2026. Rapporten gir oversikt over utviklingen i de senere årene i lønninger, inntekter, priser, makroøkonomi og konkurranseevne. Utvalget presenterer dessuten en prognose for konsumprisveksten fra 2025 til 2026.

Utvalget la 13. februar fram en foreløpig utgave av rapporten, som utarbeides i forkant av besluttede møter i organisasjonene. Denne endelige rapporten inneholder oppdaterte vurderinger og nytt materiale, blant annet om lønn for kvinner og menn i forhandlingsområder, lønn for toppledere i offentlig forvaltning og utviklingen i inntekter.

Arbeidet med rapporten ble sluttført 23. mars, med unntak av at informasjon fra Norges Banks Pengepolitisk rapport 1/2026 ble innarbeidet 26. mars. Utvalgets anslag på konsumprisutviklingen i 2026 ble fastlagt 13. mars.

Utvalget vil også legge fram en rapport etter inntektsoppgjørene i juni som vil redegjøre for resultater av lønnsoppgjør i 2026.

Beregningsutvalget ble ved kongelig resolusjon av 21. september 2023 gjenoppnevnt for en ny periode inntil 30. september 2027 med følgende mandat:

«Utvalget skal i tilknytning til inntektsoppgjørene legge fram det best mulige tallmessige bakgrunnsmateriale og presentere det i en slik form at uenighet partene i mellom om økonomiske forhold så vidt mulig kan unngås.

Utvalget skal legge fram oppsummeringsrapporter etter inntektsoppgjør.

Utvalget skal, når departementet ber om det, kunne klargjøre det tallmessige grunnlagsmateriale for spesielle inntektspolitiske spørsmål.

Utvalgets utredninger avgis til Arbeids- og inkluderingsdepartementet».

I tillegg til utvalgets medlemmer og sekretariatet har følgende deltatt i arbeidet med rapporten: Kim Are Rønhovde, Næringslivets Hovedorganisasjon, Ørnulf Kastet, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Thomas Brown, Arbeidsgiverforeningen Spekter, Andreas Christensen, Akademikerne, Gunnar Owren, KS, Pål Skarsbak, Landsorganisasjonen i Norge, Rolf Stangeland, Unio, Jørn Handal, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, Ellen Stafne Western, Virke og Ann Lisbet Brathaug, SSB.

Oslo, 27. mars 2026

Geir Axelsen
leder
Statistisk sentralbyrå

Roger Bjørnstad
Landsorganisasjonen i Norge

Ebba Boye
Landsorganisasjonen
i Norge

Ragnar Ihle Bøhn
Digitaliserings- og
forvaltningsdepartementet

Øystein Dørum
Næringslivets
Hovedorganisasjon

Torbjørn Eika
KS

Nina Skrove Falch
Yrkesorganisasjonenes
Sentralforbund

Stein Gjerding
Arbeidsgiverforeningen
Spekter

Hans Atle Gullestad
Akademikerne

Lars Haartveit
Hovedorganisasjonen
Virke

Morten Petter Johansen (fung.)
Finansdepartementet

Tonje Køber
Statistisk sentralbyrå

Torill Lødemel
Næringslivets
Hovedorganisasjon

Andrea Mandt
Unio

Sigrid Russwurm
Arbeids- og inkluderingsdepartemen

Rune Aslaksen,
Arbeids- og inkluderingsdepartementet,
sekretariatsleder

Ragnhild Nersten,
Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Runar Aksnes,
Finansdepartementet

Merethe Lund Karlsen,
Finansdepartementet

Colin Jayesh Brustad,
Finansdepartementet

Torgeir Johnsen,
Finansdepartementet

Julia Skretting,
Statistisk sentralbyrå

Thomas von Brasch,
Statistisk sentralbyrå

Knut Håkon Grini,
Statistisk sentralbyrå

Trond Christian Vigtel,
Statistisk sentralbyrå

Pål Sletten,
Statistisk sentralbyrå

Fredrik Steinrem Edelmann,
Statistisk sentralbyrå

Innholdsfortegnelse

1	Lønnsutviklingen i forhandlingsområdene.....	9
1.1	Innledning.....	9
1.2	Lønnsutviklingen for hovedgrupper.....	9
1.3	Lønnsutviklingen i enkelte tariffområder.....	19
1.3.1	Lønnsutviklingen for industriarbeidere i NHO-området.....	19
1.3.2	Lønnsutviklingen for andre arbeidergrupper i NHO-området.....	20
1.3.3	Lønnsutviklingen for funksjonærer i NHO-bedrifter.....	21
1.3.4	Lønnsutviklingen for industriarbeidere og industrifunksjonærer i NHO-bedrifter under ett.....	22
1.3.5	Lønnsutviklingen i andre områder i privat næringsvirksomhet.....	22
1.3.6	Lønnsutviklingen i offentlig sektor.....	23
1.3.7	Lønnsutviklingen i Spekter-området.....	24
1.3.8	Lønnsutviklingen for kvinner og menn i tariffområder.....	26
1.4	Lønnsoverhenget.....	27
2	Lønnsutviklingen samlet og etter kjennetegn.....	29
2.1	Innledning.....	30
2.2	Lønnsutviklingen samlet og i enkelte næringer.....	30
2.3	Lønnsutviklingen for kvinner og menn.....	33
2.4	Lønn etter yrke.....	36
2.5	Lønn etter utdanning.....	38
2.6	Lønnsutviklingen for deltidsansatte.....	42
2.7	Lønnsutviklingen for ledere.....	43
2.8	Lønnsfordelingen.....	49
3	Konsumprisutviklingen i Norge.....	57
3.1	Prisutviklingen i senere år.....	57
3.1.1	Hovedlinjer i prisutviklingen.....	57

3.1.2	Prisutviklingen for ulike konsumgrupper.....	64
3.2	Anslag på konsumprisutviklingen i 2026.....	66
3.2.1	Forutsetninger for modellberegningene	66
3.2.2	Modellresultater.....	69
3.2.3	Utvalgets anslag på konsumprisveksten i 2026	72
4	Frontfagsmodellen.....	74
4.1	Frontfagsmodellen.....	75
4.2	Lønnsomheten i norsk industri	79
4.3	Andre trekk ved den funksjonelle inntektsfordelingen	83
5	Internasjonal økonomi	87
5.1	Utviklingen i internasjonal økonomi den senere tid	87
5.2	De økonomiske utsiktene.....	92
6	Makroøkonomisk utvikling i Norge.....	96
6.1	Utviklingen i norsk økonomi.....	96
6.2	Utsikter for 2026.....	102
7	Arbeidsmarkedet.....	105
7.1	Sysselsetting og befolkning	105
7.2	Sysselsetting i ulike næringer.....	113
7.3	Arbeidsledighet	115
7.4	Ledige stillinger.....	119
7.5	Midlertidig ansatte og deltid	122
7.6	Lønnstakernes tilknytning til utdanning og velferdsordninger.....	123
8	Utviklingen i konkurranseevnen	124
8.1	Innledning.....	124
8.2	Indikatorer for kostnadsutviklingen.....	127
8.2.1	Vekst i arbeidskraftkostnader.....	128
8.2.2	Arbeidskraftkostnader per time i industrien	130

8.2.3	Sammensetningen av arbeidskraftkostnadene i industrien	134
8.2.4	Vekst i lønnskostnader per sysselsatt i hele økonomien	135
8.2.5	Elektrisitetspriser	136
8.3	Produktivitet og relative priser	136
8.3.1	Utviklingen i produktiviteten målt ved bruttoprodukt per timeverk	137
8.3.2	Vekst i lønnskostnader per produsert enhet.....	139
8.3.3	Kjøpekraftsjustert BNP justert for petroleumsinntekter	140
9	Den samlede inntektsutviklingen for landet.....	143
9.1	Disponibel inntekt for Norge	143
9.2	Faktorinntekt og funksjonell inntektsfordeling	146
9.3	Lønnskostnadsandeler	148
9.4	Disponibel realinntekt i husholdningssektoren.....	152
10	Inntektsutviklingen for utvalgte inntektsgrupper	157
10.1	Vekst i reallønn etter skatt for utvalgte lønnstakerhusholdninger	157
10.1.1	Reallønn etter skatt fra 2024 til 2025	157
10.1.2	Endringer i skatteregler for lønnstakere fra 2025 til 2026.....	161
10.2	Inntektsutviklingen for pensjonister og trygdede	162
10.2.1	Utviklingen i pensjons- og trygdeytelser.....	162
10.2.2	Realvekst etter skatt i pensjon og trygd	171
10.2.3	Endringer i de særskilte skattereglene for pensjonister fra 2025 til 2026	174
10.3	Fordeling av inntekt.....	174
10.3.1	Fordelingen av inntekt etter skatt for yrkestilknyttede.....	174
10.3.2	Fordelingen av inntekt etter skatt for pensjonister og trygdede.....	179
10.3.3	Utviklingen i inntektsfordelingen.....	181
10.3.4	Fordelingen av kapitalinntekter mellom kvinner og menn.....	185

Vedlegg 1.	188
Vedlegg 2.	204
Vedlegg 3.	214
Vedlegg 4.	219
Vedlegg 5.	251
Vedlegg 6.	267

Foreløpig utgave

1 Lønnsutviklingen i forhandlingsområdene

- For de største forhandlingsområdene samlet har utvalget beregnet årslønnsveksten fra 2024 til 2025 til 4,7 prosent.
- Årslønnsveksten fra 2024 til 2025 i industrien samlet i NHO-området er beregnet til 5,2 prosent, mens rammen ble anslått til 4,4 prosent ved mellomoppgjøret i 2025. Årslønnsveksten er beregnet til 4,9 prosent for industriarbeidere og til 4,9 prosent for industrifunksjonærer i NHO-bedrifter. Lønnsveksten i industrien er trukket opp av sammensetningseffekter og høy vekst i uregelmessige tillegg i Industrioverenskomsten Verksted, jf. boks 1.1.
- Årslønnsveksten fra 2024 til 2025 i Virke-bedrifter i varehandelen er beregnet til 4,4 prosent. I helseforetakene er årslønnsveksten beregnet til 4,3 prosent og i øvrige Spekter-bedrifter 4,5 prosent. For ansatte i staten er årslønnsveksten beregnet til 4,8 prosent. For ansatte i kommunene er årslønnsveksten beregnet til 4,6 prosent.
- Utvalget har beregnet lønnsoverhenget til 2026 til 1,3 prosent for industriarbeidere, 1,6 prosent for industrifunksjonærer og 1,5 prosent for industrien samlet i NHO-området. For ansatte i Virke-bedrifter i varehandelen er overhenget beregnet til 1,2 prosent. I Spekter-området er overhenget beregnet til 0,9 prosent i helseforetakene og til 1,1 prosent i virksomheter utenom helseforetakene. Overhenget til 2026 er beregnet til 1,7 prosent for ansatte i staten, og 1,1 prosent for ansatte i kommunene.

1.1 Innledning

Beregningsutvalget legger i dette kapitlet fram statistikk og beregninger over lønnsutviklingen fra 2024 til 2025, samt lønnsoverhenget til 2026 for store forhandlingsområder. I kapitlet gis det også en oversikt over lønnstilleggene i 2025 i en del tariffområder. En mer detaljert oversikt over gjennomføringen og resultatene av lønnsoppgjør for 2025 gis i vedlegg 1.

1.2 Lønnsutviklingen for hovedgrupper

Tabell 1.1 viser at veksten i gjennomsnittlig årslønn fra 2024 til 2025 er beregnet til 4,9 prosent for industriarbeidere og 4,9 prosent for industrifunksjonærer i NHO-bedrifter. Lønnsveksten samlet i industrien i NHO-bedrifter er beregnet til 5,2 prosent. På bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, ble frontfagsrammen anslått til 4,4 prosent ved mellomoppgjøret i 2025.

Årslønnsveksten i Virke-bedrifter i varehandelen er beregnet til 4,4 prosent. Årslønnsveksten i helseforetakene i Spekter-bedrifter er beregnet til 4,3 prosent og i øvrige Spekter-bedrifter 4,5 prosent. For ansatte i staten er årslønnsveksten beregnet til 4,8 prosent. For ansatte i kommunene er årslønnsveksten beregnet til 4,6 prosent.

For de største forhandlingsområdene samlet har utvalget beregnet årslønnsveksten fra 2024 til 2025 til 4,7 prosent. Dette er basert på årslønnsnivå og antall årsverk (for noen områder er det basert på heltidsansatte) i 2024 og 2025 for forhandlingsområdene i tabell 4.10 i vedlegg 4, dvs. flere områder enn de som inngår i tabell 1.1. Til sammen utgjør ansatte i disse gruppene 59 prosent av alle lønnstakerårsverk i 2025.

Beregningene av årslønn og lønnsvekst i forhandlingsområdene bygger på lønnsstatistikk for de enkelte gruppene, og på opplysninger om lønnstillegg og reguleringstidspunkter i de enkelte år. Se vedlegg 2 for nærmere beskrivelse av lønnsbegreper og grunnlaget for beregningene.

Foreløpig utgave

Tabell 1.1 Årslønnsvekst fra året før i prosent for noen store forhandlingsområder. Per årsverk

	Forhandlings- områdene samlet ¹⁵	NHO-bedrifter i industrien				Virkebedrifter i varehandel ¹	Offentlig forvaltning ²	Stats- ansatte ³	Kommuneansatte			Speskt-bedrifter	
		Industri i alt	Industri- arbeidere	Industri- funksjonærer	Kommune- ansatte i alt ⁴				Undervisnings- ansatte	Øvrige ansatte	Helsefore- takene	Øvrige bedrifter	
2016	2,3	1,9	2,0	2,2	2,5	2,4	2,4	2,5	2,5	2,5	2,0 ⁵	2,4	
2017	2,5	2,4	2,6	2,7	3,1	2,5	2,3	2,5	2,3	2,6	3,6 ⁵	2,4	
2018	2,8	2,6	2,8	2,8	2,7	2,9	2,7	2,9	2,8	3,0	3,4	2,9	
2019	3,5	3,1	3,1	3,0	3,0	3,5	3,8 ⁸	3,5	3,0	3,7	3,4	3,3	
2020	2,2	2,2	2,0	2,1	3,6	1,7	1,8 ⁸	1,7	1,2	1,9	1,8	1,9	
2021	3,0	3,1	2,8	3,1	4,7	3,0	2,8	2,6 ¹⁰	2,3 ¹⁰	2,8	3,6	2,9	
2022	4,2	4,0	3,5	4,9 ¹²	3,7	4,0	4,3 ⁸	3,7 ¹¹	3,3 ¹¹	3,9 ¹¹	4,5	4,0	
2023	5,3	4,8	5,1	4,0 ¹²	3,9 ⁹	5,8	6,4 ¹⁴	5,6 ¹³	6,1 ¹³	5,5 ¹³	5,8	5,4	
2024	5,2	5,2	5,7	4,7 ¹²	5,1 ⁹	5,4	5,4 ¹⁶	5,4	5,6	5,4	5,6	5,3	
2025	4,7	5,2 ¹⁹	4,9 ²⁰	4,9 ²¹	4,4	4,6	4,8 ¹⁷	4,6 ¹⁸	4,8 ¹⁸	4,6 ¹⁸	4,3	4,5	
Vekst 2015–2020	14,0	12,8	13,1	13,5	15,8	13,7	13,7	13,8	12,4	14,5	15,0	13,6	
Gjennomsnitt per år ⁶	2,7	2,4	2,5	2,6	3,0	2,6	2,6	2,6	2,4	2,7	2,8	2,6	
Vekst 2020–2025	24,6	24,4	24,0	23,5	23,8	24,9	26,0	23,9	24,1	24,2	26,2	24,1	
Gjennomsnitt per år ⁶	4,5	4,5	4,4	4,3	4,4	4,6	4,7	4,4	4,4	4,4	4,8	4,4	
Årslønn 2025, per årsverk	756 100	806 500	637 400	1 005 700	690 600	720 400	786 400	674 300	733 400	657 900	796 900	719 400	
Antall årsverk 2025	1 477 400	167 400	90 600	76 800	62 400	717 400	159 600	434 100	94 100	340 000	123 700 ⁷	59 300	

1. Tallene gjelder heltidsansatte.

2. Totalt for statsansatte, kommuneansatte og ansatte i helseforetakene. T.o.m. 2016: prosentvis vekst vektet med årsverk. Fra 2017: Gjennomsnitt for året er beregnet på lønnsnivå og årsverk for samme år og året før.

3. Statsansatte er ansatte i det statlige tariffområdet. Statlige eide foretak, som for eksempel de statlig eide helseforetakene, er ikke en del av statlig tariffområde.

4. Omfatter ansatte i kommunene, fylkeskommunene og andre virksomheter som er medlemmer i KS, herunder bedriftsmedlemmer. Tallene omfatter både stillinger med hovedsakelig lokal lønnsdannelse og undervisningsstillinger med hovedsakelig sentral lønnsdannelse.

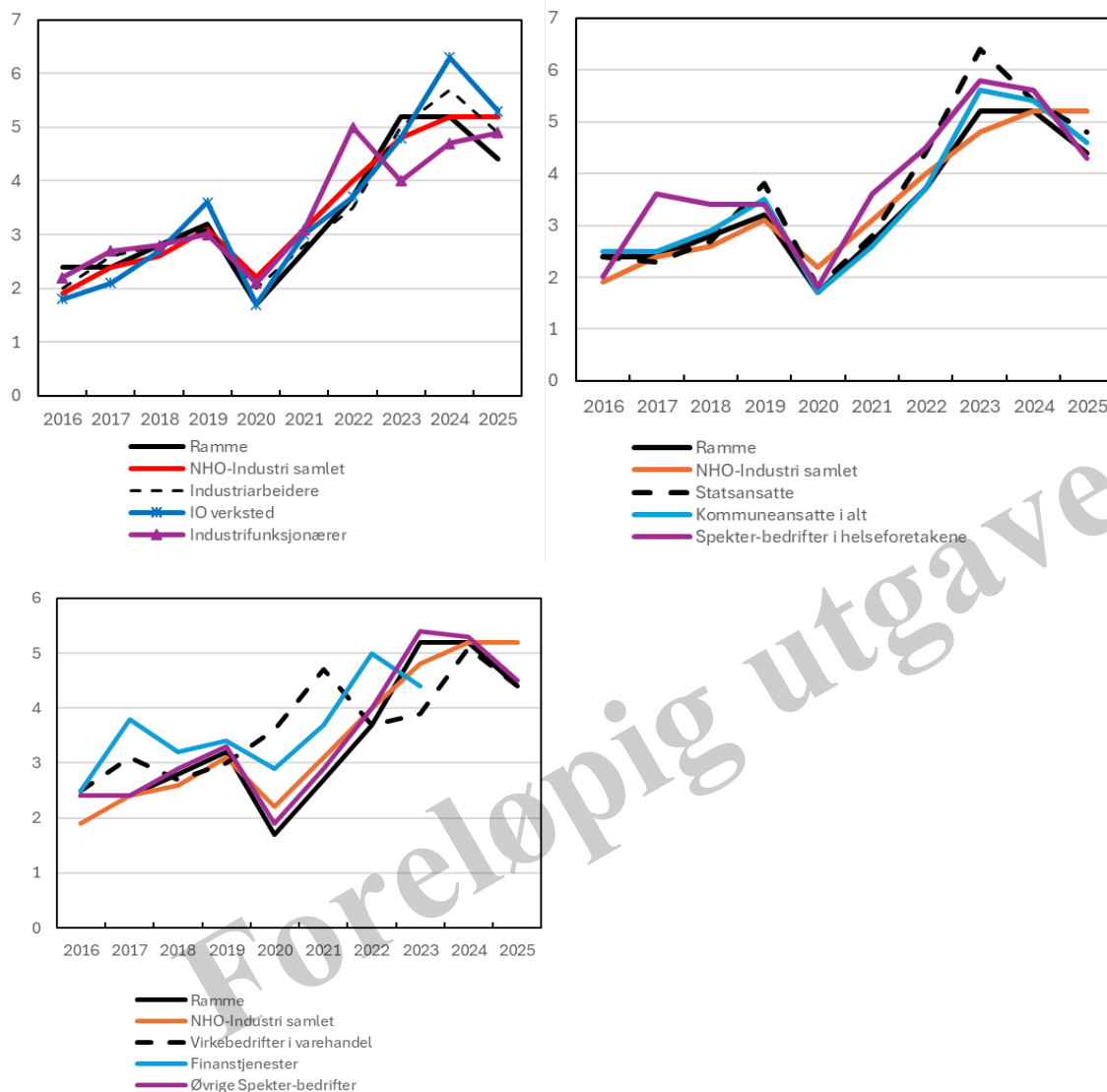
5. For ansatte i konflikt i 2016 ble virkningstidspunktet forskjøvet. Dette trakk ned årslønnsvekstanslaget i 2016 med 0,4 prosentpoeng og trakk opp anslaget i 2017 med 0,4 prosentpoeng. Deler av lønnsoppgjøret i 2016 ble også først utbetalt i 2017, noe som ytterligere trakk ned årslønnsvekstanslaget i 2016 og ytterligere trakk opp anslaget i 2017. Strukturendringer trakk i samme retning.

6. Geometrisk gjennomsnitt.

7. Antall arbeidsforhold i sykehustjenester omfattet av statsforvaltningen i Statistisk sentralbyrås lønnsstatistikk.

8. Vekst i faste og variable tillegg bidro til økt årslønnsvekst med 0,4 prosentpoeng i 2019. Årslønnsveksten i det statlige tariffområde ekskl. forsvaret er 1,5 prosent i 2020. Vekst i faste og variable tillegg bidrar til økt årslønnsvekst med 0,3 prosentpoeng i 2020. Ser man bort fra endringen i faste og variable tillegg reduseres lønnsveksten med 0,5 prosentpoeng i 2022.
 9. Reduserte bonusutbetalinger trakk lønnsveksten ned med 1,1 prosentpoeng i 2023. Økte bonusutbetalinger og økte uregelmessige tillegg trakk lønnsveksten opp hhv 0,2 prosentpoeng og 0,1 prosentpoeng i 2024, mens endret sammensetning fra engroshandel til detaljhandel trekker ned med 0,1 prosentpoeng. I 2025 trakk økt bonus og uregelmessige tillegg samlet opp 0,4 prosentpoeng. Boks 1.1 går gjennom viktige forhold som har påvirket lønnsveksten de øvrige årene i denne tabellen.
 10. For ansatte i konflikt i 2021 ble virkningstidspunkter forskjøvet. Dette trakk årslønnsvekstanslaget i 2021 ned med 0,1 prosentpoeng i hele kommunesektoren og med 0,2 prosentpoeng for undervisningsansatte.
 11. Lønnsdata for 2022 for arbeidstakere i konflikt er korrigert med kjennelsen i Rikslønnsnemnda. For ansatte i konflikt i 2022 ble virkningstidspunktet forskjøvet. Dette trakk årslønnsvekstanslaget i 2022 ned med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, ned med i underkant av 0,8 prosentpoeng for undervisningsansatte, og ned med i underkant av 0,1 prosentpoeng for øvrige ansatte. Konflikten i 2021 har trukket opp årslønnsveksten i 2022 med 0,1 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, og opp med 0,2 prosentpoeng for undervisningsansatte.
 12. Endrede bonusutbetalinger trakk lønnsveksten for funksjonærer opp med 1,5 prosentpoeng i 2022 og ned med 0,5 prosentpoeng i 2023 og ned med 0,4 prosentpoeng i 2024.
 13. Konflikten i 2022 trakk årslønnsveksten i 2023 opp med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, opp med 0,7 prosentpoeng for undervisningsansatte og opp med 0,05 prosentpoeng øvrige ansatte.
 14. Beregninger viser at årslønnsveksten i staten eksklusiv Forsvaret er på 6,0 prosent.
 15. Det er for hvert år beregnet gjennomsnittlig årslønn per årsverk (for noen områder er det basert på heltidsansatte) på tvers av alle forhandlingsområdene i tabell 4.10 i vedlegg 4, dvs. flere områder enn de som inngår i tabell 1.1.
 16. Uten streik ville veksten vært 0,2 prosentpoeng høyere. Årslønnsveksten i staten eksklusiv Forsvaret var på 4,9 prosent.
 17. Veksten i faste og variable tillegg bidro til økt årslønnsvekst med 0,4 prosentpoeng i 2025.
 18. Sammensetningseffekter trakk opp lønnsveksten i kommunesektoren mer enn tidligere år, se boks 1.1.
 19. Lønnsveksten i industrien er trukket opp av sammensetningseffekter og høy vekst i uregelmessige tillegg i Industriooverenskomsten Verksted. Dersom man kontrollerer for sammensetningseffekter basert på årsverk og andel årsverk for industriarbeidere og funksjonærer, reduseres veksten i industrien samlet med 0,5 prosentpoeng.
 20. Endringer i sammensetningen av tariffavtaleområdene trekker veksten opp med 0,1 prosentpoeng. Høyere uregelmessige tillegg trekker lønnsveksten opp med 0,2 prosentpoeng.
 21. Endringer i sammensetningen av næringsgruppene trekker veksten opp med 0,3 prosentpoeng. Økte utbetalinger av bonus trekker opp 0,3 prosentpoeng.
- Kilder: Statistisk sentralbyrå for Beregningsutvalget, Beregningsutvalget og KS

Tabell 1.1 viser årslønnsveksten i de ulike forhandlingsområdene gjennom den siste ti-års perioden. I tabell 1.2 og figur 1.1 ses dette i sammenheng med frontfagsrammen. Nominell lønnsvekst og reallønnsvekst for Norge siden 1970 vises i boks 2.1 i kapittel 2.

Figur 1.1 Årslønnsvekst i prosent i store forhandlingsområder¹ og frontfagsrammen^{2,3}

¹ Særlige forhold gjør seg gjeldende for noen områder/år. Se tabellnoter til tabell 1.1.

² Anslag på årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området på bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, ved oppgjøret samme år, jf. NOU 2013: 13.

³ Finanstjenester inngår fra og med 2024 i tallgrunnlaget for funksjonærer i NHO totalt. Årslønnsvekst for finanstjenester inngår derfor ikke i figur 1.1 etter 2023.

Tabell 1.2 Frontfagsrammen¹

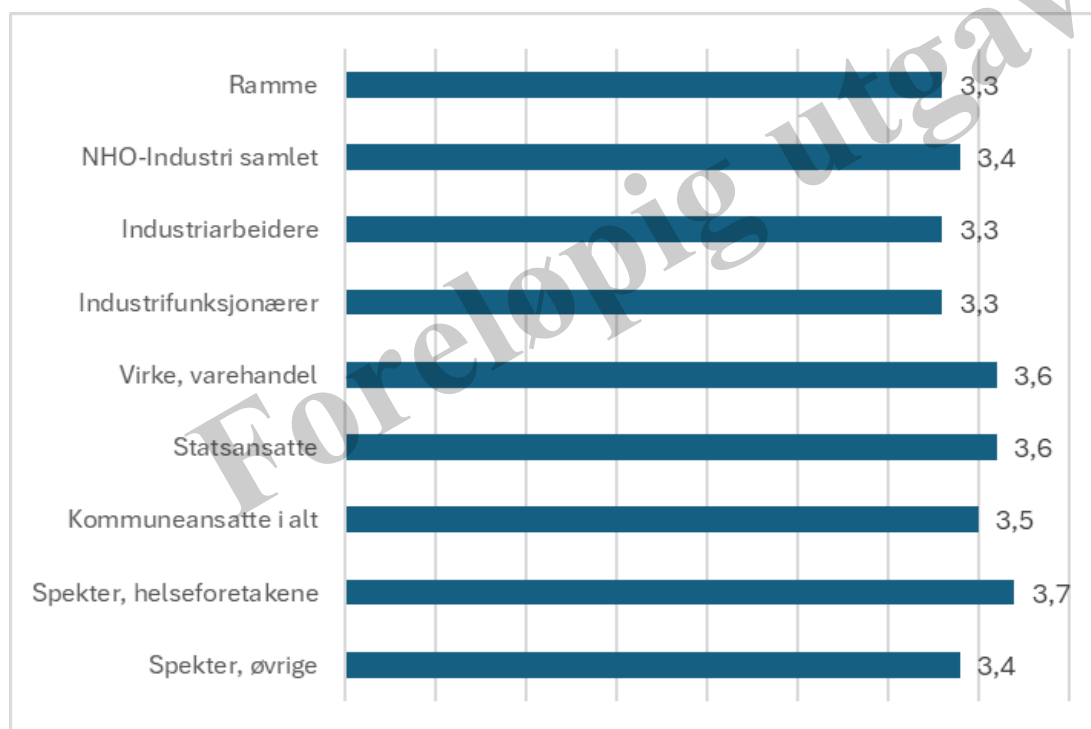
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ramme	2,7	2,4	2,4	2,8	3,2	1,7	2,7	3,7	5,2	5,2	4,4
Resultat ²	2,5	1,9	2,4	2,6	3,1	2,2	3,1	4,0	4,8	5,2	5,2
Oppgjørs- form ³	M	F	M	S	M	F	M	F	M	F	M

¹ Anslag på årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området på bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, ved oppgjøret samme år, jf. NOU 2013: 13.

² Årslønnsvekst fra året før for industrien i NHO-området samlet. Særlige forhold gjør seg gjeldene for noen år. Se tabellnoter til tabell 1.1. og boks 1.1.

³ F = forbundsvist hovedoppgjør, S = samordnet hovedoppgjør, M = mellomoppgjør (alltid samordnet)

Figur 1.2 viser den gjennomsnittlig årslønnsvekst i ulike forhandlingsområder i perioden etter Holden 3-utvalgets utredning i 2013. Industrien i NHO-området har ligget tett på den rammen som ble anslått av NHO i forståelse med LO, og den samlede lønnsveksten i perioden har vært relativt lik på tvers av brede grupper.

Figur 1.2 Gjennomsnittlig årslønnsvekst 2014-2025. Prosent¹

¹ Geometrisk gjennomsnitt

Utviklingen i gjennomsnittslønnen for en gruppe kan være påvirket av flere forhold som endringer i stillingsstruktur, endret omfang av arbeid som utløser uregelmessige tillegg, sammensetningseffekter i form av endringer i antall sysselsatte og timeverk mellom bransjer/bedrifter og tariffavtaler, eller endringer i sammensetningen av arbeidsstyrken (f.eks. endringer i kvalifikasjoner/utdanning, alder og andel arbeidsinnvandrere). Et eksempel på en slik endring som påvirker tallene er at andelen heltidsansatte unge (under 25 år) i Virke varehandel har

falt fra 13,6 prosent i 2013 til 5,6 prosent i 2023. Alt annet likt vil færre unge (med lavere lønn) trekke opp gjennomsnittlig lønnsvekst. I andre tilfeller kan forhold som virkningstidspunkter for overenskomster og endringer i lønssystemer påvirke den registrerte lønnsveksten. Utvalget vil peke på at forskjeller i lønnsutviklingen mellom ulike grupper kan skyldes slike forhold, som er omtalt nærmere i boks 1.1. Sammensetningseffekter i lønn etter næringsgruppe, basert på lønnsstatistikken fra SSB, belyses i tabell 4.20 i vedlegg 4. Sammensetningseffekter basert på lønnsstatistikken omtales også kort i kapittel 2.

Betydningen av sammensetningseffekter kan også illustreres ved industrien. Lønnsveksten for industrien samlet i NHO-området blir i enkelte år lavere eller høyere enn hva lønnsveksten for industriarbeidere og industrifunksjonærer hver for seg tilsier. Fra 2024 til 2025 økte andelen årsverk med funksjonærer relativt til arbeidere i industrien. Fordi funksjonærer har et høyere lønnsnivå enn arbeidere, bidro endringen til at lønnsveksten for industrien samlet i NHO-området ble høyere enn veksten for industriarbeidere og industrifunksjonærer hver for seg. Se også boks 1.1 og avsnitt 1.3.4.

Generelt må det forventes avvik mellom rammen som anslått i oppgjørene og den realiserede årslønnsveksten. Vurderingene rundt rammen foretas vanligvis på våren under usikkerhet om utviklingen i arbeidsmarkedet og bedriftenes økonomiske situasjon resten av året, og dermed om resultatene av lokale forhandlinger og annen lønnsjustering. Vurderinger rundt rammen i hovedoppgjøret i 2025 er gjengitt i boks 1.1 i vedlegg 1.

I tabell 1.3 er årslønnsveksten i årene 2021 til 2025 for hovedgruppene i tabell 1.1 splittet opp i bidrag fra overheng, bidrag fra sentralt fastlagte tariff tillegg og bidrag fra lønnsjustering gjennom året. For alle forhandlingsområdene betyr lønnsjusteringen normalt mer for årslønnsveksten enn det som framgår av tabellen. Det skyldes at lønnsjusteringen i beregningsåret påvirker størrelsen på overhengen til neste år. Samme betraktning gjelder også for tariff tilleggene. Lønnsoverhengen til 2026 er omtalt nærmere i avsnitt 1.4.

Det framgår av tabell 1.3 at det gjennomgående er privat sektor som har høyest lønnsjustering. For store grupper industrifunksjonærer avtales ikke sentrale tillegg. For disse avtales stort sett alle tillegg lokalt, slik at lønnsveksten kan defineres som lønnsjustering.

Tabell 1.3 Årslønnsvekst fra året før i prosent dekomponert i overheng, tariff tillegg og lønnsjustering¹

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	Gj.sn. 2021–2025
<i>Industriarbeidere i NHO-bedrifter:</i>							
Årslønnsvekst	2,8	3,5	5,1	5,7	4,9		
Herav:							
- Overheng	1,0	0,9	1,4	1,6	1,6	1,3	
- Tariff tillegg	0,7	1,3	1,9 ⁵	2,2	1,3		
- Lønnsjustering	1,1	1,3	1,8	1,9	2,0		1,6
<i>Industrifunksjonærer i NHO-bedrifter:</i>							
Årslønnsvekst	3,1	4,9	4,0	4,7	4,9		
Herav:							
- Overheng	1,5	1,2	2,0	1,8	1,9	1,6	
- Lønnsjustering	1,6	3,7	2,0	2,9	3,0		2,6
<i>Virke-bedrifter i varehandel:</i>							
Årslønnsvekst	4,7	3,7	3,9 ²	5,1	4,4		
Herav:							

							Gj.sn.
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2021–2025
- Overheng	0,8	1,1	1,5	1,7	1,3	1,2	
- Tariff tillegg	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7		
- Garantit tillegg	0,1	0,2	0,2	0,4	0,2		
- Lønns glidning	3,6	2,1	1,7	2,4	2,2		2,4
<i>Statsansatte:</i>							
Årslønnsvekst	2,8	4,3	6,4 ⁷	5,4 ⁸	4,8		
Herav:							
- Overheng	0,4	1,6	1,3	2,5	1,4	1,7	
- Tariff tillegg	1,9	1,8	3,5	1,7	2,3		
- Lønns glidning	0,5	0,9	1,6	1,2	1,1		1,1
<i>Kommuneansatte i alt:</i>							
Årslønnsvekst	2,6 ³	3,7 ⁴	5,6 ⁶	5,4	4,6		
Herav:							
- Overheng	0,3	1,6	1,2	1,8	2,1	1,1	
- Tariff tillegg	1,8	1,4	3,4	2,7	1,6		
- Lønns glidning	0,6	0,7	0,9	1,0	0,9		0,8
<i>Undervisningsansatte i kommunene:</i>							
Årslønnsvekst	2,3 ³	3,3 ⁴	6,1 ⁶	5,6	4,8		
Herav:							
- Overheng	0,2	1,8	1,7	1,8	2,2	1,1	
- Tariff tillegg	1,9	1,0	3,8	3,0	1,8		
- Lønns glidning	0,3	0,5	0,6	0,8	0,8		0,6
<i>Kommuneansatte eksklusiv undervisningsansatte:</i>							
Årslønnsvekst	2,8	3,9 ⁴	5,5 ⁶	5,4	4,6		
Herav:							
- Overheng	0,4	1,5	1,1	1,7	2,0	1,1	
- Tariff tillegg	1,7	1,6	3,3	2,6	1,6		
- Lønns glidning	0,8	0,8	1,1	1,1	0,9		0,9
<i>Spekter, helseforetakene:</i>							
Årslønnsvekst	3,6	4,5	5,8	5,6	4,3		
Herav:							
- Overheng	0,8	2,0	2,2	2,5	2,0	0,9	
- Tariff tillegg	2,0	1,8	3,1	2,7	2,0		
- Lønns glidning	0,8	0,7	0,5	0,4	0,3		0,5
<i>Spekter, øvrige virksomheter:</i>							
Årslønnsvekst	2,9	4,0	5,4	5,3	4,5		
Herav:							
- Overheng	0,5	0,9	1,0	1,5	1,3	1,1	
- Tariff tillegg	2,2	2,9	4,3	3,7	3,1		
- Lønns glidning	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1		0,1

1. Pga. avrundning vil ikke alltid tariff tillegg, overheng og glidning summere seg til det tallet som er oppgitt som samlet årslønnsvekst.
2. Bonusutbetalinger trakk årslønnsveksten i varehandel ned med 1,1 prosentpoeng.
3. For ansatte i konflikt i 2021 ble virkningstidspunktene forskjøvet. Dette trakk årslønnsvekstanslaget i 2021 ned med 0,1 prosentpoeng i hele kommunesektoren og med 0,2 prosentpoeng for undervisningsansatte.

4. Lønnsdata for 2022 for arbeidstakere i konflikt er korrigert med kjennelsen i Rikslønnsnemnda. For ansatte i konflikt i 2022 ble virkningstidspunktet forskjøvet. Dette trakk årslønnsvekstanslaget i 2022 ned med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, ned med i underkant av 0,8 prosentpoeng for undervisningsansatte, og ned med i underkant av 0,1 prosentpoeng for øvrige ansatte. Konflikten i 2021 har trukket opp årslønnsveksten i 2022 med 0,1 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, og opp med 0,2 prosentpoeng for undervisningsansatte.
5. Virkningstidspunktet for tariff tilleggene ble forskjøvet fra 1. april til 21. april 2023 pga. konflikt. Det er beregnet til å redusere tariff tilleggget med 0,2 prosentpoeng for industriarbeidere i NHO-bedrifter.
6. Konflikten i 2022 trakk årslønnsveksten i 2023 opp med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, opp 0,7 prosentpoeng for undervisningsansatte og opp med 0,05 prosentpoeng øvrige ansatte.
7. Beregninger viser at årslønnsveksten i staten eksklusiv Forsvaret er på 6,0 prosent.
8. Uten streik ville veksten vært 0,2 prosentpoeng høyere. Beregninger viser at årslønnsveksten i staten eksklusiv Forsvaret var på 4,9 prosent.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, KS, Spekter, NHO og Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet

Boks 1.1 Sammensetningseffekter og andre spesielle forhold som påvirker årslønnsveksten i forhandlingsområder

Utvalget omtaler i denne boksen det som i hovedsak er enkelte typer sammensetningseffekter i årslønnsveksten i store forhandlingsområder de seneste ti årene, med særlig vekt på forholdet mellom frontfag og følgefag. Utvalget understreker samtidig at det er slike effekter i alle områder i alle år, i større eller mindre omfang.

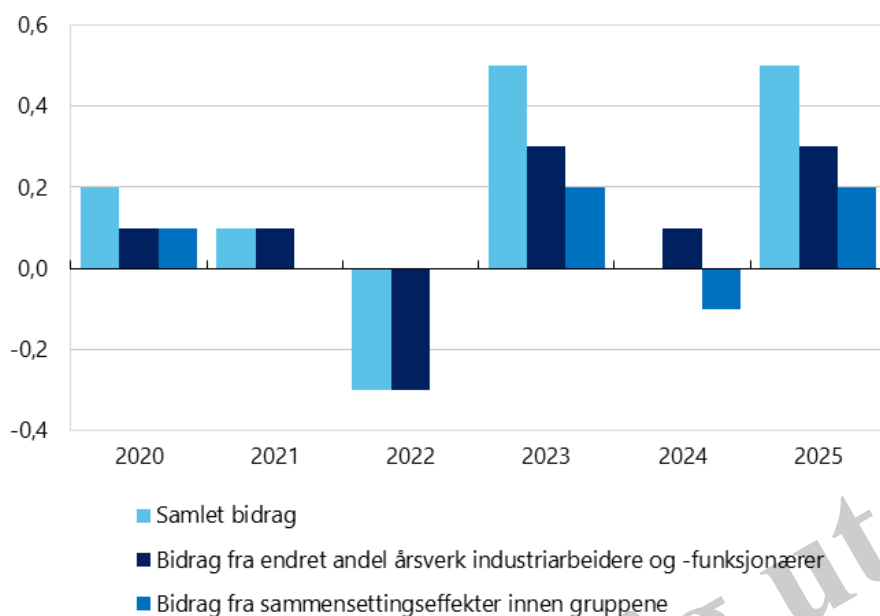
Utgangspunktet for sammensetningseffekter er at lønnsveksten måles som veksten i gjennomsnittlig lønnsnivå og at ulike grupper har et forskjellig lønnsnivå, samtidig som vekten mellom gruppene endres.

For industrifunksjonærer i NHO-bedrifter har endringer i sammensetningen av næringsgruppene påvirket årslønnsveksten både opp og ned i størrelsesorden 0,1–0,3 prosentpoeng årlig i det siste tiåret. I 2025 trekkes veksten opp med 0,3 prosentpoeng. Industrifunksjonærene har en beregnet årslønnsvekst på 4,9 prosent i 2025. Høyere utbetaling av bonuser bidro til å øke veksten med 0,3 prosentpoeng.

For industriarbeidere i NHO-bedrifter har endret sammensetning av tariffavtaleområdene det siste tiåret påvirket årslønnsveksten både opp og ned i størrelsesorden 0,1–0,2 prosentpoeng per år. I 2025 bidrar endringer i sammensetningen av tariffavtaleområdene til å trekke opp veksten med 0,1 prosentpoeng. I 2025 har industriarbeidere en beregnet årslønnsvekst på 4,9 prosent. Uregelmessige tillegg trakk årslønnsveksten opp med 0,2 prosentpoeng.

Industrifunksjonærene har et høyere lønnsnivå enn industriarbeiderne, og hvis det blir relativt flere funksjonærer trekker det samlet lønnsnivå i industrien opp, og motsatt. Slike sammensetningseffekter kan medføre at lønnsveksten for industrien samlet i NHO blir lavere eller høyere enn lønnsveksten for industriarbeidere og industrifunksjonærer hver for seg, som omtalt i avsnitt 1.2. Både i 2016, 2017 og 2018 førte endret sammensetning til at lønnsveksten for gruppene under ett var lavere enn lønnsveksten for hver av gruppene. I 2020 førte endret sammensetning av gruppene til at veksten ble høyere enn for gruppene hver for seg. Fra 2024 til 2025 økte andelen årsverk med funksjonærer relativt til arbeidere i industrien. Det bidro til at lønnsveksten for industrien samlet i NHO-området ble høyere enn veksten for de to gruppene hver for seg. Lønnsveksten for industrien samlet i NHO er beregnet til 5,2 prosent i 2025. Lønnsveksten ville blitt 4,7 prosent for industrien samlet dersom årsverkene for hver enkelt av næringene for funksjonærene og hver enkelt av tariffavtalene for arbeiderne var lik i 2024 som i 2025 og at følgelig også at årsverkene totalt for de to gruppene var lik i 2024 som i 2025. Figur 1.3 viser avviket mellom lønnsveksten for industrien samlet og veksten dersom årsverkene er uendret fra et år til det neste, vist som samlet bidrag. Dette avviket kan dekomponeres i to. Endring i andel

årsverk mellom arbeidere og funksjonærer fra et år til det neste bidrar til det ene, endring av sammensetningen av årsverk mellom de ulike tariffavtalene for arbeiderne og de ulike næringene for funksjonærene bidrar til det andre.

Figur 1.3 Bidrag fra noen sammensetningseffekter til lønnsveksten i industrien i NHO. 2020-2025

Kilde: NHO

For Industriovertenskomsten -Verksted, som er frontfag i forbundsvise oppgjør, er årslønnsveksten for 2025 beregnet til 5,3 prosent. Økte bonusutbetalinger og uregelmessige tillegg trakk årslønnsveksten opp med til sammen 1,0 prosentpoeng, hvorav økt bonus trakk veksten opp med 0,1 prosentpoeng og økte utbetalinger av uregelmessige tillegg trakk veksten opp med 0,9 prosentpoeng. Økte utbetalinger av uregelmessige tillegg knyttes til svært høy aktivitet i 2025 og økt bruk av skiftarbeid.

Årslønnsveksten for arbeidere innen oljevirksomheten (offshore) i NHO-området har variert noe fra år til år, blant annet som følge av endringer i sammensetningen av lønnstakerne og variasjoner i bonusutbetalinger. I 2021 var årslønnsveksten 1,9 prosent, og bonus trakk veksten opp med 0,2 prosentpoeng og uregelmessige tillegg trakk veksten opp med 1,0 prosentpoeng. I 2022 var årslønnsveksten 6,1 prosent, der bonus trakk veksten opp med 2,7 prosentpoeng og uregelmessige tillegg ytterligere opp med 0,3 prosentpoeng. I 2023 var årslønnsveksten 5,2 prosent, der bonus trakk veksten opp med 0,5 prosentpoeng og uregelmessige tillegg bidro med 0,5 prosentpoeng. I 2024 er årslønnsveksten beregnet til 3,9 prosent og lavere utbetaling av bonus trakk veksten ned med 1,7 prosentpoeng og lavere uregelmessige tillegg trakk veksten ytterligere ned med 0,8 prosentpoeng. I 2025 er årslønnsveksten beregnet til 4,9 prosent, hvor uregelmessige tillegg dro ned lønnsveksten med 0,1 prosentpoeng.

Riksavtalen – Hotell og restaurant, har en beregnet årslønnsvekst på 3,7 prosent. Det er beregnet en årslønnsvekst for ansatte som er med i tilsvarende måneder begge år i 2024 og 2025 (identiske) på 5,0 prosent. De identiske utgjør om lag 60 prosent av totalt ansatte i 2025.

I Virke-bedrifter i varehandelen bidro endret alderssammensetning med færre unge arbeidstakere til å trekke lønnsveksten opp fra 2014 til 2023. Sammensetningseffekter, herunder nye medlemsforetak, trakk lønnsveksten klart opp i 2017. I 2021 trakk økte bonusutbetalinger opp årslønnsveksten med 1,4 prosentpoeng, mens økte utbetalinger av uregelmessige tillegg bidro med ¼ prosentpoeng. Lavere andel unge lønnstakere i 2021 bidro også til å heve gjennomsnittslønnen med ¼ prosentpoeng. I 2023 trakk lavere bonusutbetalinger årslønnsveksten ned med 1,1 prosentpoeng, mens lavere andel unge samt økte uregelmessige tillegg bidro til å trekke lønnsveksten opp med 0,1 prosentpoeng hver. Økte bonusutbetalinger og økte uregelmessige tillegg trakk lønnsveksten opp hhv 0,2 prosentpoeng og 0,1 prosentpoeng i 2024, mens endret sammensetning fra engroshandel til detaljhandel trekker ned med 0,1 prosentpoeng. I 2025 trakk økt bonus og uregelmessige tillegg samlet opp 0,4 prosentpoeng.

Årslønnsveksten i det statlige tariffområdet var 4,8 prosent fra 2024 til 2025. Årslønnsveksten uten endring i faste og variable tillegg var 4,4 prosent.

Lønnsveksten i kommunesektoren påvirkes hvert år blant annet av endringer i kompetanse-, ansiennitets- og alderssammensetningen. For første gang på mange år var det i 2025 nedgang i antall årsverk i kommunesektoren. Endret kompetansesammensetning trakk i 2025 lønnsveksten opp med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, med 0,4 prosentpoeng for undervisningsansatte og med 0,2 prosentpoeng for øvrige ansatte. Av dette utgjorde reduksjon i stillingene 7960 Undervisningsstilling uten godkjent utdanning, 6572 Assistent og 7210 Renholder 0,1 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, 0,2 prosentpoeng for undervisningsansatte og 0,1 prosentpoeng for øvrige ansatte. Endret alderssammensetning trekker normalt lønnsveksten ned, men bidro i 2025 til høyere lønnsvekst.

Lønnsveksten i helseforetakene påvirkes av endringer i kompetansesammensetningen i sykehusene. Andelen ansatte med universitets- og høgskoleutdanning høyere grad (hovedsakelig leger) er økt fra ca. 20 prosent i 2016 til ca. 26 prosent i 2025. Samtidig er andelen ansatte med grunnskoleutdanning og fagutdanning redusert (hovedsakelig helsefagarbeidere) fra ca. 24 prosent i 2016 til ca. 22 prosent i 2025. Ansatte med universitets- og høgskoleutdanning høyere grad har isolert sett ikke hatt høyere lønnsvekst enn alle ansatte, men har et gjennomsnittlig lønnsnivå som er 37,8 prosent over gjennomsnittet for alle ansatte. En høyere andel med universitets- og høgskoleutdanning høyere grad har derfor økt gjennomsnittslønnen for alle ansatte over tid.

[Boks slutt]

1.3 Lønnsutviklingen i enkelte tariffområder

I dette avsnittet beskrives lønnsutviklingen i tariffområder fra 2024 til 2025. Vedlegg 1 gir en mer detaljert beskrivelse av mellomoppgjøret i 2025, og av partenes posisjoner før forhandlingene og konflikter.

1.3.1 Lønnsutviklingen for industriarbeidere i NHO-området

For industriarbeidere i NHO-bedrifter er årslønnsveksten (både heltid og deltid) beregnet til 4,9 prosent fra 2024 til 2025, mot 5,7 prosent året før. Tariff tilleggene bidro med 1,3 prosentpoeng i årslønnsveksten, mens overhenget inn i 2025 var 1,6 prosent. Lønnsglidningen er beregnet å ha bidratt med 2,0 prosentpoeng.

Årslønn for NHO-bedrifter beregnes på bakgrunn av utbetalte, månedlige lønssummer gjennom hele 2024 og 2025. Lønnsveksten er bygd opp av en rekke lønselementer med ulik periodisering som kan bevege seg ulikt mellom måneder og år. For industriarbeidere i NHO-bedrifter blir hvert tariffavtaleområde (ca. 40) vektet sammen til et gjennomsnittstall.

I beregning av overheng inn i 2024 og 2025 er det justert for etterbetalinger. Overhenget er beregnet med lønnsnivå for 4. kvartal i forhold til årslønnsnivå. Overhenget inn i 2025 er beregnet til 1,6 prosent for industriarbeidere, det samme som i 2024.

Under mekling i mellomoppgjøret ble NHO og LO, samt NHO og YS, enige om en forhandlingsløsning 31. mars 2025. Løsningen innebar et generelt tillegg på 5 kroner per time med virkning fra 1. april 2025. For ansatte på overenskomster med et gjennomsnittlig lønnsnivå under 90 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn (tilsvarer 545 963 kroner) ble det gitt et tillegg på 2 kroner for overenskomster med lokal forhandlingsrett, og ytterligere 2 kroner (dvs. i alt 4 kroner) for overenskomster uten lokal forhandlingsrett.

For Industriooverenskomsten -Verksted, er årslønnsveksten beregnet til 5,3 prosent fra 2024 til 2025, mot 6,3 prosent fra 2023 til 2024. Økte bonusutbetalinger og uregelmessige tillegg trakk årsveksten opp med til sammen 1,0 prosentpoeng, hvorav økt bonus trakk veksten opp med 0,1 prosentpoeng og økte utbetalinger av uregelmessige tillegg trakk veksten opp med 0,9 prosentpoeng. Økte utbetalinger av uregelmessige tillegg knyttet til svært høy aktivitet i 2025 og økt bruk av skiftarbeid. Industriooverenskomsten -Verksted utgjør 96 prosent av hele Industriooverenskomsten, der også Teko og Teknologi og data inngår.

I 2025 er 39 prosent av årsverkene for arbeidere i industri knyttet til overenskomster som er dekket av frontfaget i forbundsvisse oppgjør. For funksjonærer er andelen i frontfaget 53 prosent av industrifunksjonærene i NHO.

Industri dekkes av nesten 40 tariffområder innen næringsmiddelindustri, kjemisk industri, verksted, treindustri og noen mindre områder i annen type industri.

1.3.2 Lønnsutviklingen for andre arbeidergrupper i NHO-området

For arbeidere i *byggevirksomhet* er årslønnsveksten beregnet til 4,8 prosent fra 2024 til 2025, mot 5,6 prosent fra 2023 til 2024. Økte utbetalinger av bonus og uregelmessige tillegg trakk veksten opp hver for seg med 0,1 prosentpoeng og til sammen 0,2 prosentpoeng. Byggevirksomhet, som er den klart største næringen målt i antall årsverk innenfor Bygg- og anleggsvirksomhet, består av to hovedgrupper arbeidere innen elektrofag ($\frac{1}{3}$) og andre byggfag ($\frac{2}{3}$) som tømrere, murere, grunnarbeid innen stein-, jord- og sementarbeid, bygge- og tømmermestere, malermestere, rørleggerbedrifter, kobber- og blikkenslagermestere etc. En mindre gruppe innenfor byggevirksomhet er heisfirmaer og deler av verkstedoverenskomsten, offshore.

For *Riksavtalen – Hotell og restaurant* er årslønnsveksten beregnet til 3,7 prosent fra 2024 til 2025, mot 5,0 prosent året før. Det er beregnet en årslønnsvekst for ansatte som er med i tilsvarende måneder begge år i 2024 og 2025 (identiske) på 5,0 prosent. De identiske utgjør om lag 60 prosent av totalt ansatte i 2025.

I mellomoppgjøret i 2025 ga forhandlingsresultatet under mekling et generelt tillegg på til sammen 7 kroner per time for Riksavtalen fra 1. april 2025. Tillegget er beregnet å bidra med 2,2 prosentenheter til årslønnsveksten i 2025. Det ble ikke utløst garantitillegg for 2025.

For arbeidere i *transportsektoren i NHO* er årslønnsvekst beregnet til 3,8 prosent, fra 2024 til 2025, og i 2024 var veksten 5,0 prosent.

Transportbedrifter (arbeidere) i NHO omfatter blant annet rutebilsektoren, spedisjonsfirmaer, innenriks sjøfart, godstransport, avisbudavtalen og i noe mindre grad grossistbedrifter og oljeselskaper mv.

Noen områder i bransjen, for eksempel innenriks sjøfart og spedisjonsfirmaer, har lokal forhandlingsrett. Bussbransjen utgjør i overkant av 50 prosent av årsverkene til transportbedriftene og har ikke lokal forhandlingsrett. Årslønnsveksten for bussbransjen er beregnet til 4,2 prosent fra 2024 til 2025, mot 5,2 prosent fra 2023 til 2024.

I mellomoppgjøret i 2025 ble det gitt et generelt tillegg på 5 kroner per time fra 1. april, som er beregnet å bidra med 1,3 prosentenheter i årslønnsveksten til 2025. For rutebussjåfører er det fra 1. april 2025 også gitt et tillegg på kr 4,50 per time, som var avtalt ved hovedoppgjøret i 2024.

For arbeidere i *oljevirkksomhet* er årslønnsveksten beregnet til 4,9 prosent fra 2024 til 2025, mot 3,9 prosent året før. Uregelmessige tillegg dro veksten ned med 0,1 prosentpoeng.

1.3.3 Lønnsutviklingen for funksjonærer i NHO-bedrifter

Industrifunksjonærene i NHO-bedrifter utgjør om lag 22 prosent av alle funksjonærer i NHO-bedrifter. Årslønnsvekst for industrifunksjonærer er beregnet til 4,9 prosent fra 2024 til 2025, mot 4,7 prosent året før. I 2025 trakk bonusutbetalinger årslønnsveksten opp med 0,3 prosentpoeng.

Gruppen industrifunksjonærer totalt består av fem ulike bransjeområder (næringsmiddel, treindustri, kjemisk, verksted- og metallindustri og annen industri) som er vektet sammen.

Klassifiseringen av NHO-bedrifter i tariffsammenheng og i utvalgets rapportering, vil avvike noe fra SSBs offisielle klassifisering, som omtalt i vedlegg 2. Virkningene blir også omtalt i fotnoter i tabellene.

Overhenget for industrifunksjonærer inn i 2025 er beregnet til 1,6 prosent.

I mellomoppgjøret for 2025 mellom Finansforbundet og Finans Norge ble det fra 1. mai gitt et generelt tillegg på lønnsregulativets satser på 1,7 prosent til alle som omfattes av lønnsbestemmelsene i Sentralavtalen. Tillegget ble ved forhandlingene anslått å bidra med 1,1 prosentpoeng til årslønnsveksten fra 2024 til 2025. Tillegget ble også gjort gjeldende for medlemmene av LO ved Handel og Kontor i Norge og Fagforbundet. Lønnsveksten for finansnæringen i 2025 er beregnet til 4,2 prosent. Økt bonus trekker veksten opp med 0,1 prosentpoeng, mens lavere utbetalt uregelmessige tillegg drar ned veksten med 0,2 prosentpoeng. Overhenget inn i 2026 er beregnet til 1,5 prosent.

Funksjonærer ellers i NHO er ansatte innen bergverk, jordbruk, skogbruk, fiskeoppdrett, kraftforsyning, oljevirkksomhet, bygge- og anleggsvirkksomhet, samferdsel, forskning og undervisning, personlig og forretningsmessig tjenesteyting, hotell og restaurant, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting, handel, informasjonssektoren etc. I tillegg er det grupper innen håndverk, organisasjoner og bemanningsbedrifter som ikke tas med i lønnsstatistikken hverken for funksjonærer eller arbeidere. Samlet utgjør disse 9 prosent av alle årsverk i NHO-bedrifter.

Gjennomsnittlig lønnsvekst for *alle funksjonærgrupper i NHO* er beregnet til 4,5 prosent i 2025, mot 4,7 prosent i 2024. Tallene ovenfor er inklusive lederstillinger. Lønn for administrerende direktører er også med, og en stor andel kontorstillinger på alle nivå.

I tillegg er det grupper innen håndverk, organisasjoner og bemanningsbedrifter som ikke tas med i lønnsstatistikken hverken for funksjonærer eller arbeidere. Samlet utgjør disse 9 prosent av alle årsverk i NHO-bedrifter.

1.3.4 Lønnsutviklingen for industriarbeidere og industrifunksjonærer i NHO-bedrifter under ett

Lønnsveksten for arbeidere og funksjonærer i NHOs industribedrifter samlet er beregnet til 5,2 prosent fra 2024 til 2025, det samme som året før. Overhenget for industrien samlet inn i 2026 er beregnet til 1,5 prosent. Årslønnsveksten i industrien samlet i NHO ble anslått til 4,4 prosent ved mellomoppgjøret i 2025.

Tabell 1.4 Fordeling av årsverk i NHOs statistikkregister og lønnssum basert på årslønnsnivå for henholdsvis industriarbeidere og industrifunksjonærer

	Årsverk		Lønnssum	
	Arbeidere	Funksjonærer	Arbeidere	Funksjonærer
2021	54,9	45,1	43,2	56,8
2022	55,6	44,4	43,6	56,4
2023	54,8	45,2	43,0	57,0
2024	54,6	45,4	43,1	56,9
2025	54,1	45,9	42,8	57,2

Note: I 2025 er 39 prosent av årsverkene for industriarbeidere knyttet til overenskomster som er dekket av frontfaget. For funksjonærer er andelen i frontfaget 53 prosent av industrifunksjonærene i NHO.

Kilder: NHO og Statistisk sentralbyrå

1.3.5 Lønnsutviklingen i andre områder i privat næringsvirksomhet

Meklingsresultatet mellom YS og NHO i mellomoppgjøret for 2025 ble som mellom LO og NHO.

Garantiordningen på Landsoverenskomsten, Kontoroverenskomsten og Avtale for reiselivsbransjen mellom HK og Virke resulterte i at minstelønnssatsens øverste trinn fikk et tillegg fra 1. februar 2025 på 3,57 kroner per time.

I mellomoppgjøret for 2025 mellom LO og Virke ble det gitt et generelt tillegg på 5 kroner per time. Minstelønnssatsene (unntatt ungdomstrinnene) ble økt med til sammen 7 kroner per time fra 1. april 2025 og minstelønnssatsen på Grossistoverenskomsten Fellesforbundet ble økt med til sammen 6 kroner per time fra 1. april 2025.

For de fleste andre overenskomster mellom LO og Virke ble det gitt et generelt tillegg på 5 kroner per time per 1. april 2025. På enkelte overenskomster ble det gitt ytterligere 2 eller 4 krone per time avhengig av lønnsnivå for området og hvorvidt det er avtale om lokale forhandlinger.

Funksjonæraftalene mellom Virke og YS forbundene Negotia og Parat fikk ved mellomoppgjøret for 2025 samme resultat som Kontoroverenskomsten mellom HK/LO og Virke. Reiselivsavtalen mellom Virke og YS/Parat fikk et sentralt tillegg på 5 kroner per time og minstelønnssatsene ble økt med ytterligere 2 kroner per time. Garantiordningen på Reiselivsavtalen mellom Parat og Virke resulterte i at minstelønnssatsen trinn 3 fikk et tillegg fra 1. februar 2025 på 3,57 kroner per time.

Årslønnsveksten fra 2024 til 2025 for heltidsansatte i Virke-bedrifter i varehandelen er beregnet til 4,4 prosent.

Mellomoppgjøret 2025 på HUK-området ble gjennomført 17. juni. Det ble enighet mellom Virke og arbeidstakerorganisasjonene. Oppgjøret omfattet forhandlinger om sju tariffavtaler innen helse, utdanning og kultur med over 30 arbeidstakerorganisasjoner. Forhandlingsresultatet på de ulike overenskomstene fulgte resultatene i de korresponderende offentlige tariffområdene.

1.3.6 Lønnsutviklingen i offentlig sektor

Staten

I avtalene mellom staten og Akademikerne og Unio ble hele den økonomiske rammen avsatt til lokale forhandlinger. Med virkning fra 1. mai 2025 ble det avsatt det 3,30 prosent av lønsmassen til lokale forhandlinger. I rammen for avtalene med Akademikerne og Unio ble det lagt til grunn et overheng uten streik.

I avtalen mellom staten og YS Stat ble det gitt et generelt tillegg på 1,05 prosent av fastlønnen. Det ble avsatt 2,70 prosent av lønsmassen til lokale forhandlinger. De generelle og lokale tilleggene fikk virkning fra 1. mai.

Avtalen mellom staten og LO Stat hadde følgende økonomiske hovedpunkter (alle tillegg med virkning fra 1. mai):

- Et generelt tillegg på 6 600 kroner.
- Et generelt tillegg på 1,50 prosent av fastlønnen.
- Det ble avsatt 1,35 prosent av lønsmassen til lokale forhandlinger.

Årslønnsveksten fra 2024 til 2025 i det statlige tariffområdet er beregnet til 4,8 prosent.

Kommunesektoren/KS-området

I tariffoppgjøret i KS-området ble det for stillinger med hovedsakelig sentral lønnsdannelse gitt lønnstillegg med virkning fra 1. mai 2025 på 14 500 og 21 200 kroner per år, som vist i tabell 1.1. Ledere i HTA kapittel 4 får et generelt tillegg på 2,8 prosent fra 1. mai 2025. For stillingsgruppen «Stillinger med krav om fagbrev og 2-årig fagskoleutdanning» ble garantilønnsnivået hevet med 20 000 kroner ut over det sentrale tillegget, med virkning fra 1. mai 2025.

For medlemmer av LO kommune og YS kommune ble det avtalt ytterligere lønnstillegg med virkning fra 1.1.2026. For stillinger uten særskilt krav til utdanning gis et tillegg på 1 200 kroner, mens øvrige stillingsgrupper i HTA kapittel 4 gis et tillegg på 1 300 kroner.

KS og Unio ble senere enige om at de samme kronetilleggene også skulle gis til medlemmer av Unios forbund, fra samme dato. Akademikerne kommune valgte å ikke godta tilleggene fra 1.1.2026.

For en del grupper i KS-området (kapittel 3 og 5) fastsettes lønnen gjennom lokale lønnsforhandlinger i den enkelte kommune og fylkeskommune uten noen sentral ramme. Virkningsdato for lønnstillegg er 1. mai med mindre annen dato er avtalt.

I mellomoppgjøret i Oslo kommune ble det gitt et prosentvis tillegg på lønnstabellen på 3,62 prosent, minimum 20 100 kroner med virkning fra 1. mai 2025.

Kommuneansatte i alt

På grunnlag av lønnsstatistikk for 2025 og tariff tilleggene i 2025, er årslønnsveksten fra 2024 til 2025 for hele kommunesektoren, inkl. undervisningssektoren, Oslo kommune og diverse bedriftsmedlemmer¹ beregnet til 4,6 prosent.

¹ Dette omfatter blant annet ansatte i e-verk, revisjon, vann- og avløp etc.

Undervisningsansatte

På grunnlag av lønnsstatistikk for 2025 og tariff tilleggene i 2025 er årslønnsveksten fra 2024 til 2025 for undervisningsansatte beregnet til 4,8 prosent.

Kommuneansatte eksklusive undervisningsansatte

På grunnlag av lønnsstatistikk for 2025 og tariff tilleggene i 2025, er årslønnsveksten fra 2024 til 2025 for kommuneansatte eksklusive undervisningsansatte beregnet til 4,6 prosent.

1.3.7 Lønnsutviklingen i Spekter-området

Spekter-området ekskl. helseforetakene

I mellomoppgjøret i 2025 ble det på A-dels nivå for medlemmene i LO og YS avtalt et generelt tillegg på 9 750 kroner per år. Det ble gitt et ytterligere tillegg på 3 900 kroner per år til arbeidstakere med en årslønn på 545 964 kroner eller lavere. Tilleggene har virkning fra 1. april 2025. For medlemmer i Unio og SAN forhandles alle lønnstillegg lokalt i virksomhetene. Basert på de oppgjørene som er avsluttet gir de avtalte tilleggene på A-dels nivå i Spekter-bedrifter eksklusive helseforetakene et bidrag til årslønnsveksten i 2025 på 0,8 prosentpoeng. Lønnstillegg avtalt på den enkelte virksomhet (B-nivå) anslås i gjennomsnitt å gi et bidrag på 2,2 prosentpoeng. Årslønnsveksten fra 2024 til 2025 i Spekter-området ekskl. helseforetakene er beregnet til 4,5 prosent.

Helseforetakene

Spekter og Akademikerne Helse ble enige om at det ikke skulle forhandles om sentrale tillegg i 2025 til medlemmer av Den norske Legeforening. Oppgjøret ble gjennomført i sin helhet lokalt.

Spekter og forbundene i LO og YS kom til enighet i de sentrale forbundsvisse forhandlingene den 15. mai 2025. Det ble gitt et generelt tillegg til medlemmer i stillingsgruppe 1 på 15 400 kroner. Medlemmer i stillingsgruppe 2 og 3 fikk et generelt tillegg på 16 000 kroner med et ytterligere tillegg på 1 000 kroner til de med 16 års ansiennitet eller mer. Medlemmer i stillingsgruppe 4 og 5 fikk et generelt tillegg i størrelsesordenen 16 000 – 20 500 kroner. For medlemmer i stillinger som ikke er omfattet av ansiennitetsstigen ble det gitt et generelt tillegg på 3,1 prosent, dog ikke mindre enn 18 000 kroner. Alle tillegg ble gitt med virkning fra 1. juni 2025. Minstelønnssatsene ble hevet slik det framgår av tabell 1.5. Det ble avtalt at det ikke skulle gjennomføres lokale forhandlinger i 2025.

Tabell 1.5 Minstelønnssatser for stillingsgrupper i Spekter-området for LO- og YS-forbundene. Ingen ansiennitet (0 år) og maksimal ansiennitet (10 år/16 år)

	Ansiennitet 0 år			Ansiennitet 10 år/16 år		
	1. juli 2024	1.juni 2025	Endring	1. juli 2024	1.juni 2025	Endring
Stillinger hvor det ikke kreves særskilt utdanning*	395 000	410 400	15 400	485 000	500 400	15 400
Fagarbeiderstillinger/3 års videregående utdanning m.m.*	436 000	452 000	16 000	527 000	544 000	17 000
Stillinger med krav om høyskoleutdanning	485 000	501 000	16 000	589 000	608 000	19 000
Stillinger med krav om høyskoleutdanning med spesialutdanning	538 000	555 000	17 000	675 000	694 000	19 000

* Maksimal ansiennitet for stillinger hvor det ikke kreves særskilt utdanning, samt Fagarbeiderstillinger/3 års videregående utdanning mv. er 16 år.

Kilde: Spekter

I de sentrale forbundsvise forhandlingene (A2) mellom Spekter og Norsk Sykepleierforbund kom partene til enighet 6. mai 2025. Det ble gitt et generelt tillegg til alle medlemmer av Norsk Sykepleierforbund omfattet av ansiennitetsstigen i størrelsesordenen 16 000 – 20 500 kroner. For medlemmer i stillinger som ikke er omfattet av ansiennitetsstigen ble det gitt et generelt tillegg på 3,1 prosent, dog ikke mindre enn 18 000 kroner. For alle medlemmer av Norsk sykepleierforbund ble de generelle tilleggene gitt med virkning fra 1. mai 2025. Minstelønnssatsene ble hevet slik det framgår av tabell 1.6. Det ble avtalt at det ikke skulle gjennomføres lokale forhandlinger i 2025.

Spekter og Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Ergoterapeutforbund og Utdanningsforbundet kom til enighet i forbundsvise sentrale forhandlinger 12. mai 2025.

Det ble gitt et generelt tillegg til alle medlemmer av Norsk Fysioterapeutforbund og Norsk Ergoterapeutforbund omfattet av ansiennitetsstigen i størrelsesordenen 16 000 – 19 000 kroner. For medlemmer i stillinger som ikke er omfattet av ansiennitetsstigen ble det gitt et generelt tillegg på 3,1 prosent, dog ikke mindre enn 18 000 kroner. For ledere ble det gitt et tillegg på 3,5 prosent, dog ikke mindre enn 20 000 kroner. For alle medlemmer av Norsk Fysioterapeutforbund og Norsk Ergoterapeutforbund ble de generelle tilleggene gitt med virkning fra 1. juni 2025 med unntak av ledere hvor det generelle tillegget ble gitt med virkning 1. mai. Det ble gitt et generelt tillegg på 2,97 prosent til alle medlemmer av Utdanningsforbundet, dog minimum 16 000 kroner. Tilleggene ble gitt med virkning fra 1. januar 2025. Minstelønnssatsene ble hevet slik det framgår av tabell 1.6. Det ble avtalt at det ikke skulle gjennomføres lokale forhandlinger i 2025.

Tabell 1.6 Minstelønnssatser for stillingsgrupper i Spekter-området for medlemmer i Unio-forbundene med A2-forhandlinger. Ingen ansiennitet (0 år) og maksimal ansiennitet (10 år)

	Ansiennitet 0 år			Ansiennitet 10 år		
	1. mai/jul 2024	1. jan/mai/jun 2025	Endring	1.juli 2024	1.jan/mai/jun 2025	Endring
Grunnstillinger	485 000	501 000	16 000	589 000	608 000	19 000
Stillinger med spesialkompetanse	538 000	555 000	17 000	675 000	694 000	19 000

Kilde: Spekter

På grunnlag av lønnsstatistikk fra SSB for 2025 og avtalte tillegg i 2025, er årslønnsveksten fra 2024 til 2025 i helseforetakene beregnet til 4,3 prosent.

1.3.8 Lønnsutviklingen for kvinner og menn i tariffområder

Tabell 1.7 viser forholdet mellom kvinners og menns lønn i enkelte tariffområder. Fra 2024 til 2025 ble forskjellen i gjennomsnittlig lønnsnivå mellom kvinner og menn redusert for industrifunksjonærer, i varehandel, i staten og i Spekter-området utenom helseforetakene. Det var små endringer i andre områder i tabellen. Endringene i de enkelte områdene fra år til år påvirkes av flere forhold, herunder endringer i sysselsettingen for menn og kvinner. Sett over en lengre periode er hovedbildet at lønnsforskjellen er redusert.

I hovedgruppene i tabellen er det forholdsvis store variasjoner i størrelsen på lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. Imidlertid er disse gruppene ikke sammenlignbare med hensyn til sammensetning da noen områder har mer ensartete stillingsstrukturer enn andre. For eksempel er stillingsstrukturen blant industriarbeidere relativt enhetlig, mens den er mer sammensatt i helseforetakene. Tabellen egner seg dermed mest til å følge utviklingen i de enkelte områdene over tid.

Tabell 1.7 Gjennomsnittlig årslønn¹ for kvinner i forhold til gjennomsnittlig årslønn for menn i noen store forhandlingsområder. Prosent

													Årslønn Menn	Årslønn Kvinner	Kvinne- andel ²
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025	2025	
Industriarbeidere i NHO-bedrifter	92,3	92,4	93,1	93,5 ⁷	91,5	91,9	91,5	90,8	91,0	90,2	90,0	648 600	583 900	17	
Industrifunksjonærer i NHO-bedrifter	80,9	82,2	83,2	83,1 ⁷	84,3	85,1	85,7	85,7	86,2	87,1	87,7	1 045 300	916 700	31	
Virke-bedrifter i varehandel ⁹	85,5	85,2	85,5	85,2 ⁶	85,4	84,7 ⁸	84,7	85,0	85,5	85,7	86,2	733 300	631 800	42	
Ansatte i hotell og restaurant i NHO-bedrifter	96,4	96,3	94,4	96,2	95,9	95,8	95,2	95,2	95,3	95,2	95,1	500 200	475 700	55	
Statsansatte ³	89,9	90,2	89,2	89,7	89,8	89,8	90,2	90,1	89,8	89,4	89,7	825 000	739 800	51	
Kommunene i alt ⁵	92,6	93,1	93,6	93,6	94,1	94,1	94,3	94,4	94,6	94,8	94,8	700 800	664 600	73	
Undervisningsansatte ⁵	97,9	97,9	97,9	98,1	98,3	98,5	98,7	98,7	98,9	99,1	99,2	737 400	731 600	69	
Øvrige ansatte ⁵	91,8	92,5	92,8	92,9	93,4	93,3	93,5	93,6	93,8	94,0	94,1	688 300	647 400	74	

Statlige eide helseforetak i Spekter-området	78,9	80,1	79,8	80,5	80,8	81,0	80,9	81,4	82,2	82,5	82,9	914 500	757 800	75
Spekter-området ekskl. statlige eide helseforetak ⁴	93,9	94,5	95,7	95,8	96,7	96,5	96,2	96,8	95,7	98,2	98,0	733 600	718 600	43

1. Årslønn eksklusive overtidstillegg, men inklusive andre tillegg.

2. Andel heltidsansatte kvinner/årsverk kvinner innenfor det enkelte området. Prosent.

3. Gjelder heltidsansatte. Månedslønn per september*12.

4. Månedslønn per oktober*12.

5. Månedslønn per 1. desember*12.

6. Korrigert for populasjonsendringer er andelen den samme i 2018 som i 2017.

7. Med samme metode som anvendt for 2019 er det relative årslønnsnivået for 2018 91,9 for arbeidere og 83,2 for funksjonærer.

8. Beregnet på revidert lønnsstatistikk fra SSB per november og med samme populasjon som for 2020 var relativ lønn i 2019 84,5 prosent, som kan sammenlignes med 84,7 prosent for 2020.

9. Gjelder heltidsansatte.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Beregningsutvalget og KS.

Likelønnsstrekk ved oppgjørene i 2025

Følgende trekk ved lønnsoppgjørene er av sentral betydning for hvordan de relative lønnsforskjellene mellom kvinner og menn utvikler seg:

- Formen på de sentrale tilleggene, dvs. om det gis generelle prosenttillegg og/eller kronetillegg, om det gis spesielle lavlønnstillegg, tillegg til bestemte yrkesgrupper mv. Et likt kronetillegg vil gi en noe sterkere gjennomsnittlig prosentvis lønnsvekst for kvinner enn for menn, ettersom det ofte er flere kvinner enn menn i lavlønnsgroppene.
- Fordelingen av de lokale tilleggene.
- De relative lønnstilleggene i typiske kvinnesektorer og -næringer til forskjell fra mannsdominerte sektorer og næringer.

De ekstra lønnstilleggene på 2 kroner og 4 kroner per time fra 1. april 2025 i LO-NHO-området til arbeidstakere på overenskomster med lavere gjennomsnittslønn enn 90 prosent av industriarbeidergjennomsnittet har likelønnsprofil. Kvinner står for over 40 prosent av årsverkene på avtalene med lavlønnstillegg, mens for arbeidere i alt i NHO-bedrifter var kvinneandelen på om lag 20 prosent i 2025.

Både garantitillegg på satser og heving av minstelønnssatser i mellomoppgjøret er resultater for Landsoverenskomsten mellom Handel og Kontor (LO) og Virke, som særlig tilgodeser kvinner.

1.4 Lønnsoverhenget

Lønnsoverhenget beskriver hvor mye lønnsnivået ved utløpet av ett år ligger over gjennomsnittsnivået for året. Det forteller dermed hvor stor årslønnsveksten fra ett år til det neste vil bli dersom det ikke gis lønnstillegg i det andre året og det ikke er sammensetningseffekter som omtalt i avsnitt 1.2 og boks 1.1.

Lønnsoverhenget til 2026 i industrien samlet i NHO-området er beregnet til 1,5 prosent. For områdene i tabell 1.7 varierer lønnsoverhenget til 2026 fra 0,9 til 1,7 prosent.

I tillegg til lønnsoverhenget kan lønnsveksten til året etter i enkelte områder også bli påvirket, enten av allerede avtalte tariff tillegg eller av garantiordninger og satsreguleringsbestemmelser.

Prinsipielt står allerede avtalte lønnstillegg for neste år i en noe annen stilling enn lønnsoverhenget. Ved å avtale lønnstillegg i et tariffoppgjør for neste år, legger en føringer for årslønnsveksten året

etter. På denne bakgrunn bør beregninger av lønnsoverheng til ett år suppleres med opplysninger om eventuelle allerede avtalte tillegg for det samme året.

I KS-området ble det etter mekling avtalt tillegg med virkning fra 1. januar 2026. For stillinger med hovedsakelig sentral lønnsdannelse er disse tilleggene beregnet å gi et bidrag til årslønnsveksten på 0,2 prosent.

Garantiordninger og satsreguleringsbestemmelser sikrer områder en (automatisk) lønnsvekst, gjerne i forhold til en fastlagt referansegruppes lønn. Virkninger av alle avtalte tillegg inklusive slike ordninger, defineres som tariff tillegg når de er kjent. En del av disse tilleggene vil ikke være klar før endelig statistikk foreligger.

Tabell 1.8 Lønnsoverhenget fra året før i prosent. 2021–2026

Område/gruppe:	2021	2022	2023	2024	2025	2026
NHO-bedrifter i industrien i alt ¹	1,2	1,0	1,7	1,7	1,8	1,5
Industriarbeidere	1,0	0,9	1,4	1,6	1,6	1,3
Industrifunksjonærer	1,5	1,2	2,0	1,8	1,9	1,6
Virke-bedrifter i varehandel	0,8	1,1	1,5	1,7	1,3	1,2
Staten	0,4	1,6	1,3	2,5	1,4	1,7
Kommunene i alt	0,3	1,6	1,2	1,8	2,1	1,1
Undervisningsansatte	0,2	1,8	1,7	1,8	2,2	1,1
Øvrige ansatte	0,4	1,5	1,1	1,7	2,0	1,1
Ansatte i Spekter-bedrifter						
Helseforetakene	0,8	2,0	2,2	2,5	2,0	0,9
Øvrige bedrifter	0,5	0,9	1,0	1,5	1,3	1,1
Veid gjennomsnitt ²	0,6	1,4	1,4	1,9	1,8	1,2

¹ Arbeidere og funksjonærer i industrien er vektet sammen med lønnssummen i hver gruppe som vekt.

² Antall årsverk i hver gruppe fra tabell 1.1 er brukt som vekter.

Kilder: Statistisk sentralbyrå for Beregningsutvalget, Beregningsutvalget og KS

2 Lønnsutviklingen samlet og etter kjennetegn

- For alle lønnstakere viser påløpt² årslønn fra Statistisk sentralbyrå³ at veksten i gjennomsnittlig årslønn fra 2024 til 2025 var 4,9 prosent, mens utbetalt årslønn økte med 5,2 prosent.
- Både utbetalt årslønn og statistikken for månedslønn (november 2024–november 2025), fordelt på kjønn, næring, sektor og yrke, er påvirket av ettervirkninger av konflikten i det statlige tariffområdet i 2024. Det samme gjelder andre forsinkede utbetalinger fra 2024 som først ble utbetalt i 2025, og som kan påvirke flere av tallene i kapittel 2.
- Fra 2020 har kvinners gjennomsnittslønn som andel av menns økt, slik at lønnsforskjellen har blitt mindre, for både heltid og per årsverk der deltid er med. Målt ved medianen, der lønnsforskjellen mellom kvinner og menn er mindre, var utviklingen fram mot 2024 stabil. Fra 2024 til 2025 har lønnsforskjellen mellom kvinner og menn økt.
- Gjennomsnittlig økning i lønn per år fra november 2020 til november 2025 var 5,5 prosent for administrerende direktører i privat sektor, og 6,3 prosent for administrerende direktører i industrien. For heltidsansatte lønnstakere under ett steg lønnen med 5,0 prosent i gjennomsnitt i samme periode. Fra november 2024 til november 2025 økte gjennomsnittslønnen for administrerende direktører både i privat sektor i alt og i industrien med 5,9 prosent. For ledere i offentlig forvaltning økte gjennomsnittslønnen med 5,0 prosent. I samme periode økte gjennomsnittslønnen for alle heltidsansatte med 4,7 prosent.
- Målt ved Gini-koeffisienten, økte ulikheten i lønnsfordelingen samlet og for kvinner og menn hver for seg fra 2024 til 2025.
- De siste ti år har gjennomsnittslønnen økt tilnærmet like mye i alle desiler. Siden 2020 har Gini-koeffisienten økt både i privat sektor og offentlig forvaltning. Økningen i lønsspredning har vært litt høyere i offentlig forvaltning.

² For påløpt årslønn tilbakeføres etterbetalinger til måneden de er opptjent. Årslønn beregnes ved å summere månedslønn for alle måneder i ett kalenderår.

³ Datakilden til påløpt årslønn er nå a-ordningen, og ikke Nasjonalregnskapet. Derfor henvises det kun til SSB. Definisjon og beregning av påløpt årslønn er lik som tidligere.

2.1 Innledning

Dette og de følgende avsnittene presenterer utviklingstrekk i lønn, i hovedsak basert på statistikk fra SSB, klassifisert etter kjønn og andre kjennetegn. Lønnsstatistikken fra SSB er nærmere omtalt i vedlegg 2. Statistikken viser utviklingen i gjennomsnittsnivåer og lønnsfordeling, og sier derfor ikke noe om den individuelle lønnsutviklingen. SSBs lønnsstatistikk legger størst vekt på månedslønn som måles for november årlig, men beregner også årslønn.

Det vil alltid være noen oppgjør som kommer sent i løpet av året og ikke kommer med i lønnsstatistikken for november. Lønnsveksten fra november 2024 til november 2025 påvirkes av konflikten blant ansatte i statsforvaltningen i 2024. Utbetalingen av lønnsoppgjøret kom først i løpet av første halvår 2025, og kom derfor ikke med i lønnsstatistikken for november 2024. Dette påvirket veksten fra november 2024 til november 2025 etter kjønn, næring, sektor og yrke, blant annet fordi menn og kvinner er ulikt fordelt i arbeidslivet.⁴

2.2 Lønnsutviklingen samlet og i enkelte næringer

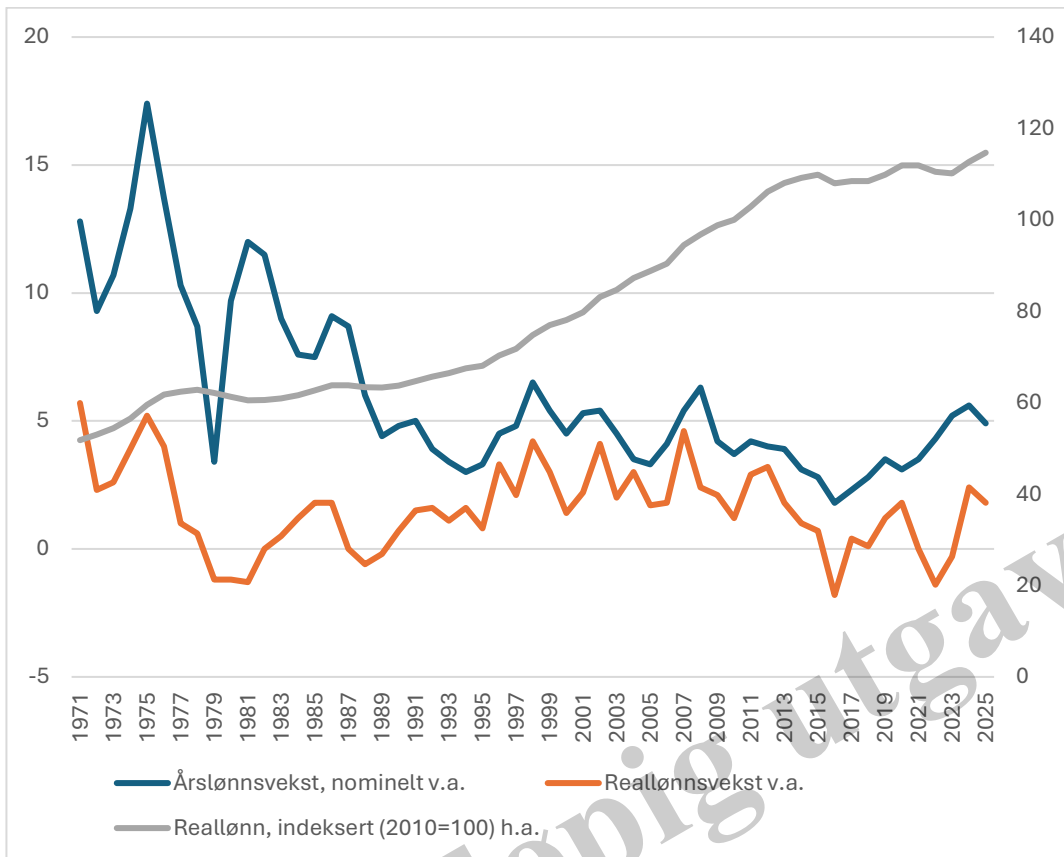
Tabell 2.1 viser årslønnsveksten, både basert på påløpt og utbetalt (bokført) lønn, fra SSBs lønnsstatistikk. Veksten i gjennomsnittlig utbetalt årslønn er også inndelt etter næring og sektor. Dette er en annen gruppering av virksomheter enn inndeling etter forhandlingsområder. Det er også andre forskjeller i avgrensning, i tillegg til forskjeller i beregningsmetoder. Forskjellene mellom årslønnsberegningene i dette kapitlet og kapittel 1, er omtalt i vedlegg 2. SSB omtaler i en artikkel forskjellene i lønnsvekst for bedrifter med og uten tariffavtale.⁵ I denne artikkelen finner SSB tilnærmet lik utvikling i årslønn fra 2016-2024 for bedrifter med tariffavtale i analysen, som for de største forhandlingsområdene i kapittel 1.

For lønnstakere under ett var den påløpte årslønnsveksten 4,9 prosent fra 2024 til 2025. Veksten i gjennomsnittlig utbetalt årslønn, som inkluderer etterbetalinger i forbindelse med konflikten i statsforvaltningen i 2024, for alle lønnstakere var 5,2 prosent fra 2024 til 2025. Nominell årslønnsvekst og reallønnsvekst for Norge siden 1970 vises i boks 2.1.

⁴ Strand, H.H og Bye, K.S. (2026): Høyest lønnsvekst i toppen, Statistisk sentralbyrå, [Høyest lønnsvekst i toppen – SSB](#)

⁵ Grini, K, H, Konci, E. (2025): Lønnsutvikling, med og uten tariffavtale, Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/statistikk/lonn/artikler/lonnsutvikling-med-og-uten-tariffavtale>

Boks 2.1 Lønnsutviklingen 1970–2025

Figur 2.1 Nominell årslønn og reallønn¹ 1970–2025

¹ Vekst i nominell påløpt årslønn er deflatert med KPI der [2015=100 tabell 08981](#)

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Den nominelle lønnsveksten var høy på 1970-tallet¹, med en topp på over 17 prosent i 1975, og ga samlet sett en forholdsvis sterk reallønnsvekst til tross for høy prisstigning. Lavere lønnsvekst mot slutten av tiåret skyldtes blant annet innføring av lønns- og prisstopp. På 1980-tallet varierte lønnsveksten betydelig, og ble i enkelte år påvirket av inntektsreguleringslover².

Reallønnsutviklingen var samlet sett svak og negativ i flere år. Siden begynnelsen av 1990-tallet har både lønns- og prisveksten stort sett vært klart lavere enn på 1970- og 80-tallet, men reallønnsveksten har stort sett vært relativt høy. Etter et fall i reallønnen i 2016, bidro høyere nominell lønnsvekst til positiv reallønnsvekst fram til 2020. I 2021 utlignet prisstigningen veksten i nominell årslønn fullt ut. Høy prisvekst i 2022 og 2023 førte til en reallønnsnedgang på hhv. 1,4 prosent og 0,3 prosent. Etter noen år med reallønnsnedgang, ble det i 2024 og 2025 en reallønnsøkning på henholdsvis 2,4 og 1,8 prosent.

¹ Utviklingen i reallønn per time har i enkelte år økt mer som følge av nedsatt ukentlig arbeidstid med lønnskompensasjon. Slike endringer fant sted både på 1970- og 1980-tallet.

² Se kapittel 6 i: Eivind Thomassen og Lars Fredrik Øksendal (2017). Modellbyggere. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene 1967–2017. Pax Forlag 2017.

[Boks slutt]

Tabell 2.1 Årslønnsvekst¹ fra året før i prosent for alle grupper og utvalgte næringer og offentlig forvaltning.

	Årslønn, påløpt	Årslønn utbetalt ⁴				Offentlig forvaltning ²
		Alle grupper	Industrien	Varehandel	Finansierings- og forsikringsvirksomhet	
2016	1,7	1,7	1,5	2,8		2,2
2017	2,3	2,2	2,1	2,8	3,4	2,6
2018	2,8	3	2,8	2,6	3,6	2,8
2019	3,5	3,4	3,3	3,5	2,3	3,5
2020	3,1	3,1	2,3	3,8	3,5	2,2
2021	3,5	3,7 ⁵	3,4 ⁵	4,7 ⁵	3,9 ⁵	3,0 ⁵
2022	4,3	4,1	4,3	3,6	6,4	4,0
2023	5,2	5,3	5,2	4,5	1,7	5,8
2024	5,6	5,4	5,3	5,3	4,9	4,9
2025	4,9	5,2	5,3	4,7	5,5	5,3 ⁶
Vekst 2015-2020	14,1	14,1	12,6	16,5		14,0
Gj. sn. per år ³	2,7	2,7	2,4	3,1		2,7
Vekst 2020-2025	25,8	23,5	22,2	23,9	22,1	21,5
Gj. sn. per år ³	4,7	4,3	4,1	4,4	4,1	4,0
Årslønn per årsverk		741 300	744 800	665 200	1 052 800	713 500
Antall årsverk	2 503 100	2 397 500	21 100	263 200	51 800	790 200

¹ Populasjoner og beregningsmetoder er forskjellig fra det som brukes for forhandlingsområder i tabell 1.1, se vedlegg.

² Omfatter statlig forvaltning (inkl. helseforetakene) og kommunal og fylkeskommunal forvaltning.

³ Geometrisk gjennomsnitt.

⁴ Utbetalt årslønn følger kontantprinsippet og summerer lønn i året utbetalingen blir gjort. Etterbetalinger flyttes ikke til året eller perioden etterbetalingen gjelder for. F.o.m. publiseringen for 2020 justerte SSB årslønn for årene 2016-2019 grunnet ny metode for beregning av arbeidstid. I tabellen er tidsseriene for årslønnsvekst ikke endret tilbake i tid.

⁵ Grunnet forsinkelser i gjennomføringen av lønnsoppgjørene i 2020, ble noen etterbetalinger fra lønnsoppgjørene først utbetalt i 2021. Etterbetalingene fra 2020 bidrar med om lag 1 000 kroner eller knapt 0,2 prosent til årslønnsveksten i lønnsstatistikken fra 2020 til 2021. Bidraget i de forskjellige næringene vil variere noe.

⁶ Utbetalt årslønn i offentlig forvaltning er i 2025 påvirket av streiken i statlig tariffområde våren 2024. Sentralt avtalte generelle og lokale tillegg for 2024 ble ikke utbetalt før i 2025.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Ettersom lønnsnivået varierer mellom ulike grupper, vil endringer i sammensetningen av lønnstakere påvirke beregnet vekst i gjennomsnittslønn for næringene. Det vil være mange sammensetningseffekter som ikke fanges opp, framstillingen er derfor ikke uttømmende. Det kunne også vært relevant å se på andre variabler som yrke, kjønn, utdanning og alder.

I 2025 har sammensetningseffektene samlet vært svakt positive gjennom året, se vedleggstabell 4.22. Næringsfordelte tall for mai og november fra 2024 til 2025 viser ingen bidrag av betydning fra noen enkelt næringer, se vedleggstabell 4.21.

Mer om sammensetningseffektene som virket inn på lønnsutviklingen i 2020 og 2021 er beskrevet i NOU 2021:5.

2.3 Lønnsutviklingen for kvinner og menn

I dette avsnittet presenteres tall for utviklingen i lønnsforskjellen mellom kvinner og menn målt for heltidsansatte og per årsverk der deltidsansatte er regnet om til heltidsekvivalenter.

Forskjeller i kvinners og menns yrkesdeltakelse, bransje-/sektortilknytning, utdanning, arbeidserfaring og kompetanse er viktige faktorer bak lønnsforskjellene. Det samme er kjønnsfordelingen i arbeidsmarkedet. Ulike næringer har ulik lønnsevne og avtaledeking, og menn og kvinner har ulike stillinger på arbeidsplassene. Endringer i hvor vi finner menn og kvinner i arbeidsmarkedet over tid og endringer i fordeling på kjennemerker, påvirker lønnsforskjellene slik de måles her. Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn kan også avspeile ulike former for lønnsdiskriminering. Kvantifisering av ulike bidrag til utviklingen i gjennomsnittlig lønnsforskjell krever egne analyser, se nedenfor.

Flere analyser de siste årene har sett på dette. I to forskjellige rapporter fra Statistisk sentralbyrå og Institutt for samfunnsforskning (ISF)⁶ benyttes regresjonsmodeller for å justere for at menn og kvinner er fordelt ulikt i arbeidsmarkedet. Ved å benytte data fra lønnsstatistikken 2021, halveres den beregnede lønnsforskjellen fra 10,7 prosent til under 5,4 prosent, ifølge SSBs rapport. Siden tre av fire av de 10 prosent høyest lønte jobbene er knyttet til menn, påvirkes gjennomsnittslønnen til menn samlet betydelig mer av de høyest lønte enn kvinners gjennomsnittslønn. Når de 10 prosent høyest lønte holdes utenfor blir den samlede lønnsforskjellen redusert til 4,4 prosent. Den gjenværende uforklarte forskjellen mellom menns og kvinners lønn blir redusert til 3,4 prosent. Beregningene til ISF for lønnsstatistikken 2022 finner liknende resultat.

Lønnsforskjellen mellom alle sysselsatte kvinner og menn

Det er flere måter å beregne lønnsforskjellene mellom kvinner og menn. I tabell 2.2 presenteres tre ulike måter å beregne dette på: Gjennomsnittslønn for heltidsansatte, gjennomsnittlig lønn per årsverk og medianlønn for heltidsansatte. Medianlønn finner en ved å sortere lønnen for lønnstakere etter størrelse på lønnen og så finne lønnsnivået for personen i midten. Ved en slik beregningsmetode vil høye og lave lønnsnivåer være uten betydning.

Tabell 2.2 Kvinners månedslønn¹ som andel av menns for hhv. heltidsansatte, per årsverk og medianlønn. November 2016-2025

												Månedslønn*12	
												Menn	Kvinner
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ³	2023	2024	2025 ⁴	2025	2025	
Gjennomsnittslønn for heltidsansatte	87,7	88,6	89,1	89,3	89,3	89,6	89,5	90,2	90,1	89,8	809 520	727 080	
Gjennomsnittslønn per årsverk ²	86,4	87,1	87,5	87,8	87,5	87,9	87,6	88,3	88,2	87,9	787 320	692 280	
Medianlønn for heltidsansatte	93,7	94,5	94,9	95,6	95,2	95,4	95,5	95,5	95,3	94,9	713 160	676 560	

¹ Månedslønn per september/november

² Heltids- og deltidsansatte hvor deltidsansatte er omgjort til heltidsekvivalenter.

³ Sene oppgjør for 2022, som følge av streik, fanges ikke opp av lønnsstatistikken og kan blant annet ha berørt forholdet mellom kvinners og menns lønn. Dette gjelder særlig undervisnings- og barnehageyrker der det jobber mange kvinner.

⁴ På grunn av streiken i statlig tariffområde våren 2024, ble ikke de sentralt avtalte generelle og lokale tilleggene for 2024 utbetalt før i 2025.

⁶ Grini, K.H. og Fløtre, I.A. (2023) *Lønnsgapet i Norge Lønnsforskjellen mellom menn og kvinner – hvor stor er den?* Rapport 2023/4. Oslo: Statistisk sentralbyrå <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/lonn-og-arbeidskraftkostnader/artikler/lonnsgapet-i-norge>

Hoen, M.F., Reizel L, Rogne A. F og Salvanes K. V. (2024) *Ulik lønn for likt arbeid? Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn, 2015-2022*. Rapport 2024:8. Oslo: Institutt for samfunnsforskning [Rapport 8:24](#)

Målt med månedslønn for heltidsansatte i november måned økte forskjellen i gjennomsnittlig lønn mellom kvinner og menn fra 2024 til 2025. Lønnsforskjellen ble større når deltidsansatte inkluderes og lønnen er omregnet til heltidslønn. Kvinners lønn per årsverk var 87,9 prosent av menns lønn i november 2025, mot 88,2 prosent i november 2024. Lønnsforskjellen mellom menn og kvinner økte også fra 2023 til 2024. Fra 2020 har imidlertid kvinners gjennomsnittslønn som andel av menns økt, slik at lønnsforskjellen har blitt mindre, for både heltid og per årsverk der deltid er med.

Målt ved medianlønn har den relative lønnsforskjellen mellom kvinner og menn også økt fra 2024 til 2025. Heltidsansatte kvinners medianlønn som andel av menns var på 94,9 prosent i 2025, en nedgang på 0,4 prosentpoeng fra 2024. Ved å sammenligne medianlønn i stedet for gjennomsnittslønn, er forskjellene mellom kvinner og menn mindre. Hovedårsakene til at vi har mindre lønnsforskjeller målt på denne måten, er at menn i større grad enn kvinner er å finne blant de med høyt lønnsnivå og at flere kvinner enn menn er å finne blant de med lavere lønnsnivå og omkring median. I beregningene av gjennomsnittslønn betyr høye enkeltlønninger blant menn mer enn lave enkeltlønninger blant kvinner.

Kvinner og menn fordeler seg ulikt på næringer med ulikt lønnsnivå, og dette bidrar til forskjellen i lønnsnivå mellom kvinner og menn sett under ett. Mellom november 2024 og 2025 var lønnsveksten noe høyere for menn enn for kvinner. Menns lønn økte med 4,7 prosent og kvinners lønn økte med 4,4 prosent. Utviklingen må ses i sammenheng med ulik lønnsvekst på tvers av næringer og yrker. For utviklingen av lønnsforskjeller mellom kvinner og menn fordelt etter næring vises det til tabell 4.11 (heltidsansatte) og tabell 4.12 (heltids- og deltidsansatte) i vedlegg 4.

Lønnsveksten fra november 2024 til november 2025 påvirkes av at lønnsoppgjøret etter konflikten for ansatte i statsforvaltningen i 2024 ble utbetalt første halvår 2025. Dermed vil lønnsstatistikken for november 2025 fange opp hele effekten av lønnsoppgjøret fra 2024.

Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn etter utdanning

Tabell 2.3 viser kvinners lønn som andel av menns etter utdanningsnivå for heltidsansatte. I et lengre perspektiv har økningen i andelen kvinner med universitets- og høyskoleutdanning i arbeidslivet bidratt til mindre lønnsforskjeller både totalt og innen enkelte utdanningsnivå. I gruppen med lengst utdanning, universitets- eller høyskoleutdanning lengre enn 4 år, har andelen kvinner økt med 8 prosentpoeng fra 2015-2025.

Fra 2024 til 2025 økte lønnsforskjellene mellom kvinner og menn for de fleste utdanningsnivåer, utenom for universitets- og høyskoleutdanning lengre enn 4 år, der forskjellen ble marginalt mindre.

Tabell 2.3 Kvinners gjennomsnittlige månedslønn som andel av menns etter høyeste fullførte utdanning. Heltidsansatte. November 2016-2025

											Månedslønn*12		Andel kvinner ¹	
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ²	2023	2024 ³	2025 ³	2025	2025	2015	2025
Grunnskole	86,7	87,0	87,6	87,5	87,7	87,6	87,9	88,7	88,7	88,6	593 040	525 600	31	28
Videregående skole	83,1	83,4	83,3	83,1	83,3	83,4	83,2	83,4	83,3	82,9	763 560	633 120	31	29
- Herav fagutdanning	81,1	81,2	81,0	80,7	80,8	80,9	80,5	80,7	80,8	80,3	762 480	612 600	18	20
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	79,1	79,6	79,7	80,1	80,2	80,8	80,1	81,0	81,2	80,8	909 720	735 780	55	57
Universitet eller høyskole lengre enn 4 år	81,1	81,5	81,6	81,6	81,7	81,6	81,4	82,1	82,1	82,2	1 093 080	898 560	44	52
Alle heltidsansatte	87,7	88,6	89,1	89,4	89,3	89,6	89,5	90,2	90,0	89,9	809 520	727 080	39	41

¹ I prosent av antall heltidsansatte/arbeidsforhold med heltid.

² Sene oppgjør i 2022, som følge av streik, fanges ikke opp av lønnsstatistikken og kan blant annet ha berørt forholdet mellom kvinners og menns lønn. Dette gjelder særlig undervisnings- og barnehageyrker der det jobber mange kvinner.

³ På grunn av streiken i statlig tariffområde våren 2024, ble ikke de sentralt avtalte generelle og lokale tilleggene for 2024 utbetalt før i 2025.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

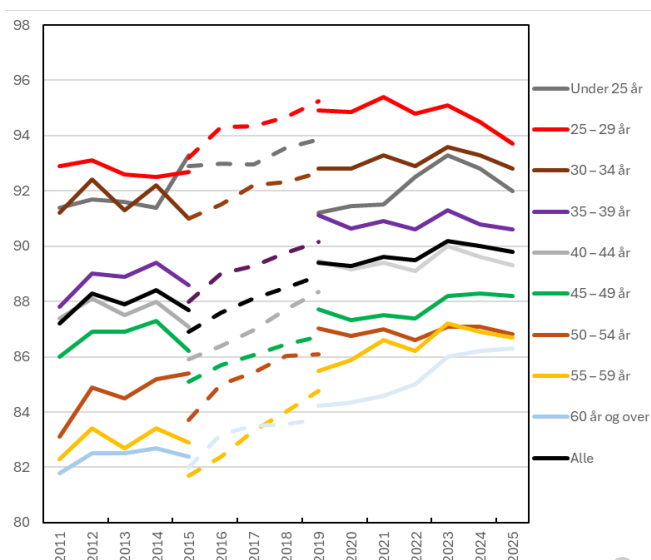
For alle utdanningsnivåer i tabell 2.3 er kvinners lønn som andel av menns lavere enn totalen på 89,9 prosent. Kvinner utgjør nå mer enn halvparten av alle med universitets- og høyskoleutdanning, som har høyere gjennomsnittslønn enn øvrige utdanningsgrupper. Tilførselen av mange unge nyutdannede kvinner de siste 20 årene har imidlertid bidratt til en lavere gjennomsnittsalder blant kvinner enn menn i denne gruppen, noe som isolert sett trekker kvinners lønnsnivå ned. Kvinners store og stadig økende andel av lønnstakere med høyere utdanningsnivå bidrar til en sammensetningseffekt. Kvinners andel av menns lønn for alle heltidsansatte holdes oppe av høyt utdannede kvinner, mens lønnsgapet er større i hvert enkelt utdanningsnivå.

Lønnsforskjellen er minst for dem med grunnskoleutdanning. Størst lønnsforskjell er det for ansatte med fullført videregående skole med fagutdanning og universitets- eller høyskoleutdanning til og med 4 år, men dette varierer mellom næringene, se vedleggstabell 4.13. For utviklingen i lønnsforskjeller mellom kvinner og menn fordelt etter utdanningsnivå og hvor deltid er inkludert, vises det til tabell 4.14 i vedlegg 4.

Kvinner står for fire av ti arbeidsforhold med heltid og over halvparten av deltidsjobbene. Deltidsarbeid er altså langt mer utbredt blant kvinner enn blant menn.

Lønnsforskjeller mellom kvinner og menn etter alder

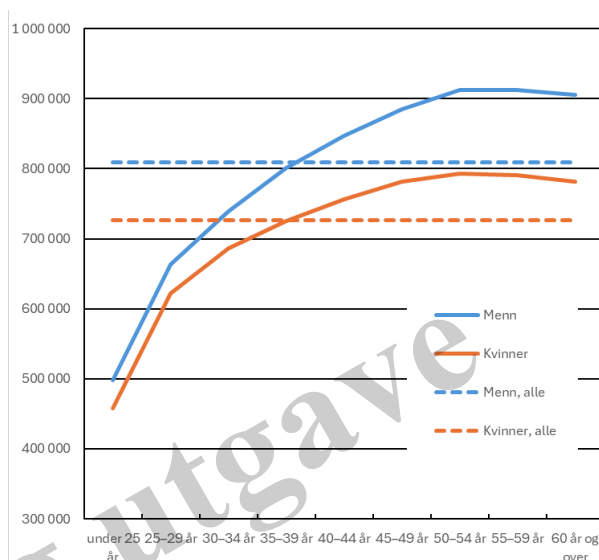
Figur 2.2 viser kvinners lønn som andel av menns for heltidsansatte fordelt etter alder, se også tabell 4.15 i vedlegg 4. Lønnsforskjellen øker med alder, og for arbeidstakere over 40 år ligger kvinners lønn som andel av menns gjennomgående lavere enn gjennomsnittet for alle heltidsansatte. Figur 2.3 viser gjennomsnittslønn for kvinner og menn etter alder i 2025, basert på et tverrsnitt av alle fødselskohorter. Figuren kan ikke alene og uten nærmere analyse slå fast om bildet av økende lønnsforskjeller i eldre aldersgrupper skyldes mindre forskjeller i yngre generasjoner eller at forskjellene øker gjennom kvinners og menns yrkesløp.

Figur 2.2 Kvinners gjennomsnittslønn i prosent av menns etter alder. Heltidsansatte. Månedslønn per september/november¹

¹Brudd i statistikken i 2015. Nytt tellingstidspunkt fra 2019 (ny serie).

Kilder: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.3 Gjennomsnittslønn for kvinner og menn etter alder. Heltidsansatte. Månedslønn i kroner per november 2025, omregnet til lønn per år

Kilder: Statistisk sentralbyrå

2.4 Lønn etter yrke

I tabell 2.4 er det tatt utgangspunkt i heltidsansatte etter firesifret yrkeskode. For å begrense datamengden er kun yrker med minst 15 000 arbeidsforhold med heltid tatt med. I tabellen er yrkene sortert etter antall arbeidsforhold.

Veksten i gjennomsnittslønnen for heltidsansatte fra november 2024 til november 2025 var 4,7 prosent. Blant yrkene i tabell 2.4 var det i denne perioden størst lønnsvekst for finansanalytikere med 6,9 prosent etterfulgt av administrerende direktører og andre administrative ledere begge med 5,9 prosent. Lavest lønnsvekst hadde flere yrker i helsetjenester som spesialsykepleiere og sykepleiere med 2,6 prosent og 2,8 prosent. Andre yrker med lav lønnsvekst fra 2024 til 2025 var lektorer mv. (videregående skole) med 3,3 prosent og grunnskolelærere og barnehage- og skolefritidsassistenter, begge yrker med 3,5 prosent.

Merk at det kan være stor forskjell på lønnsveksten fra november til november, og årslønnsveksten, slik den framkommer av tabell 1.1. I 2024 ble det gitt lønnstillegg sent på året i kommunesektoren

og i helseforetakene, som førte til et høyt overheng til 2025. Et høyt overheng innebærer at lønnsveksten fra november til november kan bli lav, selv om årslønnsveksten kan bli høy. Når en sammenligner lønnsvekst fra november til november for ulike yrker på tvers av tariffområder, er det derfor viktig å se flere år i sammenheng.

Tilgang til og avgang fra et yrke gjennom året kan påvirke gjennomsnittslønnen i yrket. Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn er små for yrker innen undervisning og barnehage, helsefagarbeidere og for renholdere, mens forskjellene er størst for varehandelssjefer.

Tabell 2.4 Gjennomsnittlig månedslønn for heltidsansatte uten lærlinger, etter yrke ¹
november 2020-2025.

	Gj. vekst ² 2020- 2025	Lønnsvekst fra november året før, prosent		Månedslønn*12	Antall arbeidsforhold med heltid	Kvinner lønn som andel av menns, pst	Andel kvinner pst.
		2024 ³	2025 ³			2025	2025
Høyere saksbehandlere i offentlig og privat virksomhet	4,6	3,2	5,3	779 880	82 681	90,0	64,7
Grunnskolelærere	4,7	5,8	3,5	704 520	63 619	98,8	73,0
Butikkmedarbeidere	5,1	5,3	4,9	546 240	41 791	89,8	48,0
Barnehage- og skolefritidsassistenter mv.	4,5	5,1	3,5	503 640	40 640	98,1	83,6
Selgere (engros)	5,0	5,8	4,5	860 040	39 659	89,2	29,2
Tømrere og snekkere	4,9	5,3	4,7	599 880	37 726	93,2	1,2
Helsefagarbeidere	4,5	5,7	3,3	605 640	35 993	99,3	78,0
Sykepleiere	4,3	5,1	2,8	680 640	35 797	94,2	87,7
Kontorarbeidere	5,2	6,1	4,7	649 920	35 538	91,4	74,5
Administrerende direktører	5,4	5,8	5,9	1 348 320	32 375	85,5	24,7
Systemanalytikere/-arkitekter	4,4	4,7	4,1	964 440	32 035	90,4	26,4
Varehandelssjefer	4,4	5,1	3,8	779 400	29 602	79,2	48,4
Førskole-/barnehagelærere	4,7	5,7	3,7	627 240	29 218	101,0	88,2
Lagermedarbeidere og materialforvaltere	4,8	5,5	4,3	608 160	28 616	95,2	16,9
Andre ingeniører	4,8	5,0	5,0	875 520	28 010	96,9	20,5
Renholdere i bedrifter	4,9	5,2	4,4	525 720	26 620	97,2	75,1
Elektrikere	4,6	6,5	4,3	708 600	26 261	91,0	2,8
Sivilingeniører (bygg og anlegg)	4,4	3,9	5,1	977 280	25 287	92,1	20,3
Universitets- og høyskolelektorer/-lærere	4,2	3,7	5,5	788 040	23 549	94,0	52,8
Andre administrative ledere	4,8	4,1	5,9	1 084 680	23 452	83,0	49,5
Lastebil- og trailersjåfører	4,6	6,3	4,1	589 440	23 393	95,4	3,7
Operatører innen næringsmiddelproduksjon	4,6	5,1	4,2	554 880	22 229	93,5	34,5
Lektorer mv. (videregående skole)	4,5	5,4	3,3	749 400	21 905	100,6	55,3
Spesialsykepleiere	4,9	4,9	2,6	766 440	21 095	93,5	88,1
Andre programvare- og applikasjonsutviklere	4,6	5,7	4,6	945 600	20 952	93,2	22,8
Bilmekanikere	4,6	5,6	4,2	610 440	18 603	94,2	2,5
Anleggsmaskin- og industrimekanikere	5,0	5,6	4,0	689 280	18 557	93,0	4,1

	Gj. vekst ² 2020- 2025	Lønnsvekst fra november året før, prosent		Månedslønn*12	Antall arbeidsforhold med heltid	Kvinner lønn som andel av menns, pst	Andel kvinner pst.
		2024 ³	2025 ³				
Anleggsmaskinførere	4,8	6,0	4,1	648 360	17 238	92,7	3,0
Rørleggere og VVS-montører	4,7	5,3	4,1	667 200	16 753	94,2	1,6
Regnskapsførere	4,9	5,6	5,2	805 560	16 366	88,3	64,7
Bygningsingeniører	4,7	4,8	4,3	850 200	16 328	95,2	17,6
Finansanalytikere	5,1	6,3	6,9	1 022 280	16 011	83,0	43,5
Legespesialister	5,0	3,6	3,7	1 325 520	15 814	88,5	57,9
Salgs- og markedssjefer	4,8	5,3	5,5	1 187 640	15 318	87,9	29,2
Vaktmestre	5,0	5,2	4,6	626 880	15 144	96,6	8,5
Vernepleiere	4,5	5,3	3,6	681 600	15 125	95,5	73,5
Alle yrker uten lærlinger	5,0	5,2	4,7	784 560	1 977 462	89,2	41,1
Memo: Alle yrker, inkludert lærlinger	5,0	5,2	4,7	775 800	2 017 099	89,8	40,8

¹Gjelder yrker på firesifret nivå etter Standard for yrkesklassifisering (STYRK-08) med minst 15 000 arbeidsforhold på heltid. Disse yrkene omfattet i 2025 50,4 prosent av alle heltidsansatte. Sortert etter antall arbeidsforhold med heltid

² Geometrisk gjennomsnitt. Første år med vekst som inngår i beregningen er veksten fra 2020-2021.

³ På grunn av streiken i statlig tariffområde våren 2024, ble ikke de sentralt avtalte generelle og lokale tilleggene for 2024 utbetalt før i 2025.

Kilder: Statistisk sentralbyrå

2.5 Lønn etter utdanning

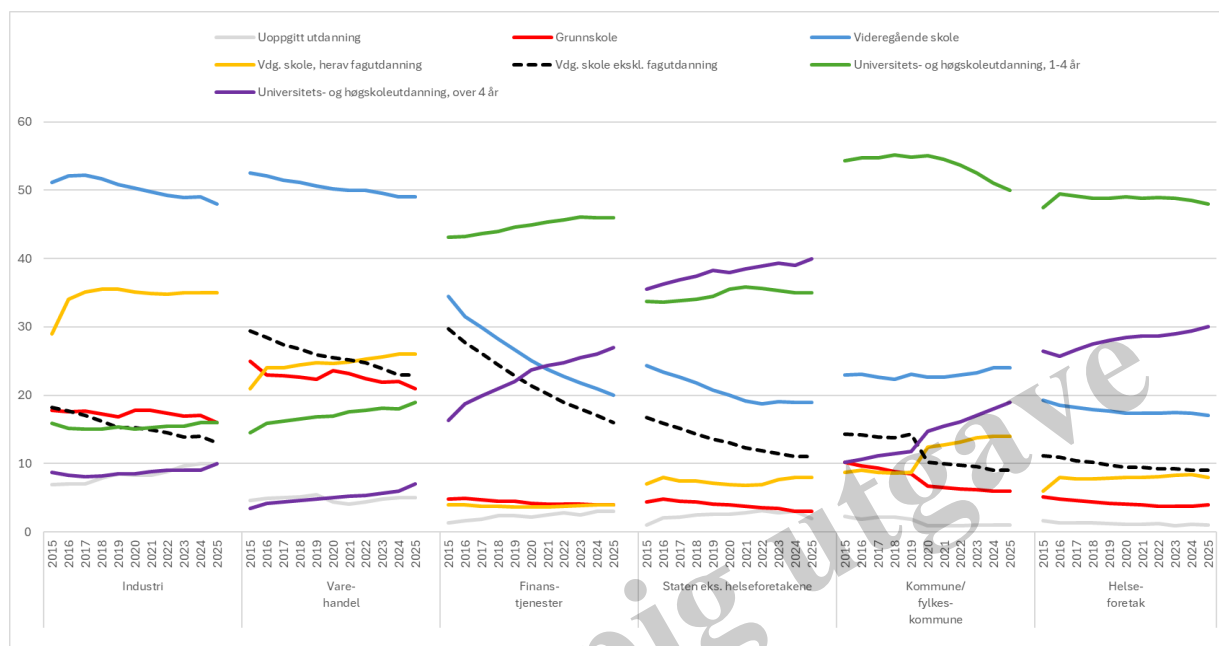
Det er store forskjeller på hvor mange ansatte som har henholdsvis lengre eller kortere utdanning i de forskjellige næringene, jf. figur 2.4 og vedleggstabell 4.16. For eksempel har 10 prosent av de ansatte i industrien universitets- eller høyskoleutdanning utover 4 år i 2025, mens det i staten (eksklusiv helseforetakene) er 40 prosent. Andelen med universitets- eller høyskoleutdanning til og med 4 år er 50 prosent i kommune/fylkeskommune, mens den er 16 prosent i industrien. Mens andelen med fagutdanning er 43 prosent i bygge- og anleggsvirksomhet, 35 prosent i industrien og 26 prosent i varehandel, er andelen 8 prosent både i staten og i helseforetakene.

I enkelte næringer er andelen personer i noen av utdanningsnivåene ganske liten. For eksempel innenfor skoleverket er det 2 prosent av de ansatte som kun har grunnskoleutdanning. I bygg og anlegg og i varehandel er det henholdsvis 3 og 7 prosent som har universitets- eller høyskoleutdanning lengre enn 4 år. Det er i tillegg en del lønnstakere med uoppgitt utdanning, og denne andelen er særlig høy i bygge- og anleggsvirksomhet. Det er viktig å poengtere at statistikk for lønn etter næring og utdanningsnivå ikke synliggjør særtrekk ved enkelte næringer med hensyn til blant annet kompetansekrav i yrker og lederansvar. I privat sektor utgjør høyt utdannede en mindre andel av de ansatte enn i offentlig sektor, og de er i større grad representert i lederstillinger.

Ansatte med universitets- og høyskoleutdanning over 4 år har økt mest som andel av de ansatte siden 2015, jf. figur 2.4. Andelen med videregående skole uten fagutdanning og andelen med grunnskole som høyeste utdanning er redusert i samme periode. Figuren viser kun utviklingen for heltidsansatte i noen næringer. Hadde vi inkludert deltidsansatte og tatt med flere næringer ville fordelingen mellom de ulike utdanningsnivåene blitt noe annerledes.

Lønnstakere med lang utdanning har i gjennomsnitt høyere lønnsnivå enn lønnstakere med kort utdanning. Figur 2.5 viser lønnsnivåer (målt i faste 2025-kroner) for perioden 2015–2025 etter

utdanningsnivå innen enkelte næringer. Lønnsforskjellene mellom de ulike utdanningsnivåene er størst i helseforetakene for næringene inkludert her. Lønnsforskjellene er ellers større i privat enn i statlig og kommunal sektor. I helseforetakene, staten og i industrien er lønnsnivået for fagutdannede høyere enn for lønnstakere med videregående skole uten fagutdanning, mens det motsatte er tilfelle i varehandel, finanstjenester og kommune/fylkeskommune. I industri og varehandel er fagutdannedes lønn nær gjennomsnittet, mens fagutdannede i det offentlige og i finanstjenester har lønn lavere enn gjennomsnittet.

Figur 2.4 Ansatte fordelt på utdanningsnivå. Heltidsansatte. 2015–2025.^{1,2,3,4} Prosent

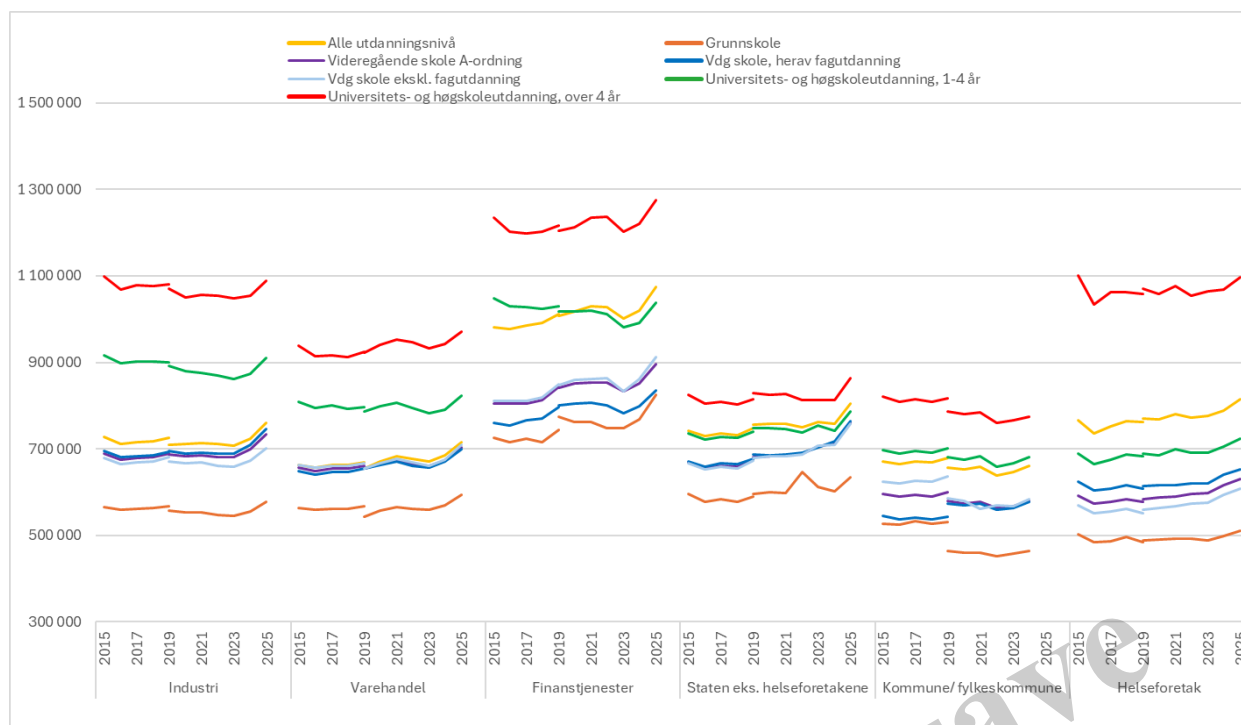
¹ Personer med fagutdanning og uten fagutdanning er inkludert i gruppen videregående skole.

² For kommune/fylkeskommune er tallene fra KS t.o.m. 2019. For nye 2019-tall og 2020 er tallene fra Statistisk sentralbyrå.

³ Brudd i statistikken for kommune/fylkeskommune i 2020. Omlegging av statistikken i 2019/2020.

⁴ Med unntak av tall fra kommune/fylkeskommune t.o.m. 2019 er månedslønnen basert på utdanningsnivå fra året før.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og KS

Figur 2.5 Lønsspredning etter utdanning.^{2,3,4,5} Lønn (månedslønn*12) for heltidsansatte i faste 2025-kroner¹

¹ Deflatert med konsumprisindeksen.

² Personer med fagutdanning og uten fagutdanning er inkludert i gruppen videregående skole.

³ For kommune/fylkeskommune er tallene fra KS t.o.m. 2019. For nye 2019-tall og 2020 er tallene fra Statistisk sentralbyrå.

⁴ Brudd i statistikken for kommune/fylkeskommune i 2020. Omlegging av statistikken i 2019/2020.

⁵ Med unntak av tall fra kommune/fylkeskommune t.o.m. 2019 er månedslønnen basert på utdanningsnivå fra året før.

Kilder: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.5 viser lønnsnivå i 2025 og samlet lønnsvekst de seneste fem årene etter næring og utdanningsnivå. For små grupper vil veksten i gjennomsnittslønnen lett påvirkes av endringer i sammensetningen av gruppen, jf. vedleggstabell 4.16. Lønnsveksten for uoppgitt utdanning viser stor variasjon mellom de ulike næringene og må tolkes med forsiktighet. Tabell 4.16 i vedlegg 4 viser også årlig lønnsvekst 2015–2025.

Tabell 2.5 Gjennomsnittslønn i 2025 (månedslønn per november*12) og samlet lønnsvekst 2020–2025 for heltidsansatte etter næring¹ og utdanningsnivå².

	I alt	Grunn- skole	Videre- gående skole	Av dette: Fag- utdanning ³	Universitet eller høyskole til og med 4 år	Universitet eller høyskole mer enn 4 år	Uoppgitt eller ingen fullført utdanning
<i>Industri</i>							
Vekst, pst.	27,4	24,3	27,8	28,6	23,3	23,4	31,1
Nivå, kr	760 440	577 920	732 960	745 080	910 440	1 088 040	616 440
<i>Bygge- og anleggsvirksomhet</i>							
Vekst, pst.	27,4	22,8	25,8	25,9	25,3	25,8	30,5
Nivå, kr	706 200	541 080	732 000	742 320	922 200	1 113 480	606 840
<i>Varehandel, reparasjon av motorvogner</i>							
Vekst, pst.	26,9	27,1	26,0	25,4	22,7	23,1	28,2
Nivå, kr	715 920	593 760	703 800	698 640	822 480	971 280	613 200
<i>Finansierings- og forsikringsvirksomhet⁴</i>							
Vekst, pst.	25,6	28,7	25,4	23,8	21,5	25,4	15,7
Nivå, kr	1 074 360	824 280	896 280	836 040	1 037 760	1 275 720	1 328 400
<i>Statlig forvaltning⁵</i>							
Vekst, pst.	26,5	24,5	30,3	25,5	25,3	24,7	18,7
Nivå, kr	808 440	586 680	715 200	722 760	758 880	933 960	704 280
<i>Kommune og fylkeskommune</i>							
Vekst, pst.	24,7	23,3	24,2	24,7	24,3	22,0	24,5
Nivå, kr	683 640	476 760	599 160	596 640	705 120	798 960	595 320
<i>Helseforetakene i alt</i>							
Vekst, pst.	26,3	24,2	27,6	26,1	25,9	23,3	17,8
Nivå, kr	814 440	510 960	629 640	651 720	724 440	1 096 440	797 040
<i>Undervisning</i>							
Vekst, pst.	24,8	24,3	22,9	23,9	24,7	21,4	21,3
Nivå, kr	711 360	420 600	567 480	562 200	712 440	762 480	612 960
<i>Kommune og fylkeskommune ekskl. undervisning</i>							
Vekst, pst.	25,0	23,0	24,3	24,8	24,3	23,3	25,4
Nivå, kr	671 160	483 240	602 520	600 240	700 800	835 080	592 800

¹ I privat sektor og offentlig eide foretak

² Månedslønnen er grupper etter utdanningsnivå fra året før.

³ Som fagutdannet regnes: a) alle som har fagutdanning med godkjent fagbrev eller svenneprøve i henhold til Lov om fagopplæring i arbeidslivet som fullførte utdanning i henhold til register for befolkningens høyeste utdanning (BHU), og b) alle som har bestått teknisk fagskole som høyeste fullførte utdanning i henhold til register for BHU.

⁴ Omfatter bank og forsikring og annen finansiell tjenesteyting.

⁵ Inkludert helseforetakene

Kilder: Statistisk sentralbyrå

2.6 Lønnsutviklingen for deltidsansatte

Tabell 2.6 viser lønnsutviklingen for deltidsansatte per heltidsekvivalent etter næringshovedområde fra 2024 til 2025. Tabellen viser også lønn for deltidsansatte som andel av lønn for heltidsansatte, og andel arbeidsforhold med deltid i lønnsstatistikken.

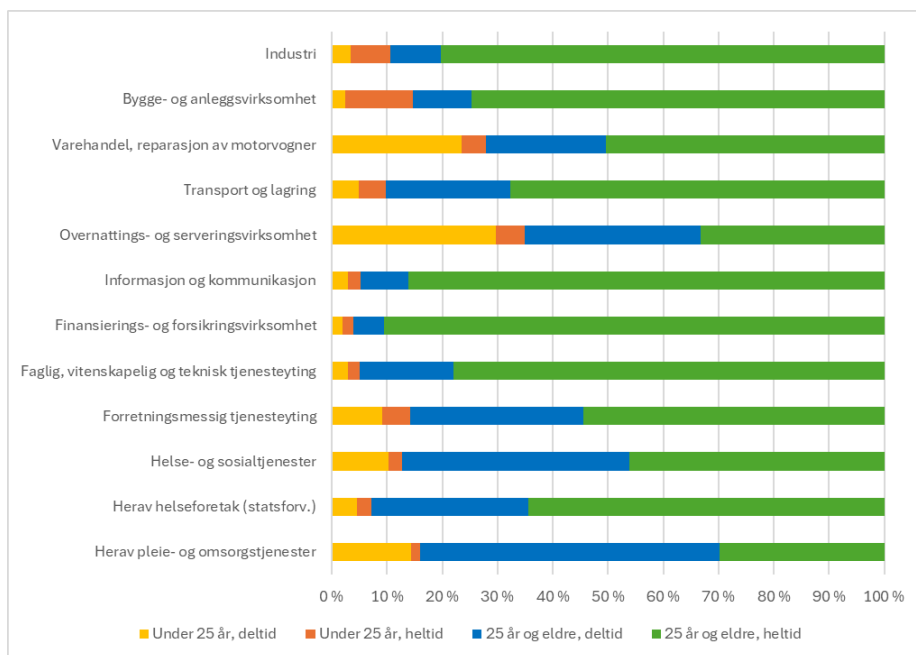
Tabell 2.6 Gjennomsnittslønn (månedslønn per november*12) per heltidsekvivalent¹ for deltidsansatte etter næring. Lønnsvekst i prosent fra samme måned året før. 2025.

	Lønnsvekst	Lønnsnivå	Deltidsansattes lønn regnet om til heltidsekvivalenter, i prosent av hel- tidsansattes lønn	Andel arbeids- forhold med deltid, prosent
Industri	5,5	610 920	80,3	13
Bygge- og anleggsvirksomhet	5,5	664 920	93,8	13
Varehandel, reparasjon av motorvogner	3,8	490 440	68,5	45
Transport og lagring	1,8	574 920	77,6	27
Overnattings- og serveringsvirksomhet	4,3	448 320	82,2	62
Informasjon og kommunikasjon	4,2	705 120	71,8	11
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	5,7	750 120	69,8	7
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	4,2	735 720	78,4	20
Forretningsmessig tjenesteyting	3,9	527 640	77,6	40
Helse- og sosialtjenester	2,9	626 880	89,8	52
Kommuner og fylkeskommuner	2,9	605 160	88,5	49
- herav undervisning	3,6	589 440	82,9	37
Helseforetak	3,1	748 560	91,9	33
Statlig forvaltning uten helseforetak (staten)	4,6	654 960	81,4	16
Alle	3,5	588 600	75,9	35

¹ Månedslønnen for deltidsansatte er omregnet til lønn i heltidsstilling og vektet med timetallet delt på gjennomsnittlig arbeidstid for heltidsansatte.

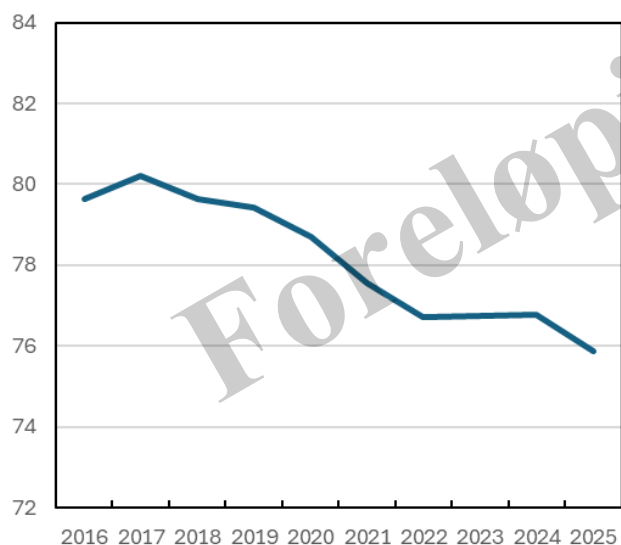
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Forskjellen i lønn mellom deltidsansatte og heltidsansatte knytter seg blant annet til faktorer som yrke, stilling, utdanning og alder. For eksempel kan en stor andel unge deltidsansatte bidra til forskjellen i gjennomsnittslønn mellom heltids- og deltidsansatte. Også andre forhold kan virke inn, for eksempel at deltidsansatte i enkelte næringer har høyere gjennomstrømning enn heltidsansatte og dermed lavere ansiennitet. I overnattings- og serveringsvirksomhet er det en høy andel deltidsansatte både under og over 25 år. I helseforetakene dominerer heltid blant dem over 25 år, mens det i pleie- og omsorgstjenester er deltid som dominerer for dem over 25 år. Bak det samlede bildet av lik fordeling på heltid og deltid blant dem over 25 år i næringen helse- og sosialtjenester, ligger altså ulikheter næringsgruppene imellom.

Figur 2.6 Fordeling av arbeidsforhold etter alder og arbeidstid i utvalgte næringer. November 2025

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.7 Deltidsansattes lønn (i heltidsekvivalenter), i prosent av heltidsansattes lønn. November 2016-2025.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

2.7 Lønnsutviklingen for ledere

Dette delkapitlet omhandler lønnsstatistikk for heltidsansatte administrerende direktører i privat sektor, offentlig forvaltning inklusive helseforetakene og toppledere i offentlig administrasjon. Administrerende direktører er ansatte med yrkeskode 1120 Administrerende direktør og statistikken kan omfatte flere personer med lederfunksjoner i hvert foretak.

Lønnsutviklingen uten opsjons- og naturalytelser

Tabell 2.7 viser at veksten i gjennomsnittslønn fra november 2024 til november 2025 var 5,9 prosent for både administrerende direktører i privat sektor i alt og i industrien, og 5,0 prosent for toppledere og administrerende direktører i offentlig forvaltning. Lønnsveksten for alle heltidsansatte lønnstakere var 4,7 prosent i samme periode.

Lønnsveksten for ledergruppene i tabellen varierer noe fra år til år. Det gjelder særlig i små grupper, der endringer i sammensetning lett kan slå ut i endret gjennomsnittslønn, og i grupper med stort innslag av bonusutbetalinger som kan variere noe. Et eksempel er direktører i utvinning av råolje og naturgass inkl. tjenesteyting, der gjennomsnittslønnen falt i 2016 og 2017, men økte betydelig i 2018 og 2019, drevet av økte bonusutbetalinger. Antallet direktører i denne næringen falt med 16 prosent fra 2015 til 2017, og økte med 15 prosent fra 2018 til 2020. I 2021 falt gjennomsnittslønnen med 0,9 prosent for direktører i denne næringen, men økte med 21,3 prosent i 2022 og skyldes i stor grad at bonusene økte mye.

For administrerende direktører i privat sektor under ett steg gjennomsnittslønnen fra 2020 til 2025 med 5,5 prosent per år. Den høyeste veksten blant gruppene i tabellen i denne perioden finner vi i transport og lagring med en gjennomsnittlig lønnsvekst på 7,1 prosent, sterkt påvirket av en vekst på over 10 prosent fra november 2024 til november 2025. Varehandel hadde en vekst på 4,8 prosent i gjennomsnitt fra 2020 til 2025, mens toppledere og administrerende direktører i offentlig forvaltning hadde en vekst på 4,6 prosent.⁷ I samme periode økte lønningene for administrerende direktører i industrien med 6,3 prosent i gjennomsnitt per år. For heltidsansatte lønnstakere under ett steg lønnen med 5,0 prosent i gjennomsnitt per år i samme periode.

⁷Lønnsveksten fra november 2024 til november 2025 påvirkes av at lønnsreguleringen for 2024 for toppledere i det statlige tariffområdet for de fleste virksomheter ikke ble utbetalt før i 2025. Lønnsoppgjøret for 2024 og 2025 vil dermed fanges opp av lønnsstatistikken per november 2025.

Tabell 2.7 Gjennomsnittslønn (månedslønn per november*12) for heltidsansatte administrerende direktører i enkelte næringer i privat sektor¹. Uten opsjons- og naturalytelser. 2020-2025.

	Lønnsvekst fra samme måned året før, pst				Lønnsnivå kroner 2025	Kvinnens gjennomsnitts- lønn i prosent av menns 2025	Antall 2025	Andel kvinner, prosent 2025
	Gj.snitt ³ 2020– 2025	2023	2024	2025				
Utvinning av råolje og naturgass inkl. tjenesteyting	4,8	-1,8	10,0	-2,4	3 385 920	:	:	:
Industri	6,3	2,6	7,8	5,9	1 612 440	93,0	2 970	13,2
Bygge- og anleggsvirksomhet	6,1	5,5	5,8	7,2	1 236 840	115,1	4 117	5,4
Varehandel, reparasjon av motorvogner	4,8	2,0	3,9	5,9	1 222 440	85,1	4 845	18,2
Transport og lagring	7,1	3,4	7,7	10,2	1 850 040	109,9	1 396	14,8
Overnattings- og serveringsvirksomhet	6,1	7,4	6,2	7,0	835 080	89,4	2 514	41,5
Informasjon og kommunikasjon	5,2	4,4	5,2	5,1	1 671 600	103,3	2 159	20,9
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	4,7	2,6	8,1	2,1	2 623 560	88,1	745	28,6
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	5,2	3,4	4,8	4,9	1 306 560	92,0	3 999	25,9
Forretningsmessig tjenesteyting	6,2	7,0	4,8	8,9	1 312 920	86,8	1 621	25,8
Næringer i alt i privat sektor	5,5	3,8	5,9	5,9	1 347 480	84,7	31 168	23,8
Memo: Offentlig forvaltning ²	4,6	4,3	4,3	5,0	1 449 120	95,5	2 037	46,8
Memo: Alle heltidsansatte	5,0	5,9	5,2	4,7	775 800	89,8	2 017 099	40,8

¹ Privat sektor inklusive offentlig eide foretak. Omfatter ikke helseforetak.

² Omfatter yrkene toppledere i offentlig administrasjon og administrerende direktører i offentlig forvaltning inklusive helseforetakene. Heltidsansatte.

³ Geometrisk gjennomsnitt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Blant administrerende direktører i privat sektor i 2025 utgjorde gjennomsnittslønnen for kvinner 84,7 prosent av gjennomsnittslønnen for menn, 0,3 prosentpoeng mindre enn i 2024.

Lønnsforskjellen var størst i varehandelen, etterfulgt av forretningsmessig tjenesteyting. I informasjon og kommunikasjon var derimot gjennomsnittslønnen for kvinner noe høyere enn for menn, mens i transport og lagring og bygge- og anleggsvirksomhet var den klart høyere for kvinner. I de sistnevnte næringene er imidlertid andelen og antallet kvinnelige administrerende direktører lave.

For alle næringer i privat sektor var 23,8 prosent av de administrerende direktørene kvinner. Andelen kvinner var lavest i bygge- og anleggsvirksomhet og høyest i overnattings- og

serveringsvirksomhet, blant næringene i privat sektor i tabellen. Andelen kvinnelige toppledere og administrerende direktører er betydelig høyere i offentlig forvaltning enn i privat sektor, og forskjellen mellom kvinners og menns gjennomsnittslønn er mindre.

Lønnsutviklingen med opsjons- og naturalytelser

Tabell 2.8 viser at gjennomsnittslønnen inklusive opsjons- og naturalytelser for administrerende direktører økte med 5,8 prosent fra november 2024 til november 2025.

Tabell 2.8 Gjennomsnittslønn¹ med opsjons- og naturalytelser for administrerende direktører². Vekst fra samme måned året før i prosent. 2016-2025

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Lønnsnivå 2025	Herav opsjons- og naturalytelser
Adm. direktører	1,9	2,5	3,2	2,8	3,2	4,8	6,7	3,8	6,0	5,8	1 373 680	23 300

¹ Månedslønn per november inkl. overtid*12 med tillegg av opsjons- og naturalytelser. Lønnsbegrepet omfatter avtalt lønn, uregelmessige tillegg, bonus, overtid samt opsjons- og naturalytelser. Årlig vekst t.o.m. 2019 er per september.

² Privat sektor inklusive offentlig eide foretak. Omfatter ikke helseforetak

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Mange som telles som administrerende direktør i statistikken leder forholdsvis små foretak og utfører antagelig ikke de oppgavene eller har det ansvaret en vanligvis forbinder med en administrerende direktør. Tabell 2.10 viser lønnsnivå og lønnsvekst for administrerende direktører etter foretaksstørrelse. Det inngår omtrent 31 000 administrerende direktører i statistikken. Av disse er 13 159 direktører i foretak med 1–9 ansatte, mens knapt 1 900 er direktører i foretak med 100–249 ansatte og nær 3 600 er direktører i de aller største foretakene med 250 eller flere ansatte.

I tabell 2.9 er administrerende direktører rangert etter stigende lønnsnivå og inndelt i desiler. Tabellen viser at lederne i desil 10 hadde en gjennomsnittslønn på 3 839 200 kroner per november 2025, en lønnsvekst på 7 prosent fra året før. I de øvrige desilene var lønnsveksten mellom 4,9 og 5,6 prosent. Opsjons- og naturalytelser for ledere i desil 10 utgjorde 160 000 kroner i 2025.

Lønnsnivået er lavest i de minste foretakene. Det kan være flere årsaker til dette, herunder næringsvise forskjeller i foretaksstørrelser og forskjeller i sammensetningen av lederne, blant annet gjennom at statistikken omfatter flere personer med lederfunksjoner i hvert foretak. Fra november 2024 til 2025 økte gjennomsnittslønnen mest i foretakene med mellom 100 og 249 ansatte.

Gjennomsnittlig lønnsnivå for kvinnelige administrerende direktører var per november 2025 84,7 prosent av lønnsnivået for mannlige administrerende direktører. Den relative gjennomsnittslønnen var 79,6 prosent i 2016 og økte hvert år til og med 2023. Fra 2023 til 2024 var det derimot en nedgang i andelen på 0,5 prosentpoeng. Nedgangen har fortsatt til november 2025 med ytterligere 0,4 prosentpoeng, slik at kvinnelige administrerende direktørers gjennomsnittslønn i november 2025 er på 84,7 prosent av mannlige administrerende direktører. Lønnsforskjellen er størst i foretakene med mellom 100-249 ansatte. For kvinnelige administrerende direktører i alt økte gjennomsnittslønnen fra november 2024 til november 2025 med 5,5 prosent, mens økningen for menn var 5,9 prosent.

Andelen kvinner blant administrerende direktører har økt fra 19,1 prosent i 2016 til 23,8 prosent i 2025, som også var en økning fra 2024. Andelen kvinner er størst i de aller største foretakene.

Tabell 2.9 Gjennomsnittslønn¹ etter desiler for administrerende direktører² i 2025. med opsjons- og naturalytelser. Vekst i prosent fra året før

Desiler	Lønnsnivå	Lønnsvekst fra året før	Opsjons- og naturalytelser
1	538 400	4,9	1 300
2	677 300	5,6	2 500
3	777 800	5,1	4 400
4	876 800	5,6	4 700
5	986 600	5,2	6 500
6	1 135 000	5,5	7 000
7	1 320 000	5,0	10 800
8	1 581 700	5,6	13 100
9	2 003 900	5,4	22 800
10	3 839 200	7,0	160 000
I alt	1 373 700	5,8	23 300

¹ Månedslønn inkl. overtid *12 med tillegg av opsjons- og naturalytelser per november. Lønnsbegrepet omfatter avtalt lønn, uregelmessige tillegg, bonus, overtid samt opsjons- og naturalytelser.

² Privat sektor inklusive offentlig eide foretak. Omfatter ikke helseforetak.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.10 Gjennomsnittslønn¹ med opsjons- og naturalytelser for administrerende direktører etter foretaksstørrelse². Vekst fra samme måned året før i prosent

Antall ansatte i foretaket	Antall adm. direktører	Samle lønnsnivå	Herav: Opsjons- og naturalytelser	Lønnsvekst fra november året før		Kvinner gjennomsnittslønn i prosent av menns	Andel kvinner, pst.
				Gj.snitt vekst			
				2025	2025		
1–9	13 159	1 054	7 469	5,8	4,8	85,8	22,5
10–24	6 747	1 241	12 810	5,3	4,7	84,0	22,0
25–99	5 788	1 603	26 414	5,1	4,7	79,8	22,0
100–249	1 877	2 150	47 896	6,3	5,3	72,8	25,2
250 og over	3 597	2 013	83 125	4,7	3,4	78,4	33,7
Alle	31 168	1 373	23 308	5,8	5,4	84,7	23,8

¹ Månedslønn inkl. overtid*12 med tillegg av opsjons- og naturalytelser per november. Lønnsbegrepet omfatter avtalt lønn, uregelmessige tillegg, bonus, overtid samt opsjons- og naturalytelser.

² Privat sektor inklusive offentlig eide foretak. Omfatter ikke helseforetak.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Lønnsutviklingen for toppledere i offentlig forvaltning

Statistikken for toppledere i offentlig forvaltning er delt opp på følgende måte, som presentert i tabell 2.11:

- Kommuner og fylkeskommuner: Øverste administrative leder (kommunedirektør).
- Staten: Øverste leder i virksomheter i det statlige tariffområdet (angitt som virksomhet i hovedtariffavtalen i staten).
- Offentlig forvaltning i alt: Kommuner og fylkeskommuner, staten og administrerende direktør i næringen Helsetjenester i statsforvaltningen (før 2016 de regionale helseforetakene, herunder også de forskjellige helseforetakene) vektet sammen.

Det er små grupper det er beregnet lønnsvekst for. Endringer i antallet som er med i gruppene, kan derfor gi forholdsvis store utslag i beregnet lønnsvekst.

Veksten i gjennomsnittlig lønn for toppledere i offentlig forvaltning under ett var 4,1 prosent fra 2024 til 2025. For toppledere i kommuner og fylkeskommuner var lønnsveksten 4,4 prosent fra 2024 til 2025. For toppledere i staten var veksten 4,1 prosent. For tiårsperioden fra 2015 til 2025 var gjennomsnittlig årlig lønnsvekst for toppledere 3,7 prosent i staten, 4,3 prosent i kommuner/fylkeskommuner og 4,0 prosent i offentlig forvaltning under ett.

Tabell 2.11 Gjennomsnittslønn¹ per dato for toppledere i offentlig forvaltning. Lønnsvekst fra samme måned året før i prosent. 2015-2025

	Kommuner og fylkeskommuner ²	Staten ³	Offentlig forvaltning, i alt ⁴
2016	4,4	4,8 ⁵	4,7 ⁵
2017	3,7	4,8	3,8
2018	4,2	2,1	3,5
2019	4,4	4,1	4,1
2020	2,5	0,9	1,8
2021	3,6	3,3 ⁶	3,5
2022	4,4	3,6	3,9
2023	5,7	4,7	5,2
2024	6,1	5,0	5,7
2025	4,4	4,1	4,1
Lønnsnivå 2025	1 455 000	1 706 340	1 566 450
Antall personer 2025	370	182	581

¹ Omfatter fast avtalt lønn (grunnlønn/regulativlønn) og faste og variable tillegg. Gjennomsnittslønn er definert som månedslønn per desember (kommuner og fylkeskommuner) multiplisert med 12. For staten er det definert som innrapportert årslønn per 31.12 fra og med 2022 (før 2022: månedslønn per september multiplisert med 12)

² Beregnet av KS med utgangspunkt i PAI-registeret, kommunenøkkelene og direkte henvendelser til kommuner og fylkeskommuner.

³ Beregnet av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet basert på data fra SSB.

⁴ Beregnet på grunnlag av kolonnene for Kommuner og fylkeskommuner og Staten samt den høyest lønnede administrerende direktøren i hvert foretak i næringen Helsetjenester i statsforvaltningen, slik foretak er identifisert i foretaks- og virksomhetsregisteret i SSB.

⁵ Brudd i statistikken. I 2016 og 2017 omfattes den som antas være toppleder i hvert foretak i staten basert på yrkeskode og lønn. I TBUs rapport for 2015 omfattet statistikken den høyest lønte heltidsansatte i hvert foretak. Veksttallene for 2015–2016 er basert på metoden i 2016. Øverste leder er identifisert ved stillingskode for årene før 2014.

⁶Lønnsveksten i 2021 må ses i sammenheng med lønnsveksten i 2020. Pga. pandemien ble tarifforhandlingene i staten i 2020 gjennomført på høsten i stedet for på våren. Som følge av dette kan enkelte ledere ha fått lønnstillegg i 2020, som først ble innrapportert og registrert i 2021. Lønnsveksten kan derfor antas å være for lav i 2020, men tilsvarende for høy i 2021.

Kilder: Beregningsutvalget, Statistisk sentralbyrå, KS og Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD)

Toppledere i offentlig forvaltning omfatter også en mindre gruppe av administrerende direktører i helsetjenester i statsforvaltningen. Lønnsnivået for denne gruppen var i november 2025 2 110 560 kroner, en vekst på 0,7 prosent fra året før. Lønnsveksten for denne gruppen var 3,0 prosent i gjennomsnitt per år for perioden fra 2015 til 2025.

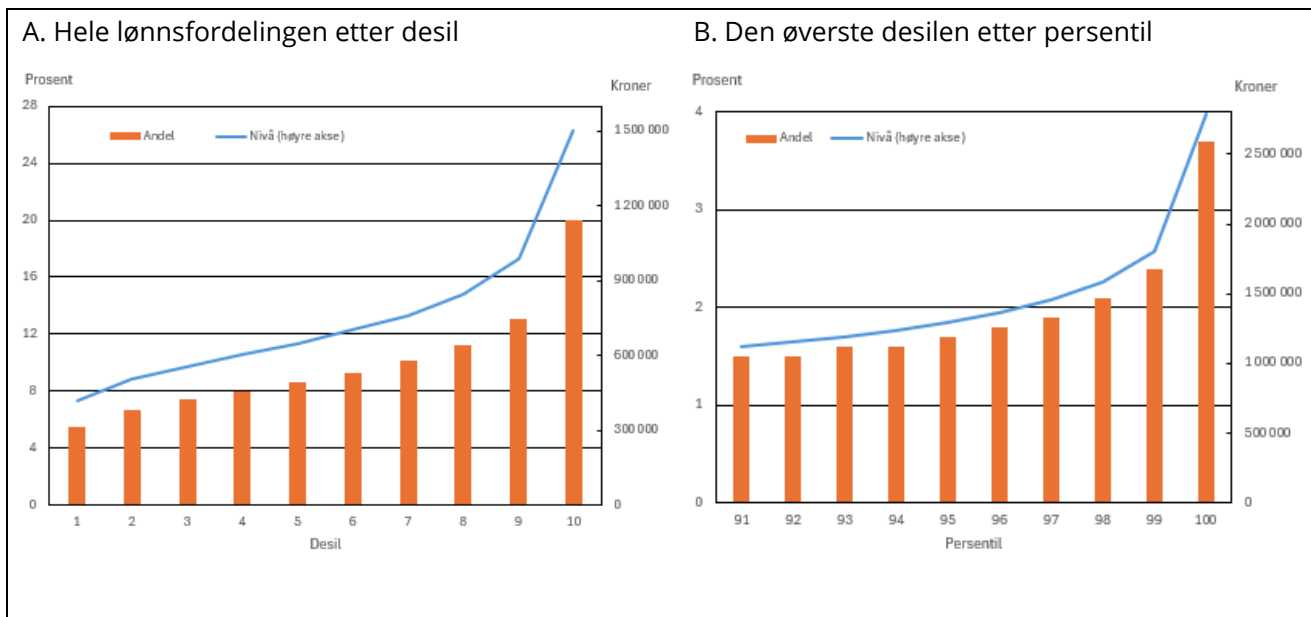
Per desember 2025 var gjennomsnittslønnen for toppledere i kommuner og fylkeskommuner 1 455 000 kroner. I staten tjente toppledere i gjennomsnitt 1 706 340 kroner per 31. desember 2025.

2.8 Lønnsfordelingen

Tallene som presenteres i dette avsnittet omfatter en samveiling av månedslønnen i november for alle lønnstakere omregnet til årslønn. Det gis et bilde av lønnsfordelingen på et gitt tidspunkt, mens lønn for den enkelte varierer over yrkesløpet.

Lønnsfordeling kan presenteres ved å fordele alle jobber i ti like store grupper (desiler), fra høyest til lavest månedslønn. Tabell 2.8 viser hvor stor del av samlet lønnssum *for alle ansatte* de ulike lønnsgruppene mottar. I 2025 mottok de 10 prosentene med lavest lønn (desil 1) 5,2 prosent av samlet lønnssum. Det er en nedgang på 0,1 prosentpoeng fra 2024. De 10 prosentene med høyest lønn (desil 10) mottok 20,1 prosent. I perioden fra 2020 til 2025 var det små endringer i disse andelene. Gjennomsnittslønnen i den laveste desilen og veksten for alle har begge økt med 3,8 prosent målt som årlig rate i perioden. I samme periode har gjennomsnittlig årsvekst i konsumprisindeksen vært 3,2 prosent. Siden personer vil kunne bevege seg mellom lønnsgrupper i perioden, kan ikke utviklingen i lønnsfordelingen si noe direkte om lønnsutviklingen for den enkelte. For kvinner har veksten i den øverste desilen vært sterkere enn for menn.

Figur 2.8 viser fordelingen av samlet lønn for ansatte *uten lærlinger* i 2025. Lærlinger tjener typisk mellom 30 og 80 prosent av begynnerlønnen for faglærte i samme yrke, i henhold til en avtalt lønnsstige. Det kan gi et skjevt bilde av lønningene nederst i fordelingen når lærlinger er inkludert. Gjennomsnittlig lønn blir høyere i alle desiler når lærlinger holdes utenfor, men øker mest i laveste desil. Vedleggstabell 4.19 viser fordelingen i årene 2020–2025 når lærlinger holdes utenfor datagrunnlaget.

Figur 2.8 Lønnsnivå¹ og andel av samlet lønssum² per desil og for de øverste persentilene i lønnsfordelingen, heltidsekvivalenter, uten lærlinger. 2025

¹ Gjennomsnittlig årlig lønn (månedslønn*12) per november. Per heltidsekvivalent.

² Andel av samlet lønssum i prosent.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.12 Fordelingen av samlet lønn per heltidsekvivalent. 2015, 2020 og 2025¹

	Alle ansatte					Ansatte uten lærlinger	
	Andel ²			Lønnsnivå ³	Årlig vekst ⁴	Andel ²	Lønnsnivå ³
	2015	2020	2025			2025	2025
Alle	100,0	100	100	744 840	3,8	100	752 160
Desil 1	5,3	5,3	5,2	390 000	3,8	5,5	415 320
Desil 2	6,7	6,8	6,7	498 240	3,8	6,7	505 680
Desil 3	7,4	7,4	7,4	548 520	3,8	7,4	554 040
Desil 4	8	8,1	8,0	597 240	3,8	8,0	602 400
Desil 5	8,7	8,7	8,7	645 000	3,8	8,6	649 440
Desil 6	9,4	9,4	9,4	696 600	3,8	9,3	700 800
Desil 7	10,2	10,2	10,2	756 120	3,9	10,1	760 320
Desil 8	11,1	11,2	11,3	839 760	3,9	11,2	844 200
Desil 9	13,1	13,1	13,2	981 720	3,9	13,1	986 760
Desil 10	20,2	19,8	20,1	1 493 640	3,8	20,0	1 500 840
Gini-koeffisient	0,210	0,206	0,211			0,206	
Persentil 91	1,5	1,5	1,5	1 111 200	3,9	1,5	1 116 840
Persentil 92	1,5	1,5	1,5	1 147 920	3,9	1,5	1 153 800
Persentil 93	1,6	1,6	1,6	1 189 080	3,9	1,6	1 194 240
Persentil 94	1,7	1,6	1,7	1 232 040	3,8	1,6	1 238 160
Persentil 95	1,7	1,7	1,7	1 289 280	3,8	1,7	1 295 520
Persentil 96	1,8	1,8	1,8	1 361 280	3,8	1,8	1 368 000
Persentil 97	2	1,9	2	1 453 800	3,7	1,9	1 460 400
Persentil 98	2,2	2,1	2,1	1 581 480	3,7	2,1	1 588 800
Persentil 99	2,5	2,4	2,4	1 798 080	3,6	2,4	1 805 880
Persentil 100	3,8	3,6	3,7	2 768 640	3,7	3,7	2 783 280

	Alle ansatte					Ansatte uten lærlinger	
	Andel ²			Lønnsnivå ³	Årlig vekst ⁴	Andel ²	Lønnsnivå ³
	2015	2020	2025	2025	2015–2025	2025	2025
<i>Menn</i>	100,0	100	100	787 320	3,7	100	797 880
Desil 1	4,9	5	5	393 480	3,8	5,4	427 320
Desil 2	6,4	6,5	6,5	509 520	3,9	6,5	519 240
Desil 3	7,1	7,2	7,1	562 080	3,8	7,1	569 880
Desil 4	7,7	7,8	7,8	611 400	3,7	7,8	618 480
Desil 5	8,5	8,5	8,4	664 680	3,7	8,4	671 760
Desil 6	9,1	9,2	9,2	724 800	3,7	9,2	731 400
Desil 7	10,1	10,1	10,1	798 840	3,8	10,1	805 800
Desil 8	11,4	11,4	11,4	900 480	3,8	11,4	907 800
Desil 9	13,5	13,5	13,5	1 064 400	3,7	13,4	1 072 200
Desil 10	21,2	20,7	20,9	1 643 040	3,5	20,7	1 653 720
Gini-koeffisient	0,231	0,224	0,227			0,221	
<i>Kvinner</i>	100,0	100	100	692 280	4,0	100	696 360
Desil 1	5,7	5,7	5,6	387 360	3,8	5,8	404 280
Desil 2	7,1	7,1	7	486 480	3,8	7,0	490 680
Desil 3	7,9	7,9	7,7	534 360	3,7	7,7	537 480
Desil 4	8,5	8,5	8,4	579 840	3,9	8,4	583 200
Desil 5	9,2	9,2	9	626 400	3,9	9,0	628 920
Desil 6	9,8	9,8	9,7	669 960	3,9	9,6	672 120
Desil 7	10,4	10,4	10,4	718 800	4,0	10,3	720 720
Desil 8	11,2	11,2	11,3	779 040	4,0	11,2	780 960
Desil 9	12,5	12,5	12,7	879 600	4,2	12,7	881 880
Desil 10	17,6	17,8	18,2	1 260 360	4,4	18,2	1 263 720
Gini-koeffisient	0,171	0,174	0,182			0,178	

¹ 2015 har tellingstidspunkt september, fra og med 2016 er tellingstidspunktet november

² Andel av samlet lønssum i prosent.

³ Gjennomsnittlig årlig lønn (månedslønn*12) per november. Per heltidsekvivalent.

⁴ Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent. Geometrisk gjennomsnitt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.8 viser en inndeling av desil 10 i persentiler. Persentil 100 (prosenten med høyest lønn) hadde en gjennomsnittslønn på 2 768 640 kroner og mottok 3,7 prosent av samlet lønn i 2025, uendret fra 2024. Andelen av samlet lønn som de øverste persentilene mottar har vært stort sett uendret de ti årene.

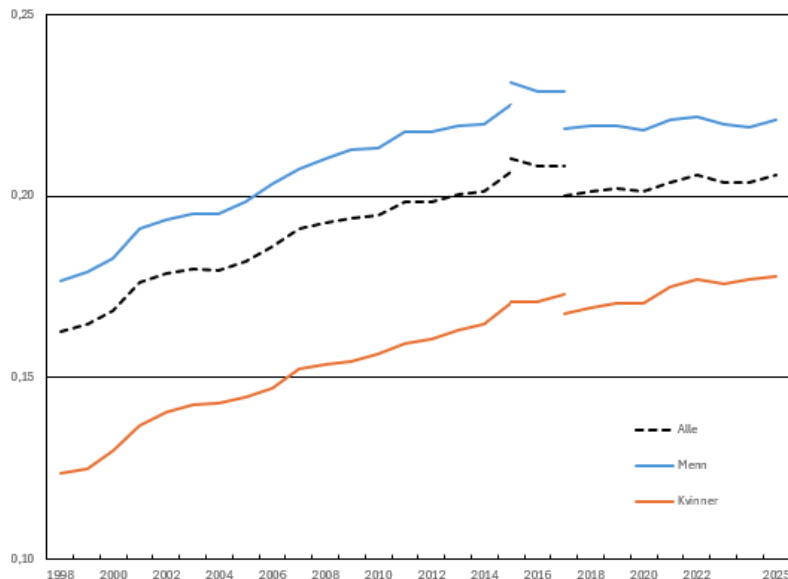
Gini-koeffisienten er et summarisk mål på ulikhet og antar verdier mellom 0 og 1. Verdien 0 tilsier at inntektene er helt likt fordelt, mens en Gini-koeffisient lik 1 tilsier at én person mottar all inntekt. I 2025 var Gini-koeffisienten 0,211 (inkludert lærlinger), opp fra 0,209 i 2024.

Figur 2.9 viser utviklingen i Gini-koeffisienten (uten lærlinger) over tid. Lønnsspredningen for kvinner og menn under ett økte gjennomgående på 2000-tallet til 2015. Fra 2017 til 2025 var Gini-koeffisienten for menn preget av mindre endringer fra år til år uten noen tydelig trend. Blant kvinner økte lønnspredningen noe i den samme perioden⁸.

Spredningen i lønn målt ved Gini-koeffisienten (uten lærlinger) er større blant menn enn kvinner; 0,220 for menn og 0,176 for kvinner i 2024. På den annen side har spredningen, målt som

⁸ Det vises til vedleggstabell 4.19 for mer om fordelingen av lønn samlet og for kvinner og menn i perioden 2020-2025.

prosentvis økning i Gini-koeffisienten, økt mer blant kvinner enn blant menn over tid. Dette ser en ved at veksten i gjennomsnittslønn i de øverste desilene blant kvinner har vært større enn tilsvarende blant menn over de siste ti årene.

Figur 2.9 Gini-koeffisienten for lønnstakere. 1997-2025.

Note: Brutto månedslønn for alle ansatte (heltidsekvivalenter). Brudd i statistikken i 2015 og 2017. Statistikken er basert på a-ordningen fra 2015 og fra 2017 benyttes tall uten lærlinger, samt nytt tellingstidspunkt i november.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.13 viser fordelingen av lønn blant ansatte i privat sektor og i offentlig forvaltning. Det er større lønnsspredning i privat sektor enn i offentlig sektor. I offentlig sektor er gjennomsnittlig lønnsnivå for de lavest lønte høyere enn i privat sektor, mens de høyest lønte har høyere lønnsnivå i privat sektor. I offentlig forvaltning i 2025 mottok desil 1 6,0 prosent av samlet lønnssum, mens desil 10 mottok 16,8 prosent (inklusive lærlinger). I privat sektor mottok desil 1 4,9 prosent av samlet lønnssum, mens desil 10 mottok 21,2 prosent. At lønnsspredningen er større i privat sektor enn i offentlig forvaltning ses også ved at Gini-koeffisienten er 0,234 i privat sektor og 0,155 i offentlig forvaltning. Virkningen av å holde lærlinger utenfor materialet er om lag den samme for offentlig forvaltning og privat sektor.

Lønnsspredningen økte fra 2008 til 2015 i både privat og offentlig sektor, målt ved Gini-koeffisienten. Siden 2020 har Gini-koeffisienten økt både i privat sektor og offentlig forvaltning. Økningen i lønnsspredning har relativt sett vært litt høyere i offentlig forvaltning.

Kvinner er i større grad enn menn i de laveste desilene av lønnsfordelingen, se tabell 2.14. Her er fordelingen først beregnet for heltidsekvivalenter for kvinner og menn under ett, og deretter er det telt opp hvordan henholdsvis kvinner og menn fordeler seg på desilene. I 2025 var 61,9 prosent av kvinnene og 51,1 prosent av mennene i desilene 1–5. Samtidig var 11,2 prosent av kvinnene og 22,4 prosent av mennene i de to øverste desilene. Det er en liten nedgang i disse andelene fra 2024 til 2025.

Nesten tre av fire lærlinger er menn. Det medvirker til at det er flere kvinner og færre menn nederst i fordelingen når lærlinger holdes utenom. Tall inkludert lærlinger i tabell 2.11 viser at kvinner er underrepresentert i de øverste desilene i lønnsfordelingen, og overrepresentert i de nederste. For menn er det motsatt.

Tabell 2.13 Fordelingen av samlet lønn per heltidsekvivalent for alle ansatte, etter sektor. Prosent og kroner. 2015, 2020 og 2025¹.

	Alle ansatte					Ansatte uten lærlinger	
	Andel ²			Lønnsnivå ³	Årlig vekst ⁴	Andel ²	Lønnsnivå
	2015	2020	2025	2025	2015–2025	2025	2025
Offentlig forvaltning							
Alle	100,0	100	100	714 360	3,7	100	718 440
Desil 1	6,0	6,0	6,0	428 040	3,7	6,2	448 440
Desil 2	7,6	7,5	7,4	530 640	3,5	7,4	534 720
Desil 3	8,2	8,2	8,1	580 440	3,6	8,1	583 920
Desil 4	8,8	8,8	8,7	624 600	3,6	8,7	626 880
Desil 5	9,3	9,3	9,3	661 920	3,6	9,2	663 840
Desil 6	9,9	9,8	9,8	701 400	3,7	9,8	703 080
Desil 7	10,4	10,4	10,4	742 680	3,7	10,4	744 120
Desil 8	11,1	11,0	11,1	794 880	3,8	11,1	796 440
Desil 9	12,2	12,2	12,3	879 600	3,8	12,3	881 280
Desil 10	16,5	16,6	16,8	1 198 560	3,9	16,7	1 200 960
Gini-koeffisient	0,149	0,150	0,155			0,152	
Privat sektor							
Alle	100,0	100	100	759 720	3,9	100	768 840
Desil 1	5,0	5,0	4,9	375 960	3,8	5,2	403 200
Desil 2	6,4	6,4	6,4	484 800	3,9	6,4	492 960
Desil 3	7,1	7,1	7,0	534 120	3,9	7,0	540 480
Desil 4	7,6	7,7	7,7	581 520	3,9	7,6	587 640
Desil 5	8,3	8,4	8,3	632 760	3,9	8,3	639 000
Desil 6	9,1	9,1	9,1	692 880	4,0	9,1	699 240
Desil 7	10,0	10,1	10,1	768 720	4,0	10,1	775 560
Desil 8	11,4	11,5	11,5	875 160	4,0	11,5	882 000
Desil 9	13,7	13,7	13,7	1 040 400	3,9	13,6	1 047 600
Desil 10	21,5	21,0	21,2	1 610 520	3,7	21,1	1 620 360
Gini-koeffisient	0,235	0,229	0,234			0,229	

¹ 2015 har tellingstidspunkt september, fra og med 2016 er tellingstidspunktet november

² Andel av samlet lønnssum i prosent.

³ Gjennomsnittlig årlig lønn (månedslønn*12) per november. Per heltidsekvivalent.

⁴ Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent. Geometrisk gjennomsnitt.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.14 Andelen av alle kvinner og menn i hvert desil av lønnsfordelingen, heltidsekvivalenter. Prosent. Månedslønn per november, 2023-2025.

	Kvinner				Menn			
	2023	2024	2025	2025, uten læringer	2023	2024	2025	2025, uten læringer
Desil 1	18,2	18,5	18,9	20,1	13,3	13,5	13,6	13,7
Desil 2	12,7	12,7	12,8	12,5	10,3	10,3	10,2	10,0
Desil 3	10,7	10,6	10,7	10,3	9,5	9,4	9,3	9,3
Desil 4	9,3	9,5	9,5	9,5	9,6	9,4	9,5	9,5
Desil 5	10,1	10,0	10,0	9,9	8,5	8,5	8,5	8,4
Desil 6	9,9	9,7	9,6	9,5	8,3	8,5	8,5	8,5
Desil 7	9,5	9,3	9,2	9,1	8,5	8,6	8,6	8,6
Desil 8	8,2	8,3	8,1	7,9	9,4	9,3	9,4	9,5
Desil 9	6,6	6,5	6,4	6,3	10,6	10,6	10,6	10,7
Desil 10	4,9	4,9	4,8	4,8	11,9	11,9	11,8	11,8
Alle	100	100	100	100	100	100	100	100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 2.15 Andel kvinner og menn i hvert desil i lønnsfordelingen, heltidsekvivalenter inkludert læringer. Månedslønn per november, 2024-2025.

	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
	2024	2024	2025	2025
Desil 1	52,7	47,3	53,0	47,0
Desil 2	50,1	49,9	50,2	49,8
Desil 3	47,9	52,1	48,2	51,8
Desil 4	45,0	55,0	44,6	55,4
Desil 5	48,7	51,3	48,9	51,1
Desil 6	48,2	51,8	47,7	52,3
Desil 7	46,6	53,4	46,5	53,5
Desil 8	41,8	58,2	41,2	58,8
Desil 9	33,2	66,8	32,7	67,3
Desil 10	25,0	75,0	25,0	75,0
Alle	44,8	55,2	44,7	55,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå

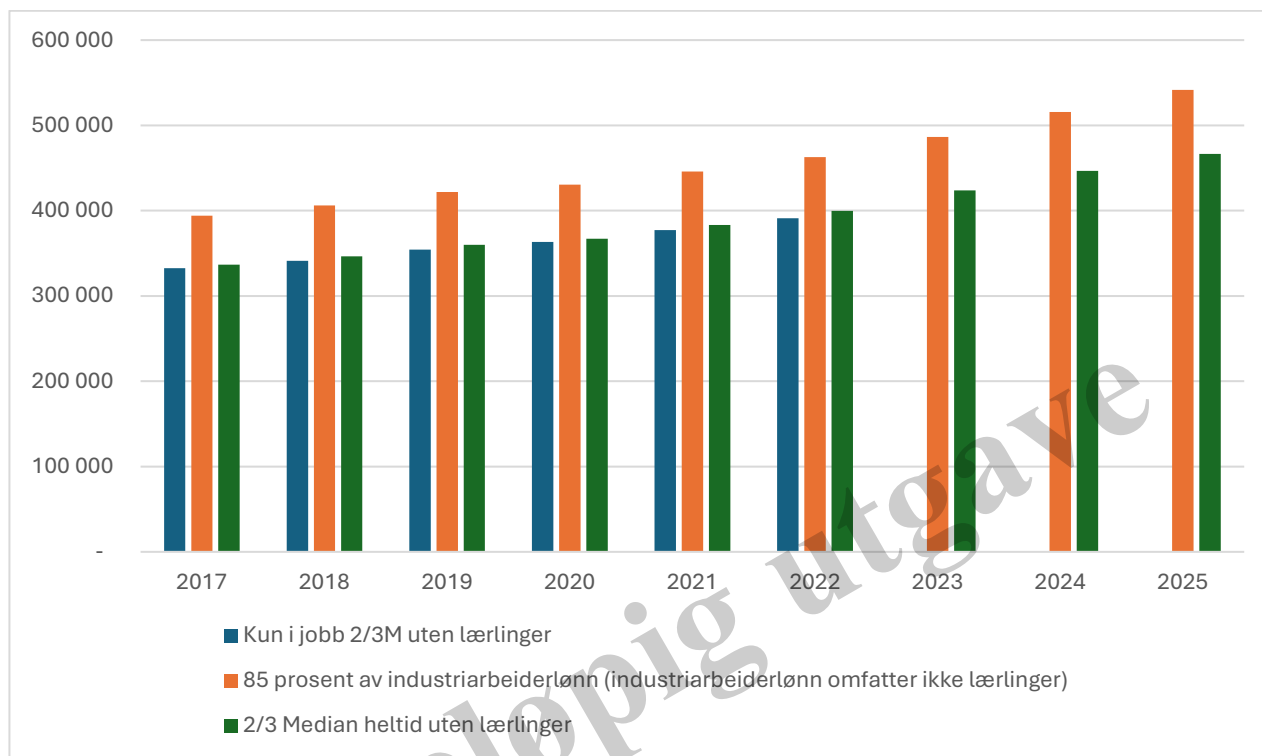
Lavlønn

I forbindelse med tariffoppgjørene har det vært benyttet ulike grenser for utmåling av lavlønnsstillegg. Det har også vært brukt ulike prinsipper for omfanget av de lavlønnsstillegg som er gitt. Ofte har avtaleområdets gjennomsnitt vært avgjørende, ved andre anledninger bedriftens eller den enkeltes lønnsnivå.

Begrepet lavlønn er ikke entydig definert, og det kan være utfordrende å fastsette en bestemt grense for hvem som skal regnes som lavlønte.⁹ Derfor kan det være hensiktsmessig å ha et sett med ulike indikatorer for å følge utviklingen over tid og belyse ulike spørsmål knyttet til lavlønn.

⁹ NOU, (2024) Lavlønn i Norge, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2024-11/id3045067/>

Et vanlig mål for lavlønn i forbindelse med inntektsoppgjørene har vært 85 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn i LO-NHO-området. Beregningsutvalget inkluderer også grenseverdien og andelen månedsverk for to tredeler av medianlønn (2/3M) for personer kun i jobb og for heltidsansatte uten lærlinger. Alle målene er i tråd med anbefalingene fra Lavlønnsutvalget. 2/3M er også en mye brukt indikator i forskning og internasjonale sammenligninger.

Figur 2.10 Utviklingen for utvalgte grenseverdier for lav lønn. Uten lærlinger for 85 prosent av industriarbeiderlønn og 2/3 av median for kun i jobb og 2/3 median heltidsansatte. Årslønn i kroner. 2017–2025.

Figur 2.10 viser at alle grensene for lavlønn har utviklet seg ganske parallelt de siste årene fram til 2024. I 2025 var 85 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn på 541 790 kroner, som ligger nær grenseverdien mellom desil 2 og 3, se vedleggstabell 4.20. Målt med utgangspunkt i 85 prosent av industriarbeiderlønn i 2025 var 19 prosent av alle heltidsansatte lønnstakere lavlønte i 2025, se tabell 2.12. For kvinner var andelen 20 prosent og for menn 17 prosent. Disse andelenene har vært relativt stabile senere år, men har de siste to årene økt til samme nivå som i 2022.

I vedleggstabell 4.20 gjengis desilgrensene for perioden 2020-2025. Den gjennomsnittlige veksten i desilgrensene har vært relativt jevn i perioden. Vedleggstabell 4.19 viser gjennomsnittlig årlig lønnsvekst for samme periode innad i de ulike desilene. Denne tabellen viser at for perioden 2020-2025 har veksten vært høyest i de øverste desilene. Tabellene omfatter ikke lærlinger.

Figur 2.11 viser utviklingen fra 1997 til 2021 i andelen lønnstakere under lavlønnsgrensene 2/3M og 85 prosent av industriarbeiderlønn i LO/NHO-området. Andelen under 2/3M økte fram til om lag 2015 og har deretter vært relativt stabil. Den samme gjelder for andelen under 85 prosent av industriarbeiderlønn. Utviklingene i de to indikatorene følger i stor grad hverandre.

Tabell 2.16 Andel lavtlønte¹, beregnet lavlønnsnivå¹, gjennomsnittlig og median² årlig lønn³ for heltidsansatte. Prosent og kroner. 2015-2025. Inkludert lærlinger.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
I alt	18	18	18	18	19	19	18	18	17	18	19
Menn	17	17	17	17	18	18	18	17	16	17	17
Kvinner	19	19	19	19	20	21	20	20	18	19	20
Lavlønnsnivå ¹	377 100	384 600	394 200	406 300	421 800	430 600	445 740	462 995	486 625	515 610	541 790
Gjennomsnittlig lønnsnivå	540 480	549 600	562 920	579 360	600 120	608 160	635 040	664 710	704 088	741 000	775 800
Medianlønn ²	483 360	493 920	506 160	520 800	540 000	547 320	571 000	594 470	630 900	664 920	695 640

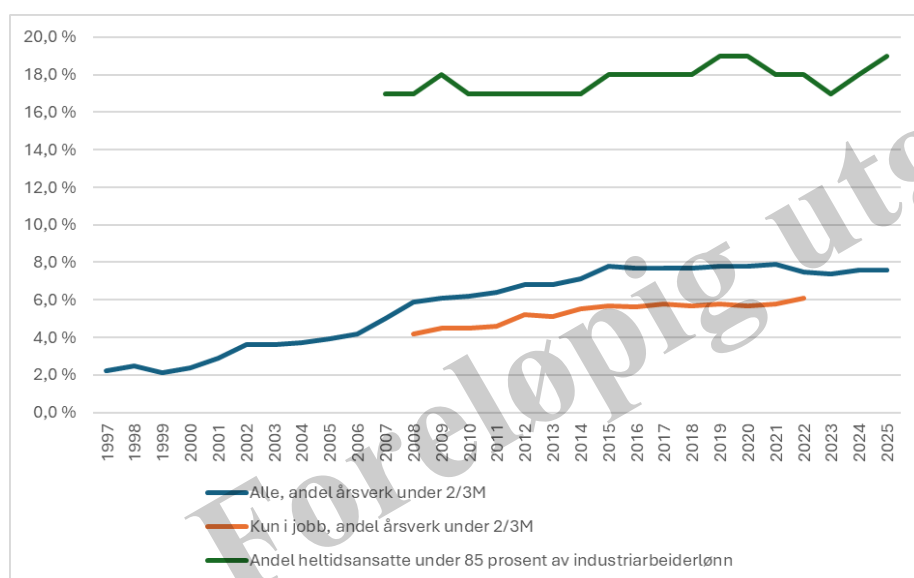
¹ Målt som lønnsnivå lavere enn 85 prosent av gjennomsnittlig lønnsnivå for industriarbeidere i LO-NHO-området.

Inkludert lærlinger. Industriarbeiderlønn i LO-NHO-området omfatter ikke lærlinger.

² Medianlønn er lønnen for lønnstakeren i midten av fordelingen, når lønnstakerne er sortert etter lønn.

³ Månedslønnen per september/november*12.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 2.11 Andel årsverk under 2/3M. Alle (inkludert lærlinger) og kun i jobb, uten lærlinger. Prosent. 1997–2025*

* Det er brudd i tidsserien i 2015 grunnet overgang til a-ordningen, men det er ikke indikasjoner på at det påvirker tidsserien. Tall for «kun i jobb» er foreløpig ikke tilgjengelige for 2023 eller senere. Lærlinger er inkludert da de ikke er mulig å skille ut før 2017.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3 Konsumprisutviklingen i Norge

- Beregningsutvalget anslår at konsumprisindeksen (KPI) som årsgjennomsnitt vil øke med 3,2 prosent i 2026.
- Fra 2024 til 2025 økte KPI med 3,1 prosent. I Beregningsutvalgets rapport NOU 2025: 4 var årsveksten i KPI for 2025 anslått til 2,7 prosent.
- Den underliggende inflasjonen, målt ved endringer i konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE), falt som årsgjennomsnitt fra 3,7 prosent i 2024 til 3,1 prosent i 2025, slik utvalget anslo i NOU 2025:4.
- I februar 2026 var tolv månedersveksten i KPI og KPI-JAE hhv. 2,7 og 3,0 prosent.

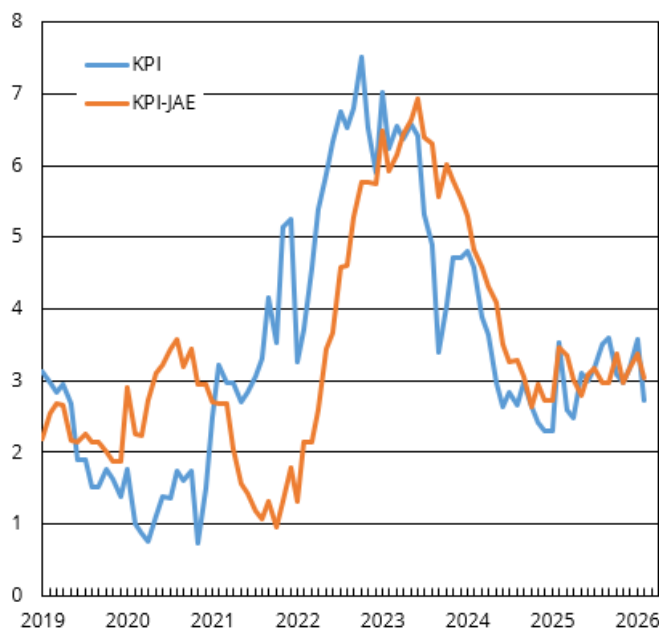
3.1 Prisutviklingen i senere år

3.1.1 Hovedlinjer i prisutviklingen

I kjølvannet av pandemien og Russlands invasjon av Ukraina økte prisveksten internasjonalt. Sammen med en svakere norsk krone trakk dette opp norsk prisvekst. I første omgang økte prisene på elektrisitet og importerte varer. Det økte kostnadene for bedriftene og ga økte utsalgspriser. Samtidig bidro økt lønnsomhet i norske eksportnæringer til høyere lønnsvekst som bidro til å trekke opp prisveksten på norskproduserte varer og tjenester. I 2022 var konsumprisveksten 5,8 prosent, det høyeste siden 1980-tallet.

Siden begynnelsen av 2023 har prisveksten avtatt, men halvveis i 2024 stanset nedgangen opp. I fjor økte konsumprisindeksen (KPI) med 3,1 prosent, det samme som i 2024. Den underliggende prisveksten, målt ved endringer i konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE), endte også på 3,1 prosent i 2025, mot 3,7 prosent året før. Det var i første rekke høy prisvekst på tjenester som bidro til å holde prisveksten oppe i 2025, men også prisveksten på matvarer har holdt seg høy. Fjoråret ble fjerde år på rad med den høyeste årlige prisveksten på mat siden slutten av 1980-tallet.

KPI steg 3,6 prosent fra januar 2025 til januar 2026. KPI-JAE steg 3,4 prosent fra januar 2025 til januar 2026. Det var spesielt utviklingen i husleiene, og prisene for biler og strøm, som bidro til økt prisvekst. I år ble vektandelen for husleie i KPI økt betydelig, som følge av en oppdatering av nasjonalregnskapets beregninger av konsumet. Spesiell høy prisvekst fra januar til februar i fjor både på elektrisitet og matvarer bidro til at tolv månedersveksten dempet seg i februar i år, til 2,7 prosent i KPI og 3,0 prosent i KPI-JAE.

Figur 3.1 KPI og KPI-JAE. Prosentvis vekst fra samme måned året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I starten av 2025 var tolv månedersveksten i KPI på sitt laveste for året på 2,3 prosent, men den økte gradvis mot høsten og var i september på 3,6 prosent. Mot slutten av året falt den litt igjen og i desember var tolv månedersveksten 3,2 prosent. I februar 2026 var tolv månedersveksten 2,7 prosent. I likhet med de siste årene har energiprisene spilt en stor rolle for endringer i prisveksten gjennom året. I 1. kvartal svingte bidraget fra energipriser mye, før det steg betydelig til 3. kvartal. Innføringen av Norgesprisordningen og kutt i satsen for elavgiften medvirket til at bidraget avtok i 4. kvartal. På årsbasis var elektrisitetsprisene inkludert nettleie 6,0 prosent høyere enn året før. Sammen med drivstoffpriser hadde strømpriser et nøytralt bidrag til den samlede prisveksten, målt som differansen i KPI og KPI-JE.

Også prisveksten målt ved KPI-JAE trakk opp litt gjennom fjoråret, men den månedlige variasjonen har vært mindre enn KPI samlet. Tolv månedersveksten var på sitt laveste i januar, 2,8 prosent, men steg så til 3,4 prosent, blant annet fordi en senere påske enn året før forskjøv påsketilbudene på varer til april. Prisstatistikken fanger opp tilbudspriser fordi indeksen måler faktiske transaksjonspriser, og bevegelige kampanjeperioder kan gi midlertidige effekter i prisveksten. Deretter avtok tolv månedersveksten og var nær 3,0 prosent gjennom resten av året. I desember 2025 var tolv månedersveksten 3,1 prosent, og i februar 2026 var den 3,0 prosent.

I 2025 gikk prisveksten for tjenester mindre ned enn for varer når energivarer og avgiftsendringer holdes utenfor. Prisvekstbidraget fra husleiene til KPI-veksten var 0,8 prosentpoeng i 2025. For tjenester utenom husleier har bidraget vært litt over ett prosentpoeng. De markedsbestemte tjenestepreisene steg betydelig mer enn de administrerte prisene. Det skyldes blant annet politisk vedtak om lavere priser på barnehage og SFO. SSB beregner at dette har trukket ned veksten i KPI med omtrent 0,4 prosentpoeng fra og med august 2025.

Varer utenom energivarer bidro mindre til prisveksten i 2025 enn årene før grunnet en nedgang i årsveksten på importerte varer. Enkelte varegrupper hadde likevel høy årsvekst, og særlig trakk matvarer og alkoholfrie drikkevarer opp den samlede prisveksten. Høy prisvekst i denne varegruppen har vært en fellesnevner i mange land de siste årene og avspeiler økte internasjonale

priser på energi, mat og gjødsel. Selv om prisveksten så langt har falt mindre i Norge enn i andre land, har økningen i matvareprisene siden 2020 i vært om lag den samme.

De siste tre årene har spotprisene på elektrisitet falt, men de steg litt igjen i fjor. I 2025 var gjennomsnittlig (vektet geografisk årsgjennomsnitt) spotpris i Norge 55 øre/kWh. En kald vinter i Europa i bidro til en markert prisøkning i januar og februar i 2025, før prisene igjen falt og holdt seg lavere ut året. De norske strømprisene er fremdeles over prisnivåene fra før pandemien.

Årsgjennomsnittet for prisene på elektrisitet inkludert nettleie steg med 6,0 prosent i 2025, etter en nedgang på 9,9 prosent fra 2023 til 2024. I desember 2025 var tolv månedersveksten i elektrisitet inkludert nettleie 5,9 prosent, og i februar 2026 var den -1,8 prosent.

Tabell 3.1 Konsumprisindeksen (KPI)

	Endring i prosent fra samme periode året før					
	2021	2022	2023	2024	2025	feb. 2026
KPI	3,5	5,8	5,5	3,1	3,1	2,7
KPI justert for avgiftsendringer (KPI-JA)	4,1	7,6	5,3	2,9	3,2	3,6
KPI uten energivarer (KPI-JE)	1,2	4,1	6,3	3,8	3,1	3,1
KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer (KPI-JAE)	1,7	3,9	6,2	3,7	3,1	3,0

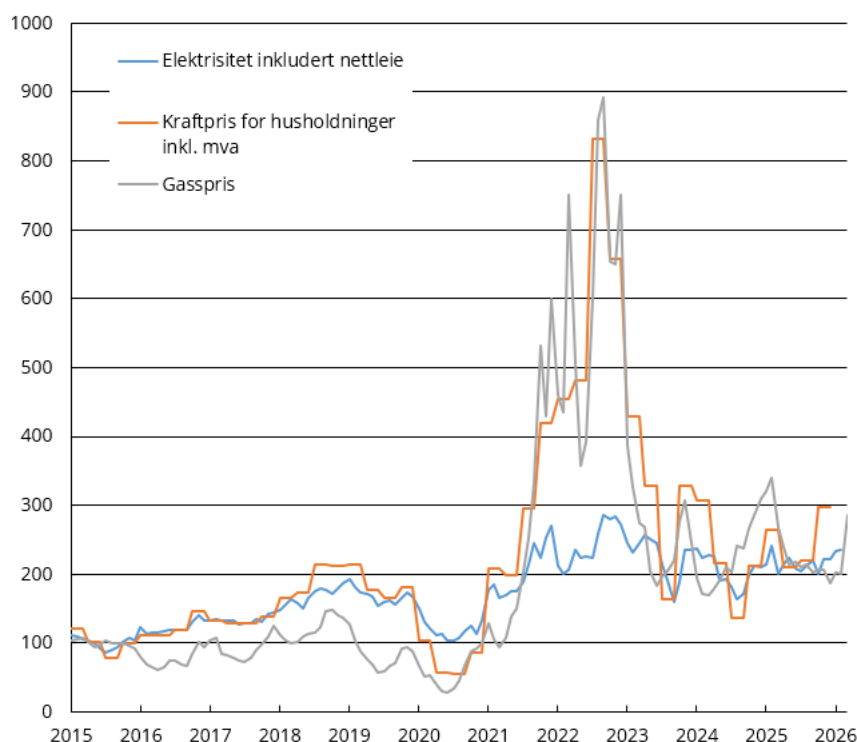
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Boks 3.1 Utvikling av elektrisitetspriser de siste årene

Endringer i elektrisitetsprisene er en viktig kilde til svingninger i prisveksten, og spesielt de siste årene har konsumprisveksten svingt betydelig som følge av varierende strømpriser. Både nedbørsmengde og temperatur her hjemme, samt utviklingen i europeiske kraftmarkeder påvirker prisutviklingen. I forbindelse med Russlands fullskala invasjon av Ukraina økte europeiske gasspriser markant, og bidro til at også norske strømpriser økte mye. Spotprisen på elektrisitet nådde svært høye nivåer mot slutten av 2021, og var i gjennomsnitt over 150 øre/kWh på landsbasis i 2022. Europeiske gasspriser og norske strømpriser falt deretter, men har forblitt på et høyere nivå enn før pandemien, se figur 3.2. Som følge av krigsutbruddet i Midtøsten økte gassprisene betydelig i mars 2026, men fram til slutføring av arbeidet med denne rapporten er gassprisene fortsatt langt lavere enn i 2022.

I tillegg påvirkes elektrisitetsprisene av kvotepriser for CO₂-utslipp i EU, som har økt markert de siste årene. Det kan blant annet henge sammen med mer ambisiøse utslippsmål i EU. Kraftmarkedet i Norge påvirkes også av overføringskapasiteten internt i Norge og mellom Norge og andre land. Det synliggjøres blant annet gjennom betydelige prisforskjeller sør og nord i Norge.

Politiske vedtak har de siste årene i betydelig grad bidratt til å dempe noe av variasjonen i strømprisene til husholdningene. Strømsstøtteordningen har skjermet husholdningene for mye av prisveksten på elektrisitet, og utvidelsen av ordningen til å baseres på timespriser (fra september 2023) har dempet variasjonen i prisene ytterligere. I oktober 2025 innførte regjeringen Norgesprisordningen, som bidro i samme retning. I tillegg ble satsen for elavgiften redusert med om lag 4 øre/kWh fra oktober 2025 og fra januar 2026 er elavgiften satt ned til 7,13 øre/kWh.

Figur 3.2 Elektrisitet inkludert nettleie i KPI, kraftpris for husholdninger inkl. mva og gasspris (indeks 2015=100)

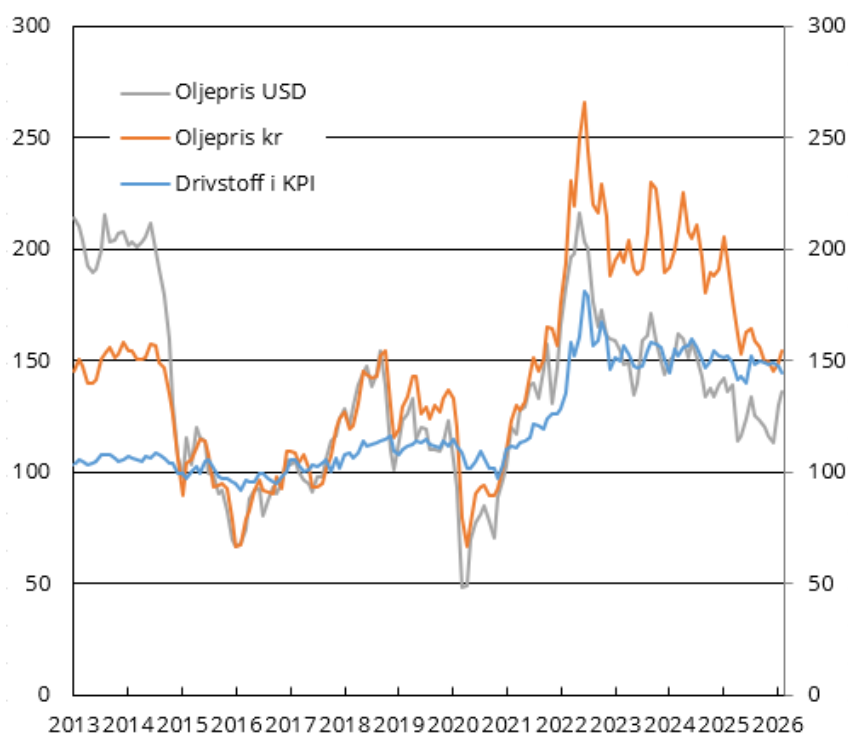
Note: Gasspris i Europa (NBP) måles i kroner per Sm^3 , gjennomsnittlig kraftpris for husholdninger i sluttbrukermarkedet i Norge i øre/kWh og elektrisitet inkl. nettleie er underindeksen i KPI. Alle serier er indeksert til 2015=100. Tallet for mars 2026 i serien gasspris er et gjennomsnitt av 2. mars til 11. mars. Forskjellen mellom elektrisitet inkl. nettleie i KPI og kraftpris for husholdninger i øre/kWh er nettleie. Den spesielt svake utviklingen i elektrisitet inkludert nettleie sammenlignet med kraftpris for husholdninger inkl. mva i 2022-2023 skyldes at myndighetene innførte den ordinære strømstøtteordningen for husholdninger fra desember 2021.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Intercontinental Exchange (ICE)

[Boks slutt]

Gass- og oljeprisene steg markant både før og etter Russlands fullskala invasjon i Ukraina i februar 2022, se figur 3.3. Prisene var etter vel ett år tilbake til samme nivå som halvveis ut i 2021, før krigen. Som årsgjennomsnitt endte oljeprisen på om lag 70 dollar per fat i 2025, 10 dollar lavere enn i 2024. Oljeprisen var i februar 2026 omtrent på nivå med årsgjennomsnittet i 2025. I mars har globale energipriser steget mye som følge av krigen i Midtøsten. Etter krigsutbruddet 28. februar har gjennomsnittlig daglig spotpris på olje variert mellom 75 og 115 dollar per fat.

Råolje er en viktig produksjonsfaktor for drivstoff, og råoljeprisen har derfor stor og nærmest umiddelbar betydning for drivstoffprisene. Utviklingen i de to vil likevel ikke alltid følge hverandre, ettersom prisene på bensin og diesel til husholdningene også påvirkes av utviklingen i marginene i raffineringsnæringen, avgiftene og avansen til bensinstasjonene. Som årsgjennomsnitt var prisene på drivstoff og smøremidler 3,3 prosent lavere i 2025 enn i 2024.

Figur 3.3 Drivstoff og smøremidler i KPI og oljepris (Indeks 2015=100)

Note: Oljepris er nordsjøolje (Brent) per fat.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Intercontinental Exchange (ICE)

I 2025 trakk avgiftsendringer opp KPI-veksten med 0,1 prosentpoeng, jf. forskjellen mellom veksten i KPI og KPI-JA i tabell 3.1. Som i 2023 og 2024 var det særlig strømstøtten (som måles som en negativ avgift) som bidro til forskjellen mellom KPI og KPI-JA.

Tabell 3.2 viser utviklingen i veksten i KPI-JAE etter leveringssektor. Nedgangen i årsveksten i KPI-JAE fra 2024 til 2025 skyldes hovedsakelig et videre fall i prisveksten på importerte varer, fra 2,3 prosent i 2024 til 1,3 prosent i 2025. Prisene på importerte varer påvirkes av prisene på varene i utenlandsk valuta, kronekursen, og avansen hos detaljister og grossister i Norge. Det var særlig importerte varer utenom jordbruksvarer som bidro til nedgangen. I denne leveringssektoren falt årsveksten fra 2,3 prosent i 2024 til 0,9 prosent i 2025. Prisene på importerte jordbruksvarer steg derimot med 6,6 prosent i 2025, mot 3,0 prosent året før. I februar 2026 var tolv månedersveksten i KPI-JAE 3,0 prosent.

Som årsgjennomsnitt økte prisene på norskproduserte konsumvarer (utenom jordbruksvarer) med 5,1 prosent i 2025, etter en vekst på 4,9 prosent i 2024, se tabell 3.2. Selv om disse tallene ekskluderer direkte leveranser fra jordbruket er litt over halvparten av varene som inngår i kategorien bearbeidede mat- og drikkevarer. Den sterke økningen i mat- og drikkevareprisene får dermed stor innvirkning på prisveksten i norske varer, også om man ekskluderer jordbruksvarer¹⁰. Prisveksten på norskproduserte varer (utenom jordbruksvarer) har avtatt fra toppen i 2023, men er fortsatt høyere enn i årene før pandemien. I februar 2026 var tolv månedersveksten 4,0 prosent.

Husleieindeksen i KPI består av betalt husleie og beregnet husleie som skal uttrykke verdien av tjenesten selveiere og andelseiere får av boligen sin. Prisene på denne tjenesten forutsettes å følge

¹⁰ For en komplett oversikt over inndelingen av varer etter leveringssektorer i KPI, se: [KPIs representantvarer \(ssb.no\)](https://ssb.no/kpi-representantvarer)

utviklingen i leieprisene på tilsvarende boliger i leiemarkedet. Fra 2024 til 2025 steg husleiene med 3,9 prosent, etter en vekst på 4,5 prosent fra 2023 til 2024. Mens nye husleiekontrakter settes til markedspris og avhenger av utleiers kostnader og etterspørselen på leiemarkedet sier husleieloven at husleien på løpende leiekontrakter kan reguleres med den løpende tolv månedersveksten i KPI. Dermed vil utviklingen i prisveksten etter hvert forplante seg i endringer i husleier på løpende kontrakter. Huseiere har fått økte kostnader de siste årene i form av økte renter og kommunale boliggebyrer (vann- og avløpsgebyrer mv.), så trolig er en del av disse kostnadsøkningene veltet over på leietakerne i form av økte husleier. Tolvmånedersveksten i husleiene var høy i 2025, men avtok noe gjennom året. Prisveksten var 4,2 prosent i januar og hadde falt til 3,6 prosent i desember 2025. Tolvmånedersveksten økte til 3,9 prosent i februar 2026.

Prisene på andre tjenester steg med 3,7 prosent i 2025, etter en økning på 4,0 prosent i 2024. Årsveksten for tjenester hvor arbeidskraft dominerer falt fra 2,4 prosent i 2024 til en årsvekst på 0,7 prosent i 2025. Ifølge SSB har denne indeksen historisk hatt en relativt god sammenheng med veksten i lønnskostnader, men ikke de siste årene. En årsak til dette er at prisene på SFO- og barnehagetjenester som følge av politiske vedtak ble satt ned i 2023, 2024 og 2025. Justert for administrativt faste satser beregner SSB at prisene på tjenester der arbeidskraft dominerer vokste med 4,3 prosent i 2025. Den justerte prisveksten avtok mindre gjennom året enn for andre varer og tjenester. Tolvmånedersveksten i prisene på tjenester uten husleie var i januar 2025 på 2,4 prosent, men økte til 4,6 prosent i april 2025. Deretter falt tolv månedersveksten og nådde 4,0 prosent i desember. I februar 2026 var tolv månedersveksten 4,0 prosent.

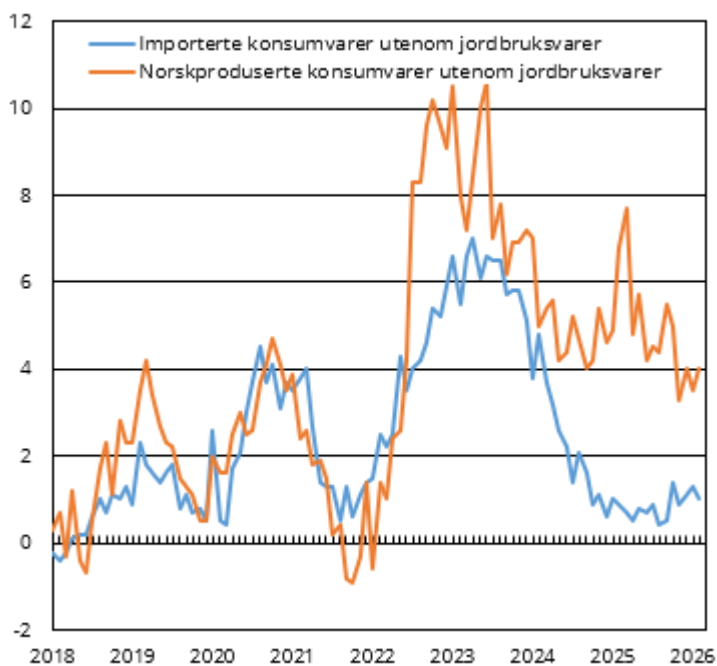
Tabell 3.2 Konsumprisindeksen justert for avgiftsendringer og utenom energivarer (KPI-JAE), etter leveringssektor

	Vekt		Endring i prosent fra samme periode året før			
	2025 ¹	2026 ²	2023	2024	2025	feb. 2026
Totalt	1000	1000	6,2	3,7	3,1	3,0
Varer	456,4	421,0	7,1	3,1	2,3	2,0
-norske varer	130,1	112,1	8,4	5,1	5,0	3,7
--norske jordbruksvarer	32,1	29,7	9,7	5,8	4,9	2,6
--norske varer uten jordbruksvarer	98,0	82,4	8,1	4,9	5,1	4,0
-importerte varer	326,3	308,9	6,6	2,3	1,3	1,4
--importerte jordbruksvarer	22,6	18,7	12,9	3,0	6,6	6,5
--importerte varer uten jordbruksvarer	303,6	290,2	6,1	2,3	0,9	1,0
Tjenester	543,6	579,0	5,3	4,1	3,8	4,0
-husleie	222,6	292,6	3,9	4,5	3,9	3,9
-tjenester uten husleie	321,0	286,4	6,3	4,0	3,7	4,0
--hvor arbeidskraft dominerer	96,7	84,5	3,1	2,4	0,7	0,0
--- uten administrerte priser	65,5	60,2	5,5	4,7	4,3	3,5
--med andre viktige priskomponenter	224,3	201,9	7,8	4,7	5,0	5,6
--- uten administrerte priser	189,1	172,1	8,4	4,8	4,8	5,7

¹ Vektene gjelder fra januar 2025 til desember 2025.

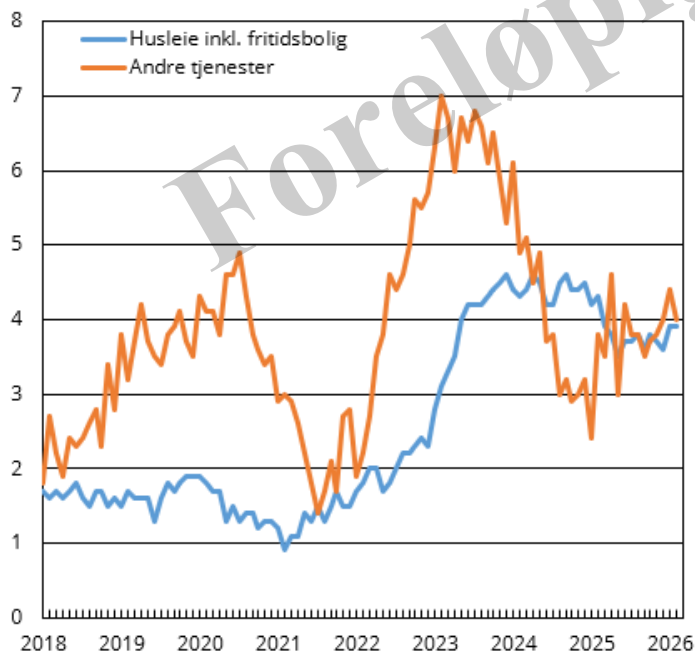
² Vektene gjelder fra januar 2026 til desember 2026.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.4 KPI-JAE etter leveringssektor. Importerte konsumvarer og norskproduserte konsumvarer. Utenom jordbruksvarer. Prosentvis vekst fra samme måned året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 3.5 KPI-JAE etter leveringssektor. Andre tjenester og husleie inkl. fritidsbolig. Prosentvis vekst fra samme måned året før

Kilde: Statistisk sentralbyrå

3.1.2 Prisutviklingen for ulike konsumgrupper

I tabell 3.3 er den samlede konsumprisindeksen inndelt etter konsumgrupper.

Prisene på *matvarer og alkoholfrie drikkevarer* økte med 5,7 prosent fra 2024 til 2025, etter en økning på 5,3 prosent fra 2023 til 2024. Prisøkningen på denne varegruppen bidro med om lag 0,7 prosentpoeng av veksten i KPI på årsbasis i 2025. Prisene på alle matvaregruppene økte mye i 2025, etter høy prisvekst i 2024 og særlig i 2023. Av undergrupper var det høyest årsvekst i 2025 i prisene på *kaffe, te og kakao*, som steg med 15,2 prosent. Prisene på alkoholfrie drikkevarer økte med 7,9 prosent i 2025, mot en økning på 5,4 prosent i 2024. Prisveksten på importerte jordbruksvarer var 6,6 prosent i 2025, mot en økning på 3,0 prosent i 2024. Prisveksten på norske jordbruksvarer falt fra en økning på 5,8 prosent i 2024 til en økning på 4,9 prosent i 2025.

Prisene på *alkoholholdige drikkevarer og tobakk* økte med 3,9 prosent fra 2024 til 2025, etter en økning på 4,4 prosent fra 2023 til 2024. Prisene på øl økte i 2025 med 3,1 prosent, mens vin økte med 2,3 prosent og tobakk økte med 5,5 prosent. Prisene på brennevin økte med 2,4 prosent.

Prisene på *klær og skotøy* var 2,1 prosent lavere i 2025 enn 2024, etter en prisvekst for denne konsumgruppen på 2,3 prosent fra 2023 til 2024. I hele 2025 var disse prisene klart lavere enn i samme måned året før. Klær og skotøy er typiske importvarer, og prisutviklingen må både ses i sammenheng med prisenivået i land som står for mye av produksjonen, utviklingen i kronekursen og norsk kostnadsutvikling. I 2025 var prisene på klær 2,4 prosent lavere og skotøy 0,5 prosent lavere enn året før.

Prisene på konsumgruppen *bolig, lys og brensel* steg med 3,9 prosent i 2025, etter en oppgang på 2,4 prosent i 2024. Oppgangen i prisveksten fra 2024 til 2025 skyldes blant annet en markant økning i prisene på elektrisitet inkludert nettleie, med en prisvekst på 6,0 prosent i 2025 sammenlignet med et prisfall på 9,9 prosent i 2024.

Prisene på *møbler, husholdningsartikler og innbo* steg med 0,4 prosent, etter en oppgang på 2,7 prosent i 2024. Prisveksten på boligtekstiler bidro til nedgangen med et prisfall på 3,6 prosent i 2025 etter en vekst på 0,5 prosent i 2024. Prisveksten på glassvarer, dekketøy og kjøkkenredskaper, verktøy og utstyr til hus og hage samt varer og tjenester for alminnelig vedlikehold av bolig avtok også.

For konsumgruppen *transport* økte prisene med 2,2 prosent i 2025, etter en vekst på 1,4 prosent i 2024. Økningen i veksten i transportprisene skyldes at prisveksten på både kjøretøy og transporttjenester økte fra året før. Prisene på kjøretøy falt med 0,2 prosent i 2025 og 1,3 prosent i 2024. Prisene på transporttjenester økte med 4,5 prosent i 2025 etter en vekst på 1,8 prosent i 2024.

Tabell 3.3 Konsumprisindeksen – varer og tjenester etter konsumgruppe

	Vekt ¹	Endring i prosent fra samme periode året før					
		2021	2022	2023	2024	2025	feb. 2026
Totalt	1000	3,5	5,8	5,5	3,1	3,1	2,7
01 Matvarer og alkoholfrie drikkevarer	117,4	-2,0	6,5	9,8	5,3	5,7	3,3
02 Alkoholdrikker og tobakk	37,2	-1,8	3,7	5,0	4,4	3,9	3,0
03 Klær og skotøy	45,1	-1,3	0,6	3,8	2,3	-2,1	1,8
04 Bolig, lys og brensel	253,0	10,0	6,7	1,9	2,4	3,9	2,2
<i>Herav: Betalt husleie</i>	46,4	1,3	2,2	4,0	4,4	3,6	3,7
<i>Beregnet husleie</i>	138,5	1,2	2,0	3,9	4,4	3,7	3,7
<i>Elektrisitet, fyringsoljer oa. brensel</i>	46,8	65,2	20,6	-6,2	-8,4	5,2	-2,3
<i>Herav: Elektrisitet inkludert nettleie</i>	41,4	70,8	19,0	-7,1	-9,9	6,0	-1,8
05 Møbler og husholdningsartikler	58,1	3,7	6,5	8,5	2,7	0,4	0,6
06 Helsepleie	32,9	3,0	2,5	3,7	4,5	4,0	3,2
07 Transport	151,0	2,1	8,9	7,1	1,4	2,2	3,2
<i>Herav: Kjøp av kjøretøy</i>	61,9	2,0	4,3	7,4	-1,3	-0,2	3,5
<i>Drift av personlige transportmidler</i>	51,3	6,2	15,2	4,2	4,1	3,2	2,3
<i>Transporttjenester</i>	37,8	-4,5	6,4	13,0	1,8	4,5	4,2
08 Post- og teletjenester	17,7	1,5	1,0	5,6	1,0	4,9	0,0
09 Kultur og fritid	134,3	3,1	4,1	8,4	5,4	3,0	3,9
10 Utdanning	4,6	1,9	2,1	3,1	5,3	4,2	2,4
11 Hotell- og restauranttjenester	67,8	3,3	7,4	6,7	3,6	3,5	5,1
12 Andre varer og tjenester	81,0	2,6	2,5	2,0	1,9	1,2	-1,2

¹ Vektene gjelder fra januar 2025 til desember 2025.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Prisene på *post- og teletjenester* steg med 4,9 prosent i 2025, etter en oppgang på 1,0 prosent i 2024. Teletjenester, som består av fasttelefoni, trådløs telefoni, tjenester for internett-tilgang, kombinerte telekommunikasjonstjenester og andre tjenester for overføring av informasjon, utgjør mer enn 70 prosent av denne konsumgruppen. Posttjenester utgjør under 2 prosent av denne konsumgruppen. Mens prisen på posttjenester økte med 4,4 prosent, økte prisen på teletjenester med 8,7 prosent. Dette er en høyere vekst for begge undergrupper enn året før. Prisene på teleutstyr falt med 5,7 prosent i 2025, etter et fall på 4,4 prosent fra 2023 til 2024. Teleutstyr er i stor grad importert, og prisveksten bør derfor ses i sammenheng med bevegelser i kronekursen. Som for andre importvarer vil prisutviklingen også avhenge av blant annet norsk kostnadsutvikling og prisnivået i land som står for mye av produksjonen.

Prisene på konsumgruppen *kultur og fritid* økte med 3,0 prosent i 2025, etter en vekst på 5,4 prosent året før. Det er særlig prisveksten på andre større varige konsumvarer og tjenester knyttet til fritid og kultur som falt betydelig. Også prisene på feriereiser og pakketurer økte merkbart mindre i 2025 enn året før. Disse prisene vokste med 1,7 prosent i 2025 mot en vekst på 4,0 prosent i 2024.

Prisene på *hotell- og restauranttjenester* økte med 3,5 prosent i 2025, etter en vekst på 3,6 prosent i 2024. Prisveksten på restauranttjenester var 3,5 prosent i 2025, litt ned fra en prisvekst på 3,7 prosent i 2024. Prisene på overnattingstjenester økte derimot med 3,3 prosent i 2025, opp fra en vekst på 2,7 prosent i 2024.

3.2 Anslag på konsumprisutviklingen i 2026

For å anslå prisutviklingen framover har Beregningsutvalget som vanlig gjennomført beregninger med SSBs makroøkonomiske modell KVARTS.¹¹

3.2.1 Forutsetninger for modellberegningene

Flere økonomiske størrelser som har betydelig innvirkning på inflasjonsutviklingen, og som bestemmes utenfor KVARTS-modellen, legges til grunn for beregningene. Dette gjelder kronekursen, konsumpriser i euroområdet, verdensmarkedsprisen på bearbeidede industriprodukter, råoljeprisen og elektrisitetsprisen. I det følgende redegjør vi for TBUs anslag for disse størrelsene, se tabell 3.4.

Utviklingen i prisene på importerte varer og tjenester er viktig for den samlede prisutviklingen i Norge, og påvirkes på ulike måter av kronekursen og internasjonale priser (tabell 3.4). Rundt 30 prosent av produktene i konsumprisindeksen er definert som importerte konsumvarer. Prisene på disse varene inneholder imidlertid også betydelige innslag av norske kostnadselementer i form av varehandelens bruttoavanser og avgifter, samt transportmarginer. Samtidig er det direkte og indirekte import knyttet til produktinnsatsen i produksjonen av varer og tjenester som leveres fra norske næringer. Derfor har også prisene på importert produktinnsats betydning for prisveksten for norskproduserte konsumvarer.

Importprisutviklingen på konsumvarer (i norske kroner) påvirkes av utviklingen i kronekursen. Usikkerheten om utviklingen i valutakursen er alltid stor. Det legges til grunn for beregningene at kronekursen, målt ved den importveide kronekursen, videreføres basert på den gjennomsnittlige kursen i perioden 2. mars – 11. mars 2026. Kronen vil på årsbasis da styrkes med 4,1 prosent fra 2025 til 2026, jf. tabell 3.4.

¹¹ Se overordnet beskrivelse av KVARTS i artikkelen: Boug, P., T. von Brasch, Å. Cappelen, H. Hungnes, R. Hammersland, D. Kolsrud, J. Skretting, B. Strøm og T. C. Vigtel (2023). Fiscal policy, macroeconomic performance and industry structure in a small open economy, *Journal of Macroeconomics*, 76, 103524.

Tabell 3.4 Viktige forutsetninger for KVARTS-beregningen av konsumprisvekst fra 2025 til 2026. Prosentvis vekst fra året før

	2025	2026
Importveid valutakurs ¹	-0,6	-4,1
Konsumpriser i euroområdet	2,1	2,5
Verdensmarkedspriser på bearbejdede industriprodukter ²	1,7	2,2
Råolje i USD ³	-14,6	11,2
Elektrisitetspris til husholdningene ⁴	6,0	-1,4

Årstallene er konvertert fra kvartalsfrekvens.

¹ Basert på en videreføring av den gjennomsnittlige kursen i perioden 2. mars – 11. mars 2026. Negativ endring betyr appresiering/styrking av norske kroner.

² Beregnet i felles valuta med vektor basert på import fra Norges handelspartnere. Forutsetningen for 2026 baserer seg på utviklingen i konsumprisene i euroområdet.

³ Anslaget er basert på gjennomsnittlig terminpris i perioden 2. mars – 11. mars 2026 og reflekterer at oljeprisen øker fra 68,0 dollar per fat i 2025 til 75,7 dollar per fat i 2026.

⁴ Prisen på elektrisk kraft inkludert nettleie som husholdningene betaler ifølge KPI. Basert på en videreføring av gjennomsnittlige terminpriser i perioden 2. mars – 11. mars 2026.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Importpriser påvirkes også av prisutviklingen i utlandet. Økte priser i utlandet betyr isolert sett høyere kostnader for norske importører. Verdensmarkedsprisene på bearbejdede industriprodukter økte 1,7 prosent i 2025 og forventes å øke 2,2 prosent i 2026. Konsumprisveksten i euroområdet brukes i modellen som den internasjonale kostnadsindikatoren som bidrar til utviklingen i importprisen for tjenester. Denne prisveksten falt fra 2,4 prosent i 2024 til 2,1 prosent i 2025. Ifølge Consensus Forecasts fra mars i år blå inflasjonen i euroområdet anslått til 2,1 prosent også i 2026. Selv om denne rapporten ble publisert medio mars, bygget tallene på et gjennomsnitt av anslag fra ulike prognosemakere, hvor enkelte kan ha vært utarbejdet flere måneder tidligere. Den markerte oppgangen i energiprisene i begynnelsen av mars, som følge av krigen i Midtøsten, tilsier at inflasjonen trolig vil bli høyere enn det disse anslagene indikerer. TBU legger til grunn at inflasjonen i euroområdet blir 2,5 prosent i 2026.

Framtidsprisene på olje har vist seg å være godt egnet til å anslå utviklingen i de faktiske prisene.¹² I modellberegningene har utvalget lagt til grunn gjennomsnittlig terminpris i perioden 2. mars – 11. mars 2026. Markedet for framtidspriser indikerer at oljeprisen (Brent Blend), målt i dollar, vil stige som årsgjennomsnitt fra 68,0 dollar per fat i 2025 til 75,7 dollar per fat i 2026, en økning på 11,2 prosent. Økt oljepris slår ut i konsumprisene først og fremst gjennom priser på drivstoff og andre transportkostnader. Høyere drivstoffpriser øker også produksjonskostnadene i annen norsk vare- og tjenesteproduksjon, noe som isolert sett bidrar til høyere priser generelt.

¹² Forskning viser at informasjonsinnholdet i terminpriser til prognoseformål har økt markant siden midten av 2000-tallet, se Ellwanger R. og S. Snudden (2023). Futures prices are useful predictors of the spot price of crude oil, The Energy Journal 44(4), 65-82.

Elektrisitetsprisen husholdningene betaler består av kraftpris, strømstøtte eller Norgespris, skatter, avgifter og nettleie. Spotprisene har de siste årene i perioder vært historisk høye. I 2026 videreføres tiltak som Stortinget har vedtatt for å dempe utslagene av høye spotpriser for husholdningene.

Stortinget har vedtatt at husholdningene skal kunne velge mellom den ordinære strømstøtteordningen og en fast Norgespris på 40 øre/kWh ekskl. mva. Ordningen med Norgespris trådte i kraft 1. oktober 2025 og videreføres i 2026. Denne ordningen gjelder også for fritidsboliger. Samtidig videreføres den ordinære strømstøtteordningen for husholdninger med oppdaterte satser i 2026. Terskelverdien for å motta strømstøtte ble fra 1. januar 2026 prisjustert fra 75 til 77 øre/kWh ekskl. mva., og staten dekker fortsatt 90 prosent av strømprisen over terskelverdien, som i 2025. Støtten gis kun for forbruk inntil 5 000 kWh per måned for boliger; forbruk utover dette mottar ingen støtte. For fritidsboliger gjelder kun Norgespris som støtteordning, med et forbrukstak på 1 000 kWh per måned.

For forbruk som verken omfattes av strømstøtte eller Norgespris, legger utvalget til grunn at kundens pris følger spotprisen med et gjennomsnittlig påslag fra kraftleverandøren på 6 øre/kWh ekskl. mva. Det samme gjennomsnittlige påslaget legges også til grunn for alt forbruk som omfattes av strømstøtte- eller Norgesprisordningen.

Ved inngangen til 2026 har spotprisene på Nord Pool vært høye, også i Midt- og Nord-Norge. Dette skiller seg fra store deler av 2025, da disse prisområdene hadde svært lave spotpriser gjennom store deler av året. De lave prisene i 2025 førte til at husholdningene i Midt- og Nord-Norge i liten grad hadde valgt Norgespris ved årsskiftet. Utover i 2026 har situasjonen endret seg noe, særlig i Midt-Norge. Her var andelen husholdninger med Norgespris kommet opp mot om lag 9 prosent ved inngangen til mars. Andelen husholdninger i Sør-Norge som har valgt Norgespris økte fra 56 prosent ved utgangen av 2025 til nær 64 prosent ved inngangen til mars. I beregningene legger utvalget til grunn at andelen husholdninger som velger Norgespris i Sør- og Midt-Norge vil fortsette å øke utover året. Den samme forutsetningen gjelder for fritidsboliger. For Nord-Norge legges det til grunn at kundene i liten grad vil velge Norgespris.

For utviklingen i spotprisene framover har utvalget lagt til grunn gjennomsnittlige terminpriser for perioden 2. mars – 11. mars 2026. Terminmarkedet indikerer at den gjennomsnittlige kraftprisen kan øke med i om lag 20 øre/kWh fra 2025 til 2026 i Sør-Norge, mens prisene i gjennomsnitt øker med vel 35 øre/kWh i Midt og Nord-Norge. Svingninger i spotprisen slår fullt ut i strømprisen for fritidsboliger med spotkontrakt, og i stor grad også for husholdninger som omfattes av strømstøtteordningen når gjennomsnittsprisen i et prisområde i en måned er under terskelverdien for strømstøtte. Dette var spesielt tydelig i Midt og Nord-Norge i januar og februar 2026, der lave priser ved inngangen til 2025 bidro til høy tolv månedersvekst i strømprisene.

Når det gjelder nettleien, overførte Statnett 1,3 milliarder kroner i flaskehalsinntekter til nettselskaper i distribusjons og regionalnett i løpet av 2025. Den midlertidige forskriften om bruk av flaskehalsinntekter fra 2022 innebærer at Statnetts inntekter skal dekke kostnaden for nettapet over 35 øre/kWh. Overføringene bidro til at nettkunder i Sør-Norge ikke fikk økt nettleie som følge av høye nettapskostnader. Forbrukstariffen til Statnett er historisk lav og blir ikke satt opp i 2026, som følge av ekstraordinært høye flaskehalsinntekter.

I beregningene holdes merverdiavgiftssatsen uendret på 25 prosent, mens forbruksavgiften på elektrisitet reduseres fra et gjennomsnitt på 14 øre/kWh i 2025 og holdes konstant på 7,13 øre/kWh i alle måneder i 2026. Forbruksavgiften var 9,13 øre/kWh i perioden januar–mars 2025, og nedgangen i forbruksavgiften er derfor minst i de tre første månedene av 2026 målt på tolv månedersbasis. I perioden april–september er reduksjonen om lag 10 øre/kWh sammenliknet med samme måneder året før, mens den i oktober–desember er i overkant av 5 øre/kWh.

Statnett har vedtatt ikke å utbetale flaskehalsinntekter i første kvartal 2026. I beregningene er veksten i nettleien fra desember til januar innarbeidet. Deretter har utvalget valgt å holde nivået på nettleien konstant fra januar og ut året.

Den gjennomsnittlige kraftprisen, inkludert avgifter og støttetiltak, øker i beregningene noe fra 2025 til 2026. Vi legger til grunn at kraftprisen inkludert avgifter stiger med i underkant av 2 prosent fra 2025 til 2026, mens reduksjonen i forbruksavgiften bidrar til at nettleien samlet sett faller med om lag 6 prosent. Samlet innebærer dette at husholdningenes vektete gjennomsnittlige pris på elektrisitet – inkludert nettleie og avgifter – reduseres med 1,4 prosent fra 2025 til 2026.

3.2.2 Modellresultater

I KVARTS antas virksomheter å sette prisene som et påslag på sine marginalkostnader med en varierende grad av tidsforsinkelse i tilpasningen. Beregningene viser at lønnskostnader per produsert enhet kun øker med 1,3 prosent i 2026 – betydelig lavere enn i årene forut.

Et sentralt punkt for inflasjonsutviklingen her hjemme er gjennomslaget fra internasjonale priser og kronekursen på import- og konsumpriser målt i norske kroner. Slike endringer påvirker konsumprisene med et tidsetterslep. Dette skyldes dels tregheter i gjennomslaget fra kronekursen til importpriser og dels tregheter i gjennomslaget fra endrede importpriser til endrede konsumpriser. Det første må blant annet ses i lys av at det er kostnader forbundet med å justere prisene, samt at langvarige kontrakter og valutasikring bidrar til at virksomhetenes innkjøpspriser i perioder er upåvirket av kronekursen. Beregningene viser en vekst i importprisene for tradisjonelle varer med 2,5 prosent fra 2025 til 2026. Importprisene for de konsumrelaterte importvarene, som foredling av jordbruks- og fiskeprodukter, drikkevarer, diverse industriprodukter og matvarer mv., ventes å øke 0,6 prosent.

Tabell 3.5 Modellresultater. Beregnet vekst i viktige kostnadskomponenter

	2025	2026
Lønnskostnader per produserte enhet ¹	2,5	1,3
Importpriser, tradisjonelle varer	1,1	2,5
- Konsumrelaterte importvarer ²	1,0	0,6
Avanse (pris påslag), varehandelen	5,1	4,8

¹ I næringsvirksomhet i Fastlands-Norge.

² Importpriser for foredlede jordbruks- og fiskeprodukter, drikkevarer og tobakk, tekstil- og bekledningsprodukter, diverse industriprodukter, verkstedprodukter, biler mv. og matvarer og råvarer målt i norske priser.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Gjennomslaget fra importpriser til konsumpriser påvirkes av flere forhold. For eksempel kan stor konkurranse om kundene bidra til at importører, i håp om å beholde markedsandeler, ikke endrer prisene sine fullt ut når innkjøpsprisene øker som følge av svakere krone. At endringer i innkjøpsprisene påvirker prisene på konsumvarer med betydelig tidsetterslep, har også sammenheng med utviklingen i varehandelsleddet.

Varehandelsavansene representerer prisen på den tjenesten varehandelsnæringen yter i distribusjonen av produkter fra leverandør til norske mottakere. I modellgrunnlaget som nasjonalregnskapet bygger på, er avansen definert som påslaget på varehandelens innkjøpspriser. I foreløpige nasjonalregnskap for 2025 er utviklingen i prisen på avanseproduksjonen beregnet ved

hjelp av priskryssløpet som gir sammenhengen mellom en vare og de relevante prisene som inngår i prisen til bruker, dvs. produsent- og importpriser samt KPI. Det forutsettes ellers faste forhold mellom norsk produksjon og import av varen, tilsvarende som beregnet i siste endelige årsregnskap.

I 2025 økte avansene med 5,1 prosent. Ifølge KVARTS er avansene i hovedsak bestemt som et veid snitt av utviklingen i kostnader og priser på varer som omsettes gjennom varehandelen.¹³ Lavere vekst i lønnskostnader per produsert enhet bidrar til at veksten i avansene reduseres i år, og ifølge beregningene øker avansene i varehandelen med 4,8 prosent i 2026.

Modellberegningen gir en vekst på 3,2 prosent for KPI og 3,1 prosent for KPI-JAE, se tabell 3.6. Firekvartalersveksten i KPI og KPI-JAE var fallende gjennom 2024 og relativt stabil gjennom 2025. I beregningen fortsetter firekvartalersveksten i KPI-JAE å holde seg relativt stabil gjennom 2026. Ettervirkninger av høy kostnadsvekst og normalisering av bedriftenes lønnsomhet samt økte energipriser som følge av krigen i Midtøsten bidrar til at prisveksten holder seg oppe, på tross av en styrket krone.

Som del av den siste hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet ble en ny versjon av den internasjonale standarden for klassifisering av husholdningenes forbruk (COICOP 2018) innarbeidet. KPI har endret klassifisering fra Eurostats konsumklassifisering (ECOICOP) til COICOP 2018 i forbindelse med publiseringen av KPI for januar 2026, samtidig som nytt basisår er innarbeidet. Budsjettandelene i KPI bygger på nasjonalregnskapets tall for utgiftsandelene til de ulike vare- og tjenestegruppene for siste år og endres ved hvert årsskifte. Den største enkeltrevisjonen i forbindelse med hovedrevisjon var knyttet til husholdningenes beregnede produksjon av boligjenester fra egne boliger, som ble betydelig oppjustert. Det betyr at husleier har fått betydelig økt vekt med innarbeiding av tall fra nasjonalregnskapet.

Vi har i beregningene lagt til grunn at prisveksten på husleier fremdeles vil ligge over gjennomsnittlig prisvekst målt ved KPI-JAE. En økning i vekten for husleier trekker samlet prisvekst opp. Egenandelene til barnehagetjenester er redusert i to omganger, første gang 1. august 2024 og andre gang 1. august 2025. Prisreduksjonen for barnehagetjenester har vært om lag 30 prosent i august i hvert av de to siste årene, noe som har bidratt til å dempe tolv månedersveksten i KPI og KPI-JAE med om lag 0,3 prosentpoeng siden august 2024. Målt ved firekvartalersvekst fases virkningen av den siste prisreduksjonen ut av KPI og KPI-JAE fra og med august 2026, og bidrar isolert sett til en oppgang i KPI og KPI-JAE på 0,3 prosentpoeng fra og med denne måneden.

¹³ Boug, P. Cappelen, Å. og Eika, T. (2013). *Exchange Rate Pass-Through in a Small Open Economy: The Importance of the Distribution Sector*. Open Economies Review, 24, 853–879

Tabell 3.6 Modellresultater. Beregnet vekst i KPI og KPI-JAE i 2026 og virkninger av enkelte endringer i noen sentrale forutsetninger.¹ Vekst i prosent fra samme periode året før og virkninger i prosent av prognosebanen

	1. kv.	2. kv.	3. kv.	4. kv.	Året
KPI	3,4	3,1	3,0	3,1	3,2
KPI-JAE	3,2	3,1	2,9	3,1	3,1
<i>Virkninger på KPI av 10 prosents økning i:</i>					
- Kronekurs	0,8	1,4	1,3	1,5	1,2
- Konsumpriser i euroområdet ²	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3
- Verdensmarkedspriser på bearbejdede industriprodukter	0,8	1,2	1,1	1,1	1,0
- Råoljepris i USD	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
- Elektrisitetspris til husholdningene ³	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4

¹ Beregningene er gjort med eksogen rente og valutakurs.

² I KVARTS er konsumprisene i euroområdet en indikator for internasjonal prisvekst som også påvirker prisutviklingen på bearbejdede industriprodukter. I beregningen er denne kanalen slått av ettersom virkninger av økte priser på bearbejdede industriprodukter også framkommer av tabellen.

³ Beregningen viser kun effektene fra prisene for husholdningene, ikke effekter ved økte strømkostnader for næringslivet.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

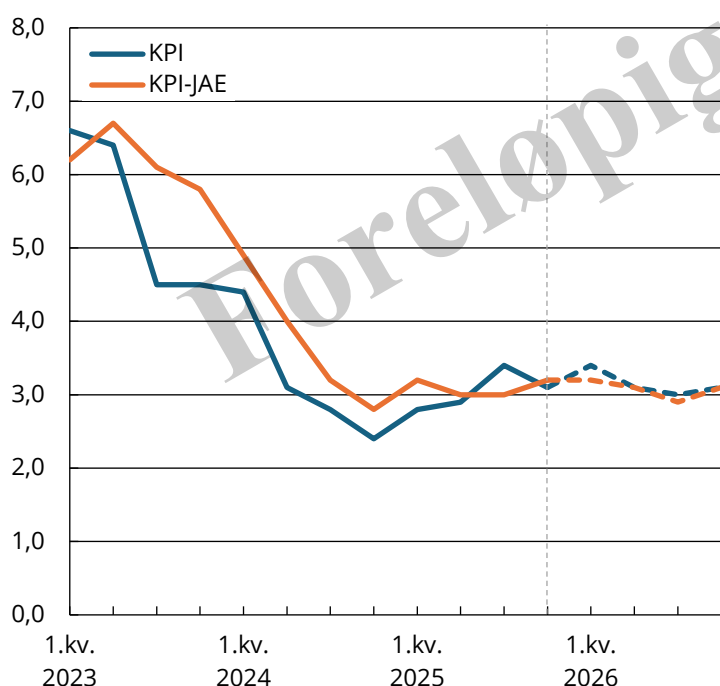
Kilen mellom KPI og KPI-JAE bestemmes av prisutviklingen på energivarer samt endringer i satsene på særavgifter og merverdiavgiften. Forutsetningene for utviklingen i husholdningenes elektrisitetspriser, inkludert nettleie, er omtalt i avsnitt 3.2.1.

For drivstoff legger vi til grunn at prisene i hovedsak følger utviklingen i råoljeprisen, men særavgiftene og økende krav til biodrivstoff har stor betydning. I vedtatt statsbudsjett for 2026 øker CO₂-avgiften betydelig for både bensin og diesel, mens veibruksavgiften reduseres nesten tilsvarende. Når vi korrigerer for at biodrivstoff ikke ilegges CO₂-avgift, innebærer vedtaket at de samlede drivstoffavgiftene også reelt øker litt fra 2025 til 2026. Biodrivstoff er langt dyrere å produsere enn fossile drivstoff, noe som vil bidra til å holde drivstoffprisene oppe også framover. Med økte råoljepriser ventes drivstoffprisene i gjennomsnitt å øke noe mer enn den underliggende prisstigningen fra 2025 til 2026. Elektrisitetsprisene har en høyere vekt enn drivstoffprisene i KPI. Med en forventet nedgang i elektrisitetsprisene legger utvalget til grunn at prisene på alle energivarer samlet sett bidrar til å redusere KPI-veksten i år med 0,1 prosentpoeng, målt som differansen mellom KPI og konsumprisindeksen uten energivarer (KPI-JE). Med unntak av forbruksavgiften på elektrisitet og særavgiftene på drivstoff prisjusteres de fleste særavgifter i vedtatt statsbudsjett for 2026 i tråd med regjeringens anslag for prisstigningen på 2,2 prosent. Det er likevel ett viktig unntak: Innslagspunktet for merverdiavgift ved kjøp av elbil reduseres fra 500 000 kroner i 2025 til 300 000 kroner i 2026, i tråd med regjeringens varslede endringer i elbilbeskatningen. I våre beregninger anslås denne økningen i elbilmomsen isolert sett å bidra med om lag 0,2 prosentpoeng til prisveksten i 2026, målt ved differansen mellom KPI-JE og KPI-JAE. Den samlede kilen mellom KPI og KPI-JAE blir dermed 0,1 prosentpoeng.

Prisvekstanslaget er usikkert. Usikkerheten er særlig knyttet til den videre utviklingen i krigen i Midtøsten, som påvirker energiprisene og dermed utsiktene for internasjonal økonomi og kronekursen. Tabell 3.6 gjengir modellberegninger som viser hvordan endrede forutsetninger for de sentrale økonomiske størrelsene angitt i tabell 3.1 påvirker det samlede prisnivået i forhold til referansebanen. Dersom kronekursen blir 10 prosent svakere i hvert kvartal enn det som er lagt til grunn, vil det bidra til å øke samlet prisvekst med 1,2 prosentpoeng i 2026. Dersom inflasjonen i euroområdet øker med 10 prosent bidrar det til å øke samlet prisvekst med 0,3 prosentpoeng. Hvis verdensmarkedsprisene på bearbejdede industriprodukter øker med 10 prosent øker samlet prisvekst med 1,0 prosentpoeng. Effekten av økte verdensmarkedspriser er litt tregere enn gjennomslaget fra valutakursen som følge av at utenlandske leverandører tar hensyn til konkurransesituasjonen i Norge i sin prissetting, men også at kronekursen påvirker norskproduserte varer hvor prisene bestemmes internasjonalt.¹⁴ Dersom oljeprisen blir 10 prosent høyere enn lagt til grunn, viser beregningene i tabell 3.6 at det vil øke samlet prisvekst med 0,1 prosentpoeng. Hvis elektrisitetsprisene som husholdningene står overfor blir 10 prosent høyere enn lagt til grunn, vil det øke samlet prisvekst med 0,4 prosentpoeng. Selv om usikkerheten er stor, blir husholdningene i betydelig grad skjermet for ytterligere økning i prisen på elektrisk kraft gjennom støtteordninger.

3.2.3 Utvalgets anslag på konsumprisveksten i 2026

Basert på forutsetningene omtalt ovenfor, gir beregningen med KVARTS-modellen en vekst i KPI på 3,2 prosent fra 2025 til 2026. Slike modellbaserte beregninger vil alltid være usikre. Med bakgrunn i de beregningene som er foretatt og ovennevnte vurderinger, anslår Beregningsutvalget en vekst i KPI på 3,2 prosent i 2026.

Figur 3.6 KPI og KPI-JAE. Prosentvis vekst fra samme kvartal året før¹

¹ Den heltrukne linjen illustrerer faktisk utvikling, mens stiplet linje er prognose.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

¹⁴ Se for eksempel: Naug, B. og Nymoen, R. (1996). Pricing to Market in a Small Open Economy. Scandinavian Journal of Economics, Vol. 98, No. 3 (Sep, 1996), pp. 329-350

Boks 3.1 Dekomponering av TBUs prognoseavvik for KPI i 2025

TBU anslo 11. mars i fjor en vekst i KPI fra 2024 til 2025 på 2,7 prosent. Faktisk vekst i KPI ble 3,1 prosent, dvs. 0,4 prosentpoeng høyere. Tabell 3.7 viser anslagene fra TBU i mars 2025 samt den faktiske utviklingen, både for KPI som helhet, men også for fem størrelser som historisk har vist seg å være særdeles viktige for inflasjonsutviklingen. Dette gjelder kronekursen, konsumpriser i euroområdet, verdensmarkedsprisen på bearbejdede industriprodukter, råoljeprisen og elektrisitetsprisen. I tillegg viser tabellen det samlede bidraget knyttet til at anslagene for de fem forklaringsfaktorene avvek fra den faktiske utviklingen. Analysen er gjennomført ved hjelp av den makroøkonomiske modellen KVARTS som også ble brukt for å lage KPI-anslagene i fjor. Den nederste raden viser avvik som følge av andre forhold enn de fem størrelsene nevnt ovenfor.

Dekomponeringen i tabellen viser at sterkere kronekurs og lavere oljepris bidro til å trekke inflasjonen ned med 0,4 prosentpoeng. Samtidig bidro høyere elektrisitetspris til å trekke inflasjonen opp med 0,4 prosentpoeng. De to øvrige variablene ble om lag som anslått. I sum var bidraget fra de fem forklaringsfaktorene til inflasjonen 0 prosentpoeng. Andre forhold enn de fem analysert i tabell 3.4 bidro til å trekke opp inflasjonen med 0,4 prosentpoeng. Denne restposten inkluderer bidrag fra revideringer i nasjonalregnskapet, avvik i anslag for andre variabler, avrundinger og avvik som oppstår ved at KVARTS representerer en forenklet beskrivelse av virkeligheten og ikke fanger opp alle mekanismene som til enhver tid gjør seg gjeldende i norsk økonomi.

Tabell 3.7 Konsumprisindeksen. Dekomponering av prognoseavviket for 2025. Prosentvis vekst fra året før og bidrag i prosentpoeng

	Anslag TBU (mars)	Endelig tall	Avvik m/bidrag
KPI	2,7	3,1	0,4
Importveid kronekurs ¹	1,6	-0,6	-0,3
Konsumpriser i euroområdet	2,1	2,1	0,0
Verdensmarkedspriser på bearbejdede industriprodukter	1,2	1,7	0,0
Råoljepris i USD ²	-8,1	-14,6	-0,1
Elektrisitetspris	-1,6	6,0	0,4
Alle fem forklaringsfaktorer	-	-	0,0
Annet ³	-	-	0,4

Årstillene er konvertert fra kvartalsfrekvens.

¹ Inkluderer utviklingen for NOK per euro og NOK per USD.

² Anslag basert på terminpriser i USD.

³ Inkluderer bidrag fra revideringer i nasjonalregnskapet, avvik i anslag for andre variabler, avrundinger og avvik som oppstår ved at KVARTS representerer en forenklet beskrivelse av virkeligheten.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget.

[[Boks slutt]]

4 Frontfagsmodellen

- Lønnsdannelsen i Norge følger frontfagsmodellen. Denne bygger på at en representativ del av konkurranseutsatt industri (frontfaget) forhandler om lønn først, og at utfallet herfra fungerer som en norm for lønnsveksten i de forhandlingsområdene som følger etter.
- Det er lønnsveksten i industrien for arbeidere og funksjonærer samlet som skal være normgivende for lønnsveksten i resten av økonomien. Ved forbundsvis hovedoppgjør er det Industrioverenskomsten mellom Norsk Industri i NHO og Fellesforbundet (LO) som utgjør frontfaget. Ved samordnede oppgjør foregår forhandlingene på hovedorganisasjonsnivå mellom LO og NHO for hele området samlet.
- Modellen bidrar på den ene siden til å sikre at lønnsveksten i frontfaget er tilpasset frontfagets lønnsevne, dvs. utviklingen i produktivitet og relative priser i konkurranseutsatt næringsliv, og på den andre siden at frontfaget er konkurransedyktig i kampen om arbeidskraften med skjermet sektor.
- Modellen, med høy grad av koordinering i lønnsdannelsen, bidrar til å opprettholde en relativt stabil fordeling av verdiskapingen i frontfaget mellom arbeid og kapital over tid, at brede grupper får en likeartet lønnsutvikling over tid, og til en tilstrekkelig stor konkurranseutsatt sektor og dermed langsiktig balanse i utenriksøkonomien.
- En viktig egenskap ved lønnsdannelsen i Norge er at den gir reallønnsfleksibilitet og motvirker at lønns- og prisspiraler får feste. Det bidrar til å minske behovet for innstramming i den økonomiske politikken, fordi arbeidsmarkedet vil kunne tåle et høyt sysselsettningsnivå uten at det gir høy lønnsvekst som bidrar til varig høy prisvekst. Koordinert lønnsdannelse gjennom frontfagsmodellen kan således gi et viktig bidrag til å holde arbeidsledigheten lav på varig basis.
- Holden IV-utvalget (NOU 2023: 30) konkluderte med at det inntektspolitiske samarbeidet og samspillet i den økonomiske politikken har bidratt til en god og balansert utvikling i norsk økonomi over tid, med høy verdiskaping, lav arbeidsledighet og en tilstrekkelig god kostnadsmessig konkurranseevne. Utvalget sluttet enstemmig opp om frontfagsmodellen, og mener at det er viktig at det inntektspolitiske samarbeidet vedlikeholdes, for å møte de utfordringene norsk økonomi står overfor i de kommende tiårene.
- I årene 2014-2025 (etter NOU 2013: 13, Holden III-utvalget), har det samlet sett vært små avvik mellom frontfagsrammen og den faktiske samlede årslønnsveksten i industrien. Den samlede lønnsveksten i perioden har også vært relativt lik på tvers av brede grupper.
- Lønnskostnadenes andel av faktorinntektene er en sentral indikator for utviklingen i lønnsomheten og for fordelingen av verdiskapingen. Lønnskostnadsandelen i industrien varierer som følge av konjunkturbevegelser, men har likevel vært rimelig stabil over tid. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall var lønnskostnadsandelen i norsk industri 74,7 prosent i 2025, 1,9 prosentpoeng lavere enn i 2024. Til sammenligning har gjennomsnittet de siste 20 årene vært 78,7 prosent, mens gjennomsnittet for alle årene fra og med 1970 har vært 80,8 prosent.
- Det er stor variasjon mellom ulike industribransjer. Råvarebasert industri hadde lavest lønnskostnadsandel med 67,6 prosent i 2025, som er 2,6 prosentpoeng lavere enn i 2024. Som gjennomsnitt de siste 20 årene er andelen 70,9 prosent. Verkstedindustri og skipsbygging mv. har hatt høyest lønnskostnadsandel, med i gjennomsnitt 85,3 prosent

samme periode. I 2025 var andelen på 72,1 prosent mot 78,5 prosent i 2024. Øvrig industri, der næringsmiddelindustrien dominerer, har en gjennomsnittlig lønnskostnadsandel siste 20 år på 77,0 prosent, mens den var 86,7 prosent i 2025 og 78,7 prosent i 2024.

4.1 Frontfagsmodellen

Da Borten-regjeringen tiltrådte etter stortingsvalget 1965, ønsket den å bekjempe inflasjonen uten økt arbeidsledighet og satte ned Utredningsutvalget for inntektsoppgjørene med tanke på å etablere normer for lønnsveksten. I sin andre rapport høsten 1966 presenterte utvalget hovedkursteorien, en teori for de makroøkonomiske trender som vil måtte gjelde for lønns- og prisutviklingen på lang sikt i en åpen økonomi som den norske, dersom økonomien skal forbli konkurransedyktig med høy sysselsetting. Hovedkursteorien representerte også hvordan pris- og lønnsdannelsen hadde fungert i en årrekke. Teorien sier imidlertid også at utviklingen beveger seg i et bånd rundt hovedkursen, slik at det oppstår svingninger i inflasjon, ledighet og konkurranseevne. I årene som fulgte ble det gjort institusjonelle endringer i lønnsdannelsen i Norge for at hovedkursen skulle følges tettere med formål å redusere disse svingningene. Endringene som ble gjort gikk i retning av å styrke lønnsforhandlingene i industrien som norm for øvrige oppgjør, og reflekterer at lønnsdannelsen i Norge da fikk tilnavnet Frontfagsmodellen. Sentrale egenskaper ved frontfagsmodellen kan derfor utledes fra hovedkursteorien.

Et viktig utgangspunkt for hovedkursteorien er knyttet til lønnsomheten i konkurranseutsatt sektor, se boks 4.1. Konkurransesatt næringsliv gir valutainntekter som innebærer økte muligheter for import. Dersom kostnadsnivået i sektoren blir for høyt, vil den gradvis tape markedsandeler i eksport- og hjemmemarkedene, og valutainntektene kan bli lavere enn det som er tilstrekkelig for å finansiere ønsket import. Dersom kostnadsnivået blir for lavt, blir konkurranseutsatt sektor større enn det som kreves for å finansiere ønsket import, og produksjon og forbruk i skjermet sektor blir for lavt. Lønnsdannelsen kan bidra til å bevare konkurranseevnen ved å sikte mot at veksten i lønnskostnadene er konsistent med veksten i produktiviteten og veksten i prisene norsk konkurranseutsatt virksomhet står overfor. Dersom lønnsveksten er høyere i Norge enn i andre land, uten en tilsvarende høyere produktivitetsvekst eller bedring av relative priser, vil økende kostnadsnivå over tid svekke virksomheter som er utsatt for internasjonal konkurranse. Det vil igjen svekke mulighetene til å opprettholde varig høy sysselsetting i hele økonomien.

Teorien innebærer dermed at et mål om full sysselsetting og balanse i utenriksøkonomien over tid stiller krav til størrelsen på konkurranseutsatt sektor, som bare kan oppfylles dersom lønnsomheten i slik virksomhet ikke er dårligere i Norge enn i utlandet. Forventet avkastning på investeringer i Norge (kapitalavkastningen) må da på lang sikt være på nivå med forventet kapitalavkastning hos våre handelspartnere. Hovedkursteorien peker på lønnskostnadsandelen i industrien som en sentral indikator for utviklingen i lønnsomheten, og en stabil utvikling i lønnskostnadsandelen kan indikere en stabil lønnsnivå og konkurransekraft i sektoren.

En annen sentral mekanisme i hovedkursteorien er at skjermet og konkurranseutsatt sektor konkurrerer om arbeidskraften. Hvis lønnsveksten over tid er lavere i en av sektorene, vil denne sektoren etter hvert få problemer med å rekruttere og holde på arbeidskraften, noe som vil gi behov for høyere lønnsvekst. For at begge sektorer skal kunne rekruttere ny arbeidskraft over tid, må lønnsveksten være om lag den samme. Siden lønnsveksten i konkurranseutsatt sektor blir bestemt av hensynet til konkurranseevnen overfor utlandet, betyr det at lønnsveksten i skjermet sektor må tilpasses lønnsveksten i konkurranseutsatt sektor.

Et lands konkurranseevne uttrykker evnen til å opprettholde en rimelig balanse i utenriksøkonomien over tid, samtidig som en har full og effektiv ressursutnyttelse og en akseptabel inntektsfordeling, se kapittel 8. Hovedkursteorien innebærer at lønnsnivået i konkurranseutsatt sektor knyttes direkte til

lønnsevnen i denne delen av næringslivet. Lønnsevnen i sektoren er bestemt av produktpris målt i norske kroner og produktivitet i sektoren, siden både høyere produktprisvekst og høyere produktivitetsvekst vil øke lønnsomheten, og dermed også lønnsevnen. På lang sikt vil lønnsveksten i konkurranseutsatt sektor bli bestemt av summen av produktprisvekst og produktivitetsvekst for konkurranseutsatt sektor. Siden lønnsveksten over tid skal være den samme i begge sektorer, innebærer dette at lønnsveksten i skjermet sektor følger lønnsveksten i konkurranseutsatt sektor. Høyere produktivitetsvekst i konkurranseutsatt sektor vil gi høyere lønnsvekst i begge sektorer. I skjermet sektor vil høyere produktivitetsvekst gi lavere prisvekst i denne sektoren. Dette innebærer at lønnstakere i begge sektorer tar del i den reallønnsveksten som følger av produktivitetsvekst i begge sektorer i økonomien.

Frontfaget har tradisjonelt vært Industrioverenskomstens verksteddel ved forbundsvis oppgjør og industriarbeidere ved sentrale oppgjør mellom LO og NHO. Ved at partene legger vekt på industriens lønnsevne i den koordinerte lønnsdannelsen bidrar frontfagsmodellen til lavere arbeidsledighet og høyere sysselsetting over tid. Frontfagsmodellen hviler blant annet på erkjennelsen av at lønnsdannelsen på lengre sikt har avgjørende betydning for nivået på arbeidsledigheten. For å bevare konkurranseevnen må lønnsutviklingen over tid være knyttet til produsentpris- og produktivitetsutviklingen i konkurranseutsatt næringsliv, i tråd med hovedkursteorien. Måten lønnsdannelsen foregår på bestemmer til hvilket nivå på arbeidsledigheten en slik balanse oppnås. Frontfagsmodellen bidrar til at en slik balanse oppnås med lav arbeidsledighet i Norge. Holden IV-utvalget (NOU 2023: 30) pekte på at koordinert lønnsdannelse demper lønnspresset ved et høyt sysselsettingsnivå, og gjør det mulig å oppnå høyere sysselsetting enn det som ville vært mulig med ukoordinert lønnsdannelse. Ifølge utvalget er en viktig egenskap ved lønnsdannelsen i Norge at den gir reallønnsfleksibilitet og motvirker at lønns- og prisspiraler får feste, selv ved lav ledighet. Det bidrar til å minske behovet for innstramming i den økonomiske politikken, fordi arbeidsmarkedet vil kunne tåle et høyt sysselsettingsnivå uten at det gir høy lønnsvekst som bidrar til varig høy prisvekst. Erfaringene fra Norge og andre land tilsier at høy nominell lønnsvekst uten bakgrunn i tilsvarende produsentpris- og produktivitetsvekst i all hovedsak slår ut i høyere inflasjon og økt arbeidsledighet på lengre sikt, og ikke i høyere reallønnsvekst. Internasjonale sammenligninger viser også at sysselsettingen er høyere og arbeidsledigheten lavere i land med koordinert lønnsdannelse enn i land uten en slik koordinering.

At flest mulig skal ha en jobb, er et overordnet mål for den økonomiske politikken. Den koordinerte lønnsdannelsen bidrar til at den økonomiske politikken kan være mer effektiv i å holde sysselsettingen høy. Den økonomiske politikken består av finanspolitikken, pengepolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet. Finanspolitikken skal sikre tilgang til offentlige tjenester og velferdsordninger og bidra til en stabil og bærekraftig utvikling i økonomien, herunder høy sysselsetting og jevn inntektsfordeling. Pengepolitikken oppgave er å gi økonomien en stabil pengeverdi gjennom inflasjonsstyring, slik at høy eller varierende inflasjon ikke blir til hinder for en god realøkonomisk utvikling. Det inntektspolitiske samarbeidet mellom partene i arbeidslivet og myndighetene har som hovedmål å koordinere lønnsdannelsen for å legge til rette for varig høy sysselsetting, lav arbeidsledighet og en god inntektsfordeling. Samarbeidet skal bidra til at kostnadsveksten i Norge ikke kommer ut av kurs med utviklingen hos våre handelspartnere. En koordinert lønnsdannelse der det tas høyde for hvordan lønnsveksten påvirker arbeidsmarkedet og den samlede utviklingen i økonomien, kan gi stor reallønnsfleksibilitet slik at kostnadsnivået tilpasses raskere når økonomien utsettes for forstyrrelser. Når lønnsoppgjørene forankres i lønnsomheten i konkurranseutsatt sektor og andre sektorer følger denne, vil frontfagsmodellen bidra til å motvirke lønns- og prisspiraler og dermed virke stabiliserende på inflasjonen, selv i situasjoner med høy sysselsetting. Holden IV-utvalget pekte på at når lønnsdannelsen bidrar til stor reallønnsfleksibilitet vil det redusere behovet for store endringer i renten ved økonomiske forstyrrelser. Samtidig vil frontfagsmodellen bidra til at finanspolitikken blir mer effektiv i

stabiliseringspolitikken gjennom å redusere risikoen for lønns- lønns- og lønns-prisspiraler fra stimuleringstiltak.

Holden IV-utvalget vurderte konsekvensene av store endringer i kronekursen for lønnsoppgjørene og den økonomiske utviklingen. Utvalget pekte på at konsekvensene vil avhenge av den økonomiske situasjonen og varigheten av kronesvekkelsen. I 2023 forsterket svak kronekurs utfordringene ved den høye internasjonale prisveksten. Svakere kronekurs øker importprisene og bedrer i tillegg lønnsomheten i konkurranseutsatt sektor. Utvalget pekte på at partene i arbeidslivet vanligvis legger liten vekt på kortsiktige svingninger i valutakursen, men hvis kronekursen holder seg svak, kan også resultatforbedringen i konkurranseutsatt sektor vare ved. Det vil på sin side gi rom for høyere lønnsvekst. Ifølge Holden IV-utvalget er det da viktig at de sentrale aktørene har forståelse for lønnsdannelsens funksjonsmåte og politikkenes reaksjonsmønstre. Frontfagsmodellen har selvkorrigerende mekanismer, som innebærer at høy lønnsvekst ikke behøver å være en indikasjon på at arbeidsledigheten er lavere enn det som er opprettholdbart på lengre sikt. Derfor mente Holden IV-utvalget at det er viktig at den økonomiske politikken tar høyde for at det vil ta tid å få inflasjonen ned til målet uten en markert oppgang i ledigheten.

Som Holden IV-utvalget påpekte, er Pengepolitikken oppgave å gi økonomien en stabil pengeverdi gjennom inflasjonsstyring, slik at høy eller varierende inflasjon ikke blir til hinder for en god realøkonomisk utvikling. Inflasjonsstyringen skal være framoverskuende og fleksibel, slik at den kan bidra til høy og stabil produksjon og sysselsetting samt til å motvirke oppbygging av finansielle ubalanser. Det innebærer at Norges Bank kan tillate at inflasjonen avviker fra målet i perioder dersom de andre hensynene taler for det.

Holden IV-utvalget konkluderte med at det inntektspolitiske samarbeidet og samspillet i den økonomiske politikken har bidratt til en god og balansert utvikling i norsk økonomi over tid, med høy verdiskaping, lav arbeidsledighet og en tilstrekkelig god kostnadsmessig konkurranseevne. Utvalget sluttet opp om frontfagsmodellen, og mente at det er viktig at det inntektspolitiske samarbeidet vedlikeholdes, for å møte de utfordringene Norge står overfor.

Holden IV-utvalget understreket at høy tariffdekning er en forutsetning for at koordineringen av lønnsdannelsen skal fungere, og for at frontfagsmodellen fortsatt skal kunne ha bred oppslutning framover. Lavlønnsutvalget (NOU 2024: 11) viste til at det finnes en rekke mekanismer innenfor det organiserte arbeidslivet som bidrar til å begrense omfanget av lavlønn. For at dette systemet skal kunne sikre et relativt høyt nivå på de laveste lønningene, mente utvalget at det var vesentlig å opprettholde en relativt høy organisasjonsgrad både på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden og en høy tariffavtaledekning. Organisasjonsgraden på arbeidstakersiden i Norge er på rundt 50 prosent, og har endret seg lite de siste 15 årene. Tariffavtaledekningen for alle arbeidstakere er for 2017 anslått til 69 prosent, 52 prosent i privat sektor og tilnærmet 100 prosent i offentlig sektor, se omtale i vedlegg 5. Tariffavtalene benyttes også som rettesnor for mange bedrifter som ikke formelt er bundet av avtalene.

Samtidig som flertallet av arbeidstakerne i Norge dermed er dekket av de sentrale forhandlingene, er det et betydelig antall som ikke er dekket av kollektive avtaler. Blant annet ledere og en stor andel av funksjonærene i industrien får sin lønn bestemt gjennom lokale lønnsforhandlinger. Dette var en viktig bakgrunn for at Kontaktutvalget den 22. januar 2003 la fram en felles erklæring om situasjonen foran mellomoppgjøret 2003, se boks 4.1. Kontaktutvalgets vurdering innebærer at det er den samlede lønnsveksten i industrien, for både arbeidere og funksjonærer, som skal være normgivende for etterfølgende oppgjør.

Boks 4.1 Praktiseringen av frontfagsmodellen

Frontfagsmodellen innebærer at lønnsveksten i konkurranseutsatte virksomheter skal gjelde som en norm for øvrige forhandlingsområder. Dette skjer ved at avtaleområder med stort innslag av konkurranseutsatte virksomheter forhandler først (det såkalte frontfaget), og at dette oppgjøret danner en norm for andre avtaleområder. Oppgjørene i industrien har i mesteparten av etterkrigstiden vært retningsgivende for øvrige tariffområder i lønnsforhandlingene i Norge. Sammensetningen av frontfaget kan endres over tid, og vil variere avhengig av om det er et forbundsvist eller samordnet oppgjør, eller et mellomoppgjør.

Konkurranseutsatt sektor (k-sektor) består i prinsippet av bedrifter som produserer produkter som kan eksporteres/importeres, og som derfor konkurrerer mot utenlandske virksomheter. Bedrifter og virksomheter som ikke konkurrerer mot utenlandske virksomheter betegnes gjerne som skjermede (s-sektor), uavhengig av konkurranse situasjonen mellom slike bedrifter på det innenlandske markedet.

Tradisjonelt har konkurranseutsatte næringer blitt assosiert med industrien, mens skjermede næringer har blitt assosiert med tjenesteproduserende næringer (varehandel, transporttjenester, offentlig sektor, finansiell tjenesteyting, annen privat tjenesteyting mv.). Økt globalisering, sterkere internasjonal konkurranse og lavere transportkostnader har imidlertid bidratt til at stadig større deler av norsk næringsliv utsettes for konkurranse fra utlandet. Det er nå svært få varer og tjenester som det teknisk sett ikke kan handles med internasjonalt, og det er lite av norsk markedsrettet virksomhet som ikke på en eller annen måte er utsatt for konkurranse fra utlandet. Skillet mellom k- og s-sektor i hovedkursteorien er stilisert, men likevel nyttig, siden enkelte sektorer i større grad enn andre er utsatt for konkurranse fra utlandet.

Ved forbundsvise lønnsoppgjør er det Industriooverenskomsten mellom Norsk Industri i NHO og Fellesforbundet i LO som utgjør frontfaget. Industriooverenskomsten har derfor en sentral posisjon i frontfagsmodellen og inntektsoppgjørene. I Industriooverenskomsten kan minstelønnssetninger endres, og det kan gis generelle tillegg. De generelle tilleggene har i stor grad direkte gjennomslag i en rekke andre forhandlingsområder. Senere føres det lokale forhandlinger for arbeiderne, basert på de fire avtalte kriteriene; bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurranseevne. I Industriooverenskomsten er det også et femte kriterium om bedriftens aktuelle arbeidskraftsituasjon. Tilleggene som gis, vil variere fra bedrift til bedrift. I samordnede lønnsoppgjør, det vil si ved samordnede hovedoppgjør og mellomoppgjør, foregår forhandlingene på hovedorganisasjonsnivå mellom LO og NHO og YS og NHO. Ved forhandlings- og meklingslutt foreligger det sentrale resultatet for alle arbeideravtalene og enkelte funksjonæravtaler i og utenfor industrien.

Holden IV- utvalget mente at det ikke var behov for å endre sammensetningen av frontfaget. Utvalget pekte på at frontfaget må være representativt, slik at resultatet ivaretar interessene til andre konkurranseutsatte bransjer, og det må være operasjonelt, slik at rollen som frontfag kan håndteres på en god måte i lønnsforhandlingene. Ifølge utvalget bygger Industriooverenskomsten på tariffavtaler og organisasjoner som er godt egnet til å fungere som frontfag.

Funksjonærene i industrien forhandler i all hovedsak lokalt, enten individuelt eller kollektivt. Funksjonærene utgjorde i 2025 om lag 46 prosent av sysselsettingen og 57 prosent av lønnsmassen i industrien. Også for funksjonærene vil størrelsen på de sentrale tilleggene i Industriooverenskomsten og de nevnte kriteriene være viktige føringer for de lokale forhandlingene.

Koordinering i frontfagsmodellen foregår på mange plan. Hovedorganisasjonene i arbeidslivet spiller en avgjørende rolle og institusjoner som Kontaktutvalget og Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene støtter opp under koordineringen, ved at partene og myndighetene får en felles forståelse av situasjonen i norsk økonomi.

I 2003 ga Kontaktutvalget i forkant av mellomoppgjøret 2003 en felles erklæring der det blant annet het:

«(...) På denne bakgrunn er regjeringen og organisasjonene i arbeidslivet enige om følgende: At den samlede lønnskostnadsveksten i 2003 må tilpasses utfordringene i konkurranseutsatt næringsliv og arbeidet for full sysselsetting. I arbeidet for å nå dette målet er det avgjørende at alle grupper omfattes. Når det gjelder en nærmere vurdering av utfordringene for konkurranseutsatt sektor i årene framover vises det til det nedsatte ekspertutvalget.

Partene i arbeidslivet vil i forbindelse med mellomoppgjøret 2003: Arbeide for å få lønnsveksten i Norge mer på linje med utviklingen hos våre handelspartnere. Oppgjøret i 2003 må derfor ta utgangspunkt i den delen av næringslivet som er utsatt for konkurranse fra utlandet. Den samlede lønnsveksten som avtales sentralt og lokalt for disse sektorene må være normgivende for de rammer som forhandles i de øvrige oppgjørene.

Samtidig er det viktig at det innenfor disse rammene gis rom for endringer i relative lønninger som sikrer et velfungerende arbeidsmarked og en rettferdig lønnsutvikling. Arbeidsgiversiden i privat og offentlig sektor vil aktivt arbeide for en lønnsvekst hos lederne i virksomhetene som ligger innenfor rammene for det øvrige arbeidslivet. I kraft av sine eierposisjoner i næringslivet vil en også fra statens side arbeide for en slik utvikling.»

Siden de lokale forhandlingene foregår utover i tid, og basert på kriteriene nevnt over, vil utfallet av disse være noe usikre. I ettertid inngår lønnsveksten fra de lokale forhandlingene i rapportene fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), ved lønnsveksten for NHO-bedrifter i industrien samlet. Andre forhandlingsområder som skal følge normen fra frontfaget, må derfor basere seg på et anslag for den samlede årslønnsveksten i industrien. I NOU 2013: 13 Lønnsdannelsen og utfordringer for norsk økonomi (Holden III-utvalget) ble det derfor enighet om at NHO, i forståelse med LO, bør gi et troverdig anslag for den samlede rammen for oppgjøret, dvs. for lønnsveksten i industrien, inklusiv resultatet fra de lokale forhandlingene og overhenget fra året før. En troverdig ramme skal verken være gulv eller tak for lønnsveksten, men en norm som andre forhandlingsområder skal forholde seg til.

Ifølge en studie av Gjelsvik mfl. (2020)¹ har industrilønnen i Norge vært førende for lønnsutviklingen i annen privat virksomhet og i offentlig forvaltning, både før og etter innføringen av inflasjonsmålet. Fra 2014 har det samlet sett vært små avvik mellom frontfagsrammen og den faktiske samlede lønnsveksten i industrien, se kapittel 1.

¹ Gjelsvik, M., Nymoen, R. og Sparrman, V. (2020). Cointegration and structure in Norwegian wage – price dynamics
[Boks slutt]

4.2 Lønnsomheten i norsk industri

Det er nær sammenheng mellom utviklingen i *konkurranseevnen og lønnsomheten i næringslivet*. Hovedkursteorien peker på lønnskostnadsandelen som en sentral indikator for utviklingen i lønnsomheten. Høyere lønnskostnader, lavere produsentpriser og svakere produktivitetsutvikling er faktorer som isolert sett bidrar til svekket konkurranseevne og lavere lønnsomhet. En slik utvikling vil innebære at en større andel av bedriftenes overskudd tilfaller lønnstakerne, og mindre til kapitaleierne. Lønnskostnadsandelen vil da gå opp, mens driftsresultatandelen¹⁵ vil gå ned. Motsatt bidrar lavere lønnskostnader, høyere produsentpriser og sterkere produktivitetsutvikling isolert til

¹⁵ Driftsresultat beregnes som faktorinntekt minus lønnskostnader. Dersom driftsresultatet som andel av faktorinntekten øker må lønnskostnadsandelen gå ned, og motsatt.

bedret konkurranseevne og lønnsomhet. En slik utvikling vises ved en lavere lønnskostnadsandel og tilsvarende høyere driftsresultatandel.

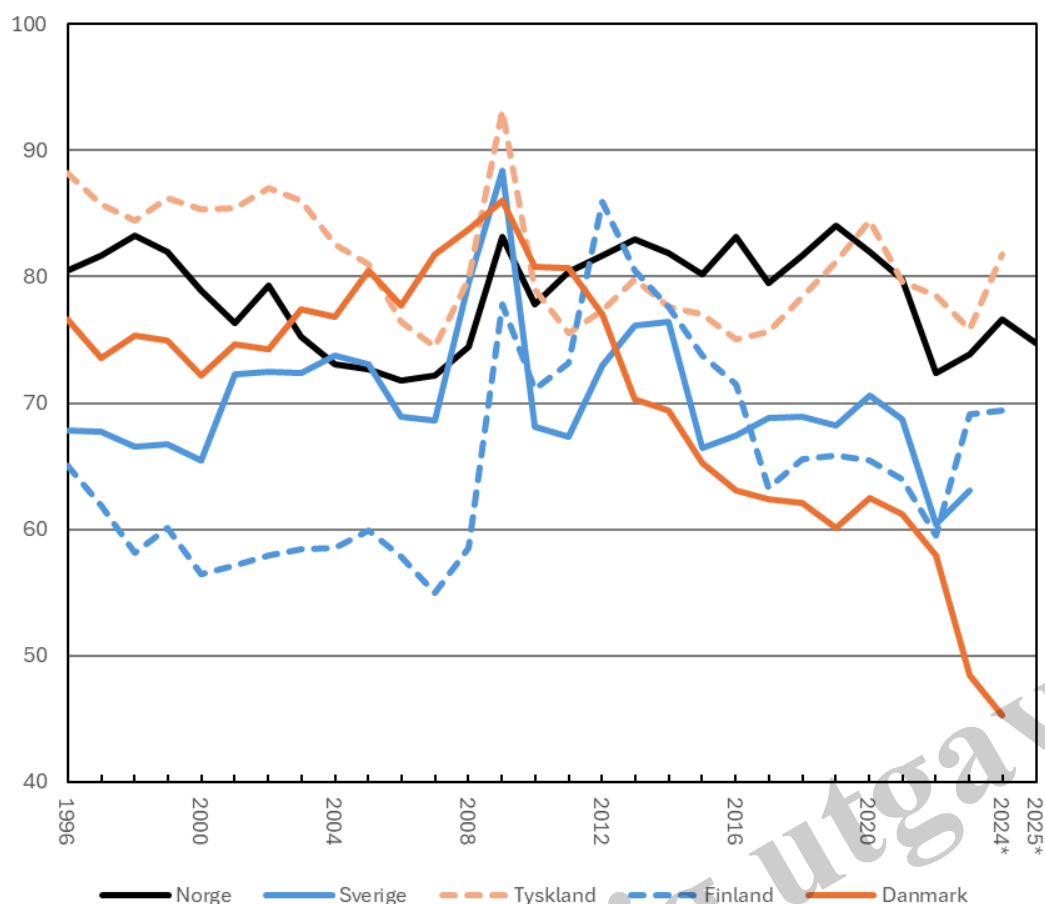
Figur 4.1 viser utviklingen i lønnskostnadene som andel av netto faktorinntekter¹⁶ i industrien i Norge og utvalgte handelspartnere siden midten av 1990-tallet. Lønnskostnadsandelen i Norge har historisk svingt med konjunktorene.

Nedgangen i lønnskostnadsandelen i første halvdel av 2000-tallet må blant annet ses i sammenheng med den betydelige oppgangen i prisene på flere viktige norske eksportprodukter. Dette sammenfalt med økt import fra lavkostland, noe som bidro til nedgang i prisene på importerte konsumvarer og merkbar bedring i lønnskostnadsandelen. Sammen med høy produktivitetsvekst ga denne bedringen i bytteforholdet grunnlag for sterk vekst både i bedriftenes overskudd og i reallønningene.

Etter å ha kommet ned i underkant av 72 prosent i 2006, økte lønnskostnadsandelen svakt de to neste årene. I forbindelse med finanskrisen steg lønnskostnadsandelen i norsk industri markert i 2009, før den falt noe tilbake igjen i 2010. I perioden 2011–2021 var lønnskostnadsandelen relativt stabil mellom 80 og 84 prosent. I 2022 gikk lønnskostnadsandelen i industrien ned til 72,4 prosent, noe som ses i sammenheng med økte salgspriser på eksportrettede industrivarer og en relativt svak kronekurs. Andelen økte noe i 2023 og 2024, mens de foreløpige nasjonalregnskapstallene viser at lønnskostnadsandelen i industrien var 74,7 prosent i 2025, 1,9 prosentpoeng under 2024-andelen.

Til sammenligning har gjennomsnittet de siste ti årene vært 78,8 prosent, om lag som gjennomsnittet de siste 20 årene, jf. tabell 9.6.

¹⁶ Faktorinntekten er inntekten som tilfaller arbeid og kapital, og beregnes som bruttoprodukt minus kapitalslit og netto indirekte skatter. Se definisjon av faktorinntekt i kapittel 9, boks 9.2.

Figur 4.1 Lønnskostnadsandeler i industrien¹

¹ Lønnskostnadsandelene er beregnet ved lønnskostnader dividert på netto faktorinntekter, dvs. at driftsresultatet er justert for kapitalslit.

*Foreløpige tall.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Danmarks Statistik, Statistiska centralbyrån Sverige og Eurostat

Figur 4.1 viser også utviklingen i Sverige, Tyskland, Finland og Danmark. Når man sammenligner lønnskostnadsandelen med andre land, er det viktig å være oppmerksom på at ulike næringsstruktur i ulike land vil kunne gi nivåforskjeller i lønnskostnadsandelene mellom landene. Figuren viser blant annet at industriens lønnskostnadsandel i Danmark har falt mye etter 2009. Dette henger sammen med veksten i farmasøytisk industri, og at dette er en næringsgruppe med høy lønnsomhet og lav lønnskostnadsandel. I 1996 utgjorde verdiskapingen i farmasøytisk industri rundt 5 prosent av samlet verdiskaping i industrien. Denne andelen økte gradvis til rundt 10 prosent i 2008 og 21 prosent i 2012. I årene 2022-2024 har farmasøytisk industri bidratt med over 40 prosent til industriens verdiskaping. Ser vi på dansk industri utenom farmasøytisk industri har lønnskostnadsandelen i årene 2012-2024 variert rundt 75 prosent.

I vedleggstabell 4.5 presenteres tall for netto lønnskostnadsandel for industrien i Norge og flere utvalgte land.

Lønnsomheten i ulike industrigrupper

Foreløpige tall viser at lønnsomheten i industrien, målt ved driftsresultatet, økte fra 2024 til 2025, men med stor variasjon mellom industribransjer. Særlig var bedringen i driftsresultatet sterk i verksted- og skipsbyggingsindustri, mens «øvrig industrivirksomhet», blant annet

næringsmiddelindustrien, hadde en betydelig nedgang i driftsresultatet. Utviklingen i driftsresultat beskrives i kapittel 9.2. Det understrekes at usikkerheten i foreløpige tall for driftsresultat er store, og revisjoner kan være betydelige. Utviklingen i tidligere år er også noe endret på grunn av hovedrevisjonen av nasjonalregnskapet publisert i november 2025. Det har påvirket den historiske utviklingen og nivåene på lønnskostnadsandelene i flere industrigrupper, særlig innenfor råvarebasert industri¹⁷, se ellers om revisjonene i boks 9.1 «Revisjoner i nasjonalregnskapet».

Lønnskostnadsandelen i *verkstedindustri og skipsbygging mv*¹⁸ var relativt stabil fram til 2014, da den økte brått i takt med oljeprisfallet og svakere etterspørsel fra petroleumsnæringen. Fra 2016 til 2019 lå den mellom 95 og 98 prosent, for deretter å gradvis falle. I 2025 er lønnskostnadsandelen beregnet til 72,1 prosent. Som gjennomsnitt for 20-årsperioden 2006–2025 har den vært 85,3 prosent, mens den de siste 10 årene har vært 88,8 prosent. Lønnskostnadsandelen i *råvarebasert industri*¹⁹ varierer mye, blant annet påvirket av internasjonale konjunkturer. Etter finanskrisen i 2008 økte lønnskostnadsandelen betydelig og var i underkant av 90 prosent fram til 2013 før den falt til rundt 70 prosent i 2021. I takt med økning i råvarepriser etter 2021 var lønnskostnadsandelene i 2022 og 2023 godt under 60 prosent, mens den deretter økte til 67,6 prosent i 2025. Som gjennomsnitt for 20-årsperioden har lønnskostnadsandelen for gruppen vært 70,9 prosent. *Øvrig industri*²⁰, der næringsmiddelindustrien dominerer, hadde også en økning i lønnskostnadsandelen etter finanskrisen, og den varierte rundt 80 prosent fram til 2015. For årene 2016 til 2022 har den ligget rundt 75 prosent, for deretter å stige. De foreløpige nasjonalregnskapstallene for 2024 og 2025, viser at andelen var 78,7 prosent i 2024 og 86,7 prosent i 2025. Regnet som gjennomsnitt for 20-årsperioden har lønnskostnadsandelen vært 77,0 prosent.

I figur 4.2 vises lønnskostnadsandelen også for såkalte *ikke-stedbundne industrinæringer*. Typisk for ikke-stedbundne næringer er at de ikke er avhengige av norske naturressurser, og dermed relativt enkelt kan flyttes til andre land²¹. Ikke-stedbundne industrinæringer er sammensatt av næringer fra alle de tre andre industrigrupperingene i figuren. Lønnskostnadsandelen hadde i stor grad samme forløp som verkstedindustri og skipsbygging mv. fram til 2016 selv om lønnskostnadsandelen lå på et lavere nivå. I årene 2016-2019 er utviklingen forskjellig og kan forklares med at ikke-stedbundne industrinæringer ble trukket ned av et kraftig fall i lønnskostnadsandelen for gruppen oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri. Regnet som gjennomsnitt for årene 2006–2025 var andelen 73,3 prosent.

Holden III-utvalget viste til at dersom konkurranseutsatt sektor skal bli stor nok samlet sett, vil man ha behov for et visst omfang av ikke-stedbundne næringer. Videre ble det slått fast at «*I dag er det betydelig aktivitet i slike næringer, men for at den skal være stor nok også i framtiden, er det*

¹⁷ I råvarebasert industri er lønnskostnadsandelen nedjustert med i gjennomsnitt 4 prosentpoeng per år i perioden 2006–2023, mens lønnskostnadsandelen i industrien samlet i er nedjustert med vel 1 prosentpoeng årlig same periode.

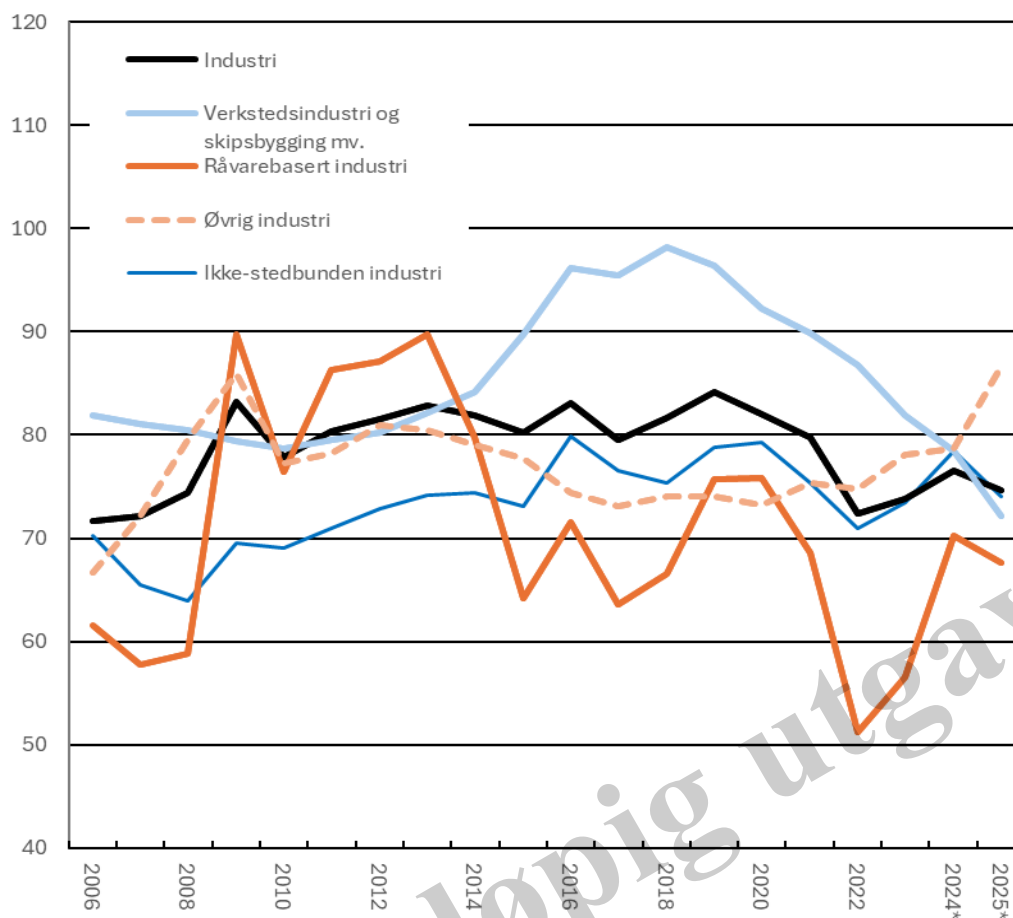
¹⁸ Verkstedindustri og skipsbygging mv. omfatter produksjon av metallvarer, maskiner og utstyr, elektriske produkter mv, i tillegg til bygging av skip og oljeplattformer/moduler samt reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr.

¹⁹ Råvarebasert industri omfatter raffinering, produksjon av papir, kjemiske råvarer, farmasøytiske produkter, gummi- og plastprodukter, andre ikke-metallholdige produkter samt metaller (aluminium, ferrolegeringer, nikkel mv.)

²⁰ Øvrige industrinæringer eller konsumentrettet industri omfatter produksjon av næringsmidler, tekstil- og lærvarer, trevarer, trykkerivirksomhet, møbler og andre industrivarer.

²¹ Se nærmere beskrivelse i Sagelvmo, Slettebø og Strøm (2023): SSB Rapport 2023/11 «Konkurranseutsatte næringer i Norge». Ikke-stedbundne industrinæringer omfatter oljeraffinering, kjemisk og farmasøytisk industri, produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner, tekstil, belysnings- og lærvareindustri, gummivare og plastindustri, mineralproduktindustri og produksjon av møbler og annen industriproduksjon.

vanskelig å se for seg at kostnadsnivået korrigert for produktivitetsforskjeller i vid forstand kan være mye høyere i Norge enn hos våre handelspartnere».

Figur 4.2 Lønnskostnadsandeler for ulike industrigrupperinger¹

¹ Lønnskostnadsandelene er beregnet ved lønnskostnader dividert på netto faktorinntekter, dvs. at inntekten er justert for kapitalslit.

*Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

4.3 Andre trekk ved den funksjonelle inntektsfordelingen

Ifølge Hovedkursmodellen indikerer en stabilitet i lønnskostnadsandelene at det er en stabil lønnsvevne og konkurransekraft i sektoren, og dermed at eierinntektsandelen holdes på et normalnivå.

Holden IV viste til at det internasjonalt er observert økt markedsrett, fallende lønnsandeler og større ulikhet. Blant annet viser en studie fra OECD²² at høyere profitt fra markedsrett, og tilhørende høyere priser, kan påvirke fordelingen av formue og inntekt. Lønnskostnadsandelen - andelen av verdiskapingen i økonomien som tilfaller arbeidskraften - har falt over tid i mange OECD-land. Det gir økende ulikhet og kan også påvirke den makroøkonomiske stabiliteten og utviklingen. SSB har sett nærmere på om slike forhold kan forklare svakere etterspørsel i Norge

²² <https://www.oecd.org/competition/inequality-a-hidden-cost-of-market-power.htm>

(Berg mfl., 2020²³). De har brukt ulike metoder for å se på om markedsmakten har økt, men konkluderer med at den har vært relativt stabil i perioden 1995–2018. Brubakk og Hagelund (2023)²⁴ finner at prispåslaget økte betydelig i mange bransjer i Norge i perioden fra 1980 til 2019, men at dette i hovedsak ble motsvart av lavere kapitalkostnader, slik at lønnsandelen har falt mindre. Brubakk og Hagelund har ikke sett på virkninger på samlet etterspørsel.

De tradisjonelle lønnskostnadsandelene omfatter bare avlønning til lønnstakere. Selvstendig næringsdrivende vil i hovedsak ikke ta ut inntekten i form av lønn, men sitte igjen med et driftsresultat. Dette driftsresultatet skal dekke både godtgjøring til produksjonskapitalen og egen arbeidsinnsats.

Dersom man tar hensyn til arbeidsinnsatsen til selvstendig næringsdrivende, vil man få et mer dekkende bilde av hvordan faktorinntekten fordeler seg på arbeid og godtgjøring av kapital. Lønnskostnadsandeler som er justert for selvstendige, dvs. lønnskostnaden inkluderer verdien av arbeidsinnsatsen til de selvstendige²⁵, vises i figurene 4.3 (markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge) og 4.4 (industri).

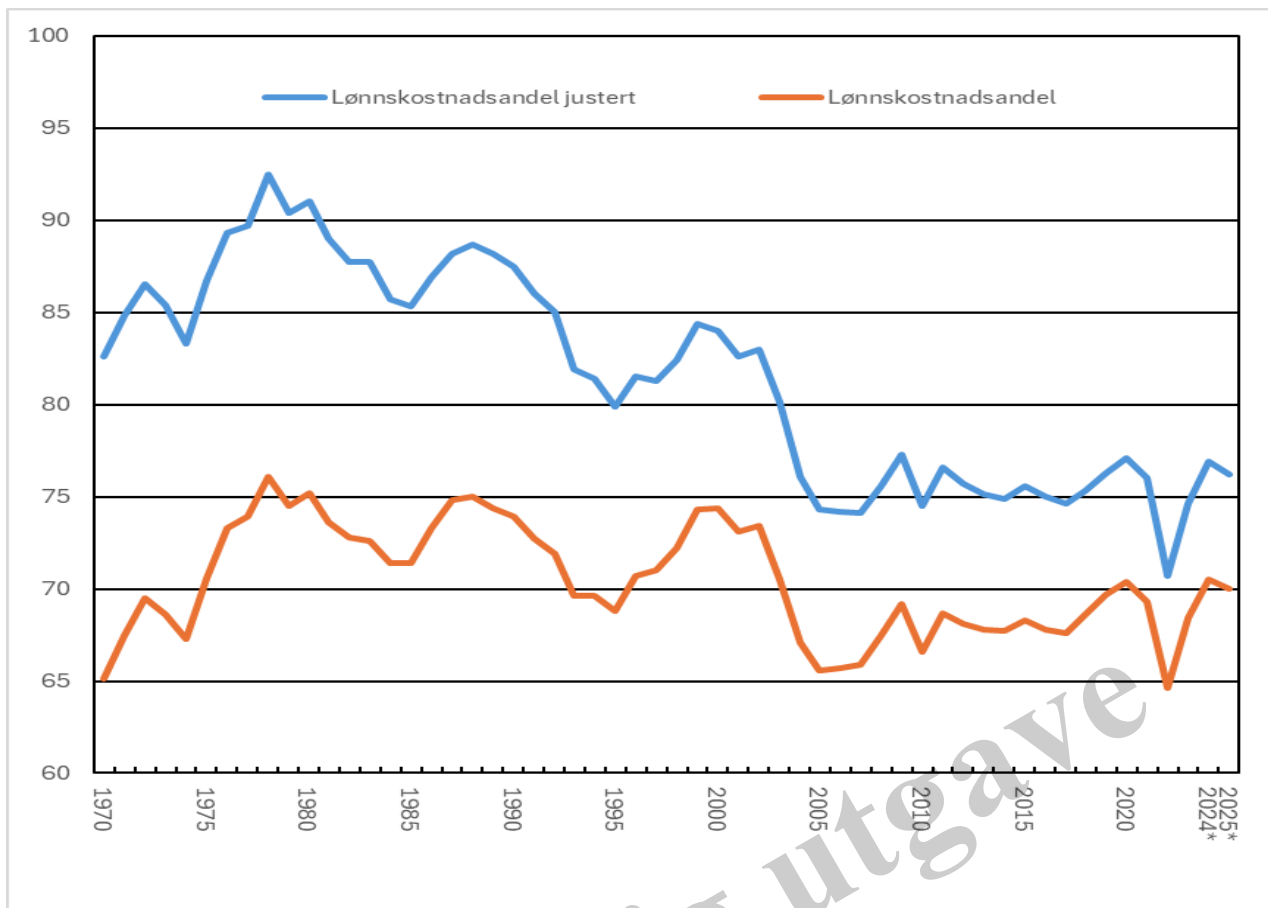
Lønnskostnadsandelen for markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge beveger seg i takt med konjunkturforløpet. Den tradisjonelle lønnskostnadsandelen hadde en topp i 1978 på 76 prosent, og deretter med en svak fallende trend. Etter 2003 har andelen ligget rundt 68 prosent. Gjennomsnittlig lønnskostnadsandel for hele perioden fra 1970 er i underkant av 70 prosent. Inkludert selvstendige arbeidstakere har lønnskostnadsandelen for markedsrettet virksomhet falt over tid. Den var 90 prosent på slutten av 1970-tallet og falt gradvis til 75 prosent etter 2004. Fra 1970 har den gjennomsnittlige lønnskostnadsandelen inkludert selvstendige, vært i underkant av 82 prosent. At lønnskostnadsandelen med og uten selvstendige nærmet seg hverandre fram til begynnelsen på 2000-tallet, forklares i hovedsak av strukturendringer i næringslivet. I 1970 var over 20 prosent av de sysselsatte i markedsrettet virksomhet selvstendig næringsdrivende, og over 60 prosent av disse var bønder eller fiskere. I 2004 var andelen selvstendige halvert, og av disse jobbet en tredel i primærnæringene.

Lønnskostnadsandelen i industrien var i gjennomsnitt 80,8 prosent for perioden 1970–2025 og 78,7 prosent de siste 20 årene. Det er få selvstendige i industrien, og det er derfor liten forskjell i lønnskostnadsandelen om man regner den med eller uten selvstendig næringsdrivende.

²³ Berg, O, von Brasch, T., Cappelen, Å., Holm, M. B., Raknerud, A., Tretvoll, H. og Vigtel, T.C. (2020). Drivkrefter bak svak etterspørsel i økonomien

²⁴ Se NOU 2023:30 Utfordringer for lønnsdannelsen og norsk økonomi, side 189.

²⁵ Metoden for å tilskrive selvstendig næringsdrivende en lønnskostnad, gjøres ved å ta utgangspunkt i arbeidsinnsatsen til de selvstendige og forutsette en tilsvarende timelønnskostnad som lønnstakere i samme næringsområde. Driftsresultatet justeres tilsvarende, mens faktorinntekten/verdiskapingen er uendret.

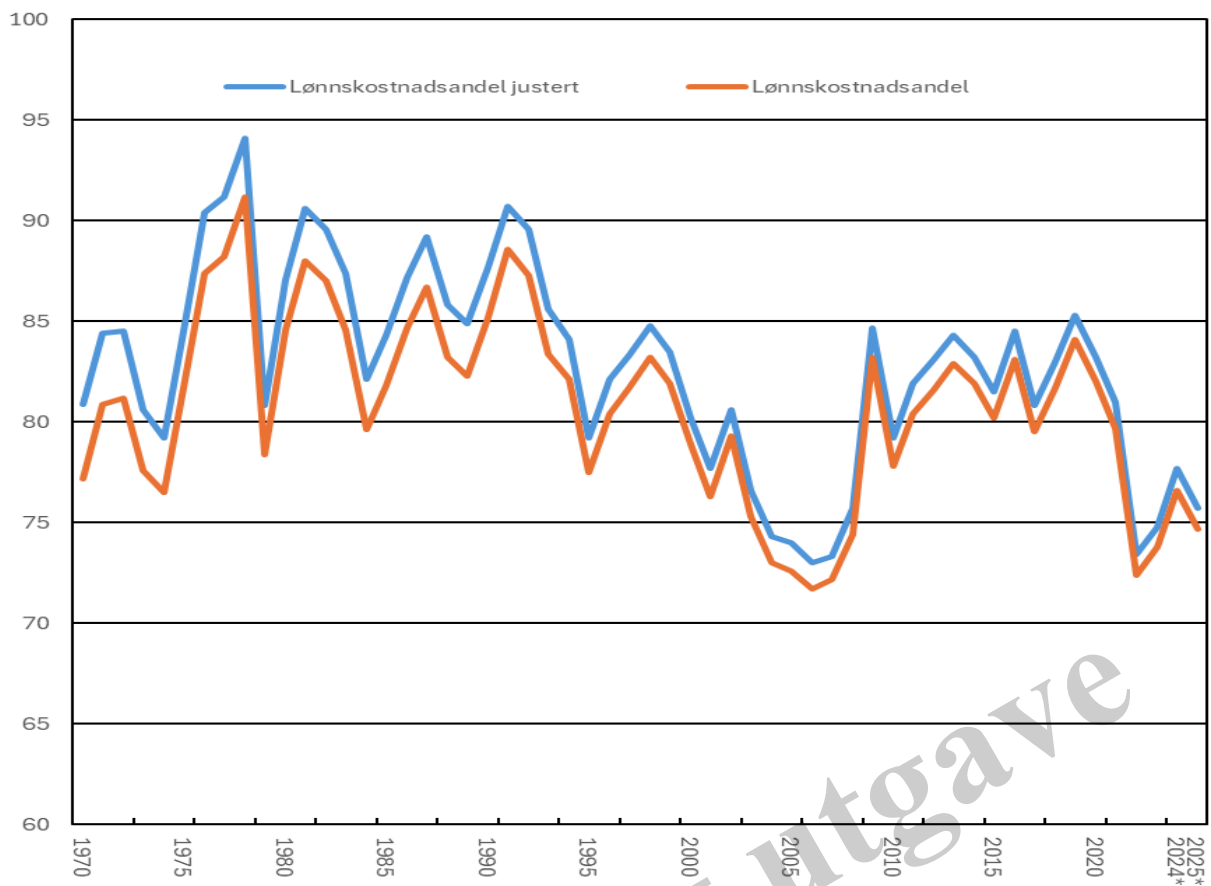

Figur 4.3 Lønnskostnadsandeler med og uten verdien av selvstendiges arbeidsinnsats¹. Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge

¹ Lønnskostnadsandelene er beregnet ved lønnskostnader dividert på netto faktorinntekter, dvs. at inntekten er justert for kapitalslit.

*Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 4.4 Lønnskostnadsandeler med og uten verdien av selvstendiges arbeidsinnsats¹. Industri

¹ Lønnskostnadsandelene er beregnet ved lønnskostnader dividert på netto faktorinntekter, dvs. at inntekten er justert for kapitalslit.

*Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

5 Internasjonal økonomi

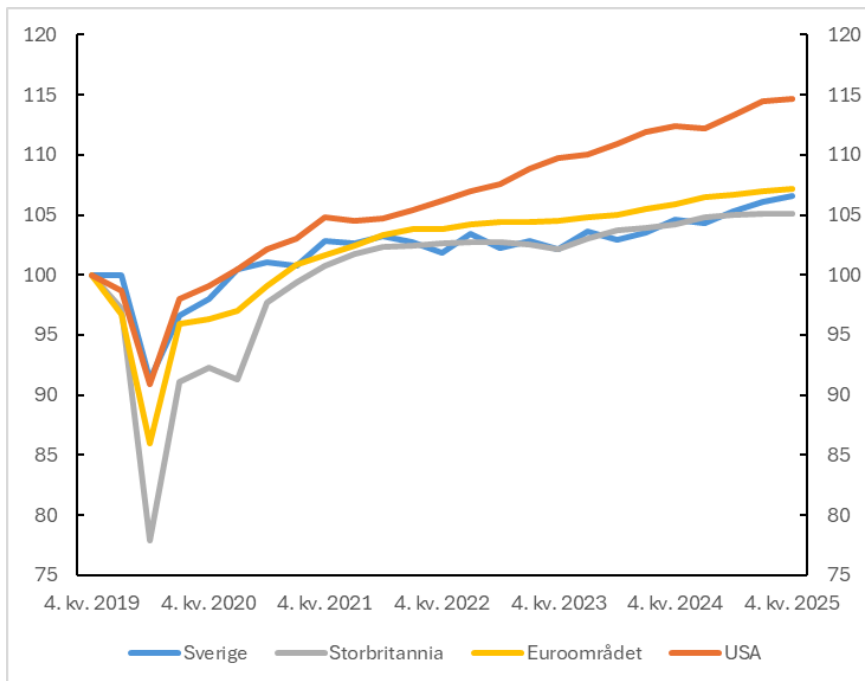
- Veksten i verdensøkonomien holdt seg oppe gjennom fjoråret til tross for stor uro internasjonalt.
- IMF oppjusterte i januar vekstanslagene for globalt BNP i 2025 med 0,1 prosentpoeng til 3,3 prosent. Handels- og geopolitiske spenninger ble motvirket av teknologidrevet investeringsvekst og av en mer ekspansiv penge- og finanspolitikk.
- Usikkerheten i verdensøkonomien har økt etter krigsutbruddet i Midtøsten i slutten av februar. Hormuzstredet, der rundt 20 prosent av verdens olje sendes igjennom, har siden angrepet vært tilnærmet stengt for skipsfart. Det har bidratt til en markert oppgang og store svingninger i olje- og gasspriser. Internasjonale børsindekser har variert noe, men jevnt over falt. Lange renter har trukket opp. Det indikerer at krigen i Midtøsten vil fortsette å være et betydelig usikkerhetsmoment i tiden framover.
- I januar kom president Trump med utspill om Grønland og økt toll mot Europa. Usikkerheten rundt toll ble tatt noe ned etter at USAs Høyesterett 20. februar slo fast at presidenten ikke har fullmakt til å innføre toll med hjemmel i IEEPA. USA har nå i stedet innført 10 prosent toll på import fra alle land.
- Inflasjonen var mer stabil gjennom fjoråret etter å ha gått ned de to foregående årene. Inflasjonen er nær eller på målet i flere økonomier, men ligger fortsatt en del over målet i viktige land som Storbritannia og USA.
- Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at den økonomiske aktiviteten hos Norges 25 viktigste handelspartnere steg med 1,8 prosent i 2025. Siste tilgjengelige anslag fra OECD og IMF pekte mot en vekst i BNP hos våre handelspartnere på 2,0 prosent i år, men hendelsene den senere tid peker mot en nedjustering av anslagene. Til sammenlikning var veksten hos våre handelspartnere 2,4 prosent som gjennomsnitt for årene 2011–2019, altså i perioden mellom den internasjonale finanskrisen og pandemien.

5.1 Utviklingen i internasjonal økonomi den senere tid

De siste årene har vært preget av mye uroligheter. Koronapandemien, krig i Europa og økte energi- og matvarepriser trakk inflasjon og renter opp og dempet den økonomiske veksten. Sentralbankene økte sine styringsrenter godt inn i 2023. Etter å ha nådd toppen i 2022, avtok inflasjonen til rundt to prosent mot slutten av 2024. I fjor var inflasjonen mer stabil i mange økonomier. Styringsrentene er også blitt satt ned. Presidentskiftet i USA i januar i fjor bidro til økt usikkerhet, blant annet om rammevilkårene for internasjonal handel. Selv om fjoråret var preget av mye uro, viste den økonomiske aktiviteten seg motstandsdyktig og veksten holdt seg oppe. Arbeidsledigheten ligger fortsatt på historisk sett nokså lave nivåer hos flere av våre viktigste handelspartnere, samtidig som sysselsettingsandelen er høy.

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser en oppgang i bruttonasjonalproduktet i USA på 2,2 prosent fra 2024 til 2025., ned fra en vekst på 2,8 prosent året før. For euroområdet var det en oppgang på 1,4 prosent fra 2024 til 2025. Disse anslagene er basert på begrenset informasjon og blir erfaringsmessig revidert. I Tyskland, der BNP falt i 2023 og 2024, var det svak positiv vekst i 2025. Aktivitetsutviklingen i den energiintensive industrien var svak og blir fortsatt påvirket av høye energipriser, mens privat konsum ser ut til å ha tatt seg opp det siste året. Også i Storbritannia tok veksten seg opp i fjor. I Frankrike gikk veksten litt ned fra 2024 til 2025 blant annet som følge av usikkerhet både innenlands og internasjonalt som trolig har utsatt konsum- og

investeringsbeslutninger. I Sverige tok veksten seg opp gjennom fjoråret. Økt reallønn sammen med nedgang i inflasjonen gjennom andre halvdel av fjoråret bidro til å trekke opp privat konsum.

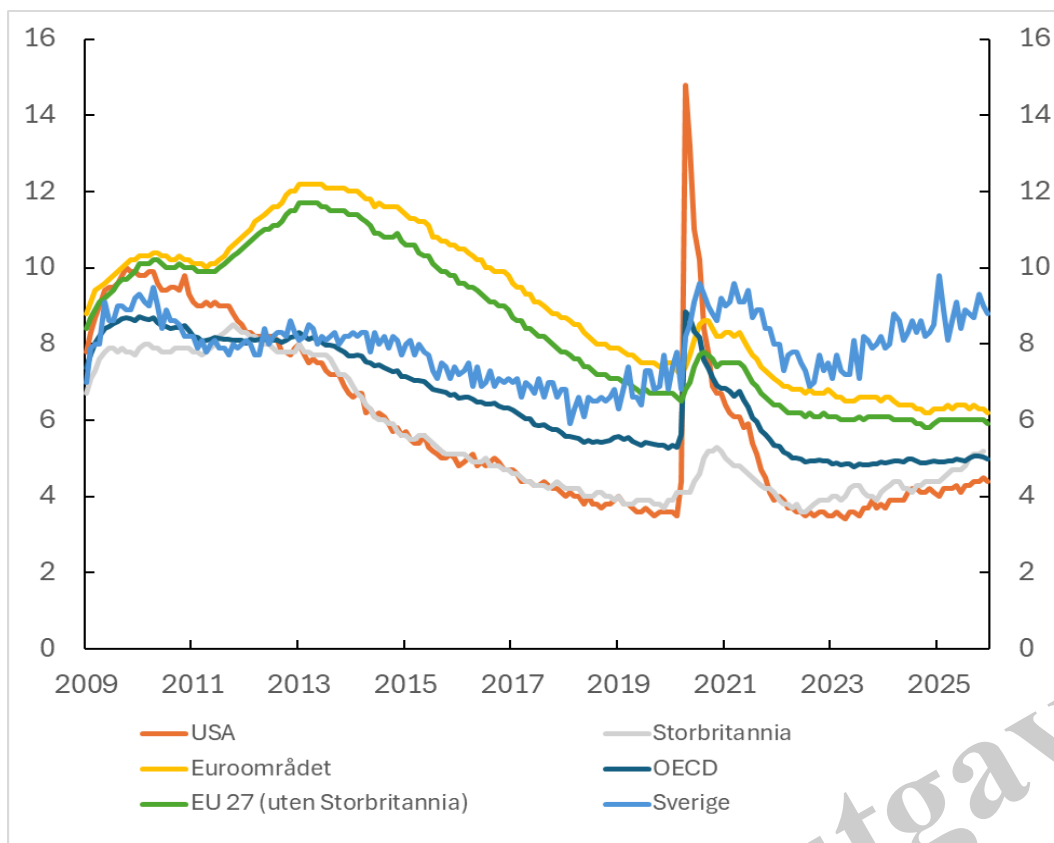
Figur 5.1 Bruttonasjonalprodukt (BNP). Indeks 4. kvartal 2019=100

Kilder: OECD, Eurostat, Statistics Sweden (SCB) og U.S. Bureau of Economic Analysis (BEA)

Beholdningen av ledige stillinger i USA lå nokså stabilt fra høsten 2024 til høsten 2025, etter en klar nedgang i etterkant av pandemien. De siste månedene har ledige stillinger falt litt igjen. Antall arbeidsledige per ledige stilling har tatt seg litt opp, til i overkant av 1, som er litt høyere enn nivåene før pandemien. Veksten i antall sysselsatte har avtatt siden begynnelsen av 2022. Fra 4. kvartal 2024 til 4. kvartal 2025 økte sysselsettingen med 0,2 prosent. I euroområdet økte antall sysselsatte med 0,6 prosent fra 4. kvartal 2024 til 4. kvartal 2025. Veksten i antall sysselsatte har vært avtagende siden 1. kvartal 2023. Både Frankrike og Tyskland trekker ned, med om lag nullvekst i sysselsettingen gjennom fjoråret.

I OECD-området var yrkesdeltakelsen og sysselsettingsandelen for aldersgruppen 15–64 år på historisk sett høye nivåer, henholdsvis 74,1 og 70,3 prosent i 3. kvartal 2025. Yrkesdeltakelsen var 68,8 prosent for kvinner og 80,9 prosent for menn. I USA har yrkesdeltakelsen flatet ut det siste året, mens sysselsettingsandelen har gått noe ned.

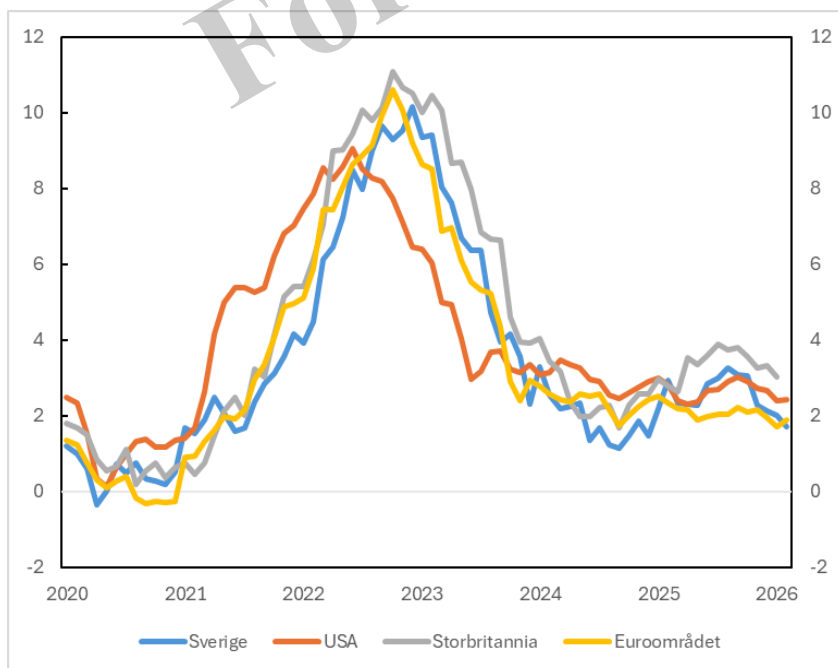
Arbeidsledigheten (AKU) i OECD-området har ligget på eller like under 5,0 prosent siden våren 2022. Mens ledigheten har avtatt i EU de siste fire årene, har den steget noe i Sverige, Storbritannia og USA, til hhv. 8,0, 5,2 og 4,4 prosent rundt årsskiftet, jf. figur 5.2

Figur 5.2 Arbeidsledighet (AKU) i prosent av arbeidsstyrken

Kilde: OECD

I USA har lønnsveksten avtatt, til en 12-månedersvekst i timelønningene på 3,8 prosent i februar, mot 4,1 prosent ett år tidligere. Den europeiske sentralbankens (ECB) lønnsindikator (forhandlede lønnsavtaler) viser at lønnsveksten i euroområdet var 2,9 prosent i 4. kvartal 2025, mot 4,2 prosent ett år tidligere. Lønnsveksten har avtatt det siste året, etter å ha økt i 2022-2024.

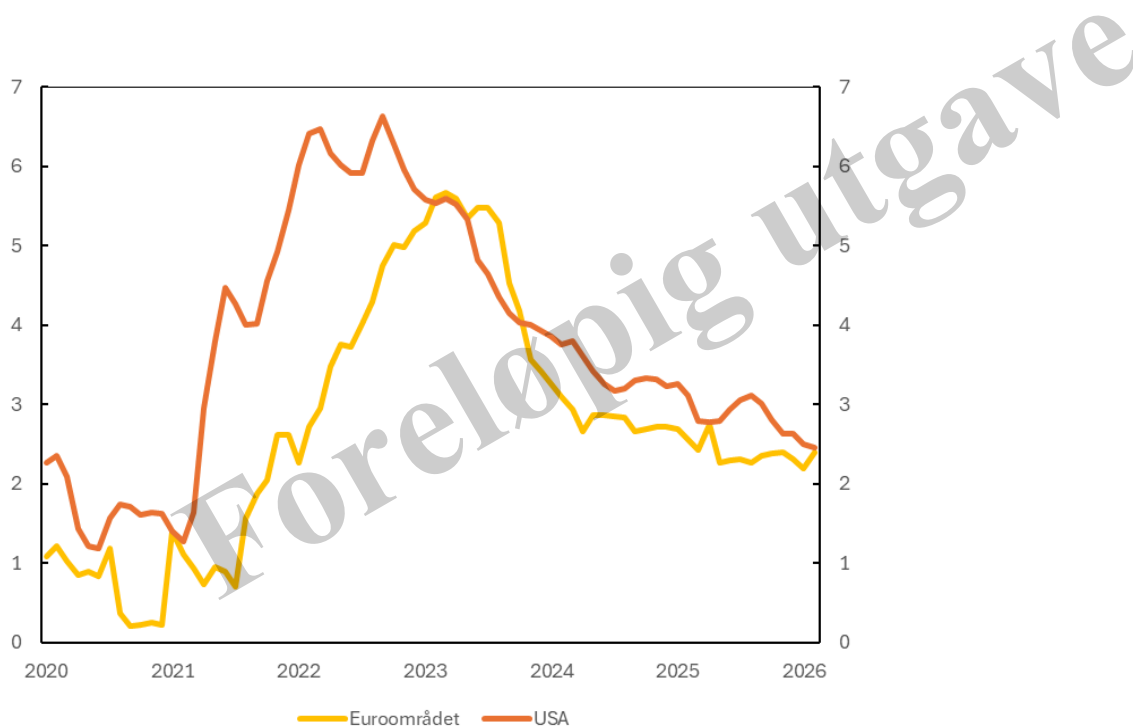

Figur 5.3 Tolv månedersvekst i konsumpriser. Prosent

Kilder: Eurostat og U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS)

Etter å ha falt gjennom 2023 og 2024, holdt inflasjonen hos våre viktigste handelspartnere seg mer stabil gjennom fjoråret, se figur 5.3. For euroområdet holdt den harmoniserte konsumprisindeksen seg rundt 2 prosent gjennom store deler av fjoråret og inflasjonen var i februar i år 1,9 prosent. I USA varierte inflasjonen målt ved konsumprisindeksen mellom 2,3 prosent og 3,0 prosent gjennom 2025, og var i februar i år 2,4 prosent. Hvis en holder mat og energi utenom, ofte omtalt som underliggende inflasjon eller kjerneinflasjon, var veksten i euroområdet 2,4 prosent i februar i år og i USA 2,5 prosent, jf. figur 5.4. I Storbritannia tok prisveksten seg opp mot slutten av 2024 og første halvdel av 2025 og nådde en topp på 3,9 prosent i juli i fjor. Siden har prisveksten gått noe ned og var i januar i år 3,0 prosent.

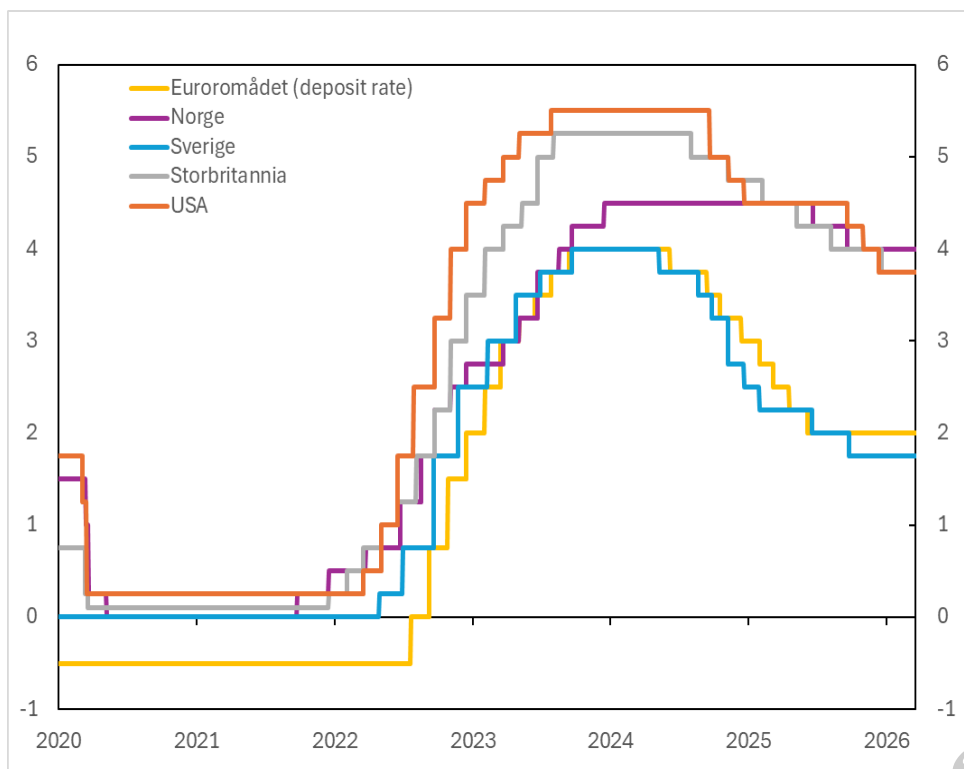
Krigen i Midtøsten har bidratt til en markert oppgang i olje- og gasspriser. Spotprisen på olje lå rundt 70 dollar per fat før krigsutbruddet og økte til nærmere 120 dollar per fat på sitt høyeste. Siden har den avtatt igjen og var rundt 112 dollar per fat 19. mars. Gassprisen har økt mer, med en nesten dobling i dagene etter angrepet, og spotprisen var rundt 60 EUR/Mwh (TTF) 19. mars. Den kraftige oppgangen må blant annet ses i sammenheng med at Qatars største anlegg for produksjon av LNG (Ras Laffan) ble stengt etter et iransk droneangrep. Se også omtale i kapittel 3.1.

Figur 5.4 Tolv månedersvekst i konsumpriser utenom mat- og energivarer. Prosent

Kilder: Eurostat og U.S. Bureau of Labor Statistics (BLS)

Lavere prisvekst har gitt rom for lavere renter, og siden begynnelsen av 2024 har sentralbankene i USA, eurosonen, Storbritannia og Sverige i gjennomsnitt kuttet sine signalrenter med 1,9 prosentpoeng, ned mot antatte normalnivåer. I euroområdet har styringsrenten ligget på 2 prosent siden sommeren i fjor, se figur 5.5. I USA holdt Federal Reserve styringsrenten uendret i intervallet 3,5-3,75 på rentemøtene i januar og mars i år, etter å ha satt ned renten tre ganger i løpet av fjoråret.

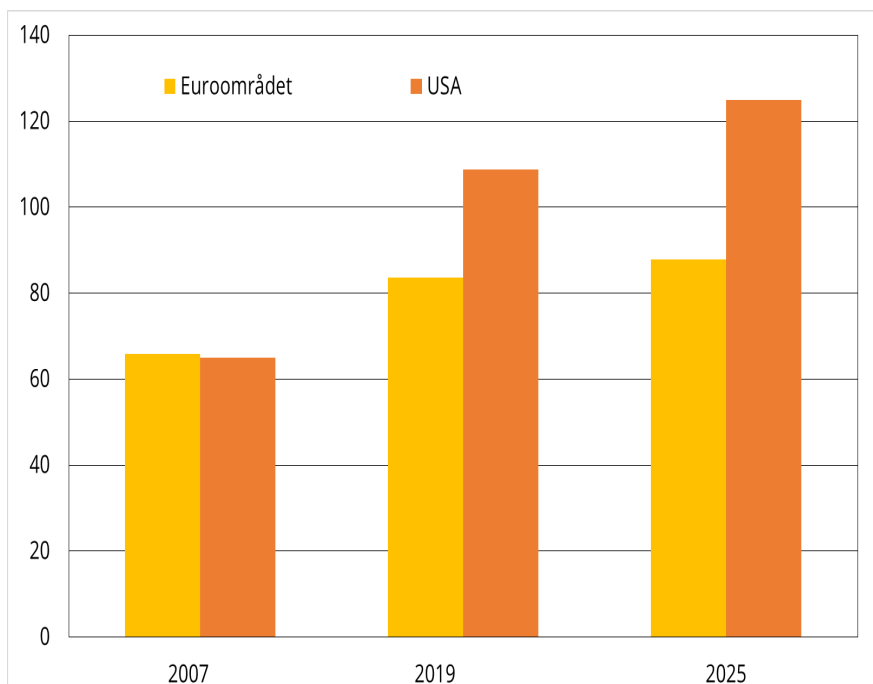

Figur 5.5 Styringsrenter. Prosent

Kilder: Den europeiske sentralbanken (ECB), Federal Reserve (Fed), Bank of England (BoE), Riksbanken og Norges Bank

Renten på amerikanske statsobligasjoner med 10 års løpetid, som er referanse for en rekke finansielle størrelser globalt, holdt seg relativt stabil gjennom fjoråret med en liten nedgang gjennom høsten. Det må ses i sammenheng med forventninger om lavere rente fra Fed. I Europa holdt lange renter seg stabile gjennom store deler av fjoråret. Det er noen forskjeller mellom landene. I Frankrike har lange renter trukket litt opp. Det kan ses i sammenheng med budsjetturo i landet. Rentedifferansen mellom tyske og franske tiårs statsobligasjoner gikk også opp gjennom fjoråret. For flere andre europeiske land fortsatte rentedifferansene å avta i det europeiske statsgjeldsmarkedet gjennom fjoråret. I markedet pekes det på flere mulige årsaker til rentekonvergens internt i euroområdet, blant annet lavere gjeldsgrad for flere av de gjeldstyngede eurolandene i sør. Krigsutbruddet i Midtøsten har ført til at lange renter har økt, etter en liten nedgang i begynnelsen av året.

De siste årene har omfattende offentlige støttetiltak overfor husholdninger og bedrifter som følge av blant annet pandemien og økte energipriser bidratt til store budsjettunderskudd og økt offentlig gjeld. I tillegg har forsvarsutgiftene økt i flere land. I USA økte den offentlige gjelden fra 109 prosent av BNP i 2019 til 125 prosent av BNP i 2025, i EU fra 84 til 88 prosent. Samtidig har mange land fremdeles betydelige underskudd i offentlige finanser. Budsjettunderskuddet i USA i fjor tilsvarte 5,9 prosent av BNP, mens for euroområdet anslås underskuddet til 3,2 prosent av BNP. Mange land har behov for å styrke offentlige finanser, både for å være bedre rustet til framtidige sjokk, og for å kunne møte økte behov knyttet til demografiske endringer, forsvar og grønn omstilling.

Figur 5.6 Offentlig gjeld. Prosent av BNP

Kilde: IMF

5.2 De økonomiske utsiktene

OECD kom i desember 2025 (Economic Outlook) og IMF i januar 2026 (World Economic Outlook Update) med oppdaterte anslag for verdensøkonomien. IMF's rapport har kun anslag for utvalgte land. I det følgende benyttes OECDs anslag fra desember supplert med IMF's anslag fra januar for de landene IMF har kommet med nye anslag for. Både OECD og IMF legger til grunn gjeldende politikk i sine anslag. Konsekvensene av krigen i Midtøsten er ikke med i anslagene og det er grunn til å tro at de vil bli nedjustert ved neste publisering. Anslagene omtales kort nedenfor, se også tabell 5.1.

Mens OECD ventet at verdensøkonomien skal vokse med 2,9 prosent i 2026 og 3,1 prosent i 2027, ventet IMF en vekst på hhv. 3,3 og 3,2 prosent. Det er store forskjeller mellom land og regioner når det gjelder den økonomiske utviklingen. For fremvoksende økonomier, som blant annet inkluderer Kina og India, ble veksten ventet å holde seg i overkant av 4 prosent. For de avanserte økonomiene ble det ventet en vekst på i underkant av 2 prosent. Ifølge OECD ble veksten understøttet av at effektene av økte tollsatser avtok samtidig som de finansielle forholdene bedret seg og lavere inflasjon økte kjøpekraften og forbruket.

Basert på OECD og IMF's tall steg BNP for Norges 25 viktigste handelspartnere med 1,8 prosent i 2025, og tallene indikerte en vekst på 2,0 prosent i 2026 og 1,9 prosent 2027.

Årlig BNP-vekst i USA ble anslått å øke fra 2,2 prosent i fjor til 2,4 prosent i år. Ifølge IMF ble veksten støttet opp av finanspolitikken og lavere styringsrente samtidig som virkningene av høyere handelsbarrierer gradvis avtok. For 2027 ble veksten anslått til 2,0 prosent. Til sammenlikning var veksten 2,4 prosent som gjennomsnitt for årene 2011–2019.

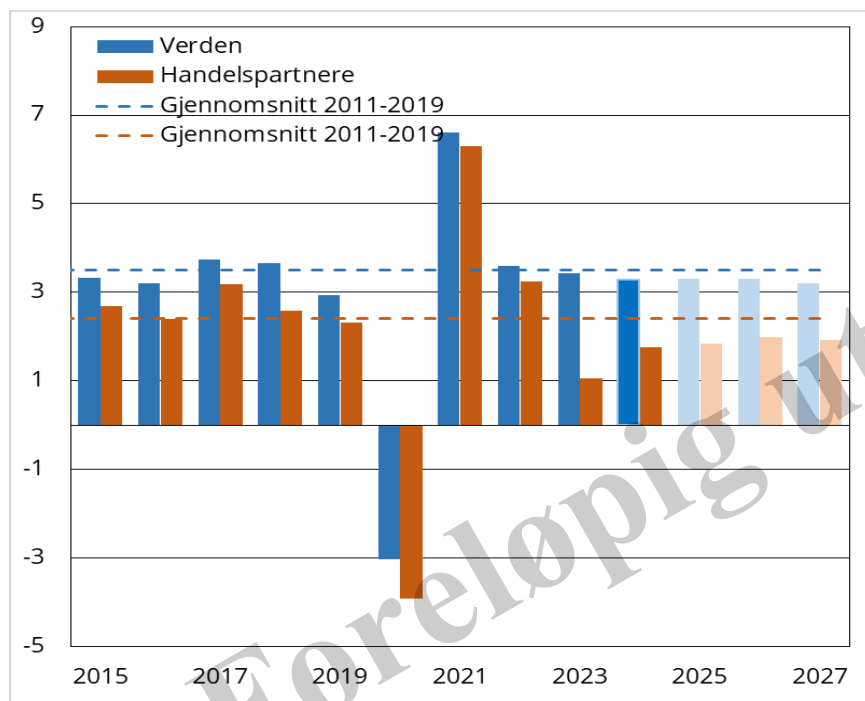
I euroområdet ble BNP-veksten anslått til 1,3 prosent i 2026 og 1,4 prosent i 2027. IMF trakk frem at økninger i offentlige utgifter, særlig i Tyskland sammen med fortsatt sterk utvikling i Irland og Spania, trakk veksten litt opp neste år. De regnet også med at euroområdet i mindre grad ville dra nytte av den teknologidrevne investeringsboomen enn andre regioner. Industriproduksjonen i

Europa ble fortsatt påvirket negativt av den langvarige oppgangen i energipriser som følge av Russlands invasjon av Ukraina.

I Kina ble veksten anslått å avta fra 5,0 prosent i 2025 til 4,5 prosent i 2026 og 4,0 prosent i 2027. Dempet forbrukerretterspørsel, svakt investeringsbilde og dempet eksport bidro til å trekke ned veksten. Til sammenlikning var veksten 7,3 prosent som gjennomsnitt for årene 2011–2019.

Inflasjonen ble ventet å holde seg stabil eller falle noe framover. I USA ble det ventet at de økte tollsatsene gradvis ville slå gjennom i inflasjonen, før kjerneinflasjonen nådde målet på 2 prosent i løpet av 2027. I euroområdet ble inflasjonen ventet å holde seg rundt 2 prosent.

Styringsrentene ble gradvis satt ned gjennom fjoråret, men i en litt lavere takt enn i 2024. Framover ventes det nå renteøkninger, men i litt ulikt tempo.

Figur 5.7 Vekst i BNP for verden og Norges 25 viktigste handelspartnere¹

¹ BNP-veksten hos Norges handelspartnere er vektet sammen med eksportvekter fra 2025, som er basert på handelsstatistikk fra SSB for eksport av fastlandsvarer til ulike land, se tabell 5.2.

Kilder: OECD, IMF og Beregningsutvalget

Det er atskillig usikkerhet knyttet til anslagene og den økonomiske utviklingen videre, særlig på nedsiden. Betingelsene for internasjonal handel kan endres fort, og usikkerheten om det transatlantiske samarbeidet har økt.

Etter at OECD og IMF kom med anslag, har krigsutbruddet i Midtøsten bidratt til ny uro internasjonalt. Det er stor usikkerhet om den videre utviklingen i Midtøsten. Hvor store konsekvensene blir, vil avhenge av hvor lenge konflikten vil vare og hvor omfattende den blir. Dersom uroen skulle vedvare, kan økte energipriser gi økt inflasjon og lavere økonomisk vekst.

Så langt fremstår utslagene i verdensøkonomien av økt amerikansk toll som overraskende små, men trolig har vi ikke sett de fulle effektene ennå. Det kan blant annet skyldes at bedrifter har forskuttert økte kostnader ved å importere varer tidligere enn de ellers ville gjort. Handelsrestriksjoner vil kunne føre til høyere importpriser og økte produksjonskostnader, som igjen vil føre til lavere vekst

både i USA og resten av verden. Trolig er president Trumps mulighet til å innføre tollsatser blitt mindre etter avgjørelsen i USAs Høyesterett som kom 20. februar i år. Dommen fjernet blant annet det rettslige grunnlaget for den landspesifikke «gjensidighetstollen» pålagt nesten alle verdens land i april i fjor. Trump-administrasjonen har etter dommen innført 10 prosent toll på import fra alle land, med mulighet for økning til 15 prosent. Denne tollsatsen er begrunnet med en lovhjemmel som begrenser varigheten til 150 dager før Kongressen må godkjenne eventuell videreføring.

De faktiske produktivitetseffektene av teknologiinvesteringene den senere tiden, trekkes også frem av IMF som et usikkerhetsmoment. Dersom forventningen til produktivitetsgevinstene viser seg å være for optimistiske og resultatene skuffer, kan det føre til et kraftig fall i investeringene i denne sektoren og gi en mer langvarig korreksjon i aksjemarkedet. Det kan også komme en reprising i finansmarkedene dersom inflasjonen blir høyere enn ventet og pengepolitikk blir mer restriktiv. Uventet annonsering av ny politikk kan også gi store utslag i finansmarkedene.

Høy statsgjeld i mange land, er også en kilde til usikkerhet. Den høye og økende gjelden kan indikere at flere land har en innretning av offentlig finanser som ikke vil kunne opprettholdes over tid. De høye gjeldsnivåene begrenser myndighetenes evne til å finansiere offentlige utgifter og føre en aktiv finanspolitikk i økonomiske nedgangstider. Gjelden er høy i EU. Med svak økonomisk vekst, en utfordrende demografisk utvikling og offentlige finanser i ulage i mange land, står EU overfor krevende utfordringer.

På den positive siden kan mindre politisk og geopolitisk usikkerhet og avtaler om lavere tollsatser fra dagens nivå styrke veksten. Veksten i Europa har også tatt seg opp samtidig som inflasjonen har kommet ned og ligger nå rundt inflasjonsmålet til ECB.

Tabell 5.1 Internasjonale hovedtall. Prosentvis endring fra året før

	Bruttonasjonalprodukt					Konsumprisindeksen ¹			Arbeidsledighet (nivå)		
	2024	2025*	2026			2025*	2026		2025*	2026	
			OECD ²	IMF ³	CF ⁴		OECD ²	CF ⁴		OECD ²	CF
Euroområdet	0,9	1,5	1,2	1,3	1,2	2,1	1,9	2,1	6,4	6,3	6,2
Tyskland	-0,5	0,2	1,0	1,1	1,0	2,2	2,1	2,1	3,7	3,6	6,3
Frankrike	1,1	0,8	1,0	1,0	1,0	0,9	1,3	1,3	7,6	7,7	7,8
Spania	3,5	2,9	2,2	2,3	2,4	2,7	2,3	2,5	10,5	10,1	9,9
Italia	0,7	0,5	0,6	0,7	0,8	1,5	1,7	1,7	6,2	6,0	5,7
Sverige	0,9	1,6	2,6	-	2,6	0,7	1,0	0,7	8,9	8,6	-
Storbritannia	1,1	1,4	1,2	1,3	0,9	3,4	2,3	2,6	4,7	4,9	5,3
USA	2,8	2,1	1,7	2,4	2,4	2,7	3,0	2,7	4,3	4,4	4,5
Japan	-0,2	1,1	0,9	0,7	0,8	3,2	2,2	1,9	2,5	2,4	2,5
Kina	5,0	5,0	4,4	4,5	-	-0,1	0,3	-	-	-	-
Norges handelspartnere ⁵	1,8	1,8	2,0 ⁶	-	-	2,6	2,1	-			

*Foreløpige nasjonalregnskapstall der det foreligger ellers IMF's eller OECDs siste anslag.

¹ Prisveksten i Tyrkia er høy, 34,9 prosent i fjor, og OECD anslår prisveksten til 20,8 prosent i inneværende år. Det innebærer at Tyrkia trekker opp prisveksten hos våre handelspartnere. Konsumprisveksten hos våre handelspartnere ekskludert Tyrkia for inneværende år anslås til 1,8 prosent.

² OECD Economic Outlook, December 2025

³ IMF World Economic Outlook, Update, January 2026. Rapporten har kun anslag for utvalgte land.

⁴ Consensus Forecast, mars 2026. Rapporten har kun anslag for utvalgte land.

⁵ For konsumprisindeksen er handelspartneraggregatet vektet med importvekter.

⁶ Basert på tall fra OECD og IMF (der tall foreligger).

Kilder: IMF, OECD og Beregningsutvalget

**Tabell 5.2 Norges 25 viktigste handelspartnere målt ved eksportvekter¹
(fastlandsvarer). Prosent**

	Vekt		Vekt
Nederland	8,1	Brasil	1,6
Sverige	9,1	Finland	1,5
USA	8,8	Japan	1,4
Storbritannia	9,6	Tyrkia	0,9
Tyskland	8,6	Litauen	1,0
Danmark	6,0	Canada	1,1
Polen	5,0	Sveits	0,9
Kina	5,5	Romania	0,6
Belgia	2,7	Østerrike	0,6
Frankrike	2,7	Tsjekkia	0,5
Spania	2,7	Taiwan	0,3
Italia	2,7	Russland	0,1
Sør-Korea	1,7		

¹ BNP-veksten hos Norges handelspartnere er vektet sammen med eksportvekter fra 2025, som er basert på handelsstatistikk fra SSB for eksport av fastlandsvarer til ulike land. Summerer seg ikke til 100 da dette kun er et utvalg land. Eksportvektene avviker fra konkurransevektene som brukes i kapittel 8, der både omfanget av eksport og import inngår i vektgrunnlaget, se omtale i boks 8.1. Forskjellen skyldes at utvalget i dette kapitlet ønsker å fange opp utviklingen i de norske eksportmarkedene, mens kapittel 8 presenterer tall som skal reflektere utviklingen i konkurranseflaten til norsk næringsliv i eksport- og hjemmemarkedet.

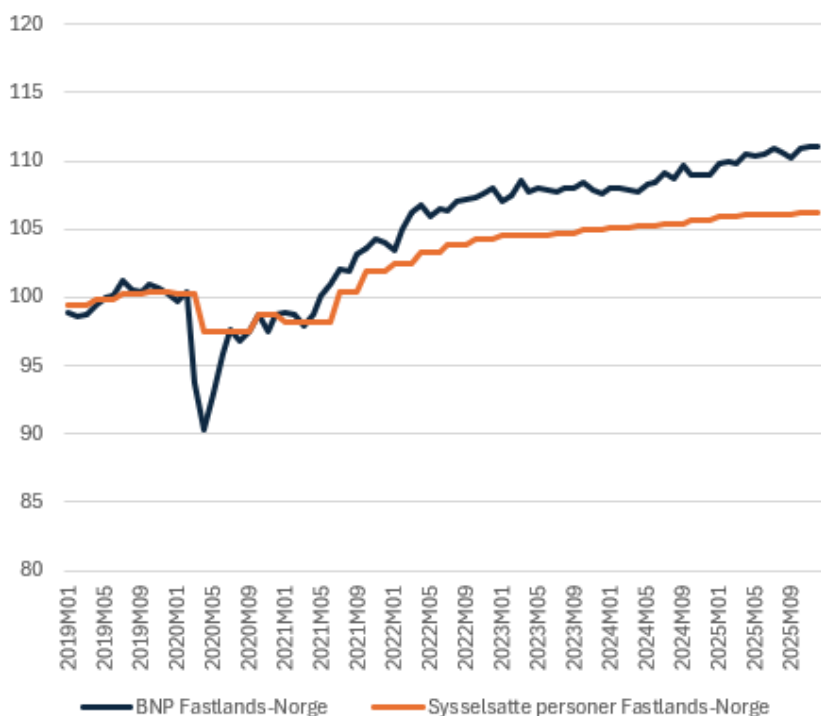
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

6 Makroøkonomisk utvikling i Norge

- Foreløpig nasjonalregnskap viser en årsvekst i BNP Fastlands-Norge på 1,8 prosent fra 2024 til 2025, målt i faste priser. Økt privat konsum og fastlandseksport, samt høye investeringer på norsk sokkel bidro til veksten. Boliginvesteringene falt videre som årsgjennomsnitt, men økte gjennom de tre siste kvartalene i fjor. Offentlig etterspørsel innen forsvar økte kraftig, men etterspørselen fra sivil offentlig forvaltning vokste nesten ikke.
- Den underliggende prisveksten (KPI-JAE) har vært nokså stabil gjennom 2025 og lavere enn årene før, men ligger fortsatt over inflasjonsmålet.
- Den samlede konsumprisindeksen (KPI), steg med 3,1 prosent som årsgjennomsnitt i 2025, samme som året før. I februar 2026 var KPI 2,7 prosent høyere enn tolv måneder tidligere.
- Antall sysselsatte steg med 0,7 prosent, mens utførte timeverk vokste 0,5 prosent. Det var like mange virkedager i 2024 og 2025.
- Som årsgjennomsnitt økte AKU-arbeidsledigheten fra 4,0 i 2024 til 4,5 prosent i 2025. I den samme perioden endret andelen registrerte helt ledige seg lite, fra 2,0 til 2,1 prosent.
- Oljepengebruken over statsbudsjettet har økt de siste årene, og har isolert sett bidratt til høyere økonomisk aktivitet i 2025. Styringsrenten har virket nedkjølende på norsk økonomi de siste årene. Den lå stabilt på 4,5 prosent gjennom 2024 og ble redusert med 0,5 prosentpoeng i løpet av 2025.
- Beregninger i Nasjonalbudsjettet 2026 i fjor høst indikerte at innretningen av finanspolitikken i 2024-2026 vil virke ekspansivt på den økonomiske aktiviteten i 2026.
- I Pengepolitisk rapport 1/2026 fra mars 2026 indikerte Norges Bank at styringsrenten trolig settes opp på et av de nærmeste rentemøtene, og gradvis ned de neste årene. De anslo da en gjennomsnittlig styringsrente på 4,17 prosent i år, mot 4,3 prosent i 2025.
- De siste anslagene fra SSB, Finansdepartementet og Norges Bank innebærer videre vekst i norsk økonomi, og om lag uendret arbeidsledighet.

6.1 Utviklingen i norsk økonomi

Etter svak vekst i norsk økonomi de to foregående årene, økte veksten til om lag trendvekst i 2025. De kraftige prisimpulsene fra 2021 og 2022 har gradvis arbeidet seg gjennom økonomien, og prisveksten har ligget nokså stabilt på lavere nivåer i 2024 og 2025 enn årene før. Finanspolitikken har trukket aktiviteten opp de siste årene, mens styringsrenten er blitt hevet mye og har virket innstrammende. I 2025 var finanspolitikken mindre ekspansiv enn årene før, og styringsrenten ble redusert to ganger. Husholdningenes konsum tok seg forsiktig opp i 2024, og veksten tiltok i 2025. Ifølge nasjonalregnskapet vokste BNP Fastlands-Norge 0,6 prosent i 2024 og 1,8 prosent i 2025.

Figur 6.1 Bruttonasjonalprodukt og sysselsetting for Fastlands-Norge

Bruttonasjonalprodukt i faste 2023-priser og sesongjustert, indeks 2019=100. Sysselsetting i 1000 personer, sesongjustert, indeks 2019=100.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

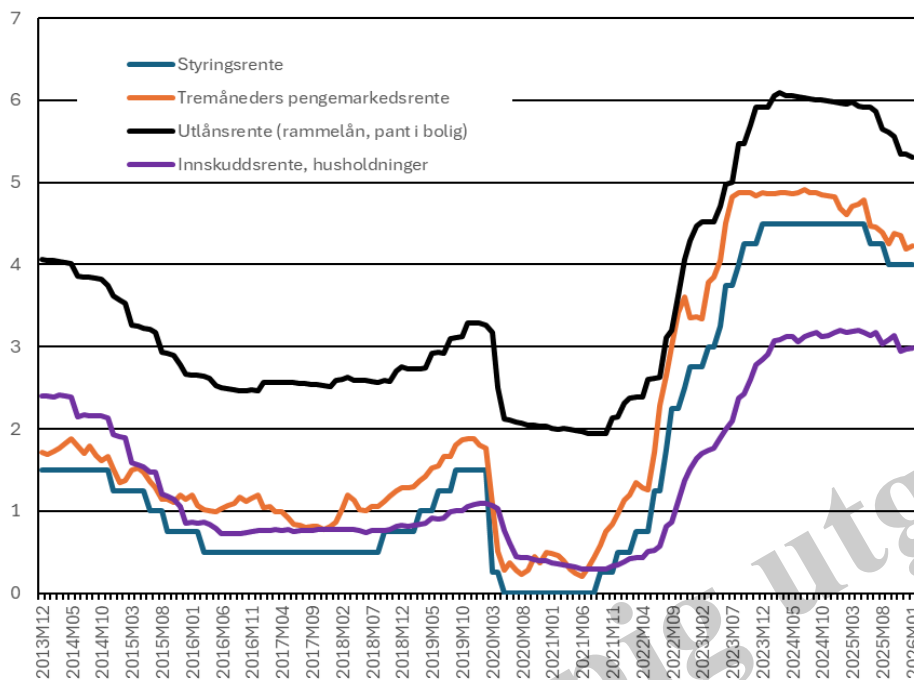
Finans- og pengepolitikken i 2025

Finanspolitikken har trukket opp aktiviteten i norsk økonomi de siste årene. I nysalderingen av statsbudsjettet for 2025 ble det oljekorrigerte budsjettunderskuddet beregnet til 480 mrd. kroner, mens regnskapet viste 332 mrd. kroner i 2024.²⁶ Det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet anslås å ha økt som andel av trend-BNP med 2,3 prosentpoeng fra 2024 til 2025. Det indikerer at statsbudsjettet virker ekspansivt på økonomien, dels ved at etterspørselen fra offentlig forvaltning etter konsum og investeringer øker, og dels ved at husholdninger og foretak netto tilføres kjøpekraft gjennom endringer i skatter, stønader, subsidier og avgifter. Virkningen av statsbudsjettet avhenger av hvordan den offentlige pengebruken disponeres til ulike formål og hvordan den slår ut i offentlig og privat sysselsetting og kjøp. Virkningen gjennom økonomien spiller seg ut over flere år. I Nasjonalbudsjettet 2026 beregnes finanspolitikken for 2024 og 2025 å ha trukket opp BNP Fastlands-Norge i 2025 med 1,0 prosent, basert på beregninger på den makroøkonomiske modellen KVARTS, og med 0,8 prosent basert på den makroøkonomiske modellen NORA. En del av økningen i det strukturelle oljekorrigerte budsjettunderskuddet i fjor må sees i sammenheng med militær og sivil støtte til Ukraina, som i mindre grad påvirker aktiviteten i norsk økonomi.

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at etterspørselen fra offentlig forvaltning i 2025 var noe svakere enn ventet i Nasjonalbudsjettet 2026. Det indikerer isolert sett at finanspolitikken var noe mindre ekspansiv i fjor sammenlignet med beregningene for 2026.

²⁶ Prop. 26 S (2025–2026) Ny saldering av statsbudsjettet 2025.

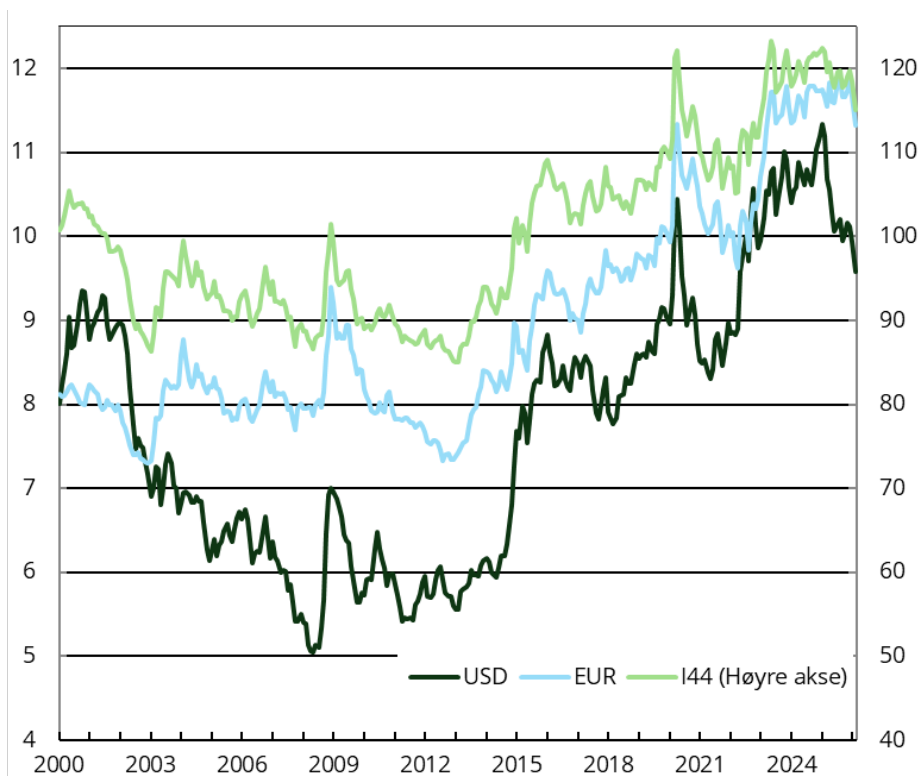
Norges Bank begynte å sette opp styringsrenten i september 2021, etter at den hadde vært null siden mai 2020, jf figur 6.2. Styringsrenten nådde en topp på 4,5 prosent i desember 2023 og var uendret gjennom 2024. Denne renteoppgangen har bidratt til å kjøle ned norsk økonomi. I juni og september 2025 ble renten senket. Siden september har renten ligget på 4 prosent. Boliglånsrenten responderer med et tidsetterslep på endringer i styringsrenten, og har gradvis gått ned gjennom 2025. I januar 2026 lå den på 5,1 prosent.

Figur 6.2 Norske renter. Prosent

Kilder: Norges Bank og Statistisk sentralbyrå

Kronekursen har de siste årene vært historisk svak, jf. figur 6.3 og vedlegg 3. Importveid svekket kronen seg kraftig i løpet av første halvår i 2023. Gjennom perioden fra 2023 til 2025 var kronen relativt stabil. Den svingte rundt et gjennomsnitt om lag 25 prosent svakere enn gjennomsnittet 2000-2019, før koronapandemien. Som årsgjennomsnitt styrket kronen seg med 0,6 prosent fra 2024 til 2025, målt ved den importveide valutakursindeksen. Så langt i 2026 har kronen styrket seg, særlig etter krigsutbruddet i Midtøsten.

Figur 6.3 Kronekurser

Kilde: Norges Bank

Utvikling i samlet etterspørsel

I de første årene etter koronapandemien vokste konsumprisene raskere enn husholdningenes inntekter og husholdningenes disponible realinntekt gikk ned. Husholdningenes konsum utviklet seg derfor svakt. Inntektene tok seg klart opp i 2024 og 2025, jf. kapittel 9. Husholdningenes konsum økte i 2024 og vokste mer markert i 2025.

Konsumet i husholdningene tilsvarende rundt halvparten av BNP Fastlands-Norge, og vokste 2,7 prosent i 2025. Varekonsumet økte hele 5,4 prosent, mens tjenestekonsumet steg 1,8 prosent.

Tjenestekonsumet ble særlig trukket opp av overnattings- og serveringstjenester, mens mye av den høye årsveksten i varekonsumet skyldtes økt bilkonsum. Veksten i bilkonsumet var særlig høy mot slutten av året, og må sees i sammenheng med at innslagspunktet for merverdiavgift ved kjøp av elbil ble redusert fra 500 000 kroner til 300 000 1. januar 2026. Utenom bilkjøp vokste varekonsumet med 2,2 prosent, trukket opp av møbler og husholdningsartikler, samt klær og sko.

Boliginvesteringene tilsvarende en langt mindre del av BNP Fastlands-Norge enn konsumet til husholdningene, men de svinger mer og kan derfor bety mye for endringer i samlet etterspørsel. Det har vært tilfellet de siste årene, og nedgangen i boliginvesteringene har vært langt større enn bevegelsene i konsumet, målt i faste priser. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall gikk boliginvesteringene ned med 3,6 prosent i 2025, etter å ha falt henholdsvis 9,6 prosent og 12,2 prosent i 2023 og 2024. Boliginvesteringene var i 2025 på sitt laveste siden 2011, men de økte litt gjennom fjoråret etter et bunnivå i 1. kvartal.

Investeringene i næringslivet i fastlandsøkonomien var i 2025 over dobbelt så store som boliginvesteringene. I 2025 vokste de med 1,9 prosent. Veksten var mer markert innen elektrisitets-, gass- og varmtvannsforsyningen og i industrien, med en vekst på henholdsvis 16 og 3,9 prosent. Foreløpige tall for investeringene blant tjenesteyterne viser en vekst på kun 0,4 prosent. De

foreløpige anslagene for investeringer i tjenestenæringene bygger på et begrenset datagrunnlag, og er usikre.

Petroleumsinvesteringene har på sin side økt mye i flere år, og investeringsveksten ble henholdsvis 4,8 prosent i 2024 og 8,2 prosent 2025. Høye olje- og gassinntekter, i tillegg til gunstigere skattevilkår i forbindelse med oljeskattepakken, har bidratt til høy investeringsvilje på norsk sokkel. Noen feltutbyggingsprosjekter fra tidligere år er nå ferdigstilt, og investeringsaktivitet på felt i drift bidro mest til oppgangen i 2025.

Det var også vekst i fastlandseksporten i 2025, understøttet av bedret konkurranseevne. Tradisjonell vareeksport økte 6,4 prosent, blant annet på grunn av høy eksport av oppdrettsfisk og industrivarer som kjemiske produkter og verkstedprodukter. Tjenesteeksporten økte 0,9 prosent, mye på grunn av økt reisetrafikk. Utlendingers konsum i Norge vokste hele 17,8 prosent.

Foreløpige nasjonalregnskapstall viser at etterspørselen fra offentlig forvaltning, altså samlet konsum og investeringer i stat og kommuner, vokste 1,2 prosent i 2025, målt i faste priser. Det er den svakeste veksten i offentlig etterspørsel siden 2020, og kommer etter to år med høyere vekst i offentlig etterspørsel enn i BNP Fastlands-Norge.

Økningen i offentlig etterspørsel i 2025 ble drevet av konsum og investeringer på forsvar, som sett under ett vokste hele 13,7 prosent. Etterspørsel fra statsforvaltningen utenom forsvar økte 0,9 prosent. Etterspørselen fra kommunesektoren utgjør en betydelig del av samlet offentlig etterspørsel og den bestemmes av den enkelte kommunes egne disposisjoner. Etterspørselen fra kommuneforvaltningen falt med 0,7 prosent i 2025, mens det ble lagt til grunn en vekst på 0,9 prosent i nasjonalbudsjettet.

Utvikling i produksjon av varer og tjenester

Endringene i samlet etterspørsel i 2025 slår ut i noe ulik utvikling i forskjellige deler av økonomien. Det var oppgang i mange næringer, blant annet industri og tjenesteyting rettet mot eksport og olje- og gassutvinning, samt i forsvarsindustri, reiseliv, varehandel, kraftforsyning og fiskeoppdrett. Det var nedgang i byggenæringen og i tilknyttede industrinæringer.

Aktiviteten i primærnæringene og kraftproduksjon er i stor grad påvirket av naturgitte forhold. I 2025 var det nedgang i havgående fiske på grunn av reduserte fiskekvoter. Samtidig var det høy vekst i akvakultur.

Elektrisitets-, gass-, og varmtvannsforsyningen vokste videre fra rekordåret 2024.

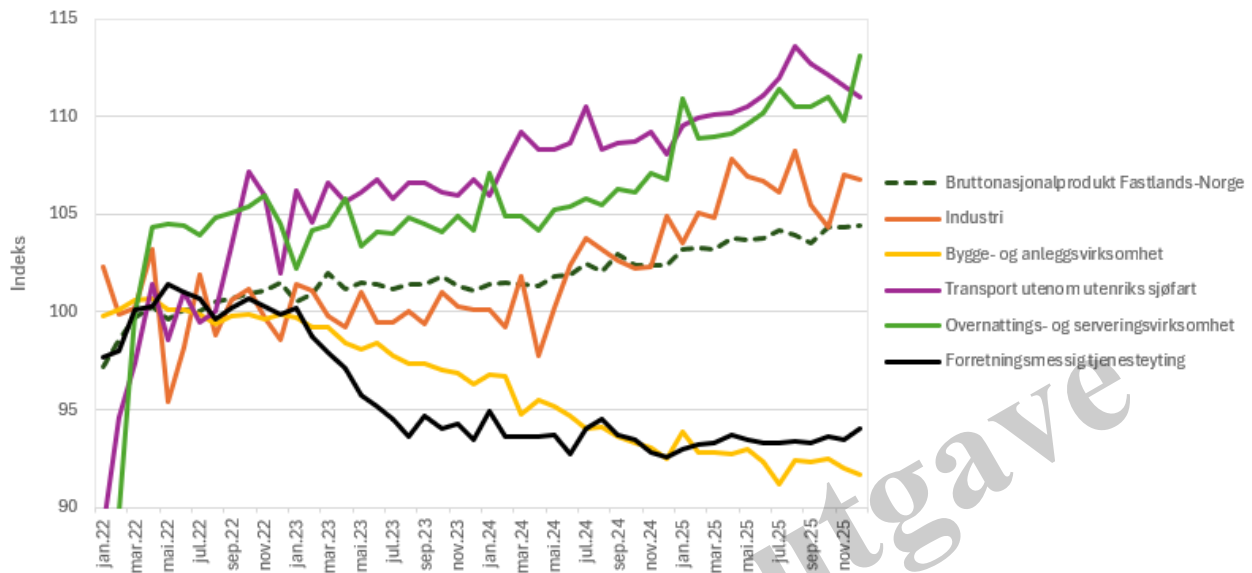
Kraftproduksjonen i 2025 var på sitt høyeste noensinne. Det skyldes særlig vannkraftproduksjonen, som økte med 3,9 prosent til 145,5 TWt.

Sett under ett, vokste bruttoproduktet i industrien 4,2 prosent. Det var imidlertid store forskjeller mellom de ulike industrigrenene. Petroleumsrettet leverandørindustri har hatt høy aktivitetsvekst i en lengre periode, og økningen fortsatte i 2025. Industriproduksjon rettet mot eksport, samt produksjon av forsvarsmateriell trakk også opp. Bruttoproduktet vokste særlig mye innen produksjon av metallvarer, elektrisk utstyr og maskiner, samt i verftsindustrien, herunder bl.a. produksjon av oljeplattformer og moduler. Kjemisk og farmasøytisk industri viste også frisk vekst fra 2024 til 2025. Det var imidlertid nedgang i flere industrinæringer tilknyttet bygg og anlegg, som trelast- og trevareindustri og møbelindustri.

Aktiviteten innen bygge- og anleggsvirksomhet har falt markert tre år på rad, og nedgangen fra 2024 til 2025 var 2,1 prosent. Bygg og anlegg er en forholdsvis stor næring og utgjorde om lag 6,4 prosent av BNP Fastlands-Norge i 2022, før aktivitetsfallet i næringen begynte. SSBs produksjonsindeks for bygg og anlegg viser 6,1 prosent nedgang i perioden 2022-2025 samlet sett. Størstedelen av nedgangen skyldes imidlertid et fall på 12,6 prosent innen oppføring av bygninger,

mens anleggsvirksomheten viser tilnærmet flat utvikling i samme periode, og noe oppgang fra 2024 til 2025.

Blant tjenesteytende næringer var det spesielt sterk oppgang innen varehandelsnæringen, som inkluderer både detalj-, engros- og bilhandel, innen overnatting og servering, samt innen tjenester tilknyttet utvinning og transport. Forretningsmessig tjenesteyting gikk ned for tredje år på rad, men mer dempet enn årene før.

Figur 6.4 Bruttoprodukt i faste 2023-priser, utvalgte næringer. Volumindekser. Sesongjustert. Måned. 2022 = 100.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Syssetling

Det foreløpige nasjonalregnskapet viser en økning i antall sysselsatte personer i Norge på 0,7 prosent, fra 2024 til 2025. Utførte timeverk vokste 0,5 prosent. Det var like mange virkedager begge årene.

Antall sysselsatte personer økte mer i industrien, med 1,2 prosent. Det var litt svakere vekst i antall sysselsatte personer i offentlig forvaltning, på 0,6 prosent, mye på grunn av flat utvikling i kommunene. I statsforvaltningen vokste imidlertid sysselsettingen med 1,7 prosent. Veksten var særlig høy innen forsvar. I bygge- og anleggsvirksomheten falt antall sysselsatte 2,1 prosent.

Ifølge Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) var det små endringer i sysselsettingsandelen gjennom fjoråret. Som årsgjennomsnitt tilsvarte sysselsettingsandelen i aldersgruppen 15-74 år 69,6 prosent i 2025. Det er 0,1 prosentpoeng lavere enn i 2024, jf. kapittel 7. AKU-arbeidsledigheten steg fra et årsgjennomsnitt på 4,0 prosent i 2024 til 4,5 prosent i 2025. Spesielt innen aldersgruppen 15-24 år gikk AKU-arbeidsledigheten opp i første halvdel av 2025, hvor mye var drevet av at flere studenter og elever (definert som personer under utdanning siste fire uker) i denne aldersgruppen ønsket å jobbe. Fra 2024 til 2025 økt ledigheten blant personer under 25 år med 11 000 personer, tilsvarende mer enn 70 prosent av den samlede veksten i antall AKU-ledige. Den registrerte ledigheten endret seg lite gjennom fjoråret. Som årsgjennomsnitt tilsvarte antall registrerte helt ledige 2,1 prosent av arbeidsstyrken i 2025 mot 2,0 prosent i 2024.

Samlet BNP og overskudd på utenrikshandelen

Siden 2022 har uvanlig høye energipriser gitt svært høyt bruttoprodukt innen olje- og gassutvinning, målt i løpende priser. I 2019 tilsvarte verdien av bruttoproduktet i denne næringen 15 prosent av BNP for Fastlands-Norge, men i 2022 hadde den økt til 52 prosent. I 2025 tilsvarte den 24 prosent. Verdien av totalt BNP endte på 5518 milliarder kroner. Det er en oppgang på 135 milliarder kroner fra året før, tilsvarende 2,5 prosent målt i løpende priser. Målt i faste priser steg totalt BNP, medregnet olje- og gassutvinning med 1,1 prosent.

Handelsoverskuddene har vært høye de siste årene, drevet av de høye prisene på petroleumsprodukter. Etter en topp i 2022, har prisen på petroleumsprodukter falt år for år og bidratt til en svekkelse av handelsbalanseoverskuddene de siste tre årene. I 2025 er overskuddet på handelsbalansen beregnet til 645 mrd. kroner, mot 709 mrd. kroner i 2024. Til tross for svekkelsen, er handelsbalanseoverskuddet det høyeste noensinne med unntak av rekordårene 2021 til 2024.

6.2 Utsikter for 2026

Prognoser fra sentrale fagmiljøer²⁷

Sentrale prognosemiljøer la fram prognoser for norsk økonomi i mars 2026. De anslo da at veksten vil holde seg oppe i 2026, jf. tabell 6.1. SSBs siste prognose anslo at BNP Fastlands-Norge vil øke med 2,0 prosent, mens Finansdepartementets siste prognose anslo noe lavere vekst, på 1,8 prosent. Norges Banks siste prognose anslo noe lavere vekst, på 1,4 prosent.

Husholdningenes konsum ble anslått å øke sterkere enn BNP Fastlands-Norge i alle prognosene. Det har blant annet sammenheng med ventet oppgang i disponibel realinntekt og lavere renter.

For næringsinvesteringer i fastlandsøkonomien anslo SSB og Finansdepartementet en oppgang på rundt 2 prosent, mens Norges Bank anslo noe høyere vekst. Det ble antatt at petroleumsinvesteringene vil gå ned, men anslagene er av litt ulik størrelsesorden. SSB anslo kun en liten reduksjon fra året før, mens Norges Bank og spesielt Finansdepartementet la til grunn en mer markert nedgang.

Det er i de tre prognosene ulikt syn på hvor sterk veksten i boliginvesteringene blir i 2026. Både Finansdepartementet og Norges Bank anslo at boliginvesteringene samlet sett vil øke i 2026, sett i forhold til året før. SSB anslo at boliginvesteringene samlet sett utvikler seg tilnærmet flatt i 2026.

Finansdepartementet og SSB anslo begge økt offentlig konsum i 2026, men nedgang i offentlige investeringer. Norges Bank anslo en vekst på 2,5 prosent i samlet offentlig etterspørsel.

De tre fagmiljøene lager prognoser for forskjellige eksportaggregater med noe ulikt innhold: samlet eksport (SSB og FIN), tradisjonelle varer (SSB), og fastlandseksport (NB og FIN). Alle tre anslo imidlertid at eksporten vil øke videre i 2026, men mer dempet enn årene før.

Alle tre prognosemiljøene legger til grunn uendret kronekurs fra de respektive prognosetidspunktene. Det innebærer at SSBs siste prognose la til grunn at kronekursen vil styrke seg 4,4 fra 2025 til 2026, mens Norges Bank anslo at kronen vil styrke seg xx prosent. Endringer i valutakursen betyr mye for inflasjonen, jf. kapittel 3.2. SSB og Norges Bank la til grunn en KPI-vekst i 2026 på henholdsvis 3,2 og 3,4 prosent. TBUs anslag er 3,2 prosent, jf. kapittel 3.2.

²⁷ Dette avsnittet bygger på Finansdepartementets pressemelding før budsjettkonferansen (9. mars 2026, oppdatert 13. mars 2026), SSBs Konjunkturtrendensene (17. mars 2026), Norges Banks Pengepolitisk rapport (26. mars 2026)

Veksten i den nominelle årslønnen i 2026 ble anslått av SSB til 4,0 prosent og av Norges Bank til 4,5 prosent. Reallønnsveksten i 2026 vil i så fall ende på mellom 0,8 og 1,1 prosent.

Både SSB, Norges Bank og Finansdepartementet anslo en økning i gjennomsnittlig sysselsetting i 2026, slik det måles i nasjonalregnskapet. Prognosemiljøene anslo små endringer i arbeidsledigheten, både målt ved AKU og registrerte ledige hos NAV.

Budsjettpolitikken påvirker den økonomiske aktiviteten over flere år. Finansdepartementets beregninger med de makroøkonomiske modellene KVARTS og NORA lagt fram i Nasjonalbudsjettet i fjor høst, indikerte at innretningen av finanspolitikken vil virke ekspansivt på økonomien i år. Ifølge beregningene i Nasjonalbudsjettet bidrar finanspolitikken for årene 2024-2026 samlet sett til å trekke opp aktivitetsnivået i 2026 med 0,9-1,4 prosent.

Norges Bank indikerte i Pengepolitisk rapport fra mars at styringsrenten trolig settes opp på ett av de nærmeste rentemøtene. De anslo en gjennomsnittlig styringsrente på 4,17 prosent i år, mot 4,3 prosent i 2025.

Prognosemiljøene sier det er stor usikkerhet om den økonomiske utviklingen. Det knytter seg blant annet til krigen i Midtøsten og annen geopolitisk uro, samt muligheter for mer omfattende handelshindringer, og konsekvensene dette får for den økonomiske aktiviteten her hjemme jf. kapittel 5.

Figur 6.5 Utviklingen i noen makroøkonomiske hovedstørrelser. Prosentvis endring fra året før der annet ikke framgår

	2024*	2025*	2026			
			SSB ¹	NB ²	FIN ³	CF ⁴
Konsum i husholdninger mv.	1,3	2,7	3,1	1,9	2,2	2,6
Konsum i offentlig forvaltning	1,7	1,5	2,3	..	2,4	..
Bruttoinvesteringer fast kapital i alt	-1,4	1,3	0,5	..	0,2	1,7
Utvinning og rørtransport	4,8	8,2	-1,0	-1,0	-4,0	..
Fastlandsnæringer	0,7	1,9	2,1	5,1	2,1	..
Offentlig forvaltning	3,3	0,0	-1,7	..	-1,0	..
Boliger	-12,2	-3,6	0,2	2,8	3,4	..
Etterspørsel fra offentlig forvaltning	2,0	1,2	..	2,5	..	..
Eksport	5,8	2,4	0,6	..	1,1	..
Fastlandseksport ⁵	5,4	5,3	..	2,1	3,5	..
Tradisjonelle varer ⁵	3,4	6,4	4,4	..	..	..
Import	5,0	2,6	2,2	2,9	..	..
Bruttonasjonalprodukt	1,4	1,1	1,4	1,2	1,2	1,6
Fastlands-Norge	0,6	1,8	2,0	1,4	1,8	1,6
Sysselsatte personer	0,7	0,7	0,4	0,5	0,6	..
Utførte timeverk, Fastlands-Norge	0,4	0,5	0,5	..	..	..
Arbeidsledighetsrate – AKU (nivå)	4,0	4,5	4,4	..	4,5	..

Arbeidsledighetsrate – Nav (nivå)	1,8	2,3	..	2,1	..	..
Årslønn	5,6	4,9	4,0	4,5	..	4,3
Konsumprisindeksen	3,1	3,1	3,2	3,4	..	2,8
Driftsbalansen, mrd. kroner	807,0	776,0	946,0	..	..	565
Disponibel realinntekt i husholdningene ⁶	3,0	3,2	3,8	2,1	..	..
Pengemarkedsrente (nivå)	4,7	4,4	4,2	..	..	..
Importveid kronekurs ⁷	0,8	-0,6	-4,4	-5,4	..	..
Utlånsrente, rammelån(nivå) ⁸	6,0	5,8	5,4	..	..	..
Råoljepris i dollar (nivå) ⁹	80,0	68,0	78,0	..	..	..
Kreditt til hush. (K2) ¹⁰	3,5	4,7	..	4,7	..	..
SOBU / Trend BNP-FN ¹¹	10,2	12,6	..	..	..	..
SOBU / SPU ¹²	2,6	2,7	..	2,8	..	..
Boligpris ¹³	2,7	5,5	4,8	4,0	..	..

* Foreløpige tall.

¹ Kilde: Statistisk sentralbyrå. Økonomiske analyser 1/2026, publisert 17. mars 2026.

² Kilde: Norges Bank. Pengepolitisk rapport 1/2026, publisert 26. mars 2026. Virkedagsjusterte tall for realøkonomiske størrelser, herunder BNP.

³ Kilde: Finansdepartementet, Pressemelding før budsjettkonferansen, 9. mars 2026, oppdatert 13. mars 2026.

⁴ Kilde: Consensus Forecasts. Gjennomsnitt av flere prognoseaktører per 9. mars 2026.

⁵ Finansdepartementet og Norges Bank anslår hele eksporten fra Fastlands-Norge, SSB anslår tradisjonell vareeksport.

⁶ Norges Bank anslår disponibel realinntekt utenom aksjeutbytte.

⁷ Positivt tall innebærer svekket krone.

⁸ Gjennomsnitt for året. Rammelån med pant i bolig.

⁹ Brent Blend.

¹⁰ Historisk angis 12-måneders vekst fra desember mens anslaget til Norges Bank er beregnet som firekvartalersveksten ved utgangen av året.

¹¹ Strukturelt, oljekorrigert underskudd (SOBU) som prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge. Tall i 2025 fra Stortingets budsjettvedtak i salderingsproposisjonen.

¹² Strukturelt, oljekorrigert underskudd (SOBU) som prosent av kapitalen i Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året. Tall for 2025 fra Stortingets budsjettvedtak i salderingsproposisjonen.

¹³ Kilde: SSBs boligprisstatistikk.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Norges Bank, Finansdepartementet og Consensus Forecasts

7 Arbeidsmarkedet

- Sysselsettingsandelen i aldersgruppen 15–74 år falt med 0,1 prosentpoeng fra 2024 til 2025, til 69,6 prosent i 2025. Månedstall viser at det var små endringer i sysselsettingsandelen gjennom 2025.
- Som årsgjennomsnitt økte AKU-arbeidsledigheten fra 4,0 prosent i 2024 til 4,5 prosent i 2025. Etter å ha økt gjennom første halvdel av 2025, holdt den seg stabil på rundt 4,5 prosent ut året. Det var små endringer i andelen registrert som helt ledige gjennom fjoråret, og som årsgjennomsnitt utgjorde de 2,1 prosent av arbeidsstyrken i 2025. Summen av helt ledige og tiltaksdeltakere hos Nav (bruttoledigheten) endret seg lite gjennom 2025, og på årsbasis var bruttoledigheten uendret fra 2024 til 2025 på 2,6 prosent.
- Tilgang på ledige stillinger hos Nav falt samlet sett med 1,1 prosent fra 2024 til 2025, mens tall fra SSB viste en reduksjon i gjennomsnittlig beholdning av ledige stillinger på 11,5 prosent i samme periode. Både tilgangen på og beholdningen av ledige stillinger var likevel på et høyere nivå enn gjennomsnittet de siste ti årene.

7.1 Sysselsetting og befolkning

Arbeidsmarkedet gjennom 2025 og starten av 2026

Sysselsettingsandelen fra Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), som måler andelen av befolkningen i aldersgruppen 15–74 år i jobb, var relativt uendret gjennom 2025, og var ved inngangen til 2026 på 69,3 prosent, se figur 7.1A. Andelen i arbeidsstyrken, som måler andelen av befolkningen i aldersgruppen 15–74 år som enten er i jobb eller er arbeidsledig, var relativt stabil gjennom 2025. Ifølge tall fra AKU økte den litt gjennom første halvdel av 2025 for deretter å avta noe gjennom andre halvår, og som årsgjennomsnitt økte den med 0,2 prosentpoeng til 72,9 prosent i 2025.

Tilgangen på ledige stillinger per virkedag registrert hos Nav i 2025 var om lag på samme nivå som året før, på litt over 1 900 stillinger målt som gjennomsnitt gjennom året, se figur 7.1A. Nivået ved inngangen til 2026 var noe lavere enn gjennomsnittet for de to foregående årene sett under ett, men fortsatt betydelig høyere enn i årene før koronapandemien.

Andelen registrert som helt ledige endret seg lite gjennom fjoråret og har fortsatt å holde seg stabil inn i 2026. I februar 2026 var 2,1 prosent av arbeidsstyrken registrert som helt ledige, som er samme nivå som årsgjennomsnittet i fjor og 0,1 prosentpoeng høyere enn i 2024. Summen av registrerte helt ledige og tiltaksdeltakere (bruttoledigheten) hos Nav endret seg også lite gjennom 2025, og lå på 2,5 prosent i februar 2026, se figur 7.1B.^{28,29} Det er 0,1 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet i fjor.

Trendtall for arbeidsledigheten fra AKU viste en jevn økning i arbeidsledigheten i første halvdel av 2025, fra 4,1 prosent i januar 2025 til 4,6 prosent i juni, før den deretter lå rundt 4,5 prosent ut året

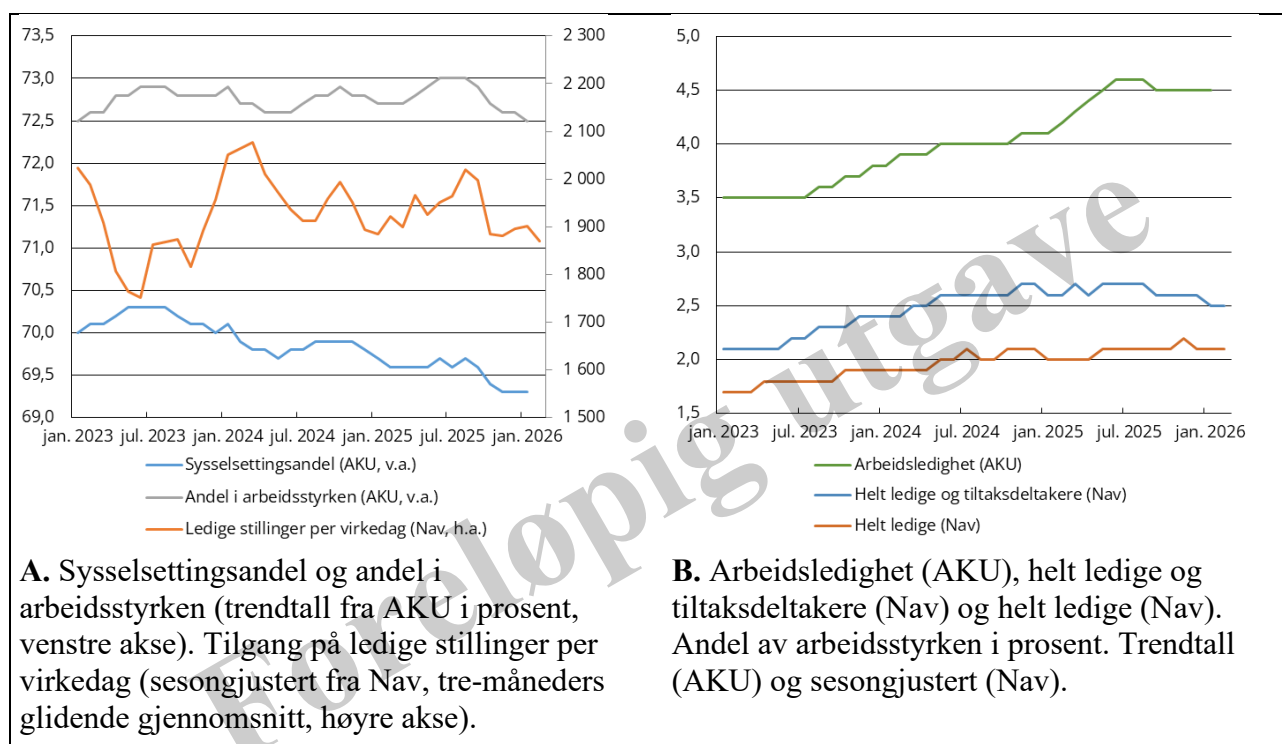
²⁸ Omlegging av fagsystemer hos Nav i starten av 2025, samt en teknisk feil i arbeidssøkerregisteret mot slutten av 2025, medførte brudd i flere statistikker publisert av Nav, se boks 7.1.

²⁹ Gruppen av tiltaksdeltakere hos Nav inkluderer ikke personer som (i) er på helserelaterte tiltak (arbeidsrettet rehabilitering, helsemessig utredning eller behandling og tilrettelegging) eller (ii) er personer med nedsatt arbeidsevne, men omfatter personer som er på tiltak som ikke er arbeidssøkere.

og starten av 2026.^{30,31} Som årsgjennomsnitt økte AKU-arbeidsledigheten med 15 000 personer fra 2024 til 2025, tilsvarende en økning fra 4,0 til 4,5 prosent.³²

Økningen i AKU-arbeidsledigheten i første halvår 2025 var i stor grad preget av økt arbeidstilbud, ved at flere som tidligere sto utenfor arbeidsstyrken begynte å søke jobb og dermed ble klassifisert som arbeidsledige i AKU.³³ Spesielt innen aldersgruppen 15–24 år gikk AKU-arbeidsledigheten opp i første halvdel av 2025, og av økningen på 9 000 personer i denne aldersgruppen i første halvår av 2025 sammenlignet med samme periode året før var det 5 000 flere studenter og elever som ønsket å jobbe.³⁴

Ser vi på antall arbeidsledige i AKU delt etter ønsket arbeidstid utgjør personer som ønsker fulltidsarbeid om lag halvparten av de arbeidsledige i AKU. Om lag 71 000 arbeidsledige personer i AKU ønsket å arbeide 37 timer eller mer i 2025, en økning på 7 000 personer fra 2024. Det var nesten halvparten av den samlede oppgangen i arbeidsledigheten.

Figur 7.1 Utviklingen i arbeidsmarkedet. Januar 2023–februar 2026

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Arbeids- og velferdsdirektoratet

³⁰ Se boks 7.3 i [NOU 2024: 6](#) for omtale av månedstall fra AKU. Månedstall fra AKU som brukes i dette kapittelet er trendtall, som representerer en underliggende tendens og konjunktursykluser, og som har bedre aktualitet enn tremåneders glidende gjennomsnitt.

³¹ Årsgjennomsnittet er gjennomsnittet av ujusterte månedstall fra AKU, mens figur 7.1 viser trendtall fra AKU. Gjennomsnittet av månedstall målt som trendtall fra AKU vil ikke nødvendigvis være lik gjennomsnittet av ujusterte månedstall fra AKU.

³² Siden AKU er en utvalgsundersøkelse er det utvalgsusikkerhet knyttet til tallene, se Horgen, E (2025): [Hva forteller de månedlige sysselsettingstallene?](#), Statistisk sentralbyrå.

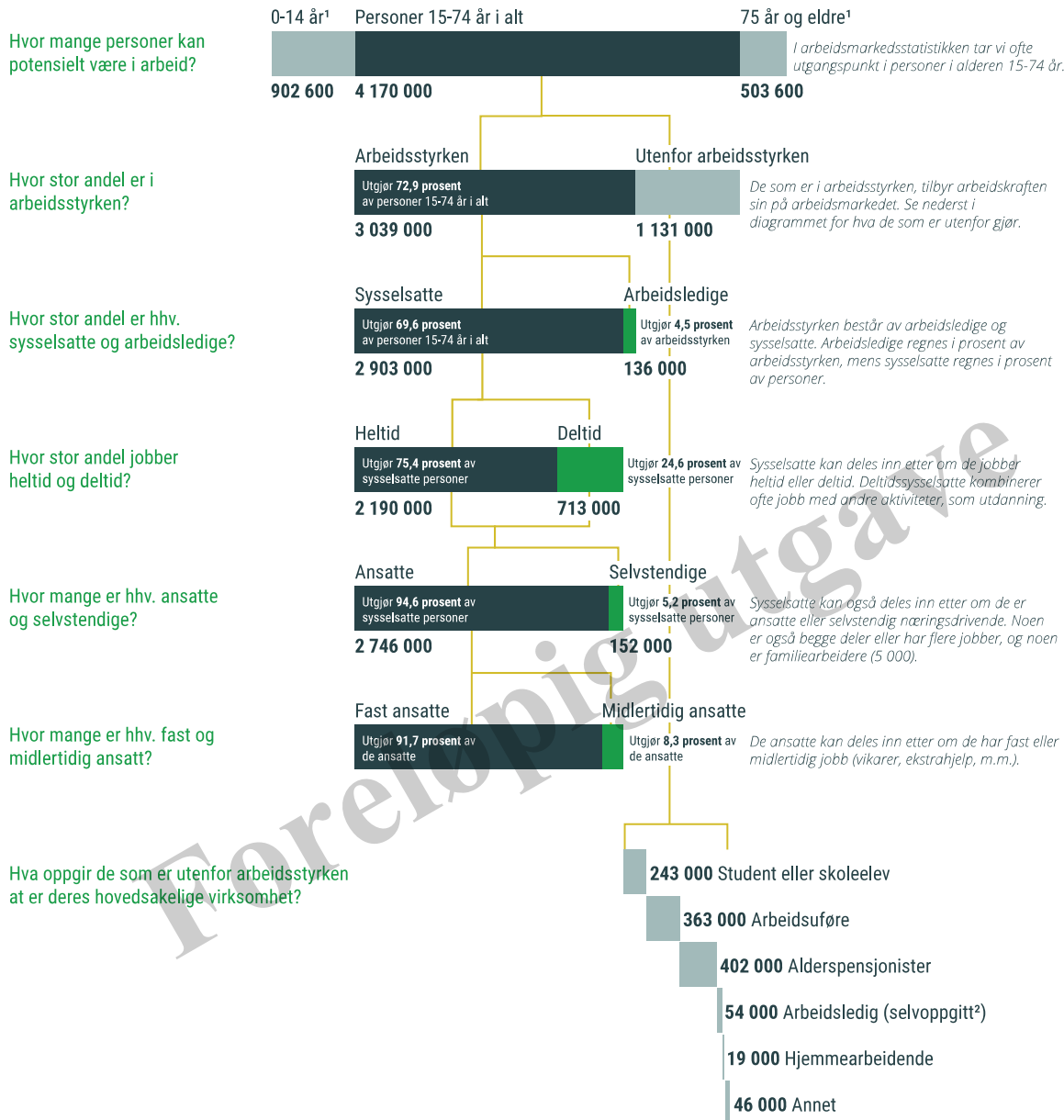
³³ Bakke, S. og Horgen, E. (2026): [Uendret ledighet i desember](#), Statistisk sentralbyrå.

³⁴ Som årsgjennomsnitt fra 2024 til 2025 var det en økning i AKU-arbeidsledighet for aldersgruppen 15–24 år på 11 000 personer, hvorav 7 000 flere studenter og elever (definert som personer under utdanning siste fire uker) i denne aldersgruppen som ønsket å jobbe.

Befolkningens tilknytning til arbeidsmarkedet. 2025

Diagrammet tar utgangspunkt i hele befolkningen og bryter denne ned i grupper som sier noe om hvor mange som tilbyr arbeidskraften sin på arbeidsmarkedet.

¹ Befolkning per 1. januar 2025. ² Selvoppgitt, men ikke arbeidsledig ifølge definisjonen.

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) (www.ssb.no/aku). Tallene ligger i følgende Statistikkbank-tabeller: Arbeidsstyrkestatus (www.ssb.no/tabell/05111). Arbeidstid og yrkesstatus (www.ssb.no/tabell/13564). Midlertidig ansatte (www.ssb.no/tabell/05612). Utenfor arbeidsstyrken (www.ssb.no/tabell/13584). Folkemengde (www.ssb.no/tabell/07459).

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Figur 7.2 Befolkningens tilknytning til arbeidsmarkedet i 2025

Kilder: Statistisk sentralbyrå

Figur 7.2 gir en oversikt over personer etter arbeidsmarkedsstatus i 2025. Om lag 4,2 millioner bosatte personer var i arbeidsfør alder (15–74 år), hvorav 72,9 prosent var i arbeidsstyrken. Arbeidsstyrken er definert som summen av sysselsatte og arbeidsledige. Sysselsatte utgjorde 69,6 prosent av bosatte personer i yrkesaktiv alder, mens arbeidsledige utgjorde 4,5 prosent av

arbeidsstyrken. 24,6 prosent av de sysselsatte jobbet deltid i 2025. Dette tilsvarer 713 000 personer, herunder 402 000 personer som jobbet kort deltid og 302 000 personer som jobbet lang deltid.³⁵ Av deltidssysselsatte var 66 000 delvis arbeidsledige i 2025, om lag samme nivå som året før. De delvis arbeidsledige utgjorde 9,3 prosent av de deltidssysselsatte i 2025.

Sysselsettingsandelen, andelen i arbeidsstyrken og befolkningen

Ifølge tall fra AKU økte *befolkningen* i yrkesaktiv alder (15–74 år) med 28 000 personer fra 2024 til 2025. Sysselsettingen av bosatte i Norge økte ifølge AKU med 14 000 personer som årsgjennomsnitt i 2025, mens antall arbeidsledige økte med 15 000 personer. Sammenlignet med 2024 var 2 000 færre personer utenfor arbeidsstyrken i 2025.

Både sysselsettingsandelen og andelen i arbeidsstyrken påvirkes av demografiske forhold, atferdsendringer og konjunktursituasjonen.³⁶ Finanskrisen i 2008–2009 og oljeprisfallet i 2014 bidro til et fall i sysselsettingsandelen og andelen i arbeidsstyrken, før gjeninnhenting og noen år med oppgang i sysselsettingsandelen. Virkningene av koronapandemien i 2020 ga en ny nedgang i både sysselsettingsandelen og andelen i arbeidsstyrken. Endret sammensetning av befolkningen påvirker også andelen i arbeidsstyrken. I en analyse av perioden 2000–2017 trakk flere eldre og økt innvandring sysselsettingen og andelen i arbeidsstyrken ned, mens økt utdanningsnivå trakk i motsatt retning.^{37,38,39}

Figur 7.3A viser at *andelen i arbeidsstyrken* økte fra 72,7 prosent i 2024 til 72,9 prosent i 2025, mens *sysselsettingsandelen* var 69,6 prosent i 2025, 0,1 prosentpoeng lavere enn i 2024.⁴⁰ For personer i aldersgruppen 15–24 år var økningen i andelen i arbeidsstyrken betydelig større enn gjennomsnittet. Det var også oppgang i sysselsettingsandelen i denne gruppen i fjor, men økningen var mer moderat enn oppgangen i andelen i arbeidsstyrken.

I figur 7.3B er sysselsettingsandelen i 2015 og 2025 fordelt på kjønn og alder. Både i 2015 og 2025 var sysselsettingsandelen for de over 24 år høyere for menn enn for kvinner. Profilen over livsløpet er om lag den samme for begge kjønn. Figur 7.3C viser differansen mellom sysselsettingsandelen i 2025 og 2015 for menn og kvinner, fordelt på alder. For de yngre aldersgruppene var sysselsettingsandelen i 2025 høyere enn i 2015, og spesielt for personer som var 20 år eller yngre. For denne aldersgruppen, som inkluderer mange som kombinerer jobb og utdanning, økte sysselsettingsandelen med 8,5 prosentpoeng.⁴¹ Blant personer 62 år og eldre har andelen sysselsatte

³⁵ Personer som har avtalt arbeidstid mellom 1 og 19 timer per uke defineres som kort deltid. Lang deltid består av personer som har avtalt arbeidstid mellom 20 og 36 timer per uke, unntatt personer som oppgir dette som heltid. 37 timer og mer regnes som heltid. I 2025 jobbet 9 000 personer deltid med varierende antall timer.

³⁶ I dette avsnittet følges AKUs sysselsettingsdefinisjon. AKU-statistikk bygger på en utvalgsundersøkelse og er dermed beheftet med større usikkerhet. Se boks 7.1 i [NOU 2024: 6](#) for mer informasjon om populasjonene som legges til grunn for de ulike arbeidsmarkedsstatistikkene, og boks 7.2 i [NOU 2024: 6](#) for bruddet i AKU som følge av omleggingen fra og med 2021.

³⁷ Bhuller, M. og Eika, L. (2020): Nedgang i sysselsettingen fra 2000–2017 – kan endringer i befolkningssammensetningen forklare alt? *Søkelys på arbeidslivet*, 37 (1–2), 20–37, [DOI](#).

³⁸ Arbeid og inntektssikring – tiltak for økt sysselsetting, [NOU 2019: 7](#), Arbeids- og sosialdepartementet.

³⁹ Strukturelle forhold som globalisering, konkurranse og teknologisk utvikling, og institusjonelle forhold som utformingen av arbeidsmarkedspolitikken og velferdsordninger, kan også ha betydning for utviklingen.

⁴⁰ Sysselsettingsandelen kan måles ved AKU, som baserer seg på bosatte, eller ved nasjonalregnskapet, som også inkluderer en del sysselsatte på korttidsopphold i Norge. Dersom en skal benytte sistnevnte som indikator for utviklingen i sysselsettingsandelen må befolkningen justeres tilsvarende.

⁴¹ Tall for 2024 fra statistikken om [tilknytning til arbeid, utdanning og velferdsordninger](#) viser at 34 prosent av alle sysselsatte i aldersgruppen 15–19 år kombinerte jobb og utdanningsforløp.

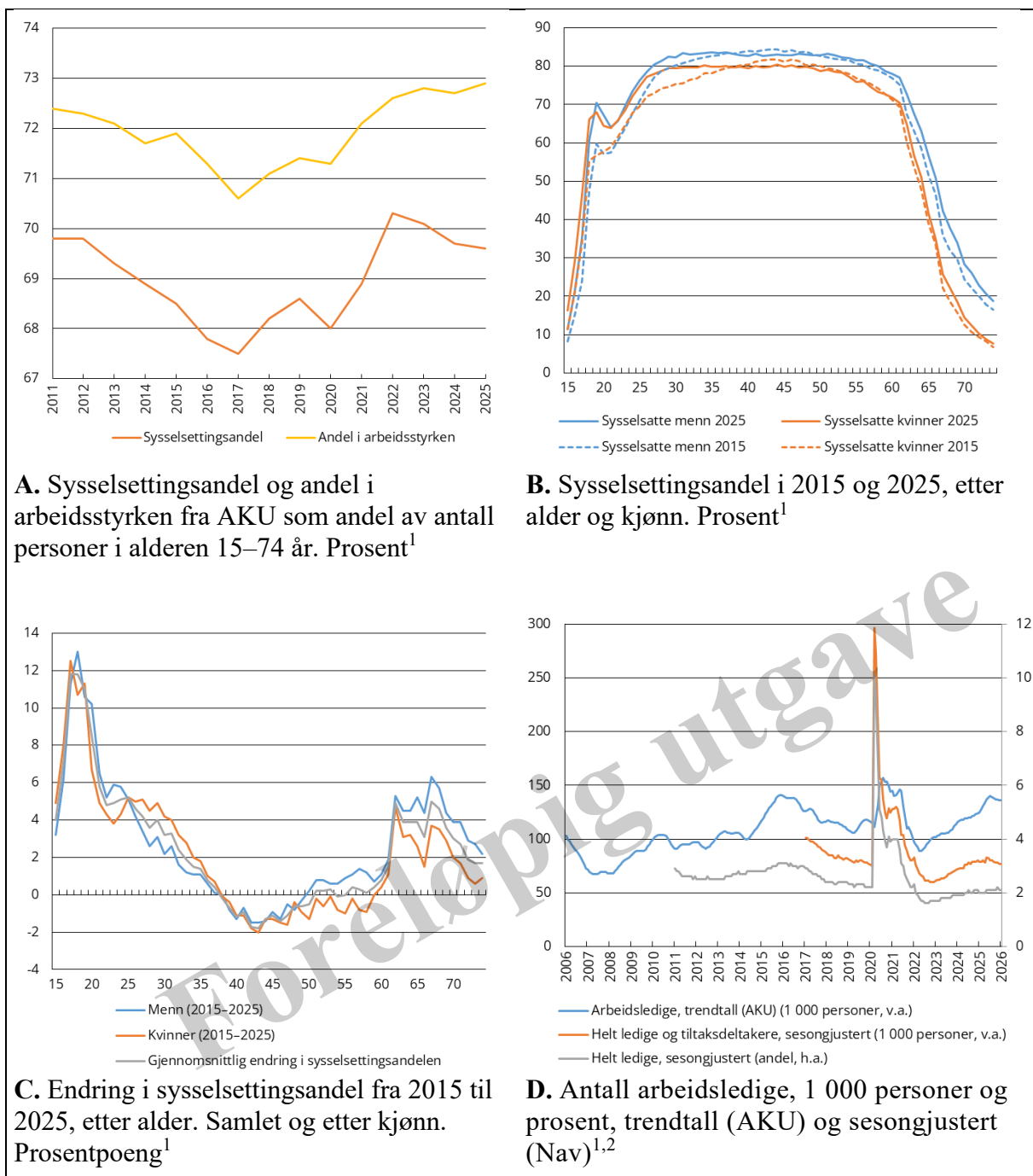
også økt de siste ti årene, og noe av dette kan blant annet skyldes bedre helse, økt utdanningsnivå og virkninger av pensjonsreformen i 2011.^{42,43,44} For personer i slutten av 30-årene og opp til fylte 50 år var det derimot en nedgang i sysselsettingsandelen over samme tiårsperiode.

Foreløpig utgave

⁴² Lunde, E. S. og Allertsen, L. (2025): [Mange seniorer har god helse](#), Statistisk sentralbyrå.

⁴³ Kool, I. og Svendsen, T. (2024): [Seniorenes utdanningsnivå har økt markant](#), Statistisk sentralbyrå.

⁴⁴ Fredriksen, D., Holmøy, E., Strøm, B. og Stølen, N. M. (2019): Betydningen av pensjonsreformen for arbeidstilbud og offentlige finanser. *Søkelys på arbeidslivet*, 36 (4), 266–281, [DOI](#).

Figur 7.3 Utviklingen i sysselsettingsandel og arbeidsledighet

¹ AKU-tall for sysselsettingsandel og andel i arbeidsstyrken (figur 7.3A) er bruddjustert, mens AKU-tall for arbeidsledighet (figur 7.3D) er målt som bruddjusterte trendtall. Se boks 7.2 i [NOU 2024: 6](#) for detaljer om bruddjusteringen av AKU. Sysselsettingsandel og endring i sysselsettingsandel i henholdsvis figur 7.3B og figur 7.3C er målt ved tall fra registerbasert sysselsetting.

² Helt ledige og tiltaksdeltakere hos Nav (bruttoledigheten) er definert annerledes enn den tidligere definisjonen av bruttoledighet (helt ledige og arbeidssøkere på tiltak hos Nav), og de nye tidsseriene kan ikke sammenlignes med tidligere publiserte tidsserier grunnet at de nye seriene inneholder noen grupper tiltaksdeltakere som ikke er registrert som arbeidssøkere. Tidsseriene som vises i figur 7.3D, er derimot sammenlignbare over tid. Se boks 7.1 for mer om de nye tidsseriene.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Arbeids- og velferdsdirektoratet

Boks 7.1 Modernisering av systemer og gjennomgang av regelverk hos Nav, samt nye sesongjusterte tidsserier fra Nav

Våren 2025 startet Nav et stort arbeid med å fornye datasystemene sine og gjennomgang av regelverk. Dette gjaldt blant annet:

- Et nytt system for arbeidssøkere
- Et nytt system for å vurdere oppfølgingsbehov/vedtak
- En gjennomgang av reglene for hvem som har rett til å stå registrert som arbeidssøker

Denne moderniseringen av fagsystemene hos Nav har medført justeringer og brudd i statistikken fra og med april 2025, og sist oppdatert i januar 2026. Effektene på Navs statistikk av disse endringene er oppsummert i tabell 7.1.

Tabell 7.1 Effekter på Navs statistikk av endringer i datasystemer og gjennomgang av regelverk

Gruppe	Årsak og endringer	Effekt på statistikk
Arbeidssøkere på tiltak	Nytt arbeidssøkerregister: innebærer at det er frivillig å være registrert som arbeidssøker ved arbeidsrettet oppfølging fra Nav Flere endringer fra arbeidssøker på tiltak til andre på tiltak, og mindre grad av endring fra «arbeidssøker på tiltak» til «helt ledig» og «delvis ledig»	Om lag 2 800 personer ble omklassifisert fra «arbeidssøkere på tiltak» (hovedsakelig midlertidig lønnstilskudd) til «andre på tiltak» fra mars til april 2025
Helt og delvis ledige	Nytt arbeidssøkerregister: lettere å registrere om man er i arbeid eller ikke Flere bytter mellom status som helt ledig og delvis ledig, og mindre overgang fra arbeidssøker på tiltak til helt ledig/delvis ledig	Summen av helt og delvis ledige ble om lag 2,4 prosent lavere enn uten endringene (= 0,07 prosentpoeng lavere andel av arbeidsstyrken) i perioden april–juli 2025

Kilder: Rapportene [Effekt på arbeidsmarkedsstatistikken i perioden april til juli 2025 grunnet modernisering av fagsystemer i Nav](#), [Påvirkning på arbeidsmarkedsstatistikken i forbindelse med modernisering av fagsystemer i Nav våren 2025](#), og [Effekt på arbeidsmarkedsstatistikken grunnet teknisk feil i Arbeidssøkerregisteret](#), Arbeids- og velferdsdirektoratet

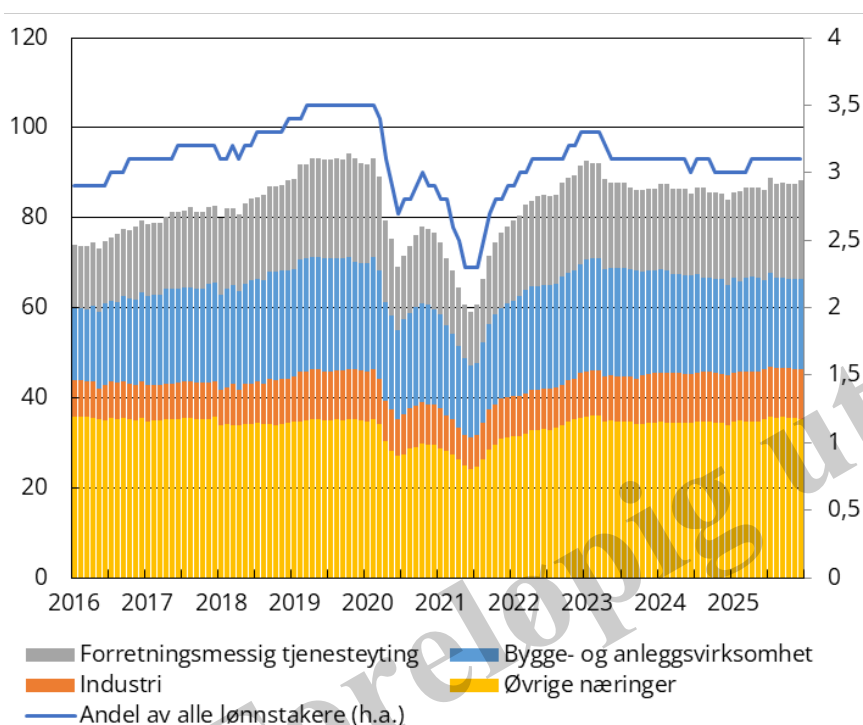
Fra og med januar 2026 publiserer Nav nye tidsserier for *helt ledige og tiltaksdeltakere* (bruttoledighet) og *arbeidssøkere*, hvor endringen fra tidligere er at de nye seriene inneholder noen grupper tiltaksdeltakere som ikke er registrert som arbeidssøkere.

Helt ledige og tiltaksdeltakere (bruttoledighet) er personer som er registrert som helt ledige (personer uten arbeid de siste to ukene) og tiltaksdeltakere hos Nav som (i) ikke er på helserelaterte tiltak (arbeidsrettet rehabilitering, helsemessig utredning eller behandling og tilrettelegging) eller (ii) er personer med nedsatt arbeidsevne. *Arbeidssøkere* er personer som er registrert som arbeidssøkere hos Nav, og er summen av helt ledige, delvis ledige og tiltaksdeltakere som definert over. Grunnet at noen tiltaksdeltakere ikke er registrert som arbeidssøkere er ikke tallene for bruttoledigheten og arbeidssøkere før og etter januar 2017 fullt ut sammenliknbare.

[Boks slutt]

Innvandring og ikke-bosatte lønnstakere

Nettoinnvandringen til Norge i 2025 var lavere enn året før. Det må ses i sammenheng med redusert nettoinnvandring fra Ukraina. I 1.–4. kvartal 2025 var nettoinnvandringen fra Ukraina i gjennomsnitt om lag 1 500 personer per kvartal, mot 3 700 personer i samme periode i 2024. Det bidro til at samlet nettoinnvandring til Norge i 1.–4. kvartal 2025 var 35 prosent lavere enn i 1.–4. kvartal 2024.^{45,46} Av alle ukrainere bosatt i Norge som innvandret etter Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022 var 39,5 prosent i jobb i januar 2026 ifølge foreløpige tall.⁴⁷ Det er en økning fra januar 2025, da tilsvarende andel var 30,0 prosent. Den lave andelen som var i jobb må ses i sammenheng med at mange deltar i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger, og ved utgangen av juni 2025 var om lag 58 prosent av flyktninger fra Ukraina med endt introduksjonsprogram sysselsatt.^{48,49,50}

Figur 7.4 Ikke-bosatte lønnstakere, antall (venstre akse) og andel av alle lønnstakere (høyre akse). 1 000 personer og prosent, endelige tall, sesongjustert. Januar 2016–desember 2025

Kilde: Statistisk sentralbyrå

⁴⁵ Befolkningsstatistikken som ligger til grunn for tallene om nettoinnvandring bygger på registrerte bosatte. Derfor er verken arbeidsinnvandrere på korttidsopphold eller asylsøkere uten oppholdstillatelse med i denne statistikken.

⁴⁶ Reduksjonen i nettoinnvandringen fra Ukraina skyldes også en oppgang i utvandringen gjennom 1.–3. kvartal 2025 sammenliknet med tilsvarende periode i 2024, samt tilnærmet uendret utvandring i 4. kvartal 2025 sammenliknet med 4. kvartal 2024.

⁴⁷ Skjæveland, M. H. og Røv, V. (2026): [Hvor mange ukrainere jobber i Norge?](#), Statistisk sentralbyrå.

⁴⁸ Kvalø, E. H. (2025): [Sysselsettingsvekst blant flyktninger fra Ukraina etter endt introduksjonsprogram](#), Statistisk sentralbyrå.

⁴⁹ Se også boks 7.4 i [NOU 2024: 6](#) for mer om hvordan ukrainere inngår i AKU.

⁵⁰ Litt over 27 000 lønnstakere (bosatte og ikke-bosatte) fra Ukraina jobbet i Norge i desember 2025 ifølge endelige månedstall, en økning på om lag 37 prosent fra desember 2024.

I 2025 var det i gjennomsnitt 87 200 *ikke-bosatte lønnstakere* (målt som gjennomsnitt av kvartalstallene), en oppgang på 1,2 prosent fra 2024. Det var likevel 5,8 prosent færre enn i 2019, året før koronapandemien. Figur 7.4 viser at antall ikke-bosatte lønnstakere fortsatt er under trenden fra før koronapandemien ifølge sesongjusterte månedstall. Innen industrien i alt var oppgangen i antall ikke-bosatte lønnstakere fra 2024 til 2025 på 0,7 prosent. Bygge- og anleggsvirksomheten, hvor det gjennom 2025 har vært en aktivitetsnedgang innen byggenæringen, sysselsetter nesten hver fjerde ikke-bosatte lønnstaker.⁵¹ I denne næringen var det en nedgang i antall ikke-bosatte lønnstakere fra 2024 til 2025 på 5,5 prosent.

7.2 Sysselsetting i ulike næringer

Ifølge foreløpig nasjonalregnskap økte antall sysselsatte med 0,7 prosent fra 2024 til 2025, med høyest vekst i 1. kvartal 2025. Veksten i antall timeverk var også høyest i 1. kvartal 2025. På årsbasis økte antall timeverk med 0,5 prosent fra 2024 til 2025.

Sysselsettingsutviklingen etter næring er vist i tabell 7.2 og figur 7.5.⁵² Antall sysselsatte og timeverk innen utvinning av råolje og naturgass økte jevnt gjennom 2023, men veksten avtok noe gjennom 2024 og 2025. Innen verfts- og verkstedindustrien dempet også veksten seg fra 2024 til 2025, men her var veksten i både sysselsetting og antall timeverk generelt mer moderat enn innen utvinning av råolje og naturgass. I industrien samlet var det noe tiltakende sysselsettingsvekst i 2025 sammenlignet med 2023 og 2024. Dette er vist i figur 7.5A.

Innen bygge- og anleggsvirksomhet falt både sysselsettingen og antall timeverk jevnt gjennom 2023 og 2024, og fallet fortsatte gjennom 2025, se figur 7.5B. Innen faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting vokste både sysselsettingen og antall timeverk gjennom 2023 og 2024, men veksttakten var mer moderat gjennom 2025.

Etter en kraftig vekst i sysselsettingen innen overnattings- og serveringsvirksomhet etter koronapandemien var utviklingen gjennom 2023 og 2024 mer moderat, mens den har tatt seg noe mer opp igjen gjennom 2025. Antall timeverk innen denne næringen økte også gjennom 2024 og 2025.

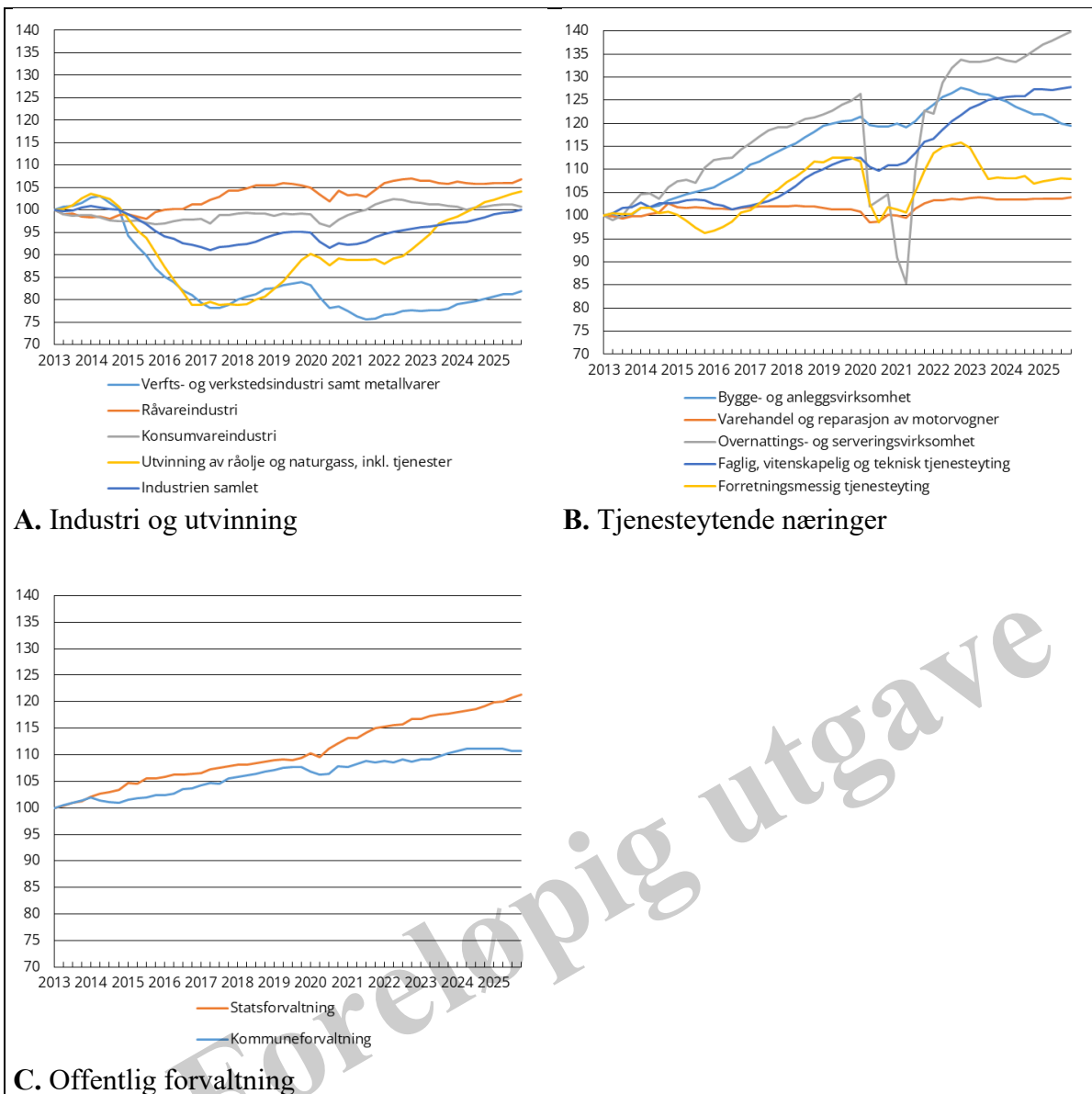
Sysselsettingen innen forretningsmessig tjenesteyting, som blant annet omfatter utleie av arbeidskraft, falt kraftig gjennom 2023. Noe av dette må ses i sammenheng med nye regler for innleie av arbeidskraft iverksatt fra og med april 2023. Nedgangen i sysselsettingen i næringen utleie av arbeidskraft var derimot ikke like kraftig i 2024, og stabiliserte seg i løpet av 2025.⁵³ Sysselsettingen innen varehandel og reparasjon av motorvogner hadde en flat utvikling gjennom både 2024 og 2025, mens antall timeverk falt noe i løpet av de to årene sett under ett.

Utviklingen i sysselsettingen i offentlig forvaltning er vist i figur 7.5C. Veksten i sysselsettingen i statsforvaltningen gjennom 2025 var noe høyere enn i 2023 og 2024, og for antall timeverk tok veksten seg ytterligere opp i 2025, spesielt i 3. kvartal. Sysselsettingen i kommuneforvaltningen var om lag uendret som årsgjennomsnitt fra 2024 til 2025, mens veksten i antall timeverk økte noe fra 2024 til 2025.

⁵¹ Steffenssen, H. (2025): [Nedgang i bygge- og anleggsaktiviteten i 4. kvartal 2025](#), Statistisk sentralbyrå.

⁵² I dette avsnittet følges nasjonalregnskapets sysselsettingsdefinisjon. Se boks 7.1 i [NOU 2024: 6](#) for mer informasjon om populasjonene som legges til grunn for de ulike arbeidsmarkedsstatistikkene.

⁵³ Edelmann, F. S. (2025): [Mer stabil utvikling i utleie av arbeidskraft](#), Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.5 Sysselsatte etter næring. Sesongjustert endring fra 1. kvartal 2013. Indeks (2013 = 100). 1. kvartal 2013–4. kvartal 2025

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 7.2 Sysselsatte og timeverk ifølge nasjonalregnskapet. 2023–2025

	Nivå		Endring fra året før i prosent					
	Sysselsetting	Timeverk	Sysselsetting			Timeverk		
	2025*	2025*	2023	2024*	2025*	2023	2024*	2025*
I alt	3 013,2	4 174,8	1,2	0,7	0,7	0,3	0,4	0,5
Olje og utenriks sjøfart	34,1	52,0	4,5	3,7	1,5	4,0	3,2	2,0
Fastlands-Norge	2 979,1	4 122,8	1,2	0,6	0,7	0,3	0,4	0,5
Industri og bergverksdrift	239,4	367,4	1,2	1,2	1,8	0,5	1,7	1,9
Annen vareproduksjon	338,1	529,2	0,5	-1,4	-1,2	-0,7	-1,6	-1,5
– Primærnæringer	70,0	117,2	0,6	1,0	1,4	-0,8	0,7	-0,8
– Elektrisitetsforsyning	19,2	30,6	4,0	3,8	1,6	3,6	2,8	2,7
– Bygge- og anleggsvirksomhet	248,9	381,4	0,2	-2,4	-2,1	-0,9	-2,6	-2,0
Tjenesteytende næringer ekskl. offentlig forvaltning	1 487,0	1 995,0	1,5	0,7	1,0	0,6	0,1	0,5
– Tjenester tilknyttet utvinning av råolje og naturgass	39,6	61,3	7,4	4,4	4,5	6,1	4,9	5,1
– Varehandel	372,0	446,7	0,2	-0,2	0,2	-1,0	-0,8	-0,6
– Samferdsel (ekskl. utenriks sjøfart)	129,5	187,5	2,5	3,1	1,5	1,3	2,8	1,4
– Annen tjenesteyting	985,5	1 360,8	1,9	0,7	1,2	1,0	0,1	0,8
Offentlig forvaltning	914,6	1 231,2	0,9	1,2	0,6	0,2	1,4	0,8
– Statsforvaltningen (inkl. helseforetakene)	337,7	501,1	1,3	1,0	1,7	0,6	1,7	1,6
– Kommuneforvaltningen	576,9	730,1	0,7	1,3	-0,1	0,0	1,3	0,2

* Foreløpige tall

Kilde: Tabell 09174 i Statistikkbanken, Statistisk sentralbyrå

7.3 Arbeidsledighet

AKU-arbeidsledigheten sett under ett var 4,5 prosent i 2025, opp fra 4,0 prosent i 2024. Målt som trendtall økte arbeidsledigheten gjennom første halvår 2025, for deretter å stabilisere seg på i underkant av 140 000 personer i andre halvår 2025, se figur 7.3D. Arbeidsledigheten målt som andel av arbeidsstyrken var 0,4 prosentpoeng over gjennomsnittet for tiårsperioden før koronapandemien.

Økningen i AKU-arbeidsledigheten i første halvår 2025 var i stor grad preget av økt arbeidstilbud, ved at flere som tidligere sto utenfor arbeidsstyrken begynte å søke jobb og dermed ble klassifisert som arbeidsledige i AKU. Spesielt innen aldersgruppen 15–24 år gikk AKU-arbeidsledigheten opp i første halvdel av 2025, hvor mye var drevet av at flere studenter og elever (definert som personer under utdanning siste fire uker) i denne aldersgruppen ønsket å jobbe. Fra 2024 til 2025 økte ledigheten blant personer under 25 år med 11 000 personer, tilsvarende mer enn 70 prosent av den samlede veksten i AKU-ledigheten. Det var også en økning i AKU-ledigheten blant personer i aldersgruppen 25–39 år i 2025. I denne aldersgruppen gikk antall sysselsatte, ifølge AKU, ned fra 2024 til 2025 samtidig som antall i arbeidsstyrken forble uendret, som medførte økt arbeidsledighet i denne gruppen.⁵⁴

Ser vi på antall arbeidsledige i AKU delt etter ønsket arbeidstid utgjør personer som ønsker fulltidsarbeid om lag halvparten av de arbeidsledige i AKU. Om lag 71 000 arbeidsledige personer i AKU ønsket å arbeide 37 timer eller mer i 2025, som var en økning på 7 000 personer fra 2024. Det var nesten halvparten av den samlede oppgangen i arbeidsledigheten.

Tall fra AKU viser at det i 2025 i gjennomsnitt var 58 000 arbeidsledige kvinner og 78 000 arbeidsledige menn, se tabell 7.3. Generelt jobber det flere menn enn kvinner i konjunkturutsatte næringer (som for eksempel bygg og anlegg), noe som tilsier at arbeidsledigheten kan øke mer for menn enn for kvinner i en nedgangskonjunktur.⁵⁵

Tabell 7.3 Arbeidsledige ifølge AKU. I 1 000 personer. 2020–2025

	Nivå	Endring fra året før					
	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbeidsledige i alt	136	25	-8	-32	11	14	15
Kvinner	58	12	-4	-14	6	5	4
Menn	78	12	-3	-18	5	8	12

Kilde: Tabell 13618 i Statistikkbanken, Statistisk sentralbyrå

Langtidsledige regnes hos Nav som helt ledige personer som ikke har vært i jobb eller på arbeidsmarkedstiltak i minst 26 eller minst 53 uker.⁵⁶ Dette inkluderer også helt permitterte som fortsatt har et arbeidsforhold. I februar 2026 viste tallene fra Nav at 19 800 personer var langtidsledige i minst 26 uker, og for 2025 som gjennomsnitt var 17 700 personer langtidsledige, se tabell 7.4.⁵⁷ Tall fra AKU viser at det i 4. kvartal 2025 var 11 000 personer med lange

⁵⁴ Horgen, E. (2026): [15 000 flere arbeidsledige i 2025](#), Statistisk sentralbyrå.

⁵⁵ Jensen, R. S. og Øistad, B. S. (2019): [Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet på virksomhetsnivå](#). Fafo-rapport 2019: 17.

⁵⁶ Varigheten regnes fra det tidspunkt en person første gang melder seg som helt arbeidsledig eller når personen melder seg som helt arbeidsledig etter avbrudd av minst to ukers varighet. Avbrudd omfatter (i) deltakelse i arbeidsmarkedstiltak, (ii) heltidsarbeid, (iii) deltidsarbeid, og (iv) perioder hvor personen ikke er arbeidssøker. Varigheten er definert som en sammenhengende arbeidsledighetsperiode der nevnte brudd ikke har forekommet, og personen ikke er definert med nedsatt arbeidsevne.

⁵⁷ Bruddet i den ikke-sesongjusterte tidsserien for antall helt ledige skyldes endringer i Navs systemer. Som følge av at det ikke er utarbeidet et separat bruddestimat for gruppen helt ledige anbefaler Nav å ikke sammenligne tall fra og med april 2025 med tidligere år, se boks 7.1.

arbeidsledighetsperioder (her definert som sammenhengende arbeidsledig i over ett år).⁵⁸ For 2025 sett under ett var antall personer med lange arbeidsledighetsperioder uendret fra 2024.

Ifølge Nav økte antall *registrert helt ledige* (sesongjustert) i første halvår 2025 for deretter å holde seg på et stabilt nivå gjennom andre halvår, se figur 7.3D. Antall registrert helt ledige har avtatt de første månedene i år. I februar i år var 62 000 personer registrert som helt ledige, som er litt lavere enn gjennomsnittet i 2025, se tabell 7.4. Summen av *helt ledige og tiltaksdeltakere* økte også noe gjennom første halvår i fjor, men ble noe redusert gjennom andre halvår. Det har fortsatt inn i 2026. I februar i år var 76 000 personer enten helt ledige eller tiltaksdeltakere, sesongjustert. Det er lavere enn årsgjennomsnittet på 79 000 for 2025 (målt med sesongjusterte tall). Tall fra Nav viser at andelen av de helt ledige (ikke sesongjustert) som var permitterte i februar 2026 var på 7,4 prosent, se figur 7.6. Dette tilsvarte 4 900 personer. Av de 9 200 helt og delvis permitterte i februar 2026 var 3 600 personer fra bygg og anlegg og ingeniør- og IKT-fag, to konjunktursensitive yrkesgrupper, mens om lag 2 200 personer var fra industriarbeid.

Tabell 7.4 Registrerte arbeidsledige og personer på tiltak (ikke bruddjustert) hos Nav.¹ I 1 000 personer. 2020–2025

	Nivå	Endring fra året før					
	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Registrert helt ledige, gjennomsnitt	63,0	78,5	-53,1	-36,7	1,0	6,7	3,2 ⁴
Langtidsledige i minst 26 uker ²	17,7	8,2	4,6	-15,1	-1,8	2,4	1,8 ⁴
Langtidsledige i minst 53 uker ²	7,2	1,4	5,0	-5,9	-2,6	1,1	0,8 ⁴
Helt permitterte, gjennomsnitt	3,5	57,6	-36,8	-17,6	-0,8	-0,5	0,2 ⁴
Arbeidssøkere på tiltak, gjennomsnitt ³	13,2	-1,3	3,2	-3,3	-2,1	4,0	-1,5 ⁴
Andre på tiltak, gjennomsnitt ³	4,1	-0,3	0,2	0,3	0,2	0,4	1,4 ⁴
Delvis ledige, gjennomsnitt	22,5	60,3	-29,7	-31,4	-3,7	0,9	0,0 ⁴

¹ Gjennomsnittlige månedstall. Det er brudd i Navs statistikk over antall arbeidsledige fra og med november 2018 på grunn av ny registreringsmetode. Bruddet anses å være tilnærmet ferdig per januar 2019. Dermed er tall fra januar 2020 sammenlignbare med året før. Fra og med 1. januar 2021 overtok Nav ansvaret for statistikken om registrerte ledige fordelt etter utdanning og innvanderbakgrunn.

² Alle arbeidsledige med en sammenhengende arbeidsledighetsperiode på minst 26 eller minst 53 uker (varighet som helt ledig) som ikke har vært i jobb eller vært i arbeidsmarkedstiltak.

³ Fra mars til april 2025 ble om lag 2 800 personer omklassifisert fra arbeidssøkere på tiltak til andre tiltak, se boks 7.1. Endringen fra 2024 til 2025 tar ikke høyde for dette bruddet, og må derfor tolkes med stor forsiktighet.

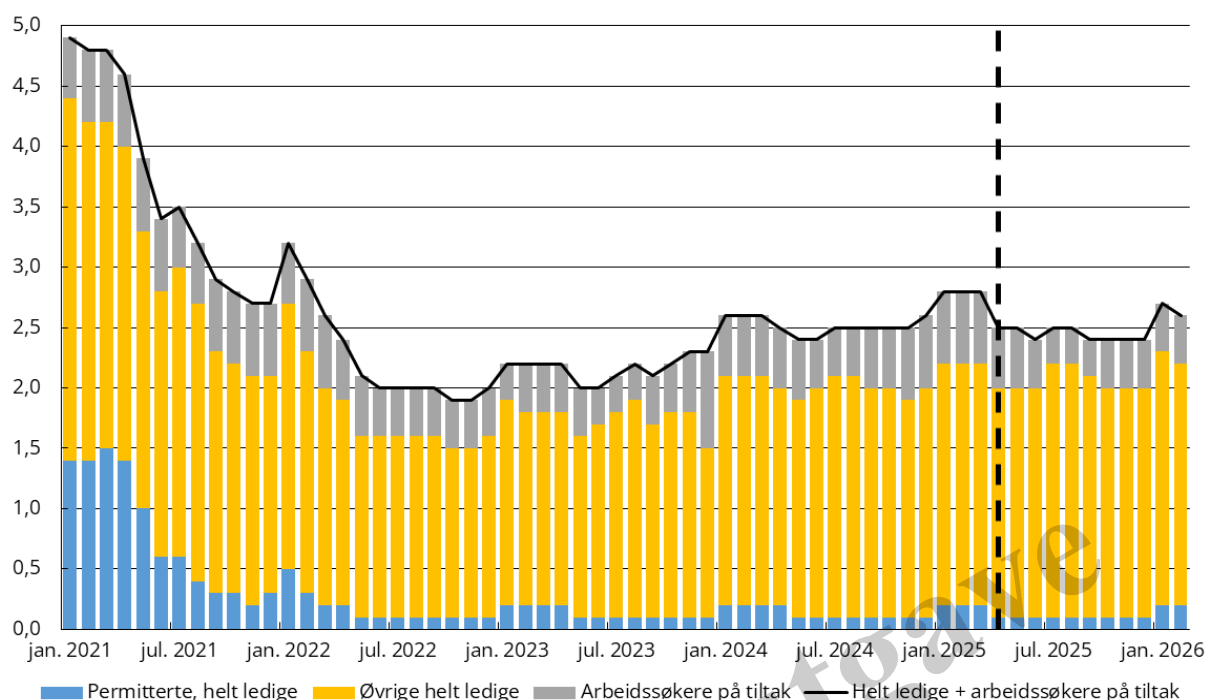
⁴ Omlegging av systemer hos Nav i starten av 2025 medførte brudd i tallene for helt ledige, delvis ledige og arbeidssøkere på tiltak publisert av Nav i 2025, se boks 7.1. Dermed må endringene fra 2024 til 2025 for disse tidsseriene tolkes med stor forsiktighet.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

I januar 2025 var andelen helt ledige og tiltaksdeltakere (sesongjustert) høyest innen reiseliv og transport, med 3,7 prosent, og lå om lag på dette nivået gjennom 2025 og starten av 2026, se figur

⁵⁸ Dette var en økning sammenlignet med 4. kvartal 2024, men lavere enn gjennomsnittet i 4. kvartal for hele perioden 2015–2024.

7.7.⁵⁹ Målt i antall var reduksjonen i helt ledige og tiltaksdeltakere fra februar 2025 til februar 2026 størst innen bygg og anlegg, med 940 færre helt ledige og tiltaksdeltakere.

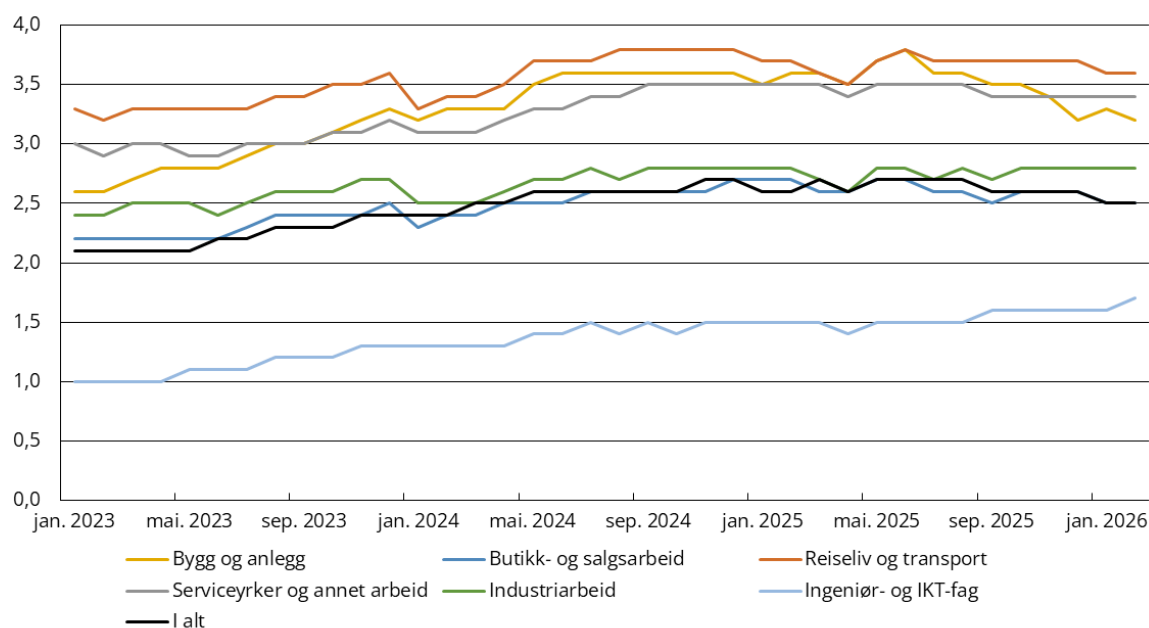

Figur 7.6 Utvikling i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak (ikke bruddjustert).¹ Andel av arbeidsstyrken (ikke sesongjustert). Januar 2021–februar 2026

¹ Stiplet vertikal linje viser tidspunkt for brudd i tidsserien for antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i april 2025 som følge av endringer i Navs systemer, se boks 7.1.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

⁵⁹ Andel av arbeidsstyrken etter yrke som er arbeidsledig er beregnet fra antall helt ledige og tiltaksdeltakere (sesongjustert) etter yrke delt på arbeidsstyrken etter yrke avledet fra månedstall (ikke sesongjustert) for permitterte etter yrke.

Figur 7.7 Utvikling i helt ledige og tiltaksdeltakere, utvalgte yrker. Andel av arbeidsstyrken (sesongjustert). Januar 2023–februar 2026

Kilder: Arbeids- og velferdsdirektoratet og Beregningsutvalget

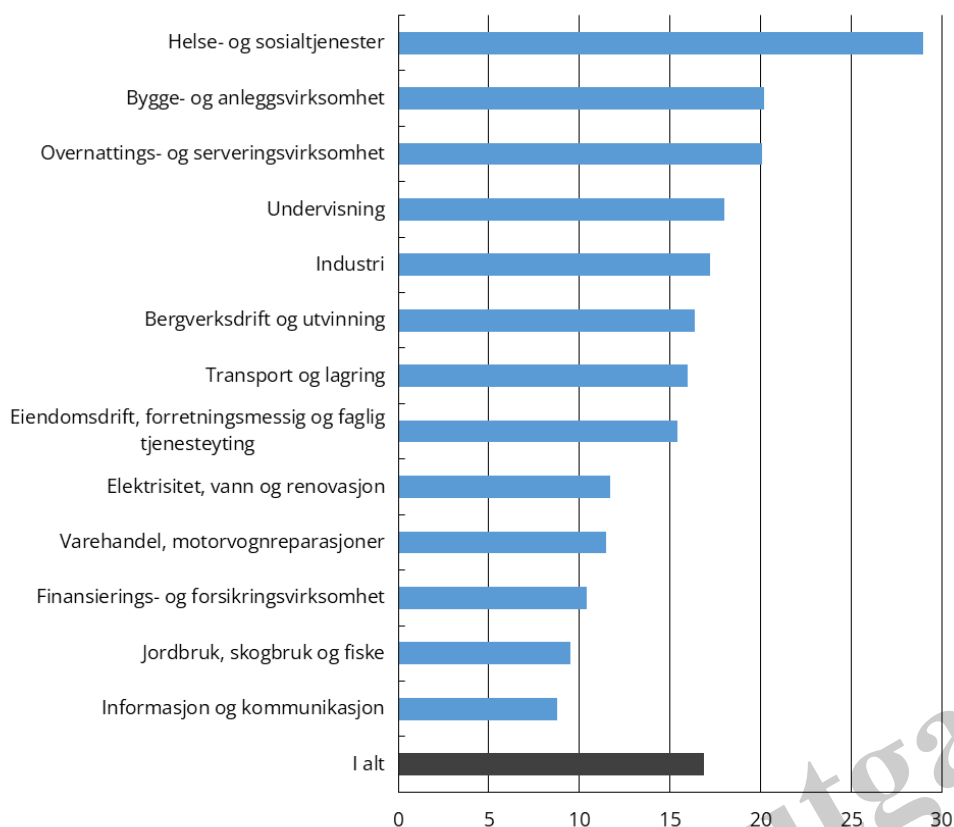
7.4 Ledige stillinger

Årlig er det store strømmer i arbeidsmarkedet. Tilgang og beholdning av ledige stillinger brukes som indikatorer for etterspørsel etter arbeidskraft, for eksempel for å si noe om konjunktursvingninger. Flere ledige stillinger kan imidlertid også være et uttrykk for økt mangel på arbeidskraft, mismatch i arbeidsmarkedet (kompetansemessig eller geografisk) eller at flere bytter jobb.

Navs bedriftsundersøkelse fra våren 2025 viser at det var utfordringer med å rekruttere arbeidskraft innen helse- og sosialtjenester, hvor 29,0 prosent av virksomheter i undersøkelsen svarte at de hadde alvorlige rekrutteringsproblemer. Tilsvarende gjennomsnitt for alle virksomheter i undersøkelsen var 16,9 prosent. Dette er vist i figur 7.8. Andelen virksomheter innen helse- og sosialtjenester med alvorlige rekrutteringsproblemer falt sammenlignet med 2024, da andelen var på 36,2 prosent, og peker i retning av noe mindre rekrutteringsproblemer i denne næringen.

Norges Banks Regionalt nettverk 1/2026 fra mars 2026 viste at 21 prosent av bedrifter i undersøkelsen rapporterte at knapphet på arbeidskraft begrenset deres produksjon.⁶⁰ Det var lavere enn nivåene i foregående runder i september og desember 2025 (Regionalt nettverk 3/2025 og Regionalt nettverk 4/2025). Som tidligere rapporterte oljeleverandører i større grad om knapphet enn gjennomsnittet, men her har andelen mer enn halvert seg fra starten av 2025.

⁶⁰ Spørsmålet om knapphet på arbeidskraft er kun stilt til bedriftene som har oppgitt å ha full kapasitetsutnyttning, men de rapporterte tallene gjengir andelen av alle som er med i intervjurunden.

Figur 7.8 Virksomheter med alvorlige rekrutteringsproblemer. Prosent. Våren 2025

Kilde: Navs bedriftsundersøkelse 2025, Arbeids- og velferdsdirektoratet

I 2025 var det en nedgang i *tilgangen* på ledige stillinger registrert hos Nav (målt som sum av tilgang på ledige stillinger per år) på 5 600 (tilsvarende en reduksjon på 1,1 prosent), se tabell 7.5. Nivået på tilgangen på ledige stillinger i 2025 var fortsatt høyt, med 82 000 flere ledige stillinger enn gjennomsnittet de foregående ti årene. Nedgangen i tilgangen på ledige stillinger fra 2024 til 2025 var spesielt stor innen akademiske yrker (-56,8 prosent), meglere og konsulenter (-8,0 prosent) og helse, pleie og omsorg (-5,6 prosent). Målt i antall var tilgangen på ledige stillinger i 2025 størst i helse, pleie og omsorg med 113 400, til tross for nedgangen fra 2024.

SSBs tall for gjennomsnittlig *beholdning* av ledige stillinger falt med 11 600 eller 11,5 prosent fra 2024 til 2025. Sesongjusterte tall viser at antall ledige stillinger utviklet seg svakest i 2. kvartal 2025, med en nedgang på 8,9 prosent i forhold til foregående kvartal. Nedgangen var særlig stor for bygge- og anleggsvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. Gjennom året har antall ledige stillinger variert, men nivået er fortsatt gjennomgående høyt sammenliknet med årene før koronapandemien.

Sesongjusterte tall for ledige stillinger som andel av totalt antall stillinger (sum av antall stillinger og arbeidsforhold) lå på 3,0 prosent i 1. kvartal 2025, før den falt til 2,7 prosent i 4. kvartal. Selv om omfanget av ledige stillinger har gått klart tilbake etter toppen i 2023, var nivået i 4. kvartal fortsatt over gjennomsnittet før koronapandemien. I 4. kvartal hadde næringene pleie- og omsorgstjenester i institusjon og forretningsmessig tjenesteyting høyere forholdstall enn gjennomsnittet, mens undervisning og industri hadde færre ledige stillinger som andel av totalt antall stillinger. Forholdstallene for hver næring i 4. kvartal 2025 er vist i figur 7.9.

Tabell 7.5 Ledige stillinger. I 1 000 stillinger, om ikke annet er angitt. 2020–2025

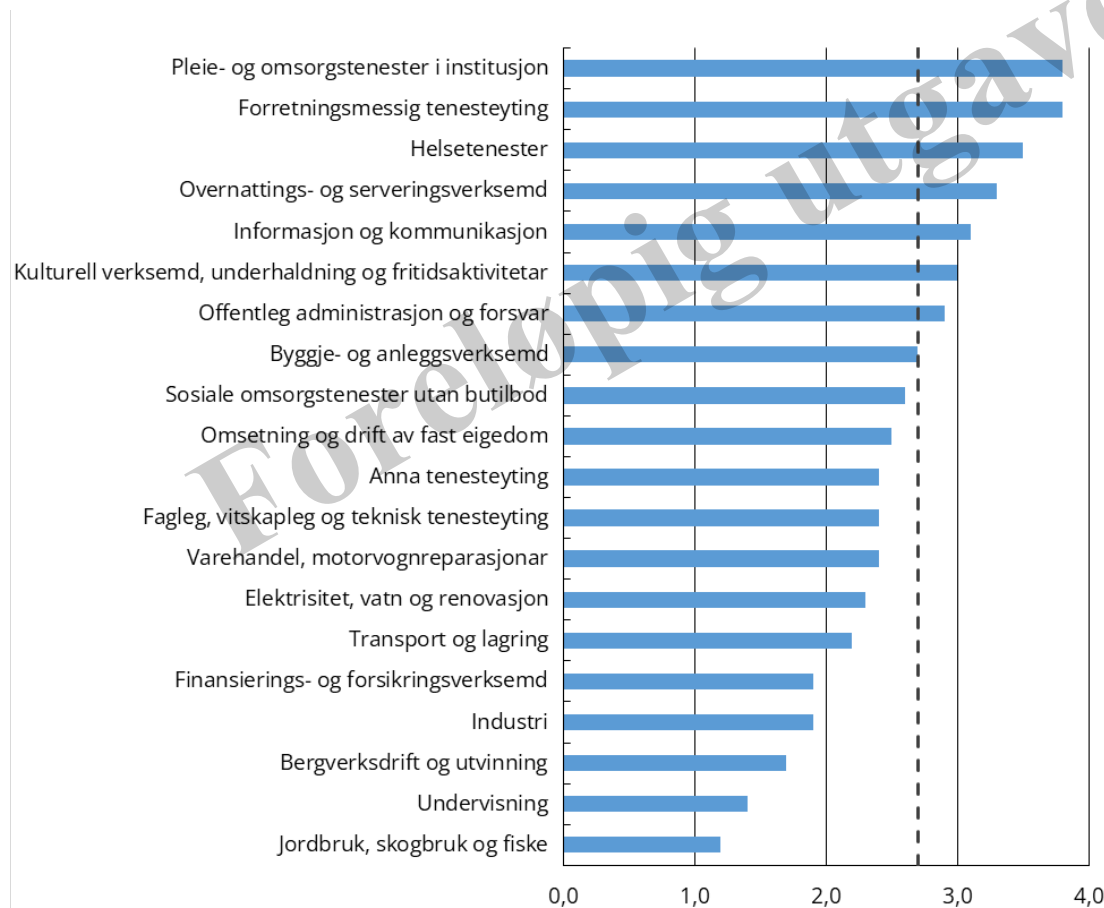
	Nivå	Endring fra året før					
	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tilgang ledige stillinger, Nav ¹	485,8	-1,8	126,5	30,2	-106,9	23,2	-5,6
Ledige stillinger (nivå), SSB ²	89,7	-9,8	26,1	18,0	11,3	-16,8	-11,6
Ledige stillinger (prosent og prosentpoeng), SSB ³	2,8	-0,3	0,8	0,4	0,3	-0,5	-0,4

¹ Total tilgang gjennom året, ikke gjennomsnitt per måned.

² Statistikken baserer seg på en utvalgsundersøkelse som gjennomføres hvert kvartal. Statistikken viser nivået og utviklingen for antall ledige stillinger totalt og fordelt på næring, målt som en beholdningsstørrelse. Statistikken er sammenlignbar med tilsvarende statistikk i europeiske land. Nivået fra SSBs statistikk for ledige stillinger er høyere enn Navs månedlige statistikk, da SSBs statistikk blant annet også inneholder ledige stillinger som utelukkende er utlyst på bedriftens egne hjemmesider.

³ Ledige stillinger i prosent av antall stillinger (sum av ledige stillinger og antall arbeidstakerforhold).

Kilder: Tabell 08836 i Statistikkbanken, Statistisk sentralbyrå og Arbeids- og velferdsdirektoratet

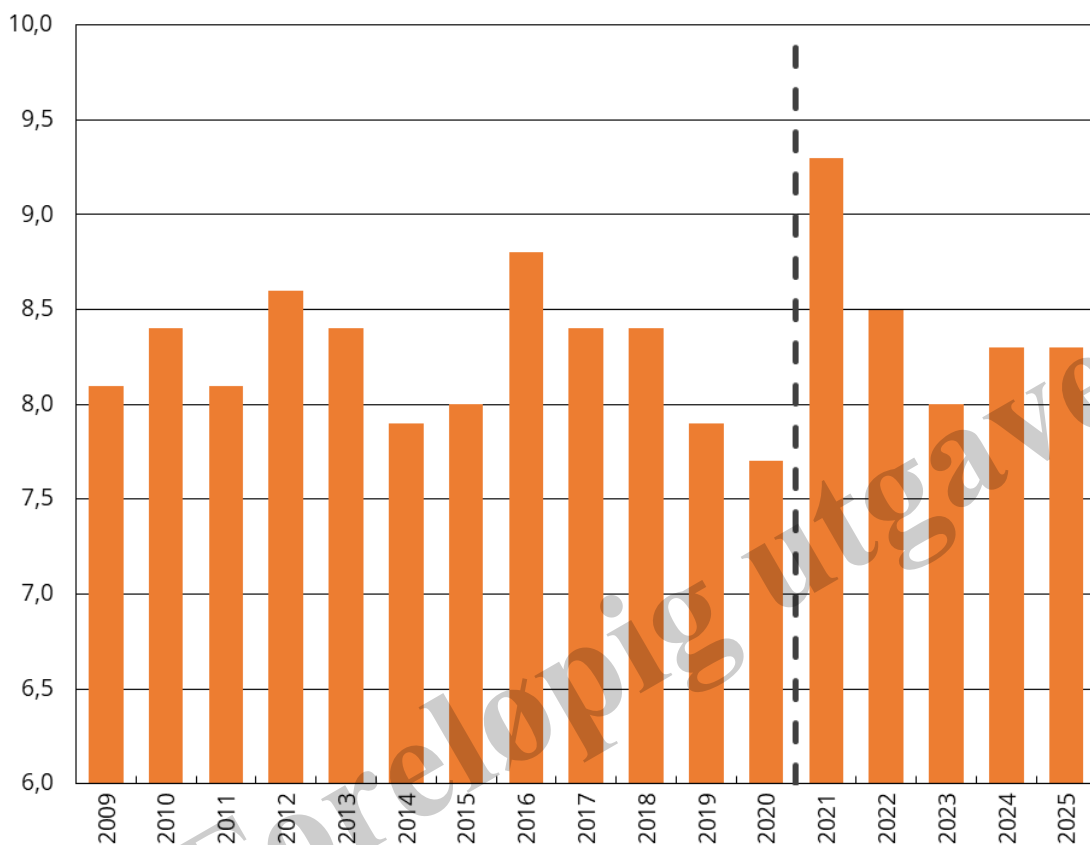
Figur 7.9 Ledige stillinger som andel av totalt antall stillinger.¹ Etter næring. Prosent (sesongjustert). 4. kvartal 2025

¹ Stiplet vertikal linje viser gjennomsnittlig ledige stillinger som andel av totalt antall stillinger.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

7.5 Midlertidig ansatte og deltid

Midlertidig ansatte utgjorde ifølge AKU 8,3 prosent av alle ansatte i 2025, hvor 10,2 prosent av kvinner var midlertidig ansatte og 6,5 prosent av menn var midlertidig ansatt. Den samlede andelen var uendret fra 2024 til 2025. Flere personer som tidligere ville vært klassifisert som selvstendig næringsdrivende ble fra 2021 definert som ansatte etter omleggingen av AKU. Det kan forklare noe av økningen fra 2020 til 2021.⁶¹ Tallene fra og med 2021 er dermed ikke sammenlignbare med de tidligere årene, se figur 7.10.

Figur 7.10 Midlertidig ansatte, i prosent av alle ansatte. Ikke-bruddjustert.¹ 2009–2025

¹ Tidsserien er ikke bruddjustert for bruddet fra 2020 til 2021 (markert med stiplet linje), og dermed er nivåene i 2021–2025 ikke sammenlignbare med tidligere år og endring fra 2020 til 2021 er ikke sammenlignbar.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Heltidssysselsatte lønnstakere utgjorde ifølge AKU 75,4 prosent av de sysselsatte i 2025. Innslaget av deltid var 0,1 prosentpoeng ned fra året før, på 24,6 prosent. Andelen deltidssysselsatte med kort deltid (1–19 timer per uke) økte, mens andelen med lang deltid over 20 timer avtok. 106 000 personer i gruppen deltidssysselsatte lønnstakere i 2025 ønsket å kunne jobbe mer, noe som tilsvarte

⁶¹ Horgen, E. H. og Sundt, C. (2021): [Beskrivelse av brudd i sentrale variabler i AKU](#). Statistisk sentralbyrå.

2,5 prosent av befolkningen og 14,9 prosent av alle deltidssysselsatte.^{62,63} Det var en økning på 0,4 prosentpoeng fra 2024.

SSB publiserer tall for et utvidet arbeidsledighetsbegrep. I tillegg til arbeidsledige personer inkluderes deltidssysselsatte som ønsket og kunne jobbe mer, personer utenfor arbeidsstyrken som har søkt jobb, men ikke er tilgjengelig, og personer utenfor arbeidsstyrken som ikke har søkt jobb, men som er tilgjengelig. Denne utvidede arbeidsledigheten utgjorde 8,5 prosent av befolkningen i 2025, en økning på 0,4 prosentpoeng fra 2024.⁶⁴

7.6 Lønnstakernes tilknytning til utdanning og velferdsordninger

Tabell 7.6 viser at det i 2024 var 69,9 prosent av lønnstakerne som ikke kombinerte arbeid med andre statuser, og at 13,9 prosent kombinerte arbeid med et utdanningsforløp. Sistnevnte andel har økt fra 11,9 prosent i 2016.

Tabell 7.6 Lønnstakernes tilknytning til utdanning og velferdsordninger.¹ 2022–2024

	2022		2023		2024	
	Personer	Prosent	Personer	Prosent	Personer	Prosent
Kun lønnstakere	1 894 585	70,9	1 892 774	70,1	1 900 149	69,9
Lønnstakere						
– under ordinær utdanning	363 205	13,6	371 129	13,8	376 652	13,9
– som mottar arbeidsavklaringspenger	28 127	1,1	29 591	1,1	31 736	1,2
– som mottar uføretrygd	48 958	1,8	48 964	1,8	49 065	1,8
– som mottar AFP/alderspensjon	112 932	4,2	117 575	4,4	121 596	4,5
– ellers	223 567	8,4	238 230	8,8	238 595	8,8
Lønnstakere samlet	2 671 374	100	2 698 263	100	2 717 793	100

¹ Statistikken over sysselsatte (lønnstakere) og kombinasjon av utdanning og mottak av ytelser omfatter bosatte i alderen over 15 år. Tellingstidspunktet er 4. kvartal hvert år og statistikken foreligger til og med 2024. For personer som er aktive i flere statuser samtidig, synliggjøres den høyest prioriterte statusen, hvor arbeidsstyrken blir prioritert høyest. I kategorien «ellers» inngår blant annet mottakere av dagpenger, sykepenger, kontantstøtte, sosialhjelp og personer med ukjent status.

Kilde: Tabell 12837 i Statistikkbanken, Statistisk sentralbyrå

⁶² Dette er personer som ønsker å jobbe mer og kan starte med økt arbeidstid innen én måned (omtalt som undersysselsatt i AKU). Til forskjell fra delvis arbeidsledige behøver de ikke å ha forsøkt å få lengre arbeidstid.

⁶³ For mer om kjennetegnene til deltidsjobber, se Røv, V. (2024): [Deltidsjobber utgjør nesten en tredel av alle jobber](#), Statistisk sentralbyrå.

⁶⁴ Sundt, C. (2022): [Hvilke indikatorer har vi for arbeidsmarkedet?](#) Statistisk sentralbyrå.

8 Utviklingen i konkurranseevnen

- Relative arbeidskraftkostnader per time mellom norsk industri og industrien hos handelspartnerne målt i felles valuta gikk opp med 0,1 prosent i 2025, ifølge foreløpig statistikk. Veksten i arbeidskraftkostnader per time i norsk industri var høyere enn i industrien hos handelspartnerne, mens en svekkelse av kronen trakk i motsatt retning.
- Industriens kostnadmessige konkurranseevne har bedret seg siden 2012, etter å ha svekket seg i årene før. Svekkelsen frem til 2012 hadde både sammenheng med høyere vekst i arbeidskraftkostnadene per time i norsk industri enn hos våre handelspartnere og en styrking av kronen. Bedringen i årene etterpå avspeiler i stor grad utviklingen i kronekursen.
- Gjennomsnittlige arbeidskraftkostnader per time i norsk industri var i 2025 21 prosent høyere enn et vektet gjennomsnitt av våre handelspartnere i EU og Storbritannia. Forskjellen var med det om lag den samme som i 2024 og 43 prosentpoeng lavere enn i 2012 da den var på sitt høyeste. Av EU-landene var det bare i Danmark nivået var høyere i fjor. At arbeidskraftkostnadene per time er høyere i norsk industri enn i industrien hos de fleste av våre handelspartnere, reflekterer norsk økonomis høye produktivitet og inntektsnivå.
- OECDs anslag vektet med handelspartneraggregatet TBU benytter innebærer en vekst i lønnskostnadene per sysselsatt hos våre handelspartnere på 4,2 prosent i 2025 og 3,3 prosent i 2026.
- Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall økte produktiviteten i norsk industri, målt ved bruttoprodukt per timeverk, med 2,3 prosent i fjor, etter å ha falt med 0,6 prosent året før. Produktivitetsveksten i norsk industri i perioden 2015–2024 var i gjennomsnitt 0,2 prosent per år, 1,3 prosentpoeng lavere enn et vektet gjennomsnitt av handelspartnerne.
- I 2024 var Norges BNP per innbygger, fratrasket petroleumsrenten, 39 prosent høyere enn OECD-gjennomsnittet. Nivået i Norge er blant de høyeste i OECD-området, selv når petroleumsrenten holdes utenfor.

8.1 Innledning

Omfattende deltakelse i internasjonal handel med varer og tjenester har gjort det mulig for Norge å oppnå en høyere materiell levestandard enn hva som ville vært mulig dersom norsk økonomi hadde vært mer skjermet mot utenlandsk konkurranse. Fordelene vil imidlertid reduseres hvis Norge ikke klarer å sørge for en effektiv ressursutnyttelse, herunder full sysselsetting, og en akseptabel inntektsfordeling. For å høste gevinstene ved internasjonalt varebytte, må man klare å omstille ressurser som blir ledige som følge av endringer i markedsforholdene.

Alle land må over tid ha en rimelig balanse i utenriksøkonomien. Et lands konkurranseevne uttrykker evnen til å opprettholde en rimelig balanse i utenriksøkonomien over tid, samtidig som en har full og effektiv ressursutnyttelse og en akseptabel inntektsfordeling. Et land har ikke nødvendigvis god konkurranseevne selv om det har balanse i utenriksøkonomien, dersom for eksempel store deler av landets arbeidsstyrke er arbeidsløse. Men full sysselsetting og lav

arbeidsledighet sammen med store underskudd i utenriksøkonomien, tilsier også at et land har svakere konkurranseevne enn hva som kan være bærekraftig over tid.

Det er viktig å skille mellom konkurranseevnen for enkeltnæringer og for Norge som helhet. Konkurranseevnen for en næring beror på næringens lønnsomhet og dens evne til å avlønne innsatsfaktorene. En lønnsom næring må både kunne hevde seg i konkurranse med utenlandske bedrifter på produktmarkedene, og med andre norske næringer i faktormarkedene, herunder arbeidsmarkedet. En økonomi i vekst og med en høy omstillingsgrad vil være kjennetegnet av ulik utvikling i konkurranseevnen for de enkelte næringene. I konkurransen om knappe faktorer må noen næringer trappe ned sin virksomhet, mens andre kan ekspandere i takt med økt lønnsomhet. Dersom en næring mottar subsidier i tilknytning til sin virksomhet, kan dette bedre næringens konkurranseevne, men det fører normalt til en dårligere utnyttelse av ressursene i økonomien samlet sett, og dermed ikke bedre konkurranseevne i samfunnsøkonomisk forstand.

I dette kapitlet ser vi på noen utvalgte indikatorer for utviklingen i industriens konkurranseevne. Det er en næring som i stor grad konkurrerer internasjonalt og som er viktig for balansen i utenriksøkonomien. I avsnitt 8.2 presenteres tall og anslag for utviklingen i lønnskostnader. I avsnittet ser vi også på forskjell i lønnskostnadsnivåene i industrien i Norge og andre land. I avsnitt 8.3 gir vi en beskrivelse av utviklingen i produktiviteten. For alle indikatorene som presenteres i kapitlet sammenligner vi Norge med et aggregat av våre viktigste handelspartnere, jf. boks 8.1. Se også boks 8.2 for beskrivelse av kildebruk.

Boks 8.1 Norges handelspartnere

For å vurdere utviklingen i konkurranseevnen til norsk næringsliv, sammenlignes gjerne ulike indikatorer i Norge med tilsvarende størrelser hos våre handelspartnere.

Utvalget har i denne rapporten tatt utgangspunkt i tall fra OECD for internasjonal varehandel for perioden 2000-2023. Utvalget har lagt de 25 landene som Norge hadde størst varehandel (ekskludert eksport av råolje og naturgass) med i 2023 til grunn som landsammensetning for handelspartneraggregatet. Denne landsammensetningen er benyttet for alle år, selv om det i perioden har vært variasjoner mht. hvilke 25 land Norge har hatt størst varehandel med. Basert på landsammensetningen og handelstallene for de ulike årene, er det beregnet handelsvekter for hvert år i perioden 2000-2023. Vektene som er benyttet i beregningene av indikatorene i dette kapitlet varierer dermed fra år til år i perioden 2000-2023. For 2024 og 2025 foreligger det ikke handelstall fra OECD, og for disse årene er det derfor lagt til grunn de samme vektene som i 2023.

I TBU-rapporten i fjor var handelspartneraggregatet beregnet basert på tall fra OECD for 2020. Tabell 8.1 viser landsammensetningen og vektene som er benyttet for årene 2023-2025 i årets rapport, sammenlignet med handelspartneraggregatet i fjorårets rapport. De største endringene at Sverige og Danmark har fått betydelig lavere vektor, mens vektene til USA og Kina har økt. For Kina foreligger det imidlertid ikke tall for noen av størrelsene som omtales i dette kapitlet.

Nye land i handelspartneraggregatet er Island, India og Nigeria, mens Russland, Taiwan og Romania går ut.

Tabell 8.1 Sammensetning av handelspartneraggregatet. Prosent

Nr.	Land	Vekter for 2023-2025 i årets TBU-rapport	Vekter for 2020 i TBU- rapporten i fjor	Differanse
1	Sverige	15,6	22,6	-7,0
2	Tyskland	11,7	13,1	-1,4
3	USA	8,7	3,8	4,9
4	Kina	8,0	4,9	3,2
5	Nederland	7,9	8,1	-0,2
6	Storbritannia	7,1	7,1	0,0
7	Danmark	6,8	8,9	-2,1
8	Polen	4,7	3,8	0,9
9	Belgia	3,3	2,6	0,7
10	Frankrike	2,8	2,7	0,1
11	Finland	2,7	2,4	0,3
12	Italia	2,7	2,5	0,2
13	Spania	2,5	2,1	0,4
14	Canada	2,1	2,7	-0,5
15	Japan	1,8	1,4	0,4
16	Brasil	1,7	1,3	0,5
17	Tyrkia	1,4	1,0	0,4
18	Sør-Korea	1,4	2,0	-0,6
19	Tsjekkia	1,2	1,1	0,1
20	Litauen	1,2	1,3	-0,1
21	Island	1,1	0,0	1,1
22	Sveits	1,0	1,0	0,0
23	India	1,0	0,0	1,0
24	Nigeria	0,9	0,0	0,9
25	Østerrike	0,8	0,8	0,0
26	Russland	0,0	1,5	-1,5
27	Taiwan	0,0	0,7	-0,7
28	Romania	0,0	0,7	-0,7
SUM		100	100	

Kilder: OECD og Beregningsutvalget

Nærmere om grunnlaget for beregningen av handelsvektene

Handelsvektene er beregnet basert på BIMTS⁶⁵-databasen til OECD. Datagrunnlaget i denne databasen bygger på offisielle statistikker for utenrikshandel med varer fra rundt 200 land.

En utfordring med handelsstatistikken er at det er systematiske forskjeller mellom for eksempel norsk eksportverdi av en vare og importverdien av samme vare i mottakerlandet. Det er fordi Norge måler verdien ved grensepassering i norske kroner, mens importlandet måler verdien ved sin grense, i egen valuta og inkludert frakt og forsikring. OECD har utviklet metoder for å harmonisere og avstemme eksport- og importverdier mellom land, og BIMTS-databasen er et resultat av dette arbeidet. I tillegg harmoniserer OECD tallene også ved å korrigere for reeksport.

⁶⁵ BIMTS = Balanced international merchandise trade statistics

I beregningen av vektene i dette kapittelet har vi benyttet tall for alle varer, unntatt eksport av råolje og naturgass. OECD har lagt om og forbedret BIMTS-databasen, og denne overgangen forklarer i hovedsak avvikene mellom nye og tidligere vekter i tabell 8.1.

Vektene her omfatter både eksport og import og avviker noe fra eksportvektene som omtales i kapittel 5, se tabell 5.2. Dette er fordi vektene i kapittel 5 er beregnet utelukkende på destinasjonen for Norges eksport av varer fra fastlandet.

Nærmere om forenklinger i beregningene

I en beregning av landsammensetning og vekter som skal danne grunnlag for å vurdere konkurranseevnen til norske bedrifter ovenfor bedrifter i andre land, burde i prinsippet alle faktorer som har betydning for konkurranseevnen tas med. Flere forhold er imidlertid vanskelig å fange opp i slike beregninger, og metoden tilsier at dette er en forenkling.

For det første inneholder ikke BIMTS-databasen handel med tjenester. I 2025 utgjorde tjenester 27 prosent av Norges eksport, og 39 prosent av Norges import.

Handelsstrømmene er for øvrig ikke brutt ned til hver enkelt varetype for å kunne gi et grunnlag for å vurdere i hvilken grad det faktisk er direkte konkurranse mellom norske og utenlandske bedrifter. Den faktiske varesammensetningen vil for eksempel variere betydelig mellom Norge og lavkostland, slik at det på et gitt tidspunkt i praksis kan være liten reell konkurranse mellom norske bedrifter og bedrifter fra lavkostlandet.

I beregningen av vektene her er det heller ikke tatt hensyn til konkurranse mellom norske og utenlandske bedrifter i tredjeland.

[Boks slutt]

8.2 Indikatorer for kostnadsutviklingen

Lønnskostnadene er den enkeltfaktoren som betyr mest for kostnadene i næringslivet. Ifølge en analyse av Norges Bank utgjør de direkte lønnskostnadene 26 prosent av samlet produksjonsverdi i norske bedrifter. Hvis en inkluderer lønnskostnadene som påløper gjennom produktinnsatsen fra innenlandske underleverandører øker andelen til 39 prosent.⁶⁶ Lønnskostnadene kan blant annet måles ved timelønnskostnader og lønnskostnader per produsert enhet. Svakere krone bedrer isolert sett bedriftenes konkurransesituasjon mot utlandet. Foruten lønnskostnadene vil andre kostnadskomponenter som energikostnader, kapitalkostnader, transportkostnader og andre kostnader til innenlandsk produsert produktinnsats ha betydning for norske bedrifters muligheter til å kunne hevde seg i den internasjonale konkurransen. Videre vil også produktivitetsutviklingen, prisutviklingen og offentlige avgifter og subsidier være av betydning for konkurranseevnen.

Utviklingen i industriens internasjonale konkurranseevne avhenger også av produktivitets- og kostnadsutviklingen i øvrige deler av norsk næringsliv. Disse næringene leverer produktinnsats, energi og kapitalvarer til industrien. Jo billigere disse leveransene er, desto bedre blir industriens internasjonale konkurranseevne. Videre konkurrerer industrien med øvrige næringer om innsatsfaktorer som blant annet arbeidskraft. Lavere lønninger i andre næringer kan bidra til en bedring i industriens konkurranseevne ved at det blir lettere og billigere for industrien å skaffe arbeidskraft og kapitalvarer. Kostnadsutviklingen i industrien kan derfor ikke ses uavhengig av kostnadsutviklingen i norsk økonomi for øvrig. Konkurranseevneforbedringen fra svakere krone

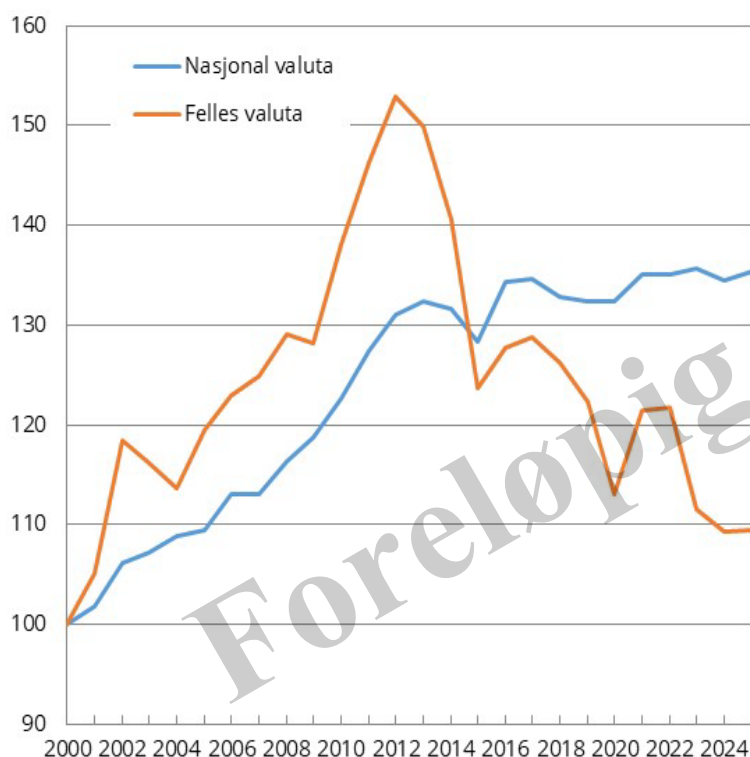
⁶⁶ Norges Bank presenterte analysen i Pengepolitisk rapport 3/2024. Produksjonsverdien er målt i basisverdi.

dempes av dyrere produktinnsats på importerte varer og tjenester. Dette gir incentiver til å erstatte importerte produkter med norskproduserte varer og tjenester som så vil dempe kostnadene igjen.

8.2.1 Vekst i arbeidskraftkostnader

Den kostnadmessige konkurranseevnen målt ved relative arbeidskraftkostnader per time i industrien i felles valuta svekket seg i årene fram til og med 2012. Svekkelsen hadde både sammenheng med høyere vekst i timelønnskostnadene i norsk industri enn hos våre handelspartnere og en styrking av kronen. I perioden etter 2012 har en markert svekkelse av kronen bidratt til at konkurranseevnen har bedret seg igjen. Utviklingen i valutakursen har variert mye fra år til år, og bidratt til at det har vært langt større svingninger i den relative timelønnskostnadsveksten målt i felles valuta enn i nasjonal valuta.

Figur 8.1 viser utviklingen i arbeidskraftkostnader per time siden år 2000 for ansatte i industrien i Norge sammenlignet med industrien hos våre handelspartnere målt i nasjonal og i felles valuta.

Figur 8.1 Relative arbeidskraftkostnader per time i industrien. Norge¹ og handelspartnerne^{2,3}. 2000–2025. Indeks 2000=100

¹ For Norge er tallene for perioden 2016-2024 beregnet basert på statistikk for arbeidskraftkostnader og faktisk arbeidede timer som SSB publiserte i desember 2025. SSB sine tall for arbeidskraftkostnader og faktisk arbeidede timer er utarbeidet etter en ny metode sammenlignet med tidligere, og avviker derfor fra de tallene som Eurostat per tid har publisert for Norge. Framover vil SSB rapportere til Eurostat i tråd med den nye metoden. Det foreligger ikke tall etter den nye metoden for årene før 2016 og for 2025, og tallene for disse årene er derfor anslått med å bruke arbeidskraftkostnadsindekser som Eurostat har publisert for Norge.

² Handelspartnerne i figuren utgjør 80,6 prosent av handelspartneraggregatet i årene 2023-2025. For årene før 2023 varierer handelspartnernes andel av aggregatet mellom 76 og 81 prosent. Variasjonene skyldes at landenes vekt varierer fra år til år, jf. beskrivelse i boks 8.1. Figur 8.1 inneholder en større andel av handelspartneraggregatet enn figur 8.3 fordi det i denne figuren også foreligger tall for USA og Island.

³ Tallene for EU-landene og Island er arbeidskraftkostnadsindekser fra Eurostat. For Belgia foreligger det bare tall tom. 2. kvartal 2025, og årsveksten for Belgia er derfor anslått ved å beregne veksten fra 1-2. kvartal 2024 til 1-2. kvartal 2025. Tilsvarende er gjort for Nederland hvor det foreligger tall tom. 3. kvartal 2025. Tall for handelspartnerne er

beregnet som veide geometriske gjennomsnitt. Tallene for Storbritannia er fra Office for National Statistics som publiserer tall for «Annual average labour compensation per hour worked». Det er publisert tall for Storbritannia per 3. kvartal 2025. Tallene for USA er fra U.S. Bureau of Labor Statistics som publiserer tall for «Employment cost index». Det er publisert tall for USA per 3. kvartal 2025.

Kilder: Eurostat, Office for National Statistics, U.S. Bureau of Labor Statistics, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Ifølge tall for arbeidskraftkostnader fra Eurostat var veksten i arbeidskraftkostnader per time i norsk industri i fjor 4,8 prosent, 0,7 prosentpoeng høyere enn et vektet aggregat av våre handelspartnere, jf. tabell 8.2 under. I motsatt retning trakk en svekkelse av kronen, slik at den kostnadsmessige konkurranseevnen svekket seg med 0,1 prosent i fjor. Til sammenligning ble det i den foreløpige TBU-rapporten i februar anslått at svekkelsen i fjor var 1,6 prosent. Nedjusteringen skyldes at tallene for 2025 i den foreløpige TBU-rapporten var anslått basert på tall fra Eurostat per 3. kvartal 2025, mens det til denne rapporten foreligger tall fra Eurostat for hele 2025.

Sett over de siste ti årene samlet har gjennomsnittlig vekst i arbeidskraftkostnader per time i norsk industri vært 4,0 prosent per år, 0,5 prosentpoeng høyere enn hos våre handelspartnere. Kronen, målt ved industriens effektive valutakurs, har i gjennomsnitt svekket seg med 1,8 prosent per år.

Siden utvalgets rapport i fjor har SSB publisert oppdaterte tall for arbeidskraftkostnader og faktisk arbeidede timer. Tallene avviker betydelig fra tallene som ble benyttet ved beregningene i fjorårets TBU-rapport. Bakgrunnen for revisjonene er endringer i beregningsmetoden til SSB for data som skal leveres til Eurostat. Endringene er blant annet knyttet til beregninger av utførte timeverk kontra betalte timeverk som er en sentral variabel for å beregne arbeidskraftkostnader per time. Tallene er foreløpig ikke publisert av Eurostat, men framover vil SSB levere tall til Eurostat beregnet på denne metoden slik at dette etter hvert vil reflekteres i Eurostats database.

Tabell 8.2 Arbeidskraftkostnader per time i industrien i Norge¹ og handelspartnerne.²
Prosentvis endring fra året før

	Gj.snitt perioden	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbeidskraftkostnader per time											
Norge	4,0	7,3	2,6	1,6	2,7	2,4	4,8	4,2	5,8	4,1	4,8
Handelspartnerne	3,4	2,5	2,3	3,0	3,0	2,5	2,6	4,3	5,3	4,9	4,1
Relative arbeidskraftkostnader per time i nasjonal valuta	0,5	4,7	0,2	-1,4	-0,3	0,0	2,1	-0,1	0,4	-0,8	0,7
Valutakurs ³	1,8	1,4	-0,6	0,5	3,0	8,1	-4,9	-0,3	9,5	1,3	0,5
Relative arbeidskraftkostnader per time i felles valuta	-1,2	3,2	0,8	-1,9	-3,2	-7,5	7,3	0,2	-8,3	-2,1	0,1

¹ Se fotnote til figur 8.1 for en forklaring på tallene for Norge.

² Tallene for handelspartnerne er beregnet med vektene som er beskrevet i boks 8.1. Se fotnote til figur 8.1 for forklaring på tallene for handelspartnerne.

³ Industriens effektive valutakurs. Et positivt endringstall innebærer en svekkelse av norske kroner målt ved industriens effektive valutakurs. Utviklingen i industriens effektive valutakurs kan avvike betydelig fra kronens verdi mot enkeltvalutaer. Dette innebærer bl.a. at et veid gjennomsnitt ikke gir et fullstendig uttrykk for den endringen i konkurransesituasjonen de enkelte bedriftene eller bransjene står overfor.

Kilder: Eurostat, Office for National Statistics, U.S. Bureau of Labor Statistics, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Dersom vi går ut over industrien og ser på næringsvirksomhet i fastlandsøkonomien har den kostnadmessige konkurranseevnen bedret seg med i gjennomsnitt 1,5 prosent per år over de siste ti årene, jf. tabell 8.3. Som det framgår av tabellen har arbeidskraftkostnadene per time i Norge økt mer enn hos handelspartnerne i EU, men virkningen av kronesvekkelsen i perioden har vært større.

Tabell 8.3 Arbeidskraftkostnader per time i næringsvirksomhet. Prosentvis endring fra året før

	Gj.snitt perioden	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Arbeidskraftkostnader pr. time											
Fastlands-Norge ¹	3,7	1,1	2,5	3,1	3,8	2,6	4,7	4,3	6,9	4,4	4,2
Handelspartnerne i EU ²	3,5	2,3	2,7	2,8	2,8	2,0	2,7	5,0	5,4	4,8	4,3
Relative arbeidskraftkostnader per time i nasjonal valuta	0,2	-1,2	-0,2	0,3	1,0	0,6	1,9	-0,7	1,4	-0,4	-0,1
Valutakurs ³	1,8	1,4	-0,6	0,5	3,0	8,1	-4,9	-0,3	9,5	1,3	0,5
Relative arbeidskraftkostnader per time i felles valuta	-1,5	-2,5	0,4	-0,2	-1,9	-7,0	7,1	-0,4	-7,4	-1,7	-0,7
<i>Memo:</i>											
Norge ⁴	3,0	1,1	1,7	2,0	3,0	-1,9	5,8	4,0	6,1	4,2	4,1

¹Tall for Fastlands-Norge i 2024 er en spesialberegning av SSB for TBU hvor tall for arbeidskraftkostnader per time i næringsvirksomhet fra SSB sin statistikk for «Lønn og arbeidskraftkostnader» er justert for utvinning av råolje og naturgass. Tall for 2016-2023 og 2025 er beregnet basert på tall i nasjonalregnskapet.

²Tall fra Eurostat for «Business economy». Handelspartnerne er beregnet med vektene som er beskrevet i boks 8.1

³Se fotnote til tabell 8.2

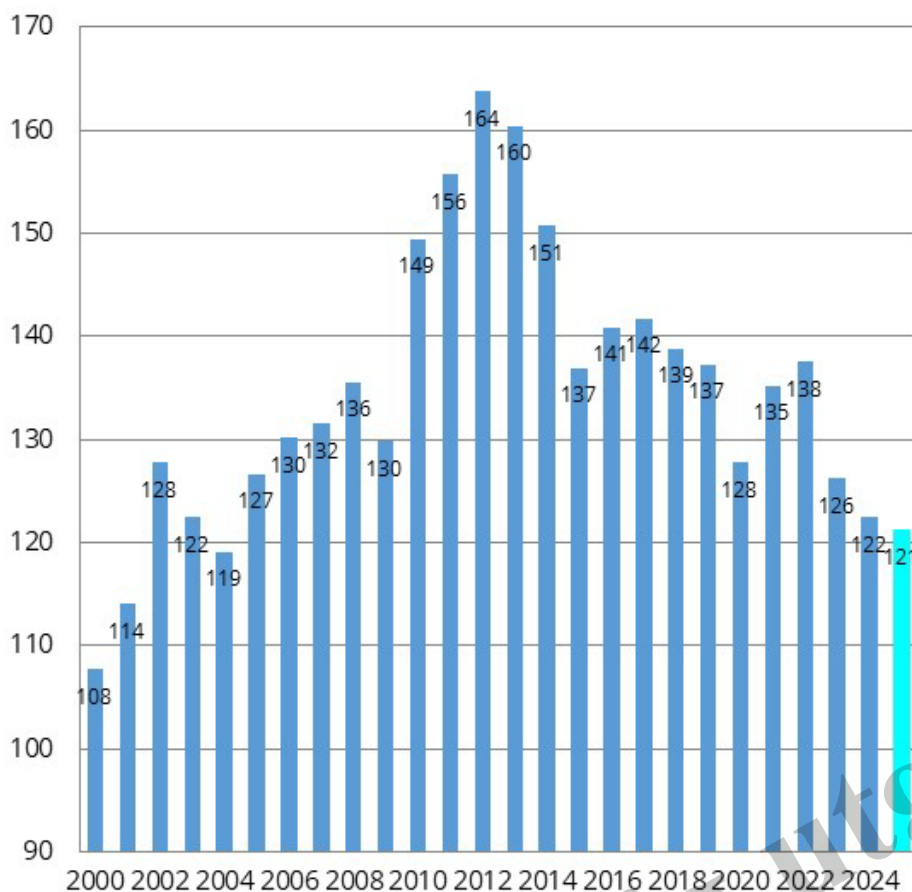
⁴Tall for 2017-2024 er fra SSB sin statistikk for «Lønn og arbeidskraftkostnader». Det foreligger ikke tall for 2016 og 2025 i denne statistikken, og tallene for disse årene er derfor fra nasjonalregnskapet.

Kilder: Eurostat, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

8.2.2 Arbeidskraftkostnader per time i industrien

Forholdet mellom arbeidskraftkostnadene per time i industrien i Norge og i industrien hos handelspartnerne i EU og Storbritannia økte trendmessig fram til 2012, jf. figur 8.3. Både høyere lønnskostnadsvekst i Norge enn hos handelspartnerne og en styrking av kronen bidro. I 2012 var arbeidskraftkostnadene per time i norsk industri 64 prosent høyere enn i industrien til et vektet snitt av handelspartnerne i EU inkludert Storbritannia. En markert svekkelse av kronen har bidratt til at differansen har falt, og var i fjor 21 prosent. Forskjellen mellom Norge og handelspartnere har de to siste årene vært på det laveste siden 2004.

Sammenlignet med utvalgets rapport i fjor er det for enkelte år vesentlige endringer i den beregnede forskjellen mellom arbeidskraftkostnadene per time i norsk industri og i industrien hos handelspartnerne i EU og Storbritannia. Blant annet er forskjellen i toppåret 2012 økt fra 56 til 64 prosent. Endringene siden i fjor skyldes i hovedsak de nye og forbedrede tallene fra SSB for arbeidskraftkostnadene per time i norsk industri.

Figur 8.2 Arbeidskraftkostnader per time i industrien i Norge¹ i forhold til industrien hos handelspartnerne i EU² og Storbritannia³. 2000–2025. Handelspartnerne i figuren=100⁴

¹ Se fotnote til figur 8.1 for en forklaring på tallene for Norge.

² Tallene for EU-landene er basert Eurostats arbeidskraftkostnadsundersøkelse som utføres hvert fjerde år. Eurostat har publisert nivåtall for hvert år i perioden 2020–2024, og for hvert fjerde år f.o.m. 2008 til 2020. For år hvor Eurostat ikke har publisert nivåtall er nivåene i figuren anslått ved å legge til grunn arbeidskraftkostnadsindekser fra Eurostat. Disse indeksene omfatter lønnskostnader inkludert skatter (f.eks. arbeidsgiveravgift) og fratrasket lønns subsidier, se definisjoner i boks 8.2. En svakhet med statistikken til Eurostat er at det i en del tilfeller er dårlig samsvar mellom de fireårige nivåtallene og indeksene i årene mellom. Anslagene for de årene hvor Eurostat ikke har publisert nivåtall må derfor tolkes med forsiktighet.

³ Tallene for Storbritannia er fra Office for National Statistics. Eurostat publiserte tidligere nivåtall for Storbritannia, men sluttet med det da landet gikk ut av EU. Sammenlignet med de gamle nivåtallene som Eurostat har publisert for Storbritannia ligger tallene fra Office for National Statistics litt høyere.

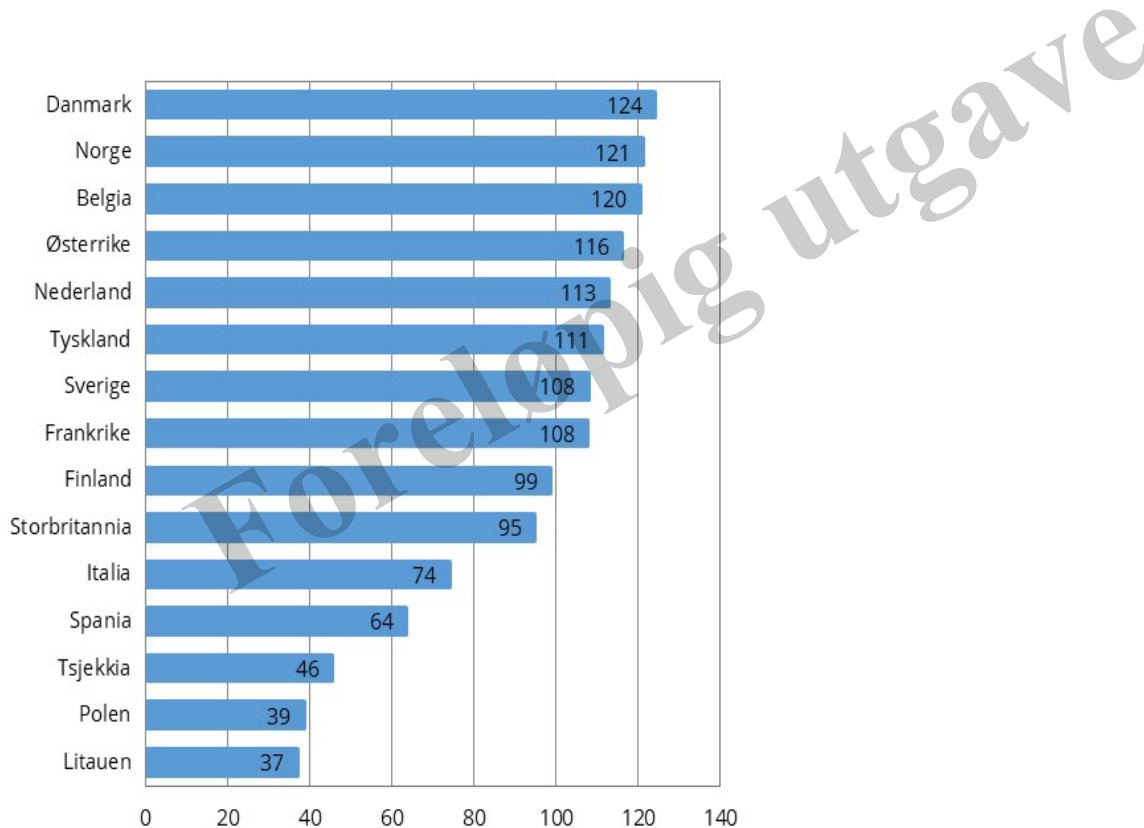
⁴ Handelspartnerne i figuren utgjør 70,8 prosent av handelspartneraggregatet i årene 2023–2025. For årene før 2023 varierer handelspartnerenes andel av aggregatet mellom 68 og 79 prosent. Variasjonene skyldes at landenes vekt varierer fra år til år, jf. beskrivelse i boks 8.1.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eurostat, Office for National Statistics og Norges Bank

Figur 8.1 viser at relative arbeidskraftkostnader per time mellom norsk industri og industrien hos våre handelspartnere har gått opp med 9,4 prosent fra 2000 til 2025, målt i felles valuta. Samtidig viser figur 8.2 at forskjellen i arbeidskraftkostnader per time mellom industrien i Norge og våre handelspartnere i EU og Storbritannia har økt med 12,6 prosent i samme periode. En grunn til at figurene viser litt ulik utvikling er at figur 8.1 som er basert på tall for årlig vekst inkluderer tall for USA og Island. En annen grunn er at figur 8.2 i beregningen tar hensyn til at de ulike landene som

inngår har forskjellige lønnskostnadsnivåer. For et land med en gitt lønnsutvikling blir effekten på det vektete aggregatet større hvis nivået er høyt enn hvis det er lavt. Samlet sett over perioden har veksten i arbeidskraftkostnader per time vært høyest i Litauen, Polen og Tsjekkia, mens Tyskland, Frankrike og Italia har hatt den laveste veksten. En tredje grunn til at figurene kan vise litt forskjellig utvikling er knyttet til utviklingen i valutakursene. I figur 8.2 er arbeidskraftkostnadsnivåene til alle landene omregnet til euro. I figur 8.1 er omregningen fra relative arbeidskraftkostnader per time i nasjonal valuta til felles valuta gjort ved å benytte industriens effektive valutakurs (konkurransekursindeksen).

Figur 8.3 illustrerer forholdet mellom arbeidskraftkostnadene per timeverk i industrien i Norge og i industrien hos handelspartnerne i EU og Storbritannia i 2025. Selv om forholdet mellom arbeidskraftkostnadene per time i industrien i Norge og i industrien hos handelspartnerne har falt markert siden 2012, var nivået i Norge i fjor fortsatt høyere enn de fleste landene i sammenligningen. Dette reflekterer norsk økonomis høye produktivitet og inntektsnivå, samt jevnere fordeling av inntektene. Av handelspartnerne i EU er det bare industrien i Danmark som hadde høyere kostnadsnivå enn norsk industri i fjor. Av de andre handelspartnerne lå lønnskostnadsnivået i Belgia, Østerrike og Tyskland høyest i 2025, mens Tsjekkia, Polen og Litauen lå lavest.

Figur 8.3 Arbeidskraftkostnader per time i industrien i Norge og industrien hos Norges handelspartnere¹ i EU og Storbritannia i felles valuta i 2025. Handelspartnerne i figuren=100

¹ Det vektete gjennomsnittet er beregnet ut fra vektene som er beskrevet i boks 8.1. Figuren her illustrerer handelspartnerne som inngår i beregningene av figur 8.2 og 8.3. Figur 8.1 som viser veksten i arbeidskraftkostnader per time inkluderer også tall for USA og Island.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eurostat, Office for National Statistics og Norges Bank

Boks 8.2 Eurostats arbeidskraftkostnadsundersøkelse

Endring i kildebruk

Det har bakover i tid vært brukt ulike kilder i analysene i dette kapitlet. I beregningen av forskjell i timelønnskostnadsnivå mellom norsk industri og industrien hos våre handelspartnere (avsnitt 8.2.1) og i beregningen av vekst i timelønnskostnader (avsnitt 8.2.3) benyttet vi i flere år Eurostat som kilde for handelspartnerne, mens vi for Norge benyttet nasjonalregnskapet. Nivåtallene til Eurostat bygger på EU/EØS-landenes arbeidskraftkostnadsundersøkelse som gjennomføres hvert fjerde år, og siste gang for året 2020. Undersøkelsen er lovregulert⁶⁷. I årene mellom leverer landene kvartalsvise arbeidskraftkostnader på indeksform etter samme definisjoner som i den 4-årige undersøkelsen. Fra og med 2024 skiftet vi kilde for de norske tallene fra timelønnskostnader i nasjonalregnskapet til arbeidskraftkostnader (per timeverk) som SSB har levert til Eurostat i henhold til definisjonene i arbeidskraftkostnadsundersøkelsen. Dette gjøres for å øke sammenlignbarheten mellom land. Lønnskostnader i nasjonalregnskapet har et litt annet innhold enn arbeidskraftkostnadene, siden nasjonalregnskapet bare har med punkt 1 samt arbeidsgiveravgift (punkt 4), se definisjonene under.

Fra og med TBU-rapporten i 2024 er det inkludert tall også for Storbritannia, der kilden er Office for National Statistics. Tall for Storbritannia var inkludert i Eurostats arbeidskraftundersøkelse t.o.m. 2016. Etter inkludering av Storbritannia, dekker tallene i tabeller og figurer totalt 79,8 prosent av handelspartneraggregatet.

I sammenligningen av lønnskostnader og lønnskostnadskomponenter for Norge og andre land (avsnitt 8.2.2) var kildematerialet fram til NOU 2022:4 basert på Conference Board, mens fordelingen for Norge var estimert på bakgrunn av arbeidskraftkostnadsundersøkelsen i Statistisk sentralbyrå. Tallmaterialet til Conference Board oppdateres ikke lenger, og Utvalget har derfor valgt å bruke dataene fra EU-landenes arbeidskraftkostnadsundersøkelse også her.

Innhold og definisjoner i Eurostats arbeidskraftkostnadsundersøkelse

Den europeiske arbeidskraftkostnadsundersøkelsen er basert på en harmonisert definisjon av arbeidskraftkostnader, og tallene finnes både med og uten lærlinger. Det framgår av tallene at rapporteringen av data uten lærlinger varierer mellom land. For Norges del lages arbeidskraftkostnader årlig med utgangspunkt i data fra a-ordningen.

Eurostats definisjon av arbeidskraftkostnader:

1. Lønnskostnader som består av
 - a. Lønn (med og uten lærlinger) og som dekker
 - i. direkte lønn for betalt arbeidstid, samt
 - ii. bonuser, skiftarbeid o.l. også omfatter betalinger til arbeidstakeres spareordninger, betaling for dager som ikke er arbeidet (helligdager og velferdsdager), naturalytelser, uttak av varer fra virksomheten, fri bolig, firmabil, aksjeopsjoner og aksjekjøpsordninger, samt andre ordninger som fri kantine, fri transport og alle andre ytelser som blir betalt av arbeidsgiver på vegne av arbeidstaker.
 - b. Sosiale ytelser som består av trygde- og pensjonsordninger der lovfestede og kollektive ordningene dekker for eksempel sykepengar, arbeidsledighetsstønader

⁶⁷ Rådsforordning (EF) nr. 0530/1999 av 9. mars 1999. Kommisjonsforordning (EF) nr. 1737/2005 av 21. oktober 2005. Kommisjonsforordning (EF) nr. 698/2006 av 5. mai 2006

osv., ufinansierte sosiale ytelser som dekkes direkte av arbeidsgiver, betalt sykefravær, sluttpakker mv.

2. Kostnader til opplæring, kurs o.l.
3. Andre utgifter betalt av arbeidsgiver (rekrutteringskostnader, arbeidsklær som dekkes av arbeidsgiver, flyttegodtgjørelse mv.)
4. Avgifter/skatter som er basert på lønnsutbetalinger (norsk arbeidsgiveravgift føres her)
5. Subsidier og refusjoner som gis for å dekke deler av lønnen (dekker ikke refusjoner til arbeidsgiver fra trygde- eller forsikringsordninger).

[Boks slutt]

8.2.3 Sammensetningen av arbeidskraftkostnadene i industrien

Tabell 8.4⁶⁸ viser at arbeidskraftkostnadene for industriansatte i 12 utvalgte konkurrentland har nærmet seg det norske nivået, som var på 505 kroner per time i 2020. Neste oppdatering av nivået på arbeidskraftkostnadene vil bli tilgjengelig først for årgangen 2024 og vil bli oppdatert til neste års rapport.

Danmarks kostnadsnivå (eksklusive lærlinger) per time var i underkant av 76 prosent av det norske i 2012, men var litt høyere enn det norske nivået i 2020. Hadde vi sammenlignet arbeidskraftkostnadene for industriansatte inklusive lærlinger, ville det danske kostnadsnivået ligget like under det norske. Ellers viser tabellen at det er klare skiller mellom Øst-Europa, Sør-Europa og Nord-Europa. De østlige landene hadde et kostnadsnivå i 2020 som utgjorde 20–30 prosent av det norske. To av landene fra det sørlige Europa (Italia og Spania) hadde et nivå på 50–60 prosent, mens landene i Nord-Europa varierte fra et nivå på i overkant av 78 prosent av det norske (Finland) til vel 100 prosent (Danmark).

Arbeidskraftkostnadene i 2020 er splittet på lønn for betalt arbeidstid, ikke arbeidet tid og sosiale kostnader. Betaling for ikke arbeidet tid består av betaling for hellig- og velferdsdager, naturalytelser, uttak av varer fra virksomheten, fri bolig, firmabil, aksjeopsjoner og aksjekjøpsordninger, ordninger som fri kantine, fri transport og alle andre ytelser som blir betalt av arbeidsgiver på vegne av arbeidstaker. I tillegg er opplæringskostnader og eventuelt andre kostnader som arbeidsgiver har (klær, rekrutteringskostnader, flyttegodtgjørelse mv) inkludert.⁶⁹ Sosiale kostnader inkluderer lønn for sykefravær, pensjons- og trygdeytelser, opplæringskostnader, andre utgifter som betales av arbeidsgiver, avgifter knyttet til lønnsutbetaling og fratrasket subsidier (eksempelvis lønnstilskudd).⁷⁰

For Norge utgjør kostnadene til arbeidet tid i overkant av 70 prosent, som er 2 prosentpoeng over gjennomsnittet for landene i tabellen. Også kostnadsandelen for ikke arbeidet tid er nærmere 2 prosentpoeng over gjennomsnittet, mens andelen som går til sosiale kostnader er 4 prosentpoeng under gjennomsnittet. For øvrig er sosiale kostnader i 2020 for flere av landene påvirket av midlertidige lønnstilskudd og refusjoner gitt under pandemien. Ordningene varierer mellom land,

⁶⁸Tabell 8.2 sammenligner arbeidskraftkostnadene i industri for de tre siste årgangene av Eurostats arbeidskraftkostnadsundersøkelse, se omtale av kilden i boks 8.2. Nivåsammenligningen er gjort med utgangspunkt i kostnader per time (i felles valuta). Sammenligninger er gjort for arbeidskraftkostnadene utenom lærlinger.

⁶⁹ Dette er forskjellig fra innholdet i dataene som før 2023-rapporten ble hentet fra Conference Board. Der er lønn for sykefravær og ferie var inkludert i betalingen for ikke arbeidet tid. Lønn under ferie er nå ført under lønn for arbeidet tid (ikke mulig å skille ut), mens lønn for sykefravær i arbeidsgiverperioden inngår under sosiale kostnader.

⁷⁰ Sosiale kostnader omfatter alle postene som er angitt i punktene 1.b, 4 og 5 i boks 8.4.

men i flere land fikk arbeidsgivere lønnstilskudd, mot at lønnsinntakerne fikk beholde mesteparten av den normale lønnen selv om deres arbeidstid ble nedkortet. Et annet eksempel er refusjon for hele eller deler av arbeidsgivers kostnader til lønn under sykdom.

Tabell 8.4 Industriens arbeidskraftkostnader per time (eksklusive lærlinger). Konkurrentland sammenlignet med Norge og fordeling av arbeidskraftkostnader på hhv. lønn, lønn for ikke arbeidet tid, samt andre indirekte arbeidskraftkostnader (2020)

	Gjennomsnittlig arbeidskraftkostnader per arbeidet time. Norge = 100			Arbeidet tid	Ikke arbeidet tid	Arbeidet og ikke arbeidet tid	Sosiale kostnader	Totalt
	2012	2016	2020	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent	Prosent
Norge	100	100	100	70,5	12,9	83,4	16,6	100
Belgia	78,1	87,1	90,7	61,3	13,0	74,2	25,8	100
Danmark	75,6	92,4	100,6	74,4	15,7	90,1	9,9	100
Tyskland	67,2	82,8	91,7	66,4	11,8	78,1	21,9	100
Sverige	76,9	89,0	89,3	56,0	14,0	70,0	30,0	100
Finland	65,1	78,1	78,5	71,3	11,5	82,8	17,2	100
Frankrike	67,1	77,4	89,0	64,1	5,2	69,3	30,7	100
Nederland	61,9	76,6	85,2	70,4	11,3	81,7	18,3	100
Italia	50,4	57,6	62,4	64,0	7,3	71,3	28,7	100
Spania	41,7	47,6	51,4	64,9	8,8	73,7	26,3	100
Litauen	10,3	15,4	20,8	89,3	10,3	99,5	0,5	100
Tsjekkia	18,0	21,5	30,4	61,7	12,0	73,6	26,4	100
Polen	12,7	16,4	21,4	73,9	9,6	83,5	16,5	100

Kilde: Eurostat

8.2.4 Vekst i lønnskostnader per sysselsatt i hele økonomien⁷¹

Ifølge tall fra OECDs siste utgave av Economic Outlook (nr. 2, 2025), som ble publisert i desember i fjor, var veksten i lønnskostnader per sysselsatt i hele økonomien i Norge 5,1 prosent i 2024, jf. vedleggstabell 4.4. Det var 0,1 prosentpoeng høyere enn et vektet snitt av våre handelspartnere, jf. boks 8.1.

OECDs anslag vektet med handelspartneraggregatet TBU benytter innebærer en vekst i lønnskostnadene per sysselsatt hos våre handelspartnere på 4,2 prosent i 2025 og 3,3 prosent i 2026.

Anslagene fra OECD som presenteres i denne rapporten er usikre, og kan bli revidert.

⁷¹ Kildegrunnlaget er "Compensation per employee" som OECD publiserer i "Economic Outlook" to ganger per år. Tallene innbefatter all lønn utbetalt til lønnstakere, samt alle andre arbeidskostnader betalt av arbeidsgivere (f.eks. arbeidsledighetsforsikring og trygd).

8.2.5 Elektrisitetspriser

Også andre kostnader er viktige for industrien. Tabell 8.5 gir en oversikt over industriens priser på elektrisk kraft, som er av stor betydning for konkurranseevnen for deler av norsk industri. Krigen i Ukraina og påfølgende energikrise i Europa bidro til rekordhøye elektrisitetspriser i 2022. Prisene har kommet litt ned igjen, men var likevel høye også i 2023 og 2024. Det er per tid ikke publisert elektrisitetspriser i industrien for 2025. Men informasjon fra kraftbørser viser at spotprisene på kraft samlet sett var litt høyere i 2025 enn året før. Selv om industrien i stor grad har lange kontrakter, vil prisene de i gjennomsnitt betaler påvirkes av spotprisen.

Tabell 8.5 Industriens elektrisitetspriser. Øre per kWh

	Gj.snitt	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Norge ¹	40,2	29,4	31,0	32,2	36,8	37,0	31,3	43,3	62,2	52,0	50,3

¹ Tallene er fra SSB sin statistikk «Energibruk i industrien» som publiseres årlig (vanligvis i midten av mai). Tallene er for innkjøpt elektrisk kraft i industrien. Nettleie inngår ikke.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

For å gi en indikasjon på forskjell i nivået på elektrisitetsprisene i norsk industri og industrien hos våre handelspartnere benyttes tall fra Eurostat. Tallene til Eurostat er for ikke-husholdninger, og inkluderer mer enn industrien. Tallene er derfor ikke sammenlignbare med tallene for Norge i tabell 8.5, men kan likevel bidra til å gi en pekepinn på forskjellen i elektrisitetspriser. Som tabell 8.6 viser har elektrisitetsprisene for ikke-husholdninger i Norge gjennomgående vært lavere i Norge enn hos handelspartnerne i Europa.

Tabell 8.6 Elektrisitetspriser for ikke-husholdninger¹. Øre per kWh

	Gj.snitt	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Norge	67,4	38,1	44,2	45,2	58,3	57,0	32,5	81,2	159,0	90,5	68,4
Handelspartnerne i Europa	91,8	62,6	60,8	59,1	62,1	67,2	68,3	81,1	148,0	164,5	143,9
Relative elektrisitetspriser ²	74,6	60,9	72,6	76,5	93,9	84,9	47,5	100,0	107,4	55,0	47,6

¹ «Non-household consumers» fra Eurostat. Tallene dekker bedrifter med konsum fra 2 000 MWh til 19 999 MWh.

Tallene er utenom skatter og avgifter. Tallene til Eurostat er i euro, men er her omregnet til øre per kWh.

² Nivået på prisen i Norge i prosent av nivået hos handelspartnerne.

Kilder: Eurostat og Norges Bank.

8.3 Produktivitet og relative priser

Høy produktivitetsvekst innenlands og lavere vekst i prisene på arbeidskraft og andre innsatsfaktorer, vil isolert sett bedre norsk industris kostnadsmessige konkurranseevne. Dersom vi får en høyere pris på homogene varer enn andre land, for eksempel fordi vi utsettes for en lavere tollsats på relevante markeder, vil det trekke i samme retning og vice versa.

Prisene på ulike industrivarer beveger seg aldri helt i takt. Og hvis prisen på de varene vi produserer mye av stiger mye i forhold til andre, vil det i seg selv ikke bedre industriens konkurranseevne. Men en slik prisendring vil isolert sett bedre lønnsomheten og vil kunne reflektere økt internasjonal etterspørsel og derigjennom økte eksportmuligheter.

8.3.1 Utviklingen i produktiviteten målt ved bruttoprodukt per timeverk

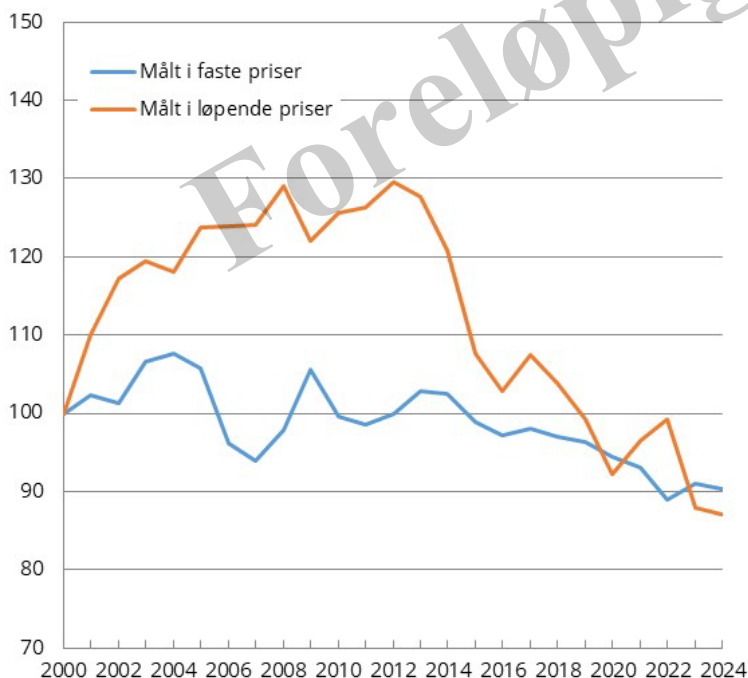
Produktivitetsvekst kan følge av økt kapital per arbeidstaker, teknologiske framskritt og organisatoriske forbedringer som gjør at man får mer varer og tjenester ut av samme innsats av arbeidskraft.

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall økte produktiviteten i norsk industri, målt ved bruttoprodukt per timeverk, med 2,3 prosent i fjor. Dette var første år med oppgang siden 2021. Norsk industris produktivitet i forhold til industrien hos handelspartnerne, målt i faste priser, har samlet sett i perioden 2000-2025 falt. Produktivitetsveksten i norsk industri i den siste tiårsperioden hvor vi har tall for handelspartnerne (dvs. 2015-2024) var i gjennomsnitt 0,2 prosent per år, 1,3 prosentpoeng lavere enn et vektet snitt av handelspartnerne, se tabell 8.6.

Av våre handelspartnere (jf. boks 8.1) som det foreligger tall for er det industrien i Danmark og Sveits som har hatt den høyeste produktivitetsveksten de siste ti årene, mens Canada og Finland har hatt svakest utvikling. En skal være oppmerksom på at ulik produktivitetsutvikling i stor grad vil ha sammenheng med ulik industristruktur mellom land.

Måling av produktivitet er vanskelig, og det er utfordringer både i målingen av tellerne og nevneren i de vanlige målene. Relativt høy prisvekst kan være tegn på god konkurranseevne for en næring, men vil uansett være gunstig for landets konkurranseevne og vice versa.

Figur 8.4 sammenligner utviklingen i bruttoprodukt per timeverk i norsk industri i forhold til handelspartnerne i henholdsvis løpende og faste priser. I perioden 2000-2012 var utviklingen i norsk industri vesentlig gunstigere målt i løpende priser enn i faste priser. Dette gjenspeiler sterkere prisvekst på norske industriprodukter enn på produktene til handelspartnerne i denne perioden. I perioden etter 2012 har utviklingen for norsk industri vært vesentlig svakere når en ser på løpende priser i felles valuta. Det knytter seg betydelig usikkerhet rundt dekomponeringen av verditall på volum og pris. Utviklingen i lønnsomheten til industrien er uansett den samme.

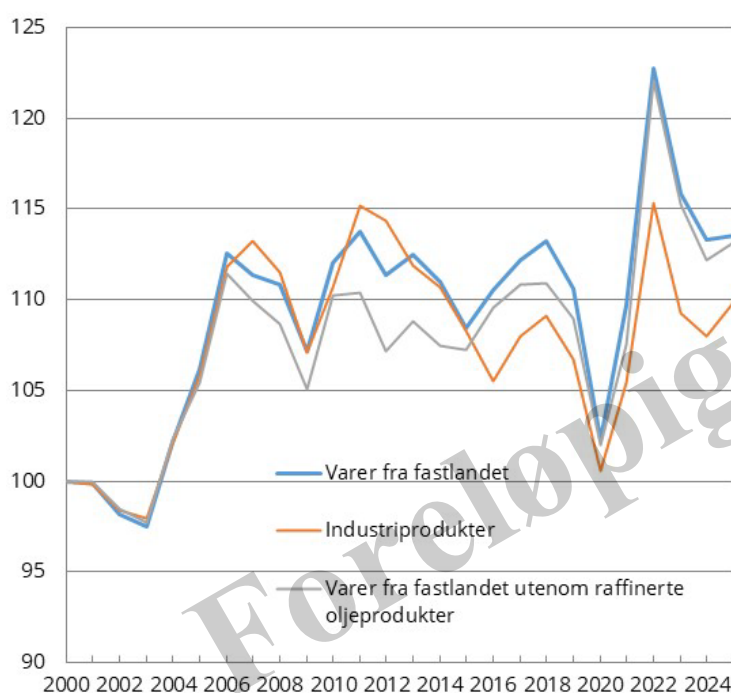

Figur 8.4 Brutttoprodukt per timeverk i norsk industri i forhold til industrien hos handelspartnerne. Faste priser og løpende priser i felles valuta. 2000-2024. Indeks 2000=100

Kilder: OECD og Statistisk sentralbyrå

Figur 8.5 viser utviklingen i bytteforholdet for varer fra fastlandet for Norge. Litt ut på 2000-tallet bedret bytteforholdet seg markert, og har deretter svingt rundt et høyere nivå. Etter et klart fall fra 2018 til 2020 bedret bytteforholdet for varer fra fastlandet seg markert de to neste årene. Utviklingen må ses i sammenheng med høy vekst i prisene på eksport av varer fra fastlandet. I 2021 økte eksportprisene på varer fra fastlandet med 12,6 prosent, mens de i 2022 økte med hele 28,8 prosent, se tabell 8.7. Veksten i 2022 var den høyeste siden 1974. Den høye veksten i eksportprisene disse årene må blant annet ses i sammenheng med høy vekst i prisene på raffinerte oljeprodukter, metaller og for varegruppen «kjemikalier, kjemiske og mineralske produkter». I 2023 og 2024 svekket bytteforholdet seg igjen. Svekkelsen må blant annet ses i sammenheng med svak utvikling i prisene på eksport av metaller. I fjor bedret bytteforholdet for varer fra fastlandet seg litt. Oppgangen skyldes gunstig utvikling i bytteforholdet for industriprodukter, mens utviklingen i prisene i varegruppen «Produkter fra jordbruk, skogbruk og fiske» trakk i motsatt retning.

Dersom en holder raffinerte oljeprodukter utenom har svingningene i bytteforholdet i perioden vært noe mindre, jf. figur 8.5.

Figur 8.5 Bytteforhold for varer fra fastlandet for Norge. Indeks 2000=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.7 Bytteforhold for varer fra fastlandet. Prosentvis endring fra året før

	Gj.snitt ¹ 2016–2025	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eksportpris	4,9	4,5	4,7	5,1	0,1	-3,5	12,6	28,8	-0,1	-1,3	1,3
Importpris	4,4	2,5	3,2	4,1	2,5	4,3	5,0	15,1	5,9	0,9	1,1
Bytteforhold	0,5	2,0	1,5	1,0	-2,3	-7,5	7,2	11,9	-5,7	-2,2	0,2

¹ Gjennomsnittene er beregnet geometrisk.

Kilder: Statistisk sentralbyrå

Tabell 8.8 Industrien. Produktivitet (målt ved bruttoprodukt per timeverk). Prosentvis endring fra året før

	Gj.snitt ¹											
	2015–2024	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<i>Produktivitet</i>												
Norsk industri	0,3	-0,6	-0,2	3,0	0,8	-0,2	-2,6	4,4	-0,9	-0,6	-0,6	2,3
Handelspartnerne	1,5	3,1	1,5	2,1	1,9	0,5	-0,6	5,8	3,8	-2,8	0,1	
Relativ produktivitet	-1,3	-3,5	-1,7	0,9	-1,1	-0,7	-2,1	-1,3	-4,6	2,3	-0,7	

¹ Gjennomsnittene er beregnet geometrisk.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og OECD

For hele fastlandsøkonomien økte produktiviteten i perioden 2015-2024 med gjennomsnittlig 1,0 prosent per år, dvs. litt høyere enn et vektet gjennomsnitt av våre handelspartnerne, jf. tabell 8.7. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall økte produktiviteten i fastlandsøkonomien med 1,3 prosent i fjor.

Tabell 8.9 Hele økonomien. Produktivitet målt ved bruttoprodukt per timeverk. Prosentvis endring fra året før

	Gj.snitt ¹											
	2015–2024	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Fastlands-Norge	1,0	0,9	0,3	1,9	0,6	1,5	-0,8	2,3	2,3	0,7	0,4	1,3
Handelspartnerne	0,7	1,1	0,4	1,5	0,7	1,0	1,0	0,9	0,0	-0,3	0,6	
Relativ produktivitet	0,3	-0,2	-0,1	0,4	-0,1	0,4	-1,8	1,4	2,3	1,0	-0,2	

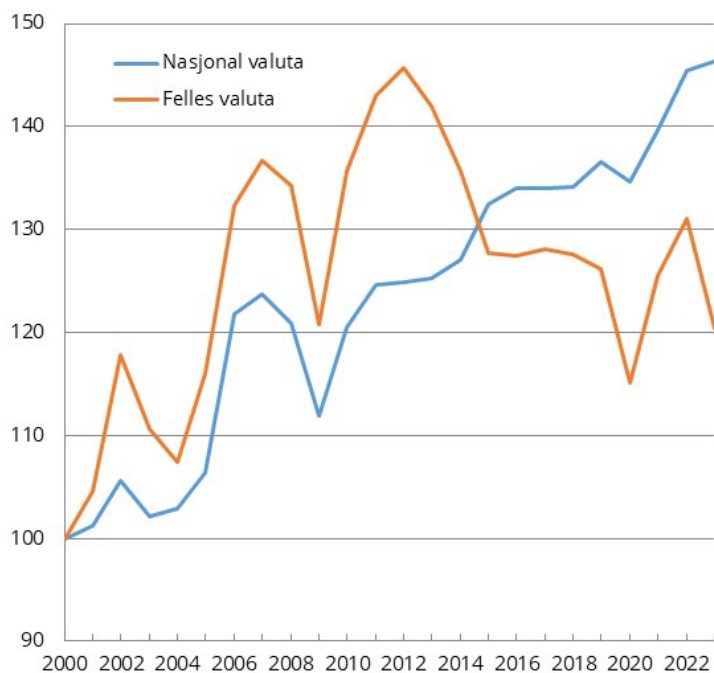
¹ Gjennomsnittene er beregnet geometrisk.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og OECD

8.3.2 Vekst i lønnskostnader per produsert enhet

Høyere norsk lønnskostnadsvekst bidro til at lønnskostnadene per produsert enhet i norsk industri økte med 46,3 prosent fra 2000 til 2023 relativt til industrien hos handelspartnerne i Europa, målt i nasjonal valuta. Utviklingen i kronekursen har bidratt til at det har vært større svingninger i det relative forholdet for lønnskostnader per produsert enhet målt i felles valuta enn i nasjonal valuta, jf. figur 8.6. Fra 2000 til 2023 økte lønnskostnadene per produsert enhet i norsk industri med 20,4 prosent mer enn i industrien hos handelspartnerne, målt i felles valuta.

OECD har per tid ikke publisert tall for våre handelspartnerne lenger enn til 2023. Tall fra SSB viser at lønnskostnadene per produsert enhet i norsk industri økte med 6,0 prosent i 2024 og 2,1 prosent i 2025. De siste ti årene (2016-2025) har lønnskostnadene per produsert enhet økt med i gjennomsnitt 3,0 prosent per år.

Figur 8.6 Lønnskostnader per produsert enhet i industrien i Norge relativt til handelspartnerne i Europa¹. 2000–2023. Indeks 2000=100

¹ Handelspartnerne i figuren utgjør 71,9 prosent av handelspartneraggregatet i år 2023. For årene 2000-2019 varierer andelen mellom 69 og 80 prosent, som følge av at vektene varierer fra år til år.

Kilder: OECD, Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Dersom en ser på den siste tiårsperioden hvor vi har tall for handelspartnerne (dvs. 2014–2023) har lønnskostnadene per produsert enhet i norsk industri relativt til industrien hos handelspartnerne falt med i gjennomsnitt 1,5 prosent per år, målt i felles valuta. Veksten i lønnskostnadene per produsert enhet i norsk industri var i gjennomsnitt 1,6 prosent høyere per år enn hos handelspartnerne, men svekkelsen av kronen mer enn motvirket det.

I dette kapitlet vies det mer plass til drøfting av utviklingen i relative timelønnskostnader enn relative lønnskostnader per produsert enhet. Det må blant annet ses i sammenheng med at tallene til OECD for lønnskostnader per produsert enhet publiseres sent, og det foreligger per tid ikke tall lenger enn til 2023. Videre er det trolig noe større usikkerhet til beregningene av tallene for lønnskostnader per produsert enhet hos våre handelspartnere, og det er ofte betydelige revisjoner i tallene.

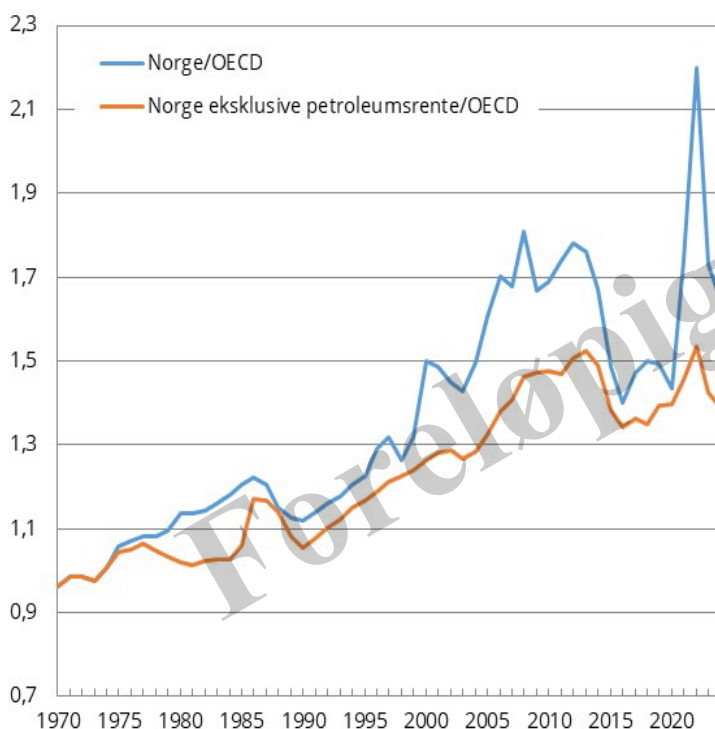
8.3.3 Kjøpekraftsjustert BNP justert for petroleumsinntekter

En metode for å sammenligne inntekter i Norge med utviklingen i andre land er å se på tall for bruttonasjonalproduktet (BNP) per innbygger. I slike sammenligninger er det hensiktsmessig å regne om BNP-tallene i de enkelte landene til et felles prissett ved å bruke såkalte kjøpekraftspariteter (KKP). Prisene på varer og tjenester i Norge er normalt høye når vi bruker offisielle valutakurser og sammenligner med prisene på tilsvarende varer og tjenester i andre OECD-land. Sammenlignes landenes BNP per innbygger i felles valuta uten å ta hensyn til forskjeller i kjøpekraft, blir BNP i Norge svært høyt. Ved å bruke kjøpekraftsjusterte priser regnes verdiskapingen i Norge om til internasjonale priser og ikke i norske priser slik SSB gjør når nasjonalregnskapstallene lages. Da vil for eksempel prisen på en hamburger ikke bli verdsatt til det den koster i Norge, men hva en hamburger gjennomgående koster internasjonalt.

Før oljealderen tok til var Norges BNP per innbygger regnet i kjøpekraftsjusterte priser og i felles valuta (USD) litt lavere enn OECD-gjennomsnittet, jf. figur 8.7.⁷² OECDs beregninger viser at Norges inntektsnivå per innbygger i perioden 2015-2020 var 40-50 prosent høyere enn OECD-gjennomsnittet. Høye petroleumspriser bidro til at forskjellen økte markert i 2021 og 2022. Ifølge beregningene til OECD var inntektsnivået i Norge i 2022 hele 120 prosent høyere enn OECD-snittet. Lavere petroleumspriser har bidratt til at inntektsnivåforskjellen gikk ned igjen de to neste årene, og var i 2024 på 64 prosent.

Generelt er de norske BNP-tallene sterkt påvirket av varierende petroleumspriser og inntekter.

For å få et riktigere bilde på utviklingen i inntektsnivået i norsk økonomi relativt til i andre land, bør de norske BNP-tallene justeres for den ekstraordinære avkastningen ressursinnsatsen i petroleumsvirksomheten gir. Denne ekstraordinære avkastningen kalles ofte for petroleumsrenten. Bidraget fra petroleumsrenten til BNP kan betraktes som en omplassering av formue, og ikke inntekt. Petroleumsrenten er definert som driftsresultatet i sektoren inkludert indirekte skatter, fratrasket kapitalslit og antatt normal realavkastning på kapitalen i sektoren. I beregningene her er det lagt til grunn at normal realavkastning er 4 prosent.

Figur 8.7 BNP per innbygger i Norge (i KKP) relativt til OECD-snittet og BNP i Norge eksklusive petroleumsrente (i KKP) relativt til OECD-snittet. 1970-2024

Kilder: OECD og Statistisk sentralbyrå

Petroleumsrenten er her satt til null før 1975, og i figuren er derfor relativt BNP per innbygger det samme fra 1970 til 1974. Fra midten av 1970-tallet begynner kurvene å sprike. Det justerte norske

⁷² Ved å deflatere petroleumsrenten med KKP-indeksen for Norge og trekke denne fra samlet BNP regnet i KKP-verdi, får man et BNP-tall eksklusive petroleumsrenten. Deretter divideres det med antall innbyggere for å beregne BNP per innbygger eksklusive petroleumsrente. Man kan så sammenligne dette med gjennomsnittet for OECD slik det er gjort i figur 8.7.

inntektsnivået økte relativt sett særlig mye gjennom 1990-tallet og første del av 2000-tallet. Forskjellen i BNP (justert for petroleumsrenten) per innbygger mellom Norge og OECD-snittet var på sitt høyeste i 2022 da det var på nesten 54 prosent. De to neste årene falt forskjellen, og var i 2024 39 prosent høyere enn OECD-snittet. Samlet sett har inntektsveksten regnet som inntekt per innbygger, vært meget sterk i Norge sammenlignet med andre land selv når vi holder petroleumsrenten utenom.

Foreløpig utgave

9 Den samlede inntektsutviklingen for landet

- Ifølge foreløpig nasjonalregnskap falt disponibel realinntekt for Norge med 0,7 prosent i 2025. Det har vært en markert nedgang fra toppen i 2022, som skyldes nedgang i olje- og gassprisene fra svært høye nivåer. Disponibel realinntekt var dermed likevel fortsatt 19,2 prosent høyere enn i 2019.
- Husholdningenes samlede disponible realinntekt økte ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall med 2,8 prosent i 2024 og 3,2 prosent i 2025. Gjennomsnittlig årlig vekst i årene 2016-2025 var 1,8 prosent. Regnet per innbygger økte disponibel realinntekt i 2025 med 2,5 prosent. Utviklingen i aksjeutbytte betydde relativt lite for veksten i 2025.
- Industriens samlede lønnsomhet, målt ved driftsresultatet, vokste fra 2024 til 2025, men det er forskjeller mellom ulike industrigrener. Samlet produksjonsvolum økte i 2025. Lønnskostnadsandelen i industrien er foreløpig beregnet til 74,7 prosent i 2025, 1,9 prosentpoeng lavere enn i 2024. Andelen har i gjennomsnitt ligget rundt 78,7 prosent i 20-årsperioden 2006–2025 og i underkant av 81 prosent for årene 1970-2025.
- Lønnskostnadsandelen for markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge er foreløpig beregnet til 70,0 prosent i 2025, bortimot 2 prosentpoeng over gjennomsnittet de siste 20 årene.

9.1 Disponibel inntekt for Norge

Nasjonalregnskapstall viser at *disponibel inntekt for Norge* har økt sterkt etter pandemiåret 2020. Oppgangen var særlig sterk i 2022, jf. tabell 9.1. Den sterke veksten hadde i hovedsak sammenheng med svært sterk prisvekst på eksport av råolje og naturgass dette året. I 2023 og 2024 gikk energiprisene en del ned, og utviklingen fortsatte i 2025. Nedgang i eksportverdien av råolje og naturgass bidro dermed til at disponibel inntekt falt fra toppnivået i 2022. Nedgangen i disponibel inntekt ble dempet av vekst i BNP utenom olje- og gassutvinning og oppgang i rente- og stønadsbalansen overfor utlandet, blant annet på grunn av høye netto formuesinntekter fra utlandet. Den disponible inntekten for Norge er foreløpig beregnet til 4 491 mrd. kroner i 2024 og 4 610 mrd. kroner i 2025. Det understrekes at både 2024 og 2025 er foreløpige. I 2025 ble det gjennomført en omfattende hovedrevisjon av nasjonalregnskapet. Dette har medført tilbakegående endringer i tidsseriene. Revisjoner i nasjonalregnskapet er nærmere omtalt i boks 9.1.

Disponibel inntekt omfatter inntektsopptjening i norske produksjonsvirksomheter, renter og utbytte fra finans- og direkteinvesteringer i utlandet samt andre inntektsoverføringer fra utlandet og fratrukket tilsvarende transaksjoner fra Norge til utlandet. Omvurdering av fordringer eller gjeld (ikke realisert avkastning) for eksempel knyttet til aksjekurser, er ikke del av disponibel inntekt, jf. omtale i boks 9.2. Slike omvurderinger kan være betydelige, og store deler av verdiendringene i oljefondet er dermed ikke inkludert.

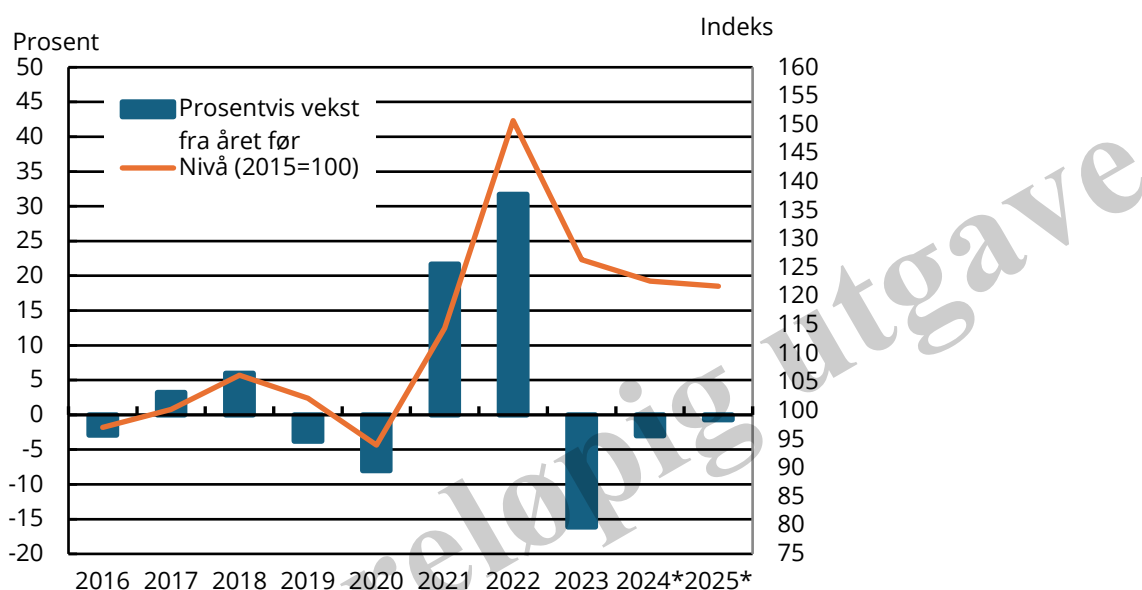
Tabell 9.1 Inntektsutviklingen for Norge. Milliarder kroner¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Bruttonasjonalprodukt	3 220	3 438	3 697	3 733	3 599	4 480	5 935	5 305	5 382	5 518
- Kapitalslit	592	609	645	685	741	793	855	925	990	1 039
= Nettonasjonalprodukt	2 628	2 829	3 052	3 049	2 858	3 687	5 080	4 380	4 393	4 479
+ Formuesinntekt mv., netto	134	88	129	96	156	67	95	170	169	198
= Nasjonalinntekt	2 762	2 918	3 181	3 145	3 015	3 755	5 175	4 550	4 562	4 678
+ Stønader mv., netto	-48	-46	-44	-47	-62	-63	-53	-73	-71	-67
= Disponibel inntekt for Norge	2 714	2 871	3 137	3 097	2 953	3 691	5 122	4 478	4 491	4 610

* Foreløpige tall.

¹ Uoverensstemmelser i tabellen skyldes avrunding.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 9.1 Disponibel realinntekt for Norge. Prosentvis endring fra året før og nivå (2015=100)

*Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

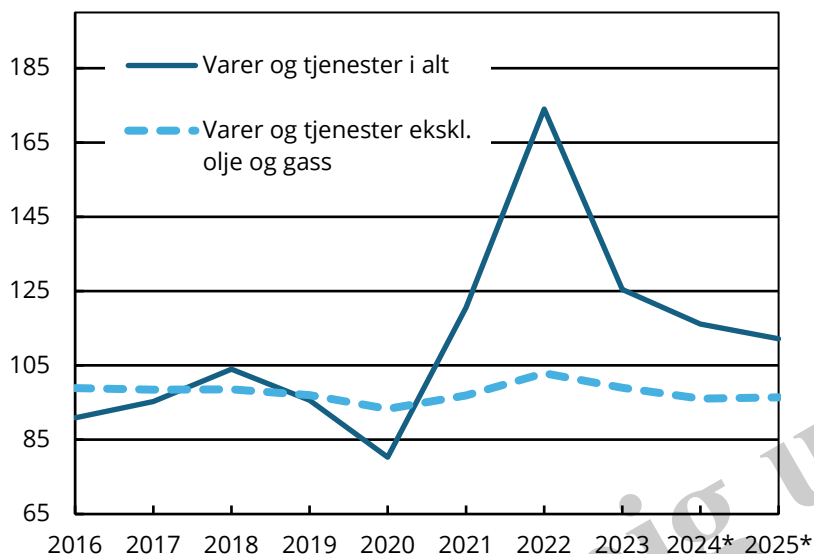
Disponibel realinntekt for Norge økte uvanlig sterkt i 2021 og 2022, og har siden falt noe tilbake. Til tross for fallet er den disponible realinntekten i 2025 likevel 25,4 prosent over nivået i 2016 og 19,2 prosent over nivået i 2019. Gjennomsnittlig årlig realinntektsvekst i siste tiårsperiode var 2,0 prosent, men i perioden 2016 til 2019 var det om lag ingen vekst.

De store svingningene i realinntektsveksten de siste årene kan i hovedsak forklares av endringene i *bytteforhold* på grunn av prisutviklingen på råolje og naturgass, jf. figur 9.2. Endringene i bytteforholdet trakk opp realinntektsveksten i 2022, men dette ble reversert i 2023 og 2024, i hovedsak grunnet nedgang i prisene på olje og gass. Nedgangen fortsatte i 2025. I gjennomsnitt de siste ti årene har endring i bytteforholdet bidratt til å øke realinntekten med 0,8 prosentpoeng.

I 2023 og 2024 bidro produksjonsveksten i fastlandsnæringene og utenriks sjøfart lite til realinntektsveksten. Foreløpige anslag viser at produksjonsveksten i 2025 trakk opp realinntekten med 1,3 prosentpoeng. Dette er på linje med det gjennomsnittlige bidraget fra produksjonsveksten over den siste tiårsperioden. *Produksjonen i petroleumsvirksomheten* bidro positivt til

realinntektsveksten i 2024, men i 2025 ga den et negativt bidrag på 0,4 prosent. I gjennomsnitt de siste ti årene har utviklingen i petroleumsproduksjonen bidratt med 0,1 prosentpoeng til disponibel realinntekt.

Rente- og stønadsbalansen varierer mye fra år til år. Foreløpig nasjonalregnskap viser at rente- og stønadsbalansen trakk veksten i disponibel realinntekt opp med 0,1 prosentpoeng i 2024 og med 0,6 prosentpoeng i 2025. Den store variasjonen i rente- og stønadsbalansen skyldes særlig utbytteinntekter og reinvestert fortjeneste knyttet til direkteinvesteringer. Disse anslagene er usikre i det foreløpige nasjonalregnskapet. Ellers trekker økende inntekter fra oljefondet opp rente- og stønadsbalansen.

Figur 9.2 Bytteforholdet overfor utlandet¹ 2015 = 100

* Foreløpige tall.

¹ Kurvene i figuren viser forholdet mellom prisindeksen for eksport og import.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.2 Endring i disponibel realinntekt for Norge.¹ Prosent

	Gj.snitt 2016- 2025	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Disponibel realinntekt for Norge	2,0	-2,9	3,2	6,0	-3,8	-8,0	21,7	31,7	-16,1	-3,0	-0,7
Vekstbidrag fra ² :											
Produksjonsvekst i											
petroleumsvirksomhet ³	0,1	0,3	0,8	-0,8	-0,9	1,6	-0,2	-0,5	-0,2	0,9	-0,4
Produksjonsvekst ellers	1,3	1,0	1,9	1,5	2,0	-4,3	4,3	5,0	0,3	0,3	1,3
Endring i bytteforholdet	0,8	-4,1	2,1	3,9	-3,7	-6,7	20,7	26,1	-17,2	-4,3	-2,3
Herav prisutvikling petroleum	1,0	-3,8	2,1	4,0	-3,2	-5,7	19,7	25,0	-16,2	-3,4	-2,5
Endring rente- og stønadsbalansen	-0,1	0,0	-1,6	1,4	-1,2	1,4	-3,1	1,0	1,0	0,1	0,6

* Foreløpige tall.

¹ Inntektsallene er deflatert med nasjonalregnskapets prisindeks for netto innenlandsk sluttanvendelse, dvs. innenlandske sluttleveringer inklusive lagerendring, men eksklusive kapitalslit.

² Uoverensstemmelser i tabellen skyldes avrunding.

³ Produksjonsvekst målt ved nettoproduktet regnet i faste priser.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

9.2 Faktorinntekt og funksjonell inntektsfordeling

Faktorinntekten er den inntekten som tilfaller produksjonsfaktorene arbeidskraft og kapital. For økonomien som helhet økte den i 2025.

Tabell 9.3 Faktorinntektsutviklingen. Endring fra året før i prosent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Nettonasjonalprodukt	-1,0	7,7	7,9	-0,1	-6,2	29,0	37,8	-13,8	0,3	2,0
Faktorinntekt	-1,8	7,9	8,4	-0,3	-6,4	31,7	42,4	-15,4	-0,1	1,9
- Lønnskostnader	1,7	3,4	5,0	5,7	0,4	6,2	8,5	7,4	6,1	4,8
= Driftsresultat	-7,7	16,4	13,9	-9,5	-18,6	87,6	84,3	-32,0	-7,1	-1,8
- Driftsresultat i olje- og gassutvinning inkl. rørtransport	-30,3	55,6	37,9	-28,8	-45,1	357,5	129,3	-45,0	-9,6	-9,9
Driftsresultat i øvrige næringer	3,8	3,0	1,6	4,1	-5,8	12,2	33,2	-6,5	-4,2	7,0

* Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Driftsresultatet påvirkes av den generelle konjunktursituasjonen i norsk og internasjonal økonomi og viser betydelige svingninger fra år til år. Dette gjelder ikke minst på grunn av utviklingen i produsentpriser og priser på produksjonsfaktorene.

Foreløpige tall viser at *driftsresultatet samlet for alle næringer* falt med 31 mrd. kroner fra 2024 til 2025, fra 1 714 mrd. kroner til 1 684 mrd. kroner. Bak dette ligger nedgang i driftsresultatet i petroleumsutvinning på 88 mrd. kroner, mens næringsvirksomhet økte driftsresultatet med 44 mrd. kroner

Tabell 9.4 Driftsresultatet for noen hovedgrupper av næringer. Milliarder kroner

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Alle næringer	802,5	934,2	1064,5	963,3	784,5	1472,0	2713,4	1845,1	1714,3	1683,6
Husholdninger, egenproduksjon	131,0	134,7	143,7	162,9	153,9	170,8	199,3	200,1	210,4	219,6
Markedsrettet virksomhet ¹	671,5	799,5	920,8	800,4	630,6	1301,1	2514,1	1645,0	1503,9	1464,0
Olje- og gassutvinning inkl. rørtransport	204,4	318,0	438,7	312,2	171,4	783,9	1797,2	988,6	893,7	805,7
Markedsrettet virksomhet	449,6	466,5	469,9	473,4	454,2	510,9	693,6	629,3	603,5	647,3
Fastlands-Norge										
Elektrisitet, gass- og varmtvannsforsyning	27,0	29,5	45,6	38,9	11,4	73,5	151,6	76,1	46,9	61,1
Industri	29,0	36,6	33,0	29,6	33,8	40,7	65,3	65,0	59,9	71,0
Verkstedindustri og skipsbygging mv. ²	2,8	3,2	1,3	2,8	6,3	8,6	12,4	19,9	26,9	41,1
Råvarebasert industri ³	11,6	17,3	16,0	10,5	10,4	15,7	35,2	29,8	17,6	20,7
Øvrige industrinæringer ⁴	14,5	16,1	15,7	16,3	17,1	16,5	17,8	15,4	15,5	9,2

* Foreløpige tall. Residualt beregnede størrelser i nasjonalregnskapet som driftsresultatet, kan bli gjenstand for store revisjoner etter innarbeiding av endelige foretaksregnskap.

¹ Markedsrettet virksomhet omfatter produksjonsenheter som har mer enn 50 prosent av sine inntekter fra salg i markedet.

² Verkstedindustri og skipsbygging mv. omfatter produksjon av metallvarer, maskiner og utstyr, elektriske produkter mv. i tillegg til bygging av skip og oljeplattformer/moduler og reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr.

³ Råvarebasert industri omfatter raffinering, produksjon av papir, kjemiske råvarer, farmasøytiske produkter, gummi- og plastprodukter, andre ikke-metallholdige produkter samt metaller (aluminium, ferrolegeringer, nikkel mv.).

⁴ Øvrige industrinæringer omfatter næringsmiddelindustri, produksjon av tekstil- og lærvarer, trevarer, trykkerivirksomhet, møbler og annen industrivirksomhet.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Driftsresultatet i *markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge* er foreløpig beregnet til 647 mrd. kroner i 2025, om lag 44 mrd. kroner høyere enn året før. For fastlandsnæringene utenom elektrisitet- og varmtvannforsyning vokste driftsresultatet med 30 mrd. kroner fra 2024 til 2025.

Industriens samlede driftsresultat var 71 mrd. kroner ifølge de foreløpige beregningene. Samlet produksjonsvolum i industrien økte, jf. kap. 6. Det er imidlertid forskjeller mellom industrigrenene, der petroleumsrettet leverandørindustri hadde god vekst. Verksted- og skipsbyggingsindustri hadde et historisk høyt driftsresultat, med en økning på 14 mrd. kroner fra 2024. Utviklingen må ses i sammenheng med sterk vekst i produksjonsvolumet i tillegg til god vekst i produsentprisene.

I råvarebasert industri som i stor grad er eksportrettet (eksempelvis produksjon av metaller, kjemiske råvarer mv.) tok produksjonsvolumet seg opp i 2025. En svakere utvikling i produsentprisene enn i prisene på produktinnsats bidro til å dempe veksten i driftsresultatet.

Produsenter i «øvrig industrivirksomhet» – blant annet næringsmiddelindustri – hadde en betydelig nedgang i driftsresultatet. For næringsmiddelindustrien var driftsresultatet om lag 5,6 mrd. kroner lavere i 2025 enn i 2024. Også næringer som leverer til bygg- og anlegg utviklet seg svakt, og trelast- og trevareindustri hadde negativt driftsresultat. Produksjonsvolumet for «øvrig industrivirksomhet» økte noe, men produsentprisene økte mindre enn prisene på produksjonsfaktorene.

Boks 9.1 Revisjoner i nasjonalregnskapet

I en vanlig produksjonssyklus for nasjonalregnskapet utarbeides i flere omganger foreløpige tall for et år før endelige tall utarbeides om lag 20–23 måneder etter årets utløp. De første anslagene for 2025 publiseres i februar 2026. Disse anslagene oppdateres – først i mai 2026 og deretter høsten 2027 – i tråd med ny informasjon som blir tilgjengelig. Til endelig versjon er den viktigste nye kilden foretakenes næringsoppgaver.

I tillegg til de vanlige produksjons- og revisjonssyklene gjør nasjonalregnskapet såkalte hovedrevisjoner, normalt hvert femte år. Nivå og tallserier i nasjonalregnskapet har blitt revidert som følge av en omfattende hovedrevisjon av nasjonalregnskapet. Hovedrevisjonen av realdelen av nasjonalregnskapet ble publisert november 2025. Dette har også medført revisjoner i tallene for industrien.

I perioden 2013–2022 er den reviderte lønnsandelen noe lavere enn i tidligere publiseringer. Revisjonene skyldes nye statistikkilder for 2022 som er implementert også bakover i tid. Dette påvirker driftsresultatet i industrien og dermed lønnskostnadsandelen.

I 2023 går revisjonene i motsatt retning, som følge av at foreløpige tall er erstattet med endelig nasjonalregnskap basert på fullstendig statistikkgrunnlag. Driftsresultatet i 2023 beregnes nå til 65 milliarder kroner, ned 11,4 milliarder fra foreløpige tall. Den største årsaken er en oppjustering av produktinnsatsen med 9 milliarder, samt at kapitalslitet er oppjustert med 5,7 milliarder, mens

lønnskostnadene er nedjustert med 3,4 milliarder. Siden driftsresultatet er nedjustert mer enn lønnskostnadene, gir dette en lønnsandel på 0,74 i 2023, opp fra 0,71 i foreløpige tall.

Det foreløpige nasjonalregnskapssystemet har sin styrke som et volumregnskap, mens det er manglende informasjon om verdistørrelser. Dette medfører at lønnsomhetstall som driftsresultatet er beheftet med stor usikkerhet. På grunn av denne usikkerheten har man valgt å ikke publisere driftsresultatet på kvartalsbasis. Februar-publiseringsen gir dermed det første anslaget på driftsresultatet for siste år. I tabell 9.5 vises driftsresultatet for 2023 slik det framkom ved første publisering (februar 2024) og deretter oppdateringen i februar 2025 og til slutt de endelige tallene som ble publisert i februar 2026. Tilsvarende vises 2023-anslag slik det framkom i februar 2024 (NOU 2024:6) og slik det framkommer i denne rapporten.

For 2024 er driftsresultatet i industrien foreløpig revidert ned med i overkant av 21 prosent fra de første beregningene.

Tabell 9.5 Revisjoner i driftsresultatet 2023 og 2024. Milliarder kroner

	NOU 2024:6 2023* (versj 1)	NOU 2025:4 2023* (versj 2)	Februar 2026 2023 (endelig)	Revisjon fra 2.versjon 2023	NOU 2025:4 2024* (versj 1)	Februar 2026 2024* (versj 2)	Revisjon fra 1. versjon 2024*
Alle næringer	1659,0	1658,1	1845,1	187,0	1565,0	1714,3	149,3
Husholdninger, egenproduksjon	22,1	62,1	200,1	138,0	66,9	210,4	143,5
Markedsrettet virksomhet	1636,9	1596,0	1645,0	49,0	1498,1	1503,9	5,8
Olje- og gassutvinning inkl. rørtransport	966,3	953,1	988,6	35,5	856,6	893,7	37,1
Markedsrettet virksomhet Fastlands- Norge	642,9	651,3	629,3	-22,0	644,8	603,5	-41,3
Elektrisitet, gass- og varmtvannsforsyning	81,0	80,0	76,1	3,9	62	46,9	-15,1
Industri	74,0	76,4	65,0	-11,4	76,2	59,9	-16,3
Verkstedindustri og skipsbygging mv.	16,8	20,1	19,9	-0,2	28,3	26,9	-1,4
Råvarebasert industri	26,0	29,9	29,8	-0,1	18,5	17,6	-0,9
Øvrige industrinæringer	31,2	26,4	15,4	-11,0	29,4	15,5	-13,9

* Foreløpige tall. Uoverensstemmelser i tabellen skyldes avrunding

[Boks slutt]

9.3 Lønnskostnadsandeler

De foreløpige tallene for 2025 viser at de *samlede lønnskostnadene* var 2 359 mrd. kroner mot 2 252 mrd. kroner året før. Av dette utgjorde lønnskostnadene i *markedsrettet virksomhet* 1 574 mrd. kroner, som er 4,6 prosent høyere enn i 2024.

Lønnskostnader omfatter både direkte og indirekte kostnader, jf. vedlegg 6. De indirekte kostnadene inkluderer arbeidsgiveravgift samt faktiske og beregnede pensjonsutgifter betalt av arbeidsgiver. Fra 1. januar 2025 ble ordningen med ekstra arbeidsgiveravgift avviklet. I 2024 anslås påløpt ekstra arbeidsgiveravgift til 9,8 mrd. kroner, hvorav 8,9 mrd. kroner fra arbeidsgivere i privat sektor.

Lønnskostnadsandelen – dvs. lønnskostnadenes andel av faktorinntekten⁷³ – for *markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge* er foreløpig beregnet til 70 prosent i 2025. Det er noe høyere enn andelen de siste ti årene.

Lønnskostnadsandelen er et mål på hvor stor andel av verdiskapingen i økonomien som tilfaller arbeidskraften, mens den resterende delen tilfaller kapitaleierne. Selvstendig næringsdrivende vil som oftest ta ut inntekt i form av driftsresultat, og ikke gjennom lønn. De tradisjonelle lønnskostnadsandelene som omtales i dette kapitlet, omfatter bare lønnskostnader knyttet til lønnsinntakere. I kapittel 4 beskrives lønnskostnadsandeler der man tar hensyn til «arbeidskraftkostnader» også for selvstendig næringsdrivende.

Tabell 9.6 Lønnskostnadsandeler for noen utvalgte næringsgrupper. Prosent.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*	Gj.sn 1970- 2025	Gj.sn. 2016- 2025	Gj.sn. 2006- 2025
Markedsrettet virksomhet													
Fastlands-Norge	67,8	67,6	68,6	69,7	70,4	69,3	64,6	68,4	70,5	70,0	70,4	68,7	68,1
Industri	83,1	79,5	81,7	84,1	82,0	79,7	72,4	73,8	76,6	74,7	80,8	78,8	78,7
Verkstedindustri og skipsbygging mv. ¹	96,2	95,5	98,2	96,4	92,2	89,9	86,8	81,9	78,5	72,1	87,2	88,8	85,2
Råvarebasert industri ²	71,5	63,6	66,5	75,7	75,8	68,6	51,2	56,6	70,2	67,6	76,1	66,7	70,9
Øvrige industrinæringer ³	74,4	73,1	74,1	74,1	73,2	75,3	74,8	78,1	78,7	86,7	78,1	76,2	77,0
Bygg og anlegg	70,5	71,2	72,9	74,2	76,2	76,2	74,0	78,6	81,5	81,4	73,5	75,7	71,7
Tekn. og forr.messig tj.yting. inkl. tjen. til petroleumsnær.	79,5	79,8	78,8	77,0	75,3	79,3	74,3	75,3	75,4	79,3	76,8	77,4	75,1
Informasjon og kommunikasjon	72,8	73,5	72,8	72,6	73,1	78,6	85,0	80,1	80,2	77,4	75,0	76,6	74,0
Overnatting og servering	77,7	77,5	81,8	82,5	111,6	91,6	76,6	76,1	76,5	75,6	83,1	82,8	80,0

* Foreløpige tall.

¹ Verkstedindustri og skipsbygging mv. omfatter produksjon av metallvarer, maskiner og utstyr, elektriske produkter mv. i tillegg til bygging av skip og oljeplattformer/moduler og reparasjon og installasjon av maskiner og utstyr.

² Råvarebasert industri omfatter raffinering, produksjon av papir, kjemiske råvarer, farmasøytiske produkter, gummi- og plastprodukter, andre ikke-metallholdige produkter samt metaller (aluminium, ferrolegeringer, nikkel mv.).

³ Øvrige industrinæringer omfatter næringsmiddelindustri, produksjon av tekstil- og lærvarer, trevarer, trykkerivirksomhet, møbler og annen industrivirksomhet.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Lønnskostnadsandelen i *industrien* er foreløpig beregnet til 74,7 prosent i 2025, men det er store variasjoner mellom ulike industrigrupper. Det vises til kapittel 4.2 for en gjennomgang av lønnskostnadsandeler i industrien.

Lønnskostnadene svinger mindre fra år til år enn driftsresultatet, og lønnskostnadsandelen går normalt ned i oppgangstider og opp i nedgangstider. For både 20-årsperioden 2006–2025 og 10-

⁷³ Faktorinntekten gir uttrykk for den inntekten som tilfaller produksjonsfaktorene arbeidskraft og kapital.

årsperioden 2016-2025 var gjennomsnittlig lønnskostnadsandel i industrien i underkant av 78,8 prosent.

Fra 2006 dro verksted- og skipsbyggingsindustrien opp industriens samlede lønnskostnadsandel, med en gjennomsnittlig andel for 20-årsperioden på om lag 85 prosent. De siste ti årene har den i gjennomsnitt vært rundt 89 prosent. I 2025 er andelen betydelig lavere og er foreløpig beregnet til 72,1 prosent. Til sammenlikning har gjennomsnittet for perioden 1970-2025 vært 87,2 prosent.

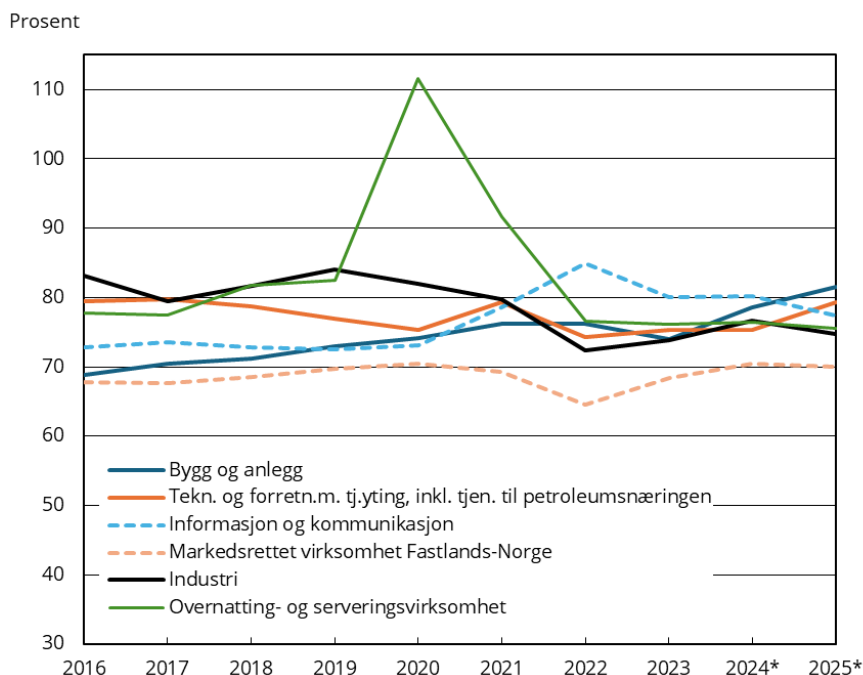
Lønnskostnadsandelen i råvarebasert industri var historisk lav i 2022 med 51,2 prosent, mens den ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall var 67,6 prosent i 2025. Det er betydelig lavere enn gjennomsnittet for perioden 1970-2025 som ligger på 76,1 prosent, og det trekker ned snittet de siste ti årene til 66,7 prosent, mot 70,9 prosent i siste 20-årsperiode.

Øvrig industri har hatt relativt stabile lønnskostnadsandeler over tid. I gjennomsnitt var den 77 prosent i årene 2006–2025. I 2025 er andelen betydelig høyere og er foreløpig anslått til 86,7 prosent. Det er 8,6 prosentpoeng over snittet for perioden 1970-2025.

I figur 9.3 og tabell 9.6 vises utviklingen i lønnskostnadsandel for noen utvalgte tjenesteområder. *Overnattings- og serveringsvirksomhet* ble særlig hardt rammet av pandemien, og lønnskostnadene var høyere enn verdiskapingen i 2020. Etter dette har lønnsomheten bedret seg, og i 2025 var lønnskostnadsandelen 75,6 prosent. Andelen i 2025 var 7,2 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet siste tiårsperiode, og 4,4 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for årene 2006–2025.

Informasjon og kommunikasjon har over tid hatt en relativt stabil lønnskostnadsandel, men andelen har vært høy i de tre foregående årene. I 2025 er lønnskostnadsandelen derimot lavere, den er foreløpig anslått til 77,4 prosent. Utviklingen kan blant annet ha sammenheng med endringer i næringssammensetningen, der økt aktivitet innen datasenterdrift og programvare kan ha bidratt til å trekke lønnskostnadsandelen ned.

Nedgangen i *bygg og anlegg* de siste tre årene har medført en markert økning i lønnskostnadsandelen. Den økte til 81,5 prosent i 2024 og er omtrent uendret i 2025. Det er 9,7 prosentpoeng over gjennomsnittet for årene etter 2006. Lønnskostnadsandelen i *teknisk og forretningsmessig tjenesteyting*, inklusive tjenester i tilknytning til petroleumsvirksomhet, har også gått noe opp de siste årene. Den var i gjennomsnitt 75,1 prosent fra 2006 til 2025, og 77,4 prosent fra 2016 til 2025. For 2025 er andelen 79,3 prosent.

Figur 9.3 Lønnskostnader i prosent av faktorinntekt i noen hovedgrupper av næringer¹

* Foreløpige tall.

¹ Teknisk og forretningsmessig tjenesteyting, inkludert tjenester til petroleumsnæringen omfatter tjenester tilknyttet utvinning av råolje- og naturgass, teknisk konsulentvirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. Overnattings- og serveringsvirksomhet omfatter overnattingsvirksomhet som hoteller, hytter og campingplasser, mens serveringsvirksomhet omfatter restauranter, kafeer, catering mv.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Boks 9.2 Inntektsbegreper i nasjonalregnskapet

Bruttonasjonalproduktet gir uttrykk for den samlede verdiskapingen i landet, utført av innenlandske produsenter i markedsrettet og ikke-markedsrettet virksomhet. Etter fradrag for kapitalslit, som er den beregnede verdireduksjonen av produksjonskapitalen i landet som følge av slitasje og elde, framkommer *nettonasjonalproduktet*.

Uten økonomisk samhandling med andre land ville nettonasjonalprodukt også vært landets disponible inntekt. Som deltaker i internasjonal handel mv., vil imidlertid Norge ha finansinntekter av fordringer på utlandet, utlendinger vil ha tilsvarende inntekter av fordringer på Norge, og landet kan motta og gi stønader/inntektsoverføringer. *Nasjonalinntekten* er nettonasjonalproduktet pluss netto renter, aksjeutbytte og andre inntekter til/fra utlandet. Legges i tillegg netto stønader og andre løpende overføringer til/fra utlandet til nasjonalinntekten, får en *disponibel inntekt for Norge*. Den disponible inntekten viser hvor mye av den samlede inntekten i Norge som kan fordeles på landets innbyggere.

Ikke-realisert avkastning som for eksempel endringer i markedsverdien av investeringer i Statens Pensjonsfond Utland (SPU), vil derimot ikke tas inn i disponibel inntekt. Fondsverdien kan endre seg mye i løpet av ett år grunnet endringer i valutakurser og prisene på de ulike verdipapirene fondet er investert i. Slike omvurderinger (ikke-realisert avkastning) vil inngå i beregninger av nasjonalformue, mens kun de årlige rente- og utbytteinntektene fra investeringene inngår i disponibel inntekt.

Disponibel realinntekt for Norge tilsvarer disponibel inntekt deflatert med nasjonalregnskapets prisindeks for netto innenlandsk sluttanvendelse.

Bytteforholdet overfor utlandet er betegnelse på forholdet mellom gjennomsnittlig eksportpris og gjennomsnittlig importpris. Hvis prisene på norsk eksport over en periode stiger mindre enn prisene på de produktene Norge importerer, betyr det at landet kan importere mindre for hver enhet eksportvare enn tidligere. En slik forverring i bytteforholdet trekker isolert sett disponibel realinntekt ned. Tilsvarende vil høyere prisvekst på eksportvarer enn på importvarer, trekke realinntekten opp.

Faktorinntekten gir uttrykk for den inntekten som tilfaller produksjonsfaktorene arbeidskraft og kapital. *Faktorinntekt for Norge*, eller for en enkelt næring, er lik summen av lønnskostnader og driftsresultat. Faktorinntekt for Norge er også lik nettonasjonalprodukt fratrukket netto produksjonsskatter. *Lønnskostnadene* omfatter kontant- og naturlønn utbetalt til arbeidstakerne og arbeidsgivers trygde- og pensjonspremier. *Driftsresultatet* utgjør det beregnede overskuddet (regnet som bruttoproduktet fratrukket kapitalslit, andre netto produksjonsskatter og lønnskostnader) og kan tolkes som godtgjøring til produksjonsfaktorene kapital og eiernes egen arbeidsinnsats. Som følge av at driftsresultatet beregnes som en restpost, må man regne med til dels store feilmarginer i foreløpige tall.

[Boks slutt]

9.4 Disponibel realinntekt i husholdningssektoren

Foreløpige tall fra nasjonalregnskapet viser at husholdningssektorens⁷⁴ disponible realinntekt⁷⁵ økte 3,2 prosent i 2025. Det kommer etter en uvanlig sterk nedgang i 2022 og 2023 jf. figur 9.5.

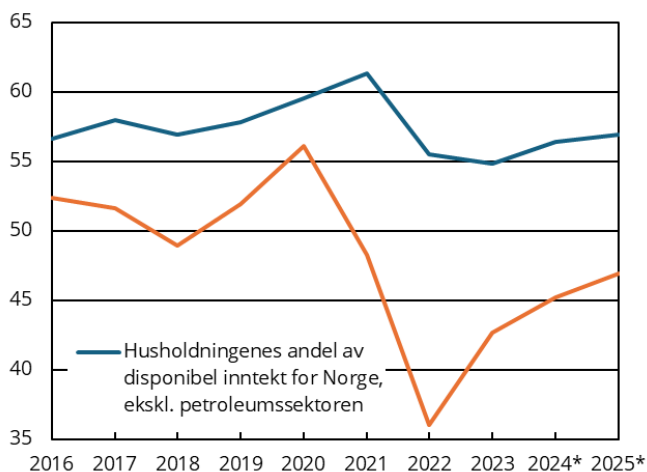
Målt i løpende priser var husholdningenes disponible inntekt i 2025 6,6 prosent høyere enn året før. Norges samlede disponible inntekt varierer mye med inntektene fra petroleumsvirksomheten, mens husholdningenes inntekt ikke varierer like mye. Husholdningenes andel av nasjonalinntekten svinger derfor. Andelen var på det laveste i 2008 og lå deretter rundt 46 prosent fram til 2014. Etter dette steg den og har de fleste årene fram til 2021 vært over 50 prosent. I takt med de økende prisene på petroleumsprodukter og dermed høyt driftsresultatet i næringen, falt husholdningenes andel i 2021 og 2022. Deretter har den steget, og er i 2024 og 2025 foreløpig beregnet til henholdsvis 45,2 prosent og 46,9 prosent. Andelen av disponibel inntekt utenom petroleumsvirksomhet varierer mindre og lå rundt 58 prosent fram til 2020. Den økte til om lag 60 prosent i 2020 og 2021 for deretter å avta til i rundt 55 prosent i 2022 og 2023. I 2025 steg den til 57 prosent.

Lønn er den viktigste inntektskilden til husholdningssektoren. I 2025 økte samlet utbetalt lønn med 5,5 prosent, etter en økning i antall sysselsatte personer på 0,7 prosent. Lønn bidro til å trekke opp veksten i disponibel realinntekt med 1,8 prosentpoeng i 2025. Det gjennomsnittlige bidrag til realinntektsveksten for årene 2016–2025 er på 1,0 prosentpoeng.

Bidraget fra *skatt på inntekt og formue* til realinntektsutviklingen vil med denne type dekomponering være negativt så lenge realinntektene øker og det ikke er store reduksjoner i beskatningen. Ved uendrede reelle skattesatser og inntektssammensetning vil det negative bidraget isolert sett være større desto høyere bidraget fra lønn er. De foreløpige tallene viser at skatt på inntekt og formue bidro til å trekke ned realinntekten med 0,7 prosentpoeng i 2025. I gjennomsnitt for årene 2016–2025 har skatt på inntekt og formue trukket ned veksten i realinntekten med 0,6 prosentpoeng.

⁷⁴ Husholdningssektoren består av personhusholdninger, selvstendig næringsdrivende samt borettslag.

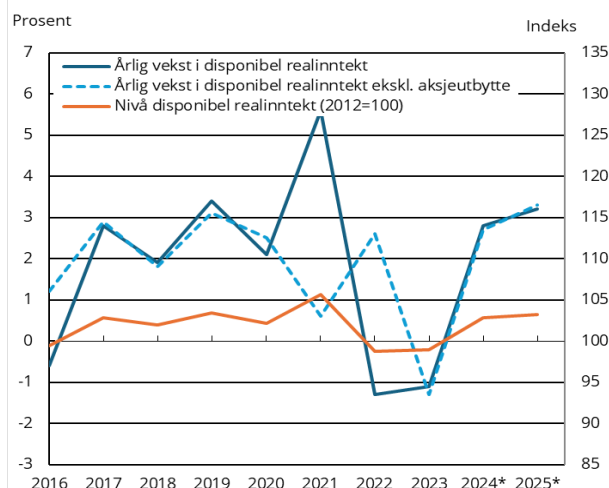
⁷⁵ Justering for prisvekst gjøres ved å benytte nasjonalregnskapet deflator for husholdningenes konsum. Se beskrivelse og sammenheng til KPI i boks 9.3.

Figur 9.4 Disponibel inntekt for husholdninger. Andel av disponibel inntekt for Norge i prosent

*Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figur 9.5 Vekst i disponibel realinntekt for husholdninger. Prosentvis endring fra året før og nivå (2015=100)

*Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.7 Bidrag til vekst i disponibel realinntekt for husholdninger. Prosentpoeng

	2023 ⁴	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*	Gj.snitt 16–25
Vekst i disponibel realinntekt i prosent	1 911	-0,6	2,8	1,9	3,4	2,1	5,6	-1,3	-1,1	2,8	3,2	1,8
Vekst i disp. realinntekt ekskl. aksjeutbytte	1 802	1,2	2,9	1,8	3,1	2,5	0,6	2,6	-1,3	2,7	3,3	1,9
Bidrag fra												
Inntekter												
- Lønn	1 625	-0,3	1,6	2,4	3,0	0,2	3,4	2,2	1,1	2,2	1,8	1,0
- Blandet inntekt ¹	290	0,1	0,4	0,0	0,6	-1,7	1,0	2,3	-0,5	0,4	0,4	0,3
- Formuesinntekter ²	153	-2,2	0,1	0,3	0,6	-0,4	4,7	-3,2	1,3	1,2	0,3	0,2
herav: mottatt aksjeutbytte	109	-1,7	0,0	0,2	0,4	-0,3	5,0	-3,6	0,0	0,2	0,1	0,0
- Offentlige stønader, inkl. pensjoner	646	0,4	0,5	0,2	0,8	3,0	0,1	-0,4	1,4	1,7	0,9	1,0
- Andre inntekter, netto	-137	0,1	0,2	-0,2	-0,1	0,5	-0,8	-0,4	-0,7	0,0	0,3	-0,1
Utgifter												
- Skatt av inntekt og formue	517	0,7	-0,1	-0,6	-0,8	-0,8	-3,4	0,6	0,0	-1,0	-0,7	-0,6
- Formuesutgifter	216	0,7	-0,3	-0,1	-0,7	0,7	1,1	-1,6	-3,9	-1,8	0,3	-0,6
Korreksjon for indirekte målte banktjenester ³	66	-0,1	0,5	-0,1	-0,1	0,6	-0,5	-0,8	0,2	0,1	-0,1	0,0

* Foreløpige tall.

¹ Blandet inntekt er den delen av driftsresultatet som tilfaller husholdningssektoren. Dette inkluderer også beregnet avkastning av boligkapitalen.

² Formuesinntekter består av aksjeutbytte, renteinntekter og avkastning på leie av grunn.

³ Se boks 6.2 for begrepsforklaring.

⁴ Milliarder kroner. Uoverensstemmelser i tabellen skyldes avrunding.
Kilde: Statistisk sentralbyrå

Offentlige stønader er den viktigste inntektskilden for pensjonister, trygdede og husholdninger med midlertidig inntektsbortfall. Slike stønader utgjør vanligvis om lag en firedel av inntektene i husholdningssektoren. Etter de ekstraordinære utbetalingene av stønader i forbindelse med pandemien i 2020 og flere har kommet i lønnet arbeid, trakk stønadene ned veksten i disponibel realinntekt i 2022, mens de trakk opp i 2025 med 0,9 prosentpoeng. De siste ti årene har offentlige stønader økt veksten i realinntekten med 1,0 prosentpoeng i gjennomsnitt per år.

Husholdningenes *formuesinntekter* består i hovedsak av renter på bankinnskudd og aksjeutbytte, mens *formuesutgiftene* stort sett omfatter gjeldsrenter. Husholdningene har langt høyere rentebærende gjeld enn rentebærende fordringer. Renteoppgangen har gitt økte renter på innskudd, og det har trukket opp veksten i den disponible realinntekten. Høyere lånerente førte samtidig til at formuesutgifter trakk veksten i disponibel realinntekt ned. I tiårsperioden 2016-2025 har gjennomsnittlig årlig bidrag fra samlede formuesinntekter vært på 0,2 prosentpoeng, mens formuesutgiftene (renteutgifter) i gjennomsnitt har trukket veksten ned med 0,6 prosentpoeng.

Tall fra inntektsregnskapet for husholdningssektoren er summariske i den forstand at de ikke gjenspeiler endringer i antall husholdninger og deres sammensetning. *Disponibel inntekt regnet per innbygger* anslås foreløpig til om lag 368 000 kroner i 2024 og 388 000 kroner i 2025. Justert for prisstigning tilsvarer dette en økning i realinntekten per innbygger på 1,8 prosent i 2024 og 2,5 prosent i 2025. Justert for aksjeutbytte var disponibel realinntekt per innbygger 283 000 kroner i 2025, som er 6 000 kroner mer enn året før.

Tabell 9.8 Vekst i husholdningenes disponible realinntekt per innbygger. Vekst fra året før i prosent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*	Gj.sn. 2016- 2025
Disponibel realinntekt per innbygger	-1,5	2,0	1,2	2,7	1,5	5,0	-2,1	-2,3	1,8	2,5	1,1
Disponibel realinntekt utenom aksjeutbytte per innbygger	0,3	2,1	1,1	2,4	1,9	0,1	1,7	-2,4	1,7	2,6	1,1

* Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Boks 9.3 Forskjellen mellom KPI og konsumdeflatoren i nasjonalregnskapet

Konsumdeflatoren viser at prisene på konsumet økte 5,0 prosent i 2023 og 3,4 prosent i 2024. Til sammenligning viser konsumprisindeksen (KPI) en oppgang på henholdsvis 5,5 og 3,1 prosent. Fra 2024 til 2025 var veksten i konsumdeflatoren på 3,3 prosent og veksten i KPI på 3,1. Det er vanlig at det er mindre forskjeller mellom de to prisindeksene. De siste ti årene har konsumdeflatoren i gjennomsnitt vært 0,1 prosentpoeng høyere enn KPI, men med variasjoner over årene.

De fleste konsumgruppene i nasjonalregnskapet deflateres ved bruk av relevante delindekser i KPI. På noen få områder finnes ikke en delindeks. Dette gjelder eksempelvis for livs- og skadeforsikringer der konsumet i nasjonalregnskapet består av differansen mellom premier betalt og erstatninger mottatt, mens KPI bare dekker forsikringspremier. I tillegg inkluderer

nasjonalregnskapet de såkalte indirekte målte banktjenestene⁷⁶ («rentemarginer») i konsumet, en imputasjon som ikke finnes i KPI. I de to nevnte tilfellene deflaterer nasjonalregnskapet med produksjonsprisindeksen. En annen viktig forskjell er at nasjonalregnskapet tar med husholdningenes kjøp i utlandet. Dette deflateres med en vektet og valutakursjustert prisindeks basert på KPI fra de viktigste landene husholdningene reiser til. Utenlandske prisindekser inngår ikke i konsumprisindeksen. At utenlandskonsumet holdes utenfor gjør at alle grupper får en litt høyere vekt i KPI enn det man finner i nasjonalregnskapet.

Ellers kan elektrisitet ha avvikende prisutvikling i konsumdeflatoren og i KPI. I de endelige beregningene i nasjonalregnskapet brukes den gjennomsnittlige elektrisitetsprisen for leveranser til husholdningssektoren hentet fra den årlige elektrisitetsstatistikken (Elektrisitetsnæringens økonomiske utvikling). Denne aktualitet publiseres først i november året etter rapportering, slik at for foreløpige tall benyttes KPIs delindeks for elektrisitet.

Konsumprisindeksen en Laspeyres-type indeks hvor vektene oppdateres årlig, og holdes fast gjennom et kalenderår. Konsumdeflatoren i nasjonalregnskapet er derimot implisitt en Paasche-type indeks, som vil si at den benytter løpende vektorer fra beregningstidspunktet.

[Boks slutt]

Boks 9.4 Noen begreper knyttet til husholdningenes inntekter

En personhusholdning kan ha *inntekt* fra flere kilder, utenom lønnsinntekt. *Blandet inntekt* er driftsresultatet fra næringsvirksomhet som tilfaller husholdningssektoren. Den inkluderer avlønning for arbeid utført av eierne eller deres familie. Denne størrelsen inkluderer også en beregnet avkastning av boligkapitalen (omtalt som driftsresultatet fra egen bolig). Husholdningene kan ha formuesinntekter som består av renteinntekter på bankinnskudd, utbytte på aksjer, leieinntekter fra landeiendom o.l. Husholdningene kan også ha inntekter fra pensjoner og trygder.

Det er grunn til å merke seg at varige konsumgoder utenom bolig ifølge konvensjonene i nasjonalregnskapet regnes som konsumert i sin helhet det året de anskaffes. I tråd med dette inngår derfor ikke beregnet avkastning på varige konsumgoder – utenom bolig – som inntekt i nasjonalregnskapets inntektsregnskap.

Beregninger av *disponibel realinntekt* krever omregning til faste priser. I nasjonalregnskapet benyttes prisindeksen for husholdningers totale forbruk som deflator.

Et grunnleggende prinsipp i nasjonalregnskapet er at inntekter og utgifter skal føres påløpt. Det kan være avvik mellom når en inntekt påløper og når den utbetales/betales.

Avkastning på husholdningenes *forsikringskrav*, er ikke inntekt som kan disponeres løpende til konsum. Avkastningen inngår derfor ikke i disponibel inntekt, men tas som en direkte korrigerende på sparingen. Den inngår i en korreksjonspost for bunden sparing i kollektive ordninger knyttet til arbeidsforhold, kalt korreksjon for sparing i pensjonsfond mv. Husholdningenes forsikringskrav er i hovedsak verdien av beholdninger i livsforsikring og pensjonsfond fra tidligere innbetalte pensjonspremier. Når livsforsikring og midler fra pensjonsfond utbetales, vil disse registreres som inntekter til husholdningssektoren.

Omvurdering av aktiva og lignende ikke realiserede aksjegevinster/tap, endringer i verdien av boligkapital mv., inngår ikke i begrepet disponibel inntekt, jf. også omtale i boks 9.2.

⁷⁶ Se definisjon i boks 9.4

Omvurderinger av aktiva vil kunne påvirke forbruksmulighetene over tid, men hører begrepsmessig hjemme i husholdningenes kapitalregnskap og påvirker som sådan husholdningenes formue.

Indirekte målte bank- og finanstjenester defineres som tjenester produsert av finansielle foretak, som de ikke tar betalt for ved hjelp av gebyrer, men gjennom «rentemarginer». Med det menes at finansinstitusjonene har lavere rente på innskudd/innlån enn på utlån. Husholdningenes del av «rentemarginene» inkluderes i husholdningenes konsum samt i produktinnsatsen, for eksempel i husholdningenes «boligproduksjon». De indirekte målte banktjenestene, som er en teknisk størrelse, skal ikke påvirke husholdningenes sparing. Derfor legges et beløp, som er like stort som summen av husholdningenes forbruk av rentemarginen inkludert det som er knyttet til bolig, til den disponible inntekten før sparingen beregnes.

[Boks slutt]

Foreløpig utgave

10 Inntektsutviklingen for utvalgte inntektsgrupper

- Veksten i gjennomsnittlig påløpt årslønn fra 2024 til 2025 var 4,9 prosent. Lønnstakere med en gjennomsnittlig årslønn⁷⁷, har fått en økning i reallønn etter skatt på 1,7 prosent fra 2024 til 2025. Tilsvarende var reallønnsveksten etter skatt innen de store forhandlingsområdene fra 1,4 til 1,8 prosent.
- Ulikhet i inntekt etter skatt i yrkesbefolkningen var om lag uendret fra 2023 til 2024. Sett over en 30-års periode er det en tendens til at inntektsulikheten øker for den yrkesaktive befolkningen, mens ulikheten reduseres i gruppen av pensjonister/trygdede. Inntektsforskjellene i Norge er likevel mindre enn i de fleste andre europeiske land.

10.1 Vekst i reallønn etter skatt for utvalgte lønnstakerhusholdninger

Dette avsnittet beskriver utviklingen i reallønn etter skatt for ulike grupper. Utviklingen i reallønn etter skatt bestemmes av forløpene til lønn, skatt og prisstigning.

10.1.1 Reallønn etter skatt fra 2024 til 2025

Skattesatsen for alminnelig inntekt var 28 prosent fra 1992 til og med 2013. Fra 2014 ble den redusert til 27 prosent kombinert med at trygdeavgiften ble økt fra 7,8 prosent til 8,2 prosent. Fra 2016 ble skattesatsen redusert til 25 prosent, kombinert med innføringen av en ny trinnskatt til erstatning for toppskatten. Skattesatsen ble redusert til 24 prosent i 2017, 23 prosent i 2018 og ytterligere til 22 prosent fra 2019. Se nærmere omtale av skatteendringer i avsnitt 10.1.2. Tabell 10.1 viser gjennomsnittsskatt for gjennomsnittslønn, marginalsatt for gjennomsnittslønn, skattesatsen for alminnelig inntekt og maksimal marginalsatt for lønnsinntekt. Marginalsatten økte fra 34 prosent i 2022 til 43,4 prosent i 2023-2025 som følge av at gjennomsnittsinntekten i disse årene lå høyere enn innslagspunktet for trinn tre i trinnskatten (725 050 kroner i 2025). Marginalsattesatsen er skatten på den siste opptjente kronen. Gjennomsnittsskatten sier hvor mye skatt en betaler samlet i prosent av lønnsinntekten. Inntektsgrenser mv. for inntektsårene fra 2015 til 2026 framgår i tabell 4.1 i vedlegg 4.

⁷⁷ 746 700 kroner i 2025, beregnet av utvalget fra siste nivåanslag fra SSB og årlig vekst deretter.

Tabell 10.1 Skatt på lønnsinntekt. 1992–2025

År	Gjennomsnittsskatt for gjennomsnittslønn	Marginalskatt på gjennomsnittslønn	Skatt på alminnelig inntekt	Maksimal marginal- skatt på lønnsinntekt ¹
1992	29,2	45,3	28,0	48,8
1993	29,3	45,3	28,0	49,5
1994	29,4	45,3	28,0	49,5
1995	29,6	45,3	28,0	49,5
1996	29,7	45,3	28,0	49,5
1997	29,6	45,3	28,0	49,5
1998	29,7	45,3	28,0	49,5
1999	29,4	49,3	28,0	49,3
2000	29,4	49,3	28,0	55,3
2001	29,4	49,3	28,0	55,3
2002	29,2	35,8	28,0	55,3
2003	29,1	35,8	28,0	55,3
2004	29,1	35,8	28,0	55,3
2005	28,4	35,8	28,0	51,3
2006	28,3	35,8	28,0	47,8
2007	28,4	35,8	28,0	47,8
2008	28,5	35,8	28,0	47,8
2009	28,4	35,8	28,0	47,8
2010	28,4	35,8	28,0	47,8
2011	28,5	35,8	28,0	47,8
2012	28,5	35,8	28,0	47,8
2013	28,5	35,8	28,0	47,8
2014	28,1	35,2	27,0	47,2
2015	28,0	35,2	27,0	47,2
2016	27,5	34,9	25,0	46,9
2017	27,1	34,6	24,0	46,7
2018	27,0	34,5	23,0	46,6
2019	26,8	34,4	22,0	46,4
2020	27,1	34,4	22,0	46,4
2021	27,0	34,2	22,0	46,4
2022	26,8	34,0	22,0	47,4
2023	26,9	43,4	22,0	47,4
2024	27,0	43,4	22,0	47,4
2025	27,0	43,4	22,0	47,4

¹ Eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Kilde: Finansdepartementet, Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget.

I tabell 10.2 legger utvalget fram beregninger av utviklingen i reallønn etter skatt for utvalgte forhandlingsområder fra 2024 til 2025. Det er tatt utgangspunkt i gjennomsnittlig nivå og vekst i årslønn som vist i tabell 1.1 i kapittel 1 og tabell 2.1 i kapittel 2. Det er sett bort fra endringer i skattemessige fradrag den enkelte måtte ha hatt utover standard fradrag.

Tabell 10.2 viser at for lønnstakere var veksten i gjennomsnittlig årslønn fra 2024 til 2025 på 4,9 prosent. Lønnstakere med en slik årslønn og lønnsvekst, har fått en økning i reallønn før skatt på 1,8

prosent fra 2024 til 2025, mens veksten i reallønn etter skatt var på 1,7 prosent. Veksten i reallønn etter skatt innen de store forhandlingsområdene var fra 1,4 til 1,8 prosent.

Tabell 10.2 Reallønnsvekst etter skatt for typeeksempler i utvalgte forhandlingsområder.¹ Vekst i prosent

Grupper	Årslønn i 2025 ² , kr	2024		2025	
		Lønnsvekst ²	Vekst i reallønn etter skatt	Lønnsvekst ²	Vekst i reallønn etter skatt
Industriarbeidere	637 400	5,7	2,6	4,9	1,8
Industrifunksjonærer	1 005 700	4,7	1,5	4,9	1,6
Ansatte i Virkebedrifter i varehandel	690 600	5,1	2,1	4,4	1,4
Statsansatte	786 400	5,4	2,2	4,8	1,7
Kommuneansatte	674 300	5,4	2,3	4,6	1,6
Lønnstaker med gjennomsnittlig årslønn ³	746 700	5,6	2,3	4,9	1,7

¹ Lønnstakere med gjennomsnittlig årslønn, årslønnsvekst og standard fradrag.

² Tallene er hentet fra tabell 1.1. og tabell 2.1. Gjennomsnittlig årslønn på 746 700 kroner i 2025 er beregnet av utvalget fra siste nivåanslag fra SSB og årlig vekst deretter.

³ Typeeksempel for lønnstaker som har standard fradrag og lønn lik gjennomsnittlig årslønn.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Beregningsutvalget har også sett på kjøpekraftsutviklingen for ulike husholdningstyper. I tabell 10.3 har en beregnet utvikling i realinntekt for lønnstakere med en lønnsinntekt på henholdsvis 350 000 kroner, 600 000 kroner, 700 000 kroner, 1 200 000 og 1 800 000 kroner. Beregningene er utført for enslige lønnstakere uten barn, med ett barn og med to barn, og for ektepar med to barn. Resultatene er avhengige av forutsetningene som er valgt. De generelle forutsetningene for beregningene er nærmere omtalt i boks 10.1.

Tabell 10.3 Beregnet vekst i reallønn¹ etter skatt for utvalgte lønnstakerhusholdninger med en lønnsvekst lik årslønnsveksten i alt. Vekst i prosent

Lønnsinntekt i 2025 (kr)	Familiesituasjon	2024	2025
350 000	Enslig lønnstaker uten barn	2,4	1,8
	Enslig lønnstaker med 1 barn	3,5	2,1
	Enslig lønnstaker med 2 barn	4,7	2,9
600 000	Enslig lønnstaker uten barn	2,5	1,8
700 000	Enslig lønnstaker uten barn	2,5	1,8
	Enslig lønnstaker med 1 barn	3,2	2,0
	Enslig lønnstaker med 2 barn	3,9	2,5
	Ektepar med to barn, hvor den ene ektefellen tjener 450 000 kr og den andre 250 000 kr	3,9	2,7
1 200 000	Enslig lønnstaker uten barn	2,2	1,6
	Enslig lønnstaker med 1 barn	2,7	1,7
	Enslig lønnstaker med 2 barn	3,2	2,1
	Ektepar med to barn, hvor den ene ektefellen tjener 800 000 kr og den andre 400 000 kr	3,3	2,3
1 800 000	Ektepar med to barn, hvor den ene ektefellen tjener 1 200 000 kr og den andre 600 000 kr	3,0	2,1
Nominell lønnsvekst ²		5,6	4,9

¹ For husholdningstyper med barn legges det til grunn at barna er mellom 6 og 18 år gamle.

² Lønnsutviklingen slik den framkommer av kolonnen «Årslønn påløpt» i tabell 2.1.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Utvalget har i beregningene i tabell 10.3 lagt til grunn en lønnsvekst på 5,6 prosent for 2024 og 4,9 prosent for 2025, slik det framkommer i SSBs statistikk for påløpt årslønn. Sammen med prisvekst på 3,1 prosent både i 2024 og 2025, gir det en reallønnsvekst før skatt på 2,4 prosent i 2024 og 1,8 prosent i 2025. Veksten i reallønn etter skatt for typeberegningene avviker fra dette som følge av endringer i skattereglene og barnetrygden. Lavere priser for barnehager/SFO fører til redusert vekst i konsumprisindeksen for alle, men vil først og fremst ha betydning for de med barn i barnehage/SFO.

I 2025 ble satsene i trinnskatten på trinn 1 og 2 holdt uendret, mens innslagspunktene ble økt med 4,5 prosent. Siden veksten i innslagspunktet var lavere enn lønnsveksten på 5 prosent førte det isolert sett til økt skatt. Skattesatsen i trinn 3-5 ble økt med 0,1 prosentpoeng. Innslagspunktene ble økt med 4,1 prosent i trinn 3, 0,5 prosent i trinn 4 og 4,5 prosent i trinn 5. Lavere vekst i innslagspunktene i trinnskatten enn i lønnsveksten bidrar til økt skatt.

Øvre grense i minstefradraget for lønnsinntekter ble redusert med 11,9 prosent fra 2024 til 2025, noe som virker innstrammende på lønn etter skatt. Personfradraget ble derimot økt med 23 prosent fra 2024 til 2025, noe som isolert sett gir økt lønn etter skatt.

Tidligere har enslige forsørgere fått støtte både gjennom et skattefradrag og gjennom utvidet barnetrygd fra Nav. Skattefradraget for enslige forsørgere var i 2022 på 52 746 kroner. Fra mars 2023 ble støtten til enslige forsørgere lagt om ved å erstatte skattefradraget med en økning i satsen for utvidet barnetrygd. Fra september 2024 ble den ordinære barnetrygden for barn over 6 år økt slik at det nå er samme sats for barn under og over 6 år. Samlet økte barnetrygden for barn over 6 år med 19,1 prosent og for barn under 6 år med 7,6 prosent fra 2024 til 2025. Husholdningstypene med lav lønn og barn over 6 år får størst inntektsvekst som følge av økt barnetrygd, fordi barnetrygden utgjør en større del av inntekten jo lavere lønnen er og jo flere barn husholdningen har.

Boks 10.1 Beregninger av endringer i reallønn etter skatt

Beregningene av endringer i reallønn etter skatt i dette avsnittet bygger på følgende forutsetninger:

Inntektstakeren mottar bare én inntektsart (lønn).

Det er bare tatt hensyn til skatteregler som berører alle eller de fleste lønnstakere. Det vil blant annet si at det kun gis standard fradrag i inntekt (personfradrag og minstefradrag).

Barnetrygd er regnet som negativ skatt. Det er ikke tatt hensyn til andre overføringer fra offentlige budsjetter, herunder kontantstøtten som ble innført 1. august 1998.

Det er brukt samme prisindeks (konsumprisindeksen) for alle husholdningstyper ved omregning til reallønn. Konsumprisindeksen økte med 3,1 prosent både i 2024 og 2025.

Beregninger basert på så enkle forutsetninger som her, må brukes med forsiktighet.

Beregningsutvalget mener likevel av flere grunner at denne type beregninger kan ha interesse:

1. Resultatene indikerer i hvilken retning endringer i sentrale skatteregler isolert sett trekker.
2. Siden det bare forhandles om lønn, kan beregninger der en kun endrer lønnsinntekten være av særlig interesse.

Den nominelle lønnsinntekten etter skatt beregnes ved å trekke inntektsskatter og avgifter til folketrygden fra lønnsinntekten. For barnefamilier tas det også hensyn til barnetrygden. Lønnsinntekt etter skatt beregnet på denne måten gir uttrykk for hva lønnstakeren har til disposisjon av lønnsinntekten (og eventuelt barnetrygden) til betaling av gjeldsrenter og til kjøp av varer og tjenester etter at samlede skatter er betalt. Reallønn etter skatt beregnes ved å deflatere den nominelle lønnsinntekten etter skatt med konsumprisindeksen. Endringen i reallønn etter skatt blir da den prosentvise forskjellen mellom årets og fjorårets reallønn etter skatt.

[Boks slutt]

10.1.2 Endringer i skatteregler for lønnstakere fra 2025 til 2026

Skattesatsene i trinnskattens trinn 1-3 er holdt uendret på hhv. 1,7 prosent og 4,0 og 13,7 prosent fra 2025 til 2026. Innslagspunktene i trinn 1-3 ble økt med 5 prosent. Trinnskattesatsene i trinn 4-5 er satt opp med 0,1 prosentpoeng til henholdsvis 16,8 og 17,8 prosent i 2026. Innslagspunktene for trinn 4 og 5 er økt med 4 prosent fra 2025 til 2026.

For trygdeavgiften er satsen for lønnsinntekt redusert med 0,1 prosentpoeng, fra 7,7 til 7,6 prosent. Den nedre grensen for å betale trygdeavgift er holdt uendret på 99 650 kroner. Personfradraget er økt fra 108 550 kroner i 2025 til 114 540 kroner i 2026. Øvre grense i minstefradraget for lønn og trygd er økt fra 92 000 kroner i 2025 til 95 700 kroner i 2026.

Maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent mv. er økt 8 250 kroner i 2025 til 8 700 kroner i 2026. Satsen for reisefradraget økte fra 1,83 kroner per kilometer i 2025 til 1,9 kroner per

kilometer i 2026. Nedre grense for fradraget ble redusert fra 15 250 kroner per kilometer i 2025 til 12 000 kroner i 2026, mens øvre beløpsgrense ble økt fra 100 880 kroner til 120 000 kroner. Beløpsgrensene i foreldrefradraget ble redusert fra 25 000 kroner til 15 000 kroner for ett barn og tillegget per barn utover det første ble redusert fra 15 000 kroner til 10 000 kroner. Satsen for skattefradrag for boligsparing for ungdom ble videreført på 10 prosent og det maksimale årlige sparebeløpet på 27 500 kroner ble nominelt videreført. Satsene for barnetrygd var fra 1. januar 2026 på 1 766 kroner per måned både for barn under 6 år og barn over 6 år. Det særskilte fradraget i Finnmark og Nord-Troms ble økt fra 30 000 kroner til 45 000 kroner.

Det vises til tabell 4.1 i vedlegg 4 for en oversikt over skattesatser, grenser og fradrag for årene 2015–2026.

10.2 Inntektsutviklingen for pensjonister og trygdede

Pensjonssystemet hovedformål er å sikre den enkelte et rimelig inntektsnivå i forhold til tidligere inntekt. I tillegg skal pensjonssystemet gi en akseptabel grunnsikring for personer uten eller med liten tilknytning til arbeidsmarkedet. Pensjonsreformen har gjort det mulig å velge selv når uttaket av alderspensjon fra folketrygden skal starte i intervallet 62–75 år. Uttaksbeslutningen kan i langt større grad enn tidligere nå ses på som en ren finansiell beslutning. Dette har gitt den enkelte større mulighet til å bestemme fordelingen av pensjonsutbetalingene over livsløpet etter 62 år.

I dette avsnittet redegjøres det nærmere for inntektsutviklingen for pensjonister og trygdede før og etter skatt med hovedvekt på utviklingen i pensjon. Samlede pensjons- og trygdeytelser består av pensjon og trygd fra folketrygden, ytelser fra tjenstepensjonsordninger, AFP og individuelle pensjonsordninger.

Utviklingen i grunnbeløpet i folketrygden, minstepensjonene for enslige og ektepar og pensjonene til enslige uføre de siste ti årene framgår av tabell 4.2 i vedlegg 4.

I kapittel 6 i rapporten «*Arbeid, pensjon og inntekt i den eldre befolkningen*»⁷⁸ fra Pensjonspolitisk arbeidsgruppe er det en grundig omtale av utviklingen i samlet inntektsnivå, endringer i samlet inntekt over tid, lavinntekt for ulike aldersgrupper og sammensetningen av samlet inntekt i den eldre befolkningen. Omtalen av inntektsutviklingen for trygdede og pensjonister er derfor mer kortfattet her. På noen områder er det likevel vist til og gitt en kort omtale av hovedpoeng i rapporten fra Pensjonspolitisk arbeidsgruppe.

10.2.1 Utviklingen i pensjons- og trygdeytelser

Tabell 10.4 viser nominell og reell årlig vekst i samlede overføringer for personer som har hovedinntekt fra pensjon eller trygd. Overføringer inkluderer både ytelser fra folketrygden (alderspensjon, uføretrygd, arbeidsavklaringspenger mv.) og andre ytelser, herunder fra tjenstepensjonsordninger og AFP. Overføringer utgjorde 84,9 prosent av gruppens samlede inntekt i 2024.

⁷⁸ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/arbeid-pensjon-og-inntekt-i-den-eldre-befolkningen/id3103413/>

Tabell 10.4 Utvikling i overføringer¹ for trygdede og pensjonister². Prosent

	Årlig nominell vekst i overføringer	Årlig realvekst i overføringer	Gjennomsnittlige overføringer i 2024-kroner	Overføringer som andel av samlet inntekt før skatt
2015	4,9	2,7	380 700	86,9
2016	2,9	-0,7	378 100	88,8
2017	2,2	0,4	379 600	88,8
2018	2,9	0,2	380 300	88,8
2019	3,3	1,1	384 400	88,9
2020	2,2	1,0	388 100	89,3
2021	3,8	0,3	389 400	86,4
2022	4,0	-1,6	383 000	88,6
2023	6,2	0,7	385 500	87,0
2024	4,3	1,2	390 200	84,9

¹Inkluderer både offentlig og privat tjenestepensjon. Inkluderer ikke dagpenger, sykepenger og foreldrepenger.

²Omfatter personer med sosioøkonomisk status pensjonist/trygdet. Det gjelder alle personer som ikke er yrkesaktive og mottar trygde-/pensjonsytelser og yrkesaktive personer som har større inntekt fra trygde-/pensjonsytelser enn lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) eller næringsinntekt. En person er yrkesaktiv når næringsinntekten (inkl. absoluttverdi av årets underskudd i næring) og lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) overstiger 2G. Det var 1 198 366 personer definert som trygdet eller pensjonist i 2014 og 1 456 519 personer i 2024.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Tabell 10.5 viser utvikling i grunnbeløpet, minstepensjonene, gjennomsnittlig alderspensjon og uføretrygd, samt reguleringen av løpende alderspensjon fra folketrygden.

Tabell 10.5 Grunnbeløp, pensjon og uføretrygd. Årlig gjennomsnitt. Prosentvis endring fra året før og gjennomsnittlig endring per år. 2016–2025

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2016–2025	Gj. sn. per år ¹
Grunnbeløp	2,5	1,7	2,7	3,2	2,0	3,8	4,8	5,9	5,1	4,8	43,0	3,6
Minste pensjonsnivå/ alderspensjon for enslige	2,8	3,3	3,6	3,2	4,1	5,8	5,3	8,7	4,6	4,9	57,0	4,6
Minste pensjonsnivå/ alderspensjon for ektepar/samboende	2,9	3,1	2,5	2,5	1,4	3,9	4,1	6,9	4,6	3,4	41,3	3,5
Alderspensjon i gjennomsnitt	2,5	1,9	2,3	2,7	1,5	4,2	4,5	7,0	3,1	4,7	39,7	3,4
Regulering av løpende alderspensjoner	1,7	0,9	1,9	2,4	1,3	3,8	4,1	6,9	4,6	3,4	35,5	3,1
Uføretrygd i gjennomsnitt	2,9	2,2	2,8	3,1	2,1	3,8	4,8	5,9	5,5	5,2	45,6	3,8
Memo: Samlet årslønnsvekst ²	1,7	2,3	2,8	3,5	3,1	3,5	4,3	5,2	5,6	5,0	43,7	3,7
Memo: KPI	3,6	1,8	2,7	2,2	1,3	3,5	5,8	5,5	3,1	3,1	37,7	3,3

¹Geometrisk gjennomsnitt.

²Lønnsutviklingen slik den framkommer av kolonnen «Påløpt årslønn» i tabell 2.1.

Tabell 10.6 viser utviklingen i samlede lønns- og pensjonsinntekter for ulike aldersgrupper, og for henholdsvis alle og for mottakere av alderspensjon. I aldersgruppene 67 år og over mottar nesten alle alderspensjon, og utviklingen er dermed ganske parallell for de to gruppene. Over tid har veksten i samlede lønns- og pensjonsinntekter for aldersgruppene over 67 år vært noe høyere enn årslønnsveksten i økonomien, blant annet som en følge av stadig høyere pensjonsopptjening blant nye pensjonister.

Tabell 10.6 Utviklingen i samlede lønns- og pensjonsinntekter¹. Årlig nominell vekst. Prosent

	Alle				Mottakere av alderspensjon fra folketrygden			
	62–66 år	67–69 år	70–74 år	67 år og eldre	62–66 år	67–69 år	70–74 år	67 år og eldre
2014	6,8	3,6	4,7	4,5	2,4	3,6	4,6	4,5
2015	5,2	2,6	2,9	3,0	1,5	2,5	2,9	3,0
2016	3,2	1,9	2,6	2,7	2,2	2,0	2,6	2,7
2017	3,1	2,7	1,8	2,5	2,0	2,4	1,8	2,5
2018	3,6	3,6	1,9	3,0	2,6	3,2	1,9	2,9
2019	4,4	3,5	2,7	3,4	3,5	3,4	2,7	3,4
2020	1,6	2,1	1,2	2,1	1,0	1,9	1,2	2,0
2021	4,9	4,3	4,1	4,6	3,9	4,2	4,1	4,5
2022	5,2	4,8	4,4	4,7	4,1	4,8	4,7	4,8
2023	5,5	6,5	6,4	6,8	5,4	6,6	6,6	7,0
2024	5,4	4,5	4,1	4,2	3,9	4,3	4,2	4,2
Antall personer i 2024	313 861	174 433	259 630	937 636	82 605	163 112	256 287	918 651

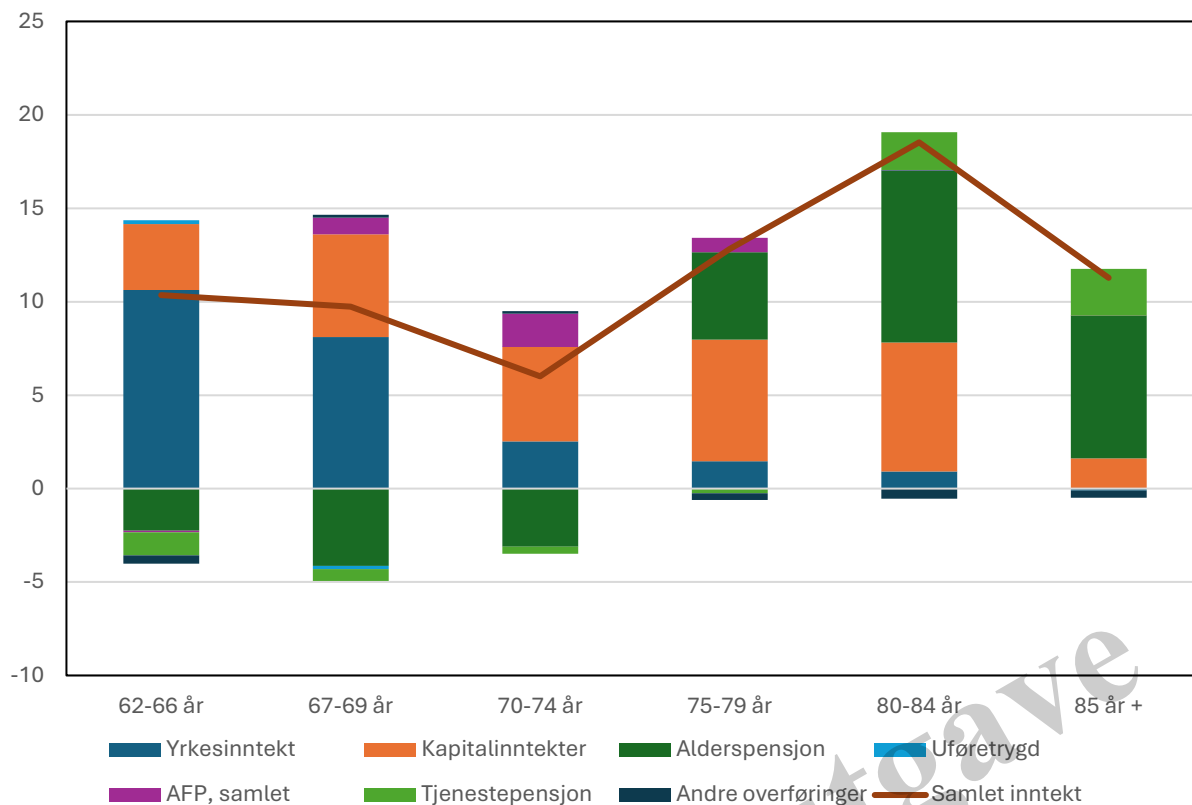
¹ Summen av lønns- og pensjonsinntekter. Pensjonsinntekter omfatter alderspensjon, offentlig og privat tjenestepensjon og AFP.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

For gruppen «alle» i aldersgruppen 62–66 år har veksten vært høyere enn for de som er mottakere av alderspensjon fra folketrygden. Utviklingen har sammenheng med at stadig flere i denne aldersgruppen kombinerer arbeid og alderspensjon.

Figur 10.1 viser prosentvis realvekst i gjennomsnittlig samlet inntekt og inntektskomponentenes del av endringen i perioden 2014-2024.

For aldersgruppen 62-66 år er det økt yrkesinntekt som har bidratt sterkest til økningen i samlet inntekt. Også for aldersgruppen 67-69 år har yrkesinntekt i stor grad bidratt til økningen i samlet inntekt. For de mellom 70 og 79 år er det kapitalinntekter som har bidratt mest til veksten i samlet inntekt. Det er gruppen 80-84 år som har hatt den høyeste inntektsveksten med 19 prosent i perioden 2014-2024. Det er alderstrygd som har bidratt mest, men også kapitalinntekter har bidratt mye til inntektsveksten.

Figur 10.1 Prosentvis realvekst i samlet inntekt før skatt og inntektskomponentenes del av endringen. 2014-2024

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.7 viser veksten i gjennomsnittlig utbetalt alderspensjon og uføretrygd som *ikke* har yrkesinntekt i tillegg til pensjon/trygd. I gjennomsnitt over perioden 2014-2024 har veksten i alderspensjon vært høyest, mens veksten i uføretrygd har vært noe høyere enn årslønnsveksten. Det er da sett bort fra 2015 hvor uførereformen gav en svært høy vekst i utbetalt uføretrygd.

Tabell 10.7 Utvikling i gjennomsnittlig utbetalt alderspensjon og uføretrygd til bosatte personer som ikke har yrkesinntekt. Prosent endring fra året før og andel av alderspensjonister og uføretrygdete som ikke har yrkesinntekt. 2014-2024

	Alderspensjon	Uføretrygd	Samlet årslønnsvekst	Andel av alderspensjonister som ikke har yrkesinntekt.	Andel av uføretrygdete som ikke har yrkesinntekt
2014	4,5	2,6	3,1	0,73	0,66
2015	2,8	19,5 ¹	2,8	0,72	0,66
2016	3,3	3,9	1,8	0,72	0,67
2017	2,5	1,9	2,3	0,73	0,67
2018	2,8	2,6	2,8	0,73	0,67
2019	2,8	3,9	3,5	0,72	0,66
2020	1,8	3,0	3,1	0,74	0,68
2021	4,6	3,7	3,5	0,75	0,68
2022	4,3	4,5	4,3	0,75	0,68
2023	7,1	6,0	5,2	0,74	0,68
2024	4,9	4,9	5,6	0,73	0,67

¹ Den høye nominelle veksten skyldes uføreforhøringen fra 2015. Innføring av lønnsbeskatning av uføretrygd ble kompensert med en økning i brutto uføreytelse.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Boks 10.2 Regelverksendringer på pensjonsområdet

Innledning

Det samlede pensjonssystemet består av alderspensjon fra folketrygden, tjenestepensjoner (pensjoner opptjent i arbeidsforhold) inkludert avtalefestet pensjon (AFP) samt individuell pensjonssparing. Hovedkomponentene i folketrygdens alderspensjon etter gammel opptjeningsmodell, er grunnpensjon, sært tillegg/pensjonstillegg og tilleggspensjon. Fra 2016 er den nye alderspensjonen bestående av inntekstspensjon og garantipensjon fasert gradvis inn for personer født fra og med 1954. Personer født 1963 og senere er fullt ut omfattet av de nye opptjeningsreglene.

Mellom 2011 og 2020 ble alderspensjon under utbetaling regulert med lønnsveksten og deretter fratrukket 0,75 prosent. I 2021 ble alderspensjon regulert særskilt i tråd med lønnsveksten, og fra og med 2022 reguleres alderspensjon under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Historisk har gjennomsnittlig alderspensjon økt mer enn grunnbeløpet fordi pensjonister med høy opptjening har kommet til og erstattet pensjonister med lav opptjening som har falt fra. I de siste årene har denne effekten blitt svakere fordi mange har tatt ut pensjon fra 62 år og dermed fått lavere årlig pensjon.

Som følge av reguleringsreglene for alderspensjon fra 2011, fastsettes satsene for minste pensjonsnivå for alderspensjonister med et kronebeløp. Satsene for minstenivåene ble i perioden 2011-2020 regulert med lønnsveksten justert for effekten av levealdersjusteringen for 67-åringer i reguleringsåret. Særskilte økninger i satsene har likevel forekommet en rekke ganger etter 2015. I 2021 ble minste pensjonsnivå regulert særskilt i tråd med lønnsveksten, på samme måte som for løpende alderspensjon. Fra 2022 reguleres minstenivåene med gjennomsnittet av pris- og lønnsvekst. Minste pensjonsnivå for alderspensjon per 1. mai 2025 utgjør 200 144 kroner for lav

sats (gift med alderspensjonist med høy tilleggspensjon), 231 645 kroner for ordinær sats (gift med minstepensjonist) og 279 933 kroner for særskilt sats (enslig).

Personer født 1963 og senere får garantipensjon som minste pensjonsytelse, istedenfor minstepensjon. For personer født mellom 1954 og 1962 blir minstepensjonen gradvis erstattet av garantipensjon. Garantipensjonen har to satser: ordinær sats og høy sats. Garantipensjon reguleres på samme måte som minste pensjonsnivå. Fra 1. mai 2024 er ordinær sats for garantipensjon 224 248 kroner (gjelder for personer med partner som har trygd, alderspensjon eller årlig inntekt større enn 2 G). Høy sats er 242 418 kroner (gjelder for enslige og personer med partner hvis partneren verken har trygd, alderspensjon samt årlig inntekt større enn 2 G).

Ny folketrygd og privat AFP

Fra 2011 ble alderpensjonen i folketrygden lagt om. Det ble blant annet innført fleksibelt uttak av pensjon fra 62 år, levealdersjustering og nye regler for årlig regulering av pensjon. Samtidig ble AFP i privat sektor tilpasset den nye folketrygden ved at den ble omgjort fra en tidligpensjonsordning for alderen 62–66 år til et livsvarig tillegg til alderspensjonen fra folketrygden. Etter hovedoppgjøret i 2018 ble det gjort enkelte endringer i ordningen. Det har også blitt gjennomført en felles utredning om en mulig omlegging av ordningen. I hovedoppgjøret 2018 ble det også avtalt en sliterordning som utbetaler ekstra ytelse til de som tar ut AFP ved 62–64 år uten arbeidsinntekt ved siden av. Det første årskullet som kunne søke om slitertillegg er de født i 1957. Disse mottok 1/7 av full ytelse. Senere årskull blir tillagt ytterligere 1/7 av ytelsen, frem til 1963-kullet som får full ytelse. Full årlig ytelse tilsvarer 0,25 G.

Privat tjenestepensjon

Også tjenestepensjonene er i endring. Økte kostnader og arbeidsgivernes ønske om mer forutsigbare pensjonskostnader har ført til sterk vekst i antall arbeidstakere i privat sektor som omfattes av innskuddsordninger. Ytelsesordningene, som tidligere dominerte det private tjenestepensjonsmarkedet, har i all hovedsak blitt avviklet eller lukket. Innføringen av obligatorisk tjenestepensjon (OTP) i 2006 medførte at antall innskuddsordninger økte kraftig, særlig blant bedrifter som ikke hadde pensjonsordning tidligere. Fra 2014 trådte den nye tjenestepensjonsloven i kraft med regler for en ny type tjenestepensjon i privat sektor, ofte kalt «hybrid» fordi den kombinerer elementer fra innskudds- og ytelsespensjon. Det er foreløpig etablert relativt få pensjonsordninger basert på det nye regelverket for hybridpensjon, men etter 2020 har det vært flere aktive medlemmer i hybridordningene enn i ytelsesordningene.

Fra 1. januar 2021 fikk om lag 1,5 millioner arbeidstakere i privat sektor samlet sin pensjonsopptjening fra innskuddspensjonsordninger på en egen pensjonskonto. Ved utløpet av januar 2026 var det ifølge Finans Norge etablert mer enn 2,1 mill. pensjonskontoer. Egen pensjonskonto innebærer at arbeidstakere som er ansatt i en bedrift med innskuddspensjonsordning, skal få samlet sin tidligere pensjonsopptjening fra innskuddspensjonsordninger på én pensjonskonto. Pensjonsopptjening fra tidligere arbeidsforhold skal samles og forvaltes sammen med pensjonskapitalen arbeidstakeren tjener opp i sitt nåværende arbeidsforhold. Pensjonskontoen skal følge arbeidstakeren gjennom de arbeidsforhold der arbeidstakeren har innskuddspensjonsordning. Formålet med egen pensjonskonto er å gi arbeidstakerne reduserte kostnader til pensjonssparing og mer oversikt over egen pensjon.

Reglene om pensjon fra første krone og dag trådte i kraft 1. januar 2022, og innebærer blant annet at det stilles krav om at det skal spares minst 2 prosent av medlemmers inntekt fra første krone i alle private tjenestepensjonsordninger. Det tidligere kravet om 20 prosent stilling for rett på

medlemskap i ordningene er opphevet. Aldersgrensen for medlemskap er satt ned fra 20 til 13 år som i folketrygden. Ansatte får rett på medlemskap i ordningene når inntekten overstiger grensene for rapporteringspliktig lønn i a-ordningen. Denne grensen er som hovedregel på 2 000 kroner, men er 10 000 kroner for skattefrie organisasjoner mv.

Offentlig tjenestepensjon

Arbeids- og sosialdepartementet og partene i offentlig sektor kom 3. mars 2018 til enighet om en ny pensjonsløsning for offentlig ansatte basert på opptjening etter en såkalt påslagsmodell.

Departementet fulgte opp med en lovproposisjon våren 2019. De nye opptjeningsreglene trådte i kraft 1. januar 2020 og gjelder for offentlig ansatte født i 1963 eller senere.

I pensjonsavtalen i offentlig sektor heter det videre at ny offentlig AFP utformes etter mønster av den private AFP-ordningen. Departementet fulgte opp dette med et lovforslag om ny AFP for medlemmer av Statens pensjonskasse, som ble vedtatt av Stortinget 21. mars 2024. Ny offentlig AFP gjelder for offentlig ansatte født i 1963 eller senere. 1963-kullet fylte 62 år i 2025 og fikk da mulighet å ta ut ny offentlig AFP.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet og partene i offentlig sektor ble 25. august 2023 enige om nye pensjonsregler for offentlig ansatte med særaldersgrense. Avtalen innebærer at pensjonsalderen for de som har særaldersgrense skal økes gradvis i takt med øvrige aldersgrenser i pensjonssystemet. Det innføres også et nytt særalderspåslag som kommer til utbetaling i tillegg til de ordinære pensjonsytelsene. Yrkesgruppene med de laveste aldersgrensene, 60 og 63 år, beholder også rett til en tidligpensjon i et visst antall år før utbetalingen av ordinære pensjonsytelser starter. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og partene i offentlig sektor ble 13. januar 2025 enige om en endring sammenlignet med avtalen fra august 2023 som innebærer et høyere fribeløp før tidligpensjon blir avkortet mot inntekt fra ikke medlemspliktig stilling. Lovforslag som følger opp avtalene ble fremmet i Prop. 108 L (2024–2025) og Stortinget vedtok lovendringene 2. juni 2025 (lovvedtak 76 (2024–2025)). De nye reglene trådte i kraft 1. januar 2026.

Antall minstepensjonister

Siden 2011 har minstepensjonister hatt en litt bedre utvikling i pensjonen enn alderspensjonister med høyere pensjon. Økt minste pensjonsnivå, særlig for enslige, og økt grunnpensjon for gifte/samboende førte til at minstepensjonen både for enslige og ektepar økte mer enn lønnsveksten i både 2016 og 2017. Disse endringene førte også til at flere blir omfattet av minstesatsene. Arbeids- og velferdsdirektoratet har anslått at økningene i minstepensjon i 2016 og i 2017, herunder også økt grunnpensjon for gifte og samboende i 2016, medførte tilnærmet 25 000 flere minstepensjonister. Økningen i minste pensjonsnivå i 2019 og 2021 medførte en ytterligere økning på henholdsvis om lag 12 000 og 9 800 minstepensjonister.

Selv om økningen i minstesatsene isolert sett har ført til flere minstepensjonister, har antall minstepensjonister gått ned i mange år. Det skyldes dels at yngre kull av alderspensjonister har mer opptjening til alderspensjon enn de eldre kullene, dels de nye opptjeningsreglene for alderspensjon som omfatter stadig flere personer. Per desember 2025 var det 119 649 minstepensjonister. Minstepensjonistene utgjorde 11,0 prosent av alle alderspensjonister i desember 2025. Andelen kvinner i gruppen med minstepensjon har falt gradvis fra om lag 87 prosent i desember 2014 til om lag 83 prosent i desember 2025.

Uføretrygd

Etter uførereformen i 2015 utgjør uføretrygden 66 prosent av et beregningsgrunnlag som består av et gjennomsnitt av årsinntekten opp til 6 G for de tre beste av de fem siste årene før uførhet. Uføretrygden justeres i forhold til uføregraden. Ved lavt eller intet beregningsgrunnlag mottas en garantert minsteytelse fra folketrygden. Minsteytelsen for uføretrygdete etter økningen fra 1. juli 2024 er 2,529 G for enslige og 2,329 G for ektefeller/samboere. Personer som er født uføre eller blir uføre i ung alder har en høyere minsteytelse, 2,959 G for enslige og 2,709 G for ektefeller/samboere. Uføre som forsørger barn mottar barnetillegg. Uføretrygden skattlegges som lønn. Per desember 2025 var det registrert 374 900 mottakere av uføretrygd.

Per september 2025 var det ifølge Nav 18,7 prosent av de med uførevedtak som var registrert med et arbeidsforhold. Før uførereformen i 2015 ble uføregraden revurdert og trygdeutbetalingene redusert dersom arbeidsinntekten overskred en friinntekt på 1 G. De nye reglene fra 2015 innebærer at arbeidsinntekt over en fastsatt inntektsgrense fører til reduksjon av uføretrygden, men uten at uføregraden blir revurdert. For personer med 100 prosent uføregrad er inntektsgrensen 0,4 G. For de med gradert uføretrygd fastsettes en individuell inntektsgrense. Dersom inntekten blir høyere enn 80 prosent av inntekt før uførhet, blir det ikke utbetalt uføretrygd det aktuelle året.

Omleggingen av uføreytelsen i folketrygden gjorde det nødvendig å tilpasse uføreytelsene fra tjenstepensjonsordningene. Uførepensjon fra de offentlige tjenstepensjonsordningene beregnes fra 2015 som et direkte tillegg til uføretrygden fra folketrygden og er uavhengig av størrelsen på uføretrygden. Fra 1. januar 2017 følger alle uføreordninger i privat sektor nytt regelverk, som innebærer at det i hovedsak vil være mulig å gi uføredekning på linje med den nye uføreordningen i offentlig sektor. Det er imidlertid fortsatt frivillig for foretak i privat sektor om de vil knytte uførepensjon til tjenstepensjonsordningen og i hvilken grad de vil utnytte rammene i loven.

Reform av ytelser til etterlatte

Stortinget vedtok 10. desember 2020 en reform av folketrygdens etterlatteytelser. Omleggingen av etterlatteytelsene er en del av pensjonsreformen, og følger opp Etterlatteutvalgets utredning (NOU 2017: 3). De nye reglene trådte i kraft 1. januar 2024, og innebærer at ytelsen til voksne etterlatte under 67 år er endret til en tidsavgrenset omstillingsstønad med aktivitetsplikt, der formålet er at den etterlatte skal bli selvforsørget. Personer som mottok gjenlevendepensjon ved utgangen av 2023 vil som hovedregel kunne beholde denne inntil tre år, tilsvarende som for nye tilfeller som får innvilget den nye omstillingsstønaden. Videre blir særreglene for å beregne uføretrygd og alderspensjon til etterlatte faset ut. Ytelsen til etterlatte barn (barnepensjon) er styrket og regelverket for ytelsen er forenklet.

[Boks slutt]

Tabell 10.8 viser gjennomsnittlig nivå og nominell vekst i alderspensjon fra folketrygden for ulike aldersgrupper de siste ti årene. Tabellen viser at den nominelle veksten i gjennomsnittlig alderspensjon avtok i årene 2012–2017. I årene 2018–2021 økte den, med unntak av i 2020, hvor veksten var den laveste i tiårsperioden. Nye alderspensjonister har gjennomgående høyere pensjonsopptjening enn de som faller fra. Nye uttaksregler trekker isolert sett pensjonene ned. Økt innslag av pensjonister med kort botid og yrkeskarriere i Norge som har tjent opp lavere pensjoner trekker også ned pensjonsnivået. For nye alderspensjonister bidrar levealdersjusteringen isolert sett til lavere alderspensjon og denne effekten øker for nye årskull.

Etter pensjonsreformen i 2011 og fram til 2019 var veksten i gjennomsnittlig alderspensjon lavere i aldersgruppene 62–66 år og 67–69 år enn for gruppen 70–74 år. Denne utviklingen må ses i

sammenheng med innfasingen av mulighet for tidlig uttak av alderspensjon. 1949-kullet var 61 år ved inngangen til 2011, og dermed første årskull som kunne ta ut alderspensjon fra fylte 62 år.

I årene 2016–2018 (da 1949-kullet var i alderen 67–69 år) var veksten særlig lav i gruppen 67–69 år. Det må ses i sammenheng med at denne kohorten erstattet en kohort som ikke hadde hatt mulighet for tidlig uttak av alderspensjon. Veksten i alderspensjon for gruppen 70–74 år lå over gjennomsnittet for alle i perioden 2012–2016, men har vært lavere de senere årene. De som mottar alderspensjon i aldersgruppen 62–66 år har betydelige yrkesinntekter, og mange fortsetter i arbeid samtidig som de tar ut alderspensjon. Ifølge tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet var 59,3 prosent av alderspensjonister 62–66 år registrert med et arbeidsforhold ved slutten av 2024. Denne andelen har ligget i underkant av 60 prosent siden 2016.

Gjennomsnittlig samlet inntekt for de som kombinerer arbeid og uttak av alderspensjon er høy. På den annen side får de som tar ut alderspensjon før 67 år en lavere årlig alderspensjon resten av livet enn om de hadde ventet til 67 år.

Tabell 10.8 Utvikling i gjennomsnittlig årlig alderspensjon^{1,2} fra NAV før skatt, nivå og prosentvis årlig nominell vekst

	Alle mottakere		62–66 år		67–69 år		70–74 år		67 år og eldre	
	Alders- pensjon. Kroner	Årlig vekst. Pst.	Alders- pensjon. Kroner	Årlig vekst. Pst.	Alders- pensjon. Kroner	Årlig vekst. Pst.	Alders- pensjon. Kroner	Årlig vekst. Pst.	Alders- pensjon. Kroner	Årlig vekst. Pst.
2012	202 946	4,7	212 546	0,5	219 306	4,4	209 184	5,0	202 247	4,7
2013	210 831	3,9	213 426	0,4	226 296	3,2	218 688	4,5	210 594	4,1
2014	218 589	3,7	215 579	1,0	231 716	2,4	228 496	4,5	218 901	3,9
2015	224 140	2,5	216 930	0,6	234 310	1,1	235 662	3,1	224 952	2,8
2016	229 724	2,5	219 906	1,4	235 936	0,7	242 496	2,9	230 848	2,6
2017	234 247	2,0	222 705	1,3	236 060	0,1	247 076	1,9	235 554	2,0
2018	239 630	2,3	226 327	1,6	237 481	0,6	251 591	1,8	241 104	2,4
2019	246 090	2,7	231 101	2,1	242 074	1,9	255 638	1,6	247 697	2,7
2020	249 877	1,5	232 913	0,8	245 353	1,4	256 055	0,2	251 628	1,6
2021	259 725	3,9	239 577	2,9	254 253	3,6	262 542	2,5	261 707	4,0
2022	271 365	4,5	247 785	3,4	264 002	3,8	271 583	3,4	273 554	4,5
2023	290 231	7,1	261 888	5,7	279 647	5,9	288 539	6,2	292 733	7,0
2024	299 137	3,1	270 127	3,1	287 341	2,8	295 804	2,5	301 574	3,0
2025	313 168	4,7	276 810	2,5	298 851	4,0	309 928	4,8	316 145	4,8

¹ Tallene er korrigert for uttaksgrad ved at de er omregnet til 100 prosent utbetalt pensjon. Gjennomsnittlig alderspensjon omfatter ikke etterbetalinger.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Pensjonsforliket

Regjeringen la 15. desember 2023 fram Meld. St. 6 (2023-2024) *Et forbedret pensjonssystem med en styrket sosial profil*. I meldingen sluttet regjeringen seg i all hovedsak til forslagene fra flertallet i Pensjonsutvalget i NOU 2022:7 *Et forbedret pensjonssystem*. Hovedformålet med forslagene i meldingen var å styrke den sosiale profilen i folketrygdens alderspensjon.

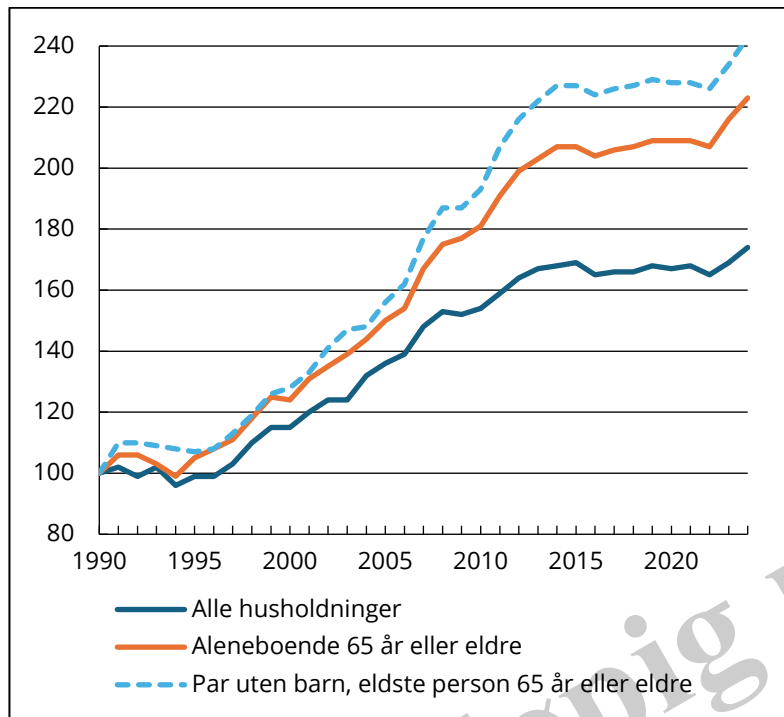
29. februar 2024 ble det inngått en avtale mellom regjeringspartiene, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, og partiene Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne om pensjonssystemet. Hovedelementene i avtalen er bl.a.:

- Aldersgrensene i folketrygden skal økes i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023-2024). Dette innebærer en gradvis økning av aldersgrensene fra og med 1964-kullet.
- Sosiale rettigheter som sykepenges, dagpenges og AAP utvides i tråd med endringen av normert pensjonsalder, dvs. at den øvre alderen slike ytelser kan mottas til økes i takt med økningen av aldersgrensene i folketrygden.
- Det skal etableres en sliterordning i folketrygden. Ordningen skal etableres etter modell av sliterordningen i privat AFP og ha en årlig ytelse på 0,25 G for de som går av fem år før normert pensjonsalder og trappes gradvis ned ved høyere avgangsalder. - Partene skal involveres i utformingen av sliterordningen.
- Plikten til å fratre ved oppnådd særaldersgrense gjeninnføres ikke. Hvilke stillinger som i fremtiden skal ha særaldersgrenser, samt hvilke aldersgrenser som skal gjelde, avklares i en egen prosess, som avtalt med partene.
- Den alminnelige aldersgrensen for statsansatte og andre medlemmer i Statens pensjonskasse økes fra 70 til 72 år
- Det skal også utredes tiltak for å gjøre det lettere å stå videre i arbeid utover de ordinære aldersgrensene i aldersgrenseloven (staten) og arbeidsmiljøloven, herunder vurdere bedriftsinterne aldersgrenser.
- Alderspensjonen til uføre skal styrkes i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023-2024). Dette innebærer i utgangspunktet at uføre skjermes for 2/3-deler av effekten av levealdersjusteringen, og at uføres videre skjerming skal speile yrkesaktives avgangsmønster.
- Det skal etableres en overgangsordning for uføre i kullene 1954–1962. Overgangsordningen skal ivareta kullene som ikke har skjermingstillegg i den delen av pensjon som utmåles etter gamle regler.
- Minsteytelser skal reguleres i tråd med forslaget i Meld. St. 6 (2023-2024). Dette innebærer at minstesatsene skal G-reguleres, samtidig som alle løpende ytelser skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Regulering med snitt av lønns- og prisvekst etter uttak, sikrer at de som mottar minsteytelser i likhet med andre pensjonister, får økt kjøpekraft når lønnsinntektene får det.
- Det skal utarbeides en helhetlig strategi for informasjon på pensjonsområdet.
- Grensen for individuell sparing til pensjon med skattefradrag, IPS, skal økes til minst 25 000 kroner.
- Pensjonssystemet skal evalueres om lag hvert tiende år, for å følge med på utviklingen i systemets sosiale og økonomiske bærekraft. Dette inkluderer bl.a. en evaluering av levealdersjustering av aldersgrensene sett opp mot reell avgangsalder.

10.2.2 Realvekst etter skatt i pensjon og trygd

Husholdninger med eldre personer har hatt en sterk samlet realvekst i inntekt etter skatt de siste tiårene. Figur 10.2 viser at den reelle medianinntekten etter skatt økte mer for husholdninger med personer over 65 år enn for husholdninger samlet i perioden 1990–2024. Endringer i

sammensetningen av gruppen er en viktig forklaring på dette. Stadig flere alderspensjonister har opptjent rettigheter til tilleggspensjon. I tillegg er det etter pensjonsreformen blitt mer vanlig med yrkesinntekt blant mottakere av alderspensjon. For alle husholdninger under ett økte median realinntekt etter skatt med 3,0 prosent fra 2023 til 2024. For par uten barn hvor eldste person var 65 år eller eldre og aleneboende 65 år og eldre økte median realinntekt etter skatt med hhv. 3,8 prosent og 3,2 prosent fra 2023 til 2024.

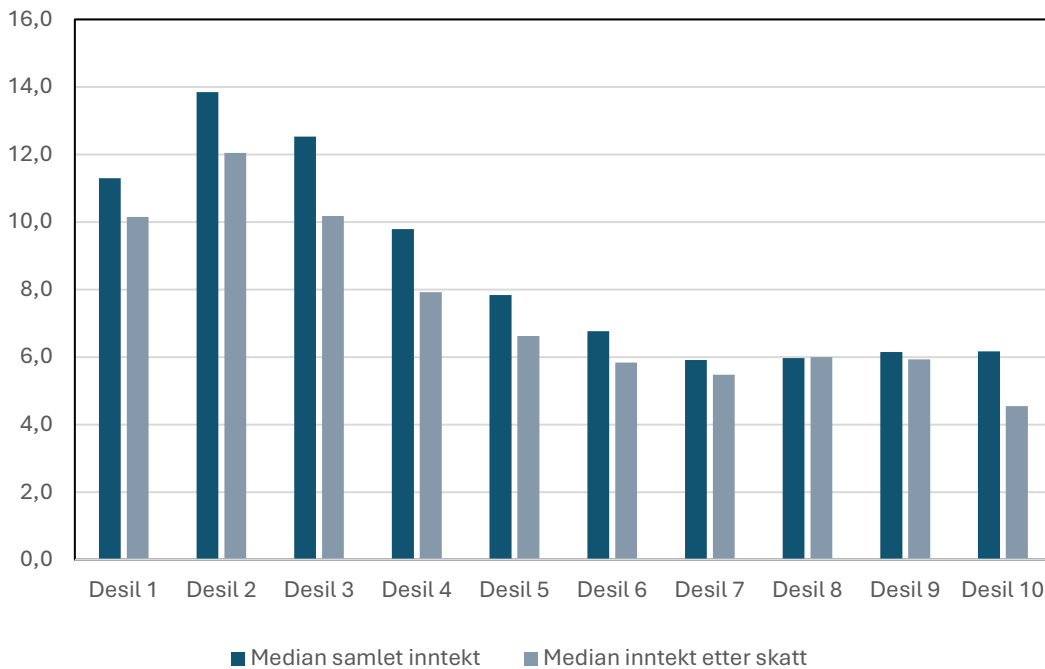

Figur 10.2 Medianinntekt etter skatt for ulike husholdningstyper. Indeks i faste priser. 1990=100. 1990–2024

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

En måte å måle inntektsfordeling på er å dele befolkningen inn i ulike grupper basert på størrelsen på inntekten, og måle hvordan inntekten i de forskjellige gruppene har utviklet seg. En ofte brukt grupperingsenhet er en desilfordeling. En desilfordeling for samlet inntekt betyr at populasjonen er delt i 10 grupper, slik at hver gruppe inneholder like mange personer. Desil 1 referer da til den gruppen med de 10 prosentene med lavest inntekt, desil 2 refererer til de 10 prosentene med nest lavest inntekt, osv.

I figur 10.3 nedenfor er den eldre befolkningen desilfordelt etter inntekt etter skatt i 2014 og 2024, og det er derfor ulike personer i hvert desil i 2014 og 2024. Figuren viser hvordan inntektsveksten er fordelt på ulike desiler. Økningen i inntekt etter skatt har vært sterkest i de fem nederste desilene. At realveksten har vært sterkest for de med lavest samlet inntekt, reflekterer trolig en økning i minstepensjonen i perioden.

Figur 10.3 Realvekst i median samlet inntekt før og etter skatt for personer 62 år og eldre. Prosent 2014-2024.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.9 viser beregnet vekst i utbetalt pensjon og realvekst etter skatt for ulike husholdningstyper som mottar alderspensjon eller uføretrygd. Minste pensjonsnivå økte med 4,9 prosent for enslige med minste pensjonsnivå og med 3,4 prosent for pensjonistektepar med minste pensjonsnivå i 2025. Realvekst i pensjonsinntekt etter skatt var hhv. 1,8 og 0,3 prosent.

Pensjonistenes inntektsforhold bestemmes også av tilleggspensjon (inntektpensjon i ny alderspensjon) fra folketrygden, andre pensjonsordninger og andre inntekts- og formuesforhold. Tabellen inneholder derfor også beregninger for enslige alderspensjonister med pensjon på henholdsvis 300 000 kroner og 600 000 kroner og for pensjonistektepar med en samlet inntekt på 650 000 kroner og 850 000 kroner. I beregningene forutsettes det at disse husholdningene kun har alderspensjon (inkludert tjenstepensjon) som inntekt og ikke betaler skatt på formue. Dette tilsvarer forutsetningene som ligger til grunn i tabell 10.3, jf. boks 10.1.

Den nominelle veksten i alderspensjonene svarer til den årlige reguleringen av alderspensjon fra folketrygden. Fra 2022 blir alderspensjon under utbetaling regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst.

Etter skatt var det en reell vekst i pensjonsinntekt i 2025 på 1,1 prosent for enslige med 300 000 kroner i alderspensjon.

For enslige uføre økte realverdien av minsteytelsen med 2,4 prosent etter skatt, mens den økte med 2,5 prosent for ektepar/samboende der begge har minsteytelse i 2025.

Tabell 10.9 Beregnet realvekst i pensjon og trygd etter skatt for utvalgte husholdningstyper. Vekst i prosent fra året før

		2024		2025	
Pensjon/ trygd i 2025 (kr)	Familiesituasjon	Nominell vekst ¹	Realvekst etter skatt	Nominell vekst ¹	Realvekst etter skatt
324 005	Enslig ufør, minsteytelse	6,2	2,8	5,8	2,4
596 764	Ektepar ufør, begge har minsteytelse	6,3	2,9	5,9	2,5
274 667	Enslig minstepensjonist	4,6	1,5	4,9	1,8
457 766	Ektepar, begge har minstepensjon	4,6	1,5	3,4	0,3
300 000	Enslig alderspensjonist	4,6	1,6	3,4	1,1
600 000	Enslig alderspensjonist	4,6	1,5	3,4	0,4
650 000	Ektepar med alderspensjon hvor den ene har 400 000 kroner og den andre har 250 000 kroner ¹	4,6	1,5	3,4	0,7
850 000	Ektepar hvor den ene har 550 000 kroner og den andre har 300 000 kroner	4,6	1,5	3,4	0,7

¹ Nominell vekst er lik gjennomsnittet av pris og lønnsvekst.

Kilde: Beregningsutvalget

10.2.3 Endringer i de særskilte skattereglene for pensjonister fra 2025 til 2026

AFP- og alderspensjonister får et skattefradrag, som i 2026 utgjør maksimalt 37 100 kroner, mens det i 2025 var på 36 000 kroner. Størrelsen på skattefradraget justeres årlig slik at personer som kun har minstepensjon som inntekt, ikke betaler inntektsskatt. Skattefradraget trappes ned mot pensjonsinntekt over to trinn. I 2026 er innslagspunktet på det første trinnet 284 950 kroner, og nedtrappingssatsen er 16,7 prosent. Det betyr at skattefradraget reduseres med 16,7 øre per pensjonskrone som mottas over 284 950 kroner. På det andre trinnet er innslagspunktet 436 050 kroner i 2026, og nedtrappingssatsen er 6,0 prosent. Det betyr at skattefradraget reduseres med 6 øre per pensjonskrone som mottas over 436 050 kroner. Disse satsene gjør at skattefradraget fases helt ut ved en pensjonsinntekt på 633 000 kroner (forutsatt at skattyter har standard fradrag). Skattefradraget fastsettes uavhengig av ektefellens inntekt.

Trygdeavgift på pensjon har vært 5,1 prosent siden 2014. Satsen i minstefradraget i pensjonsinntekt er 40 prosent i 2026, uendret fra 2025. Den øvre grensen i minstefradraget for pensjonsinntekt er økt fra 73 150 kroner i 2025 til 75 400 kroner i 2026.

10.3 Fordeling av inntekt

Beregningsutvalget legger i dette avsnittet fram statistikk som belyser fordelingen av inntekt for personer. Det er spesielt lagt vekt på å redegjøre for enkelte trekk ved fordelingen av lønns-, nærings- og kapitalinntekt. I boks 10.4 beskrives inntektsbegrepene som legges til grunn nærmere.

10.3.1 Fordelingen av inntekt etter skatt for yrkestilknyttede

I dette avsnittet ses det på sammensetningen og fordelingen av inntekt for personer som er yrkestilknyttet. For å få en best mulig oversikt over utviklingen og sammensetningen av inntekt for de personene som antas å være yrkestilknyttet på fulltid, er det nødvendig å skille ut de personene som har reduserte stillingsbrøker som for eksempel studenter med deltidsjobb. Utvalget har valgt å

definere yrkestilknyttede som de personene som har en sum av lønnsinntekt og næringsinntekt (inkludert dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) som minst utgjør 60 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Samlet sett utgjør denne gruppen om lag 2,3 mill. personer i 2024. Til sammenligning var det om lag 2,9 mill. sysselsatte personer i 2024.

Tabell 10.10 viser sammensetningen av de ulike inntektskomponentene for yrkestilknyttede i 2014 og 2024 etter at individene er sortert etter stigende inntekt etter skatt (desiler), jf. boks 10.4. Tabellen viser at lønnsinntekt er den viktigste inntektskilden i alle desiler, og at lønnsandelen har økt for alle desiler unntatt desil 10. Lønn er den viktigste inntektskilden også i desil 10, men lønnsandelen utgjør klart mindre del av inntekten jo høyere opp i fordelingen man kommer. Dette trekket er mer framtrædende i 2024 enn i 2014.

Andelen næringsinntekt for alle yrkestilknyttede sett under ett falt fra 5,4 prosent i 2014 til 4,8 prosent i 2024. Andelen er relativt høy for desil 1 og faller så til og med desil 4 og 5. Deretter stiger næringsinntektsandelen og er høyest for desil 10.

For desil 10 betyr kapital- og næringsinntekt atskillig mer enn i de øvrige inntektsgruppene, noe som reduserer betydningen av lønn. Kapital- og næringsinntekter svinger mer fra år til år enn andre inntekter vanligvis gjør. Det gjør at sammensetningen av inntekt gjerne svinger mer for 10. desil enn for andre inntektsgrupper. Svingninger i kapital- og næringsinntekter kan også skyldes skattetilpasninger. I 2015 og 2021 ble det gjort store uttak av utbytte som må ses i sammenheng med økt utbytteskatt fra 2016 og fra 2022.

Foreløpig utgave

Tabell 10.10 Sammensetning av inntekt innenfor de ulike desilene for yrkestilknyttede¹. Andel i prosent av gruppens samlede inntekt før skatt der ikke annet framgår. Desilfordelt etter inntekt etter skatt. 2024-kroner. 2014 og 2024

2024 Desil	Lønns- inntekt ²	Nærings- inntekter	Kapital- inntekter ³	Dagpenger, sykepenger og foreldrepenger	Andre overfø- ringer ⁴	Gj.snittlig samlet inntekt før skatt		Utlignet skatt ⁵	Inntekt etter skatt
						Andel	Kroner		
1	87,1	3,8	-1,7	9,2	1,6	100	447 700	25,2	74,8
2	86,2	2,0	1,0	8,6	2,3	100	533 400	22,1	77,9
3	86,2	1,8	1,2	8,1	2,7	100	594 700	22,7	77,3
4	86,6	1,8	1,4	7,3	2,8	100	651 300	23,4	76,6
5	87,3	1,8	1,6	6,6	2,8	100	707 700	24,2	75,8
6	87,3	2,0	1,9	5,8	3,0	100	770 100	25,2	74,8
7	87,2	2,5	2,3	4,8	3,2	100	849 400	26,5	73,5
8	86,7	3,3	2,9	3,6	3,5	100	965 400	28,3	71,7
9	85,1	4,6	4,1	2,5	3,7	100	1 165 300	30,8	69,2
10	66,8	10,9	18,7	1,0	2,6	100	2 192 400	36,8	63,2
Alle	81,7	4,8	6,1	4,5	2,9	100	887 700	28,7	71,3
Herav desil 10 delt opp i persentilene:									
91/92	83,2	6,0	5,5	1,8	3,6	100	1 380 700	32,8	67,2
93/94	81,7	6,8	6,6	1,6	3,4	100	1 506 500	33,8	66,2
95/96	79,3	8,1	8,1	1,3	3,2	100	1 693 900	35,0	65,0
97/98	73,3	10,9	11,8	0,9	3,1	100	2 036 100	36,5	63,5
99	63,9	14,4	18,4	0,6	2,7	100	2 651 300	38,1	61,9
100	41,9	15,1	41,6	0,2	1,2	100	6 038 300	40,7	59,3
2014									
Desil									
1	84,3	5,8	-2,1	10,2	1,8	100	423 600	25,3	74,7
2	84,6	3,1	0,7	9,0	2,5	100	508 200	23,7	76,3
3	85,6	2,8	0,9	7,9	2,8	100	566 600	24,3	75,7
4	86,3	2,7	1,0	7,0	3,0	100	619 400	24,7	75,3
5	86,7	3,0	1,1	6,2	3,0	100	673 000	25,2	74,8
6	87,3	3,2	1,3	5,2	3,0	100	733 000	25,9	74,1
7	87,3	3,7	1,6	4,2	3,2	100	807 300	26,9	73,1
8	86,2	4,6	2,1	3,3	3,7	100	919 000	28,5	71,5
9	84,7	5,9	3,0	2,3	4,2	100	1 118 500	30,8	69,2
10	70,6	9,9	15,6	0,9	3,0	100	2 043 300	34,9	65,1
Alle	82,2	5,4	4,9	4,3	3,2	100	841 200	28,7	71,3
Herav desil 10 delt opp i persentilene:									
91/92	83,5	6,8	4,2	1,6	3,9	100	1 329 200	32,7	67,3
93/94	82,8	7,1	5,0	1,4	3,7	100	1 449 800	33,6	66,4
95/96	80,6	8,1	6,6	1,1	3,7	100	1 625 200	34,6	65,4
97/98	76,5	9,6	9,7	0,8	3,4	100	1 951 500	35,8	64,2
99	68,9	11,7	15,9	0,5	3,0	100	2 506 200	36,4	63,6
100	47,5	13,5	37,3	0,2	1,5	100	5 216 100	35,4	64,6

¹ Yrkestilknyttede er definert som personer med de sosioøkonomiske statusene lønnstaker og selvstendig næringsdrivende med yrkesinntekt inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger på minst 60 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Disse utgjorde 2 066 241 personer i 2014 og 2 290 863 personer i 2024.

² Lønnsinntekt er definert som kontantlønn og naturalytelser.

³ Kapitalinntekter er definert som brutto renteinntekter, utbytte, netto realisasjonsgevinster, netto inntekt ved utleie og andre kapitalinntekter.

⁴ Overføringer eksklusiv dagpenger, foreldrepenger og sykepenger.

⁵ Inkluderer negative overføringer. Negative overføringer omfatter pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag gjennom offentlige ordninger.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.11 viser hvordan de samlede inntektene fra de ulike inntektskomponentene fordeler seg på inntektsdesilene (etter skatt) i 2014 og 2024.

Den øverste persentilens andel av inntekt etter skatt er økt fra 25,3 prosent i 2014 til 25,9 prosent i 2024. Samlet sett har inntekt etter skatt for yrkestilknyttede økt med 5,5 prosent fra 2014 til 2024. Veksten har vært høyest i desil 1-7, mens desil 8-10 har hatt lavere vekst enn gjennomsnittet for yrkestilknyttede. I den øverste persentilen var imidlertid veksten i inntekt etter skatt på 6,3 prosent.

I vedleggstabell 4.17 er det gitt en nærmere oversikt over fordelingen av ulike kategorier kapitalinntekter for yrkestilknyttede.

Foreløpig utgave

Tabell 10.11 Fordelingen av ulike inntektskomponenter for yrkestilknyttede¹.
Desilfordelt etter inntekt etter skatt. 2024-kroner. 2014 og 2024

2024 Desil	Lønns- inntekt ²	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt ³	Dagpenger, sykepenger og foreldrepenger	Overfør- inger ekskl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger m.m.	Utlignet skatt og negative overføringer ⁴	Inntekt etter skatt		Vekst 2014– 2024
							Andel	Kroner	
1	5,4	4,0	-1,4	10,3	2,8	4,4	5,3	334 900	5,8
2	6,3	2,5	1,0	11,5	4,7	4,6	6,6	415 400	7,1
3	7,1	2,6	1,4	12,0	6,1	5,3	7,3	459 400	7,0
4	7,8	2,8	1,7	12,0	7,0	6,0	7,9	499 000	7,0
5	8,5	3,0	2,0	11,6	7,7	6,7	8,5	536 400	6,6
6	9,3	3,7	2,6	11,2	8,9	7,6	9,1	575 800	6,1
7	10,2	5,1	3,5	10,2	10,6	8,8	9,9	624 300	5,8
8	11,5	7,4	5,1	8,7	13,2	10,7	10,9	692 400	5,3
9	13,7	12,7	8,7	7,3	16,5	14,1	12,7	806 200	4,2
10	20,2	56,2	75,3	5,2	22,4	31,7	21,9	1 386 000	4,2
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	633 000	5,5
Herav desil 10 delt opp i persentilene:									
91/92	15,7	6,9	3,7	24,1	17,0	11,2	13,4	927 300	3,7
93/94	16,8	8,6	4,8	22,5	17,7	12,6	14,4	997 300	3,7
95/96	18,3	11,6	6,7	20,6	18,9	14,7	15,9	1 100 500	3,6
97/98	20,4	18,6	11,7	18,2	21,7	18,4	18,7	1 292 900	3,2
99	11,6	16,1	11,9	8,1	12,3	12,5	11,8	1 641 100	3,0
100	17,3	38,3	61,3	6,6	12,4	30,4	25,9	3 582 900	6,3
2014									
Desil									
1	5,2	5,4	-2,2	11,9	2,8	4,4	5,3	316 500	
2	6,2	3,5	0,9	12,6	4,8	5,0	6,5	387 700	
3	7,0	3,4	1,2	12,3	6,0	5,7	7,2	429 200	
4	7,7	3,7	1,5	11,9	6,9	6,3	7,8	466 200	
5	8,4	4,4	1,9	11,4	7,6	7,0	8,4	503 100	
6	9,3	5,2	2,3	10,4	8,2	7,9	9,1	542 900	
7	10,2	6,6	3,1	9,4	9,7	9,0	9,8	590 200	
8	11,5	9,3	4,7	8,3	12,9	10,8	11,0	657 400	
9	13,7	14,3	8,3	7,0	17,6	14,3	12,9	773 900	
10	20,9	44,2	78,1	4,8	23,3	29,5	22,2	1 330 500	
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	599 800	
Herav desil 10 delt opp i persentilene:									
91/92	15,4	8,9	3,5	24,9	16,8	12,2	13,4	894 300	
93/94	16,6	10,1	4,6	22,6	17,5	13,7	14,5	961 900	
95/96	18,1	13,0	6,7	20,0	19,5	15,8	16,0	1 062 700	
97/98	20,7	18,6	11,8	17,6	21,6	19,6	18,8	1 252 600	
99	12,0	14,6	12,5	7,7	12,0	12,8	12,0	1 593 500	
100	17,2	34,8	60,9	7,2	12,6	25,9	25,3	3 369 500	

¹ Yrkestilknyttede er definert som lønnstakere og selvstendig næringsdrivende med yrkesinntekt inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger på minst 60 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Disse utgjorde 2 066 241 personer i 2014 og 2 290 863 personer i 2024.

² Lønnsinntekt er definert som kontantlønn og naturalytelser.

³ Kapitalinntekter er her definert som brutto renteinntekter, utbytte, netto realisasjonsgevinster, netto inntekt ved utleie og andre kapitalinntekter.

⁴ Negative overføringer omfatter pensjonspremie i arbeidsforhold, betalt barnebidrag gjennom offentlige ordninger og fradrag/underskudd for/fra kårytelser.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

10.3.2 Fordelingen av inntekt etter skatt for pensjonister og trygdede

Tabell 10.12 viser ulike inntektskomponenter for pensjonister og trygdede fordelt etter desiler. Inntekt etter skatt har økt mer enn gjennomsnittet for desil 1-5 fra 2014 til 2024.

Tabell 10.12 Fordelingen av ulike inntektskomponenter for pensjonister og trygdede¹. Desilfordelt etter inntekt etter skatt. 2024-kroner. 2014 og 2024

2024 Desil	Lønns- inntekt ²	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt ³	Dagpenger, sykepenger og foreldrepenger mm.	Overføringer ekskl. dagpenger, syke-penger og foreldre- penger m.m.	Utlignet skatt og negative overføringer ⁴	Inntekt etter skatt		Vekst 2014–2024
							Andel	Kroner	
1	4,4	-8,1	-0,9	6,3	5,1	2,4	4,8	181 400	7,7
2	3,7	-1,2	1,4	6,3	7,1	3,1	7,0	263 700	9,8
3	3,4	0,0	2,0	5,5	7,9	4,0	7,8	290 900	8,4
4	4,1	0,9	2,8	5,5	8,6	5,3	8,3	312 200	6,8
5	5,1	1,5	3,7	6,4	9,2	6,6	8,9	333 200	5,7
6	6,3	3,2	4,8	7,9	10,0	8,1	9,5	356 400	5,1
7	7,3	5,2	5,9	9,2	10,8	9,8	10,2	383 900	4,7
8	9,6	9,1	7,8	11,8	11,8	11,8	11,2	418 400	4,2
9	16,9	19,4	11,8	17,2	13,0	15,1	12,6	473 700	4,2
10	39,1	70,0	60,7	23,8	16,6	33,8	19,6	733 900	4,5
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	374 800	5,6
2014									
Desil									
1	3,2	-3,9	-3,0	6,3	5,0	2,0	4,7	168 500	
2	2,6	-0,2	2,2	7,0	6,5	1,8	6,8	240 200	
3	3,1	0,6	2,7	6,5	7,3	2,8	7,6	268 300	
4	4,0	1,3	3,1	6,7	8,2	4,4	8,2	292 200	
5	5,2	2,1	3,5	7,0	9,0	6,1	8,9	315 200	
6	6,3	3,2	4,2	8,0	9,9	7,9	9,6	339 200	
7	7,7	4,9	5,1	9,3	10,9	10,1	10,3	366 700	
8	9,9	8,6	6,6	11,8	12,0	12,6	11,3	401 400	
9	15,9	16,2	9,6	15,9	13,5	16,4	12,8	454 800	
10	42,0	67,3	65,9	21,5	17,7	35,8	19,8	702 400	
Alle	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	354 900	

¹ Omfatter personer med sosioøkonomisk status pensjonist/trygdet. Det gjelder alle personer som ikke er yrkesaktive og mottar trygde- eller pensjonsytelser, og yrkesaktive personer som har større inntekt fra trygde- eller pensjonsytelser enn lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) eller næringsinntekt. En person er yrkesaktiv når næringsinntekten (inkl. absoluttverdi av årets underskudd i næring) og lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) overstiger 2G. Antall personer med sosioøkonomisk status som pensjonist/trygdet var 1 198 366 i 2014 og 1 456 519 i 2024.

² Lønnsinntekt er definert som kontantlønn og naturalytelser.

³ Kapitalinntekter er her definert som brutto renteinntekter, utbytte, netto realisasjongsgevinster, netto inntekt ved utleie og andre kapitalinntekter.

⁴ Negative overføringer omfatter pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag gjennom offentlige ordninger og fradrag/underskudd for/fra kårytelser.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Desilene 1–6 fikk en lik eller større andel av overføringene (eksklusiv dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) i 2024 enn i 2014. Veksten i overføringene i de lavere desilene må ses i sammenheng med økt minste pensjonsnivå. Samlet sett har inntekt etter skatt for pensjonister og trygdede økt med 5,6 prosent fra 2014 til 2024. Sammensetningen av inntekten innenfor de ulike inntektsgruppene for pensjonister framgår av vedleggstabell 4.18.

Tabell 10.13 Utvikling i overføringer¹ for pensjonister og trygdede² fra 2014 til 2024 målt i 2024-kroner og som prosentandel av samlet inntekt. Desilfordelt etter inntekt etter skatt

Desil	I 2024-kroner					Andel av samlet inntekt før skatt					Vekst (prosent)
	2014	2021	2022	2023	2024	2014	2021	2022	2023	2024	2014-2024
1	184 100	199 600	191 000	191 100	197 600	100,7	101,4	101,2	99,2	97,9	7,3
2	239 500	269 600	265 600	269 600	275 400	94,6	97,2	96,6	95,6	94,9	15,0
3	271 800	300 000	296 200	300 800	307 800	94,4	97,1	96,5	95,4	94,7	13,2
4	304 000	330 600	326 600	328 300	334 700	94,0	96,8	96,4	94,7	93,8	10,1
5	334 700	356 400	351 500	354 600	360 800	93,5	96,0	95,3	93,9	92,7	7,8
6	366 700	385 400	379 800	382 600	388 300	92,9	95,4	94,7	92,9	91,4	5,9
7	403 300	421 100	414 600	417 500	422 800	92,2	95,0	94,3	92,3	90,5	4,8
8	445 100	461 300	453 700	455 700	459 800	90,9	94,0	93,3	90,9	88,7	3,3
9	501 600	512 900	502 400	504 000	507 100	88,0	90,4	89,6	87,0	84,3	1,1
10	654 200	656 800	648 000	651 700	647 900	68,6	59,3	67,7	66,8	63,4	-1,0
Alle	370 600	389 400	383 000	385 500	390 200	87,2	86,4	88,6	87,0	84,9	5,3

¹ Overføringer eksklusiv dagpenger, sykepenger og foreldrepenger.

² Omfatter personer med sosioøkonomisk status pensjonist/trygdet. Det gjelder alle personer som ikke er yrkesaktive og mottar trygde- eller pensjonsytelser, og yrkesaktive personer som har større inntekt fra trygde- eller pensjonsytelser enn lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) eller næringsinntekt. En person er yrkesaktiv når næringsinntekten (inkl. absoluttverdi av årets underskudd i næring) og lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) overstiger 2G. Antall personer med sosioøkonomisk status som pensjonist/trygdet var 1 198 366 i 2014 og 1 456 519 i 2024.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.13 viser utviklingen i gjennomsnittlige overføringer for pensjonister og trygdede fra 2014 til 2024 for de ulike inntektsdesilene. Tabellen viser at i gjennomsnitt utgjør overføringer (eksklusiv dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) 84,9 prosent av pensjonister og trygdedes samlede inntekt i 2024. Den akkumulerte veksten i overføringer var størst for desil 2 (15,0 prosent), mens desil 10 har hatt den laveste veksten (-1,0 prosent).

Tabell 10.14 Utvikling i overføringer¹ for uføretrygdde i alderen 62-67 år fra 2014 til 2024 målt i 2024-kroner og som prosentandel av samlet inntekt. Desilfordelt etter inntekt etter skatt

Desil	I 2024-kroner					Andel av samlet inntekt før skatt					Vekst (prosent)
	2014	2021	2022	2023	2024	2014	2021	2022	2023	2024	2014-2024
1	199 600	247 200	245 600	245 700	248 300	102,4	102,3	103,2	102,3	107,7	24,4
2	251 200	297 300	294 600	295 500	303 100	95,9	98,6	98,3	97,8	97,8	20,7
3	285 700	324 800	320 300	320 500	326 500	94,9	97,3	97,0	96,3	96,0	14,3
4	314 400	353 300	347 800	347 200	354 000	93,6	96,8	96,4	95,6	95,0	12,6
5	342 000	374 200	369 400	368 900	375 100	92,7	95,3	95,2	94,2	93,2	9,7
6	364 600	398 200	392 100	391 400	398 600	91,0	94,1	93,6	92,5	91,7	9,3
7	388 800	423 800	418 800	417 800	423 600	88,8	92,5	92,4	91,2	90,0	9,0
8	414 100	450 300	444 600	443 800	448 400	85,8	90,8	90,4	89,2	87,6	8,3
9	441 000	470 000	462 400	461 600	465 000	80,9	85,2	84,8	83,5	81,4	5,4
10	509 000	506 700	495 600	496 800	499 700	60,8	55,2	60,8	59,6	59,0	-1,8
Alle	351 100	384 600	379 200	378 900	384 200	84,2	85,8	87,3	86,2	85,6	9,4

¹ Overføringer ekskluderer dagpenger, sykepenger og foreldrepenger.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Tabell 10.14 viser at i gjennomsnitt utgjør overføringer (eksklusiv dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) 85,6 prosent av samlet inntekt før skatt for uføretrygdde i alderen 62-67 år, noe høyere enn blant alle pensjonister og trygdde. Tabellen viser utviklingen i gjennomsnittlige overføringer for uføretrygdde i alderen 62-67 år fra 2014 til 2024 for de ulike inntektsdesilene. Den akkumulerte veksten i overføringene var størst for desil 1 (24,4 prosent), mens det var en nedgang for desil 10 (-1,8 prosent). Overføringenes andel av samlet inntekt har økt siden 2014 for alle desiler unntatt desil 10.

10.3.3 Utviklingen i inntektsfordelingen

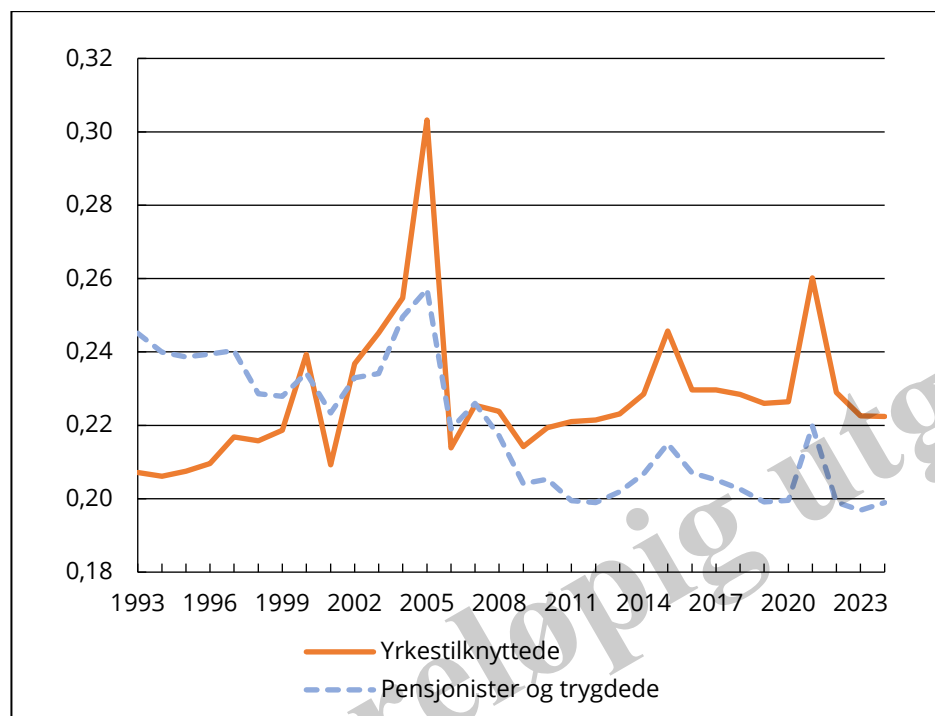
Når en sammenligner inntektsfordelingen i et land over tid eller inntektsfordelingen mellom land, er det vanlig å benytte Gini-koeffisienter. Gini-koeffisienter måler inntektskonsentrasjon på en skala mellom 0 og 1. En Gini-koeffisient på 0 innebærer at inntekten er helt likt fordelt, mens en Gini-koeffisient på 1 betyr at én person mottar all inntekt.

Figur 10.4 viser utviklingen i Gini-koeffisienten i perioden 1993–2024 for yrkestilknyttede og pensjonister/trygdde for inntekt etter skatt. Figuren viser at fordelingen av inntekt både for yrkestilknyttede og pensjonister/trygdde er sterkt preget av store svingninger i perioden rundt 2000, 2006, 2015 og 2021. Dette skyldes i hovedsak tilpasninger til den midlertidige utbytteskatten i 2001, innføringen av utbytteskatt på avkastning utover normalavkastning i 2006 (skjermingsmetoden for aksjonærer), at skattesatsen på skattepliktige aksjeinntekter for personer (utbytte og realiserte aksjegevinster) økte fra 27 til 31,68 prosent fra 2015 til 2019 og økt utbytteskatt i 2022.

Gini-koeffisientene for både yrkestilknyttede og pensjonister/trygdde var i 2024 på om lag samme nivå som i 2023 etter å ha falt fra 2021. Økningen i Gini-koeffisienten i 2021 skyldes i stor grad at aksjeutbytte økte mye fra 2020 til 2021. Økningen i aksjeutbytte i 2021 må ses i sammenheng med

økt skatt på utbytte fra 1. januar 2022. Over tid har det vært en tendens til at fordelingen blant yrkestilknyttede har blitt noe skjevere, mens fordelingen blant pensjonister/trygdede har blitt jevnere.

I en studie av Holm, Paul, og Tischbirek (2021)⁷⁹ analyseres effekten av pengepolitikk på husholdningers forbruk, med en inndeling av husholdningene etter størrelsen på deres likvide midler, som omfatter bankinnskudd, statsobligasjoner, bedriftsobligasjoner, børsnoterte aksjer, og aksjefondsandeler. Ved innstramming i pengepolitikken opplever husholdninger med lav likviditet et fall i realdisponibel inntekt og reduserer derfor forbruket. De med middels likviditet responderer ved å øke låneopptak eller redusere sparing, mens husholdninger med høy likviditet øker forbruket, drevet av økte renteinntekter.

Figur 10.4 Utviklingen i fordelingen av inntekt etter skatt for yrkestilknyttede¹ og pensjonister/trygdede² fra 1993 til 2024. Målt ved Gini-koeffisienten per person

¹ Yrkestilknyttede omfatter lønnstakere og selvstendig næringsdrivende med yrkesinntekt (inkludert dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) på minst 60 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

² Pensjonister/trygdede omfatter personer med sosioøkonomisk status pensjonist/trygdet. Det gjelder alle personer som ikke er yrkesaktive og mottar trygde-/pensjonsytelser, og yrkesaktive personer som har større inntekt fra trygde-/pensjonsytelser enn lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger) eller næringsinntekt.

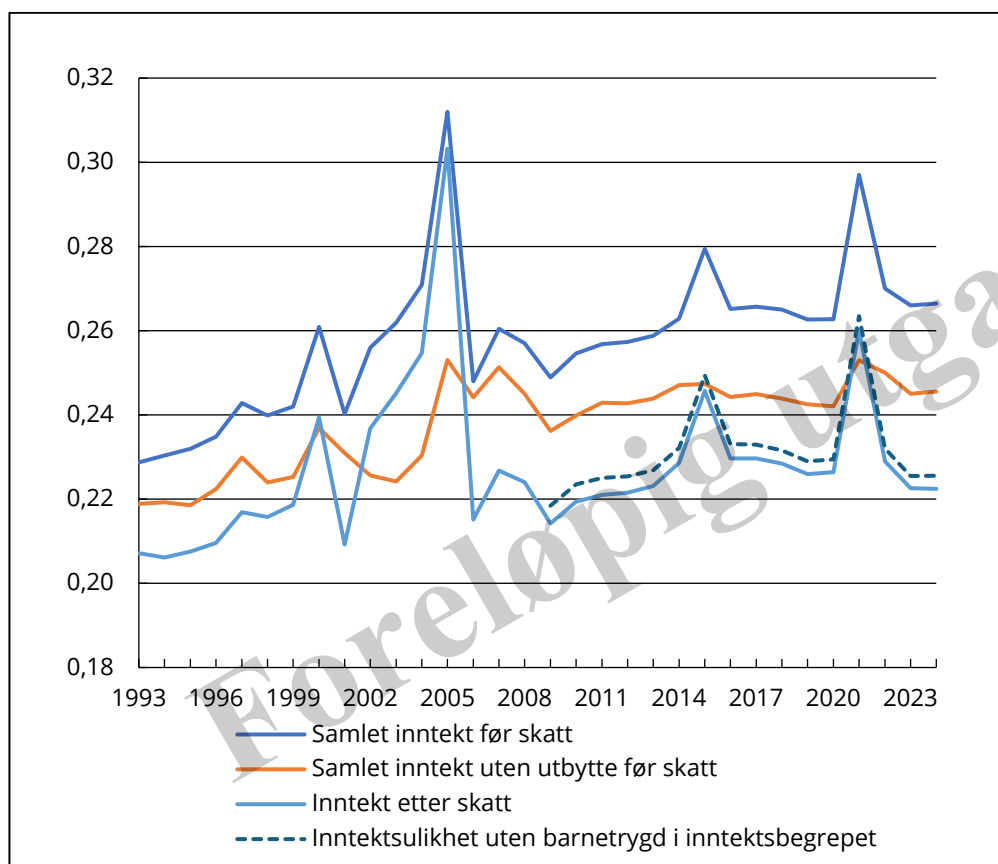
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.5 viser utviklingen i samlet inntekt før skatt med og uten utbytte, inntekt etter skatt og inntekt etter skatt uten barnetrygd i perioden 1993–2024. Figuren viser en betydelig variasjon i Gini-koeffisienten for inntekt før og etter skatt i årene rundt den midlertidige utbytteskatten i 2001, innføringen av ny utbytteskatt fra 2006, økt skattesats på utbytte fra 2016 og 2022. Figuren viser at utbytte trekker ulikheten opp, mens skatt reduserer ulikheten. Utbytterne har bidratt til å gjøre inntektsfordelingen skjevere i tiårsperioden. Forskjellen mellom Gini-koeffisienten i samlet inntekt før skatt og i samlet inntekt uten utbytte før skatt var på om lag 0,02 prosentpoeng i årene 2020,

⁷⁹ Holm, M. B., Paul, P., & Tischbirek, A. (2021). The transmission of monetary policy under the microscope. *Journal of Political Economy*, 129(10), 2861-2904.

2022, 2023 og 2024, mens forskjellen i 2021 var på 0,044 prosentpoeng. Særlig i forkant av innføringen av skatt på aksjeinntekter for personer (utbytte og realiserte gevinster) fra 2006 var det gunstig å ta ut kapital fra bedriftene som utbytte og tilbakeføre dette som innskutt kapital. Innskutt kapital kan senere tas ut uten å bli skattlagt på personens hånd. Målt ved forskjell i Gini-koeffisienten i samlet inntekt før skatt og inntekt etter skatt har skattesystemet blitt noe mer omfordelende over tid.

Barnetrygd virker utjevner og målt ved endring av Gini-koeffisienten var barnetrygdens bidrag til utjevning på 0,003 prosentpoeng i de siste årene. Tall for hele populasjonen (regnet ut fra inntekt etter skatt per forbruksenhet) viser at barnetrygden over tid har hatt et fallende bidrag til utjevning, blant annet som følge av nominell videreføring mellom 1996 og 2019. Den nominelle videreføringen bør ses i lys av at foreldrebetalingen i barnehager har blitt redusert og at fradraget for pass og stell av barn har blitt økt. Siden 2019 er barnetrygden økt flere ganger.

Figur 10.5 Utviklingen i fordelingen av inntekt før og etter skatt målt ved Gini-koeffisienten per person for yrkestilknyttede^{1,2}. 1993–2024

¹ Yrkestilknyttede omfatter personer med yrkesinntekt inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger over 60 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn.

² Personer med negativ inntekt har fått nullstilt denne i alle tidsseriene. Det er også gjort ved negativ inntekt etter fratrekk av utbytte.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

I bl.a. Meld. St. 13 (2018–2019) *Muligheter for alle* pekes det på at Gini-indeksen for disponibel husholdningsinntekt⁸⁰ ikke gir et fullgodt bilde av utviklingen i ulikhet fra et år til det neste pga. store svingninger i utbetaling av utbytte og at man ideelt sett burde tatt hensyn til både utbetalt og tilbakeholdt utbytte i inntektsbegrepet. Det vises videre til at det i SSB arbeides med å inkludere tilbakeholdt utbytte i et slikt inntektsbegrep. Meldingen gjengir foreløpige tall som indikerer at en slik innteksdefinisjon vil øke den målte ulikheten i inntekt etter skatt vesentlig. Skatteutvalget (NOU 2022:20 *Et helhetlig skattesystem*) viser til at indikatorer for ulikhet og omfordeling er svært sensitive til hvilket inntektsbegrep som legges til grunn.

Aaberge mfl. (2021)⁸¹ beskriver utviklingen av ulikhet i Norge i perioden 2001-2018. Rapporten supplerer den offisielle inntekts-, formues- og skattestatistikken med ny informasjon om inntekts- og formuesfordelingen i Norge ved å sammenlikne målene for inntekt, formue og skatt som benyttes i offisiell statistikk med mer fullstendige mål for inntekt og formue. I målingen av inntekt inkluderes følgende tre inntektskomponenter som ikke er med i inntektsmålene som benyttes i offisiell statistikk: (i) personlige eieres andel av tilbakeholdte overskudd i private selskaper; (ii) verdien av boligjenester for boligeierhushold; og (iii) kapitalgevinster på bolig og annen fast eiendom og verdipapirer (unntatt aksjer). I målingen av formue benyttes et mål for boligformue som er basert på faktiske markedsverdier (observert i transaksjonsdata) i stedet for beregnede verdier fra skattemeldingen. Ifølge rapporten øker ulikheten når en tar med disse inntektskomponentene.

Vestad (2024)⁸² har oppdatert beregningene gjort av Aaberge m.fl. (2020) for perioden 2016-2022. Rapporten sammenlikner mål for bl.a. inntekt etter skatt som benyttes i offisiell statistikk med mål for inntekt som inkluderer personlige eieres andel av tilbakeholdt overskudd i aksjeselskaper. Beregningene viser at Gini-koeffisienten for inntektsmålet som inkluderer personlige eieres andeler av tilbakeholdt overskudd i selskaper har økt med 1,8 prosentpoeng fra 2016 til 2022, fra 0,358 til 0,375, en økning på 5 prosent. Tilsvarende tall for inntektsmålet hvor alle komponentene er målt på samme måte som i offisiell statistikk er hhv. 0,05 prosentpoeng og 0,2 prosent. Forskjellene mellom de to Gini-koeffisientene varierer mellom 37 og 50 prosent, med minst og størst forskjell i hhv. 2018 og 2021. Ulikheten i ekvivalensjustert inntekt etter skatt var på sitt høyeste i 2021 for begge inntektsmålene. Ekvivalensjustert inntekt er et mål på husholdningers økonomiske velferd som justerer samlet inntekt etter antall personer i husholdningen. Dette gjør det mulig å sammenligne levestandard mellom ulike husholdningstyper.

Ulikhetene i fordelingen av inntekt målt ved Gini-koeffisienter varierer mellom europeiske land. Figur 10.6 viser Gini-koeffisienten i EU-27 og for enkelte land i Europa for årene 2014 og 2024. Figuren viser at ulikheten i fordelingen av inntekt målt ved Gini-koeffisienten er lavere i Norge enn i mange av de andre europeiske landene, men at ulikheten i Norge har økt fra 2014 til 2024. Gini-koeffisientene er regnet ut fra husholdningenes disponible inntekt per forbruksenhet, istedenfor inntekt per person. Forbruksenhet er en kategorisering som forsøker å fange opp stordriftsfordelene i en husholdning. Dette gjør at figur 10.6 ikke er direkte sammenlignbare med tallene i figur 10.5.

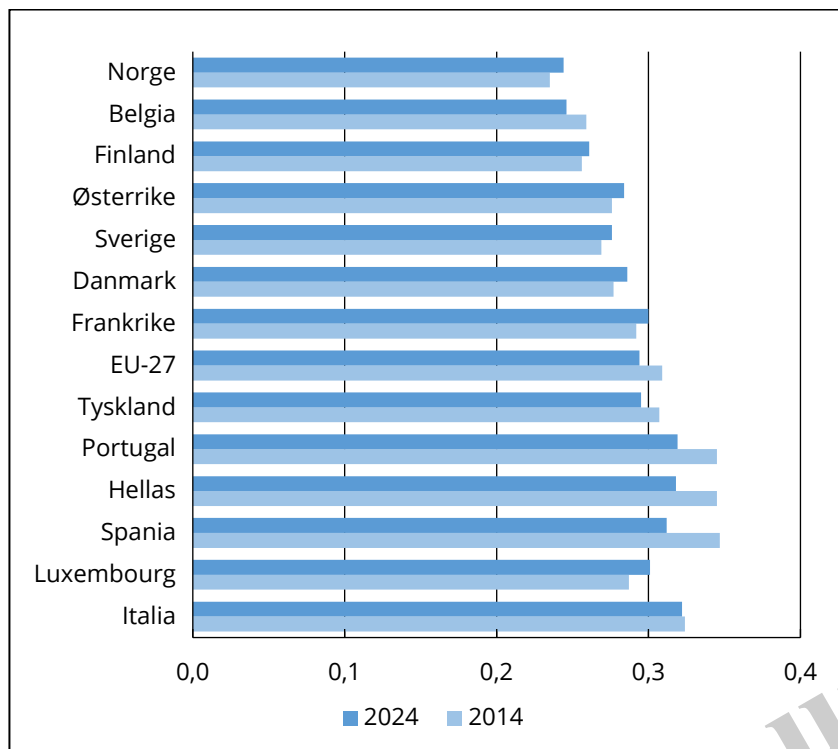
En svakhet ved målene på ulikhet er at de ikke tar i betraktning gratis eller subsidierte offentlige tjenester som husholdningene mottar. Offentlige tjenester endres over tid og er av ulikt omfang

⁸⁰ Gini-koeffisienten som benyttes i meldingen, gjelder hele befolkningen og per forbruksenhet, mens tallene i figur 10.3 er avgrenset til yrkestilknyttede og inntekt per person. Skatten vil avhenge av utbytte, men kan ikke direkte tilordnes utbytte fordi utbytte ikke er et eget skattegrunnlag, men inngår i alminnelig inntekt. Denne utfordringen unngås ved å se på samlet inntekt uten utbytte før skatt, slik utvalget her gjør.

⁸¹ Aaberge R., Mogstad M., Vesta O. og Vestre A. Økonomisk ulikhet i det 21 århundre. Rapporter SSB 2021/33.

⁸² Vestad O. Utviklingen i inntektsulikhet i perioden 2016-2022. Rapporter SSB 2024/32.

mellom land. I Aaberge m.fl. (2018) er det vist at kommunale tjenester bidrar til å redusere økonomisk ulikhet⁸³.

Figur 10.6 Fordelingen av husholdningenes disponible inntekt i 2014 og 2024 per forbruksenhet i EU-27¹ og for utvalgte land i Europa. Målt ved Gini-koeffisienten

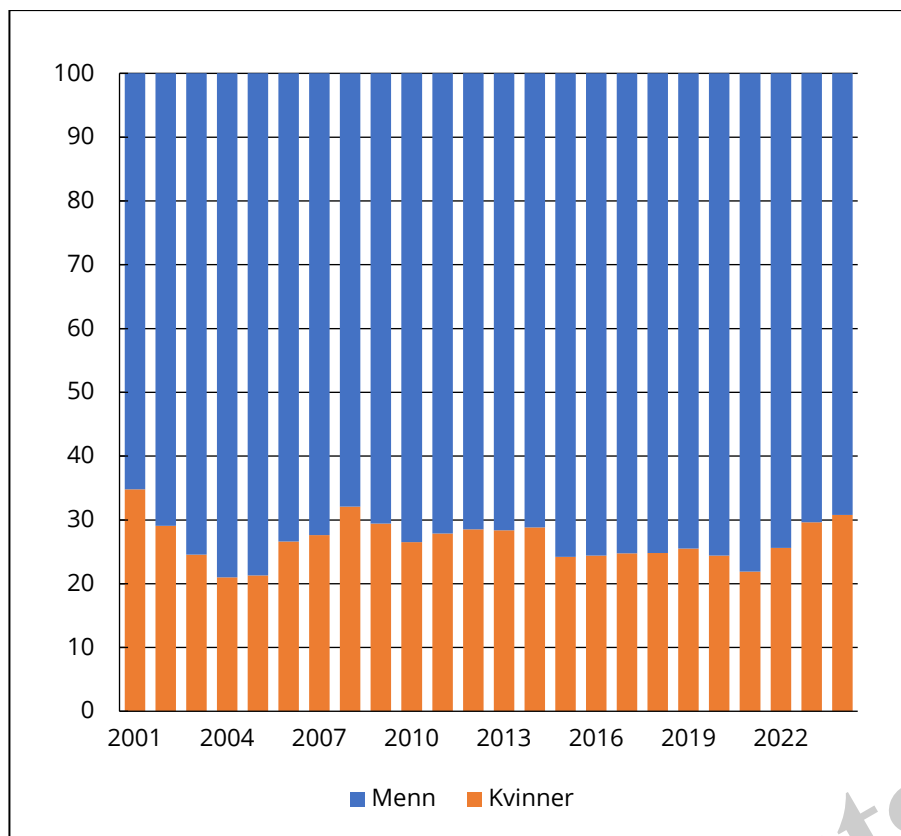
¹ Inntektsbegrepet til Eurostat er forsøkt harmonisert så langt det lar seg gjøre for å kunne foreta direkte sammenligninger mellom land. Blant annet utelater Eurostat realisasjonsgevinster/-tap i sitt inntektsbegrep, mens dette er inkludert i den norske nasjonale inntektsstatistikken. Personer i studenthusholdninger inngår i tallene fra Eurostat.

Kilde: Eurostat.

10.3.4 Fordelingen av kapitalinntekter mellom kvinner og menn

Ved siden av at kapitalinntekter¹ er skjevt fordelt mellom inntektsgrupper, er kapitalinntekter også skjevt fordelt mellom kvinner og menn. Figur 10.7 viser fordelingen av brutto kapitalinntekter mellom kvinner og menn. Menn eier kapital særlig i form av aksjer i større grad enn kvinner. I 2024 økte kvinners andel av kapitalinntektene til 30,8 prosent. Det er bare i årene 2001 og 2008 at kvinners andel av kapitalinntektene har vært like høy eller høyere.

⁸³ Aaberge R., Eika L. Langørgen A. og Mogstad M. (2018). Local governments, in-kind transfers, and economic inequality. *Journal of Public Economics* 180.

Figur 10.7 Prosentvis fordeling av brutto kapitalinntekter¹ mellom kvinner og menn. 2001–2024. Bosatte kvinner og menn 17 år og eldre

¹ Kapitalinntekter er her definert som brutto renteinntekter, utbytter og netto gevinster ved salg av aksjer.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Boks 10.3 Begreper i fordelingsanalyser

Desil- og persentiltabeller

I fordelingsanalyser rangeres ofte personer etter inntekt etter skatt og grupperes deretter i like store grupper. En vanlig type gruppering er å dele antallet personer i 10 like store deler. Disse gruppene kalles ofte for desiler, hvor de 10 prosent med lavest inntekt kalles desil 1, de neste 10 prosent for desil 2 osv. til de 10 prosent med høyest inntekt, som kalles desil 10.

Personene kan også grupperes i mindre grupper. En inndeling i 100 like store grupper kalles ofte for persentiler. Den prosenten med lavest inntekt kalles persentil 1, og prosenten med høyest inntekt kalles persentil 100.

Gini-koeffisienten

I analyser av inntektsfordelinger er det behov for et summarisk mål på ulikhet som kan benyttes ved sammenligning av inntektsfordelinger i ulike situasjoner. For eksempel kan virkninger på inntektsulikheten av endringer i skatte- og overføringsordninger belyses ved hjelp av endring i Gini-koeffisienten. Gini-koeffisienten (G) varierer mellom 0 og 1, og ulikheten er større jo større G er. Dersom $G=0$ er inntekten likt fordelt mellom alle personer i gruppen som studeres, mens $G=1$ betyr at det er en person som mottar all inntekt. Gini-koeffisienten representerer bare en av flere mulige metoder for å kvantifisere ulikhet mellom fordelinger. Det viser seg at Gini-koeffisienten vektlegger sterkest endringer som skjer i den sentrale delen av fordelingen og i mindre grad endringer som skjer i topp

[Boks slutt]

Boks 10.4 Inntektsbegrep

Inntektsbegrepet som blir lagt til grunn i hoveddelen av avsnitt 10.3, er inntekt etter skatt. Dette begrepet kommer fram på følgende måte:

Yrkesinntekt

- Lønn (inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger)
- Netto næringsinntekt

+ *Kapitalinntekter*

- Renteinntekter
- Aksjeutbytte
- Netto realisasjonsgevinster
- Andre kapitalgevinster

+ *Skattepliktige overføringer*

- Pensjoner fra folketrygden
- Tjenestepensjon mv.

+ *Skattefrie overføringer*

- Barnetrygd
- Bostøtte
- Stipend
- Sosialhjelp
- Kontantstøtte
- Barnebidrag

= *Samlet inntekt*

– *Utlignet skatt og negative overføringer*

- Utlignet skatt
- Negative overføringer (tvungen pensjonspremie i arbeidsforhold og betalt barnebidrag administrert av det offentlige)

= *Inntekt etter skatt*

Nærmere om begrepet inntekt etter skatt i forhold til velferd

Inntektsstatistikken omfatter alle kontante inntekter som husholdningene mottar. Det er likevel andre forhold som også påvirker den enkeltes forbruksmuligheter og som ikke inngår i statistikken. Dette gjelder for eksempel for noen typer av naturalytelser og ikke-realiserede gevinster, verdien av alle offentlige tjenester, familieoverføringer (arv og gaver), verdien av boligjenester og andre varige forbruksgoder mv. Flere av disse komponentene er beheftet med betydelige måleproblemer og er derfor ikke inkludert i statistikken. Heller ikke renteutgifter er inkludert i inntektsbegrepet som er lagt til grunn i denne analysen.

[Boks slutt]

Vedlegg 1.

1 Lønnsoppgjør i 2025

I dette vedlegget gis en oversikt over avtalte lønnstillegg i en del store forhandlingsområder. For oversikt over lønnsoppgjørene i 2024 vises det til vedlegg 1 i NOU 2025: 4.

1.1 Vedtak foran lønnsoppgjørene i 2025

Representantskapet i LO behandlet kravene foran mellomoppgjøret 18. februar 2025. Der het det bl.a.:

[...]

Den økonomiske situasjonen

Handelen globalt kan framover bli preget av store endringer i handelspolitikken mellom land, med blant annet økte tollsatser fra USA og motiltak og generelle beskyttelsestiltak fra EU. SSB legger til grunn negative konsekvenser av økte tolltariffer på produksjonen både i USA og euroområdet. SSB peker på at virkningene på norsk fastlandsproduksjon kan dempes ved lavere renter, mens andre peker på at rentene kan økes som følge av høyere prisvekst.

[...]

Eksporten av tradisjonelle varer vokste videre med 1,9 prosent i 2024, etter god vekst også året før, selv om reduserte kvoter påvirket produksjonen i sjømatnæringen negativt. For 2025 venter SSB videre vekst på 2,6 prosent. Industrilederne forventer høyere produksjonsvolum og sysselsettingsvekst i 2025.

Lønnsomheten i industrien har vært rekordhøy. Høyere aktivitet og bedre produktivitet enn det tidligere tall tydet på, ga enda lavere lønnskostnadsandel i industrien enn før lagt til grunn. Foreløpige nasjonalregnskapstall viser 72,2 pst i 2024. Det gir tre år med lønnskostnadsandeler betydelig under det historiske gjennomsnittet på 81 prosent for 1970–2024.

[...]

Økonomien i husholdningene ble forbedret i løpet av 2024 både gjennom reallønnsvekst og økte overføringer. Reduserte barnehagepriser fra 1. august hjalp særlig barnefamiliene, men økende rente for låntakere begrenset likevel familieøkonomien.

Norges Bank har holdt styringsrenta oppe på 4,5 prosent fra januar 2024 til tross for at renta er redusert til dels kraftig hos handelspartnerne. For arbeidstakerne betydde dette en boliglånsrente på 5,6-5,7 prosent i desember 2024.

Økte renter, høye materialkostnader og svak reallønnsutvikling har ført til det kraftige fallet i boligbyggingen. Desember 2024 hadde det kraftigste fallet i igangsettingstillatelser siden 1955, ifølge SSB. Det forventes en svak økning i boliginvesteringene i 2025. Ferdigstillelsen av nye boliger forventes å ta seg opp først i 2027 [...].

Arbeidsmarkedet ble noe svekket fra 2023 til 2024.

[...]

Norges Bank møtte inflasjonen utenfra med kraftige renteøkninger, og signaliserte klart at de ikke skiller mellom inflasjon som har opphav i høy inntekts- og forbruksfest i norsk økonomi og kostnadssjokk som kommer fra utlandet. Dermed har forbrukere og produsenter i Norge fått en dobbelt regning i dyrtiden; først økte priser på blant annet energi, som har forplantet seg gjennom økonomien, deretter renteøkninger på toppen av dette. Fortsatt er ikke reversering av styringsrenta påbegynt i Norge, slik den har blitt i mange andre land.

Budsjettpolitikken har dermed måttet ta et større ansvar for å dempe de negative utslagene av dyrtiden og renteøkningene. [...]

Krav til den økonomiske politikken

[...]

Den norske lønnsdannelsen er, sammen med utstrakt handel med andre land, utformet slik at norsk prisvekst i stor grad bestemmes av den internasjonale prisveksten. På den måten bidrar både høyere importpriser og eksportpriser til at internasjonal prisvekst bringes inn til Norge. Kronekursen påvirker graden og hastigheten på kort sikt. Selv om arbeidstakerne bærer kostnaden for høyere importpriser, tar de også del av gevinsten fra høyere eksportpriser gjennom frontfagsmodellens organisering av lønnsdannelsen. Vår modell for lønnsdannelsen fordeler dermed både kostnader og inntekter fra vår eksponering mot internasjonale markeder.

Med erfaringene fra hvordan den økonomiske politikken har håndtert det internasjonale kostnadssjokket de senere år, er det tydelig behov for en bedre innretning av den økonomiske politikken i framtidige møter med lignende utvikling. LO kan ikke akseptere at folk får ytterligere økte kostnader på grunn av renteøkninger her hjemme, og heller ikke at innenlandsk etterspørsel og redusert sysselsetting skal brukes mot den importerte inflasjonen.

[...]

Etter Rikslønnsnemndas avgjørelse er situasjonen med ulikelydende avtaler i det statlige tariffområdet videreført, selv om en annen løsning ikke utelukkes i framtida hvis forhandlinger da ikke fører fram. [...]

Heller enn en utvikling mot en oppsplittet lønnsmasse i staten, er det etter LOs syn nødvendig at det statlige tariffsystemet igjen bygger opp under sentral og koordinert lønnsdannelse.

Den kollektive, koordinerte lønnsdannelsen i Norge har bidratt til at vi har mye mindre lønnsforskjeller i Norge sammenlignet med de aller fleste land. Særlig de inntektspolitiske prioriteringene i LO har bidratt til å heve de laveste lønningene. Dette anerkjennes også i den offentlige, partssammensatte utredningen Lavlønn i Norge. Det var enighet om at frontfagsmodellen løfter lønnsveksten for brede grupper og begrenser omfanget av lavlønn.

[...]

Idealene i den norske modellen om små forskjeller og høy verdiskaping henger tett sammen. Det er derfor avgjørende for Norges produktivitetsutvikling framover at LO får gjennomslag

for prioriteringen av lavtlønte. Det betyr høye generelle tillegg, heving av tariffavtalens minstelønnsatser og egne lavlønnstillegg. Alternativet er at lønnsgulvet forvitrer, noe som kan få alvorlige konsekvenser for Norges produktivitet over tid og som vil føre til økt ulikhet.

[...]

Retten til full lønn under sykdom for alle er kjempet fram av LO. [...] Dersom et politisk flertall skulle ønske å svekke retten til full lønn under sykdom, vil det være viktig å styrke retten i tariffavtalene.

[...]

Krav til lønn

Lønnsomheten i industrien er svært god. I tråd med Frontfagsmodellen er hovedkravet for lønn derfor økt kjøpekraft gjennom generelle tillegg og heving av overenskomstenes lønnsatser. Høy levekostnadsvekst gjennom en årrekke innebærer at vi gjennom kravene særlig vil prioritere en solidarisk og rettferdig lønnspolitikk som motvirker lavlønn og prioriterer likelønn.»

NHOs representantskap vedtok 6. mars 2025 forhandlingsposisjonen for årets mellomoppgjør. I vedtaket heter det bl.a.:

"Lønnsoppgjøret i 2025 må bidra til å ivareta konkurranseevnen

OECD anslår aktivitetsveksten hos Norges handelspartnere til 2,0 prosent i år, som er noe svakere enn i tiåret før pandemien. [...] Det er samtidig betydelig nedsiderisiko i anslagene som følge av handelsspenninger og økt geopolitisk uro.

Aktiviteten ventes å ta seg opp i norsk økonomi. Veksten i Fastlands-Norge var 0,6 prosent i 2024, knapt halvparten av normal aktivitetsvekst. Etterspørsel fra stat og kommuner, høye petroleumsinvesteringer og oppgang i fastlandseksporten trakk opp veksten. Investeringer i boliger og næringsbygg falt, mens privat konsum vokste moderat. For 2025 spriker anslått fastlandsvekst fra 1,4 – 2,3 prosent, som i noen grad avspeiler at anslagene er gitt på ulike tidspunkter.

Gjennom 2024 økte AKU-ledigheten litt, mens NAVs bruttoledighet (helt ledige + ordinære tiltak) økte i første halvår og var stabilt i andre halvår. Etterspørselen etter arbeidskraft er fortsatt forholdsvis høy, men beholdningen av ledige stillinger avtok noe gjennom fjoråret. I år anslås sysselsettingen å øke med om lag 0,7 – 0,8 prosent, mens sterkere vekst i tilbudet av arbeidskraft enn i sysselsettingen ventes å øke arbeidsledigheten med en tidel til 4,1 prosent. [...]

I fjor økte påløpt årslønn i hele økonomien med 5,7 prosent, mens konsumprisene steg med 3,1 prosent, slik at reallønnen økte med 2,5 prosent. I år anslår TBU en konsumprisvekst på 2,5 prosent, mens arbeidslivets parter ifølge Norges Banks forventningsundersøkelse forventer en årslønnsvekst på 3,9 – 4,2 prosent. Om det blir utfallet, vil reallønnen øke også i år. Sammen med utsikter til lavere rente vil dette gi husholdningene mer å rutte med. I fjor steg privat forbruk med 1,2 prosent, i år anslås det å øke med 2,6 – 3,1 prosent.

Renteøkningene i 2021-23 rammet også boligetterpørsel og -bygging. Boliginvesteringene falt med drøyt 19 prosent i fjor, etter 18 prosent fall året før. Igangsettingsstatistikken viser

en uvanlig bratt nedgang siden inngangen til 2022, og ved utgangen av 2024 var boligarealet under bygging på sitt laveste siden 2009. [...] I motsatt retning trekker i første rekke økt offentlig etterspørsel, økte oljeinvesteringer og en moderat vekst i eksporten.

Markedsutsiktene i NHO-bedriftene bedret seg noe i første kvartal, og etter ti kvartaler med negative utsikter er nettosvarene så vidt positive. [...] Strekken i laget er fortsatt stor. I Norsk Industri er netto tre prosent nå positive, mens netto 11 prosent i NHO Byggenæringen venter en forverring de neste seks månedene.

Ifølge Norges Bank har renten bidratt til å kjøle ned norsk økonomi og til å dempe prisveksten, men høy vekst i bedriftenes kostnader kan bidra til å holde prisveksten oppe en stund til. [...]

Frontfagsmodellen bidrar på den ene siden til å sikre at lønnsveksten i frontfaget er tilpasset frontfagets lønnsevne, det vil si utviklingen i produktivitet og relative priser i konkurranseutsatt næringsliv, og på den andre siden at frontfaget er konkurransedyktig i kampen om arbeidskraften med skjermet sektor. Produktiviteten i industrien, målt ved bruttoprodukt per timeverk, steg med 1,2 prosent i 2024. Prisene på industriens bruttoprodukt steg med 2,5 prosent. I perioden 2014 – 2023 steg prisene i industrien i gjennomsnitt med 4,3 prosent årlig, mens den gjennomsnittlige årlige produktivitetsveksten var 0,5 prosent, 1,6 prosentpoeng lavere enn hos handelspartnerne.

Målt mot handelspartnerne i EU og Storbritannia ble norsk industris konkurranseevne styrket med 0,5 prosent i 2024. Kronesvekkelsen bidro til å styrke konkurranseevnen med 1,3 prosentpoeng, mens høyere vekst i arbeidskraftkostnadene per time i Norge enn blant disse handelspartnerne bidro motsatt. Også relativ produktivitet har utviklet seg svakere. Lønnsdannelsen har et ansvar også for å bidra til at konkurranseevnen er tilstrekkelig god, og slik bidra til å sikre bedrifter og arbeidsplasser. [...]

Industriens driftsresultat var på 76 mrd. kroner i 2024 ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall, om lag uendret i nominelle kroner fra året før. Lønnskostnadenes andel av verdiskapingen i industrien samlet, er beregnet til 72 prosent i 2024. [...]

Lønnskostnadsandelen i industrien varierer som følge av konjunkturbevegelser, men har likevel vært rimelig stabil over tid. Nå ligger lønnsandelen 9 prosentpoeng under gjennomsnittet fra 1970, og driftsresultatet tilsvarende over.

[...]

Kombinasjonen av sentral koordinering og lokal tilpasning er sentralt ved den norske modellen for lønnsdannelse. For industriarbeidere har sentrale tillegg de siste tre årene bidratt med 52 prosent til lønnsveksten sentralt og lokalt (tariff tillegg + glidning), mens andelen i perioden 2004 – 2021 var 31 prosent.

[...]

Derfor mener NHO at:

- Frontfagsmodellen skal ligge til grunn for lønnsdannelsen i Norge. Siden utfallet av de lokale forhandlingene ikke er avklart ved oppgjørets avslutning, må den samlede årslønnsveksten i industrien anslås. Norsk økonomi er på lang sikt avhengig av at lønnsveksten tilpasses det konkurranseutsatt sektor kan tåle. De øvrige forhandlingsområdene skal over tid forholde seg til normen fra frontfaget.
- For å sikre bedrifter og arbeidsplasser må lønnsutviklingen ivareta industriens konkurranseevne. Kronekursen har vist seg å variere mye, og de lønnstilleggene som gis nå, må også være bærekraftige dersom kronen skulle styrke seg.

- Lønnsoppgjøret og de sentrale tilleggene må bygge opp under lokale forhandlinger og lokal lønnsdifferensiering tilpasset den enkelte bedrifts økonomiske situasjon. Dersom en for stor del av lønnsveksten tas ut gjennom sentrale tillegg vil dette på sikt kunne undergrave den modellen vi har for lønnsdannelse i Norge. Derfor må de sentrale tilleggene ikke utgjøre en for stor andel av rammen.
- Ved sentrale tillegg bør det skilles mellom de overenskomster som har, og de overenskomster som ikke har lokale forhandlinger."

Styret i Unio vedtok 11. mars 2025 Unios tariffpolitiske uttalelse foran mellomoppgjøret i 2025. I vedtaket het det blant annet:

«Unios overordnede føringer:

Tariffoppgjøret må sikre Unios medlemmer solid reallønnsvekst.

Tariffoppgjøret må redusere lønnsgapet mellom offentlig og privat sektor for ansatte med høyere utdanning.

Tariffoppgjøret må bidra til å styrke den sivile beredskapen. Da må offentlig sektor, som privat sektor, kunne bruke lønn for å rekruttere og beholde ansatte med nødvendig utdanning og kompetanse.»

[...]

Tall fra Teknisk beregningsutvalg for inntektsoppgjørene (TBU) viser at gjennomsnittlig lønn for heltidsansatte med høyere utdanning i statlig og kommunal sektor er mellom 148 000 og 313 000 kroner lavere enn for tilsvarende grupper i industrien. Ansatte i skoleverket i kommuner og fylkeskommuner med universitets- eller høyskoleutdanning på mer enn fire år har den største lønnsforskjellen, 313 000 kroner.

Dagens lønnspolitikk fører til at offentlige arbeidsgivere sliter med å beholde og rekruttere ansatte med høyere utdanning. I KS' arbeidsgivermonitor fra 2023 oppga om lag 70 prosent av kommunene at det er ganske eller meget utfordrende å rekruttere fagpersonell. For enkelte grupper ansatte, som sykepleiere, er det over 9 av 10 kommuner som sliter med å rekruttere. Kommunene har også problemer med rekruttering av faggrupper som barnehagelærere, grunnskolelærere, fysioterapeuter og ergoterapeuter.

I staten var «Konkurransedyktig kompensasjon (lønn) og goder» det flest statsansatte trakk frem som viktig for at deres virksomhet skal være en attraktiv arbeidsplass i den siste medarbeiderundersøkelsen, Statsansatteundersøkelsen 2024. Lønnsnivået er derfor åpenbart viktig for at arbeidstakere skal ønske å jobbe i offentlig sektor. Samtidig viser Statens arbeidsgiverbarometer at et klart flertall av statlige arbeidsgivere med tusen eller flere årsverk oppgir at det er utfordrende å rekruttere og beholde fagpersonell med spesialkompetanse.

[...]

Lønnsoppgjørene er et viktig virkemiddel for å dekke samfunnets kunnskaps- og kompetansebehov i grunnleggende velferdstjenester i en situasjon med mangel på arbeidskraft. Årets oppgjør må derfor brukes til å redusere rekrutteringsutfordringene i offentlig sektor. Da er det helt avgjørende at vi kommer ut av oppgjøret med et redusert lønnsgap mellom offentlig og privat sektor for ansatte med høyere utdanning.

[...]

En viktig grunn til at det er store lønnsforskjeller mellom høyt utdannede i offentlig og privat sektor, er at store kvinnedominerte yrker i offentlig sektor lønnes systematisk lavere enn mannsdominerte yrkesgrupper i privat sektor. Det kjønnsdelte arbeidsmarkedet er den viktigste grunnen til at vi har et vedvarende lønnsgap mellom kvinner og menn.

[...]

Skal vi få bukt med dette klart urimelige likelønnsgapet må de kvinnedominerte utdanningsgruppene i offentlig sektor verdsettes høyere.

[...]

Unio støtter en fortsatt koordinert lønnsdannelse i Norge. Fordi frontfagsmodellen handler om lønnsvekst, ikke lønnsnivåer, bidrar den imidlertid til å sementere dagens lønnsforskjeller mellom ulike tariffområder og mellom kjønn. Slik modellen praktiseres blir det svært vanskelig å utlikne dagens urimelige lønnsforskjeller som svekker offentlige arbeidsgiveres mulighet til å konkurrere om den beste kompetansen.

Lønnsdannelsen tar i for liten grad hensyn til bemanningskrisen i helsevesenet, utdanningssektoren og andre deler av offentlig sektor. Det mangler 4 300 sykepleiere, spesialsykepleiere og jordmødre og hvert femte årsverk i skolen utføres av ansatte uten godkjent lærerutdanning. Det er en uforsvarlig og lite bærekraftig utvikling som ansvarlige arbeidsgivere og ansvarlige politiske myndigheter ikke kan sitte stille og se på.

Regjeringen la tidligere i år fram Totalberedskapsmeldingen. Der pekes det på at Norge i møte med en stadig mer alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon må styrke den sivile beredskapen. Da må vi styrke politiet, helsevesenet og den demokratiske beredskapen gjennom blant annet utdanningssystemet. Skal vi klare dette kan ikke en rigid praktisering av frontfagsmodellen hindre at det allokeres nødvendig arbeidskraft dit den trengs mest. De siste årenes lønnsoppgjør viser at lønnsveksten i forsvaret har vært vesentlig høyere enn ellers i samfunnet, trolig for å møte forsvarets behov for å styrke bemanningen. Dette har bidratt til å styrke den militære beredskapen. På samme måte må lønnsdannelsen framover bidra til å styrke også den sivile beredskapen.

I tillegg leverer offentlig sektor tjenester som er avgjørende for å sikre bosetting og næringsliv i hele Norge. Dette har også en viktig beredskapsfunksjon. Høy kvalitet på tjenestene forutsetter at offentlige arbeidsgivere i hele landet settes i stand til å rekruttere og beholde ansatte med høyere utdanning.

[...]

Lønnsoppgjøret i 2025 må gi Unios medlemmer solid reallønnsvekst.

[...]

Når offentlige arbeidsgivere sliter med å skaffe nok kvalifiserte ansatte reduseres både tilgangen til og kvaliteten på de offentlige tjenestene. Vi ser store innslag av ufaglært arbeidskraft i skoler og barnehager, samtidig som innkjøp av vikartjenester brer om seg for å klare å opprettholde grunnleggende primærtjenester, spesielt i helsevesenet hvor mangelen på sykepleiere er prekær. Stadig flere private tjenestetilbydere tilbyr tjenester det offentlige bør ha et ansvar for å tilby. Samtidig svekkes rammevilkårene for den kunnskapsbaserte forskningen, som har vært Norges styrke for innovasjon og videre utvikling, og som har styrket offentlige tjenester på alle områder. Forskningsbasert kunnskap er avgjørende for utvikling av velferdstjenestene, god offentlig forvaltning og et framtidsrettet næringsliv.

Unio er bekymret for at vi er på vei i retning av et todelt tjenestetilbud der de som har råd kjøper tjenester det offentlige burde tilby, mens de som ikke har råd får et vesentlig dårligere

tilbud. Offentlig sektor bør videreutvikles i retning av best mulig tjenester og kapasitet direkte til befolkningen framfor økt administrasjon og forvaltning. Dette gjelder særlig knyttet til økt beredskapsbehov og bemanningsutfordringer innen politi, forsvar, helse og utdanning.

Til syvende og sist handler dette om at vi må kunne ha tillit til at samfunnet tar vare på alle. Denne tilliten er helt grunnleggende for et samfunns stabilitet.

Myndigheter på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå er premissgivere for samfunnsutviklingen. Skal velferdstjenester og kunnskapssamfunnet utvikles i hele landet, må arbeidsgiverne i staten, kommuner, fylkeskommuner, helseforetak m.m. få økonomisk handlingsrom til å rekruttere og beholde nok kvalifiserte ansatte.»

Hovedstyret i Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) vedtok 25. februar 2025 et inntektspolitisk dokument 2025. Det heter bl.a.:

YS krever reallønnsvekst for våre medlemmer i 2025.

I årets lønnsoppgjør krever vi vår del av verdiskapingen, slik at arbeidstakernes andel igjen kommer opp på et historisk normalt nivå. Tendensen til økt ulikhet må snus, og lønnsforskjellene mellom kvinner og menn må reduseres.

YS stiller seg bak frontfagsmodellen. Samlet lønnsvekst for arbeidere og funksjonærer i konkurranseutsatte næringer skal over tid være retningsgivende for lønnsutviklingen for hele arbeidslivet.

Anslaget for lønnsveksten i frontfaget må være troverdig. YS mener frontfagsmodellen må praktiseres fleksibelt, og ikke være til hinder for at det kan gjøres tilpasninger i lønnsstruktur og endringer i relative lønninger, blant annet for å sikre rekruttering og at områder ikke sakker akterut i lønnsutviklingen.

I privat sektor må det dessuten føres reelle, lokale forhandlinger i den enkelte virksomhet basert på dennes økonomiske situasjon, produktivitet, konkurranseevne og fremtidsutsikter, og de ansatte skal sikres en rettferdig andel av verdiskapingen i virksomhetene.

Offentlig sektor må sikres et lønnsnivå som gjør det mulig å rekruttere og beholde tilstrekkelig personell til å levere gode tjenester og ivareta viktige beredskaps- og sikkerhetshensyn.

YS vedtok i februar 2024 et inntektspolitisk dokument som gjelder for perioden 2024 - 2026 (vedlegg 1). YS' inntektspolitiske dokument 2025 supplerer hoveddokumentet forut for oppgjøret i 2025.

[...]

Starten av 2025 er preget av handels- og sikkerhetspolitisk uro internasjonalt, men alt i alt er utsiktene for norsk økonomi og arbeidsmarked gode.

Norsk økonomi er i oppgang. Utsiktene til rentenedgang og vekst i reallønninger vil stimulere investeringer og privat forbruk i 2025. BNP vil vokse raskere i de kommende årene enn i årene vi har bak oss. Boliginvesteringene er ventet å øke de nærmeste årene. Prisveksten begynner å komme under kontroll, og i fjor fikk norske arbeidstakere igjen reallønnsvekst. Arbeidsledigheten har holdt seg lav, og sysselsettingen stiger.

Samtidig har økonomien vært preget av en todeling, der petroleumsvirksomheten og industrien går bra, mens flere skjermede næringer sliter. Høyere renter og høye byggekostnader har gitt bråstopp i boliginvesteringene. Det har bremsset aktiviteten kraftig i

bygg- og anleggsnæringen. Svak vekst i det private konsumet har hittil trukket aktiviteten i varehandelen ned. Den svake kronekursen forsterker todelingen, ved at den fremmer eksport og demper aktiviteten i næringer som importerer innsatsvarer fra utlandet.

Konkurransesevnen i frontfaget er god. Over noen år har andelen av verdiskapingen som går til arbeidstakerne falt. Situasjonen krever derfor en god lønnsvekst slik at lønnskostnadsandelen bringes tilbake til et historisk normalt nivå

Akademikerne la følgende prinsipper til grunn for inntektsoppgjørene 2025:

«Akademikerne jobber for et fleksibelt og trygt arbeidsliv, et bærekraftig, innovativt næringsliv med høy produktivitet og lønnsomhet og en konkurransedyktig offentlig sektor. Akademikerne bygger sin politikk på at høy kompetanse og kunnskap lønner seg både for den enkelte og for samfunnet. Arbeidsledigheten er lav, og det er stor etterspørsel etter høyt utdannet arbeidskraft. Høy kompetanse og effektiv bruk av denne kompetansen blir viktigere. Høyt utdannede ansatte er viktige for å sikre kvaliteten på velferdstjenestene og det offentlige tjenestetilbudet til innbyggerne. En velfungerende offentlig sektor og forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser legger grunnlaget for nødvendig næringsutvikling.

Investering i kunnskap og høyere utdanning er nødvendig for å sikre nødvendig omstilling for å ruste oss for fremtiden.

I lønnspolitikken jobber Akademikerne for en lokal og markedsbasert lønnsdannelse som tar utgangspunkt i situasjonen og behovene i den enkelte virksomhet. Lønnspolitikken er lokal kollektiv lønnsdannelse. Lønn er et viktig personalpolitisk virkemiddel, og hvor differensiering ut fra utdanning, kompetanse, kunnskap, innsats og ansvar er nødvendig. Det er de lokale parter som best kjenner forholdene og utfordringene i virksomhetene.

I den norske modellen står frontfagsmodellen sentralt, knyttet til lønnsdannelsen. Akademikerne slutter opp om frontfagsmodellen, men det er viktig å buke den fleksibiliteten som ligger i modellen.

Anslaget som gis av NHO i forståelse med LO, må på ingen måte oppfattes eller praktiseres som et ferdig forhandlet resultat for etterfølgende tariffoppgjør. Anslaget er en hjelp i koordineringen av lønnsdannelsen siden lønnsveksten inneværende år er ukjent når anslaget kommuniseres. Den faktiske lønnsveksten måles av Teknisk beregningsutvalg året etter forhandlingene. Det er denne faktiske lønnsveksten i frontfagsområdet som over tid skal være en norm for øvrige tariffområder.

Lokale kollektive forhandlinger i virksomhetene i privat sektor følger tariffavtalte kriterier, og det er viktig at disse kriteriene brukes etter hensikten. Virksomhetene har ulike behov og ulik økonomisk situasjon. De fire tariffavtalte kriteriene bidrar til en lønnsvekst som bygger på blant annet lønnsnivå og konkurransesituasjon. De økonomiske rammene og forhandlingsresultatet i virksomhetene skal og vil variere.

I offentlig sektor har vi også tariffavtalte kriterier for lønnsutvikling som brukes. De lokale parter forholder seg til tariffavtalenes lønns- og forhandlingssystem, og gjennomfører lokale kollektive forhandlinger ut fra virksomhetenes behov og økonomiske situasjon. For store deler av offentlig sektor vet vi at det er utfordringer med å beholde og/eller rekruttere arbeidskraft. Offentlig sektor er preget av en sammenpresset lønnsstruktur, og lønnsgapet til sammenlignbare stillinger er betydelig mellom offentlig og privat sektor. Offentlig sektor må kunne være konkurransedyktig både på lønnsnivå og lønnsutvikling for å kunne tiltrekke seg og beholde riktig kompetanse.

Akademikerne forventer at tariffoppgjørene bidrar til reallønnsvekst for våre medlemmer, og at tariffpartene kan finne gode forhandlingsløsninger i de ulike sektorene uten politisk innblanding.

Oppgjørene må bidra til å sikre en konkurransedyktig offentlig sektor i en rimelig balanse til privat sektor. I offentlig sektor er hoveddelen av Akademikernes medlemsgrupper omfattet av lønns- og forhandlingssystemer med kun lokal lønnsdannelse. Lønnsdannelse ved lokale kollektive forhandlinger gir de lokale partene et helt nødvendig handlingsrom for å kunne beholde og rekruttere den kompetansen det er behov for.

For privat sektor er det store variasjoner i virksomhetene når det gjelder den økonomiske situasjon. Vi ser en tendens til fallende lønnsandeler i privat sektor som betyr at den høye lønnsomheten i mange industrinæringer i hovedsak tilfaller eierne, noe som kan gå ut over virksomhetenes muligheter til å beholde og rekruttere den arbeidskraften det er behov for.»

Administrasjonen i KS forhandlet mellomtariffoppgjøret pr. 1.5.2025 etter følgende fullmakt/mandat:

KS legger til grunn at forhandlingene om lønnsendringer ved mellomoppgjøret pr. 1. mai 2025 og øvrige lokale forhandlinger i kommunesektoren i 2025 tar særlig hensyn til den anstrengte kommuneøkonomien.

Administrasjonen gis fullmakt til å forhandle ved mellomoppgjøret i 2025 etter følgende hovedlinjer:

1. Forhandlingene gjennomføres med en økonomisk ramme på linje med anslaget for rammen fra frontfaget.
2. Den disponible økonomiske rammen brukes til sentrale lønnstillegg.
3. Profilen på sentrale lønnstillegg balanseres for å ivareta alle stillingsgrupper, dog slik at rekrutteringsutfordringene for fagarbeidere og høyskolegrupper hensyntas.

Sentralstyret i Virke vedtok følgende forhandlingsfullmakt for oppgjørene i 2025:

«Sentralstyret gir forhandlingsutvalget fullmakt til å gjennomføre og vedta tariffoppgjørene i tråd med den økonomiske ramme som er satt i frontfaget, med en innretning tilpasset den enkelte overenskomst.»

1.2 Oppgjørene i privat sektor

1.2.1 LO-NHO-området

Under mekling ble LO og NHO, samt YS og NHO, enige om en forhandlingsløsning 31. mars. Løsningen innebar et generelt tillegg på 5 kroner per time med virkning fra 1. april. For overenskomster med et gjennomsnittlig lønnsnivå under 90 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn (tilsvarer 545 963 kroner) ble det gitt ytterligere 2 kroner der det er lokal forhandlingsrett og 4 kroner der det ikke er lokal forhandlingsrett fra 1. april.

I årslønnsveksten fra 2024 til 2025 er tariff tilleggene fra 1. april for industriarbeidere beregnet å bidra med 1,3 prosentpoeng, mens overhenget var 1,6 prosent. På bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, ble årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området anslått til 4,4 prosent i 2025, se boks 1.1 for nærmere omtale.

Boks 1.1 Frontfagsrammen, mellomoppgjøret 2025

NHO hadde, i forståelse med LO, følgende vurdering av årets ramme.

31. mars 2025

Bakgrunn

Frontfagsmodellen er bærebjelken i den norske lønnsdannelsen. I henhold til Holden IV-utvalget (2023) skal lønnsveksten i industrien for arbeidere og funksjonærer samlet være normgivende for lønnsveksten i resten av økonomien. Derfor ble det i Holden III-utvalget (2013) enighet om at NHO, i forståelse med LO, burde "angi en troverdig ramme for den samlede årslønnsveksten i industrien".

Ved tidspunktet for en forhandlingsløsning i frontfaget er overheng og tariff tillegg kjente størrelser, mens årets lønnsglidning er ukjent. Lønnsglidningen favner all lønnsvekst utover tariff tilleggene. Foruten bidrag fra lokale forhandlinger, innebærer det også bidrag fra blant annet endringer i uttelling fra garantiordninger, akkord og uregelmessige tillegg og sammensetningseffekter.

Realisert årslønnsvekst i industrien i NHO-området har i de elleve årene etter Holden III-utvalget i 2013 vært 3,2 prosent i gjennomsnitt, identisk med gjennomsnittlig rammeanslag. I det enkelte år har avviket i gjennomsnitt utgjort 0,2 prosentpoeng, med om lag like mange over- og undervurderinger.

Den økonomiske situasjonen og utsiktene

OECD og IMF's anslår aktivitetsveksten hos Norges handelspartnere til 1,9 prosent i år, som er noe svakere enn i tiåret før pandemien. Veksten ventes å bli klart høyere i USA enn i euro-området. Geopolitisk uro og handelsspenninger trekker isolert sett vekstutsiktene ned, mens økte forsvarsinvesteringer virker motsatt.

Som et ledd i sin "America First"-politikk har Trump økt de amerikanske importtollene på utenlandske varer, deriblant fra Canada, Mexico og Kina, samt på stål og aluminium. Omfanget av tolltrusler er imidlertid større, og inkluderer toll på varer fra EU, biler, databrikker m.m. Uvissheten om toll, omfang og varighet har skapt uforutsigbarhet om rammebetingelsene for internasjonal handel og økt den handelspolitiske usikkerheten. Både økte handelsbarrierer og større usikkerhet vil isolert sett gi lavere økonomisk aktivitet. Hvor sterke virkningene blir, vil avhenge av hvor høye tollsatsene blir, hvor lenge de får virke, men også av hva som skjer med valutakursene, eventuelle budsjettmessige eller pengepolitiske tiltak, samt i hvilken grad bedriftene evner å tilpasse seg, til nye produkter, markeder og produksjonssteder.

I fjor var samlet lønnsvekst i de største forhandlingsområdene i hele økonomien 5,2 prosent, mens konsumprisene steg med 3,1 prosent, slik at reallønnen i forhandlingsområdene økte med 2,0 prosent. I år anslår TBU en konsumprisvekst på 2,7 prosent. Styringsrenten har vært holdt på 4,5 prosent siden desember 2023. I mars indikerte Norges Bank at styringsrenten vil senkes til 4 prosent innen utgangen av 2025.

Renteøkningene i 2021-23 rammet boligetterterspørsel og -bygging. Boliginvesteringene falt med drøyt 19 prosent i fjor, etter 18 prosent fall året før. I løpet av tre år er boligangsetningen nær halvert. Ved utgangen av 2024 var boligarealet under bygging på sitt laveste siden 2009. Det er ulikt syn på når boliginvesteringene vil vokse igjen, og hvor sterk veksten blir. Det er likevel ventet at bolig-investeringene som årsgjennomsnitt blir lavere i år enn i fjor.

Målt ved personsyssetningen pluss antall ledige stillinger flatet etterspørselen etter arbeidskraft ut i fjor. Mens antall sysselsatte steg med 0,6 prosent, vokste utførte timeverk 0,2 prosent. I år anslås

sysselsettingen å øke med om lag 0,4 – 0,8 prosent. AKU-arbeidsledigheten økte fra 3,6 prosent i 2023 til 4,0 prosent i fjor, men månedstall viser at arbeidsledigheten var stabil gjennom 2024 og i starten av 2025. Det ventes at arbeidsledigheten vil være stabil framover.

Aktiviteten ventes å ta seg opp i norsk økonomi i år. Anslått fastlandsvekst varierer fra 1,2 – 2,0 prosent. Økt kjøpekraft, lavere rente og et arbeidsmarked med uendret arbeidsledighet vil støtte opp under et forbruksledet aktivitetsoppsving i år. Oljeinvesteringene ventes å øke ytterligere noe i år, om enn i et mindre tempo enn de to siste årene, og vil holde aktiviteten oppe i leverandørindustrien. En fortsatt relativt svak krone og et mildt oppsving hos våre handelspartnere vil samtidig gi et løft i eksporten. I tillegg vil ekspansiv budsjettpolitikk øke offentlig etterspørsel de neste årene.

Nærmere om situasjonen og utsikter for industrien

Lønnsdannelsen har et ansvar for å bidra til at industriens konkurranseevne er tilstrekkelig god, og bidra til å sikre bedrifter og arbeidsplasser. På inntektssiden steg produktiviteten i industrien, målt ved bruttoproduktet per timeverk, med 1,2 prosent i fjor. Prisene på industriens bruttoprodukt steg med 2,5 prosent. I perioden 2014-2023 steg prisene i industrien i gjennomsnitt med 4,3 prosent årlig, mens den gjennomsnittlige årlige produktivitsveksten var 0,5 prosent, 1,6 prosentpoeng lavere enn hos handelspartnerne.

På kostnadssiden ble norsk industris konkurranseevne i 2024 styrket med 0,3 prosent målt mot handelspartnerne i EU og Storbritannia. Kronesvekkelsen bidro til å styrke konkurranseevnen med 1,3 prosentpoeng, mens høyere vekst i arbeidskraftkostnadene per time i Norge enn blant disse handelspartnerne bidro i motsatt retning. Industriens effektive kronekurs har hittil i år vært 0,8 prosent svakere enn gjennomsnittet for fjoråret, mens kursen i mars har vært 1,0 prosent sterkere enn i februar. Lønnskostnadsveksten per sysselsatt i hele økonomien hos våre handelspartnere er anslått til 3,6 prosent i år, mot 4,5 prosent i fjor.

Industriaktiviteten økte med 1,7 prosent i 2024, særlig drevet av leverandørindustrien som følge av økte oljeinvesteringer. I fjerde kvartal falt imidlertid aktiviteten med 0,5 prosent. Eksporten av industrivarer økte med 2,0 prosent i fjor. Ifølge SSBs konjunkturbarometer steg industriens ordretilgang fra eksportmarkedet fra høsten 2023, men falt noe i fjerde kvartal i fjor. Industribedriftene venter økt ordretilgang i første kvartal. Vanligvis har den faktiske økningen blitt noe svakere enn den ventede, men selv hensyntatt dette peker barometeret mot oppgang i første kvartal, som isolert sett peker mot økt produksjon for eksport i første kvartal. Kapasitetsutnyttingen i industrien er fremdeles så vidt under det historiske gjennomsnittet.

Industriens driftsresultat var på 76 mrd. kroner i 2024 ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall, om lag uendret i nominelle kroner fra året før. Dette tilsvarer 28 prosent av industriens verdiskaping, målt med faktorinntekten. Motsvarende er lønnskostnadenes andel av 72 prosent.

Lønnskostnadsandelen i industrien varierer som følge av konjunkturbevegelser, men har likevel vært rimelig stabil over tid. Nå ligger lønnsandelen 9 prosentpoeng under gjennomsnittet fra 1970, og driftsresultatet tilsvarende over.

Det er store forskjeller i lønnsandelene mellom de ulike industrinæringene både i nivå og over tid, og over konjunkturerne. Mens råvarebasert industri og øvrige industrinæringer trekker lønnskostnadsandelen ned, har verkstedsdelen av industrien lenge hatt en relativt høy lønnskostnadsandel. De siste årene har denne falt.

Rammeanslag

På bakgrunn av vurderinger gjort av NHO, i forståelse med LO, anslås årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området til 4,4 prosent i 2025. Av dette bidrar overhenget med 1,6 prosentpoeng for industriarbeidere og 1,9 prosentpoeng for industrifunksjonærer. For industriarbeidere i NHO-

området er bidraget fra tariff tilleggene beregnet til 1,3 prosentpoeng. Resterende bidrag til årslønnsveksten i industrien som helhet er anslått lønns glidning.

Anslått bidrag fra glidningen uttrykker et gjennomsnitt, som verken skal være et gulv eller tak for lokale forhandlinger.

Lokale lønnsforhandlinger skal være reelle og baseres på de fire kriterier, det vil si bedriftens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurranseevne.

Det er viktig at andre forhandlingsområder, samt lønnsutviklingen for ledere og funksjonærer, tilpasser seg den rammen som enigheten i frontfaget innebærer.

[Boks slutt]

1.2.2 Oppgjørene i privat sektor utenom LO-NHO-området

Meklingsresultatet mellom YS og NHO ble som mellom LO og NHO.

Garantiordningen på Landsoverenskomsten, Kontoroverenskomsten og Avtale for reiselivsbransjen mellom HK og Virke resulterte i at minstelønnssatsens øverste trinn fikk et tillegg fra 1. februar 2025 på 3,57 kroner per time.

I mellomoppgjøret for 2025 mellom LO og Virke ble det gitt et generelt tillegg på 5 kroner per time. Minstelønnssatsene (unntatt ungdomstrinnene) ble økt med til sammen 7 kroner per time fra 1. april 2025 og minstelønnssatsen på Grossistoverenskomsten Fellesforbundet ble økt med til sammen 6 kroner per time fra 1. april 2025.

For Virke-bedrifter i varehandelen gir garantitilleggene og de avtalte tilleggene et samlet bidrag til årslønnsveksten fra 2024 til 2025 på 0,7 prosentpoeng, hhv. 0,2 og 0,5 prosentpoeng. Sammen med overhenget på 1,3 prosent gir dette en årslønnsvekst på 2,0 prosent før bidraget fra lønns glidningen i 2025.

For de fleste andre overenskomster mellom LO og Virke ble det gitt et generelt tillegg på 5 kroner per time per 1. april 2025. På enkelte overenskomster ble det gitt ytterligere 2 eller 4 krone per time avhengig av lønnsnivå for området og hvorvidt det er avtale om lokale forhandlinger.

Funksjonæraftalene mellom Virke og YS forbundene Negotia og Parat fikk ved mellomoppgjøret for 2025 samme resultat som Kontoroverenskomsten mellom HK/LO og Virke. Reiselivsavtalen mellom Virke og YS/Parat fikk et sentralt tillegg på 5 kroner per time og minstelønnssatsene ble økt med ytterligere 2 kroner per time. Garantiordningen på Reiselivsavtalen mellom Parat og Virke resulterte i at minstelønnssatsen trinn 3 fikk et tillegg fra 1. februar 2025 på 3,57 kroner per time.

Mellomoppgjøret 2025 på HUK-området ble gjennomført 17. juni. Det ble enighet mellom Virke og arbeidstakerorganisasjonene. Oppgjøret omfattet forhandlinger om sju tariffavtaler innen helse, utdanning og kultur med over 30 arbeidstakerorganisasjoner. Forhandlingsresultatet på de ulike overenskomstene fulgte resultatene i de korresponderende offentlige tariffområdene.

I mellomoppgjøret for 2025 mellom Finansforbundet og Finans Norge i NHO ble det fra 1. mai gitt et generelt tillegg på lønnsregulativets satser på 1,7 prosent til alle som omfattes av lønnsbestemmelsene i Sentralavtalen. Tillegget ble ved forhandlingene anslått å bidra med 1,1 prosentpoeng til årslønnsveksten fra 2024 til 2025. Tillegget gjøres også gjeldende for medlemmene av LO ved Handel og Kontor i Norge og Fagforbundet.

1.3 Oppgjørene i offentlig sektor

I det statlige tariffområdet startet forhandlingene i hovedoppgjøret 2025 den 24. april. Staten v/Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet forhandlet med hhv. Akademikerne, LO Stat, Unio

og YS Stat. Det ble ført forhandlinger fram til den 30. april da det ble oppnådd enighet med Akademikerne, Unio og YS Stat, mens det ble brudd med LO Stat. Forhandlingene med LO Stat gikk til mekling der det med Riksmeklers mellomkomst 28. mai ble oppnådd enighet.

I avtalene med Akademikerne og Unio er hele den økonomiske rammen avsatt til lokale forhandlinger. Med virkning fra 1. mai 2025 avsettes det 3,30 prosent av lønsmassen til lokale forhandlinger. I rammen for avtalene med Akademikerne og Unio er det lagt til grunn et overheng uten streik.

I avtalen med YS Stat gis det et generelt tillegg på 1,05 prosent av fastlønnen. Det avsettes 2,70 prosent av lønsmassen til lokale forhandlinger. De generelle og lokale tilleggene får virkning fra 1. mai.

Avtalen med LO Stat har følgende økonomiske hovedpunkter (alle tillegg med virkning fra 1. mai):

- Et generelt tillegg på 6 600 kroner.
- Et generelt tillegg på 1,50 prosent av fastlønnen.
- Det avsettes 1,35 prosent av lønsmassen til lokale forhandlinger.

I *kommunesektoren* begynte forhandlingene mellom KS og LO Kommune, Unio, YS Kommune og Akademikerne kommune 24. april 2025. Den 30. april ble det en forhandlingsløsning mellom KS og Unio og Akademikerne kommune. LO Kommune og YS kommune gikk til mekling. I meklingen den 27. mai 2025 aksepterte LO kommune og YS kommune meklers skisse til løsning. Den innebar en lønnsregulering lik forhandlingsresultatet, og ytterligere lønnstillegg med virkning fra 1.1.2026.

Lønnstilleggene avtalt i meklingen med virkning fra 1.1.2026 gjelder for medlemmer av LO kommune og YS kommune. For stillinger uten særskilt krav til utdanning gis et tillegg på 1 200 kroner, mens øvrige stillingsgrupper i HTA kapittel 4 gis et tillegg på 1 300 kroner.

KS og Unio ble senere enige om at de samme kronetilleggene også skulle gis til medlemmer av Unios forbund, fra samme dato. Akademikerne kommune valgte å ikke godta tilleggene fra 1.1.2026.

Oppgjøret i 2025 har følgende økonomiske hovedpunkter:

- For stillinger med hovedsakelig sentral lønnsdannelse gis lønnstillegg med virkning fra 1. mai 2025 på mellom 14 500 og 21 200 kroner per år, som vist i tabell 1.1.
- Ledere i HTA kapittel 4 får et generelt tillegg på 2,8 prosent fra 1. mai 2025.
- For stillingsgruppen «Stillinger med krav om fagbrev og 2-årig fagskoleutdanning» heves garantilønnsnivået med 20 000 kroner utover det sentrale tillegget, med virkning fra 1. mai 2025.

For stillinger med hovedsakelig sentral lønnsdannelse i KS-området (HTA kap. 4) er anslått årslønnsvekst 4,4 prosent. Av dette utgjør overhenget til 2025 2,3 prosentpoeng, anslått glidning 0,2 prosentpoeng, og lønnstillegg som beskrevet i strekpunktene over 1,9 prosentpoeng.

I hovedoppgjøret i *Oslo kommune* gis et prosentvis tillegg på lønnstabellen på 3,62 prosent, minimum 20 100 kroner med virkning fra 1. mai 2025.

Tabell 1.1 Garantilønn² og lønnstillegg etter ansiennitet i KS-området. Ingen ansiennitet (0 år) og maksimal ansiennitet (16 år)

Stillingsgrupper	Ansiennitet 0 år				Ansiennitet 16 år		
	Garantilønn inkl. tillegg 1. mai 2024	Garantilønn inkl. tillegg 1. mai 2025	Tillegg 1. mai 2025	Andel kvinner, prosent ¹	Garantilønn inkl. tillegg 1. mai 2025	Tillegg 1. mai 2025	Andel kvinner, prosent ¹
Stillinger uten særskilt krav om utdanning	382 500	397 000	14 500	70	494 200	14 500	74
Fagarbeiderstillinger/ tilsvarende fagarbeiderstillinger	437 300	452 500	15 200	71	528 300	15 200	78
Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	459 300	474 500	15 200	79	549 700	15 200	85
Stillinger med krav om fagbrev og 2-årig fagskoleutdanning	459 300	494 500	15 200		569 700	15 200	71
Lærer og stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	507 400	522 600	15 200	84	614 400	18 000	86
Adjunkt og stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	548 400	563 600	15 200	72	646 200	18 800	80
Adjunkt med tilleggsutdanning og stillinger med krav om 5-årig U/H-utdanning ²	562 000	599 200	15 200	64	705 000	19 600	72
Lektor og stillinger med krav om mastergrad ²	614 100	629 300	15 200	72	765 500	20 400	80
Lektor med tilleggsutdanning ²	633 600	648 800	15 200	63	799 200	21 200	69

¹ Per 1. desember 2024.

Note: Ledere, fagledere og arbeidsledere i stillingskodene 7003, 7004, 7451, 7453, 7458, 7459, 7951 og 7654 i hovedtariffavtalen kapittel 4 gis et lønnstillegg på 4,1 prosent av den enkeltes grunnlønn pr. 30.04.2025. Virkningsdato er 1.5.2025.

Kilde: KS

1.4 Oppgjørene i Spekter-området

Forhandlingsordningen er hjemlet i fem hovedavtaler som er inngått mellom Spekter og hhv. hovedorganisasjonene LO, YS, Unio, Akademikerne og mellom Spekter og Sammenslutningen av akademikerorganisasjoner i Spekter, SAN. I tråd med forhandlingsmodellen i Spekter forhandles det først på nasjonalt nivå (A-nivå) om overenskomstens generelle del mellom Spekter og den enkelte hovedorganisasjon. Denne delen er felles for alle virksomheter innenfor et overenskomstområde og forplikter arbeidsgiver og den aktuelle hovedorganisasjonens medlemmer. Deretter forhandles overenskomstens spesielle del (B-delen) mellom den enkelte virksomhet på den ene siden og på den andre siden hovedorganisasjonenes forbund eller forhandlingsgrupper. Resultatet fra de lokale B-dels forhandlingene godkjennes av Spekter og hovedorganisasjonene i avsluttende sentrale forhandlinger.

Spekter-området ekskl. helseforetakene

I mellomoppgjøret i 2025 ble det på A-dels nivå for medlemmene i LO og YS avtalt et generelt tillegg på 9 750 kroner per år. Det ble gitt et ytterligere tillegg på 3 900 kroner per år til arbeidstakere med en årslønn på 545 964 kroner eller lavere. Tilleggene har virkning fra 1. april 2025. For medlemmer i Unio og SAN forhandles alle lønnstillegg lokalt i virksomhetene. Basert på de oppgjørene som er avsluttet gir de avtalte tilleggene på A-dels nivå i Spekter-bedrifter eksklusive helseforetakene et bidrag til årslønnsveksten i 2025 på 0,8 prosentpoeng. Lønnstillegg avtalt på den enkelte virksomhet (B-nivå) anslås i gjennomsnitt å gi et bidrag på 2,2 prosentpoeng. Sammen med overhenget på 1,3 prosent gir dette en årslønnsvekst fra 2024 til 2025 på 4,3 prosent før bidrag fra lønnsglidningen.

Helseforetakene

Spekter og Akademikerne Helse ble enige om at det ikke skulle forhandles om sentrale tillegg i 2025 til medlemmer av Den norske Legeforening. Oppgjøret ble gjennomført i sin helhet lokalt.

Spekter og forbundene i LO og YS kom til enighet i de sentrale forbundsvisе forhandlingene den 15. mai 2025. Det ble gitt et generelt tillegg til medlemmer i stillingsgruppe 1 på 15 400 kroner. Medlemmer i stillingsgruppe 2 og 3 fikk et generelt tillegg på 16 000 kroner med et ytterligere tillegg på 1 000 kroner til de med 16 års ansiennitet eller mer. Medlemmer i stillingsgruppe 4 og 5 fikk et generelt tillegg i størrelsesordenen 16 000 – 20 500 kroner. For medlemmer i stillinger som ikke er omfattet av ansiennitetsstigen ble det gitt et generelt tillegg på 3,1 prosent, dog ikke mindre enn 18 000 kroner. Alle tillegg ble gitt med virkning fra 1. juni 2025. Minstelønnssatsene ble hevet slik det framgår av tabell 1.2. Det ble avtalt at det ikke skulle gjennomføres lokale forhandlinger i 2025.

I de sentrale forbundsvisе forhandlingene (A2) mellom Spekter og Norsk Sykepleierforbund kom partene til enighet den 6. mai 2025. Det ble gitt et generelt tillegg til alle medlemmer av Norsk Sykepleierforbund omfattet av ansiennitetsstigen i størrelsesordenen 16 000 – 20 500 kroner. For medlemmer i stillinger som ikke er omfattet av ansiennitetsstigen ble det gitt et generelt tillegg på 3,1 prosent, dog ikke mindre enn 18 000 kroner. For alle medlemmer av Norsk sykepleierforbund ble de generelle tilleggene gitt med virkning fra 1. mai 2025. Minstelønnssatsene ble hevet slik det framgår av tabell 1.3. Det ble avtalt at det ikke skulle gjennomføres lokale forhandlinger i 2025.

Spekter og Norsk Fysioterapeutforbund, Norsk Ergoterapeutforbund og Utdanningsforbundet kom til enighet i forbundsvisе sentrale forhandlinger den 12. mai 2025.

Det ble gitt et generelt tillegg til alle medlemmer av Norsk Fysioterapeutforbund og Norsk Ergoterapeutforbund omfattet av ansiennitetsstigen i størrelsesordenen 16 000 – 19 000 kroner. For medlemmer i stillinger som ikke er omfattet av ansiennitetsstigen ble det gitt et generelt tillegg på 3,1 prosent, dog ikke mindre enn 18 000 kroner. For ledere ble det gitt et tillegg på 3,5 prosent, dog ikke mindre enn 20 000 kroner. For alle medlemmer av Norsk Fysioterapeutforbund og Norsk Ergoterapeutforbund ble de generelle tilleggene gitt med virkning fra 1. juni 2025 med unntak av ledere hvor det generelle tillegget ble gitt med virkning 1. mai. Det ble gitt et generelt tillegg på 2,97 prosent til alle medlemmer av Utdanningsforbundet, dog minimum kr. 16 000. Tilleggene ble gitt med virkning fra 1. januar 2025. Minstelønnssatsene ble hevet slik det framgår av tabell 1.3. Det ble avtalt at det ikke skulle gjennomføres lokale forhandlinger i 2025.

Bidraget til årslønnsveksten i 2025 fra oppgjørene med forbundene i Unio, LO og YS er anslått til 2,0 prosentpoeng. Sammen med overhenget på 2,0 prosent gir dette en årslønnsvekst på 4,0 prosent før bidrag fra lønnsglidningen.

Tabell 1.2 Minstelønnssatser for stillingsgrupper i Spekter-området for LO- og YS-forbundene. Ingen ansiennitet (0 år) og maksimal ansiennitet (10 år/16 år)

	Ansiennitet 0 år			Ansiennitet 10 år/16 år		
	1. juli 2024	1.juni 2025	Endring	1. juli 2024	1.juni 2025	Endring
Stillinger hvor det ikke kreves særskilt utdanning*	395 000	410 400	15 400	485 000	500 400	15 400
Fagarbeiderstillinger/3 års videregående utdanning m.m.*	436 000	452 000	16 000	527 000	544 000	17 000
Stillinger med krav om høyskoleutdanning	485 000	501 000	16 000	589 000	608 000	19 000
Stillinger med krav om høyskoleutdanning med spesialutdanning	538 000	555 000	17 000	675 000	694 000	19 000

* Maksimal ansiennitet for stillinger hvor det ikke kreves særskilt utdanning, samt Fagarbeiderstillinger/3 års videregående utdanning mv. er 16 år.

Kilde: Spekter

Tabell 1.3 Minstelønnssatser for stillingsgrupper i Spekter-området for medlemmer i Unio-forbundene med A2-forhandlinger. Ingen ansiennitet (0 år) og maksimal ansiennitet (10 år)

	Ansiennitet 0 år			Ansiennitet 10 år		
	1. mai/jul 2024	1. jan/mai/jun 2025	Endring	1.juli 2024	1.jan/mai/jun 2025	Endring
Grunnstillinger	485 000	501 000	16 000	589 000	608 000	19 000
Stillinger med spesialkompetanse	538 000	555 000	17 000	675 000	694 000	19 000

Kilde: Spekter

1.5 Konflikter i 2025-oppgjøret

Det er ikke registrert noen konflikter i forbindelse med lønnsoppgjørene i 2025.

Vedlegg 2.

2 Definisjoner av en del lønnsbegreper m.m.

I dette vedlegget defineres en del sentrale begreper som bl.a. brukes i kapitlene om lønnsutviklingen. Beregning av årslønn og årslønnsvekst før og ved overgang til nytt datagrunnlag fra 2015 er beskrevet i tidligere rapporter, senest NOU 2017: 10 Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2017. Her beskrives bare datasituasjonen som gjelder fra og med 2015.

Statistikk om lønn fra Statistisk sentralbyrå

Statistikk om lønn fra Statistisk sentralbyrå (SSB) bygger på opplysninger fra a-meldinger gjennom a-ordningen. A-ordningen omfatter alle arbeidsgivere og er en samordnet rapportering av opplysninger om lønn, arbeidsforhold og skatt til Skatteetaten, NAV og SSB regulert av a-opplysningsloven.

Alle arbeidsgivere som har betalt ut lønn, kontantytelser eller naturalytelser må levere a-melding. Datamaterialet omfatter dermed alle ansatte i alle foretak med rapporteringsplikt til de nevnte forvaltningsorganene.⁸⁴ A-meldingen rapporteres månedlig. Utbetalinger rapporteres for den måneden de er utbetalt, men ikke nødvendigvis opptjent.

All statistikk i SSB som omhandler lønn for lønnstakere og jobber har nå a-ordningen som datakilde. Til ulike statistikker kan det være ulike beregningsmetoder. Det blir laget både månedslønn og årslønnsberegninger. SSB produserer også lønnsstatistikk på oppdrag for tariffmål.

Månedslønn

Lønnsbegrepet månedslønn i statistikken omfatter avtalt lønn⁸⁵, bonus⁸⁶ og uregelmessige tillegg.⁸⁷ Månedslønn omfatter ikke overtidsgodtgjørelse og naturalytelser, men det gis statistikk over overtidsgodtgjørelse som en del av statistikken. Ved beregning av månedslønn er deltidsansatte regnet om til heltidsekvivalenter.

SSB publiserer en kvartalsvis statistikk, «Antall arbeidsforhold og lønn», med månedslønn for midtmåned i hvert kvartal. En gang i året publiseres en lønnsstatistikk som har noe mer detaljering i kjennemerker og flere statistiske mål. Det er denne statistikken som er benyttet i de fleste tabeller i kapittel 2 i rapporten (og kalles ofte lønnsstatistikken), tellingstidspunktet er november. Målingen av avtalt månedslønn er lik i begge statistikken. Til og med 2019 var tellingstidspunktet for den årlige statistikken september. De andre lønnskomponentene, uregelmessige tillegg og bonus er gjennomsnitt fra 1. januar til og med november i den årlige statistikken, mens de i kvartalsstatistikken beregnes for tellingsmåned, midtmåned i kvartalet.

⁸⁴ Selvstendig næringsdrivendes inntekt fra egen virksomhet er ikke omfattet.

⁸⁵ Avtalt lønn inkludert faste tillegg.

⁸⁶ Bonus omfatter her også produksjonstillegg, provisjoner, gratialer mv., som ofte ikke er knyttet til bestemte arbeidsoppgaver og kan opptre ujevnt.

⁸⁷ Uregelmessige tillegg omfatter bl.a. tillegg for ubekvem arbeidstid, utkallingstillegg, skifttillegg, smusstillegg, offshoret tillegg og andre tillegg som følge av arbeidets art. Uregelmessige tillegg er som regel knyttet til spesielle arbeidsoppgaver eller arbeidstider.

Et hovedformål med kvartalsvis lønnsstatistikk er måling av lønnsendring gjennom året til bruk i konjunkturovervåkingen.

Eventuelle etterbetalinger av lønn i tellingsmånedene innarbeides i SSBs årslønnsberegning, men er ikke med i månedslønn.

Årslønn

Årslønn er den beregnede lønnen i et arbeidsforhold for et kalenderår, der lønnen regnes om til å tilsvare heltidsarbeid hele året og beregnes i som om det er full lønn under ferie og annet fravær. Det betyr bl.a. at variasjon i sykefravær ikke påvirker beregnet årslønn eller årslønnsvekst direkte, men kan gi opphav til sammensetningseffekter. Årslønnen omfatter avtalt lønn, bonus og uregelmessige tillegg. Naturallønn, lønn for overtidarbeid og sluttvederlag er derimot ikke inkludert.

Ved beregning av årslønn er deltidsansatte regnet om til heltidsekvivalenter. Et årsverk for heltidsansatte består ikke av det samme antall arbeidstimer for alle lønnstakergrupper. Forskjeller kan for eksempel skyldes omfang av skiftarbeid og turnus.

I rapporten anvendes både SSBs årslønnsberegninger for utbetalt og påløpt årslønn, og beregninger av årslønn og årslønnsvekst for forhandlingsområdene. Innholdet i årslønnsbegrepet er i utgangspunktet det samme, men det er forskjeller i kilder, populasjon og metode. Under gis en oversikt over årslønnsberegningene.

Utbetalt årslønn

Årslønnen er summen av utbetalt avtalt lønn, bonus og uregelmessige tillegg i kalenderåret. Ved beregning av utbetalt årslønn inkluderes bare måneder med utbetalt lønn for det enkelte arbeidsforhold. Det betyr for eksempel at sykmeldte og permitterte bare teller med i lønnspliktperioden. Det er en forskjell fra definisjonen av årslønn *over*, der lønnstaker tillegges full lønn i perioder med midlertidig fravær uten lønnsutbetaling. Etterbetalinger utbetalt i tellingsåret telles med også når de er tjent opp året før, mens opptjent lønn som utbetales året etter ikke kommer med. Forannevnte innebærer at denne beregningen av årslønn ofte omtales som utbetalt eller bokført.

Påløpt årslønn

Påløpt årslønn (tidligere kalt årslønn i nasjonalregnskapet) beregnes ut fra definisjonen av årslønn innledningsvis. Kildegrunnlaget er hentet fra a-ordningen. Populasjonen er alle lønnstakere i bedriftene som inngår i produksjonsavgrensningen for Norge, som er den samme populasjonen som for utbetalt årslønn.

Beregningsmetodene for påløpt og utbetalt kan variere noe. Blant annet vil etterbetalinger i den utbetalte årslønnen plasseres i den måneden de kommer til utbetaling, mens påløpt årslønn beregner når etterbetalingene er opptjent og benevnes derfor som påløpt. Feriepengetillegg inkluderes derimot det året de kommer til utbetaling, og ferietrekk for de fastlønnede trekkes fra samme år som trekket er foretatt.

Påløpt og utbetalt årslønn benyttes i kapittel 2 for å vise årslønnsvekst for hele økonomien, i kapittel 9 samt i vedlegg 6.

Årslønn i forhandlingsområdene

Beregningene av årslønn og årslønnsvekst for forhandlingsområdene bygger på lønnsstatistikk for de enkelte gruppene, og på opplysninger om lønnstillegg og reguleringstidspunkter i de enkelte år. A-ordningen utgjør grunnlaget for statistikken og årslønnsberegningene, med unntak av for KS og Spekter øvrige bedrifter, der arbeidsgiverorganisasjonene samler inn data.

Beregningene er basert på opplysninger om time- eller månedslønn eksklusive overtidstillegg. Månedslønnen består av avtalt lønn, bonus og uregelmessige tillegg. Beregningene inneholder de samme lønnskomponentene for alle grupper. Noen av lønnskomponentene som inngår kan være bransjespesifikke tillegg, slik som for eksempel skifttillegg og ulempetillegg.

For NHO-bedrifter beregnes årslønn fra måneder med utbetalt lønn, basert på opplysninger for alle måneder i året⁸⁸, og ut fra dette beregnes lønnsglidning og overheng sammen med kunnskap om tariffmessig lønnsøkning. Datagrunnlaget består av avtalt lønn, bonus og uregelmessige tillegg samt timer per måned, og omfatter for NHO-bedrifter en rekke personopplysninger som er nødvendige for å knytte materialet mot tariffavtaler og beregne årslønn på en nøyaktig og sammenlignbar måte.

For NHO-bedrifter blir årslønnsberegningene for tariffavtaler/næringsområder vektet opp med NHOs register («statistikkregister») til større grupper som for eksempel industriarbeidere, industrifunksjonærer, industriansatte i alt, arbeidere i alt, etc. (lærlinger og unge under 18 år er ikke med i statistikken). Både bonus og uregelmessige tillegg inngår i beregningen med gjennomsnittlig nivå over 12 måneder, og får dermed ikke virkning på lønnsoverheng. I beregning av lønnsoverheng, er det justert for etterbetalinger der dette er kjent ved glatting av nivåene noe tilbake i tid.

Lønnsnivået for statistikkåret (t) kan ikke alltid sammenlignes direkte med lønnsnivået for foregående år, for å beregne årslønnsveksten. Det er lønnsutviklingen for statistikkårets populasjon i NHOs overenskomster og større grupper, som skal måles. I beregningen av årslønnsvekst tas det derfor hensyn til eventuelle endringer i populasjonene når dette påvirker lønnsnivået, for eksempel bevegelser i medlemsmassen. Hvert år etableres det dermed lønnsnivå for begge de to seneste årene som inngår i beregning av lønnsveksten, år t (statistikkåret) og år t-1.

For forhandlingsområdene i tabell 1.1 utenom NHO-bedrifter, beregnes årslønn ved å ta utgangspunkt i lønnsstatistikk for samme måned to påfølgende år. Økningen i månedslønnen over denne 12-månedersperioden deles i tariffmessig lønnsøkning og lønnsglidning. Tariffmessig lønnsøkning anslås på grunnlag av tariffavtaler og kan fordeles på bestemte tidspunkter. Lønnsglidningen beregnes som en restpost, og blir fordelt på ett eller flere tidspunkter, bl.a. ut fra kunnskap om virkningstidspunkt for lokalt avtalte tillegg. Under forutsetning av at det ikke gis sentrale tillegg helt på slutten av året, eller det foreligger andre opplysninger om lønnsutviklingen, legger utvalget til grunn at lønnsnivået på tellingspunktet holder seg på samme nivå ut året. Deretter beregnes et gjennomsnittlig lønnsnivå, eller årslønn, for det aktuelle året. Lønnsøkning som kommer etter tellingstidspunktet, trekkes opp årslønnen i det påfølgende året og bidrar til årslønnsvekst i det året.

KS samler inn data for ansatte i kommuner, fylkeskommuner og ansatte som arbeider i virksomheter som følger tariffavtaler hvor KS og Oslo kommune er part. Tellingstidspunktet er 1. desember. KS har også en egen undersøkelse av virkningstidspunkter brukt for lønnstillegg ved lokale forhandlinger.

⁸⁸ I den tidlige beregningen i februar beregnes lønnsnivåene for desember dersom foreløpige tall for desember ikke foreligger.

Spekter samler inn data fra Spekters medlemsvirksomheter som ikke er helseforetak. Tellingstidspunktet er 1. desember, og det er lønnen for november som måles. Virkningstidspunkt for lønnstillegg ved lokale forhandlinger i de fleste virksomheter i Spekter øvrige er 1. april.

Lønnsnivået i hvert område/overenskomst skal reflektere statistikkårets populasjon, og lønnsutviklingen for denne. I beregning av årslønnsvekst tas det derfor hensyn til eventuelle endringer i statistikkpopulasjonene når dette påvirker lønnsnivået, for eksempel bevegelser i medlemsmassen i arbeidsgiverorganisasjonene. Hvert år etableres et lønnsnivå for de to seneste årene som inngår i beregning av lønnsveksten, år t og $t-1$. Det betyr at lønnsnivået for det seneste året (t) ikke alltid kan sammenlignes direkte med lønnsnivåer i statistikken årene før. Samtidig kan lønnsnivået i det første året ($t-1$) være forskjellig fra det som ble etablert året før basert på et annet datagrunnlag.

Av forhandlingsområdene i tabell 1.1 er beregningene avgrenset til heltidsansatte for Virke-bedrifter i varehandelen. For de øvrige områdene beregnes årslønnsveksten for heltids- og deltidsansatte under ett. Heltidsansatte er ansatte med stillingsprosent lik 100. Se også omtalen under arbeidstid.

Det er også andre forskjeller mellom SSBs statistikker og forhandlingsstatistikk. Unge arbeidstakere (under 18 år), lærlinger, ledere og ansatte over 72 år er for eksempel ikke med i flere forhandlingsstatistikker, men er inkludert i lønnsstatistikken fra SSB. Ledere inngår i all lønnsstatistikk fra SSB, men er kun med i de aggregerte tallene for Virke-området i lønnsstatistikk for forhandlingsområder.

Lønnssummer

SSB startet i april 2020 publiseringen av en ny, månedlig statistikk over lønnssummer som beskriver utviklingen av grunnlag for arbeidsgiveravgift, beregnet arbeidsgiveravgift og kontantlønn. Grunnlaget for arbeidsgiveravgift er delt opp på lønn og andre arbeidsgiveravgiftspliktige godtgjørelser, tilskudd og premier til pensjonsordninger fratrukket arbeidstakeres egenandeler, og refusjoner av sykepenger som medfører reduksjon av avgiftsgrunnlaget. Refusjoner av sykepenger omfatter i en normalsituasjon avgiftspliktig lønn og andre ytelser arbeidsgiver har forskuttet etter arbeidsgiverperioden for ansatte med sykefravær eller som var i foreldrepermisjon. Som en del av de midlertidige nasjonale tiltakene i 2020 ble «Refusjoner av sykepenger» utvidet til og brukes også for refusjon av lønn til permitterte (fra 13. mars 2020) og lønn til ansatte med koronarelatert fravær (fra 20. mars 2020). Ordningen med refusjon av lønn til permitterte gjaldt til og med 31. august 2020. Ordningen med refusjon for lønn til ansatte med koronarelatert fravær ble forlenget til 30. juni 2022.

Lønnsoverheng

Lønnsoverhenget beskriver hvor mye lønnsnivået ved utløpet av ett år ligger over gjennomsnittsnivået for året. Det forteller dermed hvor stor årslønnsveksten fra ett år til det neste vil bli dersom det ikke gis lønnstillegg i det andre året og det ikke er sammensetningseffekter som redegjort for i boks 1.1 i kapittel 1.

Dersom alle lønnstillegg ble gitt med virkning fra begynnelsen av året og lønnsnivået ikke endret seg gjennom året, ville lønnsoverhenget per definisjon være null. Tariff tillegg og lønnsøkninger ellers blir imidlertid gitt på ulike tidspunkter for ulike lønnstakergrupper og spredt utover hele året. Lønnstillegg som gis sent i året, fører til større overheng til neste år enn tilsvarende tillegg som gis tidlig i året.

For bonusutbetalinger anvendes årsgjennomsnittet i lønnsnivået ved utgangen av året i overhengsberegningen, slik at bonus ikke påvirker overhenget. Bonusutbetalinger skyldes ofte spesielle forhold i ett år, men kan også forventes utbetalt i ett eller annet omfang hvert år, selv om utbetalingen ikke er knyttet til bestemte arbeidsoppgaver.

Størrelsen på overhenget vil ofte være beheftet med usikkerhet når det ikke foreligger fullstendig informasjon om lønn for hele kalenderåret på beregningstidspunktet. Dermed blir lønnsoverhenget i noen grad et tolkingsspørsmål, bl.a. knyttet til tidspunktene for når lønnsøkningen skjer. En konsekvent praksis for å håndtere dette i beregningene medvirker til å redusere usikkerheten. Dette er bakgrunnen for at utvalgets beregninger av lønnsoverheng for tariffområder ikke har vært fullt ut i samsvar med den prinsipielle definisjonen av overheng. Under forutsetning av at det ikke gis sentrale tillegg på slutten av året, eller det foreligger andre opplysninger om lønnsutviklingen, har utvalget lagt til grunn at lønnsnivået på tellingspunktet for lønnsstatistikken holder seg på samme nivå ut året. Det betyr at overhenget for tariffområder har vært beregnet på grunnlag av lønnsnivået på tellingspunktet i forhold til gjennomsnittet for året. Dette har vært en praktisk tilpasning fordi vi før a-ordningen ble innført fra og med 2015 hadde lite informasjon om lønnsveksten mot slutten av året og fordi overhengsberegningene for forhandlingsområder må være ferdige i god tid før forhandlingene starter opp.

Utvalget benytter fortsatt denne metoden for forhandlingsområdene utenom NHO-bedrifter. For NHO-bedrifter bygger beregningene av årslønn og overheng nå på opplysninger om utbetalt lønn for alle måneder i året, når disse foreligger. Gjennomsnittslønnen for månedene oktober–desember representerer lønnsnivået ved utgangen av året. I foreløpig rapport i februar blir lønnen i desember beregnet på grunnlag av foregående måneder og år, dersom informasjon for desember ikke foreligger.

Valget av metode for beregning av overheng påvirker ikke størrelsen på samlet, beregnet lønnsvekst sett over flere år, men påvirker fordelingen av årslønnsveksten mellom år og fordelingen mellom overheng og bidrag fra lønnsglidning i det enkelte året.

Tariffmessig lønnsøkning

Tariffmessig lønnsøkning er lønnsøkning fastsatt i tariffavtaler. Tariffmessig lønnsøkning kan være generelle tillegg, lavlønnstillegg, garantitillegg, tillegg på minstelønnssatser etc. som følge av sentrale eller forbundsvisse forhandlinger. Tariffmessig lønnsøkning beregnes på grunnlag av tariffavtaler og kan fordeles på bestemte tidspunkter i løpet av året.

Lønnsglidning

Lønnsglidning framkommer beregningsmessig som forskjellen mellom total lønnsøkning i en bestemt periode og tariffmessig lønnsøkning i den samme perioden. Lønnsglidningen blir dermed en restpost. Det er et sammensatt lønnsbegrep som bl.a. kan omfatte lønnstillegg som er gitt på de enkelte arbeidsplasser og økt fortjeneste pga. økt akkord. Det inkluderer også endringer i gjennomsnittlig lønnsnivå som følge av sammensetningseffekter, jf. boks 1.1 i kapittel 1. Tillegg ved lokale forhandlinger i privat sektor og for stillinger med bare lokal lønnsdannelse i kommunene regnes som lønnsglidning. For ansatte i staten og i kommunene med sentral lønnsdannelse, er tillegg ved lokale forhandlinger normalt en del av rammen fastsatt sentralt. I den grad det ved lokale forhandlinger gis tillegg ut over hva som er fastsatt sentralt, vil dette framkomme som lønnsglidning. Eksempelvis kan etatene/virksomhetene i staten overføre penger fra driftsbudsjettet til lønnsmidler. I tillegg kan partene lokalt føre forhandlinger på særlig grunnlag.

I utvalgets rapporter presenteres tall for bidraget fra lønnsglidningen til årslønnsveksten i de store tariffområdene, jf. tabell 1.3 i kapittel 1. I tabellen dekomponeres årslønnsveksten i bidrag fra overheng fra året før og bidrag fra tariff tillegg og lønnsglidning i beregningsåret. Normalt betyr lønnsglidningen og tariff tilleggene mer for årslønnsveksten enn det som framgår av dekomponeringen fordi en del av lønnsendringene i beregningsåret inngår i lønnsoverhenget og dermed i årslønnsveksten i året etter, jf. definisjonen av lønnsoverheng over.

Arbeidstid

Den lovbestemte alminnelige arbeidstiden er 40 t/uke, men kan overstige dette. Avtalefestet normalarbeidstid er den arbeidstid per uke som gjelder for vedkommende lønnstakergruppe ifølge tariffavtaler. Den er vanligvis 37,5 t/uke. Ved arbeidstidsordninger som skift-, turnus- og nattarbeid, er både lovfestet og avtalt arbeidstid lavere enn dette. Mellom LO og NHO er for eksempel avtalefestet arbeidstid 36,5 t/uke for vanlig 2-skiftarbeid, 35,5 t/uke for døgnskift og sammenlignbart turnusarbeid og 33,6 t/uke for helkontinuerlig skift- og sammenlignbart turnusarbeid.

For arbeidere i *NHO-bedrifter* baseres beskrivelsen av lønnsutviklingen på timefortjenesten omregnet til 37,5 t/uke. I en del bransjer/tariffområder hvor det forekommer skiftarbeid, er timelønnsraten for dette arbeidet fastsatt slik at fortjenesten per uke er den samme uansett hvilken arbeidstidsordning som gjelder. For å kunne sammenligne lønnstall bransjer imellom, omregnes timefortjenestene slik at de tilsvarer en ukentlig arbeidstid på 37,5 timer. Med utgangspunkt i faktisk timelønn medfører omregning til 37,5 t/uke at bransjer med mye skiftarbeid vil få et relativt lavere lønnsnivå enn før omregningen i forhold til bransjer hvor det er lite skiftarbeid.

I a-meldingen rapporteres stillingsprosent (hvor stor andel arbeidsforholdet utgjør av full stilling) og antall arbeidstimer per uke for full stilling. Dette gjelder også for arbeidstakere som har en varierende arbeidstid fra uke til uke. Det innhentes også opplysninger om ulike arbeidstidsordninger, for eksempel døgnskift/helkontinuerlig skift eller turnusarbeid.

I den publiserte lønnsstatistikken fra SSB defineres heltidsansatte som «ansatte med stillingsprosent større eller lik 100». Alle med stillingsprosent lavere enn 100 regnes som deltidsansatte. Ved å kombinere informasjon om stillingsprosent og antall timer per uke i full stilling, beregnes en avtalt arbeidstid per uke for hver ansatt. Definisjonen av en heltidsstilling vil derved bestemmes av hva som er oppgitt som avtalt arbeidstid per uke for full stilling. Majoriteten av de heltidsansatte har en ukentlig avtalt arbeidstid på 37,5 timer, men varierer fra så lavt som 28 timer per uke til over 40 timer per uke.

For å kunne sammenligne årslønn eller lønn per måned mellom heltids- og deltidsansatte omregnes lønnen til de deltidsansatte til hva den ville vært hvis de jobbet heltid. Arbeidstiden per måned standardiseres slik at beregnet månedslønn ikke påvirkes av endringer i kalenderen fra et år til et annet.

Lønn per utførte timeverk i nasjonalregnskapet

Lønn per utførte timeverk i nasjonalregnskapet er definert som forholdet mellom utbetalt lønn (inkl. overtidsbetaling, men ekskl. arbeidsgivers trygde- og pensjonspremier) og antall utførte timeverk for lønnstakere. I utførte timeverk inngår overtidstimer, mens fravær som innebærer at timeverk ikke blir utført, ikke er med selv om fraværet er lønnet. Antall utførte timeverk er også påvirket av bevegelige helligdager og skuddår, som gir endringer i antall arbeidsdager fra ett år til et annet. De fleste årene er endringen på mellom én og tre dager, og mange år er antall virkedager det samme som året før.

Sammenhengen mellom gjennomsnittlig lønn per utført timeverk, lønnskostnader per utførte timeverk er nærmere beskrevet i vedlegg 6.

Sammenhengen mellom permitteringer, årslønn og sysselsetting

Ved permittering er arbeidstaker pålagt arbeidsfritak og arbeidsgiver er fritatt sin lønnsplikt. Arbeidsforholdet består og det forutsettes at arbeidsstans kun er midlertidig.

Det store omfanget av permitteringer i 2020 har betydning for den målte lønnsveksten og sysselsettingen. Kvantitative effekter av endret sammensetning av sysselsettingen på målt lønn omtales i kapittel 1 og 2.

Årslønn

Som det framgår av dette vedlegget, er årslønn den beregnede lønnen i et arbeidsforhold for et kalenderår, der lønnen regnes om til å tilsvare heltidsarbeid hele året og beregnes som om det er full lønn under ferie og annet fravær. Det er likevel forskjeller i hvordan permitterte håndteres i beregningene.

I påløpt og utbetalt årslønn inkluderes arbeidsforhold bare så lenge det er utbetalt lønn, dvs. permitterte er med bare i lønnspliktperioden. Det betyr at det kan oppstå sammensetningseffekter i påløpt og utbetalt årslønn fra statistikken til SSB, som ikke oppstår i forhandlingsområdene.

Permitteringene vil få forskjellige konsekvenser for årslønn i forhandlingsområdene som følge av forskjeller i data og metode. For Virke-bedrifter i varehandel vil årslønnen være påvirket av permitteringene i den grad de omfatter november måned, som er tellingsmåneden fra og med 2020. Tilsvarende gjelder for Spekter-bedrifter utenom helseforetakene, hvor tellingstidspunktet er novemberlønn (per 1. desember). For NHO-bedrifter benyttes opplysninger for alle måneder i året, og årslønn blir beregnet basert på måneder med utbetalt lønn. Dermed vil årslønnen, slik den hittil har blitt beregnet, bli påvirket av permitteringene gjennom sammensetningseffekter, tilsvarende som i statistikkene fra SSB. Det samme gjelder årslønn for finanstjenester.

Tabell 2.1 oppsummerer virkninger av permitteringer i beregninger av lønn per dato og årslønn etter datagrunnlag.

Tabell 2.1 Datagrunnlag og virkningen av permitteringer i beregninger av lønn per dato og årslønn

	Datagrunnlag	Effekt av permitteringer
<i>Påløpt og utbetalt årslønn</i>	Alle måneder i året	Bare måneder med utbetalt lønn inngår, dvs. permitterte faller ut fra første måned.
<i>Årslønn i Virke, Spekter, Staten og KS</i>	KS: 1. desember Virke: november Spekter: 1. desember (novemberlønn) Staten: 1. oktober	Påvirket i den grad permitteringer/oppsigelser påvirker antall med lønn og gjennomsnittlig lønn på tellingstidspunktet. Permitteringer kan likevel påvirke gjennom de andre komponentene i månedslønn, som måles som gjennomsnitt over året. Virke: kun heltidsansatte.
<i>Årslønn i NHO</i>	Alle måneder i året	Som for årslønn i lønnsstatistikken.
<i>Per dato-tall fra lønnsstatistikken</i>	November. Tidligere var tellingstidspunktet september.	Arbeidsforhold er med bare når det er utbetalt lønn. Avtalt lønn er for september/november mens det er alle måneder hittil i året for de andre komponentene i månedslønn (bonus og uregelmessige tillegg). Permitteringer som var avsluttet med retur til arbeid før telling får ikke effekt på avtalt lønn, men kan påvirke månedslønn gjennom tillegg/bonus i gjennomsnitt for året.
<i>Kvartalsstatistikken Antall arbeidsforhold og lønn, ARBLONN</i>	Februar, mai, august og november.	Kvartalsstatistikken benytter bare data for de respektive tellingsmånedene. Permitteringer som var avsluttet før tellingstidspunktet får ikke effekt.
<i>Kontantlønn fra månedsstatistikk</i>	Omfatter alle kontante ytelser fra arbeidsgiver herunder avtalt lønn, faste og uregelmessige tillegg, bonus, overtidsgodtgjørelse, sluttvederlag og andre kontante ytelser, før skatt.	Effekt umiddelbart i statistikken når utbetalinger faller bort. Etterbetalinger som er utestående fra tidligere perioder er med.
<i>Månedlig statistikk om lønnssummer</i>	Sum beløp for grunnlag for arbeidsgiveravgift og kontantlønn. Grunnlag for arbeidsgiveravgift er summen av alle arbeidsgiveravgiftspliktige ytelser: alle kontantytelser, ulike naturalytelser og enkelte pensjonsforpliktelser.	Effekt umiddelbart i statistikken når utbetalinger faller bort, men noen elementer kan bestå gjennom permittering (f.eks. pensjonsforpliktelser). Etterbetalinger som er utestående fra tidligere perioder er med. Refusjoner vil påvirke beløpene, herunder refusjoner for sykefravær og forskuttet lønn under permittering og sykefravær. Reglene for å kunne kreve refusjon for forskuttet lønn ved permitteringer er endret i perioden fra mars 2020 til dags dato, det er ikke lenger mulig å kreve fradrag for forskutteringer av lønn ved permittering. Tiltaket med 4 prosent reduksjon i arbeidsgiveravgiften i mai og juni 2020 vil også påvirke disse beløpene.

Sysselsetting

I arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og den registerbaserte sysselsettingsstatistikken behandles permitterte litt forskjellig. I AKU blir de som har vært helt permittert i inntil tre måneder eller forventer å være permittert i mindre enn tre måneder regnet som sysselsatte med midlertidig fravær. De som har vært, eller forventer å være, permittert i mer enn tre måneder blir enten regnet som arbeidsledige eller for å være utenfor arbeidsstyrken avhengig av hva de svarer på spørsmålene om de søker arbeid og om de er tilgjengelige for arbeid⁸⁹. Permitterte som oppgir i AKU at de likevel utførte noen oppgaver i forbindelse med jobben i referanseuka (dvs. uka de intervjues om) blir klassifisert som sysselsatte. I den registerbaserte sysselsettingsstatistikken blir permitteringer med en forventet varighet under tre måneder uten lønn regnet som sysselsetting, og når permitteringen går over tre sammenhengende måneder blir personen regnet som ikke sysselsatt.

I nasjonalregnskapet regnes alle personer som er midlertidig fraværende fra inntektsgivende arbeid pga. sykdom, ferie, permisjon mv. som sysselsatt. Når det gjelder permisjoner på grunn av spesielle forhold på arbeidsmarkedet, gjelder samme regel som i registerbasert sysselsettingsstatistikk. Hvis permitteringen har vart i nitti dager (tre måneder) og arbeidsforholdet ikke er meldt avsluttet i a-ordningen, vil nasjonalregnskapet manuelt legge inn at jobben er opphørt. Når en jobb forsvinner, forsvinner også denne jobbens bidrag til årsverk.

Årsverk i nasjonalregnskapet beregnes med utgangspunkt i jobber og arbeidstid, slik at permitterte inngår i årsverk de første tre månedene. Varer permitteringen lenger, eller jobben blir borte, vil den ikke lenger bidra til årsverkene. Permitterte og arbeidstakere med annet fravær inngår ikke i beregningen av utførte timeverk, heller ikke de første tre månedene.

Kjennemerker

Arbeidsgivere opplyser yrke, arbeidstid, og andre egenskaper ved arbeidsforholdet. Arbeidsgiver rapporterer yrkeskode i henhold til standard for yrkesklassifisering (STYRK-98). SSB omkoder denne til en nyere versjon av yrkeskoden, STYRK-08, som er basert på ISCO-08 som benyttes ved frigivingen av arbeidsmarkedsstatistikk. Standarden bygger på de to kvalifikasjonsprinsippene kompetansenivå og grad av spesialisering. Hvilken yrkeskode en stilling skal ha, bestemmes av arbeidsoppgavene. Det vil si at yrkeskoden skal tilsvare konkrete arbeidsoppgaver, ikke utdanning hos den enkelte, type ansettelsesforhold, kontrakt, lønn eller bransje. Hovedregelen er at ansatte som utfører samme arbeidsoppgaver, skal ha samme yrkeskode.

SSB kobler også på opplysninger om utdanning fra utdannelsesregisteret, gruppert etter lengden på utdanningen i samsvar med norsk standard for utdanningsgruppering. For å identifisere arbeidsforhold der arbeidstakeren er lærling, kobler SSB på informasjon om personer som er under fagopplæring i videregående skole.

SSBs statistikker benytter standard for næringsgruppering (SN 2007) og institusjonell sektor for å gruppere virksomhetens aktivitet. Dette er en annen inndeling enn i forhandlingsstatistikken, som NHO benytter. Det er for eksempel ikke fullt ut de samme bedriftene som inngår i næringen industri. Industribedrifter med ansatte som utfører tjenester knyttet til utvinning er ut fra tariffavtaletilknytning med i lønnstallene for industrien for NHO-bedrifter, men de er ikke med i industrinæringen til SSB iht. SN 2007.

⁸⁹ For 2021, før bruddet, ble det ikke spurt om forventet varighet i AKU. Se også Sundt C. (2022) Hvilke indikatorer har vi for arbeidsmarkedet? <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/hvilke-indikatorer-har-vi-for-arbeidsmarkedet>

Det samme blir gjort for sektor, også kalt institusjonell sektorgruppering, der lønnsstatistikken benytter følgende gruppering:

Sektor 6100: Statlig forvaltning

Sektor 6500: Kommunal og fylkeskommunal forvaltning

Øvrige: Privat sektor og offentlige foretak

«Statlig forvaltning» er svært nær opptil det gamle SST-registeret, men omfatter også helseforetakene. Ved å kombinere sektor og næring vil man tilnærmet kunne identifisere helseforetakene. Næring 86 (Helsetjenester) innen statlig forvaltning vil omfatte helseforetakene, eksklusive virksomheter som driver «ikke-helserelatert virksomhet» (sykehusapotek, it-avdelinger etc.).

Foreløpig utgave

Vedlegg 3.

3 Utviklingen i kronekursen og rentenivå

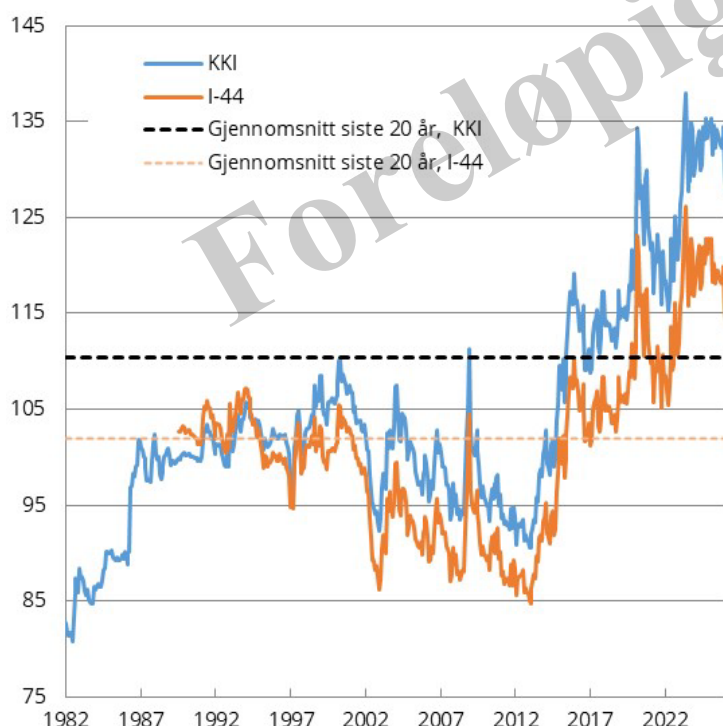
Dette vedlegget gir en omtale av utviklingen i kronekursen og rentenivå. I omtalen er det lagt mest vekt på utviklingen de siste ti årene.

Kronekursindekser

Industriens effektive valutakurs (konkurransekursindeksen (KKI)) er en nominell effektiv kronekurs beregnet på grunnlag av kursene på den norske kronen mot valutaene for Norges 25 viktigste handelspartnere (geometrisk gjennomsnitt veid med OECDs løpende konkurransevekter, beregnet som en kjedet indeks). Indeksen er satt lik 100 i 1990. Fallende indeksverdi betyr en styrking av kronen.

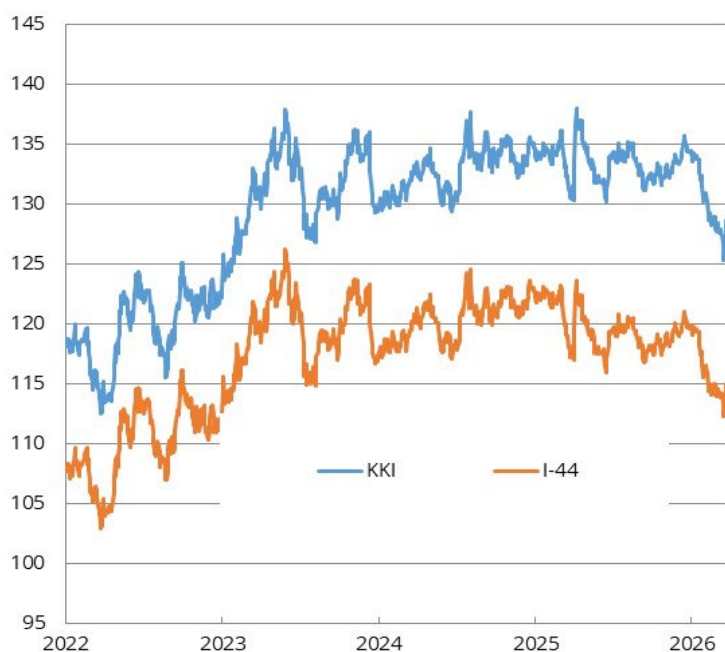
Den importveide kursindeksen (I44) er et geometrisk gjennomsnitt av kursene til 44 land. Vektene er beregnet på grunnlag av Norges vareimport fra 44 land. Indeksen er satt lik 100 i 1995. Fallende indeksverdi betyr en styrking av kronen. Indeksen er beregnet etter samme prinsipp som industriens effektive valutakurs.

Utviklingen i de to valutakursindeksene er illustrert i figur 3.1, figur 3.2 og tabell 3.1.

Figur 3.1 Industriens effektive valutakurs og importveid kursindeks. Fallende kurve angir sterkere kronekurs. Månedlige observasjoner. Januar 1982 – Februar 2026

Kilde: Macrobond

Figur 3.2 Industriens effektive valutakurs og importveid kursindeks. Fallende kurve angir sterkere kronekurs. Daglige observasjoner. Siste observasjon 25.03.2026.

Kilde: Macrobond

Utviklingen i kronekursen

Fra slutten av 1990-tallet og frem til 2013 styrket kronen seg, noe som må ses i sammenheng med at økonomien i Norge utviklet seg sterkere enn hos våre handelspartnere, og at rentenivået i Norge var høyere. Utviklingen snudde i 2013, og kronen svekket seg markert de neste årene. Svekkelsen av kronen inntraff samtidig som oljeprisen falt markert.

Etter å ha holdt seg noe mer stabil i perioden 2016-2019, bidro pandemien og et markert fall i oljeprisen til at kronen svekket seg kraftig våren 2020. Kronen styrket seg deretter, og var ved slutten av året 14 prosent sterkere enn da den var på sitt svakeste i mars, målt ved industriens effektive valutakurs. Kronen styrket seg i 2021 og 2022, men var likevel ved utgangen av 2022 svakere enn den var før pandemien.

Våren 2023 svekket kronen seg igjen kraftig. Svekkelsen skjedde samtidig som at rentenivået ute økte mer enn i Norge, og petroleumsprisene begynte å normalisere seg etter rekordnivåene i 2022. Som årsgjennomsnitt var kronen i 2023 9,5 prosent svakere enn året før, se tabell 3.1 under.

Kronen svekket seg videre med 1,3 prosent i 2024 og 0,5 prosent i 2025. Målt som årsgjennomsnitt har kronen aldri før vært så svak som i 2025, målt ved industriens effektive valutakurs. Så langt i år har kronen styrket seg og var 25.mars 4,4 prosent sterkere enn ved nyttår og 3,6 prosent sterkere enn årsgjennomsnittet i fjor.

I Pengepolitisk rapport 1/26, som Norges Bank publiserte 26. mars i år viste banken til at kronen hadde styrket seg siden bankens forrige pengepolitiske rapport i desember. Banken skrev blant annet:

«Styrkingen har sammenfalt med en svekkelse av amerikanske dollar tidlig i perioden, en markert økning i oljeprisen og høyere rentedifferanse mot utlandet. Økt usikkerhet i finansmarkedene har trolig dempet styrkingen.

I denne rapporten legger vi til grunn at publiseringen av rentebeslutningen og Pengepolitisk rapport ikke vil føre til endringer i kronekursen (...). Det må ses i sammenheng med at rentebanen er i tråd med styringsrenteforventningene i markedet. Etter publisering av rentebeslutningen legger vi til grunn en uendret kronekurs ut prognoseperioden.»

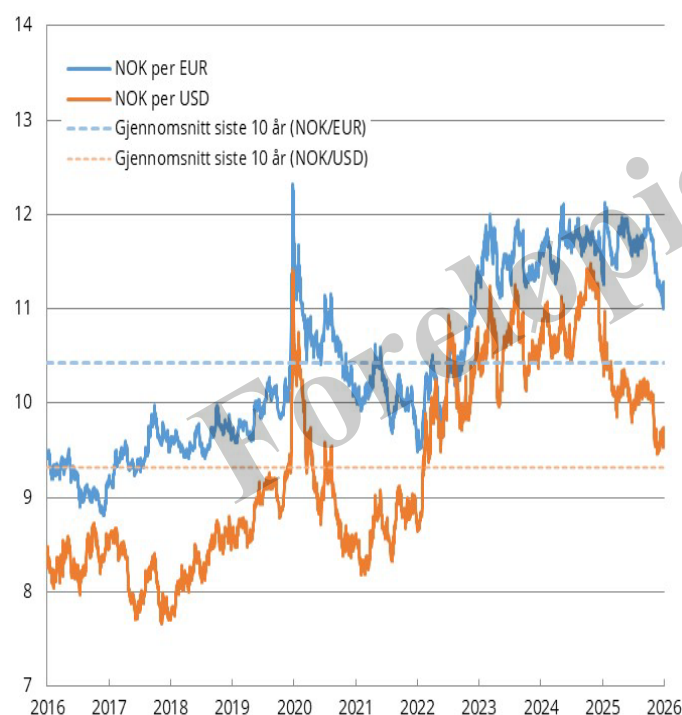
Tabell 3.1 Kronekursen. Prosentvis endring fra året før¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Industriens effektive valutakurs (KKI)	1,4	-0,6	0,5	3,0	8,1	-4,9	-0,3	9,5	1,3	0,5
Importveid valutakurs (I-44)	1,8	-0,8	0,1	2,9	6,7	-5,3	1,2	8,5	0,8	-0,6

¹ Et positivt endringstall innebærer en effektiv svekkelse av norske kroner målt ved hhv. industriens effektive valutakurs og den importveide valutakursen.

Kilde: Norges Bank

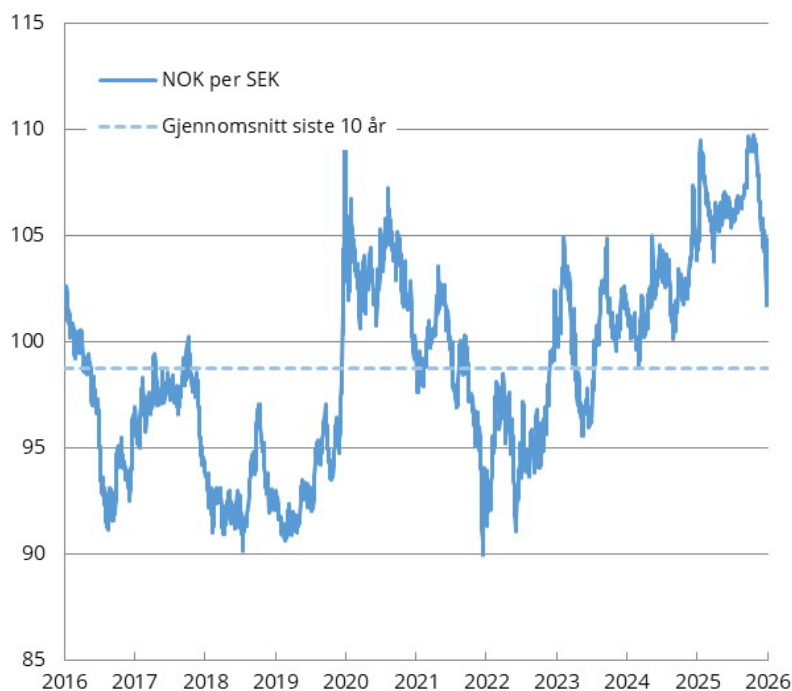
Figur 3.3 viser utviklingen i norske kroner per euro og dollar de siste ti årene. Målt mot euro var kronen 25. mars 8,2 prosent svakere enn gjennomsnittet de siste ti årene. Målt mot dollar var kronen 4,5 prosent svakere. Det har vært betydelige svingninger i perioden.

Figur 3.3 Utviklingen i norske kroner per euro og dollar. Fallende kurve angir sterkere kronekurs. Siste observasjon 25.03.2026

Kilde: Macrobond

Figur 3.4 viser utviklingen i den norske kronen målt mot den svenske kronen de siste ti årene. Den 25. mars var den norske kronen målt mot den svenske 6,1 prosent svakere enn gjennomsnittet de siste ti årene. Det har vært betydelige svingninger i perioden.

Figur 3.4 Utviklingen i norske kroner per svenske kroner. Fallende kurve angir sterkere kronekurs. Siste observasjon 25.03.2026

Kilde: Macrobond

Utviklingen i renten

Som følge av at de økonomiske utsiktene forverret seg markert, reduserte Norges Bank i løpet av tre rentemøter styringsrenten fra 1,5 til 0 prosent våren 2020. Det hadde aldri tidligere hendt at styringsrenten i Norge hadde vært så lav som dette.

På rentemøtet i september 2021 satte Norges Bank styringsrenten opp til 0,25 prosent. I forbindelse med dette uttalte banken at «Normaliseringen av økonomien tilsier at det nå er riktig å starte en gradvis normalisering av styringsrenten». De neste årene satte Norges Bank styringsrenten gradvis opp, til den nådde 4,5 prosent i desember 2023.

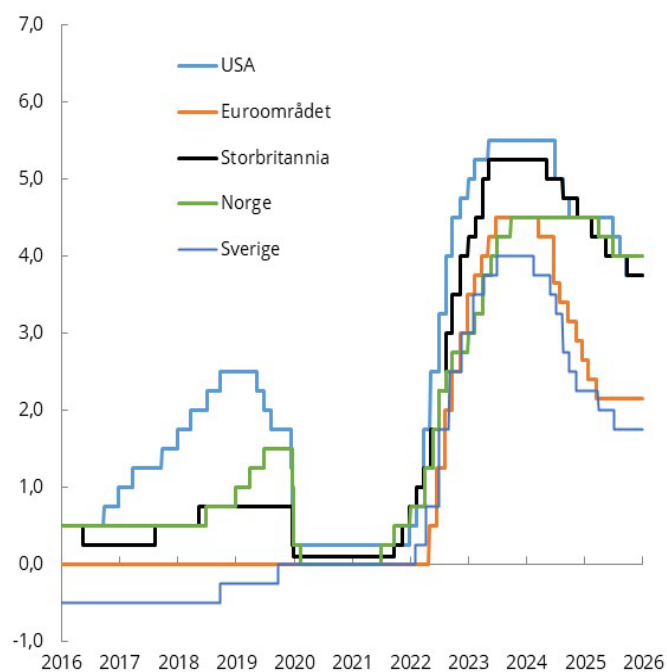
I fjor reduserte Norges Bank styringsrenten med 0,25 prosentpoeng på hvert av rentemøtene i juni og september, til den kom ned i 4 prosent.

På rentemøtet i mars i år besluttet Norges Bank å holde styringsrenten uendret. I pressemeldingen etter rentemøtet skrev banken blant annet følgende om renteutsiktene:

«Komiteen mener det er behov for en mer innstrammende pengepolitikk for å få prisveksten tilbake til målet innen rimelig tid. Inflasjonsutsiktene tilsier at det trolig vil være nødvendig å sette renten opp. Samtidig gjør den overraskende høye prisveksten de siste månedene det vanskelig å vurdere det underliggende inflasjonspresset, og det er uvanlig stor usikkerhet om utviklingen i olje- og gassprisene. Komiteen ønsker derfor å avvente mer informasjon om inflasjonsutsiktene.

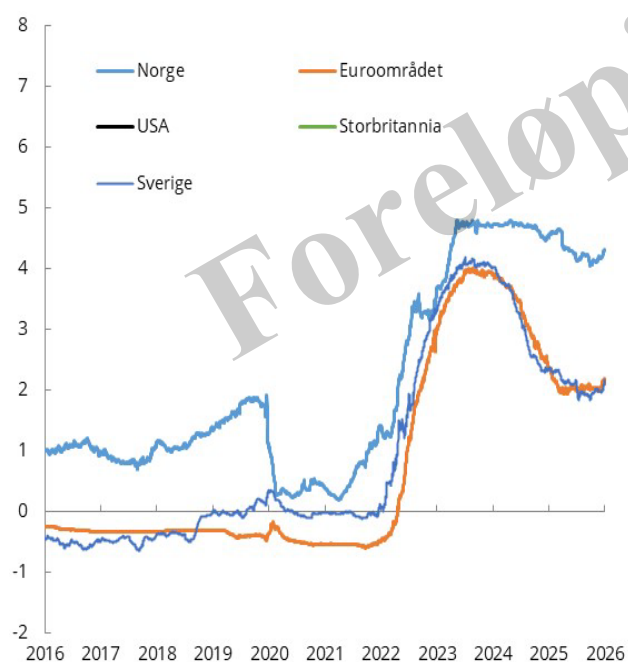
Komiteen besluttet å holde renten uendret på dette møtet. Det er stor usikkerhet om utsiktene, men dersom økonomien utvikler seg om lag slik vi nå ser for oss, settes renten trolig opp på et av de nærmeste rentemøtene.»

Styringsrenten i Norge de siste ti årene har i gjennomsnitt vært høyere enn i euroområdet og Sverige, men lavere enn i USA og Storbritannia, jf. figur 3.5.

Figur 3.5 Styringsrenter i Norge og hos noen av handelspartnerne. Prosent. Siste observasjon 25.03.2026

Kilde: Macrobond

Figur 3.6 Tremåneders pengemarkedsrente i Norge og hos noen av handelspartnerne. Prosent. Siste observasjon 25.03.2026

Kilde: Macrobond

Vedlegg 4.

4 Tabellvedlegg

Foreløpig utgave

Tabell 4.1 Skattesatser og beløpsgrenser for inntektsårene 2015–2026

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
<i>a. Trygdeavgift pst.</i>											
Lønnsinntekt, pst.	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,2	8,0	7,9	7,8	7,7	7,6
Næringsinntekt ¹ , pst.	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4	11,4	11,2	11,1	11,0	10,9	10,8
Pensjonsinntekt	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1	5,1
<i>b. Trinnskatt (toppskatt t.o.m. 2015)</i>											
Trinn 1											
Sats, pst.	0,44	0,93	1,4	1,9	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Innslagspunkt	159 800	164 100	169 000	174 500	180 800	184 800	190 350	198 350	208 050	217 400	226 100
Trinn 2											
Sats, pst.	1,7	2,41	3,3	4,2	4,2	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Innslagspunkt	224 900	230 950	237 900	245 650	254 500	260 100	267 900	279 150	292 850	306 050	318 300
Trinn 3 (tidl. trinn 1 i toppskatten)											
Sats, pst.	10,7	11,52	12,4	13,2	13,2	13,2	13,4	13,5	13,6	13,7	13,7
Innslagspunkt	565 400	580 650	598 050	617 500	639 750	651 250	643 800	642 950	670 000	697 150	725 050
Trinn 4 (tidl. trinn 2 i toppskatten)											
Sats, pst.	13,7	14,52	15,4	16,2	16,2	16,2	16,4	16,5	16,6	16,7	16,8
Innslagspunkt	909 500	934 050	962 050	964 800	999 550	1 021 550	969 200	926 800	937 900	942 400	980 100
Trinn 5											
Sats, pst.							17,4	17,5	17,6	17,7	17,8
Innslagspunkt							2 000 000	1 500 000	1 350 000	1 410 750	1 467 200
<i>Skatter på alminnelig inntekt</i>											
<i>c. Kommune, fylkes- og fellesskatt</i>											
Finnmark og Nord-Troms, pst.	21,5	20,5	19,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5	18,5
Landet ellers, pst.	25,0	24,0	23,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
<i>d. Maksimale effektive skattesatser</i>											

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Lønnsinntekt (ekskl. arbeidsgiveravgift), pst.	46,9	46,7	46,6	46,4	46,4	46,4	47,4	47,4	47,4	47,4	47,4
Næringsinntekt ¹ , pst.	50,1	49,9	49,8	49,6	49,6	49,6	50,6	50,6	50,6	50,6	50,6
<i>Standardfradrag mv.</i>											
<i>e. Personfradrag</i>											
Klasse 1, kr	51 750	53 150	54 750	56 550	51 300	52 450	58 250	79 600	88 250	108 550	114 540
Klasse 2, kr ²	76 250	78 300									
<i>f. Minstefradrag for lønnsinntekt</i>											
Sats, pst.	43,0	44,0	45,0	45,0	45,0	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0	46,0
Øvre grense, kr	91 450	94 750	97 610	100 800	104 450	106 750	109 950	104 450	104 450	92 000	95 700
Nedre grense, kr	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	31 800	Utgår	-	-	-
<i>g. Minstefradrag for pensjonsinntekt</i>											
Sats, pst.	29,0	31,0	31,0	31,0	31,0	37,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Øvre grense, kr	73 600	81 200	83 000	85 050	87 450	88 700	90 800	86 250	86 250	73 150	75 400
Nedre grense, kr	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000	Utgår	-	-	-
<i>h. Særskilt fradrag i arbeidsinntekt³,</i>	31 800	31 800	31 800	31 800	31 800	31 800					
<i>i. Særfradrag for uførhet, kr</i>											
<i>j. Særskilt skattefradrag for pensjonister</i>											
Maksimalt beløp, kr	29 880	29 940	29 950	30 000	32 330	32 620	33 400	32 825	34 350	36 000	37 100
Innslagspunkt trinn 1, kr	184 800	188 700	193 250	198 200	204 150	206 050	210 950	219 950	258 400	276 400	284 950
Nedtrappingssats trinn 1, pst.	15,3	15,3	15,3	15,3	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7	16,7
Innslagspunkt trinn 2, kr	278 950	284 350	290 700	297 900	306 300	310 700	318 600	331 750	391 550	422 950	436 050
Nedtrappingssats trinn 2, pst.	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
<i>k..Skattebegrensningsregelen⁴</i>											
Avtrappingssats, pst.	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Skattefri nettoinntekt											
Enslige, kr	139 400	143 150	147 450	147 450	147 450	147 450	147 450	147 450	147 450	147 450	163 750

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gifte, kr	128 150	131 600	135 550	135 550	135 550	135 550	135 550	135 550	135 550	135 550	151 350
<i>l. Foreldrefradrag (for barn under 12 år)</i>											
Øvre grense, ett barn, kr	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000	15 000
Tillegg per barn utover det første, kr	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000	10 000
<i>m. Barnetrygd⁵</i>											
Sats per barn 6–17 år, kr	11 640	11 640	11 640	12 480	12 648	12 648	12 648	14 300	19 144	22 808	-
Sats per barn 0–5 år, kr	11 640	11 640	11 640	12 480	13 848	17 448	20 112	20 840	21 192	22 808	-

¹ Næringsdrivende innenfor fiske og fangst samt barnepass i eget hjem (barn under 12 år eller med særlig behov for omsorg og pleie) har 7,6 prosent trygdeavgift på næringsinntekten i 2026. Lavere trygdeavgiftssats for fiske og fangst har sammenheng med at disse næringene betaler produktavgift som blant annet skal dekke differansen mellom 7,6 prosent og 10,8 prosent trygdeavgift.

² Skatteklasser 2 er avviklet fra 2018. Gjaldt tidligere for skattytere med forsørgeransvar for ektefelle.

³ Skattyter må velge mellom minstefradrag og særskilt fradrag i arbeidsinntekt (lønsfradrag).

⁴ Fra 2015 gjelder skattebegrensningsregelen kun pensjon eller overgangsstonad til en tidligere familiepleier eller gjenlevende ektefelle.

⁵ Enslige forsørgere får barnetrygd for ett barn mer enn det de har (utvidet barnetrygd). Enslige forsørgere med full overgangsstonad og utvidet barnetrygd får dessuten 8 352 kroner ekstra i 2025 dersom de har barn fra 0–3 år.

Kilde: Finansdepartementet

Tabell 4.2 Utvikling i grunnbeløpet (G), minstepensjonene¹¹ for enslige og ektepar og pensjonen til enslige uføre¹. Kroner og målt i antall G

	Grunnbeløpet	Årlig minstepensjon for enslig		Årlig minstepensjon for ektepar		Årlig minstepensjon i uføretrygden for enslige ²	
		Kroner	Antall G	Kroner	Antall G	Kroner	Antall G
01.05.09–30.04.10 ³	72 881	143 568	1,97	265 272	3,64	143 568	1,97
01.05.10–30.04.11 ⁴	75 641	151 272	2,00	279 864	3,70	151 272	2,00
01.05.11–30.04.12 ⁵	79 216	157 639	1,99	291 644	3,68	158 424	2,00
01.05.12–30.04.13	82 122	162 615	1,98	300 850	3,66	164 256	2,00
01.05.13–30.04.14	85 245	167 963	1,97	310 744	3,65	170 496	2,00
01.05.14–31.12.14	88 370	173 274	1,96	320 570	3,63	176 736	2,00
01.01.15–30.04.15	88 370	173 274	1,96	320 570	3,63	219 158 ⁶	2,48
01.05.15–30.04.16	90 068	175 739	1,95	325 132	3,61	223 369	2,48
01.05.16–31.08.16	92 576	179 748	1,94	332 548	3,59	229 588	2,48
01.09.16–30.04.17 ⁷	92 576	183 748	1,98	341 530	3,69	229 588	2,48
01.05.17–31.08.17	93 634	184 766	1,97	343 422	3,67	232 212	2,48
01.09.17–30.04.18 ⁸	93 634	188 766	2,02	345 422	3,69	232 212	2,48
01.05.18–30.04.19	96 883	194 192	2,00	355 350	3,67	240 270	2,48
01.05.19–31.08.19	99 858	198 818	1,99	363 816	3,64	247 648	2,48
01.09.19–30.04.20 ⁹	99 858	202 818	2,03	363 816	3,64	247 648	2,48
01.05.20–30.04.21 ¹⁰	101 351	208 690	2,06	367 174	3,62	251 350	2,48
01.05.21–30.06.21 ¹⁰	106 399	219 878	2,07	386 858	3,64	263 870	2,48
01.07.21–30.04.22	106 399	224 878	2,11	386 858	3,64	263 870	2,48
01.05.22–31.12.22	111 477	232 816	2,09	400 514	3,59	276 463	2,48
01.01.23–30.04.23 ¹²	111 477	236 816	2,12	400 514	3,59	276 463	2,48
01.05.23–30.04.24	118 620	257 040	2,17	434 718	3,66	294 178	2,48
01.05.24–30.04.25	124 028	264 134	2,13	446 716	3,60	307 589	2,48
01.07.24–30.04.25	124 028	264 134	2,13	446 716	3,60	313 667	2,53
01.05.25–30.04.26	130 160	279 933	2,15	463 290	3,56	329 175	2,53

¹ For tidligere år se NOU 2017: 10 Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2017.

² Fra 1. juli 2024 er minstepensjonen per år i uføretrygden 2,529 G for enslige og 2,329 G for gifte og samboende. Personer som er født uføre eller har blitt uføre før fylte 26 år er garantert en minstepensjon på 2,709 G (samboende) eller 2,959 G (enslige).

³ Heving av særtilleggssatsen fra 1.5.2009. Ordinær sats utgjør 97 prosent av grunnbeløpet.

⁴ Heving av særtilleggssatsen fra 1.5.2010. Ordinær sats utgjør 100 prosent av grunnbeløpet.

⁵ Fra og med 1.5.2011 er satsene for minste pensjonsnivå for alderspensjonister regulert i samsvar med lønnsveksten og deretter justert for effekten av levealdersjusteringen, mens minstepensjon for uførepensjonister er regulert i samsvar med grunnbeløpet (lønnsveksten).

⁶ Fra 1.1.2015 er uførepensjon endret til uføretrygd og blir skattlagt som lønn. For å føre videre nivået etter skatt, er minstesatsene økt.

⁷ Fra 1.9.2016 økte grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 0,85 G til 0,90 G. Minste pensjonsnivå for gifte alderspensjonister økte, og minste pensjonsnivå for enslige alderspensjonister ble økt med 4 000 kr per år.

⁸ Fra 1.9.2017 ble minste pensjonsnivå for enslige økt med 4 000 kr per år, og minste pensjonsnivå for gifte/samboere ble økt med 1 000 kr per år.

⁹ Fra 1.9.2019 ble minste pensjonsnivå for enslige økt med 4 000 kr per år.

¹⁰ I 2021 ble satsen for minste pensjonsnivå for enslige hevet to ganger, første gang i mai med 4 000 kroner, og med virkning fra 1. mai 2020, og i juli da satsen ble hevet med ytterligere 5 000 kroner.

¹¹ Satsene for minstepensjon i tabellen gjelder for personer født i 1953 eller tidligere.

¹² Med virkning fra 1. januar 2023 økte satsen for minstepensjonsnivå for enslige med 4000 kroner.

Kilde: Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Tabell 4.3 Arbeidskraftkostnader i industrien hos Norges handelspartnere i nasjonal valuta.¹ Prosentvis endring fra året før

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Sverige	3,3	1,1	3,1	3,6	-0,8	4,8	2,9	3,6	3,4	2,6
Tyskland	2,3	3,4	3,0	2,7	0,9	0,2	5,3	4,8	4,5	2,0
USA	2,3	2,4	2,4	2,5	2,4	3,0	4,8	3,8	3,7	3,3
Kina										
Nederland	1,7	2,5	2,5	2,2	4,3	1,2	5,0	6,8	5,4	6,2
Storbritannia	2,7	2,6	3,1	1,8	8,9	-0,1	0,6	6,7	8,3	7,6
Danmark	2,8	1,4	2,4	3,1	1,4	4,0	3,0	2,9	3,6	3,1
Polen	4,5	6,5	7,9	6,9	5,6	8,1	11,2	11,3	11,7	8,6
Belgia	0,1	1,2	1,7	2,1	1,7	1,3	6,9	7,5	3,4	3,5
Frankrike	1,3	1,5	2,4	1,7	1,9	-0,4	3,2	3,6	3,9	3,1
Finland	0,7	-1,9	1,1	0,6	-0,4	4,0	3,3	3,4	1,4	3,7
Italia	-0,4	0,5	1,2	3,5	2,5	-2,0	3,1	4,4	4,1	3,5
Spania	0,4	0,9	0,7	2,0	4,1	-0,9	2,3	5,7	4,9	3,6
Canada										
Japan										
Brasil										
Tyrkia										
Sør-Korea										
Tsjekkia	4,2	8,4	8,7	8,0	7,4	2,8	5,0	8,0	6,4	6,3
Litauen	9,0	10,0	8,8	5,9	5,2	12,7	13,3	10,9	9,7	7,7
Island	7,2	7,7	6,8	6,7	3,3	7,3	8,5	9,0	6,91	7,3
Sveits										
India										
Nigeria										
Østerrike	2,0	1,8	3,4	3,2	2,7	1,5	5,8	7,9	6,6	4,1
Norges handelspartnere	2,5	2,3	3,0	3,0	2,5	2,6	4,3	5,3	4,9	4,1
Memo:										
Norge	7,3	2,6	1,6	2,7	2,4	4,8	4,2	5,8	4,1	4,8

¹ Se tabellnote til tabell 8.3 for en beskrivelse av hvordan tallene er beregnet.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Eurostat, Office for National Statistics og U.S. Bureau of Labor Statistics

Tabell 4.4 Lønnskostnader per ansatt i hele økonomien hos Norges handelspartnere i nasjonal valuta. Prosentvis vekst fra året før¹

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Sverige	2,1	3,9	3,0	2,5	4,9	2,1	5,3	5,2	3,2	3,2
Tyskland	2,8	3,1	3,3	0,3	3,2	4,3	6,2	5,1	5,0	3,8
USA	2,9	3,5	3,1	7,5	5,3	2,8	3,4	4,4	4,0	3,5
Kina										
Nederland	0,9	2,3	3,1	4,1	2,8	3,7	6,2	6,5	4,3	3,2
Storbritannia	2,8	2,6	3,8	0,1	4,3	6,3	5,7	5,1	6,4	3,5
Danmark	1,6	1,8	1,8	2,5	3,1	2,6	3,4	4,4	3,0	3,1
Polen	5,6	7,6	5,5	5,0	4,6	12,4	14,3	10,3	9,7	5,1
Belgia	1,9	1,8	2,1	-1,2	4,9	7,5	7,5	3,4	3,3	1,9
Frankrike	2,0	1,5	-0,1	-3,5	5,0	5,0	4,1	3,2	1,4	0,9
Finland	-0,5	1,2	1,8	0,6	4,1	2,5	3,4	1,8	3,0	2,2
Italia	0,6	1,5	1,3	-4,1	6,8	3,8	2,7	3,3	3,5	2,8
Spania	0,7	1,7	3,4	0,8	4,8	4,7	5,0	4,6	3,8	2,8
Canada	1,9	3,6	2,0	4,7	2,8	4,2	3,0	3,8	1,8	1,6
Japan	0,5	1,2	0,7	-0,8	1,7	1,8	1,4	3,1	2,9	3,0
Brasil										
Tyrkia										
Sør-Korea	3,4	4,7	3,5	3,0	3,2	2,6	4,4	4,2	2,7	4,1
Tsjekkia	7,4	8,3	7,7	4,0	6,2	6,9	7,0	6,1	6,1	4,9
Litauen	9,5	7,9	10,5	6,9	11,5	11,6	12,1	7,1	9,6	6,1
Island	8,7	10,6	2,0	-3,6	9,5	15,5	11,6	6,5	5,3	5,7
Sveits	0,4	1,1	1,6	-1,3	4,1	4,4	1,4	2,5	0,7	1,5
India										
Nigeria										
Østerrike	1,6	2,8	2,7	1,8	2,8	4,8	6,8	7,2	3,8	3,5
Norges handelspartnere ²	2,4	3,2	2,9	2,0	4,3	4,3	5,6	5,0	4,2	3,3
Memo:										
Norge	2,0	3,2	4,0	1,8	4,9	4,4	6,4	5,1	4,2	3,6

¹ Tallene for 2025 og 2026 er anslag.

² Ved beregning av tall for Norges handelspartnere benyttes vektene som er beskrevet i tabell 8.1.

Kilde: OECD Economic Outlook 118 (Publisert i desember 2025)

Tabell 4.5 Netto lønnskostnadsandel for industrien i Norge og utvalgte land. Prosent.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Norge	83,1	79,5	81,7	84,1	82,0	79,7	72,4	73,8	76,6	74,7
Sverige	67,3	68,8	68,9	68,2	70,6	68,7	60,4	63,1		
Tyskland	75,0	75,6	78,4	81,2	84,4	79,6	78,5	75,8	81,8	
Finland	71,5	63,3	65,6	65,8	65,5	64,0	59,5	69,1	69,4	
Danmark	63,1	62,4	62,1	60,1	62,5	61,2	57,9	48,4	45,3	
Nederland	62,4	59,5	58,6	59,9	61,7	56,2	55,7	56,1	58,1	
Frankrike	80,0	80,4	81,2	79,4	86,1	83,3	80,9	74,5	77,7	
Polen	53,5	59,0	60,9	61,6	61,6	57,4	54,9	55,9	62,4	

* Foreløpige tall Kilder: Statistisk sentralbyrå, Danmarks Statistik, Statistiska centralbyrån Sverige og Eurostat

Tabell 4.6 Lønnsomhetsmål i industrien. Prosent

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Driftsmargin</i>										
Norge	4,4	4,8	4,7	4,1	3,0	3,3	5,1	8,5	4,7	5,5
Belgia	5,2	5,3	5,3	5,3	5,2	6,3	5,8	5,9	5,9	6,1
Frankrike	4,0	4,4	4,7	3,6	3,6	2,7	4,5	4,6	4,7	4,6
Italia	4,1	4,6	4,7	4,5	4,3	3,7	5,1	5,4	6,7	6,3
Polen	5,8	6,3	5,6	5,7	5,4	5,6	7,1	7,1	6,0	4,7
Spania	4,4	5,0	5,1	4,6	4,1	2,5	4,1	4,1	4,6	4,9
Tyskland	2,8	3,9	4,3	3,2	3,3	1,7	5,1	4,0	3,5	
Østerrike	5,0	5,8	6,2	5,7	5,5	5,0	6,5	6,4	5,3	
<i>Totalrentabilitet</i>										
Norge	6,7	7,3	7,9	7,8	6,1	6,5	9,3	11,9	11,3	8,6
Belgia	6,1	5,8	5,6	9,9	7,1	7,0	6,9	7,4	10,7	10,2
Frankrike	7,0	6,8	6,9	5,6	5,5	3,8	6,9	9,0	14,4	8,0
Italia	4,8	5,4	5,6	5,7	5,5	3,5	5,5	6,6	7,5	6,9
Polen	9,0	9,8	9,1	9,0	8,0	8,3	10,4	12,0	10,1	7,8
Spania	4,8	6,7	7,1	6,6	6,0	4,4	5,8	5,9	6,7	7,5
Tyskland	5,7	6,2	6,5	5,8	5,2	3,4	6,5	5,7	7,0	
Østerrike	8,2	8,7	9,0	8,4	7,9	6,9	7,9	9,4	8,2	
<i>Egenkapitalandel</i>										
Norge	47,0	50,9	49,8	51,6	52,6	51,4	48,6	49,3	49,8	50,5
Belgia	46,2	44,8	45,1	45,5	48,0	56,6	46,9	45,9	47,9	45,8
Frankrike	36,7	37,4	39,0	37,1	37,3	37,8	37,8	37,4	38,2	39,5
Italia	37,5	39,6	39,4	40,3	42,4	43,6	42,9	42,9	44,9	46,1
Polen	52,5	51,9	52,9	52,6	52,3	52,0	50,8	50,6	54,1	55,1
Spania	42,8	43,2	44,2	45,9	46,1	45,8	45,0	44,1	45,1	46,0
Tyskland	32,4	34,1	33,6	32,7	32,9	32,0	32,9	31,4	33,2	
Østerrike	39,5	39,2	38,7	38,8	39,1	39,4	41,0	39,9	41,4	

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Banque de France (BACH-databasen)

Tabell 4.7 Husholdninger. Inntekter og utgifter. Milliarder kroner

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
<i>Inntekter:</i>	1820,1	1885,7	1958,5	2061,7	2104	2288,2	2406,2	2577,1	2772,1	2942,9
Lønn	1161,9	1201,3	1257,7	1321,9	1335,8	1420,1	1528,3	1625,3	1723,9	1818,2
Blandet inntekt ¹ /driftsresultat	210,4	219,3	222,5	234,3	209	230,5	285,2	290,2	308,5	326,7
<i>Herav: Tjenester fra egen bolig</i>	123,6	127,3	135,6	154,7	144,4	160,8	189,6	189,7	200,1	209,3
Formuesinntekter	80,5	82,6	88,6	99,9	93,6	174	121,8	153	181,1	194,1
<i>Herav: Mottatt aksjeutbytte</i>	45	50,3	45	48,5	43,2	42,5	38,6	39,1	47,6	48,4
Offentlige stønader, inkl. pensjon	67,2	68,6	73,4	81,4	77,4	163,1	102,8	108,7	117,1	122,1
Andre inntekter (netto)	460,5	474	485,2	503,6	556,5	569,1	588,4	645,6	700,6	743,3
<i>Utgifter:</i>	463,2	475,3	494,2	523,1	529,1	578,5	624,8	732,3	812,6	849,4
Skatt på inntekt og formue	360,6	367,5	383	400	415,6	480,9	492	516,7	554,1	587,9
Formuesutgifter	102,6	107,7	111,2	123,1	113,4	97,5	132,7	215,6	258,5	261,5
<i>Korreksjon for indirekte målte banktjenester</i>	61,4	68,8	68,2	68,2	78,9	71,3	60,2	66,4	71,3	70,9
Disponibel inntekt	1418,4	1479,2	1532,5	1606,8	1653,8	1781	1841,6	1911,0	2030,8	2164,4

¹ Blandet inntekt er den delen av driftsresultatet som tilfaller husholdningssektoren. Dette inkluderer også beregnet avkastning av boligkapitalen.

* Foreløpige tall.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.8 Nettonasjonalprodukt og faktorinntekt. Milliarder kroner

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Nettonasjonalprodukt	2627,6	2829,3	3052,1	3048,7	2858,2	3687,4	4380,1	4392,8	4479,1	2627,6
- Netto produksjonskatter	334,2	354,3	370,1	375,5	356,3	392,2	389,6	412,1	426,8	436,2
= Faktorinntekt	2293,4	2475,0	2682,0	2673,1	2501,9	3295,1	4690,7	3968,0	3966,0	4042,9
- Lønnskostnader	1490,8	1540,8	1617,5	1709,8	1717,4	1823,2	1977,3	2123,0	2251,7	2359,3
= Driftsresultat	802,5	934,2	1064,5	963,3	784,5	1472,0	2713,4	1845,1	1714	1684
- Driftsresultat i olje- og gassutvinning inkl. rørtransport	204,4	318,0	438,7	312,2	171,4	783,9	1797,2	988,6	893,7	805,7
Driftsresultat i øvrige næringer	598,1	616,1	625,8	651,1	613,1	688,1	916,2	856,4	820,6	877,9

* Foreløpige tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.9 Lønnskostnader for noen hovedgrupper av næringer. Milliarder kroner

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
<i>Alle næringer</i>	1490,8	1540,8	1617,5	1709,8	1717,4	1823,2	1977,3	2123,0	2251,7	2359,3
Offentlig forvaltning	471,2	493,2	515,6	539,9	554,0	581,7	616,3	657,6	701,7	737,4
Ideelle organisasjoner, boligjenester, eget bruk	29,5	31,1	32,5	34,4	34,6	37,8	41,0	43,8	45,3	47,7
<i>Markedsrettet virksomhet¹</i>	990,1	1016,5	1069,5	1135,6	1128,8	1203,7	1320,1	1421,6	1504,7	1574
Olje- og gassutvinning inkl. rørtransport	37,4	36,3	38,1	40,9	41,3	42,2	47,5	53,4	57,2	59,1
<i>Markedsrettet virksomhet¹ Fastlands-Norge</i>	946,4	974,0	1025,0	1088,1	1081,5	1155,6	1266,9	1362,3	1441,4	1508,7
Elektrisitet, gass og varmtvannsforsyning	14,7	15,2	15,7	16,5	16,8	18,4	20,0	23,5	24,3	24,9
Industri	142,6	142,0	147,2	156,2	153,6	160,4	171,2	183,4	196,6	209,2
Verkstedindustri og skipsbyggingsindustri mv.	71,4	68,0	70,4	76,8	74,4	76,1	81,5	89,7	97,9	106,1
Råvarebasert industri	29,0	30,3	31,7	32,9	32,7	34,3	36,9	38,8	41,3	43,1
Øvrige industrinæringer	42,2	43,7	45,0	46,5	46,5	50,1	52,7	54,9	57,4	60,0
Øvrig markedsrettet virksomhet i Fastlands-Norge	803,9	831,9	877,8	931,9	927,9	995,2	1095,8	1178,9	1244,8	1299,5

¹ Markedsrettet virksomhet er samlingen av produksjonseenheter som henter mer enn 50 prosent av sine inntekter fra salg i markedet.

* Foreløpige tall

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.10 Beregnet årslønnsvekst¹ fra året før. Supplement til tabell 1.1 i kapittel 1

Arbeidere i NHO-bedrifter ² :									
År	Arbeidere i alt	Industri- arbeidere	Nærings- og nyttelsesmiddelindustri	Treindustri	Kjemisk Prosessindustri	Verkted- og metallindustri	Bygg- og anleggsvirksomhet		Transport- sektoren i alt
							I alt	Byggevirksomhet	
2016	1,5	2,0	2,2	1,5	2,3	2,1	2,2	2,6	1,6
2017	2,4	2,6	2,2	3,1	1,9	2,3	2,5	2,7	2,8
2018	2,8	2,8	2,9	2,5	2,8	2,8	2,5	2,8	2,8
2019	3,1	3,1	2,9	3,2	3,1	3,3	2,6	2,7	3,1
2020	2,3	2,0	2,2	2,2	2,6	1,7	2,3	2,2	2,7
2021	3,4	2,8	2,7	3,2	3,0	2,8	2,5	2,5	2,5
2022	3,5	3,5	2,2	4,0	4,6	3,6	3,8	3,6	4,2
2023	4,7	5,1	4,9	4,6	5,7	4,9	5,2	5,0	4,9
2024	4,9	5,7	5,4	5,0	5,8	6,2	5,4	5,6	5,0
2025	5,0	4,9 ¹⁶	4,6	3,9	4,7	5,2	4,9	4,8	3,8
2015–2025	39,1	40,4	37,2	38,6	43,0	40,8	39,5	40,3	38,8
Gj. sn. per år ⁶	3,4	3,5	3,2	3,3	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3
Årslønn 2025	638 900	637 400	598 500	563 800	709 500	654 300	692 600	680 900	594 300

År	Arbeidere i NHO-bedrifter ²		Funksjonærer i NHO-bedrifter		Industrien i NHO- bedrifter i alt		Virkebedrifter
	Landtransport	Hotell og restaurant ⁵	I alt	Industriefunk.			
2016	2,6	1,5	2,1	2,2		1,9	2,5
2017	2,6	2,7	2,7	2,7		2,4	3,1
2018	2,1	2,8	2,2	2,8		2,6	2,7
2019	3,0	3,6	3,0	3,0		3,1	3,0
2020	2,5	1,7	2,3	2,1		2,2	3,6
2021	2,8	3,4	2,8	3,1		3,1	4,7
2022	3,7	3,2	4,4	4,9 ¹⁰		4,0	3,7
2023	5,2	4,6	4,4	4,0 ¹⁰		4,8	3,9 ⁸
2024	5,4	5,0	4,7	4,7 ¹⁰		5,2	5,1 ⁸
2025	3,9	3,7	4,5	4,9 ¹⁷		5,2 ¹⁵	4,4
2015–2025	39,4	37,2	38,4	40,2		40,3	43,3
Gj. sn. per år ⁶	3,4	3,2	3,3	3,4		3,4	3,7

Årslønn 2024	576 300	486 700	938 100	1 005 700	806 500	690 600
--------------	---------	---------	---------	-----------	---------	---------

År	Staten ³	Kommunene			Spekter-bedrifter	
		I alt	Undervisningsansatte	Øvrige ansatte	Helseforetakene	Øvrige bedrifter
2016	2,4	2,5	2,5	2,5	2,0 ⁴	2,4
2017	2,3	2,5	2,3	2,6	3,6 ⁴	2,4
2018	2,7	2,9	2,8	3,0	3,4	2,9
2019	3,8 ⁷	3,5	3,0	3,7	3,4	3,3
2020	1,8 ⁷	1,7	1,2	1,9	1,8	1,9
2021	2,8	2,6	2,3	2,8	3,6	2,9
2022	4,3 ⁷	3,7 ⁹	3,3 ⁹	3,9 ⁹	4,5	4,0
2023	6,4 ¹¹	5,6 ¹²	6,1 ¹²	5,5 ¹²	5,8	5,4
2024	5,4 ¹³	5,4	5,6	5,4	5,6	5,3
2025	4,8 ¹⁴	4,8	4,8	4,6	4,3	4,5
2015–2025	43,3	41,0	39,4	42,2	45,1	41,0
Gj.sn. per år ⁶	3,7	3,5	3,4	3,6	3,8	3,5
Årslønn 2024	786 400	674 300	733 400	657 900	796 900	719 400

¹ Veksttallene er per årsverk for arbeidere og funksjonærer i NHO-bedrifter, staten, kommunene og Spekter-bedrifter. For de andre er veksttallene for heltidsansatte med unntak av varehandel i alt og forretningsmessig tjenesteyting fra og med 2010.

² Gjelder for arbeidere med gjennomsnittlig avtalefestet normalarbeidstid, for dagarbeidere betyr dette 37,5 t/uke.

³ Statsansatte er ansatte i det statlige tariffområdet. Statlige eide foretak, som for eksempel de statlig eide helseforetakene er ikke en del av statlig tariffområde. Fra og med 2015 er datagrunnlaget basert på a-ordningen.

⁴ For ansatte i konflikt i 2016 ble virkningstidspunktet forskjøvet. Dette trakk ned årslønnsvekstanslaget i 2016 med 0,4 prosentpoeng og trakk opp anslaget i 2017 med 0,4 prosentpoeng. Deler av lønnsoppgjøret i 2016 ble også først utbetalt i 2017, noe som ytterligere trakk ned årslønnsvekstanslaget i 2016 og ytterligere trakk opp anslaget i 2017. Strukturendringer trakk i samme retning.

⁵ Det har gjennom perioden vært betydelige bevegelser i form av at hotell- og restaurantansatte slutter og begynner, særlig ifm. pandemien i 2020-2022. Årslønnsveksttallene kan ses i sammenheng med at prosentvis lønnsvekst for identiske personer var 3,0 i 2016, 4,3 i 2017, 4,2 i 2018, 4,8 i 2019, 2,4 i 2020, 4,6 i 2021, 5,9 i 2022, 6,3 i 2023 og 6,3 i 2024.

⁶ Geometrisk gjennomsnitt.

⁷ Vekst i faste og variable tillegg bidro til økt årslønnsvekst med 0,4 prosentpoeng i 2019, se boks 1.1 i kapittel 1. Årslønnsveksten i det statlige tariffområde ekskl. forsvaret er 1,5 prosent i 2020. Vekst i faste og variable tillegg bidrar til økt årslønnsvekst med 0,3 prosentpoeng i 2020. Ser man bort fra endringen i faste og variable tillegg reduseres lønnsveksten med 0,5 prosentpoeng i 2022.

⁸ Reduserte bonusutbetalinger trakk årslønnsveksten ned med 1,1 prosentpoeng i 2023. Økte bonusutbetalinger og økte uregelmessige tillegg trakk lønnsveksten opp hhv 0,2 prosentpoeng og 0,1 prosentpoeng i 2024, mens endret sammensetning fra engroshandel til detaljhandel trekker ned med 0,1 prosentpoeng.

- ⁹ Lønnsdata for 2022 for arbeidstakere i konflikt er korrigert med kjennelsen i Rikslønnsnemnda. For ansatte i konflikt i 2022 ble virkningstidspunktet forskjøvet. Dette trakk årslønnsvekstanslaget i 2022 ned med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, ned med 0,8 prosentpoeng for undervisningsansatte, og ned med i underkant av 0,1 prosentpoeng for øvrige ansatte. Konflikten i 2021 har trukket opp årslønnsveksten i 2022 med 0,1 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, og opp med 0,2 prosentpoeng for undervisningsansatte.
- ¹⁰ Bonusutbetalinger trakk lønnsveksten for funksjonærer opp med 1,5 prosentpoeng i 2022 og ned med 0,5 prosentpoeng i 2023 og ned med 0,4 prosentpoeng i 2024.
- ¹¹ Beregninger viser at årslønnsveksten i staten eksklusiv Forsvaret er på 6,0 prosent.
- ¹² Konflikten i 2022 trakk årslønnsveksten i 2023 opp med 0,2 prosentpoeng for kommunesektoren samlet, opp med 0,7 prosentpoeng for undervisningsansatte og opp med 0,05 prosentpoeng øvrige ansatte.
- ¹³ Uten streik ville veksten vært 0,2 prosentpoeng høyere. Årslønnsveksten i staten eksklusiv forsvaret var på 4,9 prosent.
- ¹⁴ Veksten i faste og variable tillegg bidro til økt årslønnsvekst med 0,4 prosentpoeng i 2025.
- ¹⁵ Lønnsveksten i industrien er trukket opp av sammensetningseffekter og høye uregelmessige tillegg i Industriooverenskomsten Verksted. Dersom man kontrollerer for sammensetningseffekter basert på årsverk og andel årsverk for industriarbeidere og funksjonærer reduseres veksten i industrien samlet med 0,5 prosentpoeng.
- ¹⁶ Endringer i sammensetningen av tariffavtaleområdene trekker veksten opp med 0,1 prosentpoeng. Høye uregelmessige tillegg trekker lønnsveksten opp med 0,2 prosentpoeng.
- ¹⁷ Endringer i sammensetningen av næringsgruppene trekker veksten opp med 0,3 prosentpoeng. Økte utbetalinger av bonus trekker opp 0,3 prosentpoeng.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Beregningsutvalget og KS

Tabell 4.11 Kvinners gjennomsnittslønn¹ i forhold til menns etter næring. Heltidsansatte

													Månedslønn*12		
													Menn	Kvinner	Andel kvinner ²
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ⁶	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025	2025
Jordbruk, skogbruk og fiske	89,1	88,2	86,4	88,4	87,8	88,1	88,5	88,5	89,1	91,4	90,4	90,0	716 760	645 240	24
Bergverksdrift og utvinning	95,5	96,7	98,1	100,1	99,8	101,0	100,4	101,3	103,0	102,3	101,9	102,0	1 132 200	1 155 120	21
Industri	92,2	93,1	93,9	94,5	94,8	93,8	94,2	94,5	94,8	95,1	95,3	95,5	768 120	733 200	22
Elektr. forsyning mv.	93,6	93,9	93,9	93,7	93,6	94,0	94,3	94,3	95,0	95,0	96,4	97,9	1 031 160	1 009 320	26
Vann, avløp, renovasjon	106,3	107,2	106,5	107,6	109,0	109,6	108,9	109,6	108,6	108,9	108,1	108,1	689 280	744 960	19
Bygge- og anleggsvirksomhet	103,9	104,3	104,7	105,4	105,7	107,7	107,6	107,3	107,3	107,2	106,5	106,6	705 120	751 320	8
Varehandel mv.	87,7	87,6	88,1	88,3	88,5	86,2	86,8	87,5	88,3	89,4	89,9	90,1	740 280	667 200	33
Transport og lagring	90,2	91,6	92,3	93,2	93,1	93,3	95,2	94,5	94,9	95,7	95,4	95,6	746 640	714 000	18
Overnattings- og serveringsvirksomhet	93,9	94,3	95,2	95,7	95,8	93,2	93,2	92,0	93,2	94,3	94,7	94,8	559 080	529 920	47
Informasjon og kommunikasjon	85,9	86,4	87,2	87,2	87,8	87,6	88,2	88,3	88,4	88,6	89,1	89,1	1 014 240	903 480	29
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	69,6	70,2	70,2	70,8	72,9	73,2	74,2	74,0	74,6	77,3	77,7	76,9	1 198 560	921 480	45
Omsetning og drift av fast eiendom	83,1	83,5	83,2	82,5	85,8	84,6	85,2	84,8	85,6	87,2	89,0	88,9	986 640	876 840	33
Faglig, vit. og teknisk tjenesteyting	80,3	81,7	82,3	82,7	83,1	82,9	83,7	83,1	84,3	85,1	85,5	85,8	996 960	855 360	41
Forretningsmessig tjenesteyting	90,4	92,3	93,1	92,9	93,2	93,4	91,5	92,3	92,0	89,9	90,0	89,5	703 800	630 120	32
Offentlig adm. og forsvar mm.	87,9	88,5	88,6	89,2	89,2	89,7	90,0	90,3	90,6	90,8	90,3	90,2	850 440	767 040	51
Undervisning	93,8	94,3	94,4	94,7	94,8	94,7	94,8	95,3	95,0	95,5	95,7	95,7	744 480	712 440	65
Helse- og sosialtjenester	84,2	85,2	84,7	85,0	85,6	85,3	85,5	85,9	85,7	86,4	87,0	86,9	778 080	676 080	78
Kultur, underholdning og fritid	92,3	93,1	93,3	93,6	93,6	90,4	90,8	91,0	90,7	91,6	91,8	91,2	734 160	669 360	44
Annen tjenesteyting	82,7	83,3	84,1	84,7	85,0	83,7	85,5	86,4	87,3	87,6	88,5	89,0	770 880	685 800	60
Kommune og fylkeskommune i alt ⁴	94,1	94,6	94,8	94,8	95,3	93,8	94,0	94,5	94,3	94,4	94,7	94,5	711 840	672 360	71
Skoleverket/undervisning ^{3,4}	97,3	97,3	97,7	97,9	98,1	97,0	97,3	97,6	97,4	97,6	97,7	97,8	722 640	706 440	69
Øvrige ansatte ⁴	92,6	93,2	93,4	93,4	94,0	92,4	92,4	93,0	92,8	93,0	93,3	93,1	706 560	657 480	72
Staten (ekskl. helseforetak)	89,0	89,3	89,5	90,1	89,7	89,9	90,2	90,4	90,6	90,7	90,0	90,2	846 600	763 560	50
Helseforetak ⁵	79,7	80,8	80,7	81,6	81,7	81,8	82,0	82,6	83,0	83,3	83,5	83,5	925 440	773 160	73
Alle næringer (heltidsansatte)	86,9	87,6	88,1	88,5	88,9	89,4	89,3	89,6	89,5	90,2	90,0	89,8	809 520	727 080	41

¹ Månedslønn per september/november/desember.

² I prosent av antall arbeidsforhold med heltid.

³ Basert på tallmateriale fra KS t.o.m. 2019. F.o.m. nye 2019-tall er tallene fra SSB. I undergruppe til kommuneforvaltningen benyttes næringsgruppen 85 Undervisning f.o.m. nye 2019-tall.

⁴ Skoleverket inkluderer alle ansatte og ikke bare undervisningspersonale.

⁵ Fra og med 2015 (a-ordningen) er helseforetakene basert på datamateriale fra næringen Helsetjenester under Statlig forvaltning.

⁶ Tellingstidspunktet er november. Tidligere var september tellingstidspunkt.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, KS og Beregningsutvalget

Foreløpig utgave

Tabell 4.12 Kvinneres gjennomsnittslønn¹ i forhold til menns etter næring. Heltids- og deltidsansatte hvor deltid er omgjort til heltidsekvivalenter

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ⁴	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Månedslønn*12, 2025	
													Menn	Kvinner
Jordbruk, skogbruk og fiske	89,0	88,0	86,8	88,1	87,7	88,2	88,0	87,8	88,4	90,0	89,1	88,9	685 920	610 080
Bergverksdrift og utvinning	95,3	96,1	97,7	99,7	99,6	100,5	99,9	100,8	102,7	102,1	101,7	101,8	1 127 400	1 147 920
Industri	90,0	90,5	91,3	92,0	92,4	92,3	92,7	93,0	93,2	93,4	93,7	94,0	762 360	716 280
Elektrisitetsforsyning mv.	91,7	91,9	92,0	92,2	92,0	92,8	93,0	93,4	94,2	94,3	95,7	97,2	1 027 320	998 160
Vann, avløp, renovasjon	104,9	105,5	105,0	106,0	107,5	108,3	107,5	108,6	107,6	107,9	107,1	107,2	685 680	734 880
Bygge- og anleggsvirksomhet	101,8	102,4	102,8	103,7	104,0	104,6	104,5	104,1	104,3	104,3	103,5	103,8	703 680	730 320
Varehandel mv.	82,4	82,8	83,0	83,3	83,4	83,4	83,5	83,7	83,9	84,9	85,3	85,4	709 200	605 520
Transport og lagring	89,7	90,9	91,5	92,3	92,3	92,6	94,2	93,8	94,0	95,1	94,8	95,1	726 600	690 840
Overnattings- og serveringsvirksomhet	92,1	92,0	92,6	93,4	93,7	93,4	93,1	92,1	92,8	93,6	93,8	93,5	531 480	496 920
Informasjon og kommunikasjon	84,8	85,5	86,2	86,3	87,0	86,8	87,5	87,6	87,8	88,0	88,5	88,4	1 003 560	887 400
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	68,7	69,3	69,4	70,2	72,2	72,8	73,9	73,6	74,4	77,3	77,6	76,7	1 188 240	911 520
Omsetning og drift av fast eiendom	82,2	82,0	81,9	81,6	84,0	83,5	84,2	83,4	84,4	85,7	86,7	86,7	944 760	819 480
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	79,2	80,7	81,4	81,7	82,2	82,3	83,0	82,4	83,6	84,5	84,9	85,1	983 880	837 240
Forretningsmessig tjenesteyting	90,4	91,6	92,0	91,2	91,8	91,5	89,5	90,4	90,3	88,0	87,7	87,1	679 680	592 080
Offentlig administrasjon og forsvar mm.	87,0	87,6	87,9	88,7	88,6	89,1	89,4	89,8	90,2	90,4	90,0	89,8	841 680	756 240
Undervisning	92,7	93,1	93,3	93,9	94,0	94,1	94,2	94,7	94,4	95,0	95,4	95,3	721 200	687 480
Helse- og sosialtjenester	87,5	88,6	87,9	88,1	88,8	87,9	88,0	88,2	88,1	88,7	89,3	89,2	739 200	659 400
Kultur, underholdning og fritid	89,7	90,4	90,8	90,9	91,0	90,8	91,2	91,3	90,6	91,5	91,3	90,5	683 760	618 480
Annen tjenesteyting	82,2	83,0	83,5	84,0	84,3	83,8	85,1	86,1	86,9	87,1	87,7	88,2	737 640	650 400
Kommune og fylkeskommune i alt ²	92,9	93,3	93,6	93,6	94,1	93,9	94,1	94,5	94,4	88,5	94,8	94,6	688 320	651 120
Skoleverket/undervisning ³	95,6	96,1	96,3	98,1	98,3	96,4	96,8	97,1	96,9	97,3	97,4	97,4	698 280	680 040
Øvrige ansatte ²	92,1	92,5	92,7	92,9	93,4	93,2	93,2	93,6	92,8	93,6	93,9	93,7	683 760	640 440
Staten (ekskl. helseforetak)	88,5	89,0	89,3	89,9	89,6	89,8	90,1	90,4	90,6	90,7	90,0	90,2	837 240	755 280
Helseforetak ³	80,6	81,7	81,4	82,1	82,3	82,1	82,5	82,9	83,4	83,6	83,9	84,0	910 440	764 880
Alle næringer (heltids- og deltidsansatte)	85,3	86,1	86,7	87,1	87,6	87,8	87,5	87,9	87,6	88,3	88,2	87,9	787 320	692 280

¹ Månedslønn per september/november/desember.

² Basert på tall fra KS t.o.m. 2019. F.o.m. nye 2019-tall er tallene fra SSB. I undergruppe til kommuneforvaltningen benyttes næringsgruppen 85 Undervisning f.o.m. nye 2019-tall.

³ Fra og med 2015 baserer statistikken for helseforetakene seg på næringen Helsetjenester under Statlig forvaltning.

⁴ Tellingstidspunktet er november. Tidligere var september tellingstidspunkt.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Beregningsutvalget og KS

Foreløpig utgave

Tabell 4.13 Kvinneres gjennomsnittslønn¹ i forhold til menns fordelt på utdanning, herunder fagutdanning og næring⁴. Heltidsansatte

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ⁵	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Månedslønn*12		Antall arbeidsforhold med heltid					Andel kvinner
													Menn 2025	Kvinner 2025	I alt 2023	I alt 2024	I alt 2025	Menn 2025	Kvinner 2025	2025
<i>Grunnskole</i>	89,6	89,2	89,1	89,2	89,0	87,5	87,7	87,6	87,9	88,7	88,7	88,6	593 040	525 600	246 455	242 508	236 351	169 039	67312	28
Industri	93,8	93,4	93,9	94,4	94,3	93,5	93,0	93,3	93,4	93,4	93,3	93,5	585 360	547 320	33 038	32 897	32 621	26 238	6383	20
Bygge- og anleggsvirksomhet	105,4	102,6	102,7	101,1	101,7	103,5	102,3	100,0	98,8	98,6	98,6	97,6	541 920	528 720	40 451	39 056	37 461	34 791	2670	7
Varehandel, mv.	90,9	90,8	91,2	91,4	91,3	86,3	87,1	87,8	89,0	90,2	91,0	91,3	609 480	556 440	45 971	45 247	44 348	31 277	13071	29
Finansierings- og forsikrings-virksomhet	81,3	83,2	81,7	84,4	84,3	78,0	82,2	83,6	85,2	85,8	85,0	81,2	900 600	731 160	1 952	2 008	1 924	1 057	867	45
Staten eksklusive helseforetak	92,0	92,5	92,5	94,5	93,8	94,8	94,6	94,1	94,9	93,5	91,1	92,2	656 760	605 400	5 794	5 748	5 711	3 257	2454	43
Helseforetak	95,3	95,1	94,7	94,9	94,7	94,1	92,8	90,1	90,4	87,7	86,5	85,1	568 440	483 960	3 601	3 634	3 615	1 154	2461	68
Kommune og fylkeskommune i alt ^{2,3}	92,4	92,9	92,4	92,2	92,5	88,5	88,5	88,1	87,9	87,9	87,8	87,2	517 440	451 200	20 666	20 982	20 424	7 904	12520	61
-Herav skoleverket/undervisning ²	96,5	98,1	98,4	97,6	98,1	98,2	100,1	99,4	99,5	95,2	96,3	95,2	433 080	412 320	2 325	2 244	2 099	842	1257	60
<i>Videregående skole</i>	83,2	83,6	83,8	83,6	83,6	83,1	83,3	83,4	83,2	83,6	83,3	82,9	763 560	633 120	677 808	679 539	678 807	479 442	199 365	29
Industri	89,9	90,3	90,6	90,9	90,7	89,9	90,2	90,1	90,1	90,0	89,9	89,5	746 160	667 800	95 594	96 186	97 096	80 691	16 405	17
Bygge- og anleggsvirksomhet	94,3	94,7	94,6	94,8	94,6	94,7	95,2	95,0	94,8	94,5	94,6	94,6	734 040	694 440	111 685	110 730	110 052	104 388	5 664	5
Varehandel, mv.	84,8	85,0	85,1	84,9	84,8	83,1	83,7	84,0	84,4	85,1	85,3	85,5	734 760	628 440	104 061	103 131	102 359	72 532	29 827	29
Finansierings- og forsikrings-virksomhet	78,4	77,5	78,5	78,3	79,9	79,9	80,1	79,5	80,8	82,4	82,2	81,0	990 960	802 320	10 534	10 404	9 843	4 899	4 944	50
Staten eksklusive helseforetak	85,3	85,7	85,4	86,3	85,7	85,7	86,0	86,0	86,0	84,8	82,6	83,2	809 640	673 320	31 897	32 148	32 483	20 763	11 720	36
Helseforetak	86,2	86,5	86,1	86,2	85,7	85,6	86,4	85,1	85,7	86,2	86,1	86,3	692 400	597 720	16 643	16 978	17 161	5 784	11 377	66

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ⁵	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Månedslønn*12		Antall arbeidsforhold med heltid					Andel kvinner 2025
													Menn 2025	Kvinner 2025	I alt 2023	I alt 2024	I alt 2025	Menn 2025	Kvinner 2025	
Kommune og fylkeskommune i alt ^{2,3}	93,2	93,4	93,9	93,9	93,4	89,4	89,2	89,3	89,3	89,3	89,8	89,3	643 320	574 800	77 983	80 750	81 315	28 926	52 389	64
-Herav skoleverket/undervisning ²	95,2	95,6	96,3	96,6	95,9	92,7	93,4	92,6	92,4	91,9	91,7	91,8	598 200	549 120	7 770	7 922	7 632	2 867	4 765	62
<i>Videregående skole, herav fagutdanning</i>	80,9	81,1	81,2	81,1	81,0	80,7	80,8	80,9	80,5	80,7	80,8	80,3	762 480	612 600	398 382	407 382	414 036	331 012	83 024	20
Industri	88,2	88,8	89,2	89,8	89,6	88,9	89,2	89,1	89,1	89,3	89,1	88,9	754 920	671 160	68 404	69 419	70 543	62 207	8 336	12
Bygge- og anleggsvirksomhet	90,0	89,8	90,1	91,3	90,0	90,5	90,9	90,5	90,4	90,0	90,3	89,8	744 480	668 400	86 693	87 032	87 473	84 944	2 529	3
Varehandel, mv.	86,0	86,1	86,2	85,9	85,5	84,6	84,9	85,1	85,0	84,8	85,0	85,1	717 360	610 800	53 801	54 435	54 952	45 307	9 645	18
Finansierings- og forsikrings-virksomhet	80,7	81,7	81,0	79,2	80,1	81,3	81,2	79,6	81,6	81,8	82,0	81,7	898 560	733 920	1 871	1 951	1 971	1 223	748	38
Staten eksklusive helseforetak	83,0	83,1	82,6	83,5	83,6	83,1	84,0	84,5	84,9	84,0	81,3	82,1	798 120	654 960	12 754	13 401	14 065	10 801	3 264	23
Helseforetak	87,3	87,8	87,8	87,9	87,8	87,8	88,5	87,5	87,6	87,8	87,7	87,7	693 960	608 280	7 868	8 170	8 316	4 226	4 090	49
Kommune og fylkeskommune i alt ^{2,3}	94,8	94,9	94,4	94,5	94,7	86,9	86,8	86,7	86,9	87,1	87,8	87,4	643 440	562 080	46 022	48 630	49 692	21 161	28 531	57
-Herav skoleverket/undervisning ²	92,8	93,3	93,1	94,1	94,6	88,0	88,3	88,4	88,8	87,9	88,1	88,0	603 360	530 760	4 476	4 622	4 619	2 000	2 619	57
<i>Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år</i>	78,4	79,0	79,3	79,5	80,0	80,1	80,2	80,8	80,1	81,0	81,2	80,8	909 720	735 480	591 049	597 298	598 893	259 713	339 180	57
Industri	82,7	83,7	84,2	84,3	84,6	84,3	85,3	85,5	85,0	85,5	85,8	86,4	954 000	824 040	30 272	31 283	32 450	21 581	10 869	33
Bygge- og anleggsvirksomhet	86,4	86,1	86,3	87,0	86,7	88,6	89,9	89,8	89,6	90,2	90,8	91,2	942 120	858 960	17 128	17 091	17 020	12 940	4 080	24
Varehandel, mv.	79,8	79,8	79,2	79,8	79,9	78,9	79,4	79,7	80,0	81,3	82,0	82,3	894 240	735 960	37 910	38 355	38 944	21 290	17 654	45

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ⁵	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Månedslønn*12		Antall arbeidsforhold med heltid					Andel kvinner 2025
													Menn 2025	Kvinner 2025	I alt 2023	I alt 2024	I alt 2025	Menn 2025	Kvinner 2025	
Finansierings- og forsikrings-virksomhet	68,5	68,9	69,1	69,9	72,4	73,1	74,1	74,1	74,3	77,2	77,5	76,5	1 160 520	887 760	22 243	23 242	23 145	12 732	10 413	45
Staten eksklusive helseforetak	87,5	87,5	87,5	87,7	87,4	87,5	87,7	87,6	87,5	87,3	87,0	86,8	842 280	731 160	58 977	59 976	61 383	30 257	31 126	51
Helseforetak	93,7	93,4	93,3	93,5	93,8	93,8	93,8	93,6	93,3	93,4	93,1	92,8	768 480	712 800	46 480	47 381	48 044	10 045	37 999	79
Kommune og fylkeskommune i alt ^{2,3}	94,3	94,5	94,5	94,4	94,9	93,3	93,5	94,1	94,0	94,0	94,2	93,9	739 320	694 320	175 649	175 861	173 593	41 601	131 992	76
-Herav skoleverket/undervisning ²	97,8	97,8	97,8	97,9	98,0	96,5	96,8	97,3	96,9	97,2	97,2	97,1	727 080	706 200	68 866	67 351	64 463	19 197	45 266	70
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	80,0	80,8	81,2	81,1	81,2	81,6	81,7	81,6	81,4	82,1	82,1	82,2	1 093 080	898 560	330 074	347 019	364 458	175 116	189 342	52
Industri	82,0	83,5	84,0	84,1	84,5	84,1	84,6	84,6	84,6	84,9	85,6	86,3	1 142 760	986 400	17 628	18 596	20 160	13 111	7 049	35
Bygge- og anleggsvirksomhet	84,9	83,1	83,0	84,3	82,3	85,1	88,0	89,1	87,3	88,5	89,7	89,8	1 146 000	1 029 360	6 421	6 767	7 001	5 052	1 949	28
Varehandel, mv.	83,7	82,6	83,3	82,9	83,0	83,7	81,3	82,8	82,0	82,9	84,0	84,2	1 056 000	889 440	11 861	12 717	13 644	6 707	6 937	51
Finansierings- og forsikrings-virksomhet	72,7	73,7	74,3	74,3	75,5	76,5	77,4	76,3	76,2	79,4	79,3	78,8	1 398 360	1 102 080	12 290	13 142	13 618	7 980	5 638	41
Staten eksklusive helseforetak	88,5	88,8	89,4	89,8	89,6	89,9	90,2	90,4	90,8	91,5	91,3	91,4	907 320	829 440	65 584	66 950	70 051	30 235	39 816	57
Helseforetak	78,6	79,2	79,2	79,6	79,8	80,2	79,9	80,2	80,3	80,7	80,3	80,3	1 265 280	1 016 640	27 637	28 698	30 483	9 790	20 693	68
Kommune og fylkeskommune i alt ^{2,3}	94,4	94,9	95,0	95,1	95,0	93,1	93,0	93,3	93,3	93,7	93,6	93,4	838 320	782 640	57 148	62 382	66 745	19 611	47 134	71
-Herav skoleverket/undervisning ²	97,1	97,5	97,6	97,8	98,0	97,1	97,2	97,2	97,4	97,6	97,5	97,4	776 760	756 360	27 253	30 379	33 132	9 830	23 302	70
Uoppgitt utdanning	88,3	90,7	90,9	92,7	93,5	94,0	95,7	96,2	96,9	96,3	95,4	94,4	654 240	617 880	142 096	140 193	138 593	110 502	28 091	20
Industri	92,4	94,3	95,3	95,9	95,5	94,6	93,6	95,0	94,7	95,3	96,1	95,3	621 960	592 560	18 804	19 065	19 805	16 152	3 653	18

	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ⁵	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Månedslønn*12		Antall arbeidsforhold med heltid					Andel kvinner 2025
													Menn 2025	Kvinner 2025	I alt 2023	I alt 2024	I alt 2025	Menn 2025	Kvinner 2025	
Bygge- og anleggsvirksomhet	101,2	103,5	98,9	97,7	101,2	101,8	101,4	102,8	102,7	101,8	100,7	102,5	606 480	621 840	38 760	34 475	31 932	31 138	794	2
Varehandel, mv.	91,9	91,6	93,1	92,9	95,0	94,5	96,2	97,4	96,5	97,8	97,1	97,4	616 920	600 960	9 978	9 622	9 577	7 301	2 276	24
Finansierings- og forsikrings-virksomhet	67,3	67,7	57,8	61,3	62,0	60,9	65,1	67,8	73,6	72,9	75,7	75,1	1 461 720	1 097 520	1 201	1 345	1 336	847	489	37
Staten eksklusive helseforetak	93,7	92,0	90,7	92,0	92,2	93,0	93,9	94,2	95,1	96,2	95,8	97,7	685 320	669 840	4 703	4 891	3 805	2 000	1 805	47
Helseforetak	80,4	80,8	80,3	81,9	78,2	79,4	82,0	82,3	80,2	81,0	82,1	77,3	927 720	717 000	910	1 032	1 077	410	667	62
Kommune og fylkeskommune i alt ^{2,3}	92,1	91,7	91,9	91,2	91,2	93,7	93,9	93,6	92,3	93,1	91,7	92,7	626 520	580 920	3 240	3 512	3 537	1 118	2 419	68
-Herav skoleverket/undervisning ²	96,0	94,7	96,1	95,2	96,1	100,0	99,0	99,5	99,3	96,8	95,6	97,6	623 280	608 160	567	496	438	139	299	68

¹ Månedslønn per september/november/desember.

² Kilde: KS t.o.m. 2019. F.o.m. nye 2019-tall er tallene fra SSB. I undergruppe til kommuneforvaltningen benyttes næringsgruppen 85 Undervisning f.o.m. nye 2019-tall.

³ Ansatte i kraftforsyning og vann og avløp er ikke med i statistikkgrunnlaget.

⁴ For næringene industri, bygg- og anleggsvirksomhet, varehandel og finansierings- og forsikringsvirksomhet, er tallene kun for ansatte i privat sektor og off. eide foretak.

⁵ Tellingstidspunktet er november. Tidligere var september tellingstidspunkt. Metode for beregning av arbeidstid er også endret.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Beregningsutvalget og KS

Tabell 4.14 Kvinners gjennomsnittslønn¹ i forhold til menns etter lengste utdanning. Heltids- og deltidsansatte hvor deltid er omgjort til heltidsekvivalenter

													Månedslønn*12		Andel
													Menn	Kvinner	kvinner, pst.
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ²	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025	2025
Grunnskole	89,2	89,4	89,4	89,3	89,1	88,6	88,5	88,2	87,9	88,3	88,1	87,7	574 920	504 120	44
Videregående skole	81,8	82,3	82,3	82,2	82,2	82,1	82,1	82,1	81,7	82,0	81,9	81,4	747 360	608 160	41
Universitet/høgskole, t.o.m. 4 år	78,8	79,4	79,8	80,0	80,5	80,6	80,7	81,3	80,5	81,5	81,7	81,2	885 120	719 160	61
Universitet/ høgskole lengre enn 4 år	79,7	80,3	80,9	80,8	80,9	81,5	81,5	81,5	81,3	82,0	81,9	82,0	1 075 200	881 280	54
Heltids- og deltidsansatte i alt	85,3	86,1	86,7	87,1	87,6	87,8	87,5	87,9	87,6	88,3	88,2	87,9	787 320	692 280	48

¹ Månedslønn per september/november.

² Tellingstidspunktet er november. Tidligere var september tellingstidspunkt.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Tabell 4.15 Kvinneres gjennomsnittslønn¹ i forhold til menns fordelt på aldersgrupper. Heltidsansatte

													Månedslønn*12		Andel kvinner, prosent
													Menn	Kvinner	
	2015	2016	2017	2018	2019	2019 ²	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025	2025
– 24 år	92,9	93,0	93,0	93,6	93,9	91,2	91,5	91,5	92,5	93,3	92,8	92,0	497 640	458 040	31
25 – 29 år	93,2	94,3	94,3	94,7	95,2	94,9	94,9	95,4	94,8	95,1	94,5	93,7	663 720	621 720	43
30 – 34 år	91,0	91,5	92,2	92,3	92,6	92,8	92,8	93,3	92,9	93,6	93,3	92,8	739 320	686 400	43
35 – 39 år	88,0	89,0	89,3	89,8	90,1	91,1	90,6	90,9	90,6	91,3	90,8	90,6	800 760	725 280	42
40 – 44 år	85,9	86,4	87,0	87,7	88,3	89,5	89,2	89,4	89,1	90,0	89,6	89,3	847 080	756 240	42
45 – 49 år	85,1	85,7	86,1	86,4	86,7	87,7	87,3	87,5	87,4	88,2	88,3	88,2	885 240	781 080	42
50 – 54 år	83,7	85,0	85,4	86,0	86,1	87,0	86,8	87,0	86,6	87,1	87,1	86,8	912 960	792 600	42
55 – 59 år	81,7	82,4	83,3	84,0	84,8	85,5	85,9	86,6	86,2	87,2	86,9	86,7	912 240	791 040	41
60 år og over	82,0	83,2	83,5	83,6	83,8	84,2	84,3	84,6	85,0	86,0	86,2	86,3	905 160	781 560	36
I alt	86,9	87,6	88,1	88,5	88,9	89,4	89,3	89,6	89,5	90,2	90,0	89,8	809 520	727 080	41

¹ Månedslønn per september/november.

² Tellingstidspunktet er november. Tidligere var september tellingstidspunkt.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Tabell 4.16 Gjennomsnittslønn¹ for heltidsansatte etter næring² og utdanningslengde³. Vekst fra året før i prosent

	Andeler ⁴	Vekst i prosent fra samme tidspunkt året før											Samlet vekst fra 2019 til	Månedslønn *12
	2025	2015	2016 ⁹	2017	2018	2019	2020 ¹²	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025
<i>Industri i alt¹¹</i>	100	2,6	1,3	2,4	2,9	3,3	1,4	3,9	5,3	5,1	5,6	5,0	27,4	760 440
Grunnskole	16	1,2	2,6	2,2	3,1	3,1	0,6	3,3	4,6	5,4	5,0	4,0	24,3	577 920
Videregående skole	48	2,2	1,4	2,4	3,1	3,6	0,7	3,7	5,2	5,6	5,8	4,9	27,8	732 960
av dette:														
Fagutdanning ⁵	35	2,6	1,4	2,1	3,1	3,5	0,6	3,7	5,4	5,7	6,0	5,1	28,6	745 080
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	16	2,4	1,4	2,4	2,7	2,0	-0,1	3,1	5,1	4,4	4,7	4,2	23,3	910 440
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	10	1,7	0,6	2,8	2,7	2,5	-0,7	4,2	5,6	4,8	3,8	3,2	23,4	1 088 040
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	10	2,0	-0,3	2,6	2,4	3,7	2,8	4,8	5,6	4,1	7,1	6,3	31,1	616 440
<i>Bygge- og anleggsvirksomhet i alt¹¹</i>	100	3,0	3,4	2,7	2,8	3,0	2,5	3,7	4,9	5,4	6,0	4,9	27,4	706 200
Grunnskole	18	1,2	4,2	2,4	2,3	2,6	1,7	3,1	4,8	4,9	4,5	3,7	22,8	541 080
Videregående skole	54	2,4	2,6	3,0	3,3	3,0	1,7	3,3	5,1	5,1	5,6	4,5	25,8	732 000
av dette:														
Fagutdanning ⁵	43	2,6	2,6	3,0	3,2	2,9	1,9	3,4	5,1	5,2	5,5	4,3	25,9	742 320
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	8	4,0	2,9	2,3	2,1	2,6	1,0	3,3	5,0	4,9	4,7	5,2	25,3	922 200
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	3	1,2	2,0	2,2	1,1	3,2	-1,2	3,6	6,5	5,2	3,6	4,6	25,8	1 113 480
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	16	3,3	3,0	2,5	2,6	3,7	2,6	4,6	4,6	5,9	7,1	5,2	30,5	606 840
<i>Varehandel i alt¹¹</i>	100	3,3	2,7	2,8	2,7	3,4	3,8	5,1	4,8	4,7	5,2	4,6	26,9	715 920
Grunnskole	21	4,5	2,8	2,2	2,8	3,5	3,7	5,0	5,2	5,1	5,0	4,2	27,1	593 760
Videregående skole	49	3,3	2,4	2,8	2,6	3,3	2,8	4,8	4,5	5,2	5,0	4,6	26,0	703 800
av dette:														
Fagutdanning ⁵	26	2,5	2,5	2,7	2,8	3,4	2,6	4,6	4,3	5,0	5,1	4,2	25,4	698 640
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	19	2,1	1,8	2,6	1,9	2,6	2,8	4,6	4,1	3,8	4,4	3,9	22,7	822 480
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	7	1,0	1,0	2,0	2,3	3,5	3,2	5,0	5,1	3,9	4,1	3,1	23,1	971 280
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	5	6,4	3,6	2,4	2,5	4,2	5,6	5,5	3,7	3,4	7,9	5,0	28,2	613 200
<i>Finanstjenester i alt^{6,11}</i>	100	4,0	3,1	2,8	3,3	4,5	2,4	4,6	5,6	3,9	5,0	5,3	25,6	1 074 360
Grunnskole	4	3,7	2,0	3,0	1,8	6,2	-0,2	3,3	3,8	5,7	5,9	7,3	28,7	824 280
Videregående skole	20	4,5	3,6	1,9	3,6	6,0	2,5	3,9	5,6	4,6	5,1	5,4	25,4	896 280
av dette:														
Fagutdanning ⁵	4	3,7	2,7	3,5	3,3	5,8	1,6	3,9	4,9	3,2	5,2	4,7	23,8	836 040
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	46	2,2	1,8	1,6	2,4	2,9	1,1	3,7	5,0	2,4	4,2	4,7	21,5	1 037 760
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	27	4,4	0,9	1,4	3,1	3,5	1,8	5,4	5,9	2,6	4,8	4,5	25,4	1 275 720
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	3	8,0	16,6	19,6	-4,0	1,6	14,1	1,1	1,0	2,5	4,5	5,9	15,7	1 328 400

	Andeler ⁴	Vekst i prosent fra samme tidspunkt året før											Samlet vekst fra 2019 til 2025	Månedslønn *12
	2025	2015	2016 ⁹	2017	2018	2019	2020 ¹²	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025
Statsansatte i alt	100	2,9	1,7	2,7	2,3	4,4	1,4	3,6	4,7	7,8	3,3	5,1	26,5	808 440
Grunnskole	3	3,7	0,3	2,9	1,7	4,3	1,9	3,1	5,6	7,8	2,7	4,6	24,5	586 680
Videregående skole	18	3,4	1,4	2,9	2,2	4,8	1,7	3,5	6,6	8,2	4,6	5,3	30,3	715 200
av dette:														
Fagutdanning ⁵	8	3,9	1,9	3,0	2,4	4,2	1,2	3,6	6,6	7,9	5,3	5,0	25,5	722 760
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	40	2,2	1,5	2,7	2,5	4,2	1,4	3,1	4,6	7,6	3,2	4,5	25,3	758 880
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	37	2,2	1,0	2,4	2,0	3,7	0,8	3,8	3,8	6,3	2,8	5,0	24,7	933 960
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	2	3,9	2,3	1,6	1,7	3,8	3,3	2,6	3,3	3,2	3,9	1,8	18,7	704 280
Kommune og fylkeskommune ⁷	100	2,3	2,7	3,0	2,3	3,7	0,7	4,6	2,6	9,6	5,2	3,5	24,7	683 640
Grunnskole	6	2,6	3,1	3,1	1,9	3,0	0,7	3,4	4,0	1,8	4,3	2,7	23,3	476 760
Videregående skole	24	2,0	2,4	2,5	2,2	4,1	0,4	4,2	3,2	3,6	5,5	3,2	24,2	599 160
av dette:														
Fagutdanning ⁵	14	2,2	2,1	2,6	2,0	3,4	0,7	4,2	3,3	3,6	5,7	3,3	24,7	596 760
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	50	2,1	2,5	2,7	2,0	3,7	0,3	4,6	2,0	11,9	5,3	3,4	24,3	705 120
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	19	2,1	2,0	2,6	1,9	3,2	0,3	4,1	2,5	2,0	4,1	3,2	22,0	798 960
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	1	2,8	4,3	3,6	3,6	6,3	3,8	5,6	3,4	3,9	7,8	3,2	24,5	595 320
Herav:														
- Skoleverket i alt/undervisning ⁷	100	2,1	2,5	2,7	2,1	3,3	0,4	4,8	1,2	8,7	5,4	3,6	24,8	711 360
Grunnskole	2	2,2	2,4	2,4	1,9	1,9	0,4	3,2	5,4	7,3	5,0	1,4	24,3	420 600
Videregående skole	7	1,8	2,4	2,4	1,9	4,2	-0,3	4,2	2,0	6,1	4,9	3,8	22,9	567 480
av dette:														
Fagutdanning ⁵	4	3,1	2,0	2,3	1,6	3,3	-0,1	4,3	2,5	6,6	5,1	3,6	23,9	562 200
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	60	1,9	2,4	2,6	2,0	3,3	0,3	4,8	0,9	17,5	5,5	3,5	24,7	712 440
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	31	1,8	1,9	2,3	1,7	2,9	-0,2	4,3	1,2	-1,7	4,4	2,9	21,4	762 480
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	0	1,0	3,8	4,2	3,2	3,1	2,5	4,6	2,9	1,9	6,8	3,5	21,3	612 960
- Kommune og fylkeskommune ekskl. skoleverket/undervisning ⁷	100	2,5	2,8	3,3	2,5	4,0	0,9	4,5	3,3	8,9	5,2	3,5	25,0	671 160
Grunnskole	8	2,7	3,2	3,2	1,8	3,1	0,7	3,4	3,8	7,0	4,2	2,8	23,0	483 240
Videregående skole	31	2,1	2,4	2,5	2,2	4,0	0,5	4,2	3,3	6,1	5,6	3,2	24,3	602 520
av dette:														
Fagutdanning ⁵	19	2,0	2,2	2,6	2,1	3,4	0,8	4,1	3,4	6,2	5,7	3,2	24,8	600 240
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	46	2,4	2,6	3,0	2,2	4,2	0,3	4,6	2,8	6,3	5,2	3,3	24,3	700 800
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	14	2,3	1,9	2,9	2,4	3,6	0,6	3,9	3,7	5,9	4,1	3,7	23,3	835 080
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	1	3,1	4,4	3,5	3,7	7,3	-1,0	5,9	3,4	2,6	8,2	3,2	25,4	592 800

	Andeler ⁴	Vekst i prosent fra samme tidspunkt året før											Samlet vekst fra 2019 til 2025	Månedslønn *12 2025
	2025	2015	2016 ⁹	2017	2018	2019	2020 ¹²	2021	2022	2023	2024	2025	2025	2025
<i>Helseforetak⁸</i>	100	2,2	1,5	4,2	4,3	2,0	0,9	5,2	4,5	8,1	4,7	3,2	26,3	814 440
Grunnskole	4	0,3	2,0	2,4	4,7	-0,4	1,5	3,9	5,7	5,0	4,9	2,6	24,2	510 960
Videregående skole av dette:	17	2,3	2,5	2,6	4,0	0,9	1,8	3,9	6,7	5,9	6,3	2,3	27,6	629 640
Fagutdanning ⁵	8	3,7	1,1	2,4	2,6	3,9	1,0	3,7	6,4	5,4	6,3	1,9	26,1	651 720
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	48	4,0	2,9	2,1	3,2	4,5	1,9	5,5	4,6	5,6	5,1	2,8	25,9	724 440
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	30	3,0	0,6	-0,6 ¹⁰	4,6	2,7	1,9	5,2	3,6	6,6	3,4	2,7	23,3	1 096 440
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	1	2,4	11,8	0,6	1,7	5,5	1,1	2,1	1,4	7,7	2,3	3,2	17,8	797 040
<i>Alle næringer</i>	100	3,1	2,7	1,8	2,4	2,9	3,6	4,4	4,7	7,4	5,2	4,7	27,6	775 800
Grunnskole	12	2,7	2,1	2,3	2,1	2,5	3,3	3,7	5,0	5,8	5,0	4,3	26,1	573 840
Videregående skole av dette:	34	3,2	2,7	1,7	2,4	3,0	3,5	3,9	4,8	5,6	5,4	4,6	26,7	725 280
Fagutdanning ⁵	21			1,2	2,4	3,0	3,5	3,9	4,8	5,6	5,5	4,5	26,7	732 480
Universitet eller høyskole, t.o.m. 4 år	30	3,2	1,7	1,2	2,2	2,8	3,3	4,2	4,0	5,8	4,9	4,3	25,4	810 960
Universitet eller høyskole, lengre enn 4 år	18	2,4	1,9	0,3	2,1	2,6	3,3	4,5	4,5	5,4	3,6	4,0	24,1	992 040
Uoppgitt eller ingen fullført utdanning	7	0,9	2,8	0,4	2,5	2,3	4,3	5,4	5,3	4,3	7,1	4,9	30,0	646 920

¹Månedslønn per september/november/desember.

² Standard for næringsgruppering (SN2007).

³ Standard for utdanningsgruppering (NUS2000). Med unntak av tall fra kommune og skoleverk t.o.m. 2019, er månedslønnen basert på utdanningslengden registrert året før.

⁴ Andeler arbeidsforhold med heltid. Prosent.

⁵ Som fagutdannet regnes: a) alle som har fagutdanning med godkjent fagbrev eller svenneprøve i henhold til Lov om fagopplæring i arbeidslivet som fullførte utdanning i henhold til register for befolkningens høyeste utdanning (BHU), og b) alle som har bestått teknisk fagskole som høyeste fullførte utdanning i henhold til register for BHU.

⁶ Omfatter bank og forsikring og annen finansiell tjenesteyting.

⁷ Kilde: KS t.o.m. 2019. For 2020 er tallene fra Statistisk Sentralbyrå. I undergruppe til kommuneforvaltningen benyttes næringsgruppen 85 Undervisning f.o.m. 2020-tall.

⁸ Fra og med lønnsveksttallet for 2016 baserer statistikken for Helseforetakene seg på næringen "Helsetjenester" under Statlig forvaltning.

⁹ Lønnsveksttallet fra og med 2016 er basert på datamaterialet fra a-ordningen unntatt for kommunene jf. tabellnote 7.

¹⁰ For ansatte i konflikt i helseforetakene i 2016 ble virkningstidspunktet for lønnstillegg forskjøvet. Derfor er ikke lønnstillegget inkludert i lønnstallet for 2016. Dette, i tillegg til strukturelle endringer, har bidratt til at lønnsveksten for ansatte med mer enn 4 år lengre utdanning var negativ i 2016.

¹¹ Inkluderer privat sektor og offentlig eide foretak.

¹² Tellingstidspunktet er november. Tidligere var september tellingstidspunkt.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og KS

Tabell 4.17 Gjennomsnittlig kapitalinntekt¹ for yrkestilknyttede². Desilfordelt inntekt etter skatt. Andeler i prosent og nivå i 2024-kroner. 2014 og 2024

2024 Desil	Rente- inntekter	Aksjeutbytte ³	Realisasjons- gevinst/tap	Andre kapital- inntekter	Kapitalinntekter i alt	
					Gjennom- snitt 2024- kroner	Andel
1	6 100	4 100	-16 900	-800	-8 800	-2,2
2	4 900	500	-900	1 000	3 800	0,9
3	5 800	600	-500	1 500	5 000	1,2
4	6 600	700	-200	2 100	6 200	1,5
5	7 200	1 000	100	2 700	7 600	1,9
6	8 500	1 500	600	3 800	9 500	2,3
7	10 000	2 500	1 200	5 500	12 700	3,1
8	12 100	5 000	2 600	8 200	19 400	4,7
9	15 900	12 900	6 200	12 400	34 100	8,3
10	36 100	260 100	82 300	32 000	319 100	78,1
Alle	6 100	15 800	5 000	3 100	40 800	100
Herav desil 10 delt opp i persentilene:						
91/92	10 500	15 900	6 500	7 700	55 500	3,5
93/94	11 900	22 800	9 300	9 300	72 700	4,6
95/96	13 700	37 700	14 800	12 300	107 300	6,7
97/98	16 600	74 900	29 500	17 200	188 700	11,8
99	22 500	178 700	64 500	25 900	397 900	12,5
100	55 500	934 500	374 300	60 500	1 944 500	60,9
Alle	18 400	141 600	55 900	17 900	319 100	100,0
2014						
Desil						
1	3 000	900	-9 700	-800	-8 800	-2,2
2	2 800	300	-500	300	3 800	0,9
3	3 300	300	-400	400	5 000	1,2
4	3 700	500	-200	600	6 200	1,5
5	4 200	600	-100	900	7 600	1,9
6	4 700	900	100	1 200	9 500	2,3
7	5 400	1 600	500	1 800	12 700	3,1
8	6 600	3 200	1 200	3 200	19 400	4,7
9	8 500	8 100	3 200	5 200	34 100	8,3
10	18 400	141 600	55 900	17 900	319 100	78,1
Alle	6 100	15 800	5 000	3 100	-8 800	100,0
Herav desil 10 delt opp i persentilene:						
91/92	10 500	15 900	6 500	7 700	55 500	3,5
93/94	11 900	22 800	9 300	9 300	72 700	4,6
95/96	13 700	37 700	14 800	12 300	107 300	6,7
97/98	16 600	74 900	29 500	17 200	188 700	11,8
99	22 500	178 700	64 500	25 900	397 900	12,5
100	55 500	934 500	374 300	60 500	1 944 500	60,9
Alle	18 400	141 600	55 900	17 900	319 100	100,0

¹ Kapitalinntekter er her definert som brutto renteinntekter, utbytte, netto realisasjonsgevinster og inntekt ved utleie.

² Yrkestilknyttede er definert som personer med de sosioøkonomiske statusene lønnstaker og selvstendig næringsdrivende med yrkesinntekt inkl. dagpenger, sykepenger og foreldrepenger på minst 60 prosent av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Disse utgjorde 2 066 241 personer i 2014 og 2 229 863 personer i 2024.

³ Omfatter skattepliktig utbytte samt skattefritt utbytte og gevinst.

Kilde: SSB

Tabell 4.18 Sammensetning av inntekt innenfor de ulike desilene for pensjonister og trygdede¹. Andel i prosent av samlet inntekt før skatt der ikke annet framgår. Nivå i 2024-kroner. Desilfordelt inntekt etter skatt. 2014 og 2024

2024 Desil	Lønns- inntekt ²	Nærings- inntekt	Kapital- inntekt ³	Dagpenger, sykepenger og foreldre- penger	Over- føringer ⁴	Samlet gj.sn inntekt før skatt, nivå	Utlignet skatt og negative over- føringer.	Inntekt etter skatt
1	4,3	-0,8	-2,0	0,7	97,9	201 900	10,2	89,8
2	2,5	-0,1	2,2	0,5	94,9	290 200	9,1	90,9
3	2,1	0,0	2,9	0,4	94,7	325 100	10,5	89,5
4	2,3	0,1	3,6	0,3	93,8	357 000	12,6	87,4
5	2,6	0,1	4,3	0,4	92,7	389 300	14,4	85,6
6	2,9	0,2	5,1	0,4	91,4	425 000	16,1	83,9
7	3,1	0,2	5,7	0,4	90,5	467 100	17,8	82,2
8	3,6	0,4	6,8	0,5	88,7	518 700	19,3	80,7
9	5,5	0,7	8,9	0,6	84,3	601 900	21,3	78,7
10	7,5	1,4	27,1	0,5	63,4	1 021 300	28,1	71,9
Alle	4,3	0,4	9,9	0,5	84,9	459 700	18,5	81,5
2014								
Desil								
1	3,6	-0,5	-4,8	0,9	100,7	182 700	7,8	92,2
2	2,1	-0,0	2,5	0,7	94,6	253 100	5,1	94,9
3	2,2	0,1	2,8	0,6	94,4	288 100	6,9	93,1
4	2,5	0,1	2,8	0,5	94,0	323 300	9,6	90,4
5	3,0	0,1	2,9	0,5	93,5	357 800	11,9	88,1
6	3,3	0,2	3,1	0,5	92,9	394 700	14,0	86,0
7	3,6	0,3	3,4	0,5	92,2	437 400	16,2	83,8
8	4,2	0,4	4,0	0,6	90,9	489 900	18,1	81,9
9	5,7	0,7	4,9	0,7	88,0	570 200	20,2	79,8
10	9,0	1,7	20,1	0,6	68,6	953 600	26,3	73,7
Alle	4,8	0,6	6,9	0,6	87,2	425 100	16,5	83,5

¹ Omfatter personer med sosioøkonomisk status pensjonist/trygdet. Dette var en gruppe på 1 198 366 personer i 2014 og 1 456 519 personer i 2024.

² Lønnsinntekt er definert som kontantlønn og naturalytelser.

³ Kapitalinntekter er her definert som brutto renteinntekter, utbytte, netto realisasjonsgevinster og inntekt ved utleie.

⁴ Overføringer eksklusiv dagpenger, sykepenger og foreldrepenger.

Kilde: SSB

Tabell 4.19 Fordelingen av samlet lønn per heltidsekvivalent for ansatte uten lærlinger. 2020 – 2025. Kroner og Prosent

	Andel ¹					Lønnsnivå		Årlig vekst
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2025 ²	2020–2025 ³
Alle	100	100	100	100	100	100,0	752 160	5,0
Desil 1	5,6	5,5	5,5	5,6	5,5	5,5	415 320	4,8
Desil 2	6,8	6,8	6,7	6,8	6,8	6,7	505 680	4,7
Desil 3	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	7,4	554 040	4,7
Desil 4	8,1	8	8	8	8	8,0	602 400	4,8
Desil 5	8,7	8,7	8,6	8,7	8,7	8,6	649 440	4,8
Desil 6	9,4	9,3	9,3	9,3	9,3	9,3	700 800	4,9
Desil 7	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	760 320	5,0
Desil 8	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	844 200	5,1
Desil 9	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	13,1	986 760	5,1
Desil 10	19,7	19,9	20,1	19,9	19,9	20,0	1 500 840	5,2
Gini-koeffisient	0,201	0,204	0,206	0,204	0,204	0,206		
Persentil 91	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1 116 840	5,1
Persentil 92	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1 153 800	5,1
Persentil 93	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1 194 240	5,1
Persentil 94	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7	1,6	1 238 160	5,1
Persentil 95	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1 295 520	5,1
Persentil 96	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1 368 000	5,1
Persentil 97	1,9	1,9	2	1,9	1,9	1,9	1 460 400	5,0
Persentil 98	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	1 588 800	5,1
Persentil 99	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	1 805 880	5,1
Persentil 100	3,6	3,7	3,8	3,6	3,6	3,7	2 783 280	5,8
Menn	100	100	100	100	100	100	797 880	4,9
Desil 1	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	427 320	4,8
Desil 2	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	519 240	4,8
Desil 3	7,2	7,2	7,1	7,2	7,2	7,1	569 880	4,8
Desil 4	7,8	7,8	7,7	7,8	7,8	7,8	618 480	4,8
Desil 5	8,5	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	671 760	4,8
Desil 6	9,2	9,2	9,1	9,2	9,2	9,2	731 400	4,8
Desil 7	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	805 800	5,0
Desil 8	11,4	11,3	11,4	11,4	11,4	11,4	907 800	4,9
Desil 9	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	13,4	1 072 200	4,9
Desil 10	20,5	20,8	20,9	20,6	20,6	20,7	1 653 720	5,1
Gini-koeffisient	0,218	0,221	0,222	0,22	0,219	0,221		
Kvinner	100	100	100	100	100	100	696 360	5,0
Desil 1	5,9	5,8	5,8	5,8	5,8	5,8	404 280	4,8
Desil 2	7,1	7,1	7,1	7,1	7,1	7,0	490 680	4,7
Desil 3	7,9	7,8	7,8	7,7	7,8	7,7	537 480	4,6
Desil 4	8,5	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	583 200	4,8
Desil 5	9,1	9,1	9,1	9,1	9,1	9,0	628 920	4,8
Desil 6	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,6	672 120	4,8
Desil 7	10,4	10,4	10,3	10,4	10,4	10,3	720 720	5,0
Desil 8	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	11,2	780 960	5,1
Desil 9	12,5	12,6	12,6	12,6	12,6	12,7	881 880	5,3
Desil 10	17,7	17,9	18,1	18,0	18,0	18,2	1 263 720	5,5
Gini-koeffisient	0,171	0,175	0,177	0,176	0,177	0,178		

¹ Andel av samlet lønssum i prosent.

² Gjennomsnittlig årlig lønn (månedslønn*12) per november. Per heltidsekvivalent.

³ Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent. Geometrisk gjennomsnitt

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.20 Gjennomsnittslønn¹ desilgrenser per heltidsekvivalent for ansatte uten lærlinger. 2020 – 2025. Kroner og Prosent

	Desilgrenser						Gj.snitt. ² vekst
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020 - 2025
Desilgrense 1	374 160	389 280	407 040	432 000	456 000	476 160	5,1
Desilgrense 2	422 280	438 000	456 360	485 400	510 480	531 960	5,1
Desilgrense 3	457 200	474 720	494 400	526 080	553 680	578 280	5,0
Desilgrense 4	496 080	514 440	536 280	570 240	600 000	625 680	5,0
Desilgrense 5	532 320	553 080	575 640	611 640	645 960	674 160	5,1
Desilgrense 6	573 600	598 680	620 280	660 960	698 400	728 160	5,1
Desilgrense 7	622 440	650 040	679 320	720 960	760 560	797 040	4,9
Desilgrense 8	702 240	731 520	768 960	815 760	858 600	900 000	5,2
Desilgrense 9	859 920	899 280	944 520	998 880	1 050 000	1 100 040	5,1

¹ Gjennomsnittlig årlig lønn (månedslønn*12) per november. Per heltidsekvivalent.

² Gjennomsnittlig årlig vekst i prosent. Geometrisk gjennomsnitt

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.21 Bidrag til veksten i gjennomsnittlig lønn i alt, av lønnsvekst i næringsgrupper og endret sammensetning etter næringsgrupper. 1 mai og november 2024 - 2025

	Mai 2024 - mai 2025			November 2024 - november 2025		
	Lønns- bidrag	Sammen- setnings- bidrag	Samlet bidrag	Lønns- bidrag	Sammen- setnings- bidrag	Samlet bidrag
Jordbruk, skogbruk og fiske	0,1	-	0,1	0,1	-	0,1
Bergverksdrift og utvinning	0,2	0,05	0,3	0,2	0,03	0,2
Industri	0,5	-	0,5	0,4	-	0,4
Kraftforsyning, vann, avløp, renovasjon	0,1	0,01	0,1	0,1	-	0,1
Bygge- og anleggsvirksomhet	0,5	0,01	0,5	0,4	0,01	0,5
Varehandel	0,5	0,01	0,5	0,4	-	0,4
Transport og lagring	0,3	-	0,3	0,2	-	0,2
Overnattings- og serveringsvirksomhet	0,1	-0,01	0,1	0,1	-0,01	0,1
Informasjon og kommunikasjon	0,3	-0,02	0,3	0,3	-0,01	0,3
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	0,2	0,01	0,2	0,2	-0,01	0,2
Faglig, vit. og teknisk tjenesteyting og Eiendomsdrift	0,5	0,01	0,5	0,4	-	0,4
Forretningsmessig tjenesteyting	0,2	0,01	0,3	0,2	-	0,2
Offentlig administrasjon etc.	0,3	0,01	0,3	0,4	0,01	0,4
Undervisning	0,4	0,01	0,4	0,3	0,01	0,3
Helse- og sosialtjenester	1,0	-0,02	1,0	0,6	-0,02	0,6
Personligtjenesteyting	0,2	-	0,2	0,2	-	0,2
Øvrige næringer og uoppgitt	-	-	-	-	-	-
I alt	5,5	0,1	5,6	4,6	0,0	4,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 4.22 Samlet vekst i gjennomsnittlig lønn, og herav lønnseffekt og sammensetningseffekt i utvalgte måneder i 2025 fra samme måned året før¹

	Lønnsbidrag	Sammensetnings-bidrag	Samlet bidrag
Januar	5,7	0,1	5,8
Februar	5,4	0,1	5,5
Mars	5,8	0,1	5,9
April	5,2	0,0	5,2
Mai	5,5	0,1	5,6
Juni	5,1	0,0	5,1
Juli	5,0	0,0	5,0
August	4,9	0,0	4,9
September	4,8	0,1	4,9
Oktober	4,6	0,0	4,6
November	4,6	0,0	4,6
Desember	4,6	0,0	4,6
Året 2025	5,1	0,1	5,2

¹Etterbetalinger holdes utenfor ved dekomponering av lønnsveksten.

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Tabell 4.23 Vekst i månedslønn, og herav lønnseffekt og sammensetningseffekt. Fra november til november. 2016 – 2025. Prosent

	Lønnsbidrag	Sammensetnings-bidrag	Samlet bidrag
November 2016 - november 2017	2,4	-0,1	2,3
November 2017 - november 2018	3,0	0,0	3,0
November 2018 - november 2019	3,5	0,2	3,7
November 2019 - november 2020	1,8	0,4	2,2
November 2020 - november 2021	4,3	-0,1	4,2
November 2021 - november 2022	4,5	0,1	4,6
November 2022 - november 2023	5,9	0,2	6,1
November 2023 - november 2024	5,2	0,1	5,3
November 2024 - november 2025	4,6	-	4,6

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vedlegg 5.

5 Institusjonelle trekk ved lønnsdannelsen i Norge

I dette vedlegget gjennomgås organisasjonsgrader både på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, ulike systemer for tariffavtaler og omfanget av tariffavtaledekning. Det gis også en oversikt over store tariffavtaler etter næring/sector.

5.1 Organisasjonsgrader på arbeidstakersiden

Organisasjonsgraden på arbeidstakersiden defineres vanligvis som antall lønnstakere som er medlem av en arbeidstakerorganisasjon delt på antall lønnstakere i alt. Andre medlemmer, som selvstendig næringsdrivende og ikke-yrkesaktive, telles ikke med. Organisasjonsgraden i Norge har i hovedsak vært stabil på om lag 50 prosent de siste 15 årene. Nivået er lavere enn på 1980-tallet og første halvdel av 1990-tallet. Utviklingen i andelen organiserte arbeidstakere totalt og i de ulike arbeidstakerorganisasjonene siden 1972 vises i figur 5.1.

Organisasjonsgraden i Norge er lavere enn i de andre nordiske landene, men høyere enn i andre vestlige land. De ansatte er organiserte i ulike forbund som er tilsluttet de fire hovedorganisasjonene LO, Unio, YS og Akademikerne, samt en del mindre, frittstående forbund, jf. tabell 5.1.

Tall for organisasjonsgraden varierer noe etter hvordan den måles. Tall fra Fafo basert på medlemstall viser en organisasjonsgrad på 52,1 prosent i 2024.⁹⁰ Dette er den høyeste organisasjonsgraden siden 2002. Statistikken fra SSB over medlemstall viser at andelen organiserte (yrkesaktive medlemmer) var 52,8 prosent i 2024, der også selvstendig næringsdrivende medlemmer skal være innrapportert som yrkesaktive for noen. Fafo og SSB har samme antall yrkesaktive medlemmer for LO og YS, mens Fafo har lavere tall enn SSB for Unio og Akademikerne. Forskjellen skyldes i hovedsak at Fafo har korrigert for selvstendig næringsdrivende.

Merk også at det er forskjeller mellom arbeidstakerorganisasjonene i hvordan en skiller mellom yrkesaktive og ikke-yrkesaktive medlemmer. For LO er fullt betalende medlemmer fra 2017 brukt for yrkesaktive, noe som innebar at tallet for yrkesaktive medlemmer ble lavere enn ved tidligere metode. Målt organisasjonsgrad for LO ble dermed også lavere enn før endringen. Ut fra LOs størrelse ga dette et brudd også i tidsserien for organisasjonsgraden i alt på arbeidstakersiden i Norge. Fafo har med bakgrunn i endringen revidert tallene for perioden fra år 2000. En del medlemmer som kortvarig er uten arbeid, er nå ikke med i tallene for yrkesaktive i LO. Dette er et strengere kriterium enn det som vanligvis legges til grunn.

Fafo reviderte i 2017 tallene for antall organiserte for perioden 2000–2016.⁹¹ I Nergaard (2020)⁹² er tallgrunnlaget for Akademikerne revidert tilbake til år 2000. Fafo legger nå til grunn den definisjonen av yrkesaktive medlemmer som Akademikerne fra og med 2016 benytter ved rapporteringen til SSB. Det samme gjelder for Unio, der en mindre gruppe yrkesaktive uten arbeidsforhold i Norsk Sykepleierforbund nå inkluderes for å sikre mest mulig likhet. For frittstående forbund innebærer omleggingen i SSB, som nå også innhenter

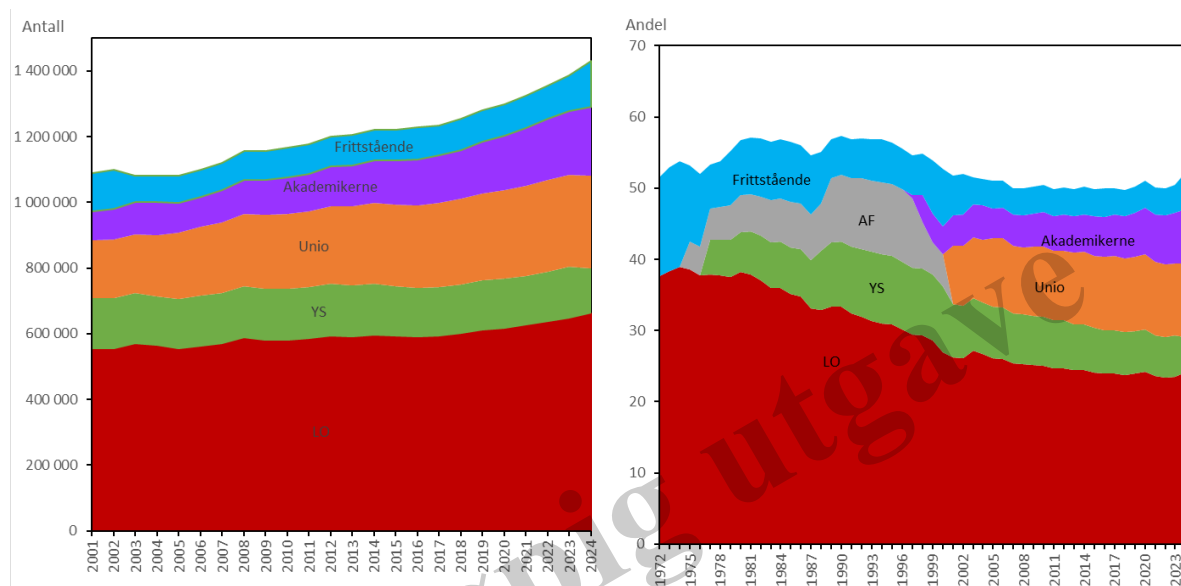
⁹⁰ Nergaard, K. (2025): Organisasjonsgrader, tariffavtaledekning og arbeidskonflikter 2023 og 2024. Fafo-notat.

⁹¹ Nergaard, K. (2018): Organisasjonsgrader, tariffavtaledekning og arbeidskonflikter 2016/2017. Fafo-notat 2018:20.

⁹² Nergaard, K. (2020): Organisasjonsgrader, tariffavtaledekning og arbeidskonflikter 2018/2019. Fafo-notat 2020:12.

tall for antall yrkesaktive medlemmer, bedre statistikk enn tidligere. Endringene betyr at organisasjonsgraden er høyere enn tidligere anslått, om lag et halvt prosentpoeng for 2018. Medlemstallet økte i alle de fire hovedorganisasjonene fra 2018 til 2019, ifølge de reviderte tallene.

Videre er det et brudd i 2021 da SSB gjorde vesentlige endringer i AKU. Disse ga et høyere anslag for antall sysselsatte samtidig som flere av de sysselsatte ble definert som lønnstakere og færre som selvstendig næringsdrivende. Endringene i antall lønnstakere er betydelig lavere i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken og nasjonalregnskapet. Hadde disse vært lagt til grunn, ville organisasjonsgraden vært noenlunde stabil eller svakt økende fra 2020 til 2021.

Figur 5.1 Antall og andel² organiserte arbeidstakere totalt og i de ulike arbeidstakerorganisasjonene, 1972/2001–2024. Yrkesaktive medlemmer¹

¹ Brudd i statistikken i år 2000, jf. omtalen i teksten.

² Prosent av totalt antall lønnstakere ifølge AKU. Det er et brudd i AKU i 2021 som medfører en oppjustering av antall lønnstakere. Deler av nedgangen fra 2020 til 2021 kan forklares med antall lønnstakere i AKU øker grunnet omleggingen. Beskrivelse av brudd i sentrale variabler i AKU (ssb.no) <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/arbeidskraftundersokelsen/artikler/beskrivelse-av-brudd-i-sentrale-variabler-i-aku>

Kilde: Nergaard (2025)

Tabell 5.1 Medlemstall totalt i de fire hovedorganisasjonene og i frittstående forbund per 31.12. og andelen yrkesaktive medlemmer

	Medlemstall totalt	Yrkesaktive medlemmer ¹		Andelen Yrkesaktive medlem- yrkesaktive medlemmer mer som andel av alle lønnstakere. Prosent		
		2024	2014	2024	2014	2024
Landsorganisasjonen (LO)	1 026 701	595 235	660 791	64,4	24,5	24,1
Unio	400 992	246 089	282 630	70,5	10,1	10,3
YS	250 054	156 696	137 660	55,1	6,4	5,0
Akademikerne	278 668	128 615	208 634	74,9	5,3	7,6
Frittstående forbund ^{2,3}	155 498	94 000	140 468	90,3	3,9	5,1
I alt ³	2 111 913	1 222 014	1 430 183	67,7	50,2	52,1

MEMO:

I alt, Statistisk sentralbyrå ³	2 111 913	1 448 853	68,6	52,8 ⁴
--	-----------	-----------	------	-------------------

¹ Tallene er fra Fafo/Nergaard (2025) og omfatter medlemmer som er yrkesaktive lønnstakere, dvs. selvstendig næringsdrivende er holdt utenom. Gjelder ikke tallene i nederste rad, som er fra Statistisk sentralbyrå

² Av de frittstående er Norges Ingeniør- og Teknologiorganisasjon (NITO) den største organisasjonen med 112 213 medlemmer totalt i 2024, herav 80 990 yrkesaktive.

³ Det forekommer hvert år at tall for enkelte frittstående fagforeninger mangler.

⁴ Andel av samme lønnstakerpopulasjon som over, dvs. at selvstendig næringsdrivende ikke inngår i nevner.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Nergaard (2025)

I tidligere rapporter, senest i NOU 2019: 6, har utvalget redegjort for en alternativ beregning ut fra personer med fagforeningsfradrag i skattemeldingen. Dette gir et høyere estimat for antall organiserte, men om lag samme organisasjonsgrad. I Nergaard (2022) benyttes også en slik tilnærming som gir en beregnet organisasjonsgrad på 49,8 prosent for 2019, mot 50,2 prosent basert på medlemstall. En tilleggsundersøkelse til Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) i 4. kvartal 2017 ga en organisasjonsgrad på 51,7 prosent.

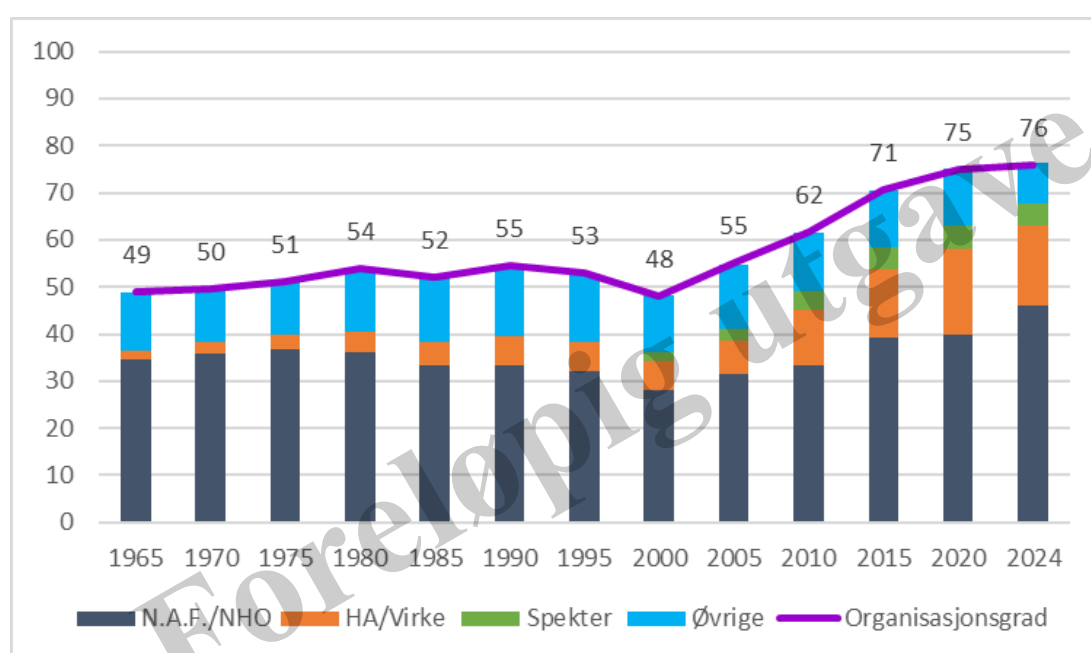
Organisasjonsgraden er størst i offentlig sektor med om lag 80 prosent, og under 40 prosent i privat sektor. Basert på registerbaserte tall for 2023 viser Nergaard (2025) at organisasjonsgraden er særlig lav innen overnatting og servering (17 prosent), men også innen detaljhandel (24 prosent), primærnæringene (28 prosent), og bygge- og anleggsvirksomhet (31 prosent). Andelene er høyere innenfor transport og i industrien, der om lag halvparten av de ansatte er organisert. Organisasjonsgraden er særlig lav blant unge, innvandrere med kort botid i Norge og ansatte i små deltidsstillinger, og øker med utdanningsnivå.

5.2 Organisasjonsgrader på arbeidsgiversiden

Arbeidsgiversiden i Norge består av fem store aktører. I privat sektor og offentlig eide selskaper er Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), Arbeidsgiverforeningen Spekter og Hovedorganisasjonen Virke de mest sentrale. I offentlig sektor er KS arbeidsgiverpart i kommunene, fylkeskommunene (utenom Oslo kommune) og kommunale foretak, mens Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (tidligere Kommunal- og distriktsdepartementet) er arbeidsgiverpart i staten.

Over tid har arbeidsgiversidens organisasjonsgrad i privat sektor økt fra i overkant av 50 prosent på midten av 1980-tallet til 76 prosent i 2024, se figur 5.2. Organisasjonsgraden har særlig økt over de siste 10–12 årene, med en utflating fra 2020 til 2024. I et langsiktig perspektiv har NHOs dominerende rolle på arbeidsgiversiden blitt noe svekket fra 1965 til 2000. De siste 10–15 årene har både NHO og Virke styrket sine posisjoner. Dette må blant annet ses i sammenheng med organisatoriske endringer. Arbeidsgiverorganisasjonen Samfo gikk i 2020 inn i Virke, mens Finans Norge gikk inn i NHO i 2023.

I privat sektor er ikke alle medlemsvirksomheter i en arbeidsgiverorganisasjon omfattet av tariffavtale, mens tariffavtale gjelder for samtlige virksomheter i offentlig sektor, se tabell 5.2. I NHOs medlemsbedrifter arbeider i overkant av 70 prosent av de ansatte i en bedrift med tariffavtale. Siden veksten i antall ansatte i medlemsbedriftene er større enn veksten i ansatte omfattet av tariffavtale, har andelen ansatte med tariffavtale gått ned siden 2014. Andelen av alle arbeidstakere som er omfattet av tariffavtale er omtalt i avsnittet om tariffavtaledekning.

Figur 5.2 Organisasjonsgraden på arbeidsgiversiden i Norge etter arbeidsgiverorganisasjon. Sysselsatte i medlemsbedrifter som andel av antall lønnstakere. 1965-2024.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Tabell 5.2 Ansatte¹ i staten og i medlemsvirksomheter i arbeidsgiverorganisasjoner per 31.12.

	Antall ansatte, 1 000 personer				Ansatte i virksomheter med tariffavtale i prosent av ansatte i alle medlemsvirksomheter	
	Alle		Virksomheter med tariffavtale			
	2014 ⁸	2024	2014	2024	2014	2024
Næringslivets Hovedorganisasjon	616	834	467	596	76	71
Kommunesektoren ²	457	516	457	516	100	100
Hovedorganisasjonen Virke ^{3,4}	220	305	90	185	41	61
Arbeidsgiverforeningen Spekter	201	254	200	252	99	99
Staten som arbeidsgiver ⁵	153	167	153	167	100	100
Øvrige organisasjoner ⁶	215	169	127	94	59	56
Medlemsvirksomheter i alt	1 862	2 245	1 494	1 811	80	81 ⁵

¹ Andelen deltidsansatte varierer mellom organisasjonene/virksomhetene. Det er mange deltidsansatte i kommunene, Virke-området og i helseforetakene. Stillingsandel eller deltidsbrøk kan også variere mellom områdene. Regnet i årsverk kan forholdet mellom sysselsettingen i de ulike områdene endres.

² Omfatter ansatte i kommunene inklusive Oslo kommune, fylkeskommunene og andre virksomheter som er medlemmer i KS, herunder bedriftsmedlemmer.

³ Brudd i 2018.

⁴ Fra og med 2020 omfatter tallene for Virke også medlemmer i Samfo som gikk inn i Virke i 2020.

⁵ Tall per 1.oktober. Inkluderer dommere og personer på lederlønnskontrakt.

⁶ Summen for Øvrige organisasjoner er hentet fra Nergaard (2025), som har estimert antall sysselsatte for enkelte mindre arbeidsgiverorganisasjoner som ikke har innrapportert til SSB. Finans Norge inngår fra 2023 i NHO.

⁷ Det mangler tall for flere av arbeidsgiverorganisasjonene enkelte år. Vi har derfor lagt siste år med rapportering til grunn.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Nergaard (2025) og Beregningsutvalget

5.3 Tariffavtalene

En tariffavtale er en kollektiv regulering av lønns- og arbeidsvilkår. Tariffavtaler inngås mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening, og er bindende for avtalens parter og deres medlemmer. Tariffavtalene har derfor fundamental betydning for lønnsdannelsen i Norge. I tillegg til lønn, regulerer tariffavtalene også bestemmelser om forhold som sosiale rettigheter, pensjon for de som har dette avtalefestet, arbeidstidsspørsmål, samt oppsigelsesfrister, medbestemmelse og permittering. Hva som inngår, varierer mellom de ulike tariffavtalene. Avtalene inngås på ulike nivåer i de ulike sektorene; mellom arbeidstakernes hovedorganisasjoner og en arbeidsgiverforening, mellom et fagforbund og en arbeidsgiverorganisasjon på bransjenivå, eller mellom bedriftsledelsen og forbundenes tillitsvalgte.

Tariffavtalene har ulike prinsipper for fastsettelse av lønn og lønnsutvikling, der det sentrale skillet er om reguleringen skjer på sentralt eller lokalt nivå, eller i kombinasjoner av disse. Konfliktretten i tradisjonell forstand ligger som hovedregel på sentralt nivå. Det kan i hovedsak skilles mellom tre hovedtyper tariffavtaler:

1. Minstelønnsavtaler

Minstelønnsavtaler er den vanligste lønnsfastsettende mekanismen i tariffavtalene i privat sektor, særlig blant arbeidere. Minstelønnsavtaler fastsetter minimumsavlønning for ulike kategorier av arbeidstakere. I tillegg forhandles det lokalt i bedriftene/virksomhetene om tillegg. Den vanligste måten å utforme lokale tillegg på er etter de fire kriteriene: virksomhetens økonomi, produktivitet, framtidsutsikter og konkurranseevne. I Industriooverenskomsten er det i tillegg et femte kriterium om den aktuelle arbeidskraftsituasjonen.

Det er stor forskjell på minstelønnsavtalene mellom ulike tariffområder. I noen områder har man én eller to minstelønnssetninger for unge/nyansatte lønnstakere som dermed gjelder for en liten andel av de ansatte, mens i andre områder avtales det minstelønnsstiger som omfatter rundt halvparten av de ansatte på det aktuelle området. Hvor mye som avtales sentralt og hvor mye lokal lønnsdannelse det er, varierer også mye fra område til område.

Lønssystemet i kommunesektoren er også et minstelønssystem eller garantilønssystem for de fleste arbeidstakergruppene, men i motsetning til i minstelønnsavtaleområder i privat sektor blir rammene for de lokale tilleggene fastsatt i de sentrale forhandlingene.

2. Normallønnsavtaler

Normallønnsavtaler regulerer både nivå og endringer i forbindelse med tariffoppgjør. Lønnsfastsettelsen i slike avtaler er dermed i det alt vesentligste sentralisert. Tariffavtaler med fast lønnsregulativ kalles ofte normallønnsavtaler. Slike avtaler forutsetter i utgangspunktet at det ikke skal avtales tillegg utover normallønnen. Normallønnsavtaler finnes eksempelvis for bussbransjen og renhold i privat sektor og i Oslo kommune.

3. Avtaler uten sentrale lønnsbestemmelser

I avtaler uten sentrale lønnsbestemmelser foregår lønnsfastsettelsen vanligvis i sin helhet lokalt. Avtalene inngås mellom sentrale parter, men er snarere prosedyreregler for hvordan lønns- og arbeidsvilkår kan bestemmes i den enkelte bedrift, både som kollektive og individuelle avtaler. Avtaler uten sentrale lønnsbestemmelser er dominerende blant annet for funksjonærgrupper med lang utdanning i privat sektor og for YS sine funksjonæravtaler med NHO.

Fordelingen mellom sentrale og lokale lønnstillegg

I industrien bygger minstelønnsavtalene på at mye av lønnsdannelsen skal foregå i den enkelte virksomhet, jf. de fire kriteriene. For industriarbeidere har i gjennomsnitt om lag en femtedel av samlet lønnsvekst kommet gjennom sentralt avtalte tillegg det enkelte år. De siste tre årene har andelen sentrale tillegg har vært om lag en tredel, noe som har vært begrunnet med behovet for kjøpekraftsvekst for brede grupper i en periode med høy prisvekst. For store grupper industrifunksjonærer, med unntak av i enkelte LO-avtaler, avtales ikke sentrale tillegg. For disse avtales stort sett alle tillegg lokalt, ofte gjennom kollektive lønnsforhandlinger, dvs. at bedriften og de tillitsvalgte årlig framforhandler en økonomisk ramme på vegne av sine medlemmer. Lønnsveksten for industrifunksjonærene er derfor i hovedsak lønnsglidning.

I normallønnsområdene i privat sektor er en stor del av lønnsveksten fastlagt gjennom det sentrale tariffoppgjøret. Det er også tilfellet for store tariffområder i offentlig sektor der eventuelle rammer for lokale tillegg avtales sentralt. For Virke-bedrifter i varehandelen er 30 prosent av tilleggene avtalt sentralt de siste ti år. For Spekters virksomheter i privat sektor er 17 prosent av tilleggene avtalt sentralt de siste ti årene, mens om lag to tredjedeler av

lønnsvæksten er avtalt sentralt i helseforetakene i Spekter og i kommunene. For de fleste akademikeryrkene skjer all lønnsdannelse i kommunal sektor fra og med hovedtariffoppgjøret i 2002 lokalt, bortsett fra undervisningsansatte i skolen hvor det er sentral lønnsdannelse. I det statlige tariffområdet avtales alle tariff tillegg sentralt, også det som avsettes til lokale forhandlinger. Av samlet lønnsvækt har om lag tre fjerdedeler av lønnsvæksten kommet fra sentralt avtalte lønnstillegg og resten fra glidning, de siste ti årene. Fra og med 2016 er det inngått ulikelydende tariffavtaler i staten. De har samme økonomiske ramme avtalt sentralt, men tariffavtalene er ulike med hensyn til fordelingen av rammen til sentrale tillegg og lokal avsetning.

Tariffavtalenes varighet

Tariffavtalenes varighet avtales mellom partene og har i Norge i all hovedsak vært toårige, som regel med adgang til å forhandle om egen lønnsjustering for annet avtaleår (mellomoppgjør). Avtalene utløper normalt om våren. I NHO, Virke og i Spekter med unntak av helseforetakene, utløper de fleste tariffavtalene 31. mars. I de øvrige tariffområder er utløp gjerne tidligst 30. april. Mekanismene for revisjon av tariffavtaler er nøye regulert i partenes avtaleverk og i lovgivningen. Arbeidstvistloven inneholder bestemmelser om hvem som kan inngå tariffavtaler og hvordan de reforhandles. Arbeidstvistloven dekker hele arbeidslivet, bortsett fra staten. I staten gjelder tjenestetvistloven, som i hovedsak bygger på de samme prinsippene som arbeidstvistloven, men som er tilpasset særlige forhold i staten.

5.4 Tariffavtaledekning

Tabell 5.3 viser hvor stor andel av alle lønnstakere som er henholdsvis ansatt i en bedrift som er medlem av en arbeidsgiverorganisasjon, og andelen som er ansatt i en medlemsvirksomhet som i tillegg har tariffavtale, samlet og fordelt på organisasjoner. Andelen lønnstakere som jobber i en organisert virksomhet har økt de siste ti årene. Andelen ansatte i alle medlemsvirksomheter utgjorde 83 prosent i 2024, mens andelen ansatte i en medlemsvirksomhet med tariffavtale var 67 prosent.

Tabell 5.3 Ansatte¹ i staten og i medlemsvirksomheter i arbeidsgiverorganisasjoner som andel av alle lønnstakere² (prosent)

	Alle medlemsvirksomheter		Virksomheter med tariffavtale	
	2014	2024	2014	2024
Næringslivets Hovedorganisasjon	25	32	19	22
Kommunesektoren ³	19	19	19	19
Hovedorganisasjonen Virke ⁴	9	11	4	7
Arbeidsgiverforeningen Spekter	8	9	8	9
Staten som arbeidsgiver ⁵	6	6	6	6
Øvrige organisasjoner (Norges Rederiforbund mfl.) ⁶	9	6	5	3
Sum	77	83	61	67

¹ Andelen deltidsansatte varierer mellom organisasjonene/virksomhetene. Det er mange deltidsansatte i kommunene, Virke-området og i helseforetakene. Stillingsandel eller deltidsbrøk kan også variere mellom områdene. Regnet i årsverk kan forholdet mellom sysselsettingen i de ulike områdene endres.

- ² Antall lønnstakere som gjennomsnitt for året ifølge AKU. Samme tall er benyttet ved beregning av organisasjonsgraden for arbeidstakere, jf. avsnitt 5.1.
- ³ Omfatter ansatte i kommunene inklusive Oslo kommune, fylkeskommunene og andre virksomheter som er medlemmer i KS, herunder bedriftsmedlemmer.
- ⁴ Brudd i 2018.
- ⁵ Tall per 1.oktober. Inkluderer dommere og personer på lederlønnskontrakt.
- ⁶ Summen for antall ansatte i medlemsvirksomheter i Øvrige organisasjoner er hentet fra Nergaard (2025), som har estimert antall sysselsatte for enkelte mindre arbeidsgiverorganisasjoner som ikke har innrapportert til SSB.

Kilder: Statistisk sentralbyrå, Nergaard (2025) og Beregningsutvalget

Tabell 5.4 viser andelen arbeidstakere som er ansatt i en virksomhet med tariffavtale i privat sektor, etter næring og størrelse, basert på opplysninger om AFP-tilknytning. Andelen øker med størrelsen på virksomhetene, og er forholdsvis høy innenfor bergverksdrift og utvinning, elektrisitet-, vann- og renovasjonsvirksomheter, finansbransjen, industri og transport. Andelen er relativt lav i flere tjenesteytende næringer. Det kan dessuten være store forskjeller innenfor enkelte bransjer. I transport er for eksempel tariffavtaledekningen høy innen buss, men lavere innen langtransport med gods.

Tariffavtalene omfatter flere enn de arbeidstakerne som er organisert. Det skyldes bl.a. at arbeidsgivere som er tariffbundet gjennom avtale- og rettspraksis, forpliktes å legge til grunn tariffavtalens vilkår også for ansatte i bedriften som ikke er organisert, hvis de faller inn under tariffavtalens virkeområde. Tariffavtaledekning kan måles ved hjelp av spørreundersøkelser som SSBs Arbeidskraftundersøkelse (AKU) og levekårsundersøkelsen (LKU). Her spørres arbeidstakere om deres lønns- og arbeidsforhold fastsettes ved tariffavtale, ved individuell avtale eller om de ikke har noen avtale. En kan dermed se hvordan tariffavtaledekningen varierer mellom bransjer og grupper av arbeidstakere.

Andelen arbeidstakere som i spørreundersøkelser som AKU og LKU oppgir at lønnen fastsettes gjennom tariffavtale, har normalt vært høyere enn det registerbaserte kilder tilsier. I LKU oppga 55 prosent av lønnstakerne i privat sektor i 2019 at lønn og arbeidsvilkår helt eller delvis fastsettes gjennom tariffavtale. Dette er per 2025 de nyeste tallene for tariffavtaledekning slik den måles i LKU (Nergaard, 2025).

Tabell 5.4 Andelen arbeidstakere i virksomhet med tariffavtale. Registerbasert sysselsettingsstatistikk for privat sektor inkl. offentlig eide foretak, 2023.

	Prosent
Næring	
Bergverksdrift og utvinning	96
El og kraft m.m.	86
Finansiell tjenesteyting	81
Industri	77
Transport	69
Sosial- og omsorgstjenester	59
Helsetjenester	48
Engroshandel	44
Bygge- og anleggsvirksomhet	43
Forretningsmessig tjenesteyting	39
Detaljhandel	39
Primærnæringer	38
Undervisning og forskning	35

	Prosent
Næring	
Annen privat	33
Informasjon og kommunikasjon	32
Overnattings- og serveringsvirksomhet	30
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	21
Kultur, underholdning og fritidsaktiviteter	17
Antall ansatte	
1–4 ansatte	7
5–9 ansatte	19
10–19 ansatte	30
20–49 ansatte	46
50–99 ansatte	62
100–199 ansatte	73
200–499 ansatte	80
500 ansatte og mer	86
I alt	48

Kilde: Nergaard (2025)

Mens AKU- og LKU-tallene viser hvor mange lønnstakere som selv oppgir at deres lønns- og arbeidsforhold er regulert av tariffavtale, kan også registerbaserte og administrative kilder benyttes for å beregne tariffavtaledekningen. Med utgangspunkt i dette anslår Nergaard (2025) at om lag 48 prosent av lønnstakerne i privat sektor er ansatt i en virksomhet med tariffavtale. Når allmenngjorte tariffområder inkluderes, øker andelen til 59 prosent.

Forskjellen mellom spørreundersøkelsene og den registerbaserte statistikken kan trolig forklares ved misforståelser eller manglende kunnskap hos de som svarer, og ved at lønnsattsene i tariffavtalene benyttes i bedrifter som ikke formelt er bundet av disse avtalene (frivillig tilslutning). Det er vanskelig å vite hvor stort omfang dette har, men en spørreundersøkelse viser at om lag halvparten av de ikke-tariffbundne virksomhetene som ikke er omfattet av allmenngjøring, oppgir at de følger en tariffavtale helt eller delvis (Alsos mfl. 2021). Det antas at det særlig gjelder mindre virksomheter. Analyser av lønnsutviklingen for enkelte yrkesgrupper innenfor hotell- og restaurantvirksomhet og varehandel indikerer at den normdannende rollen til tariffavtalene er svekket for disse gruppene siden tidlig på 2000-tallet (Alsos mfl. 2021). Analysene benytter data for årene 2002–2014 og 2018. Forskjellen mellom det gjennomsnittlige lønnsnivået i virksomheter med og uten tariffavtale har økt, og det har også andelen av de ansatte i ubundne virksomheter som har lønn under laveste sats i den aktuelle tariffavtalen.

I tillegg til frivillig tilslutning, bidrar allmenngjøring i noen bransjer til å gjøre enkelte av tariffavtalens bestemmelser gjeldende for flere. Alsos mfl. (2021) anslår at tariffavtaledekningen i privat sektor øker fra 44 til 55 prosent når ansatte i allmenngjorte områder telles med, basert på registeropplysninger om alle arbeidsforhold inkludert bistillinger i 2018. For privat og offentlig sektor under ett øker tariffdekningen fra 62 prosent til 70 prosent når ansatte i allmenngjorte områder telles med.

5.5 Allmenngjøring

Lov om allmenngjøring av tariffavtaler mv. (allmenngjøringsloven) trådte i kraft samtidig med EØS-avtalen 1. januar 1994. Lovens formål er å sikre utenlandske arbeidstakere lønns-

og arbeidsvilkår som er likeverdige med de vilkår norske arbeidstakere har, og å hindre konkurransevridning til ulempe for det norske arbeidsmarkedet.

Loven åpner for at en uavhengig nemnd med deltakelse fra partene, Tariffnemnda, etter krav fra en arbeidstaker- eller arbeidsgiverorganisasjon kan fastsette at en landsomfattende tariffavtale helt eller delvis skal gjelde alle arbeidstakere i et fag eller et geografisk område, enten de er organisert eller ikke og både for norske og utenlandske arbeidstakere. Det er i hovedsak overenskomstenes minstelønnssatser som er blitt allmenngjort, men også bl.a. bestemmelser om arbeidstid og overtid, og om kompensasjon for reise, kost og losji. Allmenngjøring innebærer således at det settes et gulv for hvor lavt arbeidstakere i den aktuelle bransjen kan lønnes.

Tariffnemndas vedtak om allmenngjøring fastsettes i forskrift og gjelder for alle arbeidstakere som utfører arbeid av den art forskriften omfatter. Forskriftens lønns- og arbeidsvilkår vil således gjelde som ufravikelige minstevilkår i alle bedrifter med arbeidsforhold som omfattes av den aktuelle allmenngjøringsforskriften. Dersom arbeidstakerne allerede er bundet av en tariffavtale, vil denne avtalens vilkår bare måtte vike i den grad vilkårene som følger av allmenngjøringsforskriften samlet sett er gunstigere for arbeidstakerne.

Tariffnemnda vedtok våren 2025 forlengelse av allmenngjøring av samtlige gjeldende forskrifter. For tiden gjelder følgende forskrifter fra Tariffnemnda,⁹³ jf. boks 5.1:

- Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene
- Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge
- Forskrift om delvis allmenngjøring av Industriooverenskomsten for skips- og verftsindustrien
- Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter
- Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter
- Forskrift om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene
- Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtaler for godstransport på vei
- Forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler for persontransport med turbil
- Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter

Arbeidstilsynet⁹⁴ fører tilsyn med at lønns- og arbeidsvilkår som følger av vedtak om allmenngjøring blir overholdt.

Det ligger til behandling i Tariffnemnda en begjæring om delvis allmenngjøring av Biloverenskomsten 2024–2026 mellom NHO/Norges bilbransjeforbund og LO/Fellesforbundet. Forslaget gjelder blant annet bilpleie og kan medføre at enkelte lønns- og arbeidsvilkår blir gjort gjeldende for hele bransjen.

Alsos mfl. (2021) anslår på bakgrunn av registeropplysninger at det var i overkant av 240 000 arbeidsforhold innen yrkesgrupper omfattet av vedtakene for allmenngjorte områder i virksomheter uten tariffavtale i 2018. Av disse var flertallet innen bygg og elektroinstallasjon, og overnatting og servering. Anslaget inkluderer 18 000 innleide arbeidstakere. Denne

⁹³ Se Tariffnemndas nettsider: <http://www.nemndene.no/tariffnemnda/>

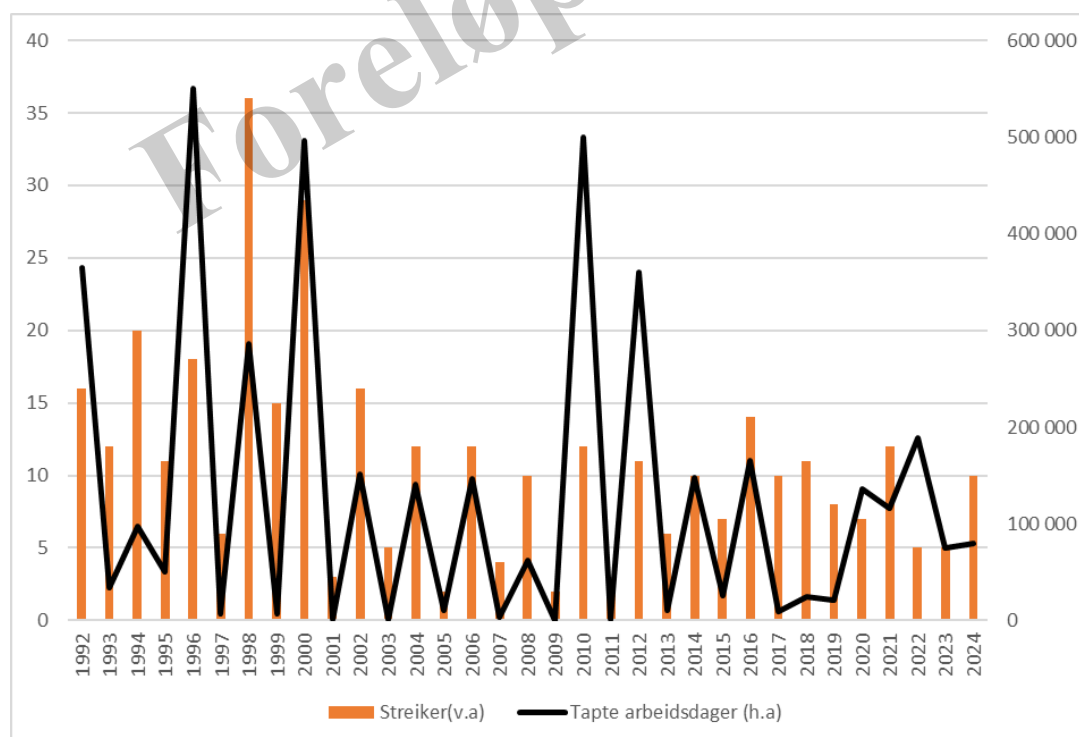
⁹⁴ Lønnssatsene i de allmenngjorte tariffavtalene framgår på Arbeidstilsynets hjemmeside: <http://www.arbeidstilsynet.no/fakta.html?tid=90849>

beregningen medfører at tariffdekningen i privat sektor øker med drøyt 10 prosentpoeng når en medregner ansatte i allmenngjorte områder, målt ved registeropplysninger, jf. omtalen i avsnitt om tariffavtaledekningen.

5.6 Arbeidskonflikter

Figur 5.3 viser antall streiker og tapte arbeidsdager som følge av streik i perioden 1992–2024. Antall tapte dager varierer mye mellom år. Storkonflikten i 2000 (bl.a. konflikt mellom LO og NHO der fullføring av den femte ferieuken var ett av elementene) sto alene for nær halvparten av alle tapte arbeidsdager i tiårsperioden 2000–2009. Det var også relativt omfattende streiker i kommunal sektor i 2010 og 2012, og i staten i 2012. Disse streikene involverte nesten alle organisasjonene. I 2010 var det også omfattende konflikter i byggevirksomheten. Etter 2016 har omfanget variert, men 2020, 2021 og 2022 skiller seg ut med mer enn 100 000 tapte arbeidsdager hvert år. Særlig 2021 skiller seg ut, ettersom dette var et mellomoppgjør, der nivået på tapte arbeidsdager normalt ligger betydelig lavere. I 2022 var det 5 arbeidskonflikter og 188 200 arbeidsdager gikk tapt. Målt i antall tapte arbeidsdager var lærerstreiken i KS og streiken i private barnehager (PBL) størst. I 2023 endte et mellomoppgjør mellom NHO og LO og YS for første gang i streik. Uenighet dreide seg i hovedsak om oppgjørets profil. I 2024 gikk Unio og Akademikerne til streik i staten. Begge streikene ble avsluttet med tvungen lønnsnemnd. I LO Stat ble løsningen forkastet i uravstemningen, men LO Stat valgte å la oppgjøret gå til frivillig lønnsnemnd framfor å ta medlemmene ut i streik. Det ble også streiker blant flykabinansatte, ansatte i IKT-bedrifter, blant brukerstyrte personlige assistenter og i private omsorgsbedrifter. Alle de fire sistnevnte er overenskomster på NHO-området. Det ble også streik blant maskinister (Det norske maskinistforbund) i havfiskeflåten, der Fiskebåt er arbeidsgiverorganisasjon. Denne brøt ut sent i 2024, og størstedelen av streiken fant sted i 2025.

Konflikter i oppgjørene er omtalt i vedlegg 1 i utvalgets rapporter.

Figur 5.3 Antall streiker og tapte arbeidsdager. 1992–2024

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Antall konflikter og tapte arbeidsdager har vært lavere på 2000-tallet enn på 1990-tallet. Antall tapte arbeidsdager er klart høyere i år med hovedoppgjør enn i år med mellomoppgjør. Dette har i hovedsak sammenheng med at det i hovedoppgjør er flere konfliktpunkter. Det forhandles om både lønnstillegg og endringer i de øvrige bestemmelsene i tariffavtalene, mens det i mellomoppgjør (andre avtaleår) normalt forhandles kun om lønnstillegg.

Boks 5.1 Gjeldende forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for jordbruks- og gartnerinæringene

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomsten for jordbruks- og gartnerinæringene 2024–2025 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Mat og Drikke på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side. Forskriften omfatter jordbruks- og gartneriarbeid, hagesenter, planteskolearbeid og lager-/terminalarbeid, samt alle fag innenfor området landbruk, naturbruk og naturforvaltning som naturlig utføres innenfor næringen. For ferie- og innhøstingshjelp er det vedtatt følgende minstelønssatser per time: for arbeidstakere under 18 år: 142,90 kroner, for arbeidstakere over 18 år og som er ansatt inntil 12 uker: 162,90 kroner, og for de over 18 år som er ansatt mellom 12–24 uker (3–6 måneder): 168,40 kroner. Arbeidstakere over 18 år som er ansatt mer enn 6 måneder skal ha lønn som ufaglært fast ansatt, der satsene er 182,80 kroner for ufaglærte arbeidstakere, og 152,40 kroner for ansatte under 18 år. Fagarbeidere skal gis et tillegg på 14,50 kroner per time. I tillegg er det allmenngjort hellig- og helgedagstillegg.

Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge

Denne forskriften er fastsatt på grunnlag av Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB) 2024–2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Byggenæringens Landsforening på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side. Forskriften gjelder for faglærte og ufaglærte arbeidstakere som utfører bygningsarbeid på byggeplasser. Minstelønssatsene per time er 264,32 kroner for fagarbeidere, 239,61 kroner for ufaglærte uten bransjeerfaring, 249,00 kroner for ufaglærte med minst ett års bransjeerfaring og 162,44 kroner for arbeidstakere under 18 år.

Forskrift om delvis allmenngjøring av Industriooverenskomsten for skips- og verftsindustrien

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Industriooverenskomsten (VO-delen) 2024–2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Norsk Industri på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side. Forskriften gjelder fagarbeidere, spesialarbeidere og hjelpearbeidere som utfører produksjons-, montasje- og installasjonsarbeid i skips- og verftsindustrien. Minstelønssatsene per time er 216,79 kroner for fagarbeidere, 207,14 kroner for spesialarbeidere og 197,61 kroner for hjelpearbeidere. Allmenngjorte tillegg for ulike typer skiftarbeid er om lag de samme satsene som gjelder i Industriooverenskomsten.

Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for renholdsbedrifter

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomst for Renholdsbedrifter 2024–2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Service og Handel den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Arbeidsmandsforbund på den annen side. Forskriften gjelder for private bedrifter som driver salg av renholdstjenester, og gjelder for ansatte i slike bedrifter som utfører renhold. Forskriften gjelder ikke for ansatte i bedrifter som er omfattet av tariffavtale inngått med fagforening med innstillingsrett. Forskriften innebærer at de

berørte arbeidstakere skal minst ha en lønn per time på 236,54 kroner og arbeidstakere under 18 år minst 185,55 kroner. For arbeid mellom klokken 21.00 og 06.00 avtales lønnstillegg i hvert enkelt tilfelle. Lønnstillegget skal være minst 29 kroner per time.

Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for fiskeindustribedrifter

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Overenskomst for Fiskeindustribedrifter 2024–2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Sjømat Norge på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund på den annen side. Forskriften gjelder for fagarbeidere og produksjonsarbeidere med dertil hørende arbeidsoperasjoner, lagerarbeidere, transport, vakthold, rengjøring og kantine, håndverkere, reparatører, arbeidsledere, kontrollører, instruktører og kjølemaskinister/kuldemaskinister i fiskeindustribedrifter. Minstelønnssatsene per time er 240,96 kroner for fagarbeidere og 225,96 kroner for produksjonsarbeidere. Arbeidstakere under 18 år skal minst ha en lønn per time på 80 prosent av minstelønnssatsen. På arbeidsplasser med skiftarbeid er skifttilleggene allmenngjort.

Forskrift om delvis allmenngjøring av Landsoverenskomsten for elektrofagene

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Landsoverenskomsten for elektrofagene 2024-2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og Nelfo på den ene siden og Landsorganisasjonen i Norge og EL & IT Forbundet på den annen side. Forskriften gjelder for bedrifter som utfører installasjon, montasje og vedlikehold av elektriske anlegg for automatisering, data, telekommunikasjon o.l. Forskriften gjelder for arbeidstakere som utfører slikt arbeid i slike bedrifter. Forskriften gjelder ikke for petroleumsvirksomheten til havs. Minstelønnssatsene per time er 270,45 kroner for faglærte som utfører fagarbeid og 241,77 kroner for øvrige arbeidstakere. På arbeidsplasser med skiftarbeid er skifttilleggene for to- og treskiftsordninger allmenngjort.

Forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtaler for godstransport på vei

Forskriften er fastsatt på grunnlag av de to likelydende avtalene Overenskomst for godstransport av 2020 mellom Norges Lastebileier-Forbund (NLF) og NLFs overenskomstbundne medlemsbedrifter på den ene side og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Yrkestrafikkforbundet på den annen side og Overenskomst for godstransport av 2020 mellom Norges Lastebileier-Forbund og NLFs overenskomstbundne medlemsbedrifter på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge/ Fellesforbundet på den annen side. Forskriften gjelder for arbeidstakere som utfører godstransport på vei med kjøretøy med totalvekt over 3,5 tonn. Fra 1. juni 2025 utvides forskriften til også å omfatte varebiler, da vektgrensen senkes til 2,5 tonn. Forskriften gjelder også *kabotasjekjøring*, det vil si transportoppdrag mellom steder i Norge som etterfølger en grensekryssende transport til Norge, og *kombinert transport*, det vil si transport på vei i Norge som starter eller slutter med en grensekryssende transport på jernbane eller skip. Forskriften gjelder ikke grensekryssende transportvirksomhet (internasjonal transport) ut over dette. For arbeidstakere i bedrifter som er etablert utenfor Norge gjelder forskriften bare i den utstrekning transporten er en tjenesteytelse etter arbeidsmiljøloven § 1-7 (*utsendt arbeidstaker*). Forskriften gjelder ikke ved transport av virksomhetens egne varer. Minstelønnssatsen per time er på 229,00 kroner. Ved transportoppdrag med planlagt overnatting, skal diett utbetales i henhold til det norske myndigheter til enhver tid godkjenner som skattefri diett. Det utbetales 1/3 diettsats per påbegynt 8. time.

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtaler for persontransport med turbil

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Bussbransjeavtalen av 2020 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Transport på den ene side og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Yrkestrafikkforbundet på den annen side og Bussbransjeavtalen 2024-2026 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Transport på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge og Fellesforbundet på den annen side. Forskriften gjelder for arbeidstakere i bedrifter som utfører persontransport med turvogn eller buss når transporten ikke krever tildeling av løyve ved konkurranse etter yrkestransportlova § 8. Forskriften gjelder også kabotasjekjøring, det vil si når en utenlandsk transportvirksomhet driver midlertidig turbiltransport med på- og/eller avstigning i Norge. Forskriften gjelder ikke grensekryssende transportvirksomhet (internasjonal transport) ut over dette. For arbeidstakere i bedrifter som er etablert utenfor Norge gjelder forskriften bare i den utstrekning transporten er en tjenesteytelse etter arbeidsmiljøloven § 1-7 (*utsendt arbeidstaker*). Minstelønssatsen per time er på 218,62 kroner.

Forskrift om allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter

Forskriften er fastsatt på grunnlag av Riksavtalen 2024-2025 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon og NHO Reiseliv på den ene siden og LO og Fellesforbundet på den annen side. Forskriften gjelder for ansatte innenfor overnattingsvirksomhet, serveringsvirksomhet, cateringvirksomhet og liknende på land, med unntak av ansatte som faller inn under Landforpleiningsavtalen og ansatte som organisasjonsmessig hører inn under avtaleområdet til FLT/LO. Begynnerlønn for arbeidstakere over 20 år/etter 4 md. praksis over 18 år er minst kroner 204,79 per time. Unge arbeidstakere i kategoriene 16, 17 og 18 år skal ha en lønn per time på minst henholdsvis kroner 142,58, 152,08 og 166,34. Det er fastsatt egne satser for fratrekk i lønn for innkvartering i bedriften.

[Boks slutt]

Tabell 5.5 Store tariffavtaler etter næring/sektor

Næring/sektor	Tariffavtale	Forbund/forening	Arbeidsgiver-organisasjon	Forhandlingsnivå og omfang	Lønnsdannelse	Omtrentlig antall ansatte som omfattes i 2023 ²
Industrien	Industrioverenskomsten ¹	LO/Fellesforbundet	NHO/Norsk Industri	Forbundsvist, arbeidere	Minstelønn	39 000
Bygg- og anleggsvirksomhet	Fellesoverenskomsten for byggfag	LO/Fellesforbundet	NHO/Byggenæringens Landsforening	Forbundsvist, arbeidere	Minstelønn	31 000
Varehandel	Landsoverenskomsten med bransjeavtaler	Handel og Kontor	Virke	Forbundsvist, funksjonærer	Minstelønn	70 000
Samferdsel	Overenskomst for Posten	LO Stat	Spekter	Sentralt mellom LO Stat og Spekter. Lokalt mellom forbundene og ledelsen.	Minstelønn	10 000
	Bussbransjeavtalen	LO/Fellesforbundet og YS/YTF	NHO/NHO Transport	Forbundsvist, arbeidere	Normallønn	11 000
	Bussbransjeavtalen	LO Stat/YS Spekter	Spekter	Sentralt, forbundsvist	Normallønn	4 500
Hotell- og restaurantvirksomhet	Riksavtalen for hotell- og restaurant	LO/Fellesforbundet	NHO/NHO Reiseliv	Forbundsvist, arbeidere	Minstelønn	31 000
Finanstjenester	Sentralavtalen for finansnæringen	Finansforbundet	NHO/Finans Norge	Sentralt, vertikalt	Minstelønn	36 000
Staten	Hovedtariffavtalene i staten for LO Stat og YS Stat	LO Stat og YS Stat	DFD	Sentralt, vertikalt	Minstelønn	70 000
	Hovedtariffavtalene i staten for Akademikerne og Unio	Akademikerne og Unio	DFD	Sentralt, lokalt		97 000
Kommuner og fylkeskommuner, ekskl. Oslo kommune	Hovedtariffavtalen	Forhandlings-sammen-slutninger i KS-området	KS	Sentralt, lokalt	Garantilønn /uten minstelønns-satser	400 000
	Hovedtariffavtalen, kap. 3 og 5 (stillinger med lokal lønnsdannelse)			Lokalt. Ledere og akademikere	Uten lønns-satser	62 000
	Overenskomst for Unio	Forbundene i Unio	Spekter	Sentralt, forbundsvist	Minstelønn	51 000

Næring/sektor	Tariffavtale	Forbund/forening	Arbeidsgiver- organisasjon	Forhandlingsni vå og omfang	Lønns- dannelse	Omtrentlig antall ansatte som omfattes i 2023 ²
De statlig eide helseforetakene	Overenskomst for LO-forbund	Forbundene i LO Stat		Sentralt, forbundsvist	Minstelønn	25 000
	Overenskomst for YS-forbund	Forbundene i YS Spekter		Sentralt, forbundsvist	Minstelønn	8 000
	Overenskomst Akademikerne – Helse	Foreningene i Akademikerne – Helse		Sentralt, forbundsvist og lokalt	Normallønn / minstelønn/ uten lønnssatser	26 000
	Overenskomst øvrige akademiker- forbund Helse	Foreningene i SAN		Forbundsvist og lokalt	Uten sentrale lønnssatser	7 000
NHO-området	Hovedavtalen Tekna	Tekna	NHO/tilsluttet e lands- foreninger	Lokalt, funksjonærer	Uten sentrale lønnssatser	30 000

¹ Om lag 5 000 av de som er omfattet av Industriovertenskomsten, er ansatte i byggebedrifter.

² Tall for antall ansatte fra 2022 for staten.

Kilde: Beregningsutvalget

Vedlegg 6.

6 Lønn og lønnskostnader

I dette vedlegget beskrives sammenhenger mellom enkelte begreper for lønn og lønnskostnader og utviklingen i disse, jf. omtale i Holden IV-utvalgets utredning NOU 2023:30.

Begreper

Lønn per årsverk omfatter alle lønnsutbetalinger til en arbeidstaker, også naturallønn, overtid, sluttvederlag og opsjoner knyttet til individuelle avtaler. Lønn utbetalt under sykdom, permisjon eller permittering inngår imidlertid ikke. Feriepenger føres til året de er påløpt.

Lønnskostnadene er summen av direkte og indirekte lønnskostnader. Lønnskostnadene inkluderer i prinsippet direkte lønnskostnader (alle lønnsutbetalinger inklusive overtidsgodtgjørelse og lønn under sykdom, permisjoner mv. som arbeidsgiver er forpliktet til å finansiere) og indirekte lønnskostnader (som arbeidsgiveravgift, faktiske og beregnede pensjonskostnader). I tabellene i dette vedlegget vises lønnskostnader regnet per årsverk, se definisjon av årsverk i nasjonalregnskapet i vedlegg 2.

Timelønnskostnadene som omtales i kapittel 8, utgjør i hovedsak samlede lønnskostnader regnet per utførte timeverk. Antall utførte timeverk inkluderer overtid, mens fravær som ferie, permisjon og sykefravær holdes utenom. Dersom sykefravær i arbeidsgiverperioden øker, vil det trekke opp timelønnskostnadene. Tilsvarende vil mer permanente endringer i arbeidstids- og feriebestemmelser påvirke timelønnskostnadene. Arbeidsgivers bidrag til pensjonsordninger er, i tillegg til arbeidstid, av størst betydning for forskjellen mellom lønn og lønnskostnad per utførte timeverk.

Nærmere om sammenhengen mellom timelønnskostnader og årslønn (påløpt)

T.o.m. 2021 utarbeidet nasjonalregnskapet påløpt årslønn etter næring. *Årslønnen* i nasjonalregnskapet omfattet da avtalt lønn med faste tillegg inklusive etterbetalinger, feriepengetillegg, bonus og uregelmessige tillegg knyttet til arbeidets art, mens naturallønn, overtidslønn og sluttvederlag ikke var inkludert. For en lønnstaker er dette lønnen en normalt vil motta i løpet av kalenderåret hvis det arbeides fulltid uten fravær og betalt overtid.

Etter 2021 har påløpt årslønn bare blitt beregnet samlet for alle næringer, og basert på korrigering av utbetalt årslønn i forhold til når etterbetalinger påløper, se vedlegg 2. Gitt denne metodeendringen, er ikke lenger den påløpte årslønnen direkte sammenlignbar med nasjonalregnskapets lønn- og lønnskostnader per årsverk. Dette har å gjøre med at populasjonen bak tallene har noe ulik definisjon, blant annet inkluderes rekrutter i førstegangstjeneste som lønsmottakere i nasjonalregnskapet, mens disse ikke inngår i beregningen av utbetalt årslønn. Samlet sett omfatter nasjonalregnskapet i overkant av 100 000 flere årsverk enn lønnsstatistikken (heltidsekvivalente) i 2025. Om lag en tredel av disse ligger i offentlig administrasjon og forsvar. Andre næringsgrupperinger med avvik er varehandel, overnatting og servering, samt helse- og sosialtjenester (inkludert offentlig drift av helse- og sosialtjenester). Følgende forhold kan bidra til ulik utvikling i timelønnskostnader og årslønn:

- endringer i overtid
- endringer i sykefravær
- endringer i antall virkedager, f.eks. pga. endringer i bevegelige helligdager og skuddår

- endringer i arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader
- endret sats for feriepenger
- forskjeller i populasjon

Tabell 6.1 gir en illustrasjon på hvordan ulike faktorer har bidratt til avvik mellom årlig vekst i årslønn og i lønnskostnader per utførte timeverk i Norge siden 2015. I 2025 var forskjellen knyttet til avviklingen av den midlertidig forhøyede arbeidsgiveravgiften dette året, men også reduksjon i pensjonskostnader spilte inn. Antall virkedager var uendret fra året før. Tallene for 2024 og 2025 er imidlertid beheftet med usikkerhet som følge av at anslagene for utvikling i arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader bygger på et foreløpig kildemateriale.

Tabell 6.1 Ulike faktors bidrag til avvik mellom årslønn og lønnskostnader per utførte timeverk for alle grupper. Bidrag i prosentpoeng

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
Lønnskostnader per time, prosent	1,2	2,8	3,1	4,0	2,5	3,8	4,6	6,8	5,5	4,2
Årslønn, prosent	1,7	2,3	2,8	3,5	3,1	3,5	4,3	5,2	5,6	4,9
Avvik i prosentpoeng ¹	-0,5	0,5	0,3	0,5	-0,6	0,3	0,3	1,6	-0,1	-0,7
Anslag på bidrag til avvik i prosentpoeng ² . Endring i:										
- Antall virkedager	-0,4	0,7	0,3	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0
- Sykedager	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
- Overtid	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
- Naturallønn	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Andre arbeidskraftkostnader (inkl. strukturendringer og forskjell i populasjon etter 2021)	-0,1	-0,1	0,0	0,4	0,4	0,1	0,3	0,9	-0,1	-0,7
Antall virkedager	253	251	250	250	253	253	253	251	251	251

* Foreløpige tall.

¹ Positivt avvik innebærer at timelønnskostnadene øker mer enn årslønn.

² Flere virkedager bidrar til lavere timelønnskostnader sammenlignet med årslønn. Økt overtid og naturallønn bidrar motsatt. Økt sykefravær bidrar normalt også til å øke timelønnskostnadene relativt til årslønn.

Avrunding betyr at summen av komponentene kan være forskjellig fra samlet avvik.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget

Tabell 6.2 Antall virkedager

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
253	251	251	251	253	255	251	251

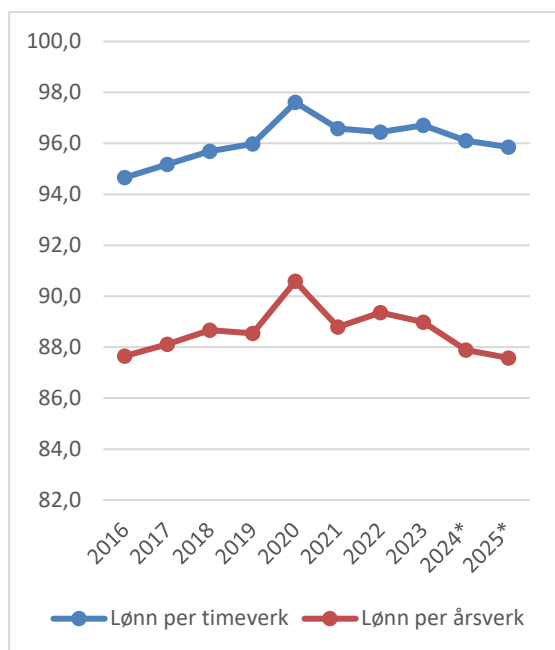
Utviklingen i lønn og lønnskostnader per årsverk i 2025

Tabell 6.3 og 6.4 viser henholdsvis nivå og prosentvis vekst fra året før i lønn og lønnskostnader per årsverk samlet for alle næringer og for utvalgte næringer slik det framkommer i nasjonalregnskapet. Påløpt årslønn slik den ble beregnet i nasjonalregnskapet vises t.o.m. med 2021. Som sammenligningsgrunnlag vises også påløpt årslønn beregnet etter ny metode samlet for alle næringer, mens utbetalt årslønn er lagt inn for de respektive næringene. Tallene for utbetalt årslønn i statsforvaltningen er påvirket av at lønnsoppgjøret i staten for 2024, som endte i konflikt, ikke er inkludert i tallgrunnlaget for 2024, men i tallgrunnlaget for 2025. I tallene for påløpt årslønn, lønn og lønnskostnader per årsverk er

oppgjøret innarbeidet i tallene for 2024. Dette bidrar til avvik mellom vekst i utbetalt årslønn og lønnsbegrepene i nasjonalregnskapet for årene 2024 og 2025. Når vi sammenlikner veksten i utbetalt årslønn og lønn per årsverk finner vi også mindre forskjeller innenfor næringer i markedsrettet virksomhet. Av områdene som er omfattet av tabellene framkommer det at veksten i lønn per årsverk i 2025 var lavere enn veksten i utbetalt årslønn i samtlige områder med unntak av overnatting og servering, der veksten i lønn per årsverk var størst. For kommuneforvaltningen var veksten i utbetalt årslønn og lønn per årsverk identisk. Avvikene kan delvis forklares med at lønn per årsverk følger prinsippene i nasjonalregnskapet, at populasjonen er litt forskjellig, og at veksten påvirkes av endringer i for eksempel overtid, sykefravær og permisjoner.

Veksten i lønnskostnader per årsverk utvikler seg gjennomgående i takt med veksten i lønn per årsverk. Avviklingen i 2025 av den midlertidige arbeidsgiveravgiften som ble innført for lønnsinntekter over 750 000 kroner i 2023, og som ble videreført for 2024 for lønnsinntekter over 850 000 kroner, bidro til at lønnskostnader per årsverk vokste mindre enn lønn per årsverk dette året. Tabell 6.4 viser også gjennomsnittlig vekst over den siste ti-årsperioden. Den viser at det er forholdsvis liten forskjell på veksten i de tre lønnsbegrepene. Forskjellene fra år til år, som kan være forholdsvis store, jevnes dermed noe ut over tid.

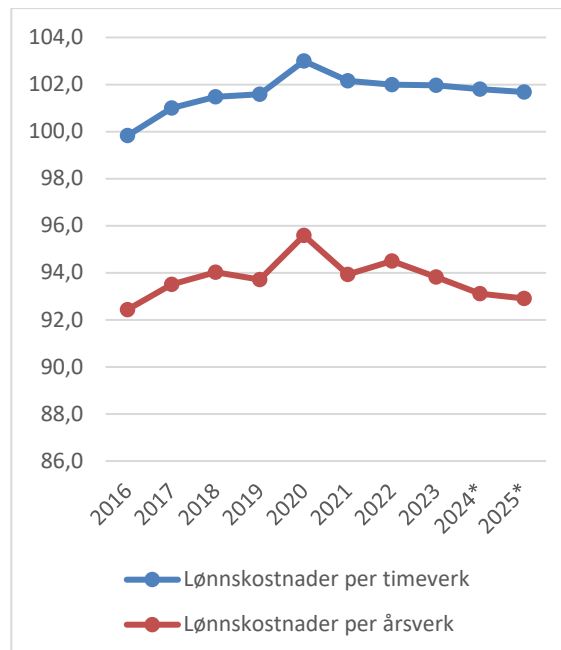
I tabell 6.5 er lønnskostnadene per årsverk fordelt på lønn, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader mv. I gjennomsnitt for 2025 utgjorde lønnen 79 prosent, arbeidsgiveravgiften i overkant av 11 prosent og pensjonskostnader mv. resten. I industrien utgjorde lønnen 80,5 prosent og pensjonskostnadene mv. 8,1 prosent i 2025. I offentlig forvaltning utgjorde lønnen 75,8 prosent av samlede lønnskostnader, og pensjonskostnader mv. 13,1 prosent. I alle områder med unntak av statsforvaltningen var andelen til pensjonskostnader noe høyere i slutten enn i begynnelsen av den siste tiårsperioden.

Figur 6.1 Lønn per årsverk og timeverk i offentlig forvaltning sammenlignet med lønn per årsverk og timeverk i industrien. Lønn per årsverk/timeverk i industrien=100

*Foreløpige tall

Kilde: Nasjonalregnskapet, Statistisk sentralbyrå

Figur 6.2 Lønnskostnad per årsverk og timeverk i offentlig forvaltning sammenlignet med lønnskostnad per årsverk og timeverk i industrien. Lønnskostnad per årsverk/timeverk i industrien=100

*Foreløpige tall

Kilde: Nasjonalregnskapet, Statistisk sentralbyrå

I figur 6.1 sammenlignes lønn per årsverk i offentlig forvaltning med tilsvarende i industrien. Det er forskjell i antall utførte timer bak årsverkene i ulike næringer. Derfor viser figuren også det relative forholdet mellom lønn i offentlig forvaltning og i industrien når man regner per utførte timeverk. Lønn per årsverk i offentlig forvaltning relativt til industrien var 87,6 prosent i 2025, litt lavere enn i 2024. Til sammenlikning utgjorde lønn per årsverk i 2016 også 87,6 prosent av industriens. Det relative forholdet er altså uendret fra 10 år tilbake. Regnet per timeverk var offentlig forvaltnings lønn 96 prosent av lønnen i industrien i 2025, 0,2 prosentpoeng lavere enn året før. Både lønn per årsverk og lønn per timeverk i offentlig forvaltning økte marginalt mindre enn i industrien fra 2024 til 2025.

En tilsvarende sammenlikning av lønnskostnader per årsverk og per timeverk for offentlig forvaltning og industri er vist i figur 6.2. Lønnskostnader per timeverk har vært litt høyere i offentlig forvaltning enn i industrien etter 2016. Den relative forskjellen avtok noe i 2025, men offentlig forvaltning ligger fortsatt klart over industrien. Regnet per årsverk, utgjorde lønnskostnadene i forvaltningen 93 prosent av industriens lønnskostnader i 2025. Andelen har steget med 0,5 prosentpoeng siden 2016.

Tabell 6.3 Lønnsnivå og lønnskostnader per årsverk. 1000 kr¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
<i>Totalt</i>										
Årslønn, påløpt	528,9	541,0	556,3	575,7	593,5	614,3	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	522,7	535,4	550,8	569,9	587,6	609,6	634,7	668,4	704,7	741,3
Lønn per årsverk	530,3	541,3	556,9	576,3	588,5	614,0	640,9	673,2	709,8	744,6
Lønnskostnader per årsverk	664,4	677,3	698,0	724,7	738,4	773,0	810,0	858,0	904,6	942,5
<i>Industrien</i>										
Årslønn, påløpt	535,7	547,1	560,7	578,8	593,8	612,8	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	534,1	546,4	560,6	578,6	591,9	612,0	638,4	671,5	707,4	744,8
Lønn per årsverk	567,8	577,8	592,2	611,8	615,3	641,1	663,8	697,3	739,3	775,8
Lønnskostnader per årsverk	701,9	713,0	730,8	758,9	760,7	792,6	825,5	872,2	923,9	964,2
<i>Varehandel og reparasjon av motorvogner</i>										
Årslønn, påløpt	476,9	490,8	502,0	519,5	537,7	562,4	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	465,8	480,9	494,9	512,8	532,4	557,4	577,3	603,2	635,1	665,2
Lønn per årsverk	490,3	503,7	518,8	539,0	546,7	579,5	605,7	633,8	667,7	697,4
Lønnskostnader per årsverk	592,5	608,6	627,9	653,9	664,8	708,4	742,6	783,0	825,2	858,2
<i>Bygge- og anleggsvirksomhet</i>										
Årslønn, påløpt	507,7	520,7	534,9	549,8	569,6	589,0	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	498,7	509,6	524,4	539,8	555,9	576,9	599,1	630,3	667,7	703,4
Lønn per årsverk	516,2	530,4	544,0	558,9	567,1	593,5	614,8	644,1	682,5	715,1
Lønnskostnader per årsverk	620,1	638,3	656,0	675,2	686,5	719,1	748,8	790,4	837,7	875,0
<i>Overnattings- og serveringsvirksomhet</i>										
Årslønn, påløpt	373,5	382,4	394,7	411,3	421,6	438,9	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	354,2	360,3	373,5	388,9	398,7	413,9	429,4	453,1	480,0	506,6
Lønn per årsverk	347,7	353,0	369,1	390,3	357,9	391,4	428,5	463,2	500,7	532,1
Lønnskostnader per årsverk	404,6	410,5	429,9	456,5	420,4	467,7	512,4	556,2	602,9	640,0
<i>Finansierings- og forsikringsvirksomhet</i>										
Årslønn, påløpt	775,1	792,5	817,1	846,0	870,5	901,0	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	745,7	770,8	798,4	816,6	845,3	878,2	934,8	951,1	997,5	1052,8
Lønn per årsverk	761,1	781,7	813,8	834,6	869,5	904,7	942,7	965,2	1005,3	1058,6
Lønnskostnader per årsverk	1007,7	1016,7	1058,0	1089,4	1115,9	1173,4	1221,8	1270,5	1316,8	1370,4
<i>Offentlig forvaltning</i>										
Årslønn, påløpt	521,3	534,9	551,3	570,7	585,0	600,8	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt ²	509,7	524,5	539,5	558,1	570,4	587,0	610,5	646,0	677,4	713,5
Lønn per årsverk	497,6	509,2	525,0	541,7	557,4	569,3	593,1	620,5	649,8	679,4
Lønnskostnader per årsverk	648,9	666,7	687,2	711,2	727,1	744,4	780,1	818,3	860,2	895,8
<i>Statsforvaltning</i>										
Årslønn, utbetalt	561,1	580,5	599,0	620,5	632,9	656,1	684,1	723,9	757,0	804,9
Lønn per årsverk	553,3	567,3	588,1	607,9	626,9	640,9	666,0	701,0	736,7	770,9
Lønnskostnader per årsverk	730,6	754,0	780,4	807,9	822,8	844,2	881,7	929,5	971,4	1011,3
<i>Kommuneforvaltning</i>										
Årslønn, utbetalt	476,9	489,9	503,1	520,2	531,9	544,1	564,5	597,6	628,3	656,1
Lønn per årsverk	462,8	473,1	486,2	501,1	514,0	524,0	546,8	569,3	594,8	620,8
Lønnskostnader per årsverk	597,7	612,6	629,8	652,1	667,4	681,4	715,4	747,6	789,9	821,8

* Foreløpige tall.

¹ Næringsfordelt påløpt årslønn foreligger til og med 2021.

² Tidsserien er rettet fra fjorårets rapport (NOU 2025:4).

Kilde: Nasjonalregnskapet, Statistisk sentralbyrå

Foreløpig utgave

Tabell 6.4 Gjennomsnittlig vekst i årslønn, lønn per årsverk og lønnskostnader per årsverk. Prosentvis vekst fra året før¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*	Gj.snitt ²
<i>Totalt</i>											
Årslønn, påløpt	1,8	2,3	2,8	3,5	3,1	3,5	4,3	5,2	5,6	4,9	3,7
Årslønn, utbetalt	1,3	2,4	2,9	3,5	3,1	3,7	4,1	5,3	5,4	5,2	3,7
Lønn per årsverk	1,2	2,1	2,9	3,5	2,1	4,3	4,4	5,0	5,4	4,9	3,6
Lønnskostnader per årsverk	1,3	1,9	3,1	3,8	1,9	4,7	4,8	5,9	5,4	4,2	3,7
<i>Industrien</i>											
Årslønn, påløpt	1,7	2,1	2,5	3,2	2,6	3,2	-	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	0,7	2,3	2,6	3,2	2,3	3,4	4,3	5,2	5,3	5,3	3,5
Lønn per årsverk	1,5	1,8	2,5	3,3	0,6	4,2	3,5	5,1	6,0	4,9	3,3
Lønnskostnader per årsverk	1,7	1,6	2,5	3,8	0,2	4,2	4,2	5,7	5,9	4,4	3,4
<i>Varehandel og reparasjon av motorvogner</i>											
Årslønn, påløpt	2,5	2,9	2,3	3,5	3,5	4,6					
Årslønn, utbetalt	2,1	3,2	2,9	3,6	3,8	4,7	3,6	4,5	5,3	4,7	3,8
Lønn per årsverk	2,4	2,7	3,0	3,9	1,4	6,0	4,5	4,6	5,4	4,4	3,8
Lønnskostnader per årsverk	2,3	2,7	3,2	4,1	1,7	6,6	4,8	5,4	5,4	4,0	4,0
<i>Bygge- og anleggsvirksomhet</i>											
Årslønn, påløpt	2,3	2,6	2,7	2,8	3,6	3,4	-	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	3,0	2,2	2,9	2,9	3,0	3,8	3,8	5,2	5,9	5,3	3,8
Lønn per årsverk	2,2	2,7	2,6	2,7	1,5	4,6	3,6	4,8	6,0	4,8	3,5
Lønnskostnader per årsverk	2,3	2,9	2,8	2,9	1,7	4,8	4,1	5,6	6,0	4,4	3,7
<i>Overnattings- og serveringsvirksomhet</i>											
Årslønn, påløpt	2,1	2,4	3,2	4,2	2,5	4,1	-	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	1,1	1,7	3,7	4,1	2,5	3,8	3,7	5,5	5,9	5,5	3,8
Lønn per årsverk	1,0	1,5	4,6	5,8	-8,3	9,3	9,5	8,1	8,1	6,3	4,5
Lønnskostnader per årsverk	0,9	1,4	4,7	6,2	-7,9	11,2	9,6	8,6	8,4	6,2	4,8
<i>Finansierings- og forsikringsvirksomhet</i>											
Årslønn, påløpt	3,0	2,2	3,1	3,5	2,9	3,5	-	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt	-0,1	3,4	3,6	2,3	3,5	3,9	6,4	1,7	4,9	5,5	3,5
Lønn per årsverk	2,5	2,7	4,1	2,6	4,2	4,0	4,2	2,4	4,2	5,3	3,6
Lønnskostnader per årsverk	2,5	0,9	4,1	3,0	2,4	5,2	4,1	4,0	3,6	4,1	3,4
<i>Offentlig forvaltning</i>											
Årslønn, påløpt	2,3	2,6	3,1	3,5	2,5	2,7	-	-	-	-	-
Årslønn, utbetalt ³	2,4	2,9	2,9	3,4	2,2	2,9	4,0	5,8	4,9	5,3	3,8
Lønn per årsverk	2,3	2,3	3,1	3,2	2,9	2,1	4,2	4,6	4,7	4,6	3,4
Lønnskostnader per årsverk	2,0	2,8	3,1	3,5	2,2	2,4	4,8	4,9	5,1	4,1	3,5
<i>Statsforvaltning</i>											
Årslønn, utbetalt	2,1	3,5	3,2	3,6	2,0	3,7	4,3	5,8	4,6	6,3	3,9
Lønn per årsverk	2,3	2,5	3,7	3,4	3,1	2,2	3,9	5,3	5,1	4,6	3,6
Lønnskostnader per årsverk	1,1	3,2	3,5	3,5	1,8	2,6	4,4	5,4	4,5	4,1	3,4
<i>Kommuneforvaltning</i>											
Årslønn, utbetalt	2,7	2,7	2,7	3,4	2,2	2,3	3,7	5,9	5,1	4,4	3,5
Lønn per årsverk	2,4	2,2	2,8	3,1	2,6	2,0	4,3	4,1	4,5	4,4	3,2
Lønnskostnader per årsverk	2,7	2,5	2,8	3,5	2,4	2,1	5,0	4,5	5,7	4,0	3,5

* Foreløpige tall.

¹ Næringsfordelt påløpt årslønn foreligger til og med 2021.

² Gjennomsnittlig årlig vekst 2016–2025. Geometrisk gjennomsnitt.

³ Tidsserien er rettet fra fjorårets rapport (NOU 2025:4)

Kilde: Nasjonalregnskapet, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.5 Lønnskostnader per årsverk i 1 000 kroner, og fordeling på kostnadstype i prosent

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
<i>Totalt</i>										
Lønnskostnader per årsverk	664,4	677,3	698,0	724,7	738,4	773,0	810,0	858,0	904,6	942,5
Lønn	79,8	79,9	79,8	79,5	79,7	79,4	79,1	78,5	78,5	79,0
Arbeidsgiveravgift	11,5	11,4	11,4	11,4	11,4	11,5	11,5	12,0	11,9	11,4
Pensjonskostnader mv.	8,7	8,7	8,8	9,0	8,9	9,1	9,4	9,5	9,7	9,6
<i>Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge</i>										
Lønnskostnader per årsverk	657,7	668,6	688,6	715,4	727,9	771,1	806,8	857,8	906,1	945,2
Lønn	81,5	81,7	81,5	81,3	81,4	81,0	80,7	79,9	80,0	80,6
Arbeidsgiveravgift	11,2	11,1	11,1	11,1	11,1	11,2	11,2	11,8	11,8	11,3
Pensjonskostnader mv.	7,2	7,0	7,2	7,5	7,4	7,7	8,0	8,3	8,2	8,1
<i>Industri</i>										
Lønnskostnader per årsverk	701,9	713,0	730,8	758,9	760,7	792,6	825,5	872,2	923,9	964,2
Lønn	80,9	81,0	81,0	80,6	80,9	80,9	80,4	79,9	80,0	80,5
Arbeidsgiveravgift	11,5	11,5	11,5	11,5	11,4	11,5	11,5	12,0	11,9	11,4
Pensjonskostnader mv.	7,6	7,5	7,5	7,9	7,7	7,7	8,1	8,0	8,1	8,1
<i>Varehandel og reparasjon av motorvogner</i>										
Lønnskostnader per årsverk	592,5	608,6	627,9	653,9	664,8	708,4	742,6	783,0	825,2	858,2
Lønn	82,8	82,8	82,6	82,4	82,2	81,8	81,6	80,9	80,9	81,3
Arbeidsgiveravgift	11,6	11,6	11,6	11,6	11,7	11,7	11,7	12,1	12,1	11,7
Pensjonskostnader mv.	5,6	5,6	5,8	5,9	6,1	6,5	6,7	6,9	7,0	7,0
<i>Overnatting og servering</i>										
Lønnskostnader per årsverk	404,6	410,5	429,9	456,5	420,4	467,7	512,4	556,2	602,9	640,0
Lønn	85,9	86,0	85,8	85,5	85,1	83,7	83,6	83,3	83,1	83,2
Arbeidsgiveravgift	11,3	11,3	11,3	11,4	11,5	11,5	11,5	11,7	11,6	11,6
Pensjonskostnader mv.	2,8	2,7	2,9	3,1	3,4	4,8	4,8	5,1	5,3	5,3
<i>Offentlig forvaltning</i>										
Lønnskostnader per årsverk	648,9	666,7	687,2	711,2	727,1	744,4	780,1	818,3	860,2	895,8
Lønn	76,7	76,4	76,4	76,2	76,7	76,5	76,0	75,8	75,5	75,8
Arbeidsgiveravgift	11,2	10,9	11,0	11,1	11,0	11,2	11,1	11,6	11,2	11,0
-Pensjonskostnader mv.	12,1	12,8	12,5	12,8	12,4	12,3	12,9	12,5	13,3	13,1
<i>Statsforvaltning</i>										
Lønnskostnader per årsverk	730,6	754,0	780,4	807,9	822,8	844,2	881,7	929,5	971,4	1011,3
Lønn	75,7	75,2	75,4	75,2	76,2	75,9	75,5	75,4	75,8	76,2
Arbeidsgiveravgift	11,4	10,8	11,0	11,2	11,1	11,3	11,2	11,8	11,6	11,2
Pensjonskostnader mv.	12,8	14,0	13,6	13,6	12,7	12,8	13,3	12,8	12,6	12,6
<i>Kommunal forvaltning</i>										
Lønnskostnader per årsverk	597,7	612,6	629,8	652,1	667,4	681,4	715,4	747,6	789,9	821,8
Lønn	77,4	77,2	77,2	76,9	77,0	76,9	76,4	76,2	75,3	75,6
Arbeidsgiveravgift	11,0	10,9	11,1	11,0	10,9	11,1	11,0	11,5	10,9	10,9
Pensjonskostnader mv.	11,6	11,8	11,7	12,1	12,1	12,0	12,6	12,3	13,8	13,6

* Foreløpige tall.

Kilde: Nasjonalregnskapet, Statistisk sentralbyrå

Tabell 6.6 Utviklingen i lønnskostnader per årsverk fordelt på kostnadstype.
Prosentvis vekst fra året før

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024*	2025*
<i>Totalt</i>										
Lønnskostnader per årsverk	1,3	1,9	3,1	3,8	1,9	4,7	4,8	5,9	5,4	4,2
Lønn	1,2	2,1	2,9	3,5	2,1	4,3	4,4	5,0	5,4	4,9
Arbeidsgiveravgift	1,1	0,8	3,5	4,1	1,4	5,7	4,6	11,2	3,8	0,6
Pensjonskostnader mv.	3,3	2,3	4,1	6,7	0,5	6,5	8,7	6,9	7,4	2,8
<i>Markedsrettet virksomhet Fastlands-Norge</i>										
Lønnskostnader per årsverk	1,1	1,7	3,0	3,9	1,7	5,9	4,6	6,3	5,6	4,3
Lønn	0,8	2,0	2,7	3,5	1,9	5,5	4,2	5,2	5,8	5,0
Arbeidsgiveravgift	0,6	1,3	2,8	4,1	1,5	6,3	4,7	11,3	5,2	0,2
Pensjonskostnader mv.	6,1	-1,7	6,2	7,5	0,7	10,3	8,5	10,5	4,2	3,1
<i>Industri</i>										
Lønnskostnader per årsverk	1,7	1,6	2,5	3,8	0,2	4,2	4,2	5,7	5,9	4,4
Lønn	1,5	1,8	2,5	3,3	0,6	4,2	3,5	5,1	6,0	4,9
Arbeidsgiveravgift	1,0	0,9	2,5	3,8	0,1	4,3	4,2	10,8	4,5	0,7
Pensjonskostnader mv.	4,3	0,4	2,7	9,8	-3,1	4,0	10,6	4,4	7,1	4,1
<i>Varehandel og reparasjon av motorvogner</i>										
Lønnskostnader per årsverk	2,3	2,7	3,2	4,1	1,7	6,6	4,8	5,4	5,4	4,0
Lønn	2,4	2,7	3,0	3,9	1,4	6,0	4,5	4,6	5,4	4,4
Arbeidsgiveravgift	1,9	2,6	3,3	4,4	1,8	6,9	5,0	9,2	5,0	0,9
Pensjonskostnader mv.	1,7	2,9	5,5	6,9	4,8	13,3	8,5	8,5	6,5	4,2
<i>Overnatting og servering</i>										
Lønnskostnader per årsverk	0,9	1,4	4,7	6,2	-7,9	11,2	9,6	8,6	8,4	6,2
Lønn	1,0	1,5	4,6	5,8	-8,3	9,3	9,5	8,1	8,1	6,3
Arbeidsgiveravgift	0,6	1,2	5,0	7,5	-7,7	11,1	10,3	9,7	8,2	5,4
Pensjonskostnader mv.	-1,2	0,8	9,3	13,6	1,9	59,5	9,2	13,7	13,5	5,8
<i>Offentlig forvaltning</i>										
Lønnskostnader per årsverk	2,0	2,8	3,1	3,5	2,2	2,4	4,8	4,9	5,1	4,1
Lønn	2,3	2,3	3,1	3,2	2,9	2,1	4,2	4,6	4,7	4,6
Arbeidsgiveravgift	1,8	0,1	4,6	3,9	1,2	4,3	3,9	10,1	1,0	2,4
Pensjonskostnader mv.	0,4	7,9	1,4	5,2	-0,9	2,2	9,3	2,1	11,3	3,2

* Foreløpige tall.

Kilde: Nasjonalregnskapet, Statistisk sentralbyrå

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 03/2026